

Hamza Uğurlu

Genişletilmiş
Yeni Baskı

DİKSİYON

GÜZEL VE ETKİLİ KONUŞMA

“Maksadınızı güzel ve etkili bir şekilde ifade edebilmek için, ruha huzur veren düzgün ve akıcı bir lisan şarttır.”

Boğumlama

Kaynaşma

Tonlama

Vurgu

Ulama

Durak

Ses
Perdesi

Maskeleye

GENÇ
Kitaplığı

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

© Fikir ve Sanat Eserleri Yasası gereğince bu eserin yayını hakkını anlaşmalı olarak
Erkam Yayın San. ve Tic. A.Ş.'ne aittir. İzinsiz, kısmen ya da
tamamen çoğaltılıp yayımlanamaz.

Diksiyon

Güzel ve Etkili Konuşma

Hamza Uğurlu

Erkam Yayın No : 610

Yayın Yönetmeni : Salih Zeki Meriç

İç Tasarım : altunolukgrafik / Mustafa Erguvan

Kapak Tasarım : altunolukgrafik / Muzaffer Çalışkan

ISBN No : 978-605-302-463-7

Yayın ve Matbaa Sertifika No : 19891

Baskı - Cilt : Erkam Yayın San. ve Tic. A.Ş.

İkitelli Organize San. Böl. Mah.

Atatürk Bulvarı Haseyad 1. Kısım

No: 60/3 Başakşehir / İstanbul

Tel : (0212) 671 07 00

Faks : (0212) 671 07 48

Baskı Tarihi : İstanbul / 2018

GENÇ
Kitaplığı

Şebnem

ERKAM
Kitapları

GÜZEL GÖZÜK
KITAPLARI

BİZİM BAHÇE
KITAPLARI

BAHÇEVAN
KITAPLARI

Kitaplar'dan "Kitab'a" ulaşın yolunuz...

İkitelli Org. San. Bölgesi Mah. Atatürk Bulvarı Haseyad 1. Kısım No: 60/3-C

Başakşehir / İstanbul Tel: 0212 671 07 00 - Faks: 0212 671 07 48

www.erkamyayinlari.com • www.kampanyakitaplari.com

DIKSIYON
GÜZEL VE ETKİLİ
KONUŞMA

Hamza Uğurlu

GENÇ
Kitaplığı

YAZAR HAKKINDA

1963 yılında İzmir’de doğdu. Liseyi İzmir Atatürk Lisesi, lisans öğrenimini Dokuz Eylül Üniversitesi İktisat Bölümü’nde tamamlayan yazar, İngilizce biliyor.

Spikerlik-Sunuculuk ve **Dublaj-Seslendirme** üzerine sertifikaları olan yazar, 2002 yılından bu yana diksiyon üzerine çalışmalar yapmaktadır.

Görme engelliler için de diksiyon çalışması yapmış olan yazar, diksiyon eğitimlerinde zamanını daha çok öğretmen ve öğrencilere ayırmaktadır.

İzmir’de Türkiye Görme Engelliler Kitaplığı “Türgök” üyesidir. Hâlen Boğaziçi Üniversitesi, Görme Engelliler Kitaplığı “Getem” için kitap seslendiren yazar, şu ana kadar görme engelliler için 100’ü aşkın kitap seslendirmiştir.

15 yıla yakın süredir **Beden Dili** ile ilgili çalışmalar da yapan yazar, bu konuda sadece özel gruplara eğitim vermektedir. Yazarın bu konuda “**Bilinçaltımızın Davranışlarımıza Etkisi-Dahi İyi İletişim İçin BEDEN DİLİ-**” adlı bir kitabı bulunmaktadır.

Eğitimlerini daha çok öğretmen ve talebelere ayıran Hamza Uğurlu, **kişisel gelişim** ve **değerler eğitimi** konusunda çalışmalar yapmaktadır.

www.hamzaugurlu.com
bilgi@hamzaugurlu.com

“Bir mütefekkir şöyle der:

«Bir milleti değiştirmek istiyorsanız, önce kelimelerini değiştirin!»

Bu sebeple dinden uzaklaştırma siyâseti tâkip edenlerin en mühim vâsıtası dâimâ dinî kelimeleri ayıklamak olmuştur. Din, dil ve tarih şuuru kaybedildiği zaman, fert de toplum da yok olmaya mahkumdur demektir.

Bu değerlerinden uzaklaşan bir millet, artık bir millet değil, ancak dağılıp yok olmaya mahkûm bir insan sürüsüdür.”

“Dil; bir milletin kültür tekâmülünü gösteren muazzam bir ayna gibidir Milletler, tarih sahnesinde, haytiyetlerini kendi bünyelerine has “kültür” değerleriyle devam ettirirler.

Bu kültür değerlerinden biri de hiç Şüphesiz ki “dil”dir.”

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	11
GİRİŞ.....	15
GÜZEL KONUŞMAYI ENGELLEYEN SEBEPLER.....	15
BAŞLANGIÇ OKUMA METNİ.....	28

BİRİNCİ BÖLÜM

ARTİKÜLASYON (BOĞUMLAMA)

KONUŞMA AYGITLARIMIZ.....	31
DOĞRU NEFES ALIP VERMEK.....	35
ARTİKÜLASYON (BOĞUMLAMA).....	40
TEKERLEMELER.....	69
TABLolar.....	83

İKİNCİ BÖLÜM

DOĞRU TÜRKÇE VE KONUŞMA KUSURLARI

Doğru Türkçe ve Konuşma Kusurları.....	119
“Ğ” Harfinin Konuşma Dilinde Kullanılışı.....	120
N’nin Özel Durumları.....	128
Ulama.....	150
Kaynaşma.....	172
Diğer Konuşma Kusurları.....	174
Ünlü Düşmesi.....	177

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KONUŞMAYI ETKİLİ KILMAK

VURGU	189
CÜMLE VURGUSU	201
SESİ MASKELEME / SESİ ÖNE GETİRME	242
SES PERDESİ	246
KONUŞMA HIZI	257
İŞİTİRLİK	261
TONLAMA	265
DURAK	283
DEŞİFRE ÇALIŞMASI	299

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ANLATIM VE OKUMA ÇALIŞMALARI

SES TONUMUZU OKUMA TONUNDAN ANLATMA/ KONUŞMA TONUNA GETİRME ÇALIŞMASI	303
--	-----

BEŞİNCİ BÖLÜM

YANLIŞ ANLAMDA KULLANILAN KELİMELER VE TELAFFUZ HATALARI

YANLIŞ ANLAMDA KULLANILAN KELİMELER VE TELAFFUZ HATALARI	321
---	-----

BEŞİNCİ BÖLÜM

OKUMA PARÇALARI

SON SÖZ	427
---------------	-----

Hamd ve sena, âlemlerin Rabbi, Rahman ve Rahim, din (hesap) gününün yegâne söz ve hüküm sahibi yüce Allah'adır. Yalnız O'na ibadet eder ve her türlü yardımını O'ndan bekleriz.

Ve hamd O âlemlerin Rabbine ki; insanlara Hakk'ın ayetlerini okumak, kitabını öğretmek, tezkiye yollarını gösterip, hikmetle buluşturmak ve daha nice bilmediklerini öğretmek üzere bir şahid, müjdeleyici, inzâr edici, davetçi ve nurani bir kandil olarak, habibi, Sevgili Peygamberimiz Muhammed Mustafa'yı (s.a.v.) elçi olarak gönderdi.

Efendimiz Muhammed Mustafa'ya, onun mübarek ehl-i beytine ve ashâbına da sonsuz salât ü selâmlar olsun.

"Îlâhi ente maksûdi ve rizâke matlûbi."

(Allah'ım Sen'sin maksadım. Arzum ise, Sen'in rızan ve hoşnutluğundur.)

“Sözün edebi için zaruri olan ilk vasıf, sözün doğru olmasıdır.

Dilimiz bir hakikati dile getirmiyorsa, gerçekleri konuşmuyorsa sözlerimiz ne kadar zarif, ne kadar tatlı veya ne kadar tesirli olursa olsun beyhudedir. Söz, kalpten çıkarsa kalbe ulaşır.

Lakin dilden çıkarsa kulağı geçemez, orada takılır, kalbe inmez.

İnsan hep hayır konuşmalı hayır konuşmayacaksa, susmalı.»

“Ne söylediğini, kime söylediğini, ne zaman söylediğini unutma.” Hz. Ebubekir

“Cahiller karşısında kitap gibi sesiz ol.” Hz. Mevlûna

ÖNSÖZ

Güzel ve Etkili Konuşma Eğitimi kitabımızda mümkün olduğunca teorik anlatımlardan uzak kalmaya çalıştık. Daha ziyade alıştırmalara ağırlık verilerek konular üzerinde yeterince pişmeniz hedeflendi. Netice itibarıyla elinizdeki kitap, bir çalışma kitabı ya da bir ders kitabı hüviyetinde diyebiliriz.

Bu kitapla, eğer önemli bir konuşma kusurunuz yoksa Türkçeyi güzel ve etkili bir şekilde kullanabilmeniz, bir metni güzel ve doğru bir Türkçe ile okumanız hedeflendi. Bu kitabı bitirdiğinizde ve çalışmalarını ihmal etmediğinizde en azından belli bir seviye kazanacağınızı düşünüyoruz. Azmetmiş, emeğini veren ve sebat eden bir kişinin, kitabımızla bunu başarabilmesini hedefledim.

Değerli okurlarım, güzel ve etkili konuşmak, Türkçeyi doğru kullanmaya bağlıdır. Bu da öncelikle güzel Türkçemizin alfabesinde yer alan harflerin doğru çıkarılmasına bağlıdır. Güzel bir artikülasyon için *dil, dudak ve çene tembelliğini* gidermek gerekiyor.

Dil önce dinleyerek öğrenilir. Bunu başta kabul ederek işe başlamanız gerekiyor. Hiçbirimiz ana dilimizi kurslara giderek öğrenmedik. Hepimiz dinleyerek öğrendik. Şive ve ağız farkları burdan kaynaklanıyor. O halde, (diksiyonu güzel ve doğru bir Türkçe ile konuşan!) spikerleri dinleyerek bu işin ilk adımını atabilirsiniz. Buna uzun süre devam etmeniz gerektiğini hatırlatmak isterim. Başka bir ayrıntı, yüksek sesle kitap okumaya artık ölünceye kadar bırakmayacak olmanızdır. Diksiyon eğitiminde öğrendiğiniz her şeyi yüksek sesle kitap okuyarak pekiştirebilir ve onları kalıcı hale getirebilirsiniz. Yüksek sesle kitap okumayı her gün yapılan bir antrenman olarak kabul edebilirsiniz. Antrenmansız başarılı bir sporcu olabilir mi?

Doğru Türkçe, güzel bir artikülasyonun yanında doğru kelimeler kullanmaktan da geçmektedir. Eciş bücüş uydurulmuş, yanlış kullanılan kelimeler-

le doğru bir Türkçe konuştuğumuzu iddia etmek kendimizi aldatmaktan başka bir şey değildir. Hatta telefonlarımızla yazışırken bile uydurukça kelimeleri artık terk etmiş olmalıyız. Bu işe talip olarak bizler, aynı zamanda yazı dilinde de güzel ve doğru bir Türkçe kullanmaya talip olduk demektir.

Türkçe, vurgulu ve tonlamalı bir dildir. Bu kitapta öğreneceğiniz vurgu ve tonlama kurallarına riayet ettiğinizde konuşmalarınızda etkili olmamanız için hiçbir sebep kalmıyor.

Ulama, sesli harflerin daralması, durak gibi kurallara riayet etmek Türkçemizin daha şiirsel olmasını ve akıcılığını sağlayacaktır.

Güzel ve etkili konuşmak için illa profesyonel olmanız da gerekmiyor. Amacımız, bu kitap yardımıyla (*çalışmalara yeterince zaman ayırdığınız takdirde*) kendi kendinize de belli bir seviyeye alabilmenizdir.

Sözde bir sır ve hikmet vardır, der bir Hak dostu. İnsanlar kelimelerle düşünür. Dolayısıyla meramımızı doğru ve etkili bir Türkçe ile anlatabilmek anlaşılabilirliğimiz bakımından çok önemlidir. Sizler de diksiyon eğitimine karar vererek, kendiniz için birşeyler yapma ayrıcalığına sahip oldunuz. **Zira insana huzur veren etkili, akıcı ve güzel bir lisana sahip olmak bir ayrıcalıktır.** Bir işe başlamak o işi bitirmek için yolun yarısını geçmek demektir. Sizler için yolun sadece yarısı kaldı. Bu yarının da yüzde doksanı göstereceğiniz **azim** ve **bahanelerin** arkasına saklanmamanızdır. Geri kalan yüzde onluk kısmı çalışmanız teşkil edecek.

Başarmak istediğiniz işten elde edeceğiniz sonuç, o iş için harcayacağınız *zaman, emek, sabır ve fedakârlıkla* doğru orantılıdır.

Başarıda diğer önemli bir gösterge **fedakârlıktır**. Fedakârlık bir işi ne kadar istediğinizin kantarı hükmündedir. Yaptığınız iş için henüz fedakârlıkta bulunamamışsanız henüz o işi yeterince istemiyorsunuz demektir.

Diğer gösterge **sürekliliktir**. Bir işte ancak süreklilik varsa o işte başarı elde edilebilir. Sürekli iş değiştiren, hedef değiştiren kişiler, yaptığı işte **sebat** etmesini beceremeyen insanlar başarıdan mahrum kalmış insanlardır. Bir işin sürdürülebilirliği o iş için **hissedilen ihtiyaçla** doğru orantılıdır. Dolayısıyla ihtiyaç hissedeceksiniz ki o işe başlayıp sürdürebilir olabilin.

Dolayısıyla bir işi başarabilmek için; önce o işe **zaman** ayırmak, **bahanelerin** arkasına saklanmamak, **emek** vermek, **fedakârlık** gestermek, **gayret** etmek, **sabretmek** ve **sebat** etmek gerekiyor. Ama öncelikle **ihtiyaç hissedeceksiniz**. Sizler ihtiyaç hissettiniz ki şu an bu kitapla buluşunuz.

Güzel ve etkili konuşmayı istemekle siz de böyle uzun ve emek harcayacağınız bir yola girmiş oluyorsunuz. Bu işe zaman ayıracaksınız, emeğinizi vereceksiniz, fedakârlıkta bulunacaksınız, gayretli olacaksınız, sabredeceksiniz ve bıkkınlık göstermeyeceksiniz. Ancak bu şekilde bu derslere ehemmiyet verebilir, bahanelerin arkasına saklanmazsınız.

Siz kendinize inanıyorsanız, biz bu kitapla sizin başarabileceğinize inanıyoruz.

İyi çalışmalar ve başarılar diliyorum...

Hamza Uğurlu
İzmir, 2018

“Maksadınızı güzel ve etkili bir şekilde ifade edebilmek için, ruha huzur veren düzgün ve akıcı bir lisan şarttır.

Zira insanlar, kelimelerle düşünür, lisân ile tefekkür ufuklarını genişletirler.”

GİRİŞ

Doğru, güzel ve etkili konuşabilmek güzel Türkçemizi doğru kullanmaya bağlıdır. Bunun için öncelikle **yapmamız ve yapmamamız** gereken şeyleri iyi öğrenmek ve bunları uygulamak gerekmektedir. Bu kitap bunun için yazıldı. Bu kitap kendisine ve çevresine bir şeyler katmak isteyenler için yazıldı.

Güzel ve doğru konuşmayı engelleyen sebepleri aştığımızda geriye **Doğru ve Güzel Türkçe** kalacaktır. Bunun için aşağıdaki maddeleri dikkatle okuyarak işe başlayalım:

GÜZEL KONUŞMAYI ENGELLEYEN SEBEPLER

Eğer aşağıdaki maddeleri aşabilirseniz demek ki artık siz de *doğru ve güzel konuşanlar* arasındasınız demektir.

Aşağıdaki maddeler kitabın içeriği hakkında sizi fikir sahibi yapacak ki, bu çok önemli. Bu bakımdan aşağıdaki maddeleri dikkatle inceledikten sonra sonra kitaba devam edin.

1. Sözcüklerin Yanlış Kullanılması ve Telaffuz Hataları

Her dilin bir **fonetik** yapısı vardır. Fonetik, ses bilimi demektir. Dil bilimiyle; **dilin yapısı**, kelimelerin **vurgu hâli** araştırılır ve kelimelerin gerçek hâli yani kelimelerin **okunuş hâli** bulunur.

Diksiyon eğitimine öncelikle doğru Türkçe ile başlamak gerekiyor. Doğru bir Türkçe için sözcüklerin doğru kullanımı gerekmektedir. Konuşma dilinde yaygın olarak yapılan telaffuz hataları vardır. Bunları gidermeden diğer konulara geçmek anlamsız ve yersiz olacaktır. Bunları da kendi içinde üçe ayırmak gerekiyor:

Birincisi; asla müsamaha gösteremeyeceğimiz hatalardır ki bunlar, **ince A** (*kâğıt, dükkân*), **ince O** (*lökum, lösyon*), **kapalı E** (*benzin, temsil*) gibi bu harflerin hatalı okunuşlarıdır. Bunlar halledilmeden diğer konuları doğru ve

güzel yapmanızın hiçbir anlamı olmayacaktır. Yani, “**dükkân**” kelimesini **ince a** yerine **kalın a** ile sesletip “**dükkan**” deyip de etkili bir türkçe konuşuyorum demenin anlamsızlığı ortadadır.

İkincisi; yanlış kullanılan kelimelerdir. Ancak, bazı kelimelerdeki yanlış kullanım mana değişikliğini de beraberinde getirmektedir. Mesela, “**mütevazı**” yerine “**mütevazı**” diyoruz. Hâlbuki **mütevazı**, *birbirine paralel* olan demektir; **mütevazı** ise *alçak gönüllü* anlamına geliyor. Biz hangisini demek istiyoruz?

Bir başka örnek; “**inkılap**” yerine “**inkilap**” diyoruz. **İnkilabın** sözlük anlamı, *köpekleşme* demektir; **inkılap** ise *devrim, yenilik* manasına geliyor. Bizler **devrim** niyetiyle **inkilap** dediğimizde aslında **köpekleşme** manasına gelen kelimeyi kullanmış oluyoruz ki bu şekilde doğru Türkçeden bahsetmek mümkün değildir.

Bunun yanında, **a'nın** yanlış kullanımından doğan mana farklılıkları da oluyor; mesela, “**rakip**” derken **a'nın** uzatılması kelimeyi farklı bir manaya taşıyor. **Rakip**, *karşı takımındaki kişiyi* tarif ederken, “**Rakip**” kelimesindeki **a** uzatılarak **raakip** diye telaffuz edildiğinde *binici* manası elde edilmiş oluyor.

Benzer bir hata “**sukutuhayâl**” kelimesinde de yapılıyor. Kelime hatalı olarak, “**sükûtu hayâl**” olarak kullanılıyor. Hâlbuki **sukut**, *düşme, azalma* anlamı taşıırken, **sükût**, *sessizlik* anlamı taşır. Bu durumda biz, **sukutuhayal** yerine **sükûtu hayâl** dediğimizde, **hayal kırıklığı** yerine **hayal sessizliğinden** bahsetmiş oluyoruz ki kastetmek istediğimiz bu değil.

Başka bir örnek; yapılan en çok yanlışlardan birisi de “**dahi**” de *da* (*bağlaç*) anlamında kullanılan kelimedir. Kusurlu konuşmalarda kelime “**daahi**” şeklinde **a** uzatılarak seslendiriliyor. Hâlbuki “**dâhi**” kelimesi, *olağan üstü, yeteneği olan* anlamına gelmektedir.

Örnekleri çoğaltabiliriz; bütün bunlar Türkçenin yanlış kullanımıdır. Dolayısıyla, diksiyon eğitimine başlamak isteyen ve doğru ve güzel bir Türkçe ile konuşmak isteyen bir kişinin, öncelikle bu konuyu halletmesi gerekmektedir.

Üçüncüsü; mana değişikliği olmasa da, kelimelerin yanlış telaffuzu ile ilgilidir. Bu gruba giren kelimeler birçok kimse tarafından yanlışlığı bilinmez ve günlük kullanımda yanlış da olsa kullanılmaya devam edilir. Bunlar artık günlük dile yerleşmiş kelimelerdir. Yani, doğru bilinen yanlışlardır.

Mesela, “**şoför**” yerine “**şöför**” deriz; “**izolasyon**” yerine “**izalasyon**” deriz, “**döküman**” yerine “**döküman**” deriz. Bunlar dilimize yerleşmiş telaffuz hatalarıdır. Bunların doğrusunu öğrenmek zorunda olsak da, diğer iki gruptaki kelime grupları kadar faciyyaya yol açmazlar.

Bunun dışında, **galat-ı meşhur** dediğimiz dilimize yerleşmiş, hatalı şekilde kullandığınız kelime grupları vardır. Bu kelimeler kendi yapısından bozularak değişe değişe şimdiki kullanıma gelmişlerdir.

Mesela, “**Göz var nizam var**” denir. Hâlbuki doğrusu, “**Göz var ızan var**” olacaktır. “**Kısa kes aydın havası olsun**” denir. Doğrusu, “**Kısa kes aydın abası olsun**” olacaktır. **Güzele bakmak sevaptır** denir, hâlbuki doğrusu, **güzel bakmak sevaptır** olacaktır.

Bizler, (kitap hacmi içinde) bütün bunların doğrusunu öğrenip doğru bir Türkçe ile konuşmaya gayret edeceğiz.

2. Dil, Çene ve Dudak Tembelliği

Konuşma kusurlarının başlıca sebeplerinden biri konuşma aygıtlarımız olan **dil, çene** ve **dudak** tembelliğidir. Konuşma aygıtlarımız olan *dil, çene* ve *dudaklarımızın tembelliği*, harflerin doğru çıkmasına engel olan büyük kusurlardandır. Dolayısıyla, konuşma aygıtlarımızın esnek olmaması, önümüzde duran en büyük engeldir.

Bunlardan sadece birinin doğru çalışmaması bile güzel konuşmamızı engelleyen önemli bir sebeptir. Bu yüzden konuşma aygıtlarımızı daha esnek hâle getirmemiz gerekiyor. Son derece basit egzersizlerle konuşma aygıtlarımızın tembelliğini gidermek mümkün.

3. Yanlış Soluk Alıp Verme

Doğru nefes alıp vermek ve **soluğumuzu iktisatlı kullanmak**, etkimizin artmasına yardımcı olacak etkenlerin başında gelir. **Doğru soluma**, diyafram nefesi diye tabir edilen nefes alma biçimidir. **Diyafram nefesi**, mide üzerini kaplayan diyafram adalesinin alta doğru esnemesiyle açılan boşluğa ciğerlerin tamamının kullanıma sokulduğu bir nefes alma biçimidir. (<http://www.diyafam.gen.tr/diyafam-nefesi.html>12.6,2017) Diyafram nefesi ile birlikte üst göğüs nefesi almak, en doğru nefes alma biçimidir.

Yanlış soluk alıp verme, etkili konuşmada ve bir metni seslendirmede önemli bir engeldir. Yanlış soluk alma, nefesin yetmemesi gibi bir sorunun ortaya çıkması demektir. Bu da, yanlış vurgu ve tonlamaya sebep olur. Bir metni okuduğunuz sırada nefesin yetmemesi aynı zamanda yersiz duraklama yapılması demektir ki bu, anlam bütünlüğünün kaybolması ve dolayısıyla etkinizin azalması demektir.

Bunun dışında, doğru ve etkili konuşmada veya bir metni seslendirirken nefesi yeterince tutabilmek veya nefesi iktisatlı kullanabilmek gerekiyor. Bu da ancak doğru nefes alma ile mümkündür.

4. Artikülasyon (Boğumlama) Kusurları

Eğer harfler doğru şekilde çıkış yapmıyorsa (seslendirilemiyorsa) bu, boğumlama hatası demektir. Bunun en büyük sebeplerinden biri konuşma aygıtlarımızın doğru çalışmamasıdır.

Artikülasyon bozukluğu, kişinin konuşma seslerini yanlış ve eksik üretmesi anlamına gelmektedir. Konuşma düzeneği; **gırtlak, yutak, yumuşak damak, dil, dişler dudaklar** ile birlikte **ağız ve geniz boşluklarından** oluşmaktadır. www.anatomic.com.tr/artikulasyonbozuklugu-nedir12.0.2017

Dolayısıyla, iyi bir artikülasyon (boğumlama) için ünlü ve ünsüz harflerin doğru şekilde çıkarılması gerekmektedir. Harflerin çıkışı sırasında bilhassa dilin yanlış kullanılması boğumlama hatasına yol açmaktadır.

Öte yandan iyi bir artikülasyon için, *sözcük kalıpları* ve *tekerleme* çalışmaları da gerekmektedir.

Harflerin ya da sözcüklerin yanlış çıkmasına sebep olan diğer bir etken ise, çene ve diş yapısındaki fizyolojik bozukluklardır ki bu, bizim kitap hacmimizin dışında kalmaktadır.

5. “Ğ”nin Konuşma Dilinde Yanlış Kullanımı

Türkçede “Ğ” yalnızca yazı dilinde kullanılır. Konuşma dilinde ise söylenmez. Buna göre, “Ğ” genelde ya kendinden önce gelen harfi bir harf kadar uzatarak söyler ya da kendinden önce ve sonra gelen harflerin ulaması şeklinde olur. Örneğin “yağmur” derken “yaamur” şeklinde söylenirken, “Soğuk” derken “souk” şeklinde sesletilir.

Bazı özel durumlarda da kendinden sonraki harfi okutmaz. Buna göre, “Ğ”, “A” ve “I”nın arasına girmişse “Ğ”den sonra gelen “I” okunmaz. Örneğin “yağış” kelimesi, “yaaş” olarak; “bağımsız” kelimesi, “baamsız” olarak sesletilir. Burada, “Ğ”den önceki A, bir harf kadar uzarken “I” harfi seslendirilmez. Bu kural sadece “Ğ”nin A ile I’nın arasına girdiği durumlarda ve konuşma dilinde olur.

Ayrıca “Ğ”nin Y harfine dönüştüğü özel durumlar da vardır. Eğer “ğ” e harfinden sonra geliyorsa “y” şeklinde sesletilir. Mesela, “teğmen” kelimesini sesletirken “teymen” şeklinde söyleriz. Bu kurallar sadece konuşma dilinde geçerlidir. Yazı dilinde “ğ” kullanımı aynen devam eder.

6. Sesli Harflerde Daralma ve Ünsüz Düşmesinde Yapılan Hatalar

Türkçe her zaman yazıldığı gibi okunan bir dil değildir. Tıpkı Ğ’de olduğu gibi bunun başka bir örneği de **a** ve **e** sesli harflerde önümüze çıkar. Örneğin; konuşma dilinde bazı hâllerde; **a’nın, i’ya; e’nin, i’ye** dönüştüğünü görürüz. Bu da kelimelerin daha kolay çıkmasını sağlayarak konuşmamızda akıcılığı sağlar. Mesela; “**yapacak**” ve “**gelecek**” kelimeleri konuşma dilinde “**yapıcak**” ve “**gelicek**” şeklinde söylenir.

7. Ulama Kusurları

Konuşmayı bozan ve çirkinleştiren sebeplerden biri de cümlenin akıcılıktan yoksun oluşudur. Her dilin bir fonetik yapısı vardır ve buna göre konuşma dilinde *akıcılık* ve *doğru kullanım* nasıl olursa ona göre kurallar geliştirilir. Türkçemizde bu kurallardan bir tanesi, **ulama** kuralıdır. Ulama, ünsüzle biten bir sözcüğün son ünsüzünü, ondan sonra gelen ve ünlü ile başlayan sözcüğün ilk hecesine bağlamaya denir. **Ulama, konuşmamıza akışkanlık ve ahenk kazandırır.**

Mesela; “**ekmek aldı**” derken bu kelimeyi “**Ekme kaldı**” şeklinde söylemek, konuşmamızı daha akıcı kılacaktır.

Gene, “**Kabul etmek**” derken ulama yapılmadan söylendiğinde akıcılığın kaybolduğunu hemen fark edeceksiniz. Hâlbuki “**kabuu letmek**” şeklinde seslendirdiğimizde (U harfi uzatılarak söylenmeli; tıpkı kabulüm derken u’nun uzaması gibi) hem akıcılığı sağlamış hem de sözüme renk vermiş oluruz.

Bazen de bazı harflerin yutulması ile konuşma kusurları oluşur. Mesela, “**bir adam**” derken, “r” harfi yutularak “**bi adam**” şeklinde sesletilir. Hâlbuki doğru olan, “**bi radam**” şeklinde ulama yapılarak sesletilmesidir.

8. Cümlelerde Bağlaç Kelimelerle Yapılması Gereken Kaynaşma Kusurları

Konuşma dilimizde akışkanlığı sağlamak için sadece ulama kuralı yoktur. **Kaynaşma** diye tabir ettiğimiz “**ile, ise, idi, imiş, iken**” gibi kelimelerin konuşma dilinde söylenmemesi de akışkanlığı sağlayan önemli bir kuraldır. Mesela, “**Ahmet ile Mehmet**” yerine “**Ahmet’le Mehmet**” demek; “**Bize gelecek isen**” yerine, “**Bize geleceksen**” şeklinde sesletmek konuşmamıza daha akıcılık kazandırır.

9. Tonlama ve Vurgu Kusurları

Güzel ve etkili bir ses, doğru **vurgu** ve **tonlamayla** mümkündür. Kullanılan her cümle için vermek istediği bir mesajı vardır. Bu da ancak doğru vurgu ve tonlama ile olur. Doğru tonlama olmadan kelimelerin içi boştur, bu da duygu eksikliğini meydana getirir. **Duygudan noksan kelimeler gerçek anlamlarını veremeyecek hatta yanlış mana da çıkabilecektir.**

Kurduğumuz cümlelerde özellikle vermek istediğimiz mesaj ne ise o kelime üzerine vurgu ve tonlama getirmemiz gerekmektedir. Doğru tonlama ve vurgu ile hem kısa yoldan vermek istediğimiz mesajı verebileceğiz hem de etkimizi daha da arttırmış olacağız. Mesela, **“Öğrenciler bugün parka gitti.”** derken, vurgulamak istediğimiz özellikle bugün gitmeleri ise, bu cümlede **“bugün”** kelimesini vurgulayarak söylemek zorundayız. Aksi takdirde bu cümlemize ilaveten, bugün gitmelerini özellikle belirtmek için ek cümleler kullanmak ihtiyacı hissedeceğiz. Hâlbuki tek bir vurgu ile vermek istediğimiz mesajı başka cümlelere ihtiyaç kalmadan bir cümlede verebiliriz.

Vurgu konusunda genelde yapılan en büyük yanlış, vurgunun yüklemeye yapılmasıdır ki bu doğru bir sesletiliş biçimi değildir. Zira yükleme vurgu ancak, o işin özellikle yapıлып yapılmadığını belirtmek istediğimizde yapılmalıdır.

10. Sesimizin Perdesi; Pes, Orta ve Tiz Seslerin Kullanılmaması ya da Yanlış Kullanımı

Daha dinlenebilir olmamız, konuşma sesimizin monoton olmamasına bağlıdır. Sesimizin müzikselliği, konuşurken konuştuğumuz konuya ve kişiye bağlı olarak sesimizde oynamalar yapabilmeye bağlıdır. Bunu da ancak sesimizde **pes** ve **tiz** sesleri kullanarak gerçekleştirebiliriz. Çünkü gerekli duyguyu verebilmek için sesimizi gerektiğinde *kalın*, gerektiğinde *incelterek* çıkarmamız gerekiyor. Buna, **göğüs** ve **kafa** sesi ile sesleniş de diyebiliriz. İşte bu sesletişler, konuşmanın müzikselliğini verir.

11. Ses Şiddetinin Gereğinden Düşük veya Yüksek Olması

Bir kişinin konuşurken etkisi **işitilebilirliğine** ve **anlaşılabilirliğine** bağlıdır. Dolayısıyla sesimiz, duyulabilecek kadar yüksek olmalıdır. Çünkü dinlenebilirlik buna bağlıdır. Ses düzeyimizi konuştuğumuz ortama göre ayarlayabilmek de dinlenirliği arttıran diğer bir etkidir. Yani, oda ortamında sanki kalabalık bir topluluğa konuşuyormuş gibi yüksek perdeden konuşmak karşı tarafı oldukça rahatsız edeceği gibi kalabalık bir salonda sanki bir odada konu-

şuyormuş gibi alçak perdeden konuşmak da etkimizi oldukça azaltacaktır. Gereksiz yere oldukça yüksek perdeden konuşmak veya normalinden daha alçak bir sesle konuşmak muhataplarımızın dikkatinin dağılmasına sebep verir. Her ikisi de aynı etkiyi meydana getirir. **Dolayısıyla, ortamına göre ayarlanamayan ses düzeyimiz, dinlenirliğimizi ve etkimizi önemli ölçüde azaltacaktır.**

12. Konuşma ya da Okuma Hızının Ayarlanması

İnsanın konuşma hızı **80** ile **120** kelime arasında olmalıdır. Bu aralığın altında ve üstünde kalan her konuşma kusurlu bir konuşmadır. Her ikisinde de muhatapların dikkatini toplaması güçtür. Bu durum tıpkı hiç hareket etmeden ya da abartılı jestlerle konuşan bir insanın söylediklerini takip etmenin zorluğu gibidir.

Konuşma hızımız, dinlenebilirliğimizi hatta anlaşılabilirliğimizi doğrudan etkileyen önemli bir faktördür. Hızlı konuşmak ya da gereğinden fazla yavaş konuşmak karşı tarafın bizi takip dikkatini önemli ölçüde azaltacağı gibi hızlı konuşmak, kelimeleri kusurlu çıkarmamıza da sebebiyet verecektir.

Bunun dışında, vermek istediğimiz gerçek duyguyu verebilenin koşullarından biri de konuşma ya da okuma hızımızdır. Vermek istediğimiz duyguları tam olarak verebilmek söyleme hızımıza bağlıdır. Yani, kimi zaman konuşma hızımızı yükseltmeli kimi zaman yavaşlatmalıyız ki, gerçek duyguları verebileyim. Mesela, korku ve endişe gibi ifadelerde konuşma hızımız artmalı; sevgi ve şefkat gibi duygulu sözcüklerde ise konuşma hızımız yavaşlamalıdır. Ancak o zaman vermek istediğimiz o duyguları gereği gibi verebiliriz.

13. Sesin Öne Getirilememesi ve Ses Kısıklığı

Ses kısıklığı önemli bir konuşma kusudur. Sesimizi yanlış kullanmak ses tellerimizin tahrişine yol açabilmekte hem de sesimizin etkisini azaltabilmektedir. Etkili olmayan kısalmış bir sesle muhataplarımıza vermek istediğimiz mesajları veremeyiz. Sesin yanlış kullanılması uzun süre konuşamama gibi sorunları da beraberinde getirir. Hâlbuki sesimizi öne yerleştirebilirsek hem ses kısıklığı gibi sağlık sorunları ile karşılaşmayacağız hem de daha uzun süre konuşma imkânı bulabileceğiz. Bütün bunların neticesinde de etkimizin daha uzun süre devam etmesine olanak sağlamış olacağız.

Etkili bir seste sesimizi öne yerleştirmemiz oldukça önemlidir. Sesimizi öne yerleştirme çalışmalarlarıyla çok kısa bir sürede yükün gırtlığa binmesi engellenerek konuşma süresinin uzaması sağlanmış olacak, ses kısıklığı ve sesin yorulması gibi kusurlar engellenecek.

Sesimizin tınlama (titreşim) yerleri vardır. Önemli olan sesimizi buralara yerleştirebilmektir. Bu çalışmaların özünü bu rezonas denilen yerlerde sesin oluşmasını sağlamak olacaktır. Bu çalışmada en önemli sonuç, *ses kalitenizin* artması olacaktır.

Sesin tınlama yerleri: *Ağız boşluğu, burun kenarlarındaki sinüsler ve şakak boşluklarıdır.* Sesimizi burun ve şakaklardaki tınlama yerlerine taşıyabildiğimizde sesimizi daha uzun süre kullanabilme imkânına kavuşacağız. Ses kısıklığı, ses tellerinde iltihaplanmalar gibi sağlık sorunları mümkün mertebe mimimize edilecek.

Etkili, kaliteli ve uzun soluklu bir sese kavuşmak bu çalışmalara bağlıdır. Bunun için kolay ama sürekli tekrarlamamız gereken çalışmalar var.

“Ses, konuşanın o andaki ruhsal ve zihinsel durumunu yansıtır, konuşan, ses aracılığı ile söylediği şeye ait duygularını açığa vurur. Ses, konuşanın duygu durumunu, coşkusunu ya da tutumunu belirleyen bir göstergedir.”

John Eisenon

14. Cümlelerde Duraklama ve Soluk Alma Hataları

Bir metni seslendirirken veya konuşurken gereksiz yere durmak, yanlış yerlerde duraklama yapmak hem akıcılığı bozar hem de anlam karmaşasına yol açabilir.

Dinlenebilirlik ve anlaşılabilirlik akıcılığımıza bağlıdır. Bunun en önemli engellerinden biri konuşurken veya bir metni seslendirirken yanlış yerlerde duraklamalar yapmaktır.

Mesela, *“Villar bir yanında orman öbür yanında boylu boyunca uzanan sahilde palmyelerle çok güzel bir görüntü oluşturuyorlar.”* cümlesinde gereksiz ve fazlaca duraklayarak okumak bu cümlenin kesinlikle etkisini azaltacaktır.

Bir cümleyi okurken durak yerleri kadar duracağımız süre de önemlidir. Ne gereksiz sürede duraklama olmalıdır ne de gereğinden az durup hızlıca geçilmelidir. Anlam bütünlüğünü bozmadan gerekli sürede ve gerekli yerlerde duraklamaları yapmak gerekir. Bu anlamda, metin akışına göre gerekli yerlerde gerekli sürede duraklara uymak zorunludur. Bu, okuduğumuz metnin daha anlaşılır ve etkili olmasını sağlar. **Yanlış durak, anlam karmaşası meydana getirebileceği gibi istediğimiz manayı vermekte güçlük çekmemize de sebep olur.**

Mesela, “İzmir’den İstanbul’a en kısa uçakla gidilir.” derken söylenmek istenen; İstanbul’a gidilecek en kısa yolun uçakla mı olduğu, yoksa İstanbul’a gidilecek en iyi yolun “kısa uçakla” mı olduğudur? Bu anlam karmaşasını ortadan kaldırmak için vurgu ve durak yerlerinin önemi artmaktadır.

Ya da, “**genç kadına yardım ederek herkesi şaşırttı.**” cümlesinde genç bir kadından mı bahsediyoruz yoksa bir gencin bir kadına yardım etmesinden mi?

Dolayısıyla hem anlam karmaşası meydana getirmemek hem de akıcılığı ve ahengi bozmamak için cümlelerde durak yerleri önemlidir.

“Zamanlama, başarılı olmanın anahtarıdır; duraksama da zamanlamanın sırrıdır. Duraksama becerisi, söylev ya da sunuşun başından sonuna kadar, konuşmanın büyüünün en gerekli; ama en az bilinen ögesidir.”

Gisela Hagemann

15. Beden Dilini Az Kullanmak veya Etkili Kullanmamak

İnsanlarla, sözlerimizle, sesimizle, diksiyonumuzla ve beden dilimizle iletişim halindeyiz. Yapılan araştırmalarda ise iletişimde en çok **beden dilimizin** etkili olduğu görülmüştür. **Çünkü bizler sussak bile beden dilimiz konuşmaya devam eder.** Düşünce ve duygularımızı ifade edemediğimizde, bunları beden dilimiz açığa çıkarır.

Beden dili sessiz iletişimdir. Muhataplarımız söylediklerimizden daha ziyade beden dilimizden etkilenirler.

Beden dilimiz söylediklerimizi tamamlar niteliktedir. Söyleyeceklerimize yardımcı kuvvet gibidir.

Beden dili, bilinçaltına gönderilen küçük mesajlardır. İnsanlar söylediklerinizden daha çok, nasıl söylediğinize ve konuşurken hangi davranışlar içinde olduğunuza dikkat ederler. Yani daha ziyade, beden dilinizden etkilenirler.

Ancak, beden dili iyi kullanılmadığında etkimizin azalacağı da muhakkaktır. Bu konuda Daha İyi İletişim için **BEDEN DİLİ** kitabımızdan faydalanabilirsiniz.

Hep hatırdaki tutmak gereken diğer gerçek ise, iletişiminizi muhatabınızın duygularını anlayabildiğiniz kadar sürdürebilecek olmanızdır.

16. Akıcılık

Sürekli düşünerek, kesik kesik konuşarak, konuya hâkim olsak bile akıcı

olmalıyız. Akıcılığı engelleyen en büyük sebepler, **ulama** ve **durak kuralları-na** riayet edilmemesidir.

Deşifre sorunu olan kişiler de akıcılık sorunu yaşarlar. Yani okudukları metni kolayca çözümleyemedikleri için *vurgu*, *tonlama*, *duraklama* gibi hatalar yaparak akıcılıktan yoksun kalırlar.

Deşifre sorununun en bariz bir diğer göstergesi de, okuduğumuz kelimeyi yanlış görerek ona benzer başka bir kelime ile sesletmektir. Yani okuduğumuz kelimeyi, benzer başka bir kelimeye yakıştırarak yanlış okumaktır. Bu sorunu gidermek için her gün birkaç sayfa yüksek sesle kitap okuma alışkanlığı kazanmak gerekiyor.

17. Asalak kelimeler

Bir konuyu anlatırken, “**ı ı ı ı**” ya da “**e e e e**” gibi asalak kelimeler kullanılması, dinlenirliği azaltacağı gibi etkiyi ve kaliteyi de düşürecektir. Farkındalığınız oluştuğu bu kelimelerden kurtulacaksınız. Bunun için bir arkadaşınızdan yardım alabilirsiniz.

Bu kelimelerden kurtulmak için çalışmalar yapmanız gerekmektedir. Mesela, bir konuyu anlatırken asalak kelimeler kullandığınızda arkadaşınız hemen omzunuza dokunsun. Bir süre çalıştıktan ve farkındalığınız oluştuğundan sonra bu konuşma kusurunuzdan kurtulacaksınız.

18. Tartım kusuru

Sözcükleri *yaya yaya*, *uzata uzata*, *kesik kesik* söylemektir. Böyle bir anlatım dinlenirliğinizi ve etkinizi oldukça azaltır. Böyle bir okumada veya anlatımda *vurgu*, *tonlama* ve *durak* gibi hayati konuları yerine getirmek de zorlaşır. Böyle bir okuma veya konuşma karşısında dinleyenlerin bir müddet sonra dikkati dağılır ve dinleyemez olurlar.

19. Gılama

Gılama “**R**” ünsüzünün, küçük dilin titremesiyle oluşan durumdur. Bu bozukluğu gidermek için “**R**” ünsüzünü doğru çıkarmak gerek. Profesyonel bir yardım almanız gerekebilir.

20. Ishıklama

“**S**” ünsüzünü çıkarırken oluşan durumdur. Hava, dişlerin arasından sızarsa bu yanlış sesletiş ortaya çıkar. Bazen diş yapısından da kaynaklanabiliyor. Profesyonel bir yardım almanız gerekebilir.

21. Üslubun Bozuk Olması

Eğer üslubumuzda bir hata olursa ne söylersek söyleyelim karşı tarafa ulaşmamız eksik kalacaktır. Etkimiz, üslubumuzla doğru orantılıdır. Doğallık önemlidir. Doğallığınızı kaybetmeyin.

Üslup, anlatım, ifade tarzıdır. Kendi yorumunuzu katmanızdır. Üslup, kişiye özeldir. Neyi nasıl söylediğimiz de önemlidir. Doğru şekilde söylemek kadar doğru kelimeleri bulmak da önemlidir. Üslubumuz bizi yansıtıyor. Bizim aynamız oluyor.

Bir Hak dostu şöyle ifade eder:

“Bir mü'min sözü, yumuşak ve gönül alıcı olmalıdır. Kaba ve çirkin hitaplardan kat'i olarak kaçınmalıdır Zira hiç kimse sert sözlerden ve kabalıktan hoşlanmaz. Gönüllere girebilmenin en güzel yolu, tatlı dil, yumuşaklık ve tevazudur. Cenab-ı Hak, en zalim bir kuluna bile ilahı hakikatlerini yumuşak bir üslupla ve sükûnetle söylenmesini istiyor.”

Lord Chesterfield üslubun önemine şöyle değinir: “Üslup, düşüncelerin elbisesidir.”

Dale Carnegie ise söyleyiş tarzının etkide önemine değinir: “Söz söylemekte, kelimelerden üstün olan bir şey vardır ki söze tesir veren odur, bu da sözün söylenişindeki tattır, onun için söylenen sözden fazla, söyleyiş tarzına bakılır.”

Bütün bunların yanında konuşmacının kendi kişiliği de etkisinin azalması ya da artmasında önemli bir unsurdur. **Aristoteles** bu konuda “Bazılarının ileri sürülen, konuşmacının doğruluk ve dürüstlüğünün, onun ikna ediciliğine hiçbir katkısı olmadığı görüşü doğru değildir, tersine konuşmacının ahlâk ve karakteri, insanları ikna etmede son derece önemlidir.” ifadesini kullanmıştır. **Ralph Waldo Emerson**, küpün içindekinin dışı (söze) yansıyaçağını şu sözleri ile ifade eder: “Hangi dili kullanırsan kullan, olduğundan daha başka bir şey söyleyemezsin.”

22. Konuya Hâkim Olmamak

Eğer konuya hâkim değilseniz inandırıcılığımız kaybolur ve etkimiz azalır. Konuya vakıf olsak bile önceden çalışılmamış bir konu her zaman risk taşır.

Konuştığımız konuda *başlangıç*, *gelişme* ve *sonuç* bölümlerini iyi ayarlamak gerekir. Konuya ne kadar hâkimseniz etkiniz o kadar artacaktır. Bu, sözlerinize ve beden dilinize de yansır. Sizi dinleyenlerinize daha iyi bir iletişim içinde olursunuz.

Konuya hâkim olamamak demek, konuşma kusurlarının daha çok oluşması, konunun kesik kesik aktarılması demektir ki bu, etkinizi önemli ölçüde azaltır.

Konunun tamamına hâkim değilseniz bile hâkim olduğunuz bir bölümü ile dinleyenlerinizin karşısına çıkmak daha akılcı olur.

23. Az Kitap Okumak

Daha etkili olabilmek için iyi bir kelime dağarcığına sahip olmamız gerekiyor. 500 kelime ile anlatmak istediklerimizi yeterince veremeyiz. Kitap okumak muhakeme gücümüzü arttıracaktır. Tıkandığımız bir noktada, konuştuğumuz konuyla çok ilgili olmasa bile, (yakın olması yeterlidir) öğrendiğimiz ilginç bilgi veya bilgileri aktarmamız zaman kazanmamızı sağlayacaktır.

Böyle küçük ayrıntılar hem tesirimizin artmasını sağlayacak hem de konuyu toparlamamıza yardımcı olacaktır.

Bunun için iyi bir okur olmamızın yanında şimdi anlatacağım birkaç alıştırtma, *akıcı konuşma* yetisini kazanmanıza, *muhakeme gücünüzü* arttırmaya, *herhangi bir konuda konuşma ve düşünme yetinizi kazanmaya* yardımcı olacaktır.

Bu tekniklerden önce unutmamamız gereken nokta, iyi bir kitap okuyucusu olmalıyız ki, kelime dağarcığımız artsın. Yoksa yeterli kelime dağarcığına sahip olmadan tesirli bir konuşma yetisine sahip olmayı bekleyemeyiz! Aşağıdaki çalışmaları yaparken sesinizi kaydederseniz kendi durumunuzu etüd etme olanağına sahip olursunuz.

Alıştırtma 1: Öncelikle her hangi bir kelime seçerek (sözlükten olabilir), onunla ilgili **1 dakika**, **3 dakika** ve **5 dakika** konuşma yapacaksınız. Anlatacağınız konunun anlamlı olmasına dikkat edin. Sürelere riayet etmeyi unutmayın. Size verilen süre içerisinde konuyu anlatıp toparlamanız gerekiyor. Yani konu yarım kalmamalıdır.

Alıştırtma 2: Birbirine ilişkili iki kelime ile benzer bir çalışma yapacaksınız. Mesela, *kalem-defter* kelimeleri ile ilgili bir konuşma yapın.

Alıştırtma 3: Bir makaleyi okumaya başlayın. Birkaç cümle okuduktan sonra okumanızı kesin ve gerisini siz tamamlamaya çalışın. Sonra tekrar makalenin son birkaç cümlesi ile konuşmanızı bitirin. Yani seçtiğiniz makalenin başındaki ve sonundaki birkaç cümle hariç konunun ortasını siz tamamlayacaksınız.

Alıştırtma 4: Bir arkadaşınızla bir konu seçin. Biriniz bunu savunan kişi, diğeriniz ise karşı çıkan olsun. Herkes kendi tezlerini savunacak. Ko-

nuşma süresini siz belirleyin. Sonra yer değiştirin ve bu sefer karşıt görüşte siz olun.

24. Gevşeme Hareketleri ve Sesin Isındırılması

Bir konuşma ya da sunum yapmadan önce gevşeme hareketlerini yapmak gerekiyor. Bunun için basit ama etkili alıştırmalar var:

(1) Dik durun. (2) Başınızı, öne arkaya; sağa sola hareket ettirin. (3) Başınızı, dairesel hareketlerle çevirin. (4) Omuzlarınızla dairesel hareketler yapın, önce teker teker sonra ikisini birden. Omuzlarınızı kademe kademe kaldırın, önce teker teker sonra ikisini birden.

Dikkat! Topluluk karşısında konuşurken, arkanıza yaslanarak konuşma yapmayın veya kitap okumayın! Konuşma yapmaya çıkmadan önce muhakkak uygun bir zaman diliminde yüksek sesle kitap okuyarak sesinizin açılmasını sağlayın. Konuşma aygıtlarınızı (*dil, dudak ve çene*) çalıştırmayı ihmal etmeyin.

Sonuç: Hep hatırımızda tutmamız gereken gerçek; başarmamız gereken işin **dertlisi** olabilmektir. Çünkü, ancak **dertli olanlar** ve **derdini sevenler** hedefine ulaşabiliyor. Kolay elde edilen kolay elden çıkıyor; zor elde edilenler ise daha kalıcı oluyor. Bunun için de **gayretli** olmak gerekiyor. Yaptığımız işte **sebat** yoksa ve **bahaneler** var ise o işte **BAŞARI** da olmuyor. Yani, bir işi yaparken **sabredeceğiz** ama sabır dediğimiz, bizim gösterebildiğimiz kadar sabır değil, o işi başarıncaya değin gereken sabrı gösterebilmektir. Zira başarı, **sürekliliktedir**. Su kuyularının taşlarında iplerin oluşturduğu yarıklar (yollar) görürsünüz. Bu olukları ipin sertliği mi oluşturmuştur yoksa ipin taşın üzerinde sürekli gidip gelmesi mi?

Ünlü piyanist Pederewski'ye atfen bir söz aktarılır:

“Bir gün çalışmazsam bunu **ben** anlarım.

İki çalışmazsam çevremdeki **yakın dostlarım** anlar.

Eğer üç gün çalışmazsam bunu **herkes** anlar.”

Evet, işin sırrı **sabır** ve **süreklilikte** yatmaktadır. Tabiki bahanelerinizi olmadığı müddetçe! Gerekli **zamanı** ve **emeğimizi** verdiğimizde ve **bahanelerin** arkasına saklanmadığımızda, bir de **sabır** gösterip **sebat** ettiğimizde göreceksiniz, her işte olduğu gibi **güzel ve etkili konuşma eğitiminde de başarı** kendiliğinden gelecektir.

Çalışmalarınıza “**Başlangıç Okuma Metni**” olarak verilen çalışmayı okuyarak başlayın. Çalışmalarınızı bitirdiğinizde okuma metnini tekrar okuyun ve gelişiminizi takip edin.

BAŞLANGIÇ OKUMA METNİ

**Kitabı çalışmaya başlamadan önce aşağıdaki okuma metnini sesini-
zi kaydederek okuyun. Çalışmalarınızın sonunda tekrar bir kayıt yapın
ve aradaki farkı (gelişiminizi) tespit edin. (Dikkat! Bazı kelimeler bilinç-
li olarak yanlış yazılmıştır, siz doğrusunu okuyarak seslendireceksiniz.)**

Hakkâri'de ikamet eden, seri olmayı seven, Hacettepe Üniversitesi me-
zunu altmış yaşındaki zengin mühendis Kâmil Bey, aksanı bozuk akranı Ha-
lit'le sükûtu hayale uğramadan, 1000 rakımlı dağda azami süratle dükkân dük-
kân dolaşır; “Hayır! Seri imalat losyonlarımı, lokmalarımı, hatta hikâyelerle
dolu kâğıtlarımı dahi yağışlı havaya rağmen ceryana kapılmadan en geç yarı-
na kadar azami süratle kendi kendime hibe etmem lazım. Bu işin bana yararı
değil, zararı olacağı belli idi.” dedi.

Ordu'da, orduda görevli hükümetin önemli adamı biryantınli hakem Mu-
vaffak Bey, sürpriz bir şekilde antreman programını iptal edip, resmi tören-
de, resmigeçidi dakika dakika pencereden takip etti.

Hatıralar hafızaya kayıt edilmekte. Hayatın girdaplarında kayıp olmadan
bunları hafızada tutmak lazım. Hatta Yağız Bey geçen yıl yağız atıyla nehire
düştü; o anlar hep bir düştü.

Musikisever inkilap tarihi mezunu olan halıcı Hatice Hanımefendi, huku-
ğa uygun evrağı ve erzağı götürmek üzere, benzeri mütevazî memur yengem
Suzan ile İrağ'a en kısa uçakla gidileceğini tahmin ediyor. Orjinal harkulade
motorsikleti ile gitmesine ise engel olmaya çalışacak veya durumu hemence-
cik kabul edecek. Zenci lakaplı bencil Cengiz, bozuk alfabe ile esmer erkek
mermer ustasına benzinli aracı ile yardım etmeyeceğini, ekmek vermeye git-
meyeceğini ve bundan memnun olacağını söyleyerek şaşkınlık yaptı. Şaşkın
ustasını çok üzdü ve en sonunda şu son şansı olan şemsi paşa pasajında spor
TV kanalında sesi büzüşesicilere eski eksi ekşili beş tunç tas has hoşaf götüre-
cek olması ustasının merağını celp etti.

BİRİNCİ BÖLÜM

**ARTİKÜLASYON
(BOĞUMLAMA)**

KONUŞMA AYGITLARIMIZ

Artikülasyon çalışmalarına geçmeden önce, harflerin doğru ve güzel çıkarılması için konuşma aygıtlarımız olan **dil**, **çene** ve **dudak** tembelliğini gidermemeniz gerekiyor. Bu aygıtlarımızı etkili kullanmamız iyi bir artikülasyona sahip olmamız demektir. Bu da beraberinde etkili bir konuşmayı getirir. Bunlardan sadece birinin doğru çalışmaması bile güzel konuşmayı engelleyen bir sebeptir.

Bu yüzden konuşma aygıtlarımızı daha esnek hâle getirmemiz gerekiyor. Son derece basit egzersizlerle konuşma aygıtlarımızın tembelliğini gidermek mümkün. Bu bakımdan aşağıdaki her bir çalışmayı, birkaç hafta boyunca, günde en az üç kez yapın.

Dil Çalışmaları

Seslerin çıkışında en önemli organımız dilimizdir. Dilimiz yeterince esnek değilse artikülasyon sorunu yaşayacağımız kaçınılmazdır.

Bunun dışında dilin esnek olmaması kelimelerin istenilen şekilde sesletilememesi demektir. Bu bakımdan birkaç hafta aşağıdaki çalışmaları düzenli bir şekilde tekrar edin.

- Dilinizin her tarafını çiğneyin. Bu, dilinizin ilk etapta hamlığını giderecektir. 10-15 saniye yapmanız yeterli gelecektir.
- Dilinizi, dişlerinizin önünde sağdan sola ve soldan sağa dairesel hareketler yaparak çeviriniz. Bu hareketi diliniz acıyınca kadar devam edin.
- Dilinizin ucunu (yapabiliyorsanız) *içe ve dışa bükme* hareketleri yaptırın. (Bunu birkaç kez tekrar edin)
- Dilinize, *içeri dışarı* hareketleri yaptırın. Dilinizi sağ ve sol yanağınıza değdirin. (30'ar kez yapın)
- Aşağıdaki çalışmayı bolca tekrar ediniz.

La Lo Lu Lı Le Lö Lü Li Lal Lan Lar Lat
Na No Nu Nı Ne Nö Nü Ni Nal Nan Nar Nat
Ra Ro Ru Rı Re Rö Rü Ri Ral Ran Rar Rat
Da Do Du Dı De Dö Dü Di Dal Dan Dar Dat
Ta To Tu Tı Te Tö Tü Ti Tal Tan Tar Tat

Alıştırma

Aşağıdaki tekerlemeleri tekrar edin.

Lâla lord Lemi, nalinlı Nalan Rana'ya, dalda duran perhizli pır pır pireli peynileri tattırdı. Şu duvarı badanalayıp badanalı mı tırmansak, badanalama-dan badanasız mı tırmansak? Dırdırcı dadı, dilber dilbaz Dilaver dedeye dır dır dırlana dırlana dışarıda dımdızlak dırlandı, destansı dikişlerini diktirdi. Tırtırın üstünde bir tırtıl, tortuyu tırtıklıyor kıtır kıtır. Bak alalem ala dana aldı aladana-landı biz neden ala dana alıp aladananamadık? Eller hem nanelenmiş, hem nalinlanmış, hem lalelenmiş hem de bazlamalanmış da bir biz hem nanelene-medik hem lalelenemedik hem nalinlanamadık hem de bazlamalanamadık. Eller tere alıp tere tere terelenmiş, biz de bir tere alalım tere tere terelenelim.

Çene Çalışmaları

Çenemiz gerektiği kadar esnek değilse tüm seslerde sorun yaşarız. Bu yüzden çene kaslarımızın yeterince kuvvetlenmesi önemlidir. Aşağıdaki çalış-maları yaparken çenenizin zedelenmemesine özen gösterin.

- Öncelikle, çenenizin eklem yerine denk gelen yanaklarınıza bir müddet masaj yapın. Bu çalışma çenenizin eklem yerlerindeki kasların yumuşa-masını sağlayacaktır.
- Daha sonra çenenizi açıp kapama hareketleri yapın. Bu çalışmada çe-nenizin iyice açılması önemlidir. (15 kez tekrar edin)
- Üçüncü aşamada çene açıp kapama çalışmasını biraz daha farklı yapa-cağız. Dirseğinizi masaya koyarak elinizi alt çenenize dayayın ve çene-nizi açmaya zorlayın. Bu çalışma çene kaslarımızın kuvvetlenmesini sağ-layacaktır. (15 kez tekrar edin)
- Çenenizi öne çıkarıp bırakın ve çenenizi sağa sola hareket ettirin. Bu çalışma çenenize esneklik kazandıracak. (30 kez tekrar edin)
- Son aşamada, ağzınızı bir elmayı ısırıyormuş gibi açabildiğiniz kadar ko-caman açın. Dudaklarımızın yeterince gerildiğinden ve çenenizin yete-rince açıldığından emin olun. (15 kez tekrar edin)

Dudak Çalışmaları

Dudak tembelliği, harflerin bozuk çıkmasına sebep olan önemli bir etken-
dir. Bu sebeple dudaklarımıza esnekliği yeterince veremediğimizde artikülasyon sorunu yaşayacağımız muhakkaktır.

Çevrenizde dudaklarını ve çenesini çok hareket ettirmeden konuşan insanlara şahit olmuşsunuzdur. Bu insanların ne söylediğini anlamak için iyice kulak kabartmak gerekir. Aşağıdaki egzersizleri her gün en az 30'ar kez tekrar edin.

✓ Dudaklarınızı dışarı doğru büzün (öpücük hareketi) ve ardından kocaman bir gülümseme yapın.

✓ Aşağıdaki sözcük gruplarını tekrar edin:

1. ma mo; mı mu; me mü

ba bo; bı bu; be bü

2. mana mini mono

3. bap bip bop

4. O İ

5. Ankara İnebolu Tirebolu Van

✓ Kurşun kalem, önce köpek dişlerinizin olduğu yere yatay olarak, sonra ön dişlerinize dikey koyarak herhangi bir metni okuyun. Kalem yatay ve dikey konularak çalışılması farklı dudak kaslarını çalıştıracaktır. Bu çalışma dudaklarınıza esneklik kazandıracığı için birkaç hafta her gün yapmaya çalışın. **Dikkat! Kalemle çalışmayı birkaç hafta boyunca günde beş dakikadan fazla yapmayın! Çünkü dudaklar sertleşip esnekliğini kaybedebilir.**

Günlük Çalışmalar:

Yukarıdaki çalışma programı tamamlandıktan sonra, aşağıdaki çalışmaların **güne başlamadan önce veya ara ara hayatınız boyunca tekrar edilmesi (konuşma aygıtlarımızın tekrar tembelleşmemesi için) gerekli olacaktır.** Bunun yanında, aşağıdaki egzersizleri bir konuşma yapacağınızda kürsüye çıkmadan önce de muhakkak yapın.

- Dilinizin her yerini birkaç kere sakız çiğner gibi çiğneyin.
- Dilinizi dişlerinizin önünde sağdan sola ve soldan sağa dairesel hareketler yaparak çeviriniz.

- enenizin eklem yerine masaj yapın.
- Ağzınızı açabildiğiniz kadar açın ve kocaman bir elmayı ısıtıyormuş gibi yapın.
- Daha sonra enenizi açıp kapama hareketleri yapın.
- Dudaklarınızı dışarı doğru bzn ve ardından kocaman bir gülümseme yapın.

Alıştırma

Aşağıdaki metinleri, kalemi ağzınıza önce yatay, sonra dikey koyarak ve sonra da abartılı okuyarak çalışın. **Kalemle çalışmayı birkaç haftadan fazla yapmayınız.**

Ptikare paltolu paramparça pantolonlu Bursalı balıkçı babaannem, palamutları bahçedeki pazılı bahçıvanın bohasına boca etti. Burhaniye'deki Burhan bir berber dükkânında balıkçıların balık kabındaki bumbarlara baka baka bakakaldı. Mirza, kabın içindeki fok balığının kof olmadığını, kafeinli kahve içmekten kof olduğunu, farfaracı foklar kafa atınca öğrendi. Ferhunde ve Fatma, palamutlara bakarak sinirinden mırıl mırıl mırıldanarak bembeyaz oldu. Bahçıvan, çimleri bitikten sonra, Viran Şehirde yaşayan Mehmet Emmi'nin damından aldığı umumun mumları ile ısıttığı fokurdayan varile, vıcık vıcık olmuş kavunları velveleye vermeden bahçedeki vakvaklar için avuç avuç koydu, onlar için kova kova su getirdi. Paramparça pantolonlu bizim bahçedeki pazılı bahçıvan ünlü tcnn tsnn altındaki stpy sökerek bahçedeki ucuz kuyuya bağladı.

DOĞRU NEFES ALIP VERMEK

İyi bir diksiyona sahip olmanın şartlarından biri olan “**Doğru nefes alıp vermek**” önem vermemiz gereken konulardan biridir.

Doğru nefes alıp vermek ve soluğumuzu iktisatlı kullanmak, etkimizin artmasına yardımcı olacak etkenlerin başında gelir. Doğru soluma, diyafram nefesi diye tabir edilen nefes alma biçimidir. Aslında “*diyafram nefesi*” tabirini “*doğru nefes almak*” tabiri yerine kullanıyoruz. **Ancak, diyafram nefesi ile birlikte “üst göğüs nefesi” almak en doğru nefes alma şeklidir.** Doğru nefes alamamak, doğru vurgu ve tonlama yapamamak demektir ki bu da etkimizi oldukça azaltacak hatta anlam karmaşasına bile yol açabilecektir.

Dolayısıyla, doğru bir soluma için doğru nefes almak (diyafram nefesi) ve soluğu iktisatlı kullanmak şarttır. Şimdi kısaca bunları görelim:

Diyafram Nefesi Almak:

Diyafram nefesi, mide üzerini kaplayan diyafram adalesinin alta doğru esnemesiyle açılan boşluğa ciğerlerin tamamının kullanıma sokulduğu bir nefes alma biçimidir. (<http://www.diyafram.gen.tr/diyafram-nefesi.html> 12.6.2017) Diyafram nefesi ile birlikte üst göğüs nefesi almak, en doğru nefes alma biçimidir.

Yanlış soluk alıp verme, etkili konuşmada ve bir metni seslendirmede önemli bir engeldir. Yanlış soluk alma, nefesin yetmemesi gibi bir sorunun ortaya çıkması demektir ki bu, yanlış vurgu ve tonlamaya sebep olur. Bu da bir metni okuduğunuz sırada nefesin yetmemesinden dolayı yersiz duraklama yapılması demektir. Bu da anlam bütünlüğünün kaybolmasına ve dolayısıyla etkinizin azalmasına sebebiyet verir.

Doğru bir soluma için öncelikle, derin ve yeterince nefes alabilmek gerekiyor. **Doğru soluma, burundan nefes alıp ağızdan vermek şeklindedir.** Bilmemiz gereken önemli nokta, diyafram nefesi alırken göğsümüzün şişme-

mesi gerektiğidir. Nefes aldığımızda karnımızın şişmesi, nefesi verdiğimizde ise karnımızın inmesi gerekir. Bunun en canlı örneğini bebeklerde görebiliriz. Bebeklere uyurken bakarsanız, nefes alıp verdiklerinde karnlarının da şişip indiğini göreceksiniz. İşte, doğru nefes alıp veren bir kişide de aynı durumun gerçekleşmesi gerekmektedir. Biz şimdi bu çalışmalarla bunu gerçekleştirmeye çalışacağız. Aşağıdaki çalışmaları, doğru nefes alana kadar tekrar edin.

Alıştırma 1

- Nefes alırken *karnımızın şişmesini*, nefes verirken *inmesini* sağlamak için çalışmaya öncelikle, bir zeminde sırt üstü uzanarak başlayın.
- Sonra, bir müddet nefes almadan *karnınızı içeri çekiniz ve şişiriniz*.
- Son olarak, burnunuzdan nefes alarak karnınızı şişirin; ağızınızdan nefes vererek karnınızı içe çekin.

Bu çalışmaya iyice alışmaya kadar devam edin.

Alıştırma 2

Birinci alıştırmayı bitirdikten sonra aşağıdaki çalışmaya geçin. Bu çalışmaya doğru nefes alıp vermeyi iyice öğrendinceye kadar devam edin.

- Ayaktayken nefes almadan göbeğinizi içeri çekiniz, sonra göbeğinizi şişiriniz. Karnınızı çekme ve şişirme işlemi birkaç kez yineleyiniz.
- Sonra, ayaktayken bir elinizi göğsünüze, diğer elinizi karnınıza koyun. Şimdi tekrar burundan nefes alıp ağızınızdan nefesinizi verin. Nefes alıp verirken karnınızın ve göğsünüzün hareketlerini izleyin. Nefes alırken karnınız *şişmeli*, nefes verirken *inmelidir*.

Soluğu İktisatlı Kullanmak

Doğru ve etkili bir konuşmada veya bir metni seslendirirken nefesi yeterince tutabilmek ve nefesi iktisatlı kullanabilmek de gerekiyor. Bu da ancak doğru nefes alma ile mümkündür. Erken biten nefes, yanlış durak yapmak demektir. Bu da anlam karmaşasına ve akıcılığın kaybolmasına sebebiyet verir. Erken biten nefes, doğru vurgu ve tonlama yapamamak demektir ki bu durum da etkimizi oldukça azaltır. Bu gibi hatalara maruz kalmamak için solüğümüzü iktisatlı kullanmayı öğrenmemiz gerekiyor. Bunun için aşağıdaki çalışmalarını uzun bir süre devam ettirmemiz gerekiyor. Çalışmaları ne kadar sürdürürseniz o kadar kuvvetli bir nefese sahip olacak ve nefesinizi uzun süre idare edebilecek bir seviyeye geleceksiniz. Bu çalışmaların amacı, solüğümüzü iktisatlı kullanabilmeyi öğrenebilmektir:

Alıştırma 1

İlk adım olarak aşağıdaki çalışma ile başlayın. Hatta aşağıdaki çalışmayı sağlığınız için her sabah birkaç defa tekrar edebilirsiniz.

Derin bir diyafram nefesi alın.

- **2 birim** nefes alın.
- **8 birim** nefesinizi tutun.
- **4 birim** nefesinizi yavaş yavaş boşaltın.

Nefesinizi mutlaka burnunuzdan alıp ağzınızdan vermeniz gerektiğini unutmayın.

Alıştırma 2

Konuşmaya veya bir metni okumaya başladığımızda nefesimiz bir çırpıda boşalıp bitmemelidir. Bunun için aynı havayı kullanarak daha fazla ses çıkarma egzersizi yapmanız gerekiyor.

1) Bu çalışmada, soluğunuzu, **(s) ünsüzü** ile **kesintisiz, kesintili, kuvvetli** ve **zayıf** şekillerde boşaltma egzersizlerini yapacaksınız:

(a) **Kesintisiz olarak “s” ünsüzünü nefesiniz tamamen boşalınca kadar çıkarın: sssssssssssssssss;**

(b) **Kesik kesik ve kesintisiz olarak “s” ünsüzünü nefesiniz tamamen boşalınca kadar çıkarın: s-s-s-s-s-sssss-s-s-s-s-s-sssss;**

(c) **Kuvvetli ve zayıf (yılan sesi gibi) dalgalı olarak “s” ünsüzünü nefesiniz tamamen boşalınca kadar çıkarın: SSSSSsssssSS-SSSsssssSSSSS;**

(d) **Kesintili kuvvetli ve kesintili zayıf olarak “s” ünsüzünü nefesiniz tamamen boşalınca kadar çıkarın: S-S-S-s-s-s-S-S-S-s-s-s;**

2) Aşağıdaki çalışmaları önce **fısıltı hâlinde**, sonra **orta sesle**, sonra da **sesin şiddetini** arttırarak uygulayın.

(a) ah, eh, ih, ih, oh, öh, uh, üh

(b) hah, heh, hıh, hih, hoh, höh, huh, hüh

(c) pah, peh, pıh, pih, poh, pöh, puh, püh

(d) ahah, eheh, ihih, ihih, ohoh, öhöh, uhuh, ühüh,

(e) hahah, heheh, hıhıh, hihih, hohoh, höhöh, huhuh, hühüh,

3) **A, E, O, İ** ünlülerini, önce sesin şiddetini arttırarak, daha sonra sesin şiddetini giderek azaltmak suretiyle art arda tekrar edin. Bu alıştırmayı aralıksız 30 kez yapın.

Alıştırma 3

Aşağıdaki çalışmayı diyafram nefesi olarak ve her adımda nefesinizi tamamen boşaltarak tekrar edin. Nefesiniz artmamalıdır.

SA	ŞA	ZA
SE	ŞE	ZE
Si	Şi	Zi
SO	ŞO	ZO
SU	ŞU	ZU

- 1. adım:** Tek nefesle 1. satırı,
- 2. adım:** Tek nefesle 1. ve 2. satırı birlikte,
- 3. adım:** Tek nefesle 1. 2. ve 3. satırı birlikte,
- 4. adım:** Tek nefesle 1. 2. 3. ve 4. satırı birlikte,
- 5. adım:** Tek nefesle bütün satırları birlikte bitirin.

Alıştırma 4

Aşağıdaki tabloda en çok soluk gerektiren sözcükler yer almaktadır. Diyafram nefesi aldıktan sonra, tabloyu bir solukta okumaya çalışınız.

ÇA	FA	HA	KA	PA	TA	SA	ŞA
ÇE	FE	HE	KE	PE	TE	SE	ŞE
Çİ	FI	HI	KI	PI	TI	SI	Şİ
Çİ	Fİ	Hİ	Kİ	Pİ	Tİ	Sİ	Şİ
ÇO	FO	HO	KO	PO	TO	SO	ŞO
ÇÖ	FÖ	HÖ	KÖ	PÖ	TÖ	SÖ	ŞÖ
ÇU	FU	HU	KU	PU	TU	SU	ŞU
ÇÜ	FÜ	HÜ	KÜ	PÜ	TÜ	SÜ	ŞÜ

Alıştırma Metni:

Aşağıdaki metni okumadan önce diyafram ve göğüs nefesini birlikte alın. Her denemenizde, metni kaç nefeste bitirebileceğinizi hesap edin. En iyi sonucu alıncaya kadar çalışmalarınıza devam edin.

atalca'da illi iğdem, ırak çocuğun rek otunu uvalda çürütmesine içerledi. Fosforlu ftrl Faruk, felsefe Saffet'le fingirdeyen fokurdayan fıkırdak fareyi, fundalıkta fltle seslendi. Huysuz sıhiye Hakan, hâkimin hakkaniyetli hükmüyle, hıncahınc urmalı suyu hemencecik holde hprdetti. Keçe külahlı kırkında Kazım'ın kolalı kilimleri, kr körüne kuru kuruya kürkü Kasiım'a kaldı. Palamutlulu püfür püfür peştamallı pısırik pişkin kasap, pösteki saya saya postunu pursağıyla palaladı. Sesi sımsıcak cüsseli hisli Selim, sandıktaki sapsarı susuz süslü sülüklerin sorunlarını söyledi. şöhretli şemsi, şafakta Samsun şosesini şırl şırl akan şişelerin yanında şangır şungur şoselerken şüphelendi. Talihli tutkun Tarkan, tıkanmış topraklı tünelde tir tir titreyerek tırnaklarını telaşla trpledi.

Alıştırma

Alıştırmada önce tek nefeste birinci tekerlemeyi, sonra her defasında bir tekerleme ekleyerek tek nefeste alıştırmayı bitirmeye çalışın.

- Bu pikap şu pikap o pikap.
- Fuat farfara ferfelek Fehmi'yi fileledi.
- Taşlı terasta talaşlar tutuşunca tellaklar tutuştu.
- st taşlı ta saplı  tunç tas has kayısı hoşafını aldırdı.
- Bu yoğurdu sarımsaklasak da mı saklasak, sarımsaklamasakda mı saklasak.
- şarkışlalı çekip, şu dağda beş boş eşek, beşi de bez yüklü besili beş boş eşekle paşa tası taşıdı.
- Kırk kırıp kp, kırkının da kulpu kırk kara kp. Kırk kartal kırık kalkar kırık konar. Kara kara kartallar karlı tarla ararlar.
- Hakkı Hakkı'nın hakkını yemiş, Hakkı Hakkı'dan hakkını istemiş, Hakkı Hakkı'ya hakkını vermeyince Hakkı da Hakkı'nın hakkından gelmiş.

ARTİKÜLASYON (BOĞUMLAMA)

Konularımıza geçmeden önce, harflerin doğru çıkarımını ve telaffuz hatalarımızı gidermemiz gerekiyor. Bunları gidermeden diğer konulara geçmemizin veya diğer konuları güzel yapmamızın hiçbir anlamı olmayacaktır. Çünkü bir lisan, ancak kelimeler doğru kullanıldığında doğru ve güzeldir. Eğer bir dili doğru ve güzel konuşmak istiyorsak öncelikle o dilin harflerinin çıkışlarını doğru öğrenmemiz gerekiyor.

Boğumlama (artikülasyon), konuşmayı sağlayan hareketlerin tümüdür. Kelimelerin doğru ve anlaşılır bir şekilde seslendirilmesidir. TDK sözlüğe göre boğumlama, ciğerlerden gelen havanın, ağız ve burundaki çeşitli nokta ve bölgelerde engellemeye uğrayarak ses olarak çıkmasıdır. Türkçe sözlüğe göre, ağız boşluğunda seslerin oluştuğu noktaların her biri çıkak, mahreç olarak adlandırılır. Her sesin ağızda bir çıkar yeri vardır. Yani, ağızımızda her harfin bir çıkış yeri vardır. Mesela **f**, dudak ünsüzüdür; **s**, diş ünsüzüdür; **k**, damak ünsüzüdür vb. gibi. Dolayısıyla, sesleri tam çıkarabilenler doğru boğumlama yapıyor demektir. Doğru boğumlama için ve bilhassa zorlandığınız kelimelerde, **sözcük tablosunu** ve **tekerlemeleri** bol bol çalışmanız gerekmektedir.

Konuşma aygıtlarımız olan *dil, dudak ve çenenin* hareketleriyle harflerin çıkışı sağlanır. Bunlardan birinin yanlış veya yetersiz hareket ettirilmesi sesin de yanlış veya eksik çıkmasına sebebiyet verir. Bu yüzden konuşma aygıtlarımızın esnek olması bu harflerin doğru ve güzel çıkması ile doğru orantılıdır. Bu konudaki çalışmalara önem vermeniz harflerin, dolayısıyla kelimelerin doğru sesletilmesi ile doğrudan bağlantılıdır.

Ünlü ile ünsüz harflerin ve aşağıda yazılı olan kelime gruplarının doğru çıkarılıp çıkarılmadığını anlamak için sesleri doğru çıkaran birisinden yardım almanız gerekebilir. Dinleyerek öğrenmek, bu işin doğru yollarından bir diğeridir.

HARFLERİN ÇIKAK YERLERİNE GÖRE SESLETİLMESİ

Türkçe 29 harften oluşur ve bunlar, **düz**, **yuvarlak**; **sert**, **yumuşak** ve **kalm ince** olarak ayrılırlar. Ayrıca, çıkak yerlerine göre **dudak**, **diş**, **damak** ve **gırtlak** olarak bölümlenirler. Aşağıdaki tabloda bunların ayrıntılarını bulabilirsiniz.

ÜNLÜLER	DÜZ		YUVARLAK	
	GENİŞ	DAR	GENİŞ	DAR
KALIN	a	ı	o	u
İNCE	e	i	ö	ü
ÇIKAKLARINA GÖRE ÜNSÜZLER	SERT		YUMUŞAK	
DUDAK	f	p	m, v	b
DİŞ	s, ş	ç, t	j, l, n, r, z	c, d
DAMAK		k	ğ, y	g
GIRTLAK	h			

ÜNLÜLER (SESİLİ HARFLER)

Sesli harfler, ağız boşluğunda hiçbir engele takılmadan ve başka hiçbir sese ihtiyaç kalmadan çıkarılan harflerdir. Türkçede 8 adet sesli harf bulunur. Sesli harflerin oluşmasını *dilin*, *ağzın*, *dudakların* hareketleri ve harfin *çıkış süresi* belirler.

Aşağıdaki tabloda sesli harfleri dikkatle inceleyin ve bunları doğru çıkarduğınızdan emin olun. Gerekirse profesyonel bir yardım alın. Zayıf olduğunuz harflerde aşağıdaki çalışmaları bol bol tekrar edin. Sesinizi kaydederek çalışın.

	KALIN	KISA	İNCE	İNCE VE UZUN	KALIN VE UZUN
A	Amca	Hakem	Dükkân	Kâse	İkamet
I	Ilık		Musikî		
î		Hibe		Ahlâkî	
O	Ocak		Lökma		
U	Mum		Lûtfen	Hükûmet	Sûzan
Ö		Börek			
Ü		Üçüz			
	AÇIK E	KAPALI E	KAPALI UZUN E		
E	Sen	Mendil	Mezun		

İnce Sesletilen Â ve Ô Harfleri ve E Harfi

Öncelikle dikkat edeceğimiz husus, Türkçede sesli harflerde yaygın olarak yapılan yanlışlardır. Bunlar, **İnce Sesletilen Sesli Harflerdir**. Bu harfler, **ince A, ince O** ve (bilhassa) **kapalı E** ile nadiren de olsa **açık E** kusurlarıdır.

Bu bakımdan öncelikle bu harfleri barındıran kelimeleri doğru telaffuz edip etmediğiniz ile işe başlamak gerekiyor.

Aşağıdaki kelimeleri doğru seslendirdiğinizden emin olun. Gerekirse *İnce A, İnce O, Açık E ve Kapalı E konusunda profesyonel bir yardım talep ediniz.*

İnce Â:

Kâ sesi: Dilin ucu alt diş köküne, dilin sırtı ön damağa degecek şekilde **kâ** sesi çıkarılır. Örnek: Kâğıt

Lâ sesi: Dilin ucu ön damağa değdirilerek **lâ** sesi çıkarılır. Örnek: Lâke

Gâ sesi: **İnce kâ** sesinde olduğu gibi dilin ucu alt dişlerimizin köküne, dilimizin sırtı ön damağa degecek şekilde olmalıdır. Ancak aradaki fark, **kâ** sesi ön damaktan çıkarken, **gâ** sesi arka damaktan çıkmaktadır. Örnek: Dergâh

Nâ sesi: Genelde hatalı sesletilen “**mânâ**” kelimesinde **ilk a uzun, ikinci a ince** sesletilmelidir. **İnce nâ** sesi, dilin ucu üst dişlerin köküne değerek çıkartılır.

Şimdi Aşağıdaki Kelimeleri Doğru Olarak Çıkarmaya Çalışın:

İnce kısa A: Âgâh, dergâh, gâvur, tezgâh, ya:digâr, ika:metgâh, dük-kân, erkân, kâğıt, alârm, ambulâns, hâlâ, flâma, lâkap, hâlbuki, lâik, izolâsyon, lâstik, lâboratuvar, lâf, lâla, emsâl, lâvabo, anormâl, âlbüm, âlfabe, Kemâl, Cemâl, normâl, orijinâl, suâl, santrâl, vokâl, parlâmento, ma:nâ, plâka

İnce uzun A: Hakkâ:ri, cengâ:ver, hikâ:ye, Kâ:bil, kâ:hin, Kâ:zım, kâ:se, kâ:bus, lâ:kayt, kâ:tip, tekâ:mül, vekâ:letna:me, alelâ:de, lâ:civert, lâ:zım, salâ:

Hilalli bir gecede, Hakkâri ikametgâh senetli ela gözlü cüretkâr Kâmil ile kâhin lakaplı parlamentenar ihmalkâr Cemâl, iskânın az olduğu devlet erkânının yaşadığı, ambulansın dahi geçemediği daracık lambasız karanlık anormal sokaklarda, klasör dolusu bozuk alfabeli manasız hikâyelerle dolu orijinal kâğıtlarını, kâbuslar görerek, elinde flama, laflıya laflıya halsiz hal haliyle manasızca dükkân dükkân aramak yerine, hâlbuki hesapsız sualsiz, bestekâr Kamuran’ın, santral yanındaki hâlâ izolasyonu yapılmamış laboratuvarının lacivert camekânlı lavabosunun lake dolabında aramaları lazımdı.

İnce Ô:

Lô sesi: Dilin ucu ön damağa değer ve **ince o** sesi çıkarılırken dil geriye çekilir.

Örnekler: Lôkma, lôkum, lôr, diplôma, lôca, naylon, rôl, hól,

Londralı lôkmacı diplômalı lord, lôdoslu bir havada, meteorôlojinin lôjistik lôkomotifinin lôş lôcasında, rol kesmeden, lôkantanın lôkmalarını lôkma lôkma lôkmalarken, lôkumlarını lôkum lôkum lôkumlarken, lôsyoncunun lôkur lôkur kaynayan lôrlarını klôrlandırmadan gül suyuyla lôsyonlayarak lôjmanın holünde naylonladı.

E

Dil ucu alt dişlerin köküne dayanır. Dilin sırtı ön damağa dayanır. E sesini çıkarırken dilin durumundaki fark, E sesinde dilin yüksekliği İ sesini çıkarır-

kenki durumuna göre daha azdır. Dudaklar a sesindeki gibi açık olacak. Dilin farklı hareketleri sesin a veya e çıkmasına sebep olur. Burada a ve e sesinde dudak ve çene hareketleri aynıdır.

E harfi açık ve kapalı olarak sesletilir. Açık ve kapalı E'nin çıkışları farklıdır. Çenenin ve dudakların daha açık veya kapalı kullanılması e'nin açık veya kapalı çıkmasını sağlar. Açık e sesinde dudaklar kenarlara doğru daha açık (yayılcık) vaziyettedir. Kapalı e sesletişinde alt çene aşağıya doğru açılır, dudaklar daha kapalıdır.

Yaygın olarak yapılan yanlışlardan en önemlilerinden bir tanesi, açık ve kapalı e kusurlarıdır. Bu kusur, kapalı sesletilmesi gereken e'nin açık, açık sesletilmesi gereken e'nin kapalı olarak sesletilmesidir. Daha ziyade kapalı e kusuru ile karşılaşmaktayız.

Açık E

Kelime içindeki **e'nin** açık olarak sesletilmesidir. Bu kusur, **açık e'nin**, **kapalı e** olarak söylenmesidir. **Açık e** kusuru, **kapalı e** kusuru kadar olmasa da rast geldiğimiz konuşma kusurlarındandır.

Bu kelimelerin doğru çıkarılmasında, doğru seslendiren birisinden yardım almanız kadar, dinleyerek çalışmak da oldukça önemlidir. Çünkü en güzel ve etkili öğrenme dinleyerek olmaktadır.

Tek Heceli Kelimelerde Açık E:

E konusuna ilk önce, tek heceli açık E ile başlayalım. Bazı istisnalar hariç, tek heceli kelimelerde e harfi ortada yer alıyorsa buradaki e'ler açık sesletilir.

Örnekler: *Tel, yel, sel; ter, ser, yer; ten, sen, ben...* Bu kelimeler, **açık e** sesletilidir. Yukarıdaki kelimeler dikkat edilirse *LNR* harfleri ile bitenlerdir. *LNR* harfleri çıkak yerlerinden dolayı kendinden önceki e harfinin açık olarak sesletilmesini sağlar. Hâlbuki *bez, cem, dem, hem, kek, kez* gibi *LNR* harfleri ile bitmeyen kelimelerde e harfi kapalı olarak çıkartılmalıdır.

İstisna: Ancak, "**Ben**" kelimesinde bu kural her zaman çalışmaz. Yani, "**Ben**" kelimesi kullanıldığı manaya göre **açık e**, ya da **kapalı e** olarak sesletilir.

- Eğer "**ben**" kelimesi, **kişi** manasında kullanılıyorsa "**e**" harfi, **açık e** olarak sesletilir.

- Eğer “**ben**” kelimesi, *derideki leke* manasında kullanılıyorsa “**e**” harfi, **kapalı e** olarak sesletilir.

Örnek: *Ben, (açık e) arkadaşımın kolunda bir ben (kapalı e) olduğumu yeni fark ettim.*

Bu cümlede, “*kolunda bir ben*” derken “**ben**” kelimesi **kapalı e** olarak sesletilir. Buradaki “**e**” harfi, **kapalı e** olarak sesletilecek.

Örnek: *Yüzündeki ben (kapalı e) sana ayrı bir hava katmış. Ben (açık e) olsam aldırılmazdım.*

Çok Heceli Kelimelerde Açık E

Bu kelimelerde e kusuru, e’lerin kapalı olarak sesletilmesi olarak karşımıza çıkar. Aşağıdaki kelimelerde e harfi açık e olarak sesletilmelidir.

Örnekler:

Ermenek, ekmek, mermer, germek, çerçeve, telve, sene, dere, erkek, mehter, elek, elenmek, esmer, ertelemek, eleştirmen, ergene, elektrik, konfes, konser, kısmet, yöntem, görkem, gündem.

Entelektüel delege esmer Ekmel, eleştirileri göze alıp eylemdeki eşli eşsiz, senli benli, ekmekli ekmeksiz, teni siyah teni beyaz ne kadar ehemmiyetli ehemmiyetsiz bir durumda erkek varsa, “el eli, tel teli, sel seli sevse el ele, derviş dervişe hepsi el ele verse diyerek,” hepsini ele verdi.

Ecmel, elindeki çerçeveleri ve eski eksi ekşi telvesiz kahveleri, selden ve de elden sakınarak, saatin elastikiyetsiz zembereğini kurarak, evrende dere tepe düz giderek, egemenlik uğruna eleştirmen ehemmiyetsiz esnaf emekli Eylem’e “Eller pekmezlenmiş de bir biz pekmezlenememişiz!” diyerek teslim etti.

Kapalı E

Türkçemizde kusurlu olarak kullanılan harflerin en başında gelir. Kapalı e’lerin açık olarak sesletilmesidir. **Kapalı e**’lerin **açık e** olarak kullanılması bir konuşma kusurudur. Bu kelimelerin doğru çıkarılmasında, dinleyerek çalışmak ve doğru okuyan birisinden yardım almak gerekebilir. Bu kusuru olanlar kesinlikle profesyonel bir yardım almalıdırlar.

Kapalı E’ye örnekler:

Belli, bencil, benzer, benzin, Cem, Cengiz, demlik, devlet, enzim, emzik, elli, elli beş, elbise, genç, genzim, mendil, menzil, mesul, mevsim,

pencere, Remzi, tembih, temsil, tencere, temmuz, temyiz, yemlik, yemyeşil, yüz elli, zenci, zengin, Zerrin,

Aşağıda yazılı olan koyu renkli hecelerde **e** harfi, bariz **kapalı e** kusuru olarak sesletilmeseler bile, yani bariz olarak açık sesletilmeseler bile, (hatalı olarak) e'lerin hafif de olsa açık olarak (açığa yakın) sesletilmesi, kusur olarak kabul edilir. Bu kelimelere özellikle dikkat ediniz. Bu bakımdan bu kelimelerdeki e'ler de **yarı kapalı** olarak sesletilmelidir:

Annem, en, belki, bellek, elçi, büyükelçi, hem, mühendis, mevsim, perhiz, önemli, yengem, kendi, kendi kendine, nem, sevgi.

Bu gruptaki kelimelerde “**nem, bel, el, hen, hem, mev, per, yen, ken, hem**” heceleri **yarı kapalı** sesletilmelidir.

- **belki, bellek, elçi** (Bu kelimeleri sesletirken dil dişlere değmeli, damakta kalmamalıdır.)
- **kendi, kendi kendine** (Çizgi filmdeki karakter şeker kız “Candy” yi söyler gibi sesletilmelidir.)
- **mühendis** (“hen” yarı kapalı sesletilmelidir.)
- **önemli** (“nem” yarı kapalı sesletilmelidir.)
- **perhiz** (“per” yarı kapalı sesletilmelidir.)
- **annem, yengem** (“nem ve yen” hecesi yarı kapalıdır.)
- **mevsim, sevgi** (“mev” ve “sev” heceleri yarı kapalıdır.)
- **hem** (Bu kelime sesletilirken “e” yarı kapalıdır.)

Bir kelimenin açık mı kapalı mı sesletileceği konusunda tereddüt oluştursanız şu kuralları dikkate alabilirsiniz (Atila Sarıkayalı'nın ders notlarından):

LNR harfleri ile biten ve iki sessiz harfin arasında **e** harfi olan tek heceli *der, fer, ger, her, ter, ser, şer, ver, yer... gen, men, sen, ten, yen... bel, kel, sel, tel, yel...* gibi kelimelerden, “**i**” harfi ile başlayan yeni bir kelime türemişse bu kelimeler **kapalı e** ile sesletilirler. Eğer bu kelimeler başka hecelerden türemiş ise **yarı kapalı e** olarak sesletilirler.

Örnek:

	L	N	R
AÇIK E	SEL	TEN	TER
KAPALI E	SELİN	TENİS	TERİM
YARI KAPALI E	SELMA	TENCERE	TERMOS
AÇIK E	YEL	YEN	SER
KAPALI E	YELİZ	YENİK	SERİN
YARI KAPALI E	YELPAZE	YENDİ	SERPİL
AÇIK E	ZEL	GEN	YER
KAPALI E	ZELİL	GENİZ	YERİM
YARI KAPALI E	ZELZELE	GENSORU	YERLİ

Tek Heceli Kelimelerde E Ünlüsü Başta Yer Alıyorsa:

Bazı istisnalar hariç, tek heceli kelimelerde e harfi başta yer alıyorsa buradaki e'ler genelde kapalı sesletilir.

Örnek: *En, es, et, eh, ek, em, eş, ev, ey, ez...* Örnek kelimelerdeki e harfi, kapalı olarak sesletilmelidir.

İstisnalar:

Ancak, “**Er**” ve “**Eİ**” kelimeleri tek heceli olup “e” ünlüsü ile başlamasına rağmen **açık e** sesletişli olarak da kullanılabilirler:

- “**Er**” kelimesi “e” ünlüsü ile başlamasına rağmen buradaki “e” açık e olarak seslendirilir.
- “**Eİ**” kelimesi ise kullanıldığı anlama göre açık e veya kapalı e olarak seslendirilir.
- Eğer “**Eİ**” kelimesi, uzvumuz manasında kullanılıyorsa buradaki e harfi, açık e olarak sesletilir.

Örnek: *El elden üstündür.* (Cümledeki “el” kelimesi açık olarak sesletilmeli.)

- Eğer “**El**” kelimesi yabancı manasında kullanılıyorsa buradaki **e harfi**, kapalı e olarak sesletilir.

Örnek: *El aldı götürdü yârimi benden.* (“El aldı” derken “El” kelimesi kapalı e olarak sesletilir.)

Örnek: *El açma, ele.* (“El açma” derken “El” açık e, “ele” ise kapalı e’dir.

Uzun E

E’nin uzun ve kapalı olarak sesletilmesidir.

Örnekler: *Memur, tesis, mezun, mezuniyet, teminat...* Örnek kelimelerdeki e harfi, uzun ve kapalı e olarak sesletilmelidir.

Ermenekli mühendis memur Cem, güz mevsimi yerine Temmuz sıcaklığında, bir elinde telli çerçevesiz telveli cezve, diğer elinde ekmek, hem elli yaşındaki annem, hem de elli beş yaşındaki bencil yengemle birlikte büyükelçilik binasındaki mezuniyet töreninde iken, Remzi’nin benekli tekir kedisi tenceredeki etleri yedi.

Mermer ustası zengin genç zenci Cengiz’in, ter ter tepelik yel yepelik per pelenek pembe pembe perdelerle perdelenmiş dere kenarındaki emniyetin cennet gibi bahçesinde, eşofmanlı eskrimci entelektüel Ermeni erkeklerin espriyle seneye ertelenmiş önemli temsil konserinde, yemyeşil elbisesiyle pencereden benzinli mendili genzi yana yana, kendi kendine dengeli bir şekilde belki elli kez yellendire yellendire sevdiği şarkıyı dinleyeceği belli idi.

Erozyonun çok olduğu Endonezya’da yaşayan Büyükelçi Cengiz’in ekibinin başı zenci Cem, geçen gece, Hacettepe Üniversitesi’nden mezun mühendis yengemin oynadığı temsilden önce, egzoz gazlarını hiç sayarak genzi yana yana elli beş litrelik depoya benzin almaya giderken, benekli tekir kedinin, pencerenin yanındaki en önemli erzakın olduğu dolaptaki edevatın altındaki kendi tenceresindeki etini, kendi kendine yediğini gördü.

DİĞER SESLİ HARFLER

Kitabın son bölümünde, “Yaygın Olarak Yanlış Kullanılan Kelimeler” adlı konu başlığında diğer telaffuz hataları, tablolar ve alıştırmalarla birlikte işlenecek. Şimdi diğer sesli ve sessiz harflerin doğru çıkarılması ile ilgili çalışmalar ile devam ediyoruz. Kelime örneklerinde, daha ziyade yanlış kullanılan kelimeleri örnek olarak seçtik. Bu kelimeleri dikkatle takip ederseniz hem yanlış telaffuz edip etmediğinizi öğrenmiş olursunuz, hem de bu konuda farkındalığınız oluşmuş olur.

Kalın A

A sesinde ağız açıklığı, dudaklar arası iki parmak olacak şekilde olmalıdır. Dil normal ve düz durumdadır. A sesini E sesinden ayıran fark, E sesinde dil kubbe şeklini alır.

İkamet, Peştamal, Zülfikar, Alp, Figan

Alp, bir elinde peştamala sarılı kalaylı sahan ve diğer elinde bayrak, Alp dağlarında yaşamak için ikametgâh senedi çıkarmak üzere, tren garında arkadaşı Zülfikar'ı bekliyordu.

Uzun A

A:bidin, A:dile, a:hize, A:zerbaycan, a:zamî, âzat, akra:nı, aza:bı, beda:va, ca:iz, erza:kı, fa:sit daire, Ha:cettepe, Ha:lit, ika:met, kimya:sal, ra:kım, na:zım plan, nema:lanmak, siya:sal, sa:ha, a:kıbet, a:kil, ha:ri-kulâ:de, ısla:hı,

Lâik demokrasi ülkesinde ika:met eden sadâkat timsali fâni Hâlit Bey, Hâcettepe mezunu âmâ âlim Âdem Bey'in arkadaşı Âzerbaycanlı aksanı bozuk akrânı âkil Âbidin Bey'in, nâzım plansız yüksek râkımlı dağda bozuk sâha yakınındaki istihkâm komutanlığı civarında ika:met ettiği yıllarda, siyâsal olaylara karışmadan, âkıbeti meçhul bedava erzâkın içindeki çok önemli hârikulade kimyâsal çözeltilerin ıslahı için, nâçar bir vaziyette fâsit daireye düşmeden âzamî bir süratle yasadaki açıktan da kaynaklanan bir durumdan nemâlanmak istediğini öğrendi.

İnce Â ve Uzun Â Çalışması

Üsküp'te iskân etmiş Hakkâri ika:metgâh senetli, Hâcettepe siyâsal mezunu, Âzerbaycan'da yaşayan zarâfet ve sadâkat timsâli, işinden yeni istifâ eden, âzâsı olduğu derneğin emrine âmâde, pera:kende mağa-

za sahibi Âdem'in arkadaşı mütevazı Âzeri işadami, futbol sâhası yanındaki istihkâm erkânının içtimâ törenini, eşkiyâ dolu râkımı yüksek dağdan izledi.

Lâlelili âlim, âkil, âmâ Âdile hanım, âkıbeti henüz belli olmayan lâstikli lâbirent imal eden ve muhâtaplarıyla görüştüğü aşikar olan firmaya mürâcaat ederek kâseler dolusu lâvanta kokulu orijinâl kimyâsalların mubâyaasını yaptıktan sonra lâmbasız lâboratuvarda, lâcivert lâvabolu lâke dolabın üstündeki telefonun âhizesini kaldırıp, âzat ettiği iş ortağı mevât Kâmil'in salâsına müteakip lûkma döktürerek, kahvehane müdâvimi akrânı cengâver ukalâ fâni Hâlit Bey'e, iddialı, hârikulade veciz sözler ile kâğıtta alfabetik olarak dizilmiş, mânâlı manasız kâbus gibi hikâyeleri lâubaliliğe kaçmadan, nâçar bir şekilde âzamî bir süratle anlatarak, fâsit daire içinde durumdan nemâlanmak istedi.

Kısa A

Hayır, yararı, zararı, âlfabe, hâtıralar, hakem, katil zanlısı, lâik, makam, maksadı, meş'ale, rakip, nasip, bakiye, demokrasi, gazabı, levha, aksanı, azamet, lâ:kayt, yarın, lâkap

Aksanı güzel zarif hakem amcam, ika:met etmediği Ahlat Adası'nın baltalanmamış ormanında elinde meşale, alpaka, alabalık ve aladana avlayamadan, gazabından korkulan "kâtil" lakaplı azametli dana ile karşılaştığında, ne düşündüğünü kendisine hep rakip olan akrânı dayıma zafer kaybetmiş edasıyla; "Nasip böyleymiş, niyet hayır, âkıbet hayır. Bu katil zanlısı danadan kurtulursam, yaşadığım bu güzel hâtıranın bize zararı olmayacağı gibi, yararı da olacak. Hayır! Ben herkesi affettim. Her ne kadar elalem ala dana aldı aladanalandı da bir biz ala dana alıp aladana lanamadık ise de, demokraside bugün ve yarın her zaman affetmek güzel bir haslettir. O halde alacağım takatukaları, takatukacıya takatukalatmaya götüreceğim. Takatukacı takatukaları takatukalamam derse takatukacıdan takatukaları takatukalatmadan alıp getireceğim." diyerek güzel bir alfabeyle, vakarlı bir şekilde, meseleye lâkayt kalmadan, makam peşinde koşmadan, iyi olmayı salık veren güzel bir levha yazdırıp, yaşadığı lâik ülkede maksadını açıkladı.

Anatomisi bozuk ama alerjiye iyi gelen akan suya kara kara bakan eski acenteci acemi ataşe, arada ağlayarak aksanı bozuk, avukatlıktan afroz, adaleli altmışlık aktöre, ampulsüz amfinin atölyesinde akupunktur

antrenmanını yaptırırken asfalt yolu kapatan artist aşçının gazabına azap dolu bakışlarla ve antrparantez güzel bir anekdotla karşılık verdi.

I

I sesi çıkarken alt ve üst dişler birine yakındır ama tam kapalı değildir; çok az aralıktır. Dudaklar yanlara doğru esner (açılır). Dil, A sesini çıkarırkenki gibi geri çekik, arka damağa doğru kalkıktır. U ile I sesini çıkarmadaki tek fark, dudak hareketleridir. I sesinde dudaklar kenarlara doğru çekilir. Dilin öne ve arkaya hareket etmesi de I veya İ sesinin çıkmasındaki farkı oluşturur. Çenenin açık veya kapalı olarak kullanılması durumuna göre I veya A sesi oluşur. Çenenin daha fazla kapanması ile I sesi oluşurken, daha açık kullanılması ile A sesi oluşur. A ve I sesinde dilin hareketi aynıdır.

Irak'a, isla:hı, istakoz, ızdıra:bı, iskonto

Atıcılığa alışık İğdirli Işıl ile kırışik üstlü Kırimlı Itır, iskontosuz istakozların islahı için gittiği Irak'ın kışın ılık ılıman ışıl ışıl kıpkızıl, kıpkırmızı yıldırımli havasında, iğil iğil akan ılıman ırmağının tıklım tikiş ılgın kaplı kıyısındaki bıldırcınların tıklım tikiş tırtıllı kırıntılılarıyla dolu, şıkır şıkır tılsımlı rihtimında, sıkıntısız ıvır zıvır atıştırırken, acı cacıklarını bıkkınlıkla çırpıştırarak, kirpiklerini kırpıştırarak, kısık kısık, zırl zırl zırlayarak, kıkır kıkır kıkırdayarak, ıhlamurları ismarladı, sıkıştırı sıkıştırı sıkıntıladı, ızdırap içinde yığıldı kaldı.

Isıcakta ısınan kılı kırk yaran İsfahanlı Itır, Irak'a giderek ımızganan islahatçının iskarmozunu islah ederek ızdırapla ısırdı ve muzdarip oldu.

İnce I

Arka damaktan ince ı şeklinde çıkar.

Akıbet, a:fa:kî, ba:kî, hakikî, inkîlap, mevkî, mu:sikî, Şevkî, fizikî, yakînen

Şevkî, mevki sahibi, hakikî mûsikî ustasının maharetlerini inkîlap dersinde yakînen şahit oldu.

İ

Kısa İ

I sesinden farklı olarak İ sesinde dil ucu alt dişlerin köküne dayanır. Dilin sırtı ön damağa dayanır. Dudaklar yana doğru çekik (yaygın), dişler I sesinde

olduğu gibi az açık kalacak şekilde birbirine yakındır. Sadece dilin hareketindeki farklılıktan I veya İ sesi oluşmaktadır.

Acemi, benzeri, defile, hemşire, hibe, kabile, kabine lisan, mizaç, resmigeçit, seri imalat, ivedi, mermi, istifa:

3 lisan bilen acemi çilli hemşire, güzel mizaçlı benzeri ciddi girgin minimini zilli ibişle, ibibikleri şişeledi ve resmigeçitte seri imalat şişeleri ivedi bir şekilde kabilelere hibe ettikten sonra istifa etti.

Briyantınli ikircikli ilgisiz iki lisanlı işlek girgin işletmeci İskilipli çinici İzzet, İbiş ile Memiş iş miş demiş itişmiş kavga etmişlerde mi mahkemeleşmişler, yoksa iş miş dememiş, itişmemiş, kavga etmemişlerde mi mahkemeleşmişler demeden, fingirdek dilli çilli mini mini incili İnci'ye, işlemeli işleri işlendi içerlendi iş yerinde inleyerek izletti; sinirlilikle şişik silindirdeki ibibiklerin ibibiklerini, ibrişimli iplikle ipil ipil istifleyen İskitli İskiliplinin işliğinde işlendirdi kirli isli pis ine indirmesini istedi, iki hakiki tilki mikinin biricik pilicini yiyip bitirdi.

İzmitli illüzyonist İzzet, askerlerin içtimasından önce izolasyonlu istinat duvarın yanındaki izbe istasyonda işportasının izinsiz iki bin iki yüz istavriti işkilli işkilli istiflerken, inekçi İhsan ile inatçı İrfan'ın işporta imbiğini inisiyatif de kullanarak yarın itibarıyla inşallah imtihan ederek ilaçlayacak.

Uzun İ

A:zami:, A:zeri:, asgari:, aşi:ret, bi:haber, ciddi:, daki:ka, haki:katen, Hati:ce, i:lan, li:me, mi:ras, tari:kat, seri: olmak

Tarikat ehli Azeri Hatice Hanımefendi ile hakikaten her şeyden bîhaber, azami süratle seri bir şekilde işini yapan Azerî işadamı, dakikalarca ciddî olarak miras ilanını takip etti.

Kısa İ - Uzun İ Çalışması

Kızıldere kabilesinden olan kabinenin aşîret reisi asabî mizaçlı efsanevî Halim ile her şeyden bîhaber, mizahî ustası, daima kamerî ayı dikkate alan, medenî, halîm-selîm, acemi Hatîce hemşire ve defile seven, iki lisan bilen, yüksek lisanslı, benzeri bîçare spîker Halîme, dakîkalarca süren resmî törende resmigeçitte, asgarî 100 litre seri üretim yapılan şifahi limonî suyu, serî ve ivedi bir şekilde hibe ederek, hakikaten hayatî, ciddî, ailevî, ananevî, adlî ve tarihî bir olaya imza attığına yakîken şahit ol-

duktan sonra, *Selim'in nihâi fennî muayenesinde, dünyevî, kitabî, ahlakî ve afakî söylemlerini kelime kelime ifade edip, kendi icat ettiği îlanlarına dalarak, o an itibarıyla bîtap düştü.*

O

Kalın O

“O” sesini çıkarırken dudaklar öne doğru büzülmüş, işaret parmağı gi-recek kadar aralıktır. Dudaklara daire yuvarlaklığı verilmelidir. Dil geri çekik, dilin sırtı arka damağa dayanır. Dudak hareketlerindeki farklılık, A, O ve U harflerinin çıkmasını sağlıyor. Dudağın bu hareketini yaparken dudaklarla bir-likte çene yukarı doğru kalkmamalıdır. Çünkü dudakların ve çenenin yukarı doğru kaldırılması ile U sesi oluşur. Çenenin birbirine yaklaşması veya uzaklaşması U veya O senin oluşmasına sebebiyet verir.

Orijinal, oksijen, operasyon, operatör, orgeneral.

Operatör Doktor Orhan, oksijeni bol ormanın yanındaki boğazda, or-generalin operasyonu ile gondoldaki konsolosun orijinal bonolarını kurtardı.

Orhangazi’de Orhanelili oduncu Orhan, Osmanelili tok konsolos Orhan’a, siz ocak kıvılcımlandırıcılarından mısınız kapı gıcırdatıcılarından mısınız, yoksa ne ocak kıvılcımlandırıcılarından ne de kapı gıcırdatıcılarından mısınız diye sorarak, otoydu, totoydu, fotoydu, diyerek, otostopluk öğreterek, rokokolarının tohumunu oruçlu oduncunun oluklu okunun oluşuna ekti.

Ormandaki oruçlu operatör oduncu, operasyon öncesi oluklu orijinal okunu, oflaya oflaya Ordu’da ordudaki orgenerale doğrulttu.

Ö

Dudak hareketi O sesini çıkarırkenki gibi aynıdır. Dudaklar öne doğru daire şeklini alır. Tek fark dilin hareketidir. Ö sesini çıkarırken dilin ucu alt dişlerin köküne değer. Dilin sırtı arka damağa dayanır. Ö sesi ile E sesindeki tek fark dudağın hareketidir. Dilin pozisyonu değişmez.

Önemli, börek, aktör, jön, möble, özbeöz, pösteki, şövalye.

Aktör şövalye Önder, önünde sonunda, önemli möbleleri özbeöz mobilyacıdan börekleri yiyerek satın aldı.

Özgür’ün özellikli özerk öğretimde ödenekli örnek çalışmalarını örnek gösteren öngörü sahibi özbeöz görgüsüz özgün aktör, çölde möb-

le ve ölçülü çömleri özgün çömlerçi Özdemir ile törpüleyip, “öküz ölür gönü kalır, yiğit ölür ünü kalır.” diyerek, öküzü öreke örtü ile örten özüne özgü özverili Ödemişli önsezili Özgür’ün özellikli özerk öğretimde ödenekli örnek çalışmalarını da örnek göstererek “Öngörü sahibi özbeöz jönlör, ölmeden ördeklere yönünü döndürerek özgün övgüler alırlar.” dedi.

Özüne özgü özverili Özgür’ün özellikli özerk öğretimde ödenekli örnek çalışmalarında başarıya götüren en önemli öge, önünde sonunda Ödemişli Özakman ile örnek çalışması oldu.

U

Kalın U

Dudaklar O sesini çıkarma pozisyonunda olduğu gibi öne doğru çıkık ve dairesel bir şekil alır. Ancak dudaklar ve çene yukarı doğru kalkalar O yerine U sesinin oluşmasını sağlar. O ve U sesinde dilin pozisyonu aynıdır. Sadece dudak hareketlerindeki farklılık O ve U sesinin çıkmasını sağlar. Dilin ucu alt dişlerin köküne doğru dayanır. Dilin sırtı arka damağa dayanır. U ve A sesinde dilin hareketi aynıdır. Tek fark dudak hareketlerinde kendini gösterir. Ağzın daha fazla açılması ile A sesi oluşurken dudakların öne doğru daire şekli alması ve çenenin yukarı kalkması ile U sesi oluşur. Çenenin öne doğru gelmesi ile O sesi oluşur. Dudakların yana doğru açılması ile I sesi oluşur.

Suku:tuhayal’, cumhurbaşkanı, umutlu, vuku, yurtlu.

Umutsuz Ulaş, umutlu Uğur’un yurdunda Cumhurbaşkanına ulaşamayınca sükutuhayale uğradı.

Uluborlulu akkuuyruk unvanlı arabulucu utangaç Umut, umumun ucuz ahududulu mumu ile umutlu kul usturuplu uğurlu Ulubatlı Ulnay’ın mumunu, mumsuz kuytuda kurutup uzun uzun uzattığı otuzuncu organı uğraşa uğraşa usulüyle tutuşturdu, “bu mum umumuzun mu; umdum umdum, geri yumdum.” dedi durdu.

Ucuz uçurtmacı udi Ufuk, Ulus’ta, Uğur’un upuzun organlarını ummadık unutkanlıkla usta uşaklara uyumadan ukalalıkla uzattı.

İnce Ū

Hûlya, hükûmet, lûgat, lûtfen, Lûtfi, meskûn, rûzgâr, sukût, ûnvan, üslûp, rûyâ, ampûl, sûlh, maktul sükût, silûet şümûllü,

Hûlya, gûya rûyasında, lûtuflukâr Lûtfi'ye bilûmum lûzumsuz ampul-leri usûl gereği lûtfen uslûbu ile usul usul vermediği için meskûn mahaldeki hükûmet konağında mahkûmiyet kararını sulh içinde sükûnetle dinlerken şiddetli rûzgârla sarsıldığını gördü.

Uzun û

Bu:se, huku:ka, mu:cize, Mu:sa, mu:tedil, rutu:bet, Su:zan, Tu:ba: Tu:fan, su:nî

Muzip Sûzan ile mûnis Tûba, musiki ustası ûdi Tufan'ın mucizevî musikisinin, mûtad şûra kararı ile hukuka uygun olduğunu rutubetli mahkeme salonunda sukutuhayale uğrayarak ama huşu içinde dinlediler.

Ü

Ü sesindeki dudak pozisyonu U sesini çıkarma durumundaki gibidir. Dudaklar öne doğru bûzûlmüştür. Tek fark dilin hareketidir. Dilin ucu alt dişlerin köküne değer. Dilin pozisyonu tıpkı İ sesinin çıkarıldığı gibidir. Dudağın hareketi sesin Ü veya İ çıkmasını sağlar.

Üniversite, ûltimatom, üzere.

Üniversiteli gürültülü Ülkü'nün, ünlü ütücüye ûltimatomla püsküllü mührü üstüpüyle temizletmesi Ümit'i üzdü.

Kükürtlü püsküllü üfürük tüylü sülügün, mühürlü kömürlükte üçüncü gün beş yüzlük püsküllü ütüsüz ürküntü üstüpünün üstünde ürediğini gören süzum süzum süzülen ücretli üçlü üdeba üç etek üşümüş, süzülmüş, üzülmüş üçüz Ülkü ile Ürgüplü ümitsiz ünlü zülüflü Ümit, sümbüllü bürümcük üzümlerin büsbütün çürüdüğünü görerek, üşümez ütücü ile üvey üveye üzüntüden üzüm üzüm üzüldü, süzüldü.

Üniversiteli Ülkü, ûltimatom verilmesi üzere, ucu tüllü üç örtüyü üst geçitte ütüyle ütüleyip de mi ürünün üzerini örtmeli, ucu tüllü üç örtünün ucunu tülleyip ütüleyip de mi ürünün üzerini örtmeli?

ÜNSÜZLER (SESSİZ HARFLER)

Dudak Ünsüzleri (B, P, M, F, V)

Dudak tembelliği olanların bu ünsüzleri çalışması fayda sağlayacaktır.

B

Gırtlak sesidir. Dudakların birleşip açılmasıyla tonlu oluşur. Dilin ucu alt dişlerin altına dayanır. Dil düzdür.

Bayram, bilfiil, bilûmum, bisküvi, börek, birader, boy bos, benimle, bisiklet, beynelmilel, briyantın, bugünkü, binmek

Büyük büyük büyüteçli, Babaeskili briyantınli babacan büyükelçi Bilal, benzeri boy bos yerinde Bigalı bingıldak bonboncu berber Bahir'in büyülü bön bön bakışlarına, büyük büyük bomboş laflarına kızıp, "Bre berber beri gel bugünkü bisküvi, börek ve bilumum biberleri bilfiil benimle ye." dedi.

Briyantınli Bayram, bugünkü beynelmilel börek ve bilumum bisküvi-leri boy bos yerinde olan berber Burhan biraderine bisikletine binerek bilfiil benimle beraber götürmek istedi.

Komşusu barbar bir berber, büroda boru buran bereli berberiyeye bar bar bağırarak "Bre berber borunu bırak da beraber birer bilye yuvarlayalım." der.

Şu bakkaliyeyi badanalı mı yoksa badanalı mı? Badanalı olmayacaksa şu bakkaliyenin binde birini de olsa bala daldırılan baldıran dallarıyla mı ballandırılmalı? Hâlbuki eller bakkaliyesini bazlamalardı da neden bir biz bakkaliyemizi bazlamalandıramadık?

M

Burun sesidir. M sesi de dudakların açılıp kapanması ile oluşur. Dudakların birleşip açılmasıyla ve artdamağın alçalarak çıkan tonun burun boşluğunu titretmesiyle tonlu oluşur. Dilin sırtı kubbeleşir.

Makine, manipülasyon, matematik, materyalist, maydanoz, menajer, meteorolöji, meyve, motosiklet, muvaffakiyet, mütevâzı, müthiş, müteahhit, memleket, minibüs, mozaik, menüsküs, merhem, müdahale, mütehassis.

Makine mühendisi mütevâzı menajer Muvaffak, matematik ve meteoroloji uzmanı materyalist müteahhit Müştak'la memleketine motosikle-

tiyle müthiş meyve ve maydanoz figürlü mozaikleri götürürken, futboldan dolayı menüsküs olan dizine merhem ile müdahale edilmesinden dolayı çok mütehassis oldu.

Muşlu muhtar, mızımız mıymıntı Murat'ın muşambadaki minimini mumunu Marmara'daki Marmarisli mermercilere, Mamak'taki mamacılara meslekleri gereği mühürleyerek gönderdi.

Makine mühendisi müessese müdürü materyalist mahcup Müştak'ın maksadı, oğlunun mürüvvetini görüp menajer müteahhit Mükerrerem'i muhatap alarak menüsküs olmadan ve mahkûmiyet almadan müspet manada mühim mücadelelerle mükemmel müdafaa ederek müthiş bir muvafakiyet elde ederek mozaik mubayaasından muzdarip olmamaktır.

Miting alanlarında meyve yemeyi seven, meclise mahsus mokasen ayakkabılı, muzır mizaçlı, mizahsever merdivenci Mahmut, yamalı miskin mosmor muzır mırnavı murdar etmeden, memorandum öncesi manipülasyon çıkarmadan, meclisin mali portesini çıkarmak için müracaat edip muhterem matematikçi müdürün makamına minibüsle değil de meteorolojiden aldığı iyi habere müteakip meşale ve maydanoz elinde motosikletle gitmeyi mahzurlu görmedi.

P

Nefes sesidir. Bu yüzden nefes vurgusu ile çıkar. Dudakların birleşip açılmasıyla tonsuz oluşur. Dudak ve dilin hareketi B sesini çıkarırkenki gibidir. Sesin patlaması ile P sesi oluşur. Dudakların birbirinden ayrılması ile birlikte patlamalı olarak P sesi meydana gelir. Ses tellerinde B sesinde olduğu gibi titreşim oluşmaz.

Panorama, paragraf, perâkende, perhiz, problem, profesör, profesyonel, program, projektör, propaganda, provokasyon, provokatör, parlamento, patates, portmanto, profiterol, plan

Profesyonel program editörü Peyami, provokatörlerin propagandası uğruna provokasyonlarına aldırmandan, profesörlerin parlamentoda patatesleri ve profiterolleri perakende satış problemlerini bir plan çerçevesinde haber tv'de projektör altına aldı.

Püfür püfür peştamallı prensipli psikolog Pervin, Palamutlu profesyonel provokatör pısrık pişkin poturlu Profesöre püreyi problemsiz püfleyerek püskürttü.

Pınarbaşı'nın pimpirik pompacısı palyaço lakaplı pandomim ustası, perhizli, düşük pantolonlu, provokatör, psikiyatrist, Pötürgeli pazvantoğlu pusatçı profesör, provokasyona girmeden paspaslı palaskasız pardösülü parlamenter pisbiyık paskal pasine ve peştamallı Pülümürlülere, program öncesi portmantodaki şehrin promosyon panoramik resmini yere paralel göstererek, profesyonelce perendeler atarak pembe pülverizatörün Türkçesi patates ve profiterol değil, püskürteçtir diyerek parlamentodaki perakende satışlar öncesi büyük bir problemi propagandasız halletmiş oldu.

F

Nefes sesidir. Düz ünlülerle (a,e,ı,i) kullanıldığında, üst dişler alt dudağın üst kısmına; yuvarlak ünlülerle (o,ö,u,ü) kullanıldığında alt dudağın iç kısmına dokunup açılmasıyla tonsuz çıkar. Dil düzdür. Dilin ucu alt dişlerin köküne değeri. Çenenin açılıp kapanması ile nefes kuvveti ile çıkar.

Fantezi, fayton, film, fiyat, fermuar, floresan

Fehmi ve Fuat, doğa ve fok fantezileriyle süslü filmlerini beyaz floresanlı faytonda ağızlarına fermuar çekerek fiyatlandırdı.

Fosforlu Faruk ve felsefe Saffet, fingir fingir fingirdeyen fıkırdak fareyi, fokur fokur fokurdayan ferfelek fırl fırl fileli fitneci Fikretin filesine futbolcularla fundalıkta doldurdu.

Farfaracı fantezi Fikriye, favorili fasa fiso Fahri Fatsalı Fatma'yı faytonda görünce, fesleğenci feylesof Feyyaz'ı, filmdeki fındıkçı Ferhunde'yi anımsayarak dolar fiyatlı falan antlaşmayı feshederek feveran etti.

V

Gırtlak sesidir. Düz ünlülerle (a,e,ı,i) kullanıldığında, üst dişler alt dudağın üst kısmına; yuvarlak ünlülerle (o,ö,u,ü) kullanıldığında alt dudağın iç kısmına dokunup açılmasıyla tonlu çıkar. "V" sesinin meydana geliş şekli "F" sesinin aynısıdır. Yalnız birisi gırtlak, birisi nefes sesidir. "V" sesinde gırtlakta titreşim vardır. F sesinden farklı olarak V sesini çıkarırken dudaklarda büzüşme olur.

Vahâmet, vejetaryen, voleybol, virtüöz, vites, virüs

Virtüöz Vali Bey ile vicdanlı vejetaryen Veli, vitesi bozuk velespitile gittikleri voleyboldaki muvaffakiyetlerine çok sevindi.

Velveleli Veysel ile vesvesesiz Vahid, tevafukken dalkavuk civıttık voleybolcu volkanik Volkan'ın vestiyerdeki mevcutlarını ovalamadan vagonda vatmana verdi veriştirdi.

Voyvodanın voleybol virtüöz vokalleri, volkanik volkanın vodvilinde vahim bir şekilde votlandı.

Vırvırcı vejetaryen Vedia ile vıdı vıdıcı vakarlı virtüöz Veli, velinimeti vatman Vahit'e vilâyette veda edip Vefâ'ya doğru vaveylâsız, velevasız velespitle volta vururlarken voleybolcu Vatran virtüöz vicdanî ve Viranşehirli vatansever viyolonselci Vecibe ile karşılaşp bu vakanın bir vahame-ti olmadığını söyledi.

Dil Ünsüzleri (L, N, R, D, T)

Dili çalıştırır. Konuşma kusurunda en önemli etken “dil tembelliği”dir. Boğumlama kusurlarından kurtulmanın ilk yolu *dudak ve dil* alıştırmalarını bolca tekrar etmektir.

L

Gırtlak sesidir. Dilin ucu üst dişlere değer, dilin önü ön damağa dayanır. Dil ucu, ince ünlülerle sert damağa (el); kalın ünlülerle üst dişlerin ardına (al) değer.

Laboratuvar, lâvabo, Lûtfi, hâl, hal, sôl, sol, kûl, kul, usûl, usul, canlılık, olabilirlik, Anadolu, gönüllülük, yeledi,

Lalelili Kemal, orijinal albümünün alfabetiyle, halli hal haliyle Anadolu lâla Cemal'e, laboratuvarın normal ampullü santral kapısında, vokallığın olabilirliğini gönüllülükle anlattı.

Beynelmilel lafazan Leyla, gönüllülükle lületaşını millileştirerek lavantaları billurlaştırmadan laboratuvarda lacivert lavaboda laubalilikle yıllandırdı.

İnce L Harfi Çalışması

Laleli'li ukalâ Leylâ, Hakkâri'de istihkâmda, tabelâcı lülecî Zühey-lâ'ya bozuk telaffuzuyla; “Halâ halhallı halli halinle, dükkân halılarını, lâhanaları, lâdesli halıcıya lâyıkıyla satacağına, lâiklik konularında didişip laflayıp lâkırdı ediyorsun.” dedi. Belâlî lâkaplı parlâmenter Lâle, Lüleburgaz iskânlı Lâlapaşagilir kâtip Kamil'le, askerî erkânın geçişinde,

halhallı hali ile hazır bulunan lâtifeci Lâtife'nin halasının lâlasına, “Lâlalığı, halalığı, lâfebeliğini, laubaliliği, lâklâkçılığı, lângır lungur lâfçılığı bırakıp da, lûş lokantanın lôcasında, lâpa lâpa bir kâse lâti lokumunu lûp lûp yemeye, lûkır lûkır leylâklı orijinâl limonata içmeye, lâmbasız lâboratuvarında alelâde lâvantayı lacivert lake dolaplı lâvaboya halâ manâsız dökme ne lâzımdı!” dedi.

Laboratuvarında çalışan laborant Ulukışlalı Lûtfi ile Ulaşlı iki lisan bilen, lise diplomalı, spiker lisanslı kul Leman, bir yandan kendisi ile benzer Kilis'in Lâlapaşalı lambacı lokma güzeli lohusa Lale eşkalli Halide'nin original halılarını, haldır huldur hâlli hâl hâlinde dokurlar iken, bir yandan da hâlen hâlsiz halifesiz halasının kocası halisane hallaç lostromo lakayıt normal Lâmi'ye, lavabonun üstündeki sarı ampullü levhanın altında elif, lam, lâmelif okutur.

N

Burun sesidir. N sesini çıkarırken burun sinüslerindeki titreşimi hissetmek gerekir. Dil ucunun (T ve D seslerinde olduğu gibi) üst diş köklerine dokunup açılmasıyla tonlu oluşur. Dilin kenarları üst azı dişlerine değeri.

Natürel, nispet, nötr, naylon, alınının, gelininin, çenenin, sonunun, kuzunun, sızının, süsünün, kalmamanın, gelmemenin, korunun, fısıltısının, sahibinin, nazenin, naneli,

Nedim, Nalân'ın süsünün naturelliğine nispet, gelininin çenesinin altındaki benin ve kendi alınının sızısını, nanelenmiş naylonlu nişastalarının kalanını sürerek ikisinin sızısının sonunun geldiğine inandı.

Mini mini nazlı Nazlı'nın nadide anneanesi, nezaketsiz Nuri'yi nar-kozlayarak sonunda çorbayı nanelemeli mi de yemeli, nanelememeli mi de yemeli, diye sordu.

Nobran Nadir'in Nallıhan'da, namlı nötr Nilüfer'e nispet edercesine natürel naneruhu, nalın, narenciye, nergis, nikelaj alıp satarken, nazım, nesir, nesep, nesic, nemelazımcılık, nezaket, nüans, nümayiş, nukut, nöbetşekeri üzerine tek nüshalı kağıttan nazikane nutuk attığı ve “Nasip böyleymiş.” dediği söyleniyor.

R

Gırtlak sesidir. Dil ucunun üst kesici dişlerle oluşturduğu kapağın açılıp kapanmasıyla tonlu oluşur. Çenenin açılıp kapanması ile oluşur. Re sesini çı-

karırken dilin ucu ön damağa doğru kalkar. Ra sesini çıkarmak için dilin ucu arka damağa doğru kalkar.

Başa gelen “R” çok vurguludur ancak dilde titreme olmamalıdır, ortadaki “R” tek vuruşludur, sona gelen “R” sürtünmelidir.

Restoran, rezervasyon, rögar, röportaj, rejisör, repertuar, rövanş, birerli, ısrarlı, yararlı, berber, uğurlu, pırpırlı, yapıyor, bordür, kar, ser, sir, sır, sor, sör, sur, sür

Bir berber, biraderi uğurlu berberle beraber rögarı açık pırpırlı pireli restoranda, röportaj için birerli sıraya giren diğer berberlerle Urlalı bordür ustasını, repertuarı geniş artistleri ve bereli rejisörleri rövanşta rezervasyon yapmaları için ısrar etti.

Rana, büroda boru buran barbar bereli berberiyeye bar bar bağırarak, bre berber borunu bırak da raportör berberin kırk kırık küpünün kulpu kırık kara küpünde, beraber birer bilye yuvarlayalım, der.

Ramazan da Rizeli Remzi rüküş raportör Rümeysa’ya rezervasyon-suz restoranda rastlamış da röportajında, rögar, römorkör, rövanş, rakip, rezervasyon, riziko, rorkoko, ruhülkudüs, rüzgargülü, rıhızırh, rehabilitasyon, rızk, rot, rop, rint, ring, ray, radyoaktivite telekomünikasyon nedir, diye sormuş.

D

Gırtlak sesidir. Dilin, damağın ön kısmına üst diş köklerine dayanıp açılmasıyla tonlu oluşur. Sesi çıkarırken dudaklar kenarlara yayıktır. T sesi D sesi ile oluşması aynıdır. Tek fark T sesinin nefes sesi olmasıdır. Nefes basıncı ile çıkar. D sesinde dil üst dişlere daha fazla basınç yapar. Dikkat edin bakın, N sesini çıkarırken burun deliklerinizi tıkayın ses, D sesi olarak çıkar. Çünkü N sesi burun sesidir.

daki:ka, dekorasyon, demagoji, direkt, doküman, deodorant, depresyon, dinozor, distribütör, döviz, dahi, dâhi

Dekorator tokat atan adam ile dedem dâhi Davud, depresyondaki deodorant distribütörüne dinozorlarını anlatan dokümanlarını dahi demagoji yapmadan dakikalarca direkt anlattı.

Dedem, dümdüz damdaki derisidikenlileri debdebeli Dodurgalı dayıma didişmeden düdüklenmeden dangıl dungul davalaşmadan dizini dişine değdirerek dımdızlak dırlandı.

*Doksan dokuz dolaplı doktor lakaplı, dekorasyon ustası dekoratör de-
de, dinazorların olmadığı devalüasyonlu ve demokrasili bu dünyada, de-
fileci, distribütör ve dolandırıcı dâhi dondurmacıya dokümanlarını direkt
vermesinden dolayı dopdolu dondurma dolabındaki düzinelerce deodoran-
tı dakikalarca satarak demagoji yapmadan depresyonda dahi değilim dedi.*

T

Nefes sesidir. Dilin, damağın ön kısmına üst diş köklerine dayanıp açıl-
masıyla tonsuz oluşur. Dilin ucu üst dişlere, dilin sırtı ön damağa temas eder.
Dilin kenarları üst azı dişlerine değer. Çenenin açılıp kapanması ile oluşur.

*Tamamıyla, telâffuz, tiksirmek, Tevfik, teneffüs, tahterevalli, tefer-
ruat, telekomünikasyon, tembel, tetanos, tolerans, tren, tribün, tüyo, tas-
fiye, taşeron, teşebbüs, tramvay, transatlantik*

*Tembel Tevfik, telekomünikasyon binasının yanındaki tren ve tram-
vay istasyonundaki tetanoslu tahterevallileri teferruata kaçmadan ona-
ran tamircileri, “transatlantiğin tribünleri” cümlesini telaffuz edemeyin-
ce tasfiye etti.*

*Tumturaklı tutkun tabelacı talihli Tarkan, taşlı topraklı turuncu tuğ-
lalı tıkanmış tüneldeki trende tir tir titreyerek tortulu tiftiklenmiş talaş-
ları tellaklarla tıklar tıklar telaşla tutuşturdu.*

*Talihli tentürdiyotçu tekin Tarık, tahterevallici tekinsiz taşeron Tev-
fik’in, talimhanede ters türs, ter ter tepinip, taammüden terör estirip,
elinde tespah, terörist gibi tir tir titremesini tespit edip, tahammülsüz Tur-
hallı tombul Turgut’u tüyolayıp tasfiye etti. Sonra da tıpış tıpış tosağa
tepesindeki tönbekeyi tasvirleyip, tahin helvalı tost alıp tiksirmeden ta-
mamıyla yiyip, tetanoslu tramvaya değil, tolerans gösterip transatlantiğin
tribününe çıkmayı teşebbüs edip güzel telaffuzu ile havayı teneffüs ede-
rek “Gerisi teferruat” dedi.*

Diş Ünsüzleri (C, Ç, J, S, Ş, Z)

C

Gırtlak sesidir. Dişler birbiri üzerine binecek kadar yaklaşır. Dil ucunun
ön kenarları iki sıra dişin arkasına yayılır. Dilin ucu ön damağa temas eder.
Böylece durdurulan soluk, çenenin alçalmasıyla serbestleyerek dile ve dişe sü-
rünüp tonlu çıkar. Dudakların öne doğru hareketiyle oluşur. Ç sesinin oluş-

ması ile aynıdır. Tek fark C sesinde gırtlakta titreşim oluşurken Ç sesi nefes vurgusu ile çıkar.

Cereyan, cumhurbaşkanı, cambaz, curcuna, cacık, cücük, Necdet, ecnebi, vicdan, Necla, secde

Vicdanlı cambaz ecnebi Necdet ile kardeşi cömert Necla, cumhurbaşkanının konutunda, curcuna cemaat cereyanda canhıraş cücüklü cacık içtiller.

Cicili bicili çinici Cazibe, coşkulu coşkulu coşarak cömert Coşkun'a cücüklenmeden cümbür cemaat hemencecik ocakları ücretlendirdiler.

Cereyanda kalan cicili bicili civcivler, sessizlikten çıkıp cumhurbaşkanının çinili köşkünün yanında cik cik çin çin cikciklediler.

Ç

Nefes sesidir. Dişler birbiri üzerine binecek kadar yaklaşır. Dil ucunun ön kenarları iki sıra dişin arkasına yayılır. Böylece durdurulan soluk, çenenin alçılmasıyla serbestleyerek dile ve dişe sürünüp tonsuz çıkar. Dikkat edin bakın, dilinizi T sesi çıkaracakmış gibi hazırlayıp Ş sesini çıkardığınızda Ç sesine yakın bir ses elde edersiniz.

Çikolata, çiftlik, çünkü, çirişotu, çinili, üç çiçek, tunççu, ilaçları, avuçladı, kaçtı, içtim, geçti

Tunççu Tunç, sıcak çikolatasını içtikten sonra, çirişotlu çinili çiftlikte üç çiçeği avuçladı, ilaçladı, kaçtı.

Çilli Çiğdem, Çatalca'da atlasçiçeğini ve çöreği çökük çardaklı çeşmede çuvalarda çürüten çılgın üçkâğıtçı çırak çocuğa içerledi, çuvalı çekekle çiviledi, tunççuda tunçla çerçeveledi.

Çağdaş çalgıcı, çaçaronca çağdaşlaşmanın çığırkanlığını yaparken çarşydaki çakşırhlar çekinmeden çiftçinin çiftliğinde çikolata yiyerek çilekeş çilekçiye "Çekil!" dediler.

J

Dişler birbirine, dil sırtı da sert damağa yaklaşır. Hava, dilin arasından tonlu olarak sızar. Gırtlak sesidir. J sesini çıkarırken dudak hareketi C sesinde olduğu gibidir. Dudaklar öne doğru hareket eder.

Jilet, jüri, bagaj, jandarma, jimnastik, panjur, şarj, oje, ajitasyon.

Ojeli Müjgan, kendisinin şarj ettiği aküyü ve bagajdaki jiletleri jimnastik salonuna Jale'nin götürdüğünü jandarmaya ve jüriye ajitasyona kaçmadan jurnalledi.

Ajan Jale, jandarmalar görmeden abajurları kapatarak jilet ambalajındaki ejderha jetonlu Japon jeneratörlerini bujiledi.

Jurnalci Jale ile Müjgan, Japonya'dan jilet, jant, jet, jambon, jelâtin, jartiyer, jeton, jarse, japongülü, şarjlı jeneratör, jimnastik ipi ve jaluzi getirdiler.

S

Nefes sesidir. Dilin ucu alt dişlere temas eder. Hava, dilin arasından tonsuz olarak sızar. Dilin sırtı ön damağa dayanır. Çenenin açılıp kapanması hareketi ile oluşur. Dişler birbirine yakın, çok az aralıktır.

Dikkat! Dil, üst dişlerin iç tarafına dayanıp hava, dişlerin arasından sızarsa ıslıklama olur. Doğru sesletilmede ıslıklama olmamalıdır.

Sürpriz, sarımsak, serbest, sezaryen, strateji, süveter, sandviç, seremoni, silahşor, stüdyo, seyahat, soğan, solist, stadyum, statüko, satranç, sebze, seninle, spekülasyon

Hızlı silahşor hisli Selim, süveterini yeni sezaryenli eşine sarımsaklı ve sebzeli sandviçleri ile birlikte strateji gereği stüdyoda seremoni ile sükût içinde takdim ederek sürpriz bir şekilde serbest kaldı, spekülasyonlara, statükoculara aldırmadı.

Sesi sınımsız küsseli hisli Selim, sandıktaki sapsarı sazanların ve sızsuz sebzelerin nasıl standartlaştırdıklarının sunumlarını sembolik müessesenin stüdyosunda sporculara sundu.

Samsun'daki silahşor Süavi'nin sınıf arkadaşı Suat'la, Sait'in salıkım söğüt'teki sezaryen istemeyen sütkardeşi süslü solist Saniye'yi iyi bir strateji ile spekülasyona mahal vermeden seyahatinden sonra seninle sarımsaklı ve soğanlı sandviç yemesini serbest bırakarak bu safhada, seremoniyle saltanatına yakışır bir söz kesilmesine sohbet ederek salık verdi.

Sazende Şazi ile sporcu siyah süveterli statükocu Zifoz Zihni, saat 10.00'da "Dikkat!" diyerek sürpriz bir şekilde zaman zaman sizin stadyumda sahanın sağ köşesindeki stüdyoda, stetoskobuyla sinsi sinsi fiskoslaşarak Zibidi Suzi'ye sonsuz ve sorumsuz sorgun etti.

Ş

Nefes sesidir. Dişler birbirine, dil sırtı da sert damağa yaklaşır. Hava, dilin arasından tonlu olarak çıkar. Çenenin açılıp kapanması ile oluşur. Ş sesini çıkarmada S sesinden farkı dudakların öne doğru hareket etmesidir. Ş sesinde dikkat edin bakın nefes sıcaktır.

Şalter, şoke olmak, şofben, şefkat, şarj, şimdi, şâibe, şoför, şanzıman, şifahi, şemsiye, şoke olmak

Şükrü, şanzımanı dağıtmadan şarjını doldurmaya giden şoförü şifahi olarak şofbenin şalterini şimdi kapatması gerektiğini şefkatle şaibeye mahal bırakmadan anlatması herkesi şoke etti.

Kışın şafakta, şıkır şıkır şırl şırl şangır şungur şahane havuzlu Şemsi Paşa Pasajı'nda Samsun şosesini ve Şam şosesini şöhretli şövalyelerle üşenmeden canhıraş şakşakladılar.

Şakşakçı şamdancı Şaban, şaibeli şofbenin şalterlerini indirerek yanındaki şatafatlı şaşmaz şakrak şairlerin şatosunda, şoförü içinde otomatik şanzımanlı aracının aküsünü şoke olmadan şarj ederek şıralı şefkatli şanlı şafak şifahi şıracıyı şimdi şaşırtdı.

Z

Gırtlak sesidir. Dil ucu, üst diş etlerine hafifçe dokunur. Hava, dilin arasından tonlu olarak sızar. Z sesinde dilin ve dudağın pozisyonları aynıdır. S sesi nefes vurgusu ile oluşur. Hâlbuki Z sesi gırtlak sesidir.

Zana:at, zara:fet, zücaciye, zelzele, zezem, zararı, ziyet

Zarafet hocası, zücaciyeci zanaatkâr Zeki, tuzsuz ve tozsuz zezemlerin zezemliklerini tozlanmadan bezsiz sözsüz getirmesinin zelzele öncesi bize bir zararı olmadı.

Zezek sarı Zihni “Az kazmak, uz kazmak ama boyunca kazmak lazım.” diyen Zodyak'taki dehşetengiz Muzaffer'e karşı çıkararak “Burası deniz, ona ‘az yüz uz yüz boyunca yüz’ denir.” dedi.

Zanaat sahibi zücaciyeci Zülfikar'ın, zerzevatçı sıska zarif zencinin tatsız tuzsuz, sert sırtlı sülük sepetini, zigzaglar çizerek tazı gibi taşımasının zararı yok.

Damak Ünsüzleri (G, K, Y)

G

Gırtlak sesidir. Dilimizde iki çıkış biçimi vardır. Dil sırtının, damağın gerisini (ince ünlülerle: göz), bir de damağın daha ön kesimini kapatmasıyla (kalın ünlülerle: gar) tonlu oluşur. Ge sesini çıkarırken dilin ucu alt diş köklerine temas eder. Dilin sırtı kubbeleşir, ön damağa değer. Ga sesini çıkarırken dil geri çekilir, dilin sırtı arka damağa temas eder. Ke sesi Ge sesi ile aynı oluşur. K sesi nefes vurgusu ile oluşurken Ge sesi gırtlak sesidir.

Gangster, gardırop, gazete, göbeğinde, Gökhan, geometri.

Gangster Gökhan, gardıroptaki gazetelerin geometrik bulmacasını göbeğinin üzerinde yaygaraya gargaraya velveleye vermeden çözdü.

Gagalanmış gergedanlı gagavuz Galip ile gelgeç gezginci gürbüz Gürcü, gondolda gonkları gonklamadan gürül gürül gürlereyrek Girgin gitarist Gagavuz'un gitarını gonkladı.

Güneyli girgin gammaz gangster lakaplı geometri hocası Gökhan, Gavrudağı'nda güpegündüz galeyana, gazaba ve azaba gelmiş de galiba Gülgiloğlu Gaziantepi gazup gazinocuyu Gölköylü gitaristle birlikte gardıroptaki gazeteleriyle Gümüşhane'ye göndermiş.

K

Nefes sesidir. Dilimizde iki çıkış biçimi vardı. Dil sırtının, damağın gerisini (ince ünlülerle: kel), bir de damağın daha ön kesimini kapatmasıyla (kalın ünlülerle: kal) tonsuz oluşur. Nefes sesidir. G sesinden farklı olarak nefes vurgusu ile çıkar. Ka sesi Ga sesinde olduğu gibi arka damakta oluşur. Tek farkı nefes vurgusu ile çıkmasıdır. T sesini çıkarır gibi dilinizi hazırladığımızda dilinizi geriye çekerseniz K sesi çıkar.

Kahvaltı, kahve, karakter, karikatürist, kavanoz, kilitlemek, koleksiyon, kolonya, koreografi, komodin, kontör, kurdele, kerli felli, komiser, iletişim, kibrit, kolektif, kozmetik, kupür, kravat, külot, kuvöz, keşke, kılavuz, kirpi

Kolektif çalışmayan karakterli kerli felli koreograf Kemal, koreografisi gereği, kurdeleli kavanozdaki kahveli kibritleri komodine kilitleyerek, kuvöz içindeki kolonyalı kozmetik kupür koleksiyonunu karikatürist arkadaşına kahvaltıda gösterdi.

Keşkülüfukara Kadirli kasa Kadri'nin kara külahlı ketenli kuşu ile kırkında kürkçü Kazım'ın kartalkanat kaşıkçıkusu kukumav kuşları kırır-kırır kırırdayarak kuru kuruya kaskatı kaldı.

Kendirliden kemençeci karateci Kerim, kentlerin keşmekeşliğine ke-sinkes karşı çıkıyor ve keşke Keşan'da keşkekçilikle kesmeşekercilik, kontörcülük, koleksiyonculuk yaparak kereste, kerevet, kereviz, keten helva, kendir, kenevir, kemençe, kelem, kekik, keklik, koreografi, kupür, kravat, kurdele, kuvöz, kozmetik satacağıma, kıraathaneyi kilitlemeyip kele-pircilik etseydim diyor.

Kangallı kaltabanlardan kakavan, gözleri katarakt, kalemşor, kılavuz Kahraman ile karakterli, karikatürist, kerli ferli komiser keleş Kerem, kapüşonlu Kemahlı kerkenez Kasım'a, kasımda Kosova'nın kele-pir kekikli keklği, komodinde kavanozdaki kara kahveleri, kolonyayı ve kabataslak kabakları kabinede kahvaltıda kolektif olarak ikram etmiş ve komünizm, komünist, komünikasyon, liberalizm ve faşizm nedir diye sormuş.

Y

Kayıcı ve yarı ünlü bir sestir. Dil ortasıyla ön damak arasından tonlu olarak çıkar. Gırtlak sesidir. Dilin ucu alt dişlere, yanları üst azı dişlere temas eder. Dilin sırtı kubbe şeklini alır. İ den sonra A seslendirirseniz Ya sesi çıkar.

Yalnız, yanlış, yararı, yarın, yayımlamak, Yeni Zelanda, yaprak

Boylu boslu Yunus, Yeni Zelanda'da yayın organında yanlış kelime-leri yayımlaması, yarın yalnız başına yaşadığı yerde kendisine yararı değil zararı olacağını iyi biliyor.

Yıldırım, yedili yayık ayranını yumuşacık yakıotlu yerli yaylada öylelikle boylu boyunca yaygın yaylamış, yitik yerlileri yollarda uykusuzluktan yıkıla yakıla yürüyerek yakalayabilmiş.

Yalnız Yaşar Yalancıoğlu yalincık yayladığının yahnisini yağsız yiyebilirse de yayladığının yağlı yağurdandan, Yüksekova'nın yusyumru yumurta yumurtlayan tavuklarından, bir de Yörük ayranıyla yufkasından yarın yayımlanacak yasadaki yasaklı maddeden dolayı vazgeçmesi yanlış değildir ve yararı da olur.

GIRTLAK ÜNSÜZÜ

H

H sesi kendisinden sonra gelen vokallere göre, dilin doğal duruşundan geriye doğru biraz yükseldiği durumda tonsuz olarak oluşur; dil ortasıyla ön damak arasından tonlu olarak çıkar. Nefes sesidir. Nefes vurgusu ile birlikte oluşur.

Heyecan, hoparlör, ha:rikulâ:de, halüsinasyon, haki:katen, hıncanınç, höpürdetmek, hükmetmek, bahtlı, duhuliye, sıhhiye

Bahtlı Halis, hıncanınç dolu halkın meydanında hoparlörle harikulade sıhhiye ürünlerini satarken kalabalığa hükmedemeyip heyecandan halüsinasyonlar gördü.

Huysuz Hakan ve halli hal halinde sıhhiye hemşire Hesna, hâkimin kahkahalı hakkaniyetli hükmüyle, hemzeminde hıncanınç hurmalarını hemencecik salhanede halhalladı.

Hayalperest hakem Hamit, Hindistan’da halüsinasyonlar içinde kendisini hayran hayran dinleyen haysiyetli hademelere, hemşirelere ve herkese “Hayır!” demesine rağmen heyecan içinde hakemlikte bazı terimlerin ve hafriyatın ne demek olduğunu, paralarını da hibe ederek hoparlör yardımı ile hakikaten harikulade sesi ile anlattı.

TEKERLEMELER

İyi bir artikülasyon için aşağıdaki tekerlemeleri düzenli olarak her gün okuyunuz. Konuşmanızı akıcı ve okuma hızınızı normal bir hıza getirmenizin yolu tekerlemelerden geçmektedir. Konuşma hızınız dakikada 80 ile 120 kelime arasında olmalıdır. Aşağıdaki tekerlemeleri önce birkaç hafta kalemlle, sonra ağır tempoda ve abartılı okuyun. Tekerlemeler sırasında yorulsanız dahi sadece birkaç dakika ara vererek çalışmanıza devam edin.

Alacalattırılmamış ak danayı alıp da mı alacalattıralım yoksa alacalattırılmamış ak danayı alacalattırıp da alacalattırılmış olarak mı alalım?

Tantunici eski tantunileri dürümlemeden yeni tantunileri tantuniciye tantuni dürümü yaptırtmaya götür. Tantunici yeni tantunileri tantuni dürümü yapmazsa yeni tantunileri eski tantunilerle birlikte tantuniciye tantuni dürümü yaptırtmadan al getir.

Adam Âdem, madene gitmiş, madende badem yemiş de madenden bademleri adem Adem'e getirmemiş. Madem adam Âdem madene gitmiş badem yemiş de neden madendeki bademleri adem Adem'e getirmemiş? Ne yapsın adem Adem yenmiş bademleri, niye getirsin adam Adem madendeki yenmiş bademleri?

Senden bana bir kere şekerle şekerlenmemiş bir şekerleme gelmezse ben de sana bir kere şekerle şekerlenmemiş bir şekerleme getirmem.

Eller temiz elleriyle terelerini pekmezlemiş terterelenmiş de bir biz temiz ellerimizle tereleri pekmezleyip terterelenememiştir. O hâlde biz de tere alalım da temiz ellerimizle terelerimizi pekmezleyip terterelenelim.

Beyaz mendilli benekli beyaz tekir kedi, gece penceredeki benzinli elli beş tenceredeki kendi etini kendi kendine yedi.

İtr, ıkr tıkr ıgırıp ağaçlarıyla kaplı Iğdır'ın ılık ılıman Ilgıt Irmağı'nın kıyısında, İlıcalı İlgıngillerin ılık ılıncarını ılıgarlayarak ılıgıt ılıgıt ılıgıtlandırdı.

Dırdır İtr, fırl fırl, hışırtılı gıcır gıcır arabasıyla sıkıntısız ama ıgırıp ağaçlarıyla kaplı yolda istakozuyla ızdırap içinde zırl zırl ılım ılım ılıcalındı.

Bir iki hakiki tilki, İskiliplinin biricik mini mini mikinin biricik ibrişimli ipil sifil istifli irmiğini işlendirdi; tilki itti, irmik bitti, İskilipli gitti.

Orhan, monoton konsolosu bonolarıyla gondolda aforozladı.

Ormanda obaları olan ormancılar odunları omuzlayarak ötelere öküzü örtü örtterek ödünç getiren, boş ağızla öğünen Ödemişli Özdemir şoföre, şosede şoförlük yaparken ne cezveyi köpürtebildiğini ne de kahveyi hüpürdetirken örsünü ödünç aldığı Ömer'in kahvesini hüpürdetemediğini, okulun odunluğunun orta noktasında söyledi.

Önemli börekçi özbeöz jön Özgür, pösteki saya saya sözsüz yönsüz örnek çalışmalarıyla özüne özgü özellikli ön öğretime örnek oldu.

Kuytadaki mumcunun kuytadaki upuzun mumu ulu orta umumumuzun mumu mudur? Umumuzun olmayan bu upuzun mumlar umumunuzun mumu değilse kulplu upuzun mumlar umumumuzun lüzumlu sulu, kuru mumları mıdır? Uğur, bu mumcunun mumunu umumun mumu olarak mı mumcuya getirdi yoksa bu mumcunun mumunu umumun mumu olmadan mı mumcuya getirdi?

Umutsuz Ulaş, umutlu Uğur'la sukutuhayal içinde mumunu ulu orta Çubuklu yurduna çubukladı.

Bülbül dili gibi üfürük püsküllü kükürtlü tüylü sülük, üçüncü gün ütüsüz ürküntülü gül dibi bülbül dibi üstüpünün üstünde üredi; Ülkü sülüklü üstüpüyü götürdü, küpe döktü.

Ünlü üniversiteli cümbüş Ülkü ile gürültülü zülüflü Ümit, püsküllü kükürtlü mührü üçleyerek üstüpüye dönüştürdü.

Biberonlu babacan bızdık bebek, biberli bubarlı badanalı büfeyi, bobinli bibloyla badanalamakla böbürlenmeli mi yoksa biberli bubarlı badanalı büfeyi bobinli bibloyla badanalamayıp bülbül gibi bülbülleşip böbürlenmeli mi?

Bembeyaz babacan Bahri ile bülbül birader, bıldırcınları, bomboş bubarları, bilumum bisküvileri ve börekleri böbürlenerek bir güzel bir bitirdi.

Müsemmam muamma mösyö Muştak'ın mıymıntı minimini mırnavı, mamaları ve yemleri ile memlekette mosmorlandı.

Paşanın tasını taşırmadan, kafasının tasını taşırmadan, beş taş tasla beş has hoşafı taşı.

Pimpirik kepli perişan patron, pulcunun ponponlu kulpsuz pürüzsüz ipli küpünü, pıtır pıtır püfür püfür pırpır püskülledi.

Mehmet, meşhur tespihini imameleyerek mi bu yoğurdu mayalamalı da mı saklamalı yoksa imamelemeden mi bu yoğurdu mayalamamalı da mı saklamalı?

Menemenli Naime Müdür, müdür müdür müdür ki ne benim marifetli meraklı minik mini mini Müjgân'a ninni söylememe ne maharetli Mediha'ya mır mır name mırıldanmama ne de mosmor mor Banu'ya monolog söylememe mani olabilir!

Fötrlü farfaracı fukara fino, fevrileşmeden fütursuzca sesini fonografa kaydederek fırl fırl felaha erdi.

Fırfır fularlı farfara Fuat, fosforlu fötrlü kof fokun, alternatif küflü zarfını ziftledi.

Vefasız Vehim, vefalı Fehmi'yle farfara fırfır vınlayan fırlıdığını yele fırlatan Veli'nin vefalsıymış.

Vicdanlı vejetaryen Muvaffak ile varlıklı vırvırcı virtüöz Veli, muvakkat bir vakitte muvaffakiyetleriyle sevinmedi.

Lale, laledana laleleri leklekleri için limonataladı, lokmagözleri lüzumlu lüzumsuz lokomotifin lokantasında lappadak löp löp löpledi.

Albümlü Kemal, elinde ampul ve alfabe, malalarıyla laboratuvarı malalamadan leylekli liseli limonatacı Cemal ile orijinal limonataları usul usul, usul gereği lıngır lıngır içtiler.

Nüktedan Nedim, nalbant Nail'in nüksetmiş narası ve nankör nedimenin nesvesi ile Nuri'nin atlarını nallamalı mı nallamamalı mı? Yoksa atlarını nara ile nallamayıp narkozlayıp mı nallamalı mı?

Nedim, şehrimin kordonunun noter nöbetinde, ananelerinin falanınıcınınnisinin sonunu seslendirirken nüktedan mini mini narin Nalân'a naylonda ki natürel nişastaları nişadırladı.

Rejisör Uğurlu, kar mar demeden rejisörle röportaj yapmaya birer berber de alarak rezervasyonsuz olarak bordürlü restorana doğru ısrarla arabasını sürdürdü.

Kuru duru dayı, bu sulu duru sarı darıyı sulamalı mı yoksa kuru duru dayı, bu sulu duru sarı darıyı sulamamalı mı?

Bir berber, büroda pireli peynirli biberleri bas bas bağırarak, diğer berberle birer borulu bilye yuvarlayarak pireli peynirli bereli berbere bıraktı.

Dedektif dadaş dede, dudu dadiya dırdır didinmeden, dutları didiklemeden, düdülleri döndürmeden düttürü öttüre göttürdü.

Dedemr ile tokat atan adam, Dodurgalı'yla deli dana alıp dipsiz denizde deli danalandı da bir biz dipsiz denizde deli dana alıp deli danalanamadık.

Didemler dinlendi de dillendi, bizler de dinlenip dillenseydik.

Debdebeli dırdır dede Davud, Dodurgalı Dilaver ile didişerek düdüülün dümenini döndürerek durdurdu.

Tantanalı titiz tutkulu tiryaki Tevfik, tırtırlı tortulu tütsüsünü, at ile taşıdı, ot ile turşuladı, süt ile yuttu.

Bizim dereli köyde, marulu dereye seke seke teke tek tohumlarlar. Bizim dereli köyde marulu dereye seke seke teke tek tohumladıklarından marulu derede seke seke teke tek toplarlar.

O bohça onların içi beş taş başka beş bohça ise bu bohça bizim içi beş taş beş bohça ya da şu bohça sizin içi beş taş beş bohça.

Şemsi Paşa Pasajı'nda paşanın beş has tası beş has taşla taşlandı.

Şimşir şimşek çavuşkuşu şıracı Şefik, dışsal şahane şafakta geçişsiz şoseye üşüşmekle, asayişsizlikle aşkla meşkle şırl şırl şakşaklandı.

Müessese müdürü eşesli susuz hisli hassas Selim, sepetteki sımsıcak sıralı simitleri sofrada sildi süpürdü.

Kaş'da beyaz beş dişi kuş, koşarak başlarını beş kez buz gibi suya soktu.

Samsun'un şu şosenin şasisinin şosonsuz taşınmasına mı şaşırırsınız, Şam'ın şosenin şasisinin şosonsuz taşınmasına mı şaşırırsınız?

Senin şu son şansın, beş boz eşekte yüklü beş büyük boş boz bezde saklı.

Salatadaki bu ekşi yaz köşesindeki soğuk su şişesindeki eski ekşi.

Cicili bicili cicim cebeci cömert Canıp, cazgır cıcıkları cızbızlarken cezvedeki cücüklü cıcıklı cacıkları, coşkulu coşkulu cicozladı.

Cebecili cambaz coşkulu Cevat, cicili bicili curcuna cömert Coşkun ile cücüklü cızırtılı cacık içtiler.

Çorapsız tunççu Tunç, çirişotlu çerçeveli çikolatasını, üç çiçekle taçladı, çırçır çurçur üç koçu seçti.

Çaçaron çocuk, çavuşüzümünün çiçeğindeki çiçeyi çekiciyle çekiklemeden çeşnicibaşının çavuşkuşunun çizmesiyle çürüttü.

Jale, jokey jübilesinde, jelatinli jantları jiletleyeni jimnastik jürisine jurnal-
lemedi.

Jurnalci Müjgân, jelatinli abajuru jiletlemeyip şarj ederek jandarmaya jest
yaptı.

Zamkçı Zülküf ile zevzek Zara, bezsiz zilli kazı, buz gibi tuzsuz suda söz-
süz sızdırı zar zor süzdü.

Boz kaz buz gibi suda bizsiz muzı yaz günü güz gelmeden yedi.

Zamkçı zevzek, zır zır deli Zeki, zaman zaman saman satan zilli zorba zur-
nacıyı züğürtledi.

Gök kubbede gencecik gayretkeş gagez Gagavuz, Gagavuzcağı Gazze'de
gelişigüzel geliştirdi, gölde gondolda güllü guguk kuşunun gıgısını giderayak
gidiklayarak gongladı.

Girgin Gökhan, gocuklu göçmen gururlu Galip'e gürül gürül gürlendi, gu-
rul gıldır gongladı, gölgeli guguk gergedanın gölgesinde gargaralandı.

Kemal, kavanozdaki koskos, küskütük, kaskatı, akkefalleri, kökleri ketenli
köprülü kuyuda kıkır kıkır kıkırdayarak kurukuruya kahveledi.

Kuklacı Kakavan Kazım, kekikli kokorozlu köklü kakaoları kekliye kaka-
layarak küskütük kükürtlü kukuletayla kıkır kıkır kıkırdadı, kikirik kikirik kikir-
dedi.

Yitik uykusuz yerliler bu yapıyı yıkıla yakıla yollarda yaparak mı otursalar
yoksa oturmayıp yirmi yoksul yörükle yürüyerek mi yakıla yıkıla yapsalar
da otursalar.

Boylu boslu yalnız Yörük Yılmaz, yepyeni köyün kıyısında yüklerini yük-
lendi, yayan yaylandı, yelpazeli yayını yaylandırdı.

Habeşli hemşire, harikulade hırkacı hurmalı hizmetçiye hakikaten hür-
metle hükmetti.

Helvacı, hıncahınç kalabalık heyelanlı meydanda, hilesiz helvalarını hoh-
layıp höpürdeterek haftalık hünerini huşu içinde haykırdı.

TEKERLEMELİ TEMRİNLER

Zayıf olduğunuz harflerde aşağıdaki tekerlemeli temrinleri bol bol tekrar ederek kusurlarınızı giderebilirsiniz. Aşağıdaki temrinleri önce ağır tempoda ve abartılı, daha sonra hızlı tempoda okuyarak çalışın.

B M P F V Dudak Ünsüzleri Çalışması

Bibliyomani bibliyograf Nâribeyza ile briyantimli babacan ballıbaba Bedri, bülbül gibi muhabbetname kurarak, bozbakkalın bamteline basmadan, beylerbeyindeki bakkaliyesinde bol bol börek yiyerek “Şu bakkaliyeyi badanalamalı mı yoksa badanalamamalı mı?” diyerek bakkaliyenin binde birini de olsa böbürülenmeden badanaladı. Ballıbaba Bedri ile Nâribeyza, bozbakkalın bahçesindeki bembeyaz leblebiyi, bisküvileri, ballı börekleri böbürülenmeden boyuna bosuna bakmadan “Bir berber bir berbere bre berber gel beri beraber bir berber dükkânı açalım.” diyerek bambaşka bir möble üzerinde yedi. Briyantimli babacan ballıbaba Bedri, bir berber dükkânında, baldıran dalları ballandırmalı mı ballandırılmamalı mı? Yoksa bala daldırılan baldıran dalları dallandırılmalı mı ballı dalla dallandırılmamalı mı?” sorusuna bilfiil cevap aradı.

Muşlu muamma muhtar, mızımız mıymıntı Murat’ı çekememezlikten, durmamacasına muşambadaki mumu, bilumum pembemsi mamalardan minerali minimini bilumum yamalı balmumunu ayırdı, mahallesinde yamaladı. Maskeli madenci manipülatör, mahcup, mütevazı Macid’i, malumanifaturamanlarıyla mahkemede mahkûm etti.

Palamutlulu, püfür püfür peştamallı, perhizli, prensipli, profesyonel provokatör, cüppesiz profesör; programcıyla plan yaparak psikolog pinti Pervin’in paratonersiz, projektörsüz papatyalı prefabrikesinde, propagandalamadan pısrık pırnak pırnallıklarda pırnallanırken pılı pırtısını pısrık pıtraklara pıtır pıtır pırlattı, pingpongları paramparça parçalattı. Palavracı provokatör, pısrık pişkin poturlu porsuk pulcu, pervasız palavracı parasız pısrık pinponun pötikare paltosuna pompayı püskürttü. Pürüzsüz püsküllü pülverizatörü püskürte püskürte püfleyerek püreyi yedi.

Fosforlu başmüfettiş Faruk, muzafferiyetleşerek figüratif flamayla mefruşatçıda safderun felsefe Saffetle teklifsiz fevkalade iftar ettiler. Fosforlu başmüfettiş Faruk, Fatoş ile Feyyaz’ı, müfettiş Fuat’ı sıfır fahrenheitta ofsuz, öf-

süz, puffsuz, teklifsiz, diyafram nefessiz, portatif fabrikaya çağırıldı. Fabrikadaki fingir fingir fingirdeyen fıkrıdak fare, bahçesindeki fok balığının fokurdayan kafasına kafesinden ufak ufak fındıkları fırlattı.

Velveleli vesveseli Veysel ile vesvesesiz Vahid, vadideki vagona tevafukken karşılaştı, vatmana verdi veriştirdi. Vakarlı Vahit ile kuvvetli Veysel kavunları; velveleye vermeden, veryansın etmeden, Avrupalılara dalkavukluk etmeden, voltalaya voltalaya kavunları biçerdöverle viran şehre sevk etti.

Nâribeyza, Babacan ballıbaba Bedri'ye "Bizde bize biz derler, sizde bize ne derler?" diye merakını bugünkü bilumum soru ile gidermeye çalıştı. Ballı Baba Bedri, sen onu bunu bırak "Eller bazlamalandı da biz neden bazlamalamamadık? Sen ona cevap ver." dedi. Nâribeyza, bozbakkalın bahçesindeki ördeklere bakarak "Sizin damda var beş boz başlı beş boz ördek, bizim damda var beş boz başlı beş boz ördek. Sizin damdaki beş boz başlı beş boz ördek, bizim damdaki beş boz başlı beş boz ördeğe 'siz de bizcileyin beş boz başlı beş boz ördek misiniz?' demiş." Bakkaliyeyi boyayan, büyük büstü büküm büküm bükün Bünyanlı boyacı bütün bütün üzüldü. "Ben bademe baktım badem bana baktı, ben bademden bıktım badem benden bıktı." dedi, dedi durdu.

"Bu mumcunun mumu umumumuzun mumudur." diyen mahcup Macid "Marmara'daki Marmarisli mermerciler, mermerciliği meslek edinmişler ama Mamak'taki mamacılar manyetizmacılıkla marmelâtçılığı meslek edinemedişler!" ise benim bu umumun mumlarını sahiplenmem neden suç ki diye kendini savundu. Mırıl mırıl mızımız mızımızlanan Murat "Bu yoğurdu mayalamalı da mı saklamalı, mayalamamalı da mı saklamalı?" sorusuna cevap bulamadığı için onları bodrumunda sakladığını savundu.

Psikolog Pervin, şüphesiz sipsivri plakalarla pingpongları pikapları için palaspandırmas problemsiz zıppadak tıpış tıpış topladı. Famak hangisinin kendisinin olduğunu bilemedi. "Bu pikap mı şu pikap mı o pikap mı?" diyerek "Eyvah, pireli peyniri perhizli pireler tepelerse pireli peynirler de pırpır pervaz ederler." diye diye tempo tuttu. Pervin, paşa taşıyla beş taş has üzüm hoşafı içen paşanın tasası tasanın pas tutmaz şaşılır masasını makasladı.

Başmüfettiş vefakâr Muzaffer; fosforlu fularlı Nilüferi, tüfekçi Fikri ile Farukların fabrikasında fevkalade çetrefilli flamayı farfara ferfelek fırl fırl fileli folluğu fötr fuarında düzenlemek için seçerken yakaladı. Fitneci Fikret'i safderun Saffet ile sofrada gören Fermanlı fabrikatör farmason Fuat; filden, fiilden, fısıltıdan, fosilden, flütten, filekten, fötrden fellik fellik kaçtı. Fondancı ile fondanları fokur fokur fokurdattırken futbolcularla fundalıkta futbol oynadılar.

Dalkavuk civıttık Veysi, mahallesinde karşılaştığı palavracı pertavsız sevgisiz favori voleybolcu Sevda'ya, vestiyerdeki mevcut mücevherleri ovalamadan tövbeli Viran şehirli Vahid'i velveleye vermeden başından savdığını söyledi. Sonra da voleybolcu Veysi'ye, voyvodanın voleybolcu vokalleri volkanik volkanın vodvilinde votlandığını anlattı.

Burhaniye'de bir bir berber bir berber dükkânında kaba baka baka baka kaldı. Kaba fok balığının kof olmadığını, farfara etmemizin anlamsızlığını, kafeinli kahve içmekten kaba kafa atınca anlamış oldu. Berber masadaki bembeyaz örtülerin üstündeki mamaları bebeğe yedirirken viran şehirdeki bahçede vakvaklar için kova kova su gerdirdi. Sonra bizim berber Hiroşima'ya giderken otostop yapmak riziko mu, ölüm mü var bunun ucunda diye diye onu da öbürlerini de üzdü, insan sevdiğine öpücük vermez diyerek köklü bir çözüm üretti. Ucuz kuyuda ısrar etmekle ipe un seren ünlü bereli ütücü, berberin ütüsünün altındaki üstüpyüyü üzüle süzüle süklüm püklüm ucuz kuyunun ucuz ipi ile söktü.

D T L N R Dil Ünsüzleri Çalışması

Dedem, dümdüz damdaki fırdöndüleri ciddiyetle döndürerek derisidikenlilerle didiştı. Damdaki derisidikenliler, debdebeli debdebe Dodurgalı dayıma didişmeden düdüklenmeden dangıl dungul davalaşmadan midillide dizini dişine değdirerek dışarıdaki dırdırları dinlemeden düşündüklerini dümdüz döşü desen desen dövmeli Davut'la düş düşlerken damdan düşüp tekrar düşünceye daldı.

Derisidikenliler dedeme “Damdan düştüm, Dodurgalı dedim, dom dom konuşma. Dum dum kurşunu düm düm değil, dom dom patlar. Ben bu domdomdan bıktım.” Dedem de derisidikenlilere “Dıdımlama, hiddetlenme, dangıl dungul konuşma. Bak Dodurgalı ‘Dilber dilbaz Dilaver’e dilbaz diyerek dikişlerini dikti, dır dır dırlana dırlana dışarıda dımdızlak dımlandı. Desen dövmeli Davut düş düşlerken değirmene girdi köpek, değirmenci çaldı kötek hem kepek yedi köpek hem kötek yedi köpek.” dedi, dedi durdu.

Tutuşan talaşları görüp tellaklar telaş ettikçe talaşlar tutuşmuş, talaşlar tutuştukça tellaklar telaş etmiş ve terasın tırabzanına tutunmuş bakan Trabzonlu teşrifatçı titiz Tahsin Tevfik, talaşlar tutuştukça telaş eden tellaklara boşuna telaş ediyorsunuz. İndim dereye sarul seke teke çepiç tek otlarlar. Dedim “Niçin sarul seke teke çepiç tek otlarsınız?” Dediler “Bizim sorumuz sopumuz torumuz topumuz sarul seke teke çepiç tek otlarlar.” Bu durumdan hiçbir şey an-

lamayan teknokrat lakaplı titiz tombul Tarık, tribünde trombon çalarak “Telekomünikasyona ne gerek var ki bu tam fantastik bir trajedi, böylesi ancak tiyatro oyununda olur, bu oyun da tam bir anıtlık olur.” dedi.

Lemi’ye kızan Leyla “Leyleğin ömrü lâklâkla geçer.” dedi. Leyla’ya kızan Lemi de “Lakırdıları bırak da losyoncu lordun, lastiği patlak, lambası sönlük, lavabosu kırık, leylaksız, lavantasız lokomotifin loş lokantasında lokumcunun lokmalarını lokma lokma yuttu. Bu durumu akletmen lazımdı. Eller lahana almış lahanalanmış da biz de lahana alıp lahanalanmamışız.” dedi.

Bu duruma üzüm üzüm üzülen, süzüm süzüm süzülen nadide anneannesine çorba yapan Nazlı, bu çorbayı nanelemeli mi de yemeli, nanelememeli mi de yemeli, diye sordu. Nazlı, nezaketsiz nankör Nuri’yi narkozlayarak sonunda naftalinledi. Nazlı, nankör nalbant Nuri’nin nalları, nallanmalı mı nallanmamalı mı diye merak etti durdu.

Komşusu barbar bir berber, büroda boru buran bereli berberiyeye bar bar bağırarak “Bre berber borunu bırak da beraber birer bilye yuvarlayalım.” der. Şuurlu okuryazar Rana, buram buram kokan darıları berber dükkânından dışarı çıkararak “A be kuru dayı, ne kuru sarı darı bu darı a be kuru dayı?” diye şikâyetinde bulundu. Dayısı da “Kırk kanatlılardan Kırklarelili kırkayak kırkırdarak kırık kırık yerken kırık kanadına kırıntılar döküldü. Bu kara kantar kırk kilo kara katran darıları nasıl tartar?” diye dert yandı.

Tumturaklı tutkun tabelacı talihli Tarkan, tatilde trenle taşlı topraklı turuncu tuğlalı tıkanmış tünelden tıkr tıkr tir tir titreyerek transatlantiğe yetişti. Tiftiklenmiş ciltsiz tortulu battaniyedeki tombul tırtılı ter ter tepinip tir tir titreyerek trenden attı. Tantanalı tastamam tiyatroya ters türs teklifsiz tıpış tıpış yetişti. Tumturaklı tutkun tabelacı talihli Tarkan başından geçenleri şöyle anlattı Taşlı tarladaki terasta talaşlar tutuşunca başlayan telaş, talaşların tamamıyla ve büsbütün tutuşmasıyla artmış.

Anadolulu beynelmilel lafazan laklak Lemi, Osmanlılı Leyla ile gönüllülikle ladesleşerek, lületaşını millileştirerek kalakaldı, lavantaları laubalilikle bilurlaştırmadan yıllandırdı. Lemi, lavantaları Leyla ile laboratuvarda paralelkenar lacivert lake lavaboda laflaya laflaya lahavleyerek delilleri allakbullak etti.

Nazlı’nın ananevi nadide anneanesi, denizde dinlenerek naneleri naylonlayarak mini mini nazlı Nazlı’ya nisanda nazlandı. Namuslu Niyazi, Nazlı’nın ananevi nadide anneanesi ile sekseninci caddede ünlenmeden senli benli oldular. Nalbantçı nalbant Nuri, Nazlı’nın nadide anneannesine, nisanda kafasına nafaka diye nidalandı.

Sabırlı şuurlu ressam Rana, raportör aristokrat Ramiz ile rehber Rıfkı'ya randevulaşmadan, reklam olmadan, dere tepe giderek buram buram terleyerek ısrarla turp, ayran, roka ikram ederek sarı merdivende okuryazar Nuri'ye "Kırk kırk küp, kırkının da kulpu kırk kara küp." diye zırladı. Ressam Rana aristokrat Ramiz'e "Bir berber bir berbere bre berber beri gel beraber bir berber dükkânı açalım ama berber dükkânındaki pireli peyniri perhizli pireler terperlese pireli peynirler pır pır pervaz ederler." demiş.

C Ç J S Ş Z Diş Ünsüzleri Çalışması

Cicili bicili çinici Cazibe, coşkulu coşkulu coşarak cömert Coşkun'a cücüklenmeden cümbür cemaat hemencecik ocakları ücretlendirdiler. Cazibenin kocası camcı cömert Coşkun, besici domatesçi testici Coşkun'a üzülmemesi için gece ucuz acı cücük cacık verdi. Cambaz cömert testici Coşkun, cılız cimri Coşkun ile coğrafyası cazibeli gıcırdatıcılı cumbada coşmaya cüret etti.

Çatalca'da Akçakocalı atlasçiçeği çabucacık çölleşmeden pabuççu utançağ Çiğdem'in saçında açtı. Çiftekanatlıların olduğu atlasçiçeğindeki çuvaldız çerçevesi çekicin kılçıksız çomağında taçlandı. Çatalca'daki çardaklı çeşme-deki çırak, çiçekleri, çöreği ve çuvaları çürüttü. Çilli Çiğdem, çilli çekici çilgün çocuk çırağın çökük çardağında çerçevelerini çekip çekiç ile çiviledi. Çatalca'da başı çıbanlı ton ton çoban, çatal sapan yapan çarıklı çobana sapanları satar.

Marjinal Müjgân ile Şemsi Paşa Pasajı'ndaki rejisöre, panjursuz pejmürde sondaj odasında jelâtinsiz jambonları objektiflikle jelâtinlendirdi. Sesi simsıcak cüsseli eşesli sembolik sansasyonel sesli hissiselim Selim, spiker Sabiha ile sebzelerin sunumlarını sloganlandırırken sembolik simültane sinematografik olarak ıssız müessesenin stüdyosunda aristokrasi insanlarına ve sporculara sundu. "Sebzeleri saklasak da mı sarımsaklasak, saklamasak da mı sarımsaklasak?" diye sordu. Spiker Sabiha ise sunumda sapsarı sandıktaki sazanları sağ salim nasıl konservelediğini anlattı ve Zihni ile Samsunda vesveseleşmeden susuz sazanların standardizasyonlarını standartlaştırdıklarını anlattı.

Vazifeşinas aşçıbaşılar, akşam güneşinde kadirşinashlıkla kışın şafakta geçidin gösterişsiz geçişinde canhıraş bekleştiler ve Şemsi Paşa Pasajı'nda sesi büzüşesiciler ile paşa taşı ile beş has tas kayısı hoşafı içtiler. Aşçıbaşılar "Şu şose Samsun şosesi, şu şose Şam şosesi." diyerek geçişsiz geçitte şimşir yeşil aşureleri üşenmeden coşkunlukla pişirdiler ve şıkır şıkır şırl şırl sarı suda şöhretli şövalyelerle özdeşleşmeden şahane akrostişleri söyleyerek vazifeşinas ruhla, şangır şungur üşenmeden şakşaklandılar.

Zevzek Sarı Zihni, serzenişleşerek çaprazlaşmış zikzak Zodyakları zar zor zamkladı. Dehşetengiz Muzaffer, Zodyakların içinde, pürüzsüz zıpkınları buzlu suterazisine zikzak ziftleyerek sorunsuz zamkladı. “Aziz Azra’ya sonsuz sezgilerinizi yüzüz terssiz dümdüz serzenişlerinizle zar zor da olsa yüzüzce bizsiz zikredin.” diyerek cuppadak suya atlayan Zevzek Sarı Zihni, zamanın şanlı zanaatçılarının zamksız zarfları zarfçıda zahmetsizce zamkladıklarını hatırladı.

Coğrafyası cazibeli gıcırdaticılı cumbada cikcikleşen cins civcivleri cıvık camcının cebinden, cömert testici Coşkun’un ucuz gocuğuna cuppadak uçurdu. Coğrafya Coşkun’u çoşturdu ise bile cömert testici coşkun hemencecik “Cancağızım ecdad böyle gıcırdaticılı bir cümlecik cins cumbaları vicdanen yapmazdı.” dedi. En sonunda, gıcırdaticılı gocuklu Cumhur ile testici Coşkun, cılız cızırtilı cevher cilacı cins cilacının cilalı ocağındaki cumbada canhıraş çalıştılar.

Çalçene çadırcı çırak, çamlıktaki çadırdı çakır Çağanozla çabucak çarpışırken çamura yuvarlandı. Çilli Çiğdem, çadırcı çocuk çırağa kızarak “çulha çürük, sen çürük, üçkâğıtçı çırak çocuk, çadırları çullandır, taçlandır, ölçülendir, çuvaldızları çarşıda tunççuda tunçlattır. Ve bana, üstü üçtaşlı taç saplı üç tunç taşı çaldıran mı çabuk çıldırır yoksa iç içe yüz ton saç kaplı çanı kaldıran mı çabuk çıldırır, çabuk söyle!” dedi.

Ajan Jale akşamleyin, yorgunluktan konjonktüre de uyarak jürileri uyardırmadan, lejyoner Ajan Jale, jandarmalar görmeden abajurları kapatarak ambalajındaki ejderha jetonlu Japon jeneratörleri bujiledi. Journalci ajan Jale ile jeneratör marjinal Müjgan, Japonya’dan jilet, jant, jet, jambon, jelâtin, jartiyer, jeton, jarse, japongülü getirttiler.

“Sen seni bil sen seni, bil sen seni; sen seni bil sen seni, bilmezsen patlatırlar enseni.” diyen hissiselim Selim “Sason’un susuz sazlıklarında sadece soğanla sarımsak yetişebileceğini söyleyen Samsunlu sebzecilerin sözüne sizler de sessizce ve sezgilerinizi sığınarak inanabilirsiniz.” diye ilave etti. Sözlerini şu soru ile tamamladı: “Yoğurdu sarımsaklasak da mı saklasak, sarımsaklamasak da mı saklasak, daha iyi olur? Sarımsaklamasak da mı gelir zamanı; Sarımsaklamasak da gelirse mi zamanı; Niye sarımsaklayalım o zaman samanı.”

Akşamleyin Çavuşkuşu Pasajı’nda, Şinasi’ye “Şinasi! Senin şu son şansı. Bu ekşi, eski ekşi. Bu eski ekşiler ile paşa taşı ile beş has tas kayısı hoşafı nasıl içilir? Şemsi Paşa Pasajı’nda sesi büzüşesiceler ile eski ekşiler nasıl içi-

lirdi, bil.” dediler. “Nerde o eski ekşi ekşiler!” diye diye söylendi durdular. “Bu tür eski ekşiler yaz köşesinde değil, ortasında soğuk su şişesi olan şu kış köşesinde içilir.” dediler durdular.

Zevzek Sarı Zihni “Az kazmak, uz kazmak ama boyunca kazmak lazım.” diyen Zodyak’taki dehşetengiz Muzaffer’e karşı çıkararak “Burası deniz, ona ‘az yüz uz yüz boyunca yüz’ denir.” dedi. Karadaki Muzaffer, tuzsuz denizde yüzen pürüzsüz Zodyak’a sonsuz sezgileriyle zincirleri zar zor atarak zibidi Zeki’yi Zincirlikuyu’da Zileli ziyansız Ziya’nın ziyafetine çağırıyor, zezem ikram etti.

Çat’taki canım satılık katmerlerin üstüne üçtaşlı taç saplı üç tunç tas süt dökmeden, Çatalca’daki çakmakçı sinsi Zati’ye zıt gitmeden, in cin top attığı yollarda mat olmadan, tan ağırmadan, o bahçe başka bahçe, bu bahçe başka bahçe, şu bahçe başka bahçe demenden, çanlar sanki senin için çalıyor. Kodunu bilmediğin radyoyu çadırdan açma, çat orada çat burada çat kapı arkasında çul ardından kendi adına udları çadırdan çıkarma, bunu yadsıma, çürük çuvalı çilli çorapsız çırağın ödünü patlatma. Nazillili nöbetçi Nedim’in atlarını nallandırmadan, Niğdeli Necmi’nin fillerini zillendirmeden, insanları fallandırıp kalplerine balans malans ayarı çektirmeden, romantik romancı rugancı Ruşen konuyu dallandırmadan sil baştan numunelik nüktelere ayar çekmen lazım. Taçları ve koçları çalmadan suçunu saçmalayarak üç kez iç geçirerek maçtan sonra itiraf etmeden, basmakalıp kasaların üst kısmında üstüne sos dökülmüş kuskus yedirmeden, çömelen çözemez çörekçiye küsmeden, çağdaş çalgıcıya yas tutmadan, çürük çökük çadırdaki tosbağaları al da gel.

G K Y Damak Ünsüzleri ve H Gırtlak Ünsüzü Çalışması

Gagalanmış gergedanlı Gagavuz Galip, global gondolda gonkları gonklamadan gelgeç gezginci ile gergedanları güpegündüz gravürledi. Güzel günlere güvenen gürbüz Gürcü, gürtlü gürtlü gürlüyerek gelgeç gezginci ile bagajdaki yığın yığın gazeteleri, sağanak yağmura rağmen gıcır gıcır gıcırdatarak “Gulyabaniler gurbette gurlanarak gururlandılar. Gül dibi bülbül dili gibi gül dibi bülbül dibi.” dedi. Gagalanmış gergedanlı Gagavuz Galip “Yolda karşılaştıkları gorillere gonglarla golf elbiseleri giydirdi.

Akademik akkefal lakaplı Kazım, kartalkanat kaşıkçıküşu fişkırık filhaki-ka ayakkabısıyla, zakkumlu yüzükleri ile zarar vermeden, tilkiler kevgire döndürmeden, kokoreçleri kukumav kuşlarına yedirdi. Kara külahlı kuş, ketenli yuvasındaki kara kediyi yedi, kaçarken kanadı kırık karakargaya kızdı. “Kara

kanatlı kartalları zamklamak hakkaniyetlilik midir?” diye soran kürkçü Kazım, Kadirli kasap Kadri ile karakargaları kalaslı kayadan kaldırdı. Kürkçü Kazım, keşkülüfukara kırkında kızgın Kasım ile kasımda kırkambarda kıskırtıcı kuku-mav kuşlarıyla kırkırkır kırkırdayarak kurukuruya kaskatı kaldı. Kasım, kasım ayında kara kazın kısa kayışını kasışına Kazım’ın kızmayışına şaşmamış da, ak kuzunun kısa kayışını kasışına Kazım’ın şaşmasına şaşmış kalmış.

Yıldırım, yedili yayık ayranını yumuşacık yakıotlu yerli yaylada öylelikle boylu boyunca yaygın yaylamış. Avrasya’nın meşhur yaylasının yörüngesinde yürüyerek yüzeysel bir yürüyüş yapmış. Yitik yerlileri yollarda uykusuzluktan yıkıla yakıla yürüyerek yakalayabilmiş. Yıldırım, yılmaz yılgin yıkımcılar ile çamurlu yolda gördüğü yığma yığılı yıkık yıldızsız yıkıntılarını yıkarken, yılanlıkta yılanlarını yıkarken, yılanları yıldırıldı.

Sihhiye mütehassısı Hakan, sabahleyin sabah sabah dâhiyane kakhahalarıyla ihlâslı tuhafiyecileri töhmet altına bırakmadan vehimleriyle pohpohladı. Onlara “Hayır, bu ruhaniyetle, ruhsatnamesiz baruthanede pahalı sehpaları hohlamak hıyanet hükmünde tahkikatı ve mahkûmiyeti hakkaniyetle hak etmektir. Bu durumda “Hâkime hakem, hakeme hâkim gerekli midir ki?” diyen Hakan “Hakiki hâkimin hükmüne, mahkûma ve mahkemeye hâkim, mahkûmun hüküm ve hakkını da hakkaniyetle vermesi gerek.” dedi.

Galip, dağdaki gürül gürül akan uğultulu şelalede; gözliüklü, sağgörüklü, görgüklü, girgin Afgan ile gölgeli tuğlalı uğrak yerde “Doğan doğandan tatlı, doğacak ondan tatlı.” diyerek doğacak ve doğmuş olan Doğanları gösterdi. Girgin Afgan “Onları yemlemek çok zordur.” diyerek yuvalarındaki yığın yığın kâğıtları sağanak yağmura rağmen yığın yığın yığarak sığınaktaki sığırcıkları güpegündüz gelgeç gelgit geçitte gürül gürül akan ırmağın yanındaki ağaçların gölgesinde Gölköylü gitarist Gagavuz ile onları yemledi.

Sonra, kırk tarlaya kemeken ekti. Tarlaya iki kürkü yırtık kel kör kirpi dandı. Biri erkek kürkü yırtık kel kör kirpi, öteki dişi kürkü yırtık kel kör kirpi, kürkü yırtık erkek kel kör kirpinin yırtık kürkünü, kürkü yırtık dişi kel kör kirpinin yırtık kürküne, kürkü yırtık dişi kel kör kirpinin yırtık kürkünü, kürkü yırtık erkek kel kör kirpinin kürküne eklemiştir. Kürkçü Kazım, kırkındaki kızgın Kasım’a “Gördün mü keskin sirke küpüne zarar, keskin kılıç kınını kesmez ama kaynayan kazan da kapak tutmaz. Şu karşıda bir dal, dalda bir kartal, dal sarkar, kartal kalkar; kartal kalkar, dal sarkar. Dal kalkar, kartal sarkar, kantar tartar.” dedi. Daha sonra dinlenmek için kırk kırık küp, kırkının da kulpu kırık kara küplerin olduğu Galata Kulesi kapısı karşısındaki gıgısı çıkık, dişi kırık,

karakoncolos kalfası Hakkı'nın halkı karışıklığa getirip kahveye kavruk kakule kırığı kattığı kurbağa kapısı, kuru kahvecinin kahveye gitti.

Yıldırımli yılmaz yılgin yıkımcılar, yılandıların yusuvarlak yarı yumru yumurtalarını yumuşatarak yutturan yumurtacıları yufkacılar ile beraber yuhalayarak yaylada yuvarladılar. Sinirlenen yufkacılar “Yel yepelek yelken yürek, bu nasıl kürek!” diyerek yalvaçlı yelpazeli yıldız yirmi yoksul Yörük'le yumurtaları yalnız başına yüklediler.

Hakan, hemzeminde hemencecik haytaları tahtaları hemen hali hal halinde halhallayarak kendi halinde hâllendi. Bu durumu anlayamayan hurmacı Hulusi “Halıcı Halim, hâlâ halamın has halısını hallaç Hâlis'ten alıp Halime'ye vermemiş.” diye şikayetlenerek pahalılıktan, huysuzluktan hurmalarını hurda huniye tıktı. Heceye hevesli heykeltıraş Halim, heybetli heybesi ve halısını hemşiresi hendekli Hesna'ya hıncahınç dolu salhanede hediye etti.

TABLolar

İyi bir artikülasyon için tablodaki sözcük gruplarını her gün birkaç ay boyunca tekrar ediniz. Sözcük gruplarını önce ilk birkaç hafta kalemle; sonraki haftalar kalemsiz abartılı okuyarak ve yavaş tempoda çalışın. Son olarak hızlı tempoya geçip soldan sağa ve sağdan sola okuyarak çalışın.

AB	EB	IB	İB	OB	ÖB	UB	ÜB
AC	EC	IC	İC	OC	ÖC	UC	ÜC
AÇ	EÇ	İÇ	İÇ	OÇ	ÖÇ	UÇ	ÜÇ
AD	ED	ID	İD	OD	ÖD	UD	ÜD
AF	EF	IF	İF	OF	ÖF	UF	ÜF
AG	EG	IG	İG	OG	ÖG	UG	ÜG
AH	EH	IH	İH	OH	ÖH	UH	ÜH
AJ	EJ	IJ	İJ	OJ	ÖJ	UJ	ÜJ
AK	EK	IK	İK	OK	ÖK	UK	ÜK
AL	EL	IL	İL	OL	ÖL	UL	ÜL
AM	EM	IM	İM	OM	ÖM	UM	ÜM
AN	EN	IN	İN	ON	ÖN	UN	ÜN
AP	EP	IP	İP	OP	ÖP	UP	ÜP
AR	ER	IR	İR	OR	ÖR	UR	ÜR
AS	ES	IS	İS	OS	ÖS	US	ÜS
AŞ	EŞ	İŞ	İŞ	OŞ	ÖŞ	UŞ	ÜŞ
AT	ET	IT	İT	OT	ÖT	UT	ÜT
AV	EV	IV	İV	OV	ÖV	UV	ÜV
AY	EY	IY	İY	OY	ÖY	UY	ÜY
AZ	EZ	IZ	İZ	OZ	ÖZ	UZ	ÜZ

BA	BE	BI	Bİ	BO	BÖ	BU	BÜ
BAB	BEB	BIB	BİB	BOB	BÖB	BUB	BÜB
BAC	BEC	BIC	BİC	BOC	BÖC	BUC	BÜC
BAÇ	BEÇ	BIÇ	BİÇ	BOÇ	BÖÇ	BUÇ	BÜÇ
BAD	BED	BID	BİD	BOD	BÖD	BUD	BÜD
BAF	BEF	BIF	BİF	BOF	BÖF	BUF	BÜF
BAG	BEG	BIG	BİG	BOG	BÖG	BUG	BÜG
BAH	BEH	BIH	BİH	BOH	BÖH	BUH	BÜH
BAJ	BEJ	BIJ	BİJ	BOJ	BÖJ	BUJ	BÜJ
BAK	BEK	BIK	BİK	BOK	BÖK	BUK	BÜK
BAL	BEL	BIL	BİL	BOL	BÖL	BUL	BÜL
BAM	BEM	BIM	BİM	BOM	BÖM	BUM	BÜM
BAN	BEN	BIN	BİN	BON	BÖN	BUN	BÜN
BAP	BEP	BIP	BİP	BOP	BÖP	BUP	BÜP
BAR	BER	BIR	BİR	BOR	BÖR	BUR	BÜR
BAS	BES	BIS	BİS	BOS	BÖS	BUS	BÜS
BAŞ	BEŞ	BIŞ	BİŞ	BOŞ	BÖŞ	BUŞ	BÜŞ
BAT	BET	BIT	BİT	BOT	BÖT	BUT	BÜT
BAV	BEV	BIV	BİV	BOV	BÖV	BUV	BÜV
BAY	BEY	BIY	BİY	BOY	BÖY	BUY	BÜY
BAZ	BEZ	BIZ	BİZ	BOZ	BÖZ	BUZ	BÜZ

PA	PE	PI	Pİ	PO	PÖ	PU	PÜ
PAB	PEB	PIB	PİB	POB	PÖB	PUB	PÜB
PAC	PEC	PIC	PİC	POC	PÖC	PUC	PÜC
PAÇ	PEÇ	PIÇ	PİÇ	POÇ	PÖÇ	PUÇ	PÜÇ
PAD	PED	PID	PİD	POD	PÖD	PUD	PÜD
PAF	PEF	PIF	PİF	POF	PÖF	PUF	PÜF
PAG	PEG	PIG	PİG	POG	PÖG	PUG	PÜG
PAH	PEH	PIH	PİH	POH	PÖH	PUH	PÜH
PAJ	PEJ	PIJ	PİJ	POJ	PÖJ	PUJ	PÜJ
PAK	PEK	PIK	PİK	POK	PÖK	PUK	PÜK
PAL	PEL	PIL	PİL	POL	PÖL	PUL	PÜL
PAM	PEM	PIM	PİM	POM	PÖM	PUM	PÜM
PAN	PEN	PIN	PİN	PON	PÖN	PUN	PÜN
PAP	PEP	PIP	PİP	POP	PÖP	PUP	PÜP
PAR	PER	PIR	PİR	POR	PÖR	PUR	PÜR
PAS	PES	PIS	PİS	POS	PÖS	PUS	PÜS
PAŞ	PEŞ	PIŞ	PİŞ	POŞ	PÖŞ	PUŞ	PÜŞ
PAT	PET	PIT	PİT	POT	PÖT	PUT	PÜT
PAV	PEV	PIV	PİV	POV	PÖV	PUV	PÜV
PAY	PEY	PIY	PİY	POY	PÖY	PUY	PÜY
PAZ	PEZ	PIZ	PİZ	POZ	PÖZ	PUZ	PÜZ

MA	ME	MI	Mİ	MO	MÖ	MU	MÜ
MAB	MEB	MIB	MİB	MOB	MÖB	MUB	MÜB
MAC	MEC	MIC	MİC	MOC	MÖC	MUC	MÜC
MAÇ	MEÇ	MİÇ	MİÇ	MOÇ	MÖÇ	MUÇ	MÜÇ
MAD	MED	MID	MİD	MOD	MÖD	MUD	MÜD
MAF	MEF	MIF	MİF	MOF	MÖF	MUF	MÜF
MAG	MEG	MIG	MİG	MOG	MÖG	MUG	MÜG
MAH	MEH	MIH	MİH	MOH	MÖH	MUH	MÜH
MAJ	MEJ	MIJ	MİJ	MOJ	MÖJ	MUJ	MÜJ
MAK	MEK	MIK	MİK	MOK	MÖK	MUK	MÜK
MAL	MEL	MIL	MİL	MOL	MÖL	MUL	MÜL
MAM	MEM	MIM	MİM	MOM	MÖM	MUM	MÜM
MAN	MEN	MIN	MİN	MON	MÖN	MUN	MÜN
MAP	MEP	MIP	MİP	MOP	MÖP	MUP	MÜP
MAR	MER	MIR	MİR	MOR	MÖR	MUR	MÜR
MAS	MES	MIS	MİS	MOS	MÖS	MUS	MÜS
MAŞ	MEŞ	MİŞ	MİŞ	MOŞ	MÖŞ	MUŞ	MÜŞ
MAT	MET	MIT	MİT	MOT	MÖT	MUT	MÜT
MAV	MEV	MIV	MİV	MOV	MÖV	MUV	MÜV
MAY	MEY	MİY	MİY	MOY	MÖY	MUY	MÜY
MAZ	MEZ	MIZ	MİZ	MOZ	MÖZ	MUZ	MÜZ

FA	FE	FI	Fİ	FO	FÖ	FU	FÜ
FAB	FEB	FIB	FİB	FOB	FÖB	FUB	FÜB
FAC	FEC	FIC	FİC	FOC	FÖC	FUC	FÜC
FAÇ	FEÇ	FIÇ	FİÇ	FOÇ	FÖÇ	FUÇ	FÜÇ
FAD	FED	FID	FİD	FOD	FÖD	FUD	FÜD
FAF	FEF	FIF	FİF	FOF	FÖF	FUF	FÜF
FAG	FEG	FIG	FİG	FOG	FÖG	FUG	FÜG
FAH	FEH	FIH	FİH	FOH	FÖH	FUH	FÜH
FAJ	FEJ	FIJ	FİJ	FOJ	FÖJ	FUJ	FÜJ
FAK	FEK	FIK	FİK	FOK	FÖK	FUK	FÜK
FAL	FEL	FIL	FİL	FOL	FÖL	FUL	FÜL
FAM	FEM	FIM	FİM	FOM	FÖM	FUM	FÜM
FAN	FEN	FIN	FİN	FON	FÖN	FUN	FÜN
FAP	FEP	FIP	FİP	FOP	FÖP	FUP	FÜP
FAR	FER	FIR	FİR	FOR	FÖR	FUR	FÜR
FAS	FES	FIS	FİS	FOS	FÖS	FUS	FÜS
FAŞ	FEŞ	FIŞ	FİŞ	FOŞ	FÖŞ	FUŞ	FÜŞ
FAT	FET	FIT	FİT	FOT	FÖT	FUT	FÜT
FAV	FEV	FIV	FİV	FOV	FÖV	FUV	FÜV
FAY	FEY	FIY	FİY	FOY	FÖY	FUY	FÜY
FAZ	FEZ	FIZ	FİZ	FOZ	FÖZ	FUZ	FÜZ

VA	VE	VI	Vİ	VO	VÖ	VU	VÜ
VAB	VEB	VIB	VİB	VOB	VÖB	VUB	VÜB
VAC	VEC	VIC	VİC	VOC	VÖC	VUC	VÜC
VAÇ	VEÇ	VIÇ	VİÇ	VOÇ	VÖÇ	VUÇ	VÜÇ
VAD	VED	VID	VİD	VOD	VÖD	VUD	VÜD
VAF	VEF	VIF	VİF	VOF	VÖF	VUF	VÜF
VAG	VEG	VIG	VİG	VOG	VÖG	VUG	VÜG
VAH	VEH	VIH	VİH	VOH	VÖH	VUH	VÜH
VAJ	VEJ	VIJ	VİJ	VOJ	VÖJ	VUJ	VÜJ
VAK	VEK	VIK	VİK	VOK	VÖK	VUK	VÜK
VAL	VEL	VIL	VİL	VOL	VÖL	VUL	VÜL
VAM	VEM	VIM	VİM	VOM	VÖM	VUM	VÜM
VAN	VEN	VIN	VİN	VON	VÖN	VUN	VÜN
VAP	VEP	VIP	VİP	VOP	VÖP	VUP	VÜP
VAR	VER	VIR	VİR	VOR	VÖR	VUR	VÜR
VAS	VES	VIS	VİS	VOS	VÖS	VUS	VÜS
VASŞ	VEŞŞ	VIŞŞ	VİŞŞ	VOŞŞ	VÖŞŞ	VUŞŞ	VÜŞŞ
VAT	VET	VIT	VİT	VOT	VÖT	VUT	VÜT
VAV	VEV	VIV	VİV	VOV	VÖV	VUV	VÜV
VAY	VEY	VIY	VİY	VOY	VÖY	VUY	VÜY
VAZ	VEZ	VIZ	VİZ	VOZ	VÖZ	VUZ	VÜZ

LA	LE	LI	Lİ	LO	LÖ	LU	LÜ
LAB	LEB	LIB	LİB	LOB	LÖB	LUB	LÜB
LAC	LEC	LIC	LİC	LOC	LÖC	LUC	LÜC
LAÇ	LEÇ	LIÇ	LİÇ	LOÇ	LÖÇ	LUÇ	LÜÇ
LAD	LED	LID	LİD	LOD	LÖD	LUD	LÜD
LAF	LEF	LIF	LİF	LOF	LÖF	LUF	LÜF
LAG	LEG	LIG	LİG	LOG	LÖG	LUG	LÜG
LAH	LEH	LIH	LİH	LOH	LÖH	LUH	LÜH
LAJ	LEJ	LIJ	LİJ	LOJ	LÖJ	LUJ	LÜJ
LAK	LEK	LIK	LİK	LOK	LÖK	LUK	LÜK
LAL	LEL	LIL	LİL	LOL	LÖL	LUL	LÜL
LAM	LEM	LIM	LİM	LOM	LÖM	LUM	LÜM
LAN	LEN	LIN	LİN	LON	LÖN	LUN	LÜN
LAP	LEP	LIP	LİP	LOP	LÖP	LUP	LÜP
LAR	LER	LIR	LİR	LOR	LÖR	LUR	LÜR
LAS	LES	LIS	LİS	LOS	LÖS	LUS	LÜS
LAŞ	LEŞ	LIŞ	LİŞ	LOŞ	LÖŞ	LUŞ	LÜŞ
LAT	LET	LIT	LİT	LOT	LÖT	LUT	LÜT
LAV	LEV	LIV	LİV	LOV	LÖV	LUV	LÜV
LAY	LAY	LIY	LİY	LOY	LÖY	LUY	LÜY
LAZ	LEZ	LIZ	LİZ	LOZ	LÖZ	LUZ	LÜZ

NA	NE	NI	Nİ	NO	NÖ	NU	NÜ
NAB	NEB	NIB	NİB	NOB	NÖB	NUB	NÜB
NAC	NEC	NIC	NİC	NOC	NÖC	NUC	NÜC
NAÇ	NEÇ	NIÇ	NİÇ	NOÇ	NÖÇ	NUÇ	NÜÇ
NAD	NED	NID	NİD	NOD	NÖD	NUD	NÜD
NAF	NEF	NIF	NİF	NOF	NÖF	NUF	NÜF
NAG	NEG	NIG	NİG	NOG	NÖG	NUG	NÜG
NAH	NEH	NIH	NİH	NOH	NÖH	NUH	NÜH
NAJ	NEJ	NIJ	NİJ	NOJ	NÖJ	NUJ	NÜJ
NAK	NEK	NIK	NİK	NOK	NÖK	NUK	NÜK
NAL	NEL	NIL	NİL	NOL	NÖL	NUL	NÜL
NAM	NEM	NIM	NİM	NOM	NÖM	NUM	NÜM
NAN	NEN	NIN	NİN	NON	NÖN	NUN	NÜN
NAP	NEP	NIP	NİP	NOP	NÖP	NUP	NÜP
NAR	NER	NIR	NİR	NOR	NÖR	NUR	NÜR
NAS	NES	NIS	NİS	NOS	NÖS	NUS	NÜS
NAŞ	NEŞ	NIŞ	NİŞ	NOŞ	NÖŞ	NUŞ	NÜŞ
NAT	NET	NIT	NİT	NOT	NÖT	NUT	NÜT
NAV	NEV	NIV	NİV	NOV	NÖV	NUV	NÜV
NAY	NEY	NIY	NİY	NOY	NÖY	NUY	NÜY
NAZ	NEZ	NIZ	NİZ	NOZ	NÖZ	NUZ	NÜZ

RA	RE	RI	Rİ	RO	RÖ	RU	RÜ
RAB	REB	RIB	RİB	ROB	RÖB	RUB	RÜB
RAC	REC	RIC	RİC	ROC	RÖC	RUC	RÜC
RAÇ	REÇ	RIÇ	RİÇ	ROÇ	RÖÇ	RUÇ	RÜÇ
RAD	RED	RID	RİD	ROD	RÖD	RUD	RÜD
RAF	REF	RIF	RİF	ROF	RÖF	RUF	RÜF
RAG	REG	RIG	RİG	ROG	RÖG	RUG	RÜG
RAH	REH	RIH	RİH	ROH	RÖH	RUH	RÜH
RAJ	REJ	RIJ	RİJ	ROJ	RÖJ	RUJ	RÜJ
RAK	REK	RIK	RİK	ROK	RÖK	RUK	RÜK
RAL	REL	RIL	RİL	ROL	RÖL	RUL	RÜL
RAM	REM	RIM	RİM	ROM	RÖM	RUM	RÜM
RAN	REN	RIN	RİN	RON	RÖN	RUN	RÜN
RAP	REP	RIP	RİP	ROP	RÖP	RUP	RÜP
RAR	RER	RIR	RİR	ROR	RÖR	RUR	RÜR
RAS	RES	RIS	RİS	ROS	RÖS	RUS	RÜS
RAŞ	REŞ	RIŞ	RİŞ	ROŞ	RÖŞ	RUŞ	RÜŞ
RAT	RET	RIT	RİT	ROT	RÖT	RUT	RÜT
RAV	REV	RIV	RİV	ROV	RÖV	RUV	RÜV
RAY	REY	RIY	RİY	ROY	RÖY	RUY	RÜY
RAZ	REZ	RIZ	RİZ	ROZ	RÖZ	RUZ	RÜZ

DA	DE	DI	Di	DO	DÖ	DU	DÜ
DAB	DEB	DIB	DiB	DOB	DÖB	DUB	DÜB
DAC	DEC	DIC	DiC	DOC	DÖC	DUC	DÜC
DAÇ	DEÇ	DIÇ	DiÇ	DOÇ	DÖÇ	DUÇ	DÜÇ
DAD	DED	DID	DiD	DOD	DÖD	DUD	DÜD
DAF	DEF	DIF	DiF	DOF	DÖF	DUF	DÜF
DAG	DEG	DIG	DiG	DOG	DÖG	DUG	DÜG
DAH	DEH	DIH	DiH	DOH	DÖH	DUH	DÜH
DAJ	DEJ	DIJ	DiJ	DOJ	DÖJ	DUJ	DÜJ
DAK	DEK	DIK	DiK	DOK	DÖK	DUK	DÜK
DAL	DEL	DIL	DiL	DOL	DÖL	DUL	DÜL
DAM	DEM	DIM	DiM	DOM	DÖM	DUM	DÜM
DAN	DEN	DIN	DiN	DON	DÖN	DUN	DÜN
DAP	DEP	DIP	DiP	DOP	DÖP	DUP	DÜP
DAR	DER	DIR	DiR	DOR	DÖR	DUR	DÜR
DAS	DES	DIS	DiS	DOS	DÖS	DUS	DÜS
DAŞ	DEŞ	DIŞ	DiŞ	DOŞ	DÖŞ	DUŞ	DÜŞ
DAT	DET	DIT	DiT	DOT	DÖT	DUT	DÜT
DAV	DEV	DIV	DiV	DOV	DÖV	DUV	DÜV
DAY	DEY	DIY	DiY	DOY	DÖY	DUY	DÜY
DAZ	DEZ	DIZ	DiZ	DOZ	DÖZ	DUZ	DÜZ

TA	TE	TI	Tİ	TO	TÖ	TU	TÜ
TAB	TEB	TIB	TİB	TOB	TÖB	TUB	TÜB
TAC	TEC	TIC	TİC	TOC	TÖC	TUC	TÜC
TAÇ	TEÇ	TIÇ	TİÇ	TOÇ	TÖÇ	TUÇ	TÜÇ
TAD	TED	TID	TİD	TOD	TÖD	TUD	TÜD
TAF	TEF	TIF	TİF	TOF	TÖF	TUF	TÜF
TAG	TEG	TIG	TİG	TOG	TÖG	TUG	TÜG
TAH	TEH	TIH	TİH	TOH	TÖH	TUH	TÜH
TAJ	TEJ	TIJ	TİJ	TOJ	TÖJ	TUJ	TÜJ
TAK	TEK	TIK	TİK	TOK	TÖK	TUK	TÜK
TAL	TEL	TIL	TİL	TOL	TÖL	TUL	TÜL
TAM	TEM	TIM	TİM	TOM	TÖM	TUM	TÜM
TAN	TEN	TIN	TİN	TON	TÖN	TUN	TÜN
TAP	TEP	TIP	TİP	TOP	TÖP	TUP	TÜP
TAR	TER	TIR	TİR	TOR	TÖR	TUR	TÜR
TAS	TES	TIS	TİS	TOS	TÖS	TUS	TÜS
TAŞ	TEŞ	TIŞ	TİŞ	TOŞ	TÖŞ	TUŞ	TÜŞ
TAT	TET	TIT	TİT	TOT	TÖT	TUT	TÜT
TAV	TEV	TIV	TİV	TOV	TÖV	TUV	TÜV
TAY	TEY	TIY	TİY	TOY	TÖY	TUY	TÜY
TAZ	TEZ	TIZ	TİZ	TOZ	TÖZ	TUZ	TÜZ

CA	CE	CI	Çİ	CO	CÖ	CU	CÜ
CAB	CEB	CIB	ÇİB	COB	CÖB	CUB	CÜB
CAC	CEC	CIC	ÇİC	COC	CÖC	CUC	CÜC
CAÇ	CEÇ	ÇİÇ	ÇİÇ	COÇ	CÖÇ	CUÇ	CÜÇ
CAD	CED	CID	ÇİD	COD	CÖD	CUD	CÜD
CAF	CEF	CIF	ÇİF	COF	CÖF	CUF	CÜF
CAG	CEG	CIG	ÇİG	COG	CÖG	CUG	CÜG
CAH	CEH	CIH	ÇİH	COH	CÖH	CUH	CÜH
CAJ	CEJ	CIJ	ÇİJ	COJ	CÖJ	CUJ	CÜJ
CAK	CEK	CIK	ÇİK	COK	CÖK	CUK	CÜK
CAL	CEL	CIL	ÇİL	COL	CÖL	CUL	CÜL
CAM	CEM	CIM	ÇİM	COM	CÖM	CUM	CÜM
CAN	CEN	CIN	ÇİN	CON	CÖN	CUN	CÜN
CAP	CEP	CIP	ÇİP	COP	CÖP	CUP	CÜP
CAR	CER	CIR	ÇİR	COR	CÖR	CUR	CÜR
CAS	CES	CIS	ÇİS	COS	CÖS	CUS	CÜS
CAŞ	CEŞ	ÇİŞ	ÇİŞ	COŞ	CÖŞ	CUŞ	CÜŞ
CAT	CET	CIT	ÇİT	COT	CÖT	CUT	CÜT
CAV	CEV	CIV	ÇİV	COV	CÖV	CUV	CÜV
CAY	CEY	CIY	ÇİY	COY	CÖY	CUY	CÜY
CAZ	CEZ	CIZ	ÇİZ	COZ	CÖZ	CUZ	CÜZ

ÇA	ÇE	Çİ	Çİ	ÇO	ÇÖ	ÇU	ÇÜ
ÇAB	ÇEB	ÇİB	ÇİB	ÇOB	ÇÖB	ÇUB	ÇÜB
ÇAC	ÇEC	ÇİC	ÇİC	ÇOC	ÇÖC	ÇUC	ÇÜC
ÇAÇ	ÇEÇ	ÇİÇ	ÇİÇ	ÇOÇ	ÇÖÇ	ÇUÇ	ÇÜÇ
ÇAD	ÇED	ÇİD	ÇİD	ÇOD	ÇÖD	ÇUD	ÇÜD
ÇAF	ÇEF	ÇİF	ÇİF	ÇOF	ÇÖF	ÇUF	ÇÜF
ÇAG	ÇEG	ÇİG	ÇİG	ÇOG	ÇÖG	ÇUG	ÇÜG
ÇAH	ÇEH	ÇİH	ÇİH	ÇOH	ÇÖH	ÇUH	ÇÜH
ÇAJ	ÇEJ	ÇİJ	ÇİJ	ÇOJ	ÇÖJ	ÇUJ	ÇÜJ
ÇAK	ÇEK	ÇİK	ÇİK	ÇOK	ÇÖK	ÇUK	ÇÜK
ÇAL	ÇEL	ÇİL	ÇİL	ÇOL	ÇÖL	ÇUL	ÇÜL
ÇAM	ÇEM	ÇİM	ÇİM	ÇOM	ÇÖM	ÇUM	ÇÜM
ÇAN	ÇEN	ÇİN	ÇİN	ÇON	ÇÖN	ÇUN	ÇÜN
ÇAP	ÇEP	ÇİP	ÇİP	ÇOP	ÇÖP	ÇUP	ÇÜP
ÇAR	ÇER	ÇİR	ÇİR	ÇOR	ÇÖR	ÇUR	ÇÜR
ÇAS	ÇES	ÇİS	ÇİS	ÇOS	ÇÖS	ÇUS	ÇÜS
ÇAŞ	ÇEŞ	ÇİŞ	ÇİŞ	ÇOŞ	ÇÖŞ	CUŞ	ÇÜŞ
ÇAT	ÇET	ÇİT	ÇİT	ÇOT	ÇÖT	CUT	ÇÜT
ÇAV	ÇEV	ÇİV	ÇİV	ÇOV	ÇÖV	ÇUV	ÇÜV
ÇAY	ÇEY	ÇİY	ÇİY	ÇOY	ÇÖY	ÇUY	ÇÜY
ÇAZ	ÇEZ	ÇİZ	ÇİZ	ÇOZ	ÇÖZ	ÇUZ	ÇÜZ

SA	SE	SI	Şİ	SO	SÖ	SU	SÜ
SAB	SEB	SIB	ŞİB	SOB	SÖB	SUB	SÜB
SAC	SEC	SIC	ŞİC	SOC	SÖC	SUC	SÜC
SAÇ	SEÇ	ŞİÇ	ŞİÇ	SOÇ	SÖÇ	SUÇ	SÜÇ
SAD	SED	SİD	ŞİD	SOD	SÖD	SUD	SÜD
SAF	SEF	SİF	ŞİF	SOF	SÖF	SUF	SÜF
SAG	SEG	SİG	ŞİG	SOG	SÖG	SUG	SÜG
SAH	SEH	SİH	ŞİH	SOH	SÖH	SUH	SÜH
BAJ	BEJ	BIJ	ŞİJ	BOJ	BÖJ	BUJ	BÜJ
SAJ	SEJ	ŞİJ	ŞİJ	SOJ	SÖJ	SUJ	SÜJ
SAL	SEL	SİL	ŞİL	SOL	SÖL	SUL	SÜL
SAM	SEM	SİM	ŞİM	SOM	SÖM	SUM	SÜM
SAN	SEN	SİN	ŞİN	SON	SÖN	SUN	SÜN
SAP	SEP	SİP	ŞİP	SOP	SÖP	SUP	SÜP
SAR	SER	SİR	ŞİR	SOR	SÖR	SUR	SÜR
SAS	SES	SİS	ŞİS	SOS	SÖS	SUS	SÜS
SAŞ	SEŞ	ŞİŞ	ŞİŞ	SOŞ	SÖŞ	SUŞ	SÜŞ
SAT	SET	SİT	ŞİT	SOT	SÖT	SUT	SÜT
SAV	SEV	SİV	ŞİV	SOV	SÖV	SUV	SÜV
SAY	SEY	SİY	ŞİY	SOY	SÖY	SUY	SÜY
SAZ	SEZ	SİZ	ŞİZ	SOZ	SÖZ	SUZ	SÜZ

ŞA	ŞE	Şİ	Şİ	ŞO	ŞÖ	ŞU	ŞÜ
ŞAB	ŞEB	ŞİB	ŞİB	ŞOB	ŞÖB	ŞUB	ŞÜB
ŞAC	ŞEC	ŞİC	ŞİC	ŞOC	ŞÖC	ŞUC	ŞÜC
ŞAÇ	ŞEÇ	ŞİÇ	ŞİÇ	ŞOÇ	ŞÖÇ	ŞUÇ	ŞÜÇ
ŞAD	ŞED	ŞİD	ŞİD	ŞOD	ŞÖD	ŞUD	ŞÜD
ŞAF	ŞEF	ŞİF	ŞİF	ŞOF	ŞÖF	ŞUF	ŞÜF
ŞAG	ŞEG	ŞİG	ŞİG	ŞOG	ŞÖG	ŞUG	ŞÜG
ŞAH	ŞEH	ŞİH	ŞİH	ŞOH	ŞÖH	ŞUH	ŞÜH
ŞAJ	ŞEJ	ŞİJ	ŞİJ	ŞOJ	ŞÖJ	ŞUJ	ŞÜJ
ŞAK	ŞEK	ŞİK	ŞİK	ŞOK	ŞÖK	ŞUK	ŞÜK
ŞAL	ŞEL	ŞİL	ŞİL	ŞOL	ŞÖL	ŞUL	ŞÜL
ŞAM	ŞEM	ŞİM	ŞİM	ŞOM	ŞÖM	ŞUM	ŞÜM
ŞAN	ŞEN	ŞİN	ŞİN	ŞON	ŞÖN	ŞUN	ŞÜN
ŞAP	ŞEP	ŞİP	ŞİP	ŞOP	ŞÖP	ŞUP	ŞÜP
ŞAR	ŞER	ŞİR	ŞİR	ŞOR	ŞÖR	ŞUR	ŞÜR
ŞAS	ŞES	ŞİS	ŞİS	ŞOS	ŞÖS	ŞUS	ŞÜS
ŞAŞ	ŞEŞ	ŞİŞ	ŞİŞ	ŞOŞ	ŞÖŞ	ŞUŞ	ŞÜŞ
ŞAT	ŞET	ŞİT	ŞİT	ŞOT	ŞÖT	ŞUT	ŞÜT
ŞAV	ŞEV	ŞİV	ŞİV	ŞOV	ŞÖV	ŞUV	ŞÜV
ŞAY	ŞEY	ŞİY	ŞİY	ŞOY	ŞÖY	ŞUY	ŞÜY
ŞAZ	ŞEZ	ŞİZ	ŞİZ	ŞOZ	ŞÖZ	ŞUZ	ŞÜZ

ZA	ZE	ZI	Zİ	ZO	ZÖ	ZU	ZÜ
ZAB	ZEB	ZIB	ZİB	ZOB	ZÖB	ZUB	ZÜB
ZAC	ZEC	ZIC	ZİC	ZOC	ZÖC	ZUC	ZÜC
ZAÇ	ZEÇ	ZİÇ	ZİÇ	ZOÇ	ZÖÇ	ZUÇ	ZÜÇ
ZAD	ZED	ZID	ZİD	ZOD	ZÖD	ZUD	ZÜD
ZAF	ZEF	ZIF	ZİF	ZOF	ZÖF	ZUF	ZÜF
ZAG	ZEG	ZIG	ZİG	ZOG	ZÖG	ZUG	ZÜG
ZAH	ZEH	ZIH	ZİH	ZOH	ZÖH	ZUH	ZÜH
ZAJ	ZEJ	ZIJ	ZİJ	ZOJ	ZÖJ	ZUJ	ZÜJ
ZAK	ZEK	ZİK	ZİK	ZOK	ZÖK	ZUK	ZÜK
ZAL	ZEL	ZİL	ZİL	ZOL	ZÖL	ZUL	ZÜL
ZAM	ZEM	ZİM	ZİM	ZOM	ZÖM	ZUM	ZÜM
ZAN	ZEN	ZİN	ZİN	ZON	ZÖN	ZUN	ZÜN
ZAP	ZEP	ZİP	ZİP	ZOP	ZÖP	ZUP	ZÜP
ZAR	ZER	ZİR	ZİR	ZOR	ZÖR	ZUR	ZÜR
ZAS	ZES	ZİS	ZİS	ZOS	ZÖS	ZUS	ZÜS
ZAŞ	ZEŞ	ZİŞ	ZİŞ	ZOŞ	ZÖŞ	ZUŞ	ZÜŞ
ZAT	ZET	ZİT	ZİT	ZOT	ZÖT	ZUT	ZÜT
ZAV	ZEV	ZİV	ZİV	ZOV	ZÖV	ZUV	ZÜV
ZAY	ZEY	ZİY	ZİY	ZOY	ZÖY	ZUY	ZÜY
ZAZ	ZEZ	ZİZ	ZİZ	ZOZ	ZÖZ	ZUZ	ZÜZ

GA	GE	GI	Gİ	GO	GÖ	GU	GÜ
GAB	GEB	GIB	GİB	GOB	GÖB	GUB	GÜB
GAC	GEC	GIC	GİC	GOC	GÖC	GUC	GÜC
GAÇ	GEÇ	GIÇ	GİÇ	GOÇ	GÖÇ	GUÇ	GÜÇ
GAD	GED	GID	GİD	GOD	GÖD	GUD	GÜD
GAF	GEF	GIF	GİF	GOF	GÖF	GUF	GÜF
GAG	GEG	GIG	GİG	GOG	GÖG	GUG	GÜG
GAH	GEH	GIH	GİH	GOH	GÖH	GUH	GÜH
GAJ	GEJ	GIJ	GİJ	GOJ	GÖJ	GUJ	GÜJ
GAK	GEK	GİK	GİK	GOK	GÖK	GUK	GÜK
GAL	GEL	GİL	GİL	GOL	GÖL	GUL	GÜL
GAM	GEM	GİM	GİM	GOM	GÖM	GUM	GÜM
GAN	GEN	GIN	GİN	GON	GÖN	GUN	GÜN
GAP	GEP	GİP	GİP	GOP	GÖP	GUP	GÜP
GAR	GER	GİR	GİR	GOR	GÖR	GUR	GÜR
GAS	GES	GİS	GİS	GOS	GÖS	GUS	GÜS
GAŞ	GEŞ	GIŞ	GİŞ	GOŞ	GÖŞ	GUŞ	GÜŞ
GAT	GET	GİT	GİT	GOT	GÖT	GUT	GÜT
GAV	GEV	GİV	GİV	GOV	GÖV	GUV	GÜV
GAY	GEY	GİY	GİY	GOY	GÖY	GUY	GÜY
GAZ	GEZ	GİZ	GİZ	GOZ	GÖZ	GUZ	GÜZ

KA	KE	KI	Kİ	KO	KÖ	KU	KÜ
KAB	KEB	KIB	KİB	KOB	KÖB	KUB	KÜB
KAC	KEC	KIC	KİC	KOC	KÖC	KUC	KÜC
KAÇ	KEÇ	KIÇ	KİÇ	KOÇ	KÖÇ	KUÇ	KÜÇ
KAD	KED	KID	KİD	KOD	KÖD	KUD	KÜD
KAF	KEF	KIF	KİF	KOF	KÖF	KUF	KÜF
KAG	KEG	KIG	KİG	KOG	KÖG	KUG	KÜG
KAH	KEH	KIH	KİH	KOH	KÖH	KUH	KÜH
KAJ	KEJ	KIJ	KİJ	KOJ	KÖJ	KUJ	KÜJ
KAK	KEK	KIK	KİK	KOK	KÖK	KUK	KÜK
KAL	KEL	KIL	KİL	KOL	KÖL	KUL	KÜL
KAM	KEM	KIM	KİM	KOM	KÖM	KUM	KÜM
KAN	KEN	KIN	KİN	KON	KÖN	KUN	KÜN
KAP	KEP	KIP	KİP	KOP	KÖP	KUP	KÜP
KAR	KER	KIR	KİR	KOR	KÖR	KUR	KÜR
KAS	KES	KIS	KİS	KOS	KÖS	KUS	KÜS
KAŞ	KEŞ	KIŞ	KİŞ	KOŞ	KÖŞ	KUŞ	KÜŞ
KAT	KET	KIT	KİT	KOT	KÖT	KUT	KÜT
KAV	KEV	KIV	KİV	KOV	KÖV	KUV	KÜV
KAY	KEY	KIY	KİY	KOY	KÖY	KUY	KÜY
KAZ	KEZ	KIZ	KİZ	KOZ	KÖZ	KUZ	KÜZ

YA	YE	YI	Yİ	YO	YÖ	YU	YÜ
YAB	YEB	YIB	YİB	YOB	YÖB	YUB	YÜB
YAC	YEC	YIC	YİC	YOC	YÖC	YUC	YÜC
YAÇ	YEÇ	YIÇ	YİÇ	YOÇ	YÖÇ	YUÇ	YÜÇ
YAD	YED	YID	YİD	YOD	YÖD	YUD	YÜD
YAF	YEF	YIF	YİF	YOF	YÖF	YUF	YÜF
YAG	YEG	YIG	YİG	YOG	YÖG	YUG	YÜG
YAH	YEH	YIH	YİH	YOH	YÖH	YUH	YÜH
YAJ	Y EJ	YIJ	YİJ	YOJ	YÖJ	YUJ	YÜJ
YAK	Y EK	YIK	YİK	YOK	YÖK	YUK	YÜK
YAL	Y EL	YIL	YİL	YOL	YÖL	YUL	YÜL
YAM	Y EM	YIM	YİM	YOM	YÖM	YUM	YÜM
YAN	Y EN	YIN	YİN	YON	YÖN	YUN	YÜN
YAP	Y EP	YIP	YİP	YOP	YÖP	YUP	YÜP
YAR	Y ER	YIR	YİR	YOR	YÖR	YUR	YÜR
YAS	Y ES	YIS	YİS	YOS	YÖS	YUS	YÜS
YAŞ	YEŞ	YIŞ	YİŞ	YOŞ	YÖŞ	YUŞ	YÜŞ
YAT	Y ET	YIT	YİT	YOT	YÖT	YUT	YÜT
YAV	Y EV	YIV	YİV	YOV	YÖV	YUV	YÜV
YAY	Y EY	YIY	YİY	YOY	YÖY	YUY	YÜY
YAZ	Y EZ	YIZ	YİZ	YOZ	YÖZ	YUZ	YÜZ

HA	HE	HI	Hİ	HO	HÖ	HU	HÜ
HAB	HEB	HIB	HİB	HOB	HÖB	HUB	HÜB
HAC	HEC	HIC	HİC	HOC	HÖC	HUC	HÜC
HAÇ	HEÇ	HIÇ	HİÇ	HOÇ	HÖÇ	HUÇ	HÜÇ
HAD	HED	HID	HİD	HOD	HÖD	HUD	HÜD
HAF	HEF	HIF	HİF	HOF	HÖF	HUF	HÜF
HAG	HEG	HIG	HİG	HOG	HÖG	HUG	HÜG
HAH	HEH	HIH	HİH	HOH	HÖH	HUH	HÜH
HAJ	HEJ	HIJ	HİJ	HOJ	HÖJ	HUJ	HÜJ
HAK	HEK	HIK	HİK	HOK	HÖK	HUK	HÜK
HAL	HEL	HIL	HİL	HOL	HÖL	HUL	HÜL
HAM	HEM	HIM	HİM	HOM	HÖM	HUM	HÜM
HAN	HEN	HIN	HİN	HON	HÖN	HUN	HÜN
HAP	HEP	HIP	HİP	HOP	HÖP	HUP	HÜP
HAR	HER	HIR	HİR	HOR	HÖR	HUR	HÜR
HAS	HES	HIS	HİS	HOS	HÖS	HUS	HÜS
HAŞ	HEŞ	HIŞ	HİŞ	HOŞ	HÖŞ	HUŞ	HÜŞ
HAT	HET	HIT	HİT	HOT	HÖT	HUT	HÜT
HAV	HEV	HIV	HİV	HOV	HÖV	HUV	HÜV
HAY	HEY	HIY	HİY	HOY	HÖY	HUY	HÜY
HAZ	HEZ	HIZ	HİZ	HOZ	HÖZ	HUZ	HÜZ

BLA	BLE	BLI	BLİ	BLO	BLÖ	BLU	BLÜ
BRA	BRE	BRI	BRİ	BRO	BRÖ	BRU	BRÜ
PLA	PLE	PLI	PLİ	PLO	PLÖ	PLU	PLÜ
PRA	PRE	PRI	PRİ	PRO	PRÖ	PRU	PRÜ
DRA	DRE	DRI	DRİ	DRO	DRÖ	DRU	DRÜ
TRA	TRE	TRI	TRİ	TRO	TRÖ	TRU	TRÜ
FLA	FLE	FLI	FLİ	FLO	FLÖ	FLU	FLÜ
FRA	FRE	FRI	FRİ	FRO	FRÖ	FRU	FRÜ
FTA	FTE	FTI	FTİ	FTO	FTÖ	FTU	FTÜ
GLA	GLE	GLI	GLİ	GLO	GLÖ	GLU	GLÜ
GRA	GRE	GRI	GRİ	GRO	GRÖ	GRU	GRÜ
GZA	GZE	GZI	GZİ	GZO	GZÖ	GZU	GZÜ
KLA	KLE	KLI	KLİ	KLO	KLÖ	KLU	KLÜ
KRA	KRE	KRI	KRİ	KRO	KRÖ	KRU	KRÜ
KSA	KSE	KSI	KSİ	KSO	KSÖ	KSU	KSÜ
SLA	SLE	SLI	SLİ	SLO	SLÖ	SLU	SLÜ
SKA	SKE	SKI	SKİ	SKO	SKÖ	SKU	SKÜ
SFA	SFE	SFI	SFİ	SFO	SFÖ	SFU	SFÜ
SMA	SME	SMI	SMİ	SMO	SMÖ	SMU	SMÜ
SPA	SPE	SPI	SPİ	SPO	SPÖ	SPU	SPÜ
STA	STE	STI	STİ	STO	STÖ	STU	STÜ
ŞTA	ŞTE	ŞTI	ŞTİ	ŞTO	ŞTÖ	ŞTU	ŞTÜ
STRA	STRE	STRI	STRİ	STRO	STRÖ	STRU	STRÜ

ABA	ABE	ABI	ABİ	ABO	ABÖ	ABU	ABÜ
ACA	ACE	ACI	ACİ	ACO	ACÖ	ACU	ACÜ
AÇA	AÇE	AÇI	AÇİ	AÇO	AÇÖ	AÇU	AÇÜ
ADA	ADE	ADI	ADİ	ADO	ADÖ	ADU	ADÜ
AFA	AFE	AFI	AFİ	AFO	AFÖ	AFU	AFÜ
AGA	AGE	AGI	AGİ	AGO	AGÖ	AGU	AGÜ
AHA	AHE	AHI	AHİ	AHO	AHÖ	AHU	AHÜ
AJA	AJE	AJI	AJİ	AJO	AJÖ	AJU	AJÜ
AKA	AKE	AKI	AKİ	AKO	AKÖ	AKU	AKÜ
ALA	ALE	ALI	ALİ	ALO	ALÖ	ALU	ALÜ
AMA	AME	AMI	AMİ	AMO	AMÖ	AMU	AMÜ
ANA	ANE	ANI	ANİ	ANO	ANÖ	ANU	ANÜ
APA	APE	API	APİ	APO	APÖ	APU	APÜ
ARA	ARE	ARI	ARİ	ARO	ARÖ	ARU	ARÜ
ASA	ASE	ASI	ASİ	ASO	ASÖ	ASU	ASÜ
AŞA	AŞE	AŞI	AŞİ	AŞO	AŞÖ	AŞU	AŞÜ
ATA	ATE	ATI	ATİ	ATO	ATÖ	ATU	ATÜ
AVA	AVE	AVI	AVİ	AVO	AVÖ	AVU	AVÜ
AYA	AYE	AYI	AYİ	AYO	AYÖ	AYU	AYÜ
AZA	AZE	AZI	AZİ	AZO	AZÖ	AZU	AZÜ

EBA	EBE	EBI	EBİ	EBO	EBÖ	EBU	EBÜ
ECA	ECE	ECI	ECİ	ECO	ECÖ	ECU	ECÜ
EÇA	EÇE	EÇI	EÇİ	EÇO	EÇÖ	EÇU	EÇÜ
EDA	EDE	EDI	EDİ	EDO	EDÖ	EDU	EDÜ
EFA	EFE	EFI	EFİ	EFO	EFÖ	EFU	EFÜ
EGA	EGE	EGI	EGİ	EGO	EGÖ	EGU	EGÜ
EHA	EHE	EHI	EHİ	EHO	EHÖ	EHU	EHÜ
EJA	EJE	EJI	EJİ	EJO	EJÖ	EJU	EJÜ
EKA	EKE	EKI	EKİ	EKO	EKÖ	EKU	EKÜ
ELA	ELE	ELI	ELİ	ELO	ELÖ	ELU	ELÜ
EMA	EME	EMI	EMİ	EMO	EMÖ	EMU	EMÜ
ENA	ENE	ENI	ENİ	ENO	ENÖ	ENU	ENÜ
EPA	EPE	EPI	EPI	EPO	EPÖ	EPU	EPÜ
ERA	ERE	ERI	ERİ	ERO	ERÖ	ERU	ERÜ
ESA	ESE	ESI	ESİ	ESO	ESÖ	ESU	ESÜ
EŞA	EŞE	EŞI	EŞİ	EŞO	EŞÖ	EŞU	EŞÜ
ETA	ETE	ETI	ETİ	ETO	ETÖ	ETU	ETÜ
EVA	EVE	EVI	EVİ	EVO	EVÖ	EVU	EVÜ
EYA	EYE	EYI	EYİ	EYO	EYÖ	EYU	EYÜ
EZA	EZE	EZI	EZİ	EZO	EZÖ	EZU	EZÜ

IBA	IBE	IBI	İBİ	IBO	İBÖ	IBU	İBÜ
ICA	ICE	ICI	İCİ	ICO	İCÖ	ICU	İCÜ
İÇA	İÇE	İÇİ	İÇİ	İÇO	İÇÖ	İÇU	İÇÜ
IDA	IDE	IDI	İDİ	IDO	İDÖ	IDU	İDÜ
IFA	IFE	IFI	İFİ	IFO	İFÖ	IFU	İFÜ
IGA	IGE	IGI	İGİ	IGO	İGÖ	IGU	İGÜ
IHA	IHE	IHI	İHİ	IHO	İHÖ	IHU	İHÜ
IJA	IJE	IJI	İJİ	IJO	İJÖ	IJU	İJÜ
IKA	IKE	IKI	İKİ	IKO	İKÖ	IKU	İKÜ
ILA	ILE	ILI	İLİ	ILO	İLÖ	ILU	İLÜ
IMA	IME	IMI	İMİ	IMO	İMÖ	IMU	İMÜ
INA	INE	INI	İNİ	INO	İNÖ	INU	İNÜ
IPA	IPE	IPI	İPİ	IPO	İPÖ	IPU	İPÜ
IRA	IRE	IRI	İRİ	IRO	İRÖ	IRU	İRÜ
ISA	ISE	ISI	İSİ	ISO	İSÖ	ISU	İSÜ
İŞA	İŞE	İŞİ	İŞİ	İŞO	İŞÖ	İŞU	İŞÜ
ITA	ITE	ITI	İTİ	ITO	İTÖ	ITU	İTÜ
IVA	IVE	IVI	İVİ	IVO	İVÖ	IVU	İVÜ
IYA	IYE	IYI	İYİ	IYO	İYÖ	IYU	İYÜ
IZA	IZE	IZI	İZİ	IZO	İZÖ	IZU	İZÜ

İBA	İBE	İBI	İBi	İBO	İBÖ	İBU	İBÜ
İCA	İCE	İCI	İCi	İCO	İCÖ	İCU	İCÜ
İÇA	İÇE	İÇI	İÇi	İÇO	İÇÖ	İÇU	İÇÜ
İDA	İDE	İDI	İDi	İDO	İDÖ	İDU	İDÜ
İFA	İFE	İFI	İFi	İFO	İFÖ	İFU	İFÜ
İGA	İGE	İGI	İGi	İGO	İGÖ	İGU	İGÜ
İHA	İHE	İHI	İHi	İHO	İHÖ	İHU	İHÜ
İJA	İJE	İJI	İJi	İJO	İJÖ	İJU	İJÜ
İKA	İKE	İKİ	İKi	İKO	İKÖ	İKU	İKÜ
İLA	İLE	İLİ	İLi	İLO	İLÖ	İLU	İLÜ
İMA	İME	İMİ	İMi	İMO	İMÖ	İMU	İMÜ
İNA	İNE	İNİ	İNi	İNO	İNÖ	İNU	İNÜ
İPA	İPE	İPI	İPi	İPO	İPÖ	İPU	İPÜ
İRA	İRE	İRİ	İRi	İRO	İRÖ	İRU	İRÜ
İSA	İSE	İSİ	İSi	İSO	İSÖ	İSU	İSÜ
İŞA	İŞE	İŞİ	İŞi	İŞO	İŞÖ	İŞU	İŞÜ
İTA	İTE	İTİ	İTi	İTO	İTÖ	İTU	İTÜ
İVA	İVE	İVİ	İVi	İVO	İVÖ	İVU	İVÜ
İYA	İYE	İYİ	İYi	İYO	İYÖ	İYU	İYÜ
İZA	İZE	İZİ	İZi	İZO	İZÖ	İZU	İZÜ

OBA	OBE	OBI	OBİ	OBO	OBÖ	OBU	OBÜ
OCA	OCE	OCI	OCİ	OCO	OCÖ	OCU	OCÜ
OÇA	OÇE	OÇI	OÇİ	OÇO	OÇÖ	OÇU	OÇÜ
ODA	ODE	ODI	ODİ	ODO	ODÖ	ODU	ODÜ
OFA	OFE	OFI	OFİ	OFO	OFÖ	OFU	OFÜ
OGA	OGE	OGI	OGİ	OGO	OGÖ	OGU	OGÜ
OHA	OHE	OHI	OHİ	OHO	OHÖ	OHU	OHÜ
OJA	OJE	OJI	OJİ	OJO	OJÖ	OJU	OJÜ
OKA	OKE	OKI	OKİ	OKO	OKÖ	OKU	OKÜ
OLA	OLE	OLI	OLİ	OLO	OLÖ	OLU	OLÜ
OMA	OME	OMI	OMİ	OMO	OMÖ	OMU	OMÜ
ONA	ONE	ONI	ONİ	ONO	ONÖ	ONU	ONÜ
OPA	OPE	OPI	OPİ	OPO	OPÖ	OPU	OPÜ
ORA	ORE	ORI	ORİ	ORO	ORÖ	ORU	ORÜ
OSA	OSE	OSI	OSİ	OSO	OSÖ	OSU	OSÜ
OŞA	OŞE	OŞI	OŞİ	OŞO	OŞÖ	OŞU	OŞÜ
OTA	OTE	OTI	OTİ	OTO	OTÖ	OTU	OTÜ
OVA	OVE	OVI	OVİ	OVO	OVÖ	OVU	OVÜ
OYA	OYE	OYI	OYİ	OYO	OYÖ	OYU	OYÜ
OZA	OZE	OZI	OZİ	OZO	OZÖ	OZU	OZÜ

ÖBA	ÖBE	ÖBI	ÖBİ	ÖBO	ÖBÖ	ÖBU	ÖBÜ
ÖCA	ÖCE	ÖCI	ÖCİ	ÖCO	ÖCÖ	ÖCU	ÖCÜ
ÖÇA	ÖÇE	ÖÇI	ÖÇİ	ÖÇO	ÖÇÖ	ÖÇU	ÖÇÜ
ÖDA	ÖDE	ÖDI	ÖDİ	ÖDO	ÖDÖ	ÖDU	ÖDÜ
ÖFA	ÖFE	ÖFI	ÖFİ	ÖFO	ÖFÖ	ÖFU	ÖFÜ
ÖGA	ÖGE	ÖGI	ÖGİ	ÖGO	ÖGÖ	ÖGU	ÖGÜ
ÖHA	ÖHE	ÖHI	ÖHİ	ÖHO	ÖHÖ	ÖHU	ÖHÜ
ÖJA	ÖJE	ÖJI	ÖJİ	ÖJO	ÖJÖ	ÖJU	ÖJÜ
ÖKA	ÖKE	ÖKI	ÖKİ	ÖKO	ÖKÖ	ÖKU	ÖKÜ
ÖLA	ÖLE	ÖLI	ÖLİ	ÖLO	ÖLÖ	ÖLU	ÖLÜ
ÖMA	ÖME	ÖMI	ÖMİ	ÖMO	ÖMÖ	ÖMU	ÖMÜ
ÖNA	ÖNE	ÖNI	ÖNİ	ÖNO	ÖNÖ	ÖNU	ÖNÜ
ÖPA	ÖPE	ÖPI	ÖPİ	ÖPO	ÖPÖ	ÖPU	ÖPÜ
ÖRA	ÖRE	ÖRI	ÖRİ	ÖRO	ÖRÖ	ÖRU	ÖRÜ
ÖSA	ÖSE	ÖSI	ÖSİ	ÖSO	ÖSÖ	ÖSU	ÖSÜ
ÖŞA	ÖŞE	ÖŞI	ÖŞİ	ÖŞO	ÖŞÖ	ÖŞU	ÖŞÜ
ÖTA	ÖTE	ÖTI	ÖTİ	ÖTO	ÖTÖ	ÖTU	ÖTÜ
ÖVA	ÖVE	ÖVI	ÖVİ	ÖVO	ÖVÖ	ÖVU	ÖVÜ
ÖYA	ÖYE	ÖYI	ÖYİ	ÖYO	ÖYÖ	ÖYU	ÖYÜ
ÖZA	ÖZE	ÖZI	ÖZİ	ÖZO	ÖZÖ	ÖZU	ÖZÜ

UBA	UBE	UBI	UBİ	UBO	UBÖ	UBU	UBÜ
UCA	UCE	UCI	UCİ	UCO	UCÖ	UCU	UCÜ
UÇA	UÇE	UÇI	UÇİ	UÇO	UÇÖ	UÇU	UÇÜ
UDA	UDE	UDI	UDİ	UDO	UDÖ	UDU	UDÜ
UFA	UFE	UFI	UFİ	UFO	UFÖ	UFU	UFÜ
UGA	UGE	UGI	UGİ	UGO	UGÖ	UGU	UGÜ
UHA	UHE	UHI	UHİ	UHO	UHÖ	UHU	UHÜ
UJA	UJE	UJI	UJİ	UJO	UJÖ	UJU	UJÜ
UKA	UKE	UKI	UKİ	UKO	UKÖ	UKU	UKÜ
ULA	ULE	ULI	ULİ	ULO	ULÖ	ULU	ULÜ
UMA	UME	UMI	UMİ	UMO	UMÖ	UMU	UMÜ
UNA	UNE	UNI	UNİ	UNO	UNÖ	UNU	UNÜ
UPA	UPE	UPI	UPİ	UPO	UPÖ	UPU	UPÜ
URA	URE	URI	URİ	URO	URÖ	URU	URÜ
USA	USE	USI	USİ	USO	USÖ	USU	USÜ
UŞA	UŞE	UŞI	UŞİ	UŞO	UŞÖ	UŞU	UŞÜ
UTA	UTE	UTI	UTİ	UTO	UTÖ	UTU	UTÜ
UVA	UVE	UVI	UVİ	UVO	UVÖ	UVU	UVÜ
UYA	UYE	UYI	UYİ	UYO	UYÖ	UYU	UYÜ
UZA	UZE	UZI	UZİ	UZO	UZÖ	UZU	UZÜ

ÜBA	ÜBE	ÜBI	ÜBİ	ÜBO	ÜBÖ	ÜBU	ÜBÜ
ÜCA	ÜCE	ÜCI	ÜCİ	ÜCO	ÜCÖ	ÜCU	ÜCÜ
ÜÇA	ÜÇE	ÜÇI	ÜÇİ	ÜÇO	ÜÇÖ	ÜÇU	ÜÇÜ
ÜDA	ÜDE	ÜDI	ÜDİ	ÜDO	ÜDÖ	ÜDU	ÜDÜ
ÜFA	ÜFE	ÜFI	ÜFİ	ÜFO	ÜFÖ	ÜFU	ÜFÜ
ÜGA	ÜGE	ÜGI	ÜGİ	ÜGO	ÜGÖ	ÜGU	ÜGÜ
ÜHA	ÜHE	ÜHI	ÜHİ	ÜHO	ÜHÖ	ÜHU	ÜHÜ
ÜJA	ÜJE	ÜJI	ÜJİ	ÜJO	ÜJÖ	ÜJU	ÜJÜ
ÜKA	ÜKE	ÜKI	ÜKİ	ÜKO	ÜKÖ	ÜKU	ÜKÜ
ÜLA	ÜLE	ÜLI	ÜLİ	ÜLO	ÜLÖ	ÜLU	ÜLÜ
ÜMA	ÜME	ÜMI	ÜMİ	ÜMO	ÜMÖ	ÜMU	ÜMÜ
ÜNA	ÜNE	ÜNI	ÜNİ	ÜNO	ÜNÖ	ÜNU	ÜNÜ
ÜPA	ÜPE	ÜPI	ÜPİ	ÜPO	ÜPÖ	ÜPU	ÜPÜ
ÜRA	ÜRE	ÜRİ	ÜRİ	ÜRO	ÜRÖ	ÜRÜ	ÜRÜ
ÜSA	ÜSE	ÜSI	ÜSİ	ÜSO	ÜSÖ	ÜSU	ÜSÜ
ÜŞA	ÜŞE	ÜŞI	ÜŞİ	ÜŞO	ÜŞÖ	ÜŞU	ÜŞÜ
ÜTA	ÜTE	ÜTI	ÜTİ	ÜTO	ÜTÖ	ÜTU	ÜTÜ
ÜVA	ÜVE	ÜVI	ÜVİ	ÜVO	ÜVÖ	ÜVU	ÜVÜ
ÜYA	ÜYE	ÜYI	ÜYİ	ÜYO	ÜYÖ	ÜYU	ÜYÜ
ÜZA	ÜZE	ÜZI	ÜZİ	ÜZO	ÜZÖ	ÜZU	ÜZÜ

İyi bir artikülasyon için tablodaki sözcük gruplarını bolca tekrar ediniz.

FVM				
FAVAMAFA	FAMAVAMA	VAMAFAMA	VAFAMAFA	MAVAFAMA
FEVEMEVE	FEMEVEME	VEMEFEME	VEFEMEFE	MEVEFEVE
FIVIMIVI	FIMIVIMI	VIMIFIMI	VIFIMIFI	MIVIFIVI
FİVİMİVİ	FİMİVİMİ	VİMİFİMİ	VİFİMİFİ	MİVİFİVİ
FOVOMOVO	FOMOVOMO	VOMOFOMO	VOFOMOFO	MOVOFOVO
FÖVÖMÖVÖ	FÖMÖVÖMÖ	VÖMÖFÖMÖ	VÖFÖMÖFÖ	MÖVÖFÖVÖ
FUVUMUVU	FUMUVUMU	VUMUFUMU	VUFUMUFU	MUVUFUVU
FÜVÜMÜVÜ	FÜMÜVÜMÜ	VÜMÜFÜMÜ	VÜFÜMÜFÜ	MÜVÜFÜVÜ
SŞZ				
SAŞAZAŞA	SAZAŞAZA	ŞAZASAZA	ŞASAZASA	ZAŞASAŞA
SEŞEZEŞE	SEZEŞEZE	ŞEZEŞEZE	ŞESEZESE	ZEŞEŞEŞE
SİŞİZİŞİ	SİZİŞİZİ	ŞİZİSİZİ	ŞİSİZİSİ	ZİŞİŞİŞİ
ŞİŞİZİŞİ	ŞİZİŞİZİ	ŞİZİSİZİ	ŞİSİZİSİ	ZİŞİŞİŞİ
SOŞOZOŞO	SOZOŞOZO	ŞOZOSOZO	ŞOSOZOSO	ZOŞOSOŞO
SÖŞÖZÖŞÖ	SÖZÖŞÖZÖ	ŞÖZÖSÖZÖ	ŞÖSÖZÖŞÖ	ZÖŞÖSÖŞÖ
SUŞUZUŞU	SUZUŞUZU	ŞUZUSUZU	ŞUSUZUSU	ZUSUSUŞU
SÜŞÜZÜŞÜ	SÜZÜŞÜZÜ	ŞÜZÜSÜZÜ	ŞÜSÜZÜSÜ	ZÜŞÜSÜŞÜ
JŞÇ				
JASAÇAŞA	JACAŞAÇA	ŞACAJAÇA	ŞAJAÇAJA	ŞAŞAJAŞA
JEŞEÇEŞE	JEÇEŞEÇE	ŞEÇEJEÇE	ŞEJEÇEJE	ÇEŞEJEŞE
JİŞİÇİŞİ	JİÇİŞİÇİ	ŞİÇİJİÇİ	ŞİJİÇİJİ	ÇİŞİJİŞİ
ŞİŞİÇİŞİ	JİÇİŞİÇİ	ŞİÇİJİÇİ	ŞİJİÇİJİ	ÇİŞİJİŞİ
JOŞOÇOŞO	JOÇOŞOÇO	ŞOÇOJOÇO	ŞOJOÇOJO	ÇOŞOJOŞO
JÖŞÖÇÖŞÖ	JÖÇÖŞÖÇÖ	ŞÖÇÖJÖÇÖ	ŞÖJÖÇÖJÖ	ÇÖŞÖJÖŞÖ
JUŞUÇUŞU	JUÇUŞUÇU	ŞUÇUJUÇU	ŞUJUÇUJU	ÇUŞUJUŞU
JÜŞÜÇÜŞÜ	JÜÇÜŞÜÇÜ	ŞÜÇÜJÜÇÜ	ŞÜJUÇÜJU	ÇÜŞÜJUŞÜ

ÇÇJ					
CAÇAJAÇA	CAJAÇAJA	ÇAJACAJA	ÇACAJACA	JAÇACAÇA	JACAÇACA
CEÇEJEÇE	CEJEÇEJE	ÇEJEÇEJE	ÇECEJECE	JEÇEÇEÇE	JECEÇECE
ÇIÇIJIÇI	CIJICIJI	ÇIJICIJİ	ÇICIJICI	JİÇICIÇI	JICİÇICI
ciçijici	ciijicijı	çijicijı	çicijici	jıçicicı	jıicıçicı
COÇOJOÇO	COJOÇOJO	ÇOJOCOJO	ÇOCOJOCO	JOÇOCOÇO	JOCOÇOCO
cöçöjöçö	cöjöçöjö	çöjöçöjö	çöçöjöçö	jöçöçöçö	jöçöçöçö
CUÇUJUÇU	CUJUÇUJU	ÇUJUÇUJU	ÇUCUJUÇU	JUÇUCUÇU	JUCUÇUCU
cüçüjüçü	cüjüçüjü	çüjüçüjü	çücüjüçü	jüçücüçü	jücüçücü
ŞZÇ					
ŞAZAÇAZA	ŞAÇAZAÇA	ZACAŞAÇA	ZAŞAÇAŞA	ÇAZAŞAZA	ÇAŞAZAŞA
ŞEZEÇEZE	ŞEÇEZEÇE	ZEÇEŞEÇE	ZEŞEÇEŞE	ÇEZEŞEZE	ÇEŞEZEŞE
ŞIZIÇIZI	ŞIÇIZIÇI	ZIÇIŞIÇI	ZIŞIÇIŞI	ÇIZIŞIZI	ÇIŞIZIŞI
şizicizi	şıçizicı	zıçışıçı	zışıçışı	çizışızi	çışızışı
ŞOZOÇOZO	ŞOÇOZOÇO	ZOÇOŞOÇO	ZOŞOÇOŞO	ÇOZOŞOZO	ÇOŞOZOŞO
şözöçözö	şöçöçözö	zöçöşöçö	zöşöçöşö	çözöşöçö	çöşöçöşö
ŞUZUÇUZU	ŞUÇUZUÇU	ZUÇUŞUÇU	ZUŞUÇUŞU	ÇUZUŞUZU	ÇUŞUZUŞU
şüzüçüzü	şüçüçüzü	züçüşüzü	züşüçüşü	çüzüşüzü	çüşüzüşü
KHY					
KAHAYAKA	KAYAHAYA	HAYAKAYA	HAKAYAKA	YAHAKAYA	YAKAHAKA
KEHEYEKE	KEYEHEYE	HEYEKEYE	HEKEYEKE	YEHEKEYE	YEKEHEKE
KIHİYİKİ	KİYİHIYI	HIYIKIYI	HIKIYIKI	YIHIKIYI	YIKIHIKI
kıhiyiki	kiyihiyı	hiyikiyı	hikiyiki	yihikiyı	yıkihiki
KOHOYOKO	KOYOHOYO	HOYOKOYO	HOKOYOKO	YOHOYOYO	YOKOHOKO
köhöyökö	köyöhöyö	höyököyö	hököyökö	yöhököyö	yököhökö
KUHUYUKU	KUYUHUYU	HUYUKUYU	HUKUYUKU	YUHUKUYU	YUKUHUKU
kühüyükü	küyühüyü	hüyüküyü	hüküyükü	yühüküyü	yükühükü

BDG					
BADAGADA	BAGADAGA	DAGABAGA	DABAGABA	GADABADA	GABADABA
BEDEGEDE	BEDEGEDE	DEGEDEGE	DEBEGEBE	GEDEBEDE	GEBEDEBE
BİDİGİDİ	BİGİDİGİ	DİGİBİGİ	DİBİGİBİ	GİDİBİDİ	GİBİDİBİ
BİDİGİDİ	BİGİDİGİ	DİGİBİGİ	DİBİGİBİ	GİDİBİDİ	GİBİDİBİ
BODOGODO	BOGODOGO	DOGOBOGO	DOBOGOBO	GODOBODO	GOBODOBO
BÖDÖGÖDÖ	BÖGÖDÖGÖ	DÖGÖBÖGÖ	DÖBÖGÖBÖ	GÖDÖBÖDÖ	GÖBÖDÖBÖ
BUDUGUDU	BUGUDUGU	DUGUBUGU	DUBUGUBU	GUDUBUDU	GUBUDUBU
BÜDÜGÜDÜ	BÜGÜDÜGÜ	DÜGÜBÜGÜ	DÜBÜGÜBÜ	GÜDÜBÜDÜ	GÜBÜDÜBÜ
MNG					
MANAGANA	MAGANAGA	NAGAMAGA	NAMAGAMA	GANAMANA	GAMANAMA
MENEGENE	MEGENEGE	NEGEMEGE	NEMEHEME	GENEMENE	GEMENEME
MINİGİNİ	MİGİNİGİ	NİGİMİGİ	NİMİGİMİ	GINİMİNİ	GİMİNİMİ
MİNİGİNİ	MİGİNİGİ	NİGİMİGİ	NİMİGİMİ	GINİMİNİ	GİMİNİMİ
MONOGONO	MOGONOGO	NOGOMOGO	NOMOGOMO	GONOMONO	GOMONOMO
MÖNÖGÖNÖ	MÖGÖNÖGÖ	NÖGÖMÖGÖ	NÖMÖGÖMÖ	GÖNÖMÖNÖ	GÖMÖNÖMÖ
MUNUGUNU	MUGUNUGU	NUGUMUGU	NUMUGUMU	GUNUMUNU	GUMUNUMU
MÜNÜGÜNÜ	MÜGÜNÜGÜ	NÜGÜMÜGÜ	NÜMÜGÜMÜ	GÜNÜMÜNÜ	GÜMÜNÜMÜ
PTK					
PATAKATA	PAKATAKA	TAKAPAKA	TAPAKAPA	KATAPATA	KAPATAPA
PETEKETE	PEKETEKE	TEKEPEKE	TEPEKEPE	KETEPETE	KEPETEPE
PİTİKİTİ	PIKİTİKİ	TIKİPİKİ	TIPIKİPI	KİTİPİTİ	KİPİTİPİ
PİTİKİTİ	PIKİTİKİ	TIKİPİKİ	TIPIKİPI	KİTİPİTİ	KİPİTİPİ
POTOKOTO	POKOTOKO	TOKOPOKO	TOPOKOPO	KOTOPOTO	KOPOTOPO
PÖTÖKÖTÖ	PÖKÖTÖKÖ	TÖKÖPÖKÖ	TÖPÖKÖPÖ	KÖTÖPÖTÖ	KÖPÖTÖPÖ
PUTUKUTU	PUKUTUKU	TUKUPUKU	TUPUKUPU	KUTUPUTU	KUPUTUPU
PÜTÜKÜTÜ	PÜKÜTÜKÜ	TÜKÜPÜKÜ	TÜPÜKÜPÜ	KÜTÜPÜTÜ	KÜPÜTÜPÜ

DLN					
DALANALA	DANALANA	LANADANA	LADANADA	NALADALA	NADALADA
DELENELE	DENELENE	LENEDENE	LEDENEDE	NELEDELE	NEDELEDE
DILINILI	DINILINI	LINIDINI	LIDINIDI	NILIDILI	NIDILIDI
DİLİNİLİ	DİNİLİNİ	LİNİDİNİ	LİDİNİDİ	NİLİDİLİ	NİDİLİDİ
DOLONOLO	DONOLONO	LONODONO	LODONODO	NOLODOLO	NODOLODO
DÖLÖNÖLÖ	DÖNÖLÖNÖ	LÖNÖDÖNÖ	LÖDÖNÖDÖ	NÖLÖDÖLÖ	NÖDÖLÖDÖ
DULUNULU	DUNULUNU	LUNUDUNU	LUDUNUDU	NULUDULU	NUDULUDU
DÜLÜNÜLÜ	DÜNÜLÜNÜ	LÜNÜDÜNÜ	LÜDÜNÜDÜ	NÜLÜDÜLÜ	NUDÜLÜDÜ
DTN					
DATANATA	DANATANA	TANADANA	TADANADA	NATADATA	NADATADA
DENETETE	DENETENE	TENEDENE	TEDENEDE	NETEDETE	NEDETEDE
DITINITI	DINITINI	TINIDINI	TIDINIDI	NITIDITI	NIDITIDI
DİTİNİTİ	DİNİTİNİ	TİNİDİNİ	TİDİNİDİ	NİTİDİTİ	NİDİTİDİ
DOTONOTO	DONOTONO	TONODONO	TODONODO	NOTODOTO	NODOTODO
DÖTÖNÖTÖ	DÖNÖTÖNÖ	TÖNÖDÖNÖ	TÖDÖNÖDÖ	NÖTÖDÖTÖ	NÖDÖTÖDÖ
DUTUNUTU	DUNUTUNU	TUNUDUNU	TUDUNUDU	NUTUDUTU	NUDUTUDU
DÜTÜNÜTÜ	DÜNÜTÜNÜ	TÜNÜDÜNÜ	TÜDÜNÜDÜ	NÜTÜDÜTÜ	NUDÜTÜDÜ
BPM					
BAPAMAPA	BAMAPAMA	PAMABAMA	PABAMABA	MAPABAPA	MABAPABA
BEPEMEPE	BEMEPEME	PEMEBEME	PEBEMEBE	MEPEBEPE	MEBEPEBE
BIPIMPI	BIMIPIMI	PIMIBIMI	PIBIMIBI	MIPIBIPI	MIBIPIBI
BİPİMPİ	BİMİPİMİ	PİMİBİMİ	PİBİMİBİ	MİPİBİPİ	MİBİPİBİ
BOPOMOPO	BOMOPOMO	POMOBOMO	POBOMOBO	MOPOBOPO	MOBOPOBO
BÖPÖMÖPÖ	BÖMÖPÖMÖ	PÖMÖBÖMÖ	PÖBÖMÖBÖ	MÖPÖBÖPÖ	MÖBÖPÖBÖ
BUPUMUPU	BUMUPUMU	PUMUBUMU	PUBUMUBU	MUPUBUPU	MUBUPUBU
BÜPÜMÜPÜ	BÜMÜPÜMÜ	PÜMÜBÜMÜ	PÜBÜMÜBÜ	MÜPÜBÜPÜ	MÜBÜPÜBÜ

GKY					
GAKAYAKA	GAYAKAYA	KAYAGAYA	KAGAYAGA	YAKAGAKA	YAGAKAGA
GEKEYEKE	GEYEKEYE	KEYEKEYE	KEGEYEGE	YEKEYEKE	YEGEKEYE
GIKIYIKI	GIYIKIYI	KIYIGIYI	KIGIYIGI	YIKIGIKI	YIGIKIGI
GikiYiki	GiYiKiYi	KiYiGiYi	KiGiYiGi	YiKiGiKi	YiGiKiGi
GOKOYOKO	GOYOKOYO	KOYOGOYO	KOGYOOGO	YOKOGOKO	YOGOKOGO
GÖKÖYÖKÖ	GÖYÖKÖYÖ	KÖYÖGÖYÖ	KÖGÖYÖGÖ	YÖKÖGÖKÖ	YÖGÖKÖGÖ
GUKUYUKU	GUYUKUYU	KUYUGUYU	KUGUYUGU	YUKUGUKU	YUGUKUGU
GÜKÜYÜKÜ	GÜYÜKÜYÜ	KÜYÜGÜYÜ	KÜGÜYÜGÜ	YÜKÜGÜKÜ	YÜGÜKÜGÜ
SZN					
SAZANAZA	SANAZANA	ZANASANA	ZASANASA	NAZASAZA	NASAZASA
SEZENEZE	SENEZENE	ZENESENE	ZESENESE	NEZESEZE	NESESESE
SIZINIZI	SINIZINI	ZINISINI	ZISINISI	NIZISIZI	NISIZISI
sizinizi	sinizini	zinisini	zisinişi	nizisizi	nisisizi
SOZONOZO	SONOZONO	ZONOSONO	ZOSONOSO	NOZOSOZO	NOSOZOSO
SÖZÖNÖZÖ	SÖNÖZÖNÖ	ZÖNÖSÖNÖ	ZÖSÖNÖSÖ	NÖZÖSÖZÖ	NÖSÖZÖSÖ
SUZUNUZU	SUNUZUNU	ZUNUSUNU	ZUSUNUSU	NUZUSUZU	NUSUZUSU
SÜZÜNÜZÜ	SÜNÜZÜNÜ	ZÜNÜSÜNÜ	ZÜSÜNÜSÜ	NÜZÜSÜZÜ	NÜSÜZÜSÜ
RŞÇ					
RAŞAŞAŞA	RAÇAŞAÇA	ŞAÇARAÇA	ŞARAÇARA	ÇAŞARAŞA	ÇARAŞARA
REŞEŞEŞE	REÇEŞEÇE	ŞEÇEREÇE	ŞEREÇERE	ÇEŞEREŞE	ÇEREŞERE
RIŞIÇIŞI	RIÇIŞIÇI	ŞIÇIRIÇI	ŞIRIÇIRI	ÇIŞIRIŞI	ÇIRIŞIRI
rişiçişi	riçişiçi	şiçiriçi	şiriçiri	çişişişi	çirişiri
ROŞOÇOŞO	ROÇOŞOÇO	ŞOÇOROÇO	ŞOROÇORO	ÇOŞOROŞO	ÇOROŞORO
RÖŞÖÇÖŞÖ	RÖÇÖŞÖÇÖ	ŞÖÇÖRÖÇÖ	ŞÖRÖÇÖRÖ	ÇÖŞÖRÖŞÖ	ÇÖRÖŞÖRÖ
RUŞUÇUŞU	RUÇUŞUÇU	ŞUÇURUÇU	ŞURUÇURU	ÇUŞURUŞU	ÇURUŞURU
RÜŞÜÇÜŞÜ	RÜÇÜŞÜÇÜ	ŞÜÇÜRÜÇÜ	ŞÜRÜÇÜRÜ	ÇÜŞÜRÜŞÜ	ÇÜRÜŞÜRÜ

İKİNCİ BÖLÜM

**DOĞRU TÜRKÇE VE
KONUŞMA KUSURLARI**

DOĞRU TÜRKÇE VE KONUŞMA KUSURLARI

Bu bölümde konuşmayı bozan ve çirkinleştiren sebepler ile birlikte, Türkçenin fonetik yapısına uyan veya uymayan kuralları işleyeceğiz. Bu kurallar manzumesi dilin doğru kullanımını belirlediği gibi, dilin akıcılığını ve kolay kullanımını da sağlar. Zira konuşmayı bozan ve çirkinleştiren sebeplerden biri de cümlelerin akıcılıktan yoksun oluşudur.

Mesela, Türkçemizde akıcılığı sağlayan kurallardan bir tanesi, **ulama** kuralıdır. Ayrıca, Türkçe her zaman yazıldığı gibi okunan bir dil değildir. Mesela, “**ğ**” konuşma dilinde kullanılmaz, bazı durumlarda **a** ve **e** daralarak **ı** ve **i** şekline dönüşür.

Dolayısıyla, bu bölümde Türkçemizi güzelleştiren kuralları ve çirkinleştiren unsurları bertaraf etmeyi öğreneceğiz. Unutmayalım ki, bu kurallar başta, dilimizi güzelleştiren, sonra da dilimizin kolay, akıcı ve doğru kullanımını için gerekli olan kurallardır.

Kitabın son bölümüne dilimize yerleşmiş ama rahatlıkla karşılığı olan latin kökenli kelimelerin Türkçe karşılıklarını tablo halinde verdik.

Bir başka tabloda, anlamca sıkça karıştırılan kelimeleri ve sıkça yapılan telaffuz hatalarını içeren kelime gruplarını alıştırmaları ile birlikte verdik. Zira birçok kelimeyi yanlış anlamlarda kullanabiliyor ve hatalı telaffuz edebiliyoruz.

Bir başka tabloda, galat-ı meşhur diye tabir ettiğimiz dilimize yerleşmiş doğru bilinen yanlışları gösterdik.

“Ğ” HARFİNİN KONUŞMA DİLİNDE KULLANILIŞI

Her dilin bir fonetik yapısı olduğunu ve buna göre Türkçenin her zaman yazıldığı gibi okunan bir dil olmadığını belirtmiştik. Bu kuralın karşımıza çıktığı yerlerden biri, “ğ” nin konuşma dilinde kullanımınıdır. Zira Türkçede “ğ” yalnızca yazı dilinde kullanılır. Konuşmada “ğ” bütünüyle kaybolmuş gibidir. Yani **“ğ” konuşma dilinde söylenmez.** Ayrıca, “ğ” harfini çıkarmaya çalışmak hem Türkçemizin akıcılığını hem de ses ahengini bozmaktadır.

Buna göre, “ğ” genelde kendinden önce gelen harfi bir harf kadar uzatarak söyler ya da kendinden önceki ve sonraki harfler ulama yapılarak sesletilir. Bazı özel durumlarda ise kendinden sonraki harfi okutmaz. Şimdi “ğ” ile ilgili kurallara göz atalım. **Bu kuralların sadece konuşma dilinde geçerli olduğunu unutmayın!** Yazı dilinde “ğ” geçerliliğini devam ettirmektedir.

A) Ünlü ve Ünsüz Arasında Olduğu Durumlar

1- Eğer “ğ” sesli ve sessiz harfin arasında ise ve “a, ı, o, u” ve “ö, ü, i” sesli harflerden sonra geliyor ise, sesli harfler uzatılarak sesletilir. Örneklendirelim:

“**Yağmak**” kelimesini inceleyelim: “ğ” “a” ve “m” nin arasında yer almakta. Bu durumda “ğ” kendisinden önce gelen sesli harf “a”yı bir harf kadar uzatarak kelime, “**yaamak**” şeklinde sesletilir. “ğ” harfi diğer sesli harflerden sonra geldiğinde durum şu şekilde olmaktadır:

I: çığlık: Çılık (okunuşu); İ: çiğnemek: çinemek (okunuşu)

O: doğru: dooru (okunuşu); Ö: öğretmen: ööretmen (okunuşu)

U: tuğla: tuula (okunuşu); Ü: düğme: düüme (okunuşu)

2- Eğer “ğ” “e”den sonra gelirse, “ğ”, “y” sesi olarak ortaya çıkar. Örneklendirelim:

"**Teğmen**" kelimesini inceleyelim: "**ğ**" "**e**" ve "**m**" nin arasında yer almakta. Bu durumda "**ğ**" e harfinden sonra geldiği için "**y**" olarak sesletilir. Kelime "**teymen**" şeklinde okunur. Bu kurala uyan diğer kelimeleri şöyle örnekleyebiliriz:

eğri: eyri (okunuşu) eğlenmek: eylenmek (okunuşu)

seğmen: seymen (okunuşu) değnek: deynek (okunuşu)

eğlence: eylence (okunuşu) eğletmek: eyletmek (okunuşu)

Örnek: Teğmen eğlencede seğmenlerin eğri değneği ile çok eğlendi.

Okunuşu: *Teymen eylencede seymenlerin eyri deyneyi ile çok eyelendi.*

B) İki Sesli Harfin Arasında Olduğunda

1) "**ğ**" den önceki sesli harfin uzaması şeklinde olur:

"ğ" harfinin sesli harflerin arasında olma durumları şu şekildedir:

"a ğ a" ("a"nın uzaması şeklinde olur.)

sağanak: saanak (okunuşu) yağacak: yaacak (okunuşu)

"ı ğ ı" ("ı"nın uzaması şeklinde olur.)

yığın: yıın (okunuşu) sığır: sıır (okunuşu)

"i ğ i" ("i"nin uzaması şeklinde olur.)

siğil: siil (okunuşu)

"u ğ u" ("u"nın uzaması şeklinde olur)

kuğu: kuu (okunuşu)

"ü ğ ü" (ü'nün uzaması şeklinde olur)

düğüm: düüm (okunuşu)

"a ğ ı" Burada özel bir durum vardır. "ğ" harfi, a ile ı'nın arasında olduğunda söyleyişte a harfi uzar, ı harfi ise sesletilmez. Mesela, "**yağış**" kelimesinde "ğ" a ile ı'nın arasında olduğu için a harfini uzun söyleyip ı harfini sesletmeyeceğiz. Bu durumda "**yağış**" kelimesinin sesletilmesi "**yaaş**" şeklinde gerçekleşir. Bu kural ile ilgili diğer bazı kelimeleri örneklendirelim:

bağımsız (baamsız), kâğıt (kâat), sağır (saar), bağır (baar), çağır (çaar), ağız (aaz), bağış (baaş), ağıt (aat), dağıt (daat), ağır (aar), dağıtım (daatım), dağınık (daanık), buzağı (buzaa), uçağı (uçaa)

Alıştırma: Yağış altında dağıttığı kâğıt üzerindeki yazıyı sağrıların bile du-yabileceği kadar ağıt yakar gibi yüksek sesle ama ağır ağır; “Türkiye bağımsızdır bağımsız kalacak” diye bağı yırtılırcasına bağıra çağıra bağırarak bağı-sını uçağa yetiştirmeye çalıştı.

Okunuşu: *Yaaş* altında **daattığı kâat** üzerindeki yazıyı **saarların** bi-le du-yabileceği kadar **aat** yakar gibi yüksek sesle ama **aar aar**; “Türkiye **baamsızdır baamsız** kalacak” diye **baarı yırtılırcasına baara çaara ba-ararak baaşını ucaa** yetiştirmeye çalıştı.

2) “ğ”nin “y” Harfine Dönüşmesi Şeklinde Olur:

“ğ”nin iki “e” arasında ve “e” ile “i” arasında oluş halidir. “**e ğ e**” veya “**e ğ i**” veya “**i ğ e**” şeklinde olur. **Her üç hâlde de “ğ”, “y”ye dönüşür.** Me-sela “**beğenmek**” kelimesini sesletirken “**ğ**” “**y**” harfine dönüşerek, “**beyen-mek**” şeklinde sesletiler. Diğer bazı kelimeleri şöyle örneklendirebiliriz.

eğer: eyer (okunuşu)

değer: deyer (okunuşu)

meğer: meyer (okunuşu)

eğitim: eyitim (okunuşu)

değirmen: deyirmen (okunuşu)

eğilim: eyilim (okunuşu)

ciğer: ciyer (okunuşu)

diğer: diyer (okunuşu)

Alıştırma: Eğer iyi bir eğitim dönemi geçirirsen, değirmen tatil köyün-de eğlenmene izin verme gibi bir eğilimim var. Hatta geleceğe dönük hayal-ler kur. Eğitim döneminin sonunda meğer her şeye değermiş diyeceksin. Di-ğer taraftan ciğer ziyafeti de seni bekliyor.

Okunuşu: *Eyer* iyi bir **eyitim** dönemi geçirirsen, **deyirmen** tatil kö-yünde **eylenmene** izin verme gibi bir **eyilimim** var. Hatta **geleceye** dö-nük hayaller kur. **Eyitim** döneminin sonunda **meyer** her şeye **deyermiş** diyeceksin. **Diyer** taraftan **ciyer** ziyafeti de seni bekliyor.

3) “ğ”nin Önündeki ve Sonundaki İki Sesli Harfin Ulama-sı Şeklinde Olur.

ğ” harfinin sesli harflerin arasında olma durumları şu şekildedir:

“**a ğ o**” (“**a**” sesinden “**o**” sesine ulama şeklinde olur.)

sağol: saol (okunuşu)

“**a ğ u**” (“**a**” sesinden “**u**” sesine ulama şeklinde olur.)

ağustos: austos (okunuşu)

“o ğ a” (“o” sesinden “a” sesine ulama şeklinde olur.)

boğaz: boaz (okunuşu)

“o ğ u” (“o” sesinden “u” sesine ulama şeklinde olur.)

yoğurt: yourt (okunuşu)

“ı ğ a” (“ğ” düşer iki ünlü birbirine ulanır.)

ıslığa: ısla (okunuşu)

“ö ğ e” (İki ünlü birbirine ulanarak söylenir.)

Öge: öe (okunuşu)

“ö ğ ü” (İki ünlü birbirine ulanarak söylenir.)

Öğünmek: öünmek (okunuşu)

C) Kelimenin Sonunda Olduğu Zaman

“ğ” harfi erir, söylenmez.

orta çağ: orta çaa

sığ su: sı su

yağ aktı: yaa aktı

sağ yanım: saa yanım

çığ yağmış: çii yaamış

yüksek dağ: yüksek daa

D) Özel İsimlerde

Eğer kelime isim hâlinde ise “ulama” şeklinde, sıfat olarak kullanıldı ise kural uygulanır.

Yağız (Yaız) Bey - Yağız (yaaz) bir at.

Bağış (Baış) Bey - Bağış (baaş) yapmak.

Çağın (Çain) Bey - Çağın (çaan) gerektirdiği.

Örnekler: Yağız (Yaız) Bey, yağız (yaaz) bir ata bindi.

Burada **“Yağız bir at”** derken **“yağız”** kelimesi sıfat olarak kullanıldığı için ulama yapılmaz. Kelime **“yaaz”** şeklinde sesletilir. Ancak **“Yağız”** isim halinde kullanıldığında **“Yaız”** olarak ulama şeklinde sesletiler.

Bağış (Baış) Bey derneğimize (derneyimize) bağış (baaş) yaptı.

Bu cümlede, **“bağış yaptı”** derken **“bağış”** kelimesi kurala uygun olarak **“baaş”** şeklinde sesletilir. Ancak **“Bağış”** isim olarak kullanıldığında ise **“Baış”** şeklinde ulama yapılarak sesletilir.

Alıştırma: Bağış Bey, derneğimize **bağış** yaptıktan hemen sonra, **Yağız Bey** ile birlikte, **yağız** bir ata binmeyerek **çağın** gerektirdiği şekilde **Çağın Beyin uçağına** bindiler.

Okunuşu: Baiş Bey, derneğimize **baaş** yaptıktan hemen sonra, **Yaız Bey** ile birlikte, **yaaz** bir ata binmeyerek **caan** gerektirdiği şekilde **Çam Beyin ucaana** bindiler.

E) “ğ” Harfi “o” ile “a” Arasında ve “ö” ile “ü” Arasında Olduğunda

o ğ a ; o ğ ü şeklinde olur. “ğ” harfi, o” ile “a” arasına ve “ö” ile “ü” arasına girdiğinde bilinenin aksine **v’leşmez.**

Doğru Söyleyiş

soğan (soan)

oğalamak (oalamak)

öğün (öün)

Yanlış Söyleyiş

sovan

ovalamak

övün

İstisna:övün(yemek övünü)

Bunların dışında, aşağıdaki kelimelerde de yaygın olarak yanlış kullanım söz konusudur:

Doğru Söyleyiş

koğmak (koomak)

oğmak (oomak)

söğmek (söömek)

döğmek (döömek)

Yanlış Söyleyiş

kovmak

ovmak

sövmek

dövmek

ALIŞTIRMALAR

Aşağıdaki alıştırmalarda, “ğ”nin “a” ile “ı”nın arasına girdiği ve “y”leştiği kelimeleri tespit edip kurala göre okuyun. Alıştırmaları ses kaydınızı yapıp diliniz alışınca kadar çalışın.

Alıştırma 1

Ağır ağır yağan yağışlı havalarda kendisini daha bir özgür daha bir bağımsız hissediyordu. Sağırların bile duyabileceği kadar alabildiğince kuvvetli bağırıp çağırmak, elindeki kâğıtları etrafa dağıtmak istiyordu. Bir yanında ağır yakan insanlar, öbür yanında dağı, bağı aşmış, ağız dalaşına girmiş gençler...

İnsanlar adeta öküz altında buzağı arıyorlar. Bağışlayın beni ama insanlar mı çıldırdı yoksa ben henüz uyanmadığım bir rüyanın içinde miyim? Artık çağı aşmak lazım değil mi? Acele edin, fırsat uçağı kaçmak üzere!

Alıştırma 2

Duyuma engelli sağır insanlar genellikle işaret dili ile konuşurlar. Ancak bu işaret dilini bilmeyenler onlarla kâğıt üzerinde yazışarak anlaşılır. Bazen de sağır olmayan ama az duyan insanlar vardır. Onlarla anlaşmak için bağır-mak gerek. Bağırıp çağırarak insanın ses tellerini de etkiliyor. Sağır bir insa-nı bir yerden başka bir yere bağırarak çağırırsanız bile bir işe yaramayacaktır. Şunu hep hatırd tutmak gerekir ki engelliler için kurulan dernekler, gönüllü bağışları ile ayakta durmaktadırlar. Bu bağışlar maddi olabileceği gibi mane-vi de olmaktadır. Uygun bir dağıtım ağına sahip olan dernekler bağışları ih-tiyaç sahiplerine en kısa sürede dağıtmaktadırlar. Bağımsız ülkemizin bağım-sız dernekleri, yağmur yağış demeden özveri ile çalışmakta ve ağıt dökme-den, şikâyetlenmeden ağır ağır ama emin adımlar ile işlerini yürütmektedir-ler. Hatta bazı dernekler zor şartlar altında çalıştıkları hâlde ağızlarından hiç-bir şikâyet hatta olumsuz hiçbir söz duyulmamıştır. Bazı hayırseverlerin gele-ceğe dönük dağı aşan bağışları, insanlığa örnek olmaktadır. Bu çağ, yardım ve bilinçlenme çağıdır.

Alıştırma 3

Teğmen için değirmenin hemen yanında, soğuk havanın ciğerlerini don-durmasına aldırmadan seğmenleri seyretmek büyük bir eğlence idi. Eğer seğ-menler başarabilirlerse ellerindeki eğri değnekler ile yerdeki iğneleri iğneden-liklerin içine toplamaya çalışacaklar. Soğuk havaya rağmen sakız çiğneyerek seğmenleri seyretmek her şeye değer. Çok eğlenceli bir işti bu.

Alıştırma 4

Eğer teğmen Bağış Bey, bağış yaptıktan hemen sonra ağır ağır yağın bu yağışlı havada, Yağız Bey ile birlikte yağız bir ata binerek, dağı, bağı aşarak, çağın gereği olan Çağın Beyin uçağını kaçırmadan ciğerleri yeyip gelirse sa-ğır seğmenlerin bile duyabileceği kadar bağımsızca bağıracağım.

Alıştırma 5

Eğer yağışlı havalarda, Yağız Bey'in yağız bir ata binmeyi, Bağış Bey'in bağış yapmayı sevmesi gibi sen de yağın yağmurun altında, çağın gerektirdi-

ği olan Çağın Beyin uçağına binmeyip yürümeyi seviyor isen, bağımsız ruhlu ve eğlenceli bir kişisin demektir.

Alıştırmaların Çözümleri:

Alıştırma 1: Aar aar yaan yaaşlı havalarda kendisini **saar** gibi değil de daha bir özgür daha bir **baamsız** hissediyordu. **Alabildiince baarmak**, elindekileri, **kâatları** her şeyi etrafa saçmak istiyordu. Öyle bir **baarmak** istiyordu ki **saarların** bile duyabileceği kadar kuvvetli olmasını istiyordu. Etrafta onu görenler birbirlerini yardıma **çaarmaya** başladılar. Herkes şaşırmişti, bir yanlarında **aat** yakan insanlar, bir taraflarında **baarıp çaaran daatan** insanlar... Öbür yanda **daa**, **baa** aşmış, **aaz** dalaşına girmiş gençler... İnsanlar adeta öküz altında **buzaa** arıyorlar. **Baaşlayın** beni ama insanlar mı çıldırdı yoksa ben henüz **uyanmadım** bir rüyanın içinde miyim? Artık **çaa** aşmak lazım değil mi? Acele edin, fırsat **uçaa** kaçmak üzere!

Alıştırma 2: Duyma engelli **saar** insanlar genellikle işaret dili ile konuşurlar. Ancak bu işaret dilini bilmeyenler onlarla **kâat** üzerinde yazarak anlaşırılar. Bazen de **saar** olmayan ama az duyan insanlar vardır. Onlarla anlaşmak için **baarmak** gerek. **Baarıp çaarmak** insanın ses tellerini de etkiliyor. **Saar** bir insanı bir yerden başka bir yere **baarak çarsanız** bile bir işe yaramayacaktır. Şunu hep hatırd tutmak gerekir ki engelliler için kurulan dernekler, gönüllü **baaşları** ile ayakta durmaktadır. Bu **baaşlar** maddi olabileceği gibi manevi de olmaktadır. Uygun bir **daatım aana** sahip olan dernekler **baaşları** ihtiyaç sahiplerine en kısa sürede **daatmaktadırlar**. **Baamsız** ülkemizin **baamsız** dernekleri, **yamur yaaş** demeden özveri ile çalışmakta ve **aat** dökmeden, şikâyetlenmeden **aar aar** ama emin adımlar ile işlerini yürütmektedirler. Hatta bazı dernekler zor şartlar altında çalıştıkları hâlde **aazlarından** hiçbir şikâyet hatta olumsuz hiçbir söz duyulmamıştır. Bazı hayırseverlerin **geleceye** dönük **daa** aşan **baaşları**, insanlığa örnek olmaktadır. Bu **çaa**, yardım ve bilinçlenme **çaadır**.

Alıştırma 3: Teymen için **diyer** büyük **deyirmenin** hemen yanında, soğuk havanın **ciyerlerini** dondurmasına aldırmadan **seymenleri** seyretmek büyük bir **eylence** idi. **Eyer seymenler** başarabilirlerse ellerindeki **eyri deynekler** ile yerdeki **inyeleri inyedenliklerin** içine toplamaya çalışacaklar. Soğuk havaya rağmen sakız **çiyneyerek seymenleri** seyretmek her şeye **deyer**. Çok **eylenceli** bir işti bu.

Alıştırma 4: Eyer teymen Baiş Bey, baaş yaptıktan hemen sonra aar aar yağan bu yaaşlı havada, Yaız Bey ile birlikte yaaz bir ata bine rek, daa, baa aşarak, çaan gereği olan Çam Beyin uçaanı kaçırmadan ciyerleri yiyip gelirse saar seymenlerin bile duyabileceği kadar baamsızca baarıcaam.

Alıştırma 5: Eyer yaaşlı havalarda, Yaız Bey'in yaaz bir ata binmeyi, Baiş Bey'in baaş yapmayı sevmesi gibi, sen de yaan yaamurun altında, çaan gerektirdiği olan Çam Beyin uçaana binmeyip yürümeyi seviyor isen, baamsız ruhlu ve eylenceli bir kişisin demektir.

N'nin ÖZEL DURUMLARI

“N” harfi “**k, g, j, s**” harflerinden önce kullanıldığında “**N**” sesi çıkarılmaz.

N ve K'nin birlikte söylendiği durumlar: “N” sesi çıkarılmaz. “K” harfi arka damaktan seslendirilir.

Çankaya, Ankara, Çankırı

N ve G'nin birlikte söylendiği durumlar: “N” sesi çıkarılmaz. “G” harfi arka damaktan seslendirilir.

Zonguldak, rengârenk, yenge, rengi, hangi, dengi, Engin, zengin

N ve J'nin birlikte söylendiği durumlar: “N” sesi çıkarılmaz.

Panjur, Tanju, anjiyo

N ve S'nin birlikte söylendiği durumlar: “N” sesi çıkarılmaz.

Tansu, pansuman, pansiyon

N ve Y'nin birlikte söylendiği durumlar: “N” sesi çıkarılmaz.

Dünya: (Düyya), on yedi: (oy yedi), Konya: (Koyya) şeklinde seslendirilirler.

N ve R'nin birlikte söylendiği durumlar: “N” sesi çıkarılmaz.

Sonra: Sorra şeklinde seslendirilir.

Ö ve Y'nin birlikte söylendiği durumlar: “Ö” harfi bir harf kadar uzatılarak sesletilir:

Böyle: **bööle** Şöyle: **şööle** Öyle: **ööle** Söyle: **sööle**

ÜNLÜ HARFLERDE DARALMA

Türkçe her zaman yazıldığı gibi okunan bir dil değildir. Tıpkı **ğ'de** olduğu gibi bunun başka bir örneği de **a** ve **e** sesli harflerde önümüze çıkar. Konuşma dilinde bazı durumlarda **a** ve **e** sesli harflerinde daralma olur ve “**e**” ile

“a” daralarak “i” ve “ı”ya bazı durumlarda “u”ya ve “ü”ye dönüşür. Aşağıda bu durumları gösteren örnekleri göreceksiniz.

1. “-ACAK, -ECEK” Eki ile Biten Kelimelerde

Çoğunlukla “a” veya “e” ünlüleriyle biten ve bir eylem belirten kök veya gövdeler, ünlü ile başlayan “-acak, -ecek” gibi bir ek aldığı anda “c” ünsüzü kendinden önce gelen “a” ve “e”yi daraltarak “a” ünlüsünü “ı” ya da “u” biçimine; “e” ünlüsünü de daraltarak “i” ya da “ü” hâline dönüştürür. Şimdi bunları örneklerle görelim:

a) “a” darlaşıp “ı” olur.

Alacak: **Alıcak** (okunuşu)

Örnek: *Bu zor hareketi bir kerede yapacak (yapıcak).*

b) “e” darlaşıp “i” olur.

Verecek: **Vericek** (okunuşu)

Örnek: *Kendi elbisesini kendi diyecek (dikicek).*

c) Eylem kökünde (o,ö,u,ü) var ise; eklerinin birinci ünlüsü “a” ise “u”ya, eklerinin birinci ünlüsü “e” ise “ü”ye dönüşür.

a. Kökte “o” ve “u” var ise, ekteki “a” daralarak “u” olur:

Konacak: **Konucak** (okunuşu)

Örnek: *Kuş biraz sonra yuvasına konacak (konucak).*

Sunacak: **Sunucak** (okunuşu)

Örnek: *Ödevini öğretmenine bugün sunacak (sunucak).*

b. Kökte “ö” ve “ü” var ise ekteki “e” daralarak “ü” olur:

Sönecek: **Sönücek** (okunuşu)

Örnek: *Balonun ağzını iyi kapatmaz isen sönecek (sönücek).*

Süzecek: **Süzücek** (okunuşu)

Örnek: *Bu suları kim süzecek (süzücek)?*

Alıştırma

Aşağıdaki metni kurala uygun olarak okuyunuz.

Yarın bize gelecek. Eminim otomobili çok yavaş sürecektir. Sonra arabasını satacağı. Arabayı satın alanlar elbette ki sorular soracak. Onlara arabasının tüm belgelerini sunacak. Kendisinin göreceği daha çok güzel günleri var.

Okunuşu: Yarın bize **gelicek**. Eminim otomobili çok yavaş **sürücek**. Sonra arabasını **saticak**. Arabayı satın alanlar elbette ki sorular **sorucak**. Onlara arabasının tüm belgelerini **sunucak**. Kendisinin **görücek** daha çok güzel günleri var.

2. “-YACAK, -YECEK” ile Biten Kelimelerde

Araya bir “**y**” ünsüzü geldiğinde yani “-**yacak, -yecek**” gibi ekler geldiğinde araya girmiş olan bu “**y**” ünsüzü, kendisinden önce gelen ünlüleri daraltarak “**a**” ünlüsünü “**i**” biçimine “**e**” ünlüsünü de daraltarak “**i**” hâline dönüştürür. “**y**” ünsüzü, sesletişte hafifçe eridiğinden sanki iki “**i**” veya iki “**i**” sesletiliyormuş şeklinde ve araya hafif bir “**y**” sesi girer.

Örnekler:

“**y**” ve “**c**”den önceki “**a**”lar “**i**”ya dönüşür.

Sallayacak: Sallıyacak (okunuşu)

Sırtlayacak: Sırtlıyacak (okunuşu)

Sollayacak: Solliyacak (okunuşu)

Kurgulayacak: Kurgulıyacak (okunuşu)

Salmayacak: Salmıyacak (okunuşu)

Yırtmayacak: Yırtmıyacak (okunuşu)

Korkmayacak: Korkmıyacak (okunuşu)

Susmayacak: Susmıyacak (okunuşu)

“**y**” ve “**c**”den önceki “**e**”ler “**i**”ye dönüşür.

Bekleyecek: Bekliyecek (okunuşu)

Silkeleyecek: Silkeliyecek (okunuşu)

Kökleyecek: Kökliyecek (okunuşu)

Süsleyecek: Süsliyecek (okunuşu)

Vermeyecek: Vermiyecek (okunuşu)

Çizmeyecek: Çizmiyecek (okunuşu)

Sökmeyecek: Sökmiyecek (okunuşu)

Süzmecek: Süzmiyecek (okunuşu)

Alıştırma

Aşağıdaki metni kurala uygun olarak okuyunuz.

Arabasını sürmeyecek. Arabasını sürmeyince bize gelemeyecek. Bize gelemeyince, bizi göremeyecek. Bizi göremeyince, evde kalamayacak. Evde kalamayınca, çiçekleri sulayamayacak. Çiçekleri sulayamayınca, toprak kuruyacak, çiçekler solacak. Evde kalsaydı, çiçekleri sulayacak, toprak kurumayacak ve çiçekler solmayacaktı. Arılar üzerlerinde uçabilecek, enerjileri bize ışınlanabilecek idi. Ama bugün için uçamayacaklar ve enerjileri ışınlanamayacak.

Okunuşu: Arabasını **sürmiyicek**. Arabasını sürmeyince bize **gelemi-yicek**. Bize gelemeyince, bizi **göremiyicek**. Bizi göremeyince, evde **kalamı-yıcak**. Evde kalamayınca, çiçekleri **suluyamıyıcak**. Çiçekleri **suluyamı-yınca**, toprak **kuruyıcak**, çiçekler **solucak**. Evde kalsaydı, çiçekleri **sulı-yıcak**, toprak **kurumıyıcak** ve çiçekler **solmiyıcaktı**. Arılar üzerlerinde **uçabilicek**, enerjileri bize **ışınlanabilicek** idi. Ama bugün için **uçamıy-cak** ve enerjileri **ışınlanamıyıcak**.

3. “-CAĞIM, -CEĞİM” ile Biten Kelimelerde

Kelimelere “-acağım, -eceğim” gibi ekler geldiğinde, buradaki “c” ünsüzü kendinden önce gelen “a” harfini daraltarak “ı” ünlüsüne; “e” harfini daraltarak “i” ünlüsüne dönüştürür.

Ancak bundan sonra gelen ekin devamında “ğ” ünsüzünün, “e” ve “i” ünlüleri arasına girdiğinde, kelimenin okunuşu gene değişiyor. Çünkü “ğ” ünsüzü, “e” ve “i” ünlülerinin arasına girdiğinde hafif de olsa “y” sesine dönüşecektir.

Gelen ekin devamında “ğ” ünsüzü, “a” ve “ı” ünlüleri arasına girdiğinde ise “a” harfini bir harf kadar uzatarak söyler. “ı” harfi söylenmez. Aşağıdaki örneklerde bu durumları görelim:

- “c”den önceki “a”, “ı” veya “u” ya dönüşür ve “ğ”den önceki “a” bir harf uzar.

Yatacağım: Yatıcaam (okunuşu) (“c”den önceki “a” harfi “ı”ya dönüş-tü. “ğ” kendinden önceki “a” harfini bir harf kadar uzatarak “caam” şeklinde okutur. “ğ” sesletilmez.)

Bozacağım: Bozucaam (okunuşu) (“c”den önceki “a”, “u” oldu. “ğ” ise kendinden önceki “a” harfini uzatarak söyler.)

Yutacağım: Yutucaam (okunuşu) (“c”den önceki “a”, “u” oldu. “ğ” ise kendinden önceki “a” harfini uzatarak söyler.)

- “c”den önceki “e”, “i”ye dönüşür ve “ğ” kendinden önce gelen “e”-yi bir harf uzatır veya “y” sesine dönüşür.

Birinci okunuş:

“c”den önceki “e”, “i” ye dönüşür ve “ğ” kendinden önce gelen “e”-yi bir harf uzatır.

Vereceğim: Vericeem (okunuşu) (“c”den önceki “e”, “i” oldu. “ğ” ise kendinden önceki “e” harfini uzatarak söyler.)

Dikeceğim: Dikiceem (okunuşu) (“c”den önceki “e”, “i” oldu. “ğ” ise kendinden önceki “e” harfini uzatarak söyler.)

Dökeceğim: Döküceem (okunuşu) (“c”den önceki “e”, “ü” oldu. “ğ” ise kendinden önceki “e” harfini uzatarak söyler.)

Süzeceğim: Süzüceem (okunuşu) (“c”den önceki “e”, “ü” oldu. “ğ” ise kendinden önceki “e” harfini uzatarak söyler.)

İkinci okunuş: Bu örneğe dikkat edin!

“c”den önceki “e”, “i”ye dönüşür ve “ğ”, “e”den sonra geldiği için “y” şeklinde okunur.

Vereceğim: Vericeyim (“c”den önceki “e”, “i”ye dönüştü, “ğ” de “y”-ye dönüştü.)

Vericiyim (okunuşu) (“y”den önceki “e”, “i”ye dönüştü.)

Dikeceğim: Dikiceyim (“c”den önceki “e”, “i”ye dönüştü, “ğ” de “y”-ye dönüştü.)

Dikiciyim (okunuşu) (“y”den önceki “e”, “i”ye dönüştü.)

Dökeceğim: döküceyim (“c”den önceki “e”, “ü”ye dönüştü, “ğ”, “y”ye dönüştü.)

döküciyim (okunuşu) (“y”den önceki “e”, “i”ye dönüştü.)

Süzeceğim: Süzüceyim (“c”den önceki “e”, “ü”ye dönüştü, “ğ”, “y”ye dönüştü.)

Süzüciyim (okunuşu) (“y”den önceki “e”, “i”ye dönüştü.)

Netice itibarıyla, örneklerdeki iki sesli harf arasında kalan “y” ünlüsü büzüşerek “**vereceğim; dikeceğim; dökeceğim; süzeceğim**” kelimeleri “**vericiyim; dikiciyim; döküciyim; süzüciyim**” şeklinde okunur. Günümüzde “ve-

riceem; dikiceem; döküceem; süzüceem” şeklindeki söyleyiş biçimi de (“ğ” harfinin kendinden önceki sesli harfi uzatması kuralına dayanarak) doğru olarak kabul görmüştür. Dolayısıyla her iki okunuş da doğrudur.

Son olarak, “**Değil mi?**” sözcüğünü inceleyelim:

“e” den sonra gelen “ğ” harfi “y”ye dönüşür: **Deyil mi?**

“y” den önce gelen “e” harfi “i” ye dönüşür: **Dişil mi?**

Dolayısıyla, iki “i” arasında kalan “y” harfi belli belirsiz sesletileceği için sözcük, “**diil mi?**” şeklinde sesletilir.

Alıştırma

Aşağıdaki metni kurala uygun olarak okuyunuz.

Misafirlerimiz için yeni bir düzen kuracağım. Odalarındaki çiçekleri sulayacağım. Elbiselerini keseleyeceğim. Güzel yemekler yedireceğim. Onlar için lokma dökeceğim, sıkma meyve sularını süzeceğim. Onlara sorular soracağım, onlarla ilgileneceğim. Doğrusu da bu değil mi?

Okunuşu: Misafirlerimiz için yeni bir düzen **kurucaam**. Odalarındaki çiçekleri **suluyucaam**. Elbiselerini **keseliyceem; keseliyiciyim**. Güzel yemekler **yediriceem; yediriciyim**. Onlar için lokma **döküceem; döküciyim**, sıkma meyve sularını **süzüceem; süzüciyim**. Onlara **sorucaam**, onlarla **ilgileniceem; ilgileniciyim**. Doğrusu da bu **diil mi?**

4. “-YACAĞIM, -YECEĞİM” ile Biten Kelimelerde

Kelimelere “-yacağım, -yeceğim” gibi ekler geldiğinde de “c” ünsüzünün yapmış olduğu etkinin aynısını “y” ünsüzünün de yaptığını görürüz. Burada da “ğ” ünsüzü, “e” ve “i” ünlülerinin arasına girdiğinde hafif de olsa “y” sesine dönüşecektir. “y” ve “c” ünsüzleri kendinden önce gelen “a” ünlüsünü “ı” ünlüsüne, “e” ünlüsünü “i” ünlüsüne dönüştürür. Aşağıdaki örneklerde bu durumları görelim:

- “y” ve “c”den önceki “a”lar “ı”ya dönüşür. “ğ”den önceki “a” bir harf kadar uzar.

Aramayacağım

Aramıyıcaam (okunuşu) (“y”den ve “c”den önceki “a”lar “ı”ya dönüştü. “ğ”den önceki “a” bir harf kadar uzadı.)

Karalayacağım: Karalıyıcaam (okunuşu)

Sırtlayacağım: Sırtlıyıcaam (okunuşu)

Koklayacağım:	Koklıy ıcaam (okunuşu)
Sulayacağım:	Sulıy ıcaam (okunuşu)
Yatamayacağım:	Yatamıy ıcaam (okunuşu)
Sıkamayacağım:	Sıkamıy ıcaam (okunuşu)
Yoramayacağım:	Yoramıy ıcaam (okunuşu)
Vuramayacağım:	Vuramıy ıcaam (okunuşu)
Karalayamayacağım:	Karalıyamıy ıcaam (okunuşu)
Sırtlayamayacağım:	Sırtlıyamıy ıcaam (okunuşu)
Koklayamayacağım:	Koklıyamıy ıcaam (okunuşu)
Sulayamayacağım:	Suluyamıy ıcaam (okunuşu)

- **“y” ve “c”den önceki “e”ler “i”ye dönüşür. “ğ”den önceki “e” bir harf kadar uzar veya “y” sesine dönüşür.**

Birinci okunuşu:

“y” ve “c”den önceki “e”ler “i”ye dönüşür. “ğ”den önceki “e” bir harf kadar uzar.

Bekleyeceğim

Bekliyceem (okunuşu) (“y” ve “c” den önceki “e”, “i”ye dönüştü. “ğ” kendinden önceki “e”yi bir harf kadar uzatarak söyletir.)

Çiğneyeceğim: Çiy**niyceem** (okunuşu)

Gözleyeceğim: Gözli**yiceem** (okunuşu)

Süsleyeceğim: Süsli**yiceem** (okunuşu)

Gelemeyeceğim: gele**miyceem** (okunuşu)

Sökemeyeceğim: sökemi**yiceem** (okunuşu)

Süremeyeceğim: süremi**yiceem** (okunuşu)

İkinci Okunuşu: Bu örneğe dikkat edin!

“y” ve “c”den önceki “e”, “i”ye dönüşür ve “ğ”, “e”den sonra geldiği için “y” şeklinde okunur.

Bekleyeceğim

Bekliyceyim (“y”den ve “c”den önceki “e”ler, “i”ye dönüştü. “ğ” “y” dönüştü.)

Bekliyiciyim (okunuşu) (“ğ” “y” harfine dönüştükten sonra önündeki “e” harfi “i” oldu.)

Çiğneyeceğim	Çıynıyiceyim	Çıynıyiciyim
Gözleyeceğim	Gözliyiceyim	Gözliyiciyim
Süsleyeceğim	Süsliyiceyim	Süsliyiciyim
Gelemeyeceğim	Gelemiyiceyim	Gelemiyiciyim
Çiğneyemeyeceğim	Çıynıyemiyiceyim	Çıynıyemiyiciyim
Sökemeyeceğim	Sökemiyiceyim	Sökemiyiciyim
Süremeyeceğim	Süremiyiceyim	Süremiyiciyim

Netice itibarıyla, örneklerdeki iki sesli harf arasında kalan “y” büzüşerek “**bekleyeceğim; çiğneyeceğim; gözleyeceğim; süsleyeceğim**” kelimesi “**bekliyiciyim; çıynıyiciyim; gözliyiciyim; süsliyiciyim**” şeklinde okunur. Günümüzde “**bekliyceem; çıynıyceem; gözliyceem; süsliyceem**” şeklindeki söyleyiş biçimi de doğru olarak kabul görmüştür. Dolayısıyla her iki okunuş da doğrudur.

Alıştırma

Aşağıdaki metni kurala uygun olarak okuyunuz.

Artık kötü şeyleri düşünmeyeceğim. Kafama takmayacağım. Bunların bana acı vermesine müsaade etmeyeceğim. İnsanları hatalarından dolayı eleştirmeyeceğim. Onları bir kalemde silip atmayacağım. Onların da eleştirilerini dikkate alacağım ama kalbimi kırmalarına fırsat vermeyeceğim.

Okunuşu: Artık kötü şeyleri **düşünmiyceem; düşünmiyiciyim**. Kafama **takmıyicaam**. Bunların bana acı vermesine müsaade **etmiyceem; etmiyiciyim**. İnsanları hatalarından dolayı **eleştirmiyecem; eleştirmiyiciyim**. Onları bir kalemde silip **atmıyicaam**. Onların da eleştirilerini dikkate **alıcaam** ama kalbimi kırmalarına fırsat **vermiyceem; vermiyiciyim**.

5. “-A, -E, -AN, -EN, -ARAK, -EREK, MAYA, MEYE,” Ekleri Geldiğinde

Birden çok heceli fiiller “-a, -e, -an, -en, -arak, -erek ve -maya, -meye” ünlüleri ile bitiyorsa “y” den önce gelen bu fiillerdeki “a” ve “e” ünlülerinde daralma olur.

a. -an, -en ile biten fiiller:

Kanayan: **Kanıyan** (okunuşu)

Örnek: Kanayan (**kanıyan**) yarası var.

Vermeyen: **Vermiyen** (okunuşu)

Örnek: Parasını vermeyen (**vermiyen**) gelemez.

b. -arak, -erek ile biten fiiller:

Saklayarak: **Saklıyarak** (okunuşu)

Örnek: Kabahatini saklayarak (**saklıyarak**) bir şey kazanamayacak (**kazanamıyacak**).

Vermeyerek: **Vermiyerek** (okunuşu)

Örnek: Çiçeğe suyunu vermeyerek (**vermiyerek**) yanlış yapıyorsun.

c. -maya, -meye ile biten fiiller:

Almaya: **Almıya** (okunuşu)

Örnek: Hakkını almaya (**almıya**) çalışacaksın.

Bekleyene: **Bekliyene**

Örnek: Hediye bekleyene (**bekliyene**) vereceksin (**vericeksin**). Hatırını sormayana (**sormıyana**) sen soracaksın (**sorucaksın**).

d. “a” ile biten fiiller:

Odadaki dağınıklığı toplaya (**toplıya**) toplaya (**toplıya**) bitiremedim. Bu dağınıklıkta (**daanıklıkta**) yüzüğümü (**yüzüümü**) araya (**arıya**) araya (**arıya**) bir hâl oldum.

e. “e” ile biten fiiller:

Kiri çıkarabilmek için elbiseni çitileye (**çitiliye**) çitileye (**çitiliye**) yıprandı gitti.

Durakta otobüsün gelmesini beklie (**bekliye**) beklie (**bekliye**) ağaç oldum.

Alıştırma

Aşağıdaki metni kurala uygun olarak okuyunuz.

Bizi dinleyen kardeşlerim. Bundan sonra, olmuşları konuşmayarak, olacakları düşünmeyerek onları anlamaya ve dertlerini görmeye çalışacağız. Erkenden memleketlerine gitmeye kalksalar da onları anlamaya çalışarak, gönüllerini kırmamaya ve onları üzmemeye çalışacağız.

Okunuşu: Bizi **dinliyen** kardeşlerim. Bundan sonra, olmuşları **konuşmıyarak**, olacakları **düşünmiyerek** onları **anlamıya** ve dertlerini

görmeye çalışıcaaz. Erkenden memleketlerine **gitmeye** kalksalar da onları **anlamıya** çalışarak, gönüllerini **kırmamıya** ve onları **üzmemiye çalışıcaaz.**

6. Emir Kipinde Daralma

Emir kipinin **birinci tekil şahsında** da daralmaların olduğunu görmekteyiz:

1. Başlayayım

Başlıyım (y'den önceki a'lar ı'ya dönüşür.)

Başlı:yım (okunuşu) (y büzüşerek belli belirsiz sesletilir.)

2. Başlamayayım Başlamıyım Başlamı:yım (okunuşu)

3. Yapayım Yapıyım Yapı:yım (okunuşu)

4. Yapmayayım Yapmıyım Yapmı:ım (okunuşu)

5. Geleyim Geliyim Geli:yım (okunuşu)

6. Gelmeyeyim Gelmiyiyim Gelmi:yım(okunuşu)

7. Söyleyeyim Söyliyiyim Söyli:yım (okunuşu)

8. Söylemeyeyim Söylemiyiyim Söylemi:yım (okunuşu)

Alıştırma

Aşağıdaki metni kurala uygun olarak okuyunuz.

Artık kötü şeyleri düşünmeyeyim. Kafama takmayayım. Bunların bana acı vermesine müsaade etmeyeyim. İnsanları hatalarından dolayı eleştirmeyeyim. Onların da eleştirilerini dikkate alayım ama kalbimi kırmalarına fırsat vermeyeyim. Geleyim hatırlarını sorayım, gönüllerini yapayım, her şeye yeniden başlayayım.

Okunuşu: Artık kötü şeyleri **düşünmiyim.** Kafama **takmıyım.** Bunların bana acı vermesine müsaade **etmiyim.** İnsanları hatalarından dolayı **eleştirmiyim.** Onların da eleştirilerini dikkate **alıyım** ama kalbimi kırmalarına fırsat **vermiyim.** **Geliyim** gönüllerini **yapıyım,** her şeye yeniden **başlıyım.**

7. Ad Konumunda

Kimi zaman da ad konumunda olan kelimelere gelen eklerde bulunan “c” ve “y” ünsüzleri kendilerinden önce gelen “e” ve “a” ünlülerini daraltırlar.

ağabey

aabiy (“ğ”den dolayı “a” bir harf uzar. “y”den dolayı “e” ünlüsü, “i” ünlüsüne dönüşür.)

abi (okunuşu)

Gelmeyen (“y”den önceki “e” harfi “i” olur.)

Gelmiyen (okunuşu)

Örnek: Ağabey (**abi**) geziye gelmeyen (**gelmiyen**) var mı?

8. Yazı Dilinde Oluş Halleri

Bu dönüşmenin yazı diline de yansıyan şekillerinin, şimdiki zaman örneklerinde yani kök veya gövde olan kelimelere “-yor” eki geldiğinde ortaya çıktığı görülür. Bunlar yazı dilinde de aynen konuşma dilinde olduğu gibi kullanılmaktadır:

Söyleyor: söylüyor

bakmıyor: bakmıyor

yeyor: yiyor

terleyor: terliyor

9. Daralma Olmayan Durumlar

İstisna 1

Tek heceli olan “**demek**” ve “**yemek**” fiillerinde, söyleyişteki “**i**” ünlüsü yazıya da geçirilir.

Yeyen: **yiyen** (yazılışı)

yiyen (okunuşu)

Yeyecek: **yiyecek** (yazılışı)

yiyecek (okunuşu)

Deyen: **diyen** (yazılışı)

diyen (okunuşu)

İstisna 2

Eğer “**silecek, gelecek, giyecek, içecek, yiyecek**” gibi kelimeler eylem den ad yapım eki görevi için geliyorsa daralma kuralı geçersizdir. Yani bu gibi kelimeler, isim hâlinde kullanılıyor ise “**a**” ya da “**e**”de daralma olmaz.

Örnekler:

Bir gün gelecek (**gelicek**) **gelecek** nesil daha farklı düşünecek.

Kazım evin camlarını lastik **sileceklerle** ile silecek (**silicek**).

İçeceklerini içecek (**içicek**) misin?

Arabaya aldığın **içecekleri** ve **yiyecekleri** ne zaman içecek (**içicek**) ve ne zaman yiyeceksin (**yiyeceksin; yi:ceksin**) ?

Alıştırma

Aşağıdaki metni kurala uygun olarak okuyunuz.

Misafirlerimiz gelmeden camlarımızı lastik silecekler ile silecek, evimizi misafire hazır hâle getireceğiz. Misafirlerimiz geldiklerinde, içeceklerini içecekler, yiyeceklerini yiyecekler; sonra da onlar için aldığım giyeceklerini giyecekler. Zaman çabuk geçiyor. Hep diyeceğiz ki “Gelecek zaman da çabuk gelecek, nasıl geldiğini anlamayacağız bile.” O yüzden ânın kıymetini bileceğiz.

Okunuşu: Misafirlerimiz gelmeden camlarımızı lastik **silecekler** ile **silicek**, evimizi misafire hazır hâle **getiriceez; getiriciyiz**. Misafirlerimiz geldiklerinde, **içeceklerini içicekler, yiyeceklerini yiyicekler**; sonra da onlar için aldığım **giyeceklerini giyicekler**. Zaman çabuk geçiyor. Hep **diyiceez; diyiciyiz** ki “**Gelecek** zaman da çabuk **gelicek**, nasıl geldiğini **anlamıycaaz** bile.” O yüzden ânın kıymetini **biliceez; biliciyiz**.

SESLİ HARFLERDE DARALMA ÇALIŞMALARI

Alıştırma 1

Aşağıdaki kelimeleri kurala uygun olarak yazarak ve okuyarak çalışınız.

1. Saracak, Sezecek, Soracak, Sökecek, Susacak, Süzecek
2. Sallayacak, Bekleyecek, Sollayacak, Kökleyecek, Kurgulayacak, Süsleyecek
3. Kazmayacak, Gezmeyecek, Sormayacak, Sökmeyecek, Susmayacak, Süzmeyecek
4. Kazacağım, Soracağım, Susacağım
5. Gezeceğim, Sökeceğim, Süzeceğim (İki şekilde sesletin)
6. Kazmayacağım, Sormayacağım, Susmayacağım
7. Gezmeyeceğim, Sökmeyeceğim, Süzmeyeceğim (İki şekilde sesletin)
8. Yağmalayamayacaklardı, Yapamayabileceğimi, Soramayabileceğimi, Kuramayabileceğimi
9. Gelemeyebileceğimi, Sökemeyebileceğimi, Süsleyemeyebileceğimi (İki şekilde sesletin)
10. Aramayan, Gelmeyen, Sormayan, Sökmeyen, Susmayan, Süzmeyen
11. Almayarak, Gelmeyerek, Sormayarak, Sökmeyerek, Susmayarak, Süzmeyerek

12. Kazmaya, Gezmeye, Sormaya, Sökmeye, Susmaya, Süzmeye
13. Kazmamaya, Gezmemeye, Sormamaya, Sökmemeye, Susmamaya, Süzmemeye
14. Almayayım, Gelmeyeyim, Sormayayım, Sökmeyeyim, Susmayayım, Süzmayeyim.

Alıştırma 2

1. Bize nasıl **davranacağımı** er geç **öğrenecek**. **Bekleyecek** ve gelişmeleri **görecek**.
2. Su üzerinden **yürüyerek geçebileceğine**, geçmeden önce inanmıştı.
3. **Başaracağımıza**, bu işin **olacağına** başarmadan önce inanmalısınız.
4. Onlar için yeni bir gün **başlayacaktı**. Yeni **başlayacak** günden hep ümitvar olmalıyız.
5. Henüz **gelmeyen** ve yeni **başlayan** her gün bizim için yeni bir fırsat demektir.
6. **Bekleye bekleye çürüyecek** miydi? Hayır, ondan hesap **soracaktı**. Hâlbuki yeni bir hayatları **olacaktı**.
7. Ona nasıl **davranacağımı** biliyordu “Eve gidince onu telefonla **arayacağım**.” diye düşündü.
8. Hesap **soracağım**, **korkmayacağım**, nedenini **soracağım** diyerek evin yolunu tuttu.
9. “Bu adam benim **döneceğimi**, kendisinin **kalacağını** nereden biliyor?” diye düşündü.
10. “Hep beraber seyahat **yapacağız**, **korkmayacağız** ve birlikte izin **alacağız**.” dedim.
11. İyi niyetli adam bu gerçeği öğrendiğinde, hayat boyu **unutamayacağı** bir şey de öğrenmişti.
12. Rabbimizden, önce günahlarımızın affını **isteyeceğiz**. Sonra ahlakımızın güzelleşmesi için yardım talep **edeceğiz**.
13. Bunların hemen arkasından kazancımızın helalinden olmasını niyaz **edecek**, helalin de hayırlı olmasını **isteyeceğiz**.
14. Ayrıca bu kazancın bize kanaat duygusunu vermesini de **dileyeceğiz**. Zira nice iyi **başlayanlar** var ki sonu kötü gelmekte, yoldan sapıp dalalete düşmektedir.

15. Güzel bir tatil ve **kalacağı** otel gözünde tutmaktadır. İşte bu yüzden **yapacağı** ödevi hiç unutmaz, hep zamanında bitirir. İyi bir meslek sahibi **olacağını** hiç aklından çıkarmaz.
16. **Diğer** işlerim **bekleyecek**, önce ödevlerimi **yapacağım** ve zamanında **bitireceğim**. Bunu herkes **görecek** ve beni **anlayacak**.
17. Havaalar bir gün elbet **soğuyacak**. Havanın **soğuyacağına** çok üzülüyor.
18. Yarınlarımızın daha iyi **olacağını göreceğiz** ümidi ile **yaşayacağız**.
19. Arkadaşına “**Geleceği** varsa **göreceği** de var, onu hep **seveceğim**, bunu ona ispat **edeceğim**.” dedi.
20. Gazoz şişesinin kapağını **açacak** ve bir dikişte **bitirecek**.
21. Arkadaşım bana “Gelecek de bir gün **gelecek**. **Olacak** o kadar, daha çok güzel günler **göreceksin**, üzülme.” dedi.
22. Avcılar avlarını **vuracakları** yerde bazen birbirlerini vurarak ömür boyu **sürecek** bir üzüntünün içine düşüyorlar.
23. **Arayan** aradığını bulur. **Anlayana** izaha ne gerek var?
24. **Gelmeyen** komşuna **gitmeyerek** doğruyu yapmış **olmayacaksın**. Komşun hatasını **anlayarak** yanlışını **düzeltecektir**.
25. Atıştırmana **diyecek** bir şey yok. **Yiyeceksin** tabii ki.
26. Benden **kaçmaya** kalkışma. **Gelmeye** yüzün tutmuyor **değil** mi?
27. Bizimle bu akşam **kalmaya** ne dersin? Şu günlerde **gülmeye** o kadar çok ihtiyacımız var ki.
28. Yaşlı amca gözlüklerini **araya araya** bir hâl oldu.
29. Bize **kızmaya** başladığında birden **gülmeye** başladı.
30. Elindeki her şeyi yerlere **atmaya**, **fırlatmaya** başlamıştı.
31. **Bilmeyerek** onu kızdırmıştık. Bir daha onun yanına **gelmeye** cesaretim yok artık.
32. Elindekileri bana **getirmeyerek**, benden **saklayarak** kurtulamazsın.
33. **Kalmayan** sen, **gelmeyen** sen! Daha ne **yapayım** sana?
34. Dünyada hiçbir şeye **üzülmeyen**, hiçbir şeye **aldırmayan** var mıdır acaba?
35. **Görmeye** sahip **olamayan** gözlere, **anlamaya** sahip **olamayan** kalplere ne yapsan azdır.

36. Define avcılarını muhakkak burayı **kazacaktır**. **Bekleyelim** görelim.
37. Öğretmen Hanım, sunumunu bugün **sunacak**. Çocuklar arasındaki kaynaşma bugün **olacak**.
38. Küçük çocuk, oyuncak arabasını yarın **kuracak**. Babası okul çantasını haftaya **alacak**.
39. Sevdiği kişi son uçakla **gelecekti**. Ama **kalmayacak** ve onu **üzecekti**.
40. Sevgili **dinleyenler!** Suzan Hanım, arkadaşları ile **gezmeğe** gitti. **Gelmeyenler üzülecek**.
41. Ali, verilen görevi **almayarak** sorumluluk örneği **göstermeyecek**.
42. Arkadaşın bu eve **gelmeyecek**, seni **görmeyecek** ve gelse de hiçbir şeye el **sürmeyecek**.
43. Halıyı **silkeleyen** sensin. Bilinçli **temizleyenler** böyle yapmazlar.
44. **Sendeyen** sanki sen **değil** de başkası imiş gibi davranıyorsun.
45. Kardeşini **korumayarak** hatta onu **öpmeyerek** sevgisiz davranıyorsun.
46. **Gideyim** patrona **söyleyeyim**, İzmir lokumu **yemeye başlayayım**.
47. Bu komik durumu en iyisi **gelmeyeyim** ve **görmeyeyim**.
48. **Gelmeyene gideceksin**, **sevmeyeni seveceksin**, **vermeyene vereceksin**, **selamlamayı selamlayacaksın**.
49. Sözümü dinlese idiler eşyalarını **yağmalayamayacaklardı** ya da **yağmalayabilemeyeceklerdi**.
50. Henüz **bilemeyeceğim**. Hele **bekleyedur** bakalım; söylediğini **yapabileceğimi** ya da **yapabilemeyeceğimi** veya **yapamayacağımı** sana sonra **söyleyeceğim**.

Alıştırma 3

Aşağıdaki alışırmalarda ünlülerde daralma kuralına dikkat ederek okuyunuz. Metni önce yazarak çalışınız. Daha sonra metni okuyup sesinizi kaydederek yanlışlarınızı düzeltinceye kadar çalışmalarınıza devam edin.

Kapıyı açacaksın ve içeriye gireceksin. İçeriye girdiğinde arkadaşını göreceksin. Sonra ona sorularını soracaksın. Cevap alamayacaksan elini hızla masaya vuracaksın ve masayı kapıya doğru süreceksin. Sonra ona “Sö-

zümü tutacağım ve yanına tekrar geleceğim.” diyeceksin. “Artık senin istemediğin kimseleri aramayacağım ve görmeyeceğim.” diye onu ikna edeceksin. Arayan her zaman kazanacak. Gelmeyen kaybedecek. Aramayaarak, gelmeyerek ne kazanacağım ki, diye söyleyeceksin. Gelmeye ve kalmaya çalışmak lazım. Belki ilk zaman, gideceğin ve kalacağın yerleri araya araya sonra da eleye eleye bir hâl olacaksın. “Bir an önce işime başlayayım ve bu kötü durumları görmeyeyim. Sonra da arkadaşşıma durumu gidip söyleyeyim.” diyeceksin.

Alıştırma 1 Çözüm:

1. Sarıcak, Sezicek, Sorucak, Sökücek, Susucak, Süzücek
2. Sallıycak, Bekliycek, Sollıycak, Kökliycek, Kurgulıycak, Süsliycek
3. Kazmıycak, Gezmiycek, Sormıycak, Sökmiycek, Susmıycak, Süzmiycek
4. Kazıcaam, Sorucaam, Susucaam
5. Geziceem; Geziciyim, Söküceem; Söküciyim, Süzüceem; Süzüciyim
6. Kazmıyicaam, Sormıyicaam, Susmıyicaam
7. Gezmiyceem; Gezmiyiciyim, Sökmiyceem; Sökmiyiciyim, Süzmiyceem; Süzmiyiciyim
8. Yağmalıyamıyıcaklardı, Yapamıyabiliceemi; Yapamıyabiliciyimi, Soramıyabiliceemi; Soramıyabiliciyimi, Kuramıyabiliceemi; Kuramıyabiliciyimi
9. Gelemiyebiliceemi; Gelemiyebiliciyimi, Sökemiyebiliceemi; Sökemiyebiliciyimi, Süsliyemiyiceemi; Süsliyemiyiciyimi
10. Aramıyan, Gelmiyen, Sormıyan, Sökmiyen, Susmıyan, Süzmiyen
11. Almıyarak, Gelmiyerek, Sormıyarak, Sökmiyerek, Susmıyarak, Süzmiyerek
12. Kazmıya, Gezmiye, Sormıya, Sökmiye, Susmıya, Süzmiye
13. Kazmamıya, Gezmemiye, Sormamıya, Sökmemiye, Susmamıya, Süzmemeye
14. Almıyım, Gelmiyim, Sormıyım, Sökmiyim, Susmıyım, Süzmiyim.

Alıştırma 2 Çözüm:

1. Bize nasıl **davranıcaanı** er geç **öğrenicek**. **Bekliyecek** ve gelişmeleri **görücek**.
2. Su üzerinden **yürüyerek geçebiliciyine (geçebileceene)**, geçmeden önce inanmıştı.
3. **Başarıcaanıza**, bu için **olucaana** başarmadan önce inanmalısınız.
4. Onlar için yeni bir gün **başlıycaktı**. Yeni **başlıycak** günden hep ümitvar olmalıyız.
5. Henüz **gelmiyen** ve yeni **başlıyan** her gün bizim için yeni bir fırsat demektir.
6. **Bekliye beklিয়ে çürüyecek** miydi? Hayır, ondan hesap **sorucaktı**. Hâlbuki yeni bir hayatları **olucaktı**.
7. Ona nasıl **davranıcaanı** biliyordu “Eve gidince onu telefonla **arıycaam**.” diye düşündü.
8. Hesap **sorucaam**, **korkmıycaam**, nedenini **sorucaam**, diyerek evin yolunu tuttu.
9. “Bu adam benim **dönüciyimi (dönüceemi)**, kendisinin **kalıcaanı** nereden biliyor?” diye düşündü.
10. “Hep beraber seyahat **yapıcaaz**, **korkmıycaaz** ve birlikte izin **alıcaaz**.” dedim.
11. İyi niyetli adam bu gerçeği öğrendiğinde, hayat boyu **unutamıycaaa** bir şey de öğrenmişti.
12. Rabbimizden, önce günahlarımızın affını **istiyiciyiz (istiyiceez)**. Sonra ahlakımızın güzelleşmesi için yardım talep **ediciyiz (ediceez)**.
13. Bunların hemen arkasından kazancımızın helalinden olmasını niyaz **edicek**, helalin de hayırlı olmasını **istiyiciyiz (istiyiceez)**.
14. Ayrıca bu kazancın bize kanaat duygusunu vermesini de **diliyiciyiz (diliyiceez)**. Zira nice iyi **başlıyanlar** var ki sonu kötü gelmekte, yoldan sapıp dalalete düşmektedir.
15. Güzel bir tatil ve **kalıcaaa** otel gözünde tütmektedir. İşte bu yüzden **yapıcaaa** ödevi hiç unutmaz, hep zamanında bitirir. İyi bir meslek sahibi **olucaanı** hiç aklından çıkarmaz.

16. Diğer işlerim **bekliyecek**, önce ödevlerimi **yapıcaam** ve zamanında **bitiriciyim (bitireceem)**. Bunu herkes **görücek** ve beni **anlıyacak**.
17. Havalar bir gün elbet **soğuyacak**. Havanın **soğuyucaana** çok üzülüyor.
18. Yarınlarımızın daha iyi **olucaanı görüciyiz (görüceez)** ümidi ile **yaşuyucaaz**.
19. Arkadaşın “**Geliciyi (gelicee)** varsa **görüciyi (görücee)** de var; onu hep **seviciyim (seviceem)**, bunu ona ispat **ediciyim (ediceem)**.” dedi.
20. Gazoz şişesinin kapağını **açıcak** ve bir dikişte **bitiricek**.
21. Arkadaşım bana “Gelecek de bir gün **gelicek**. **Olucak** o kadar, daha çok güzel günler **görüceksin**, üzülme.” dedi.
22. Avcılar avlarını **vurucakları** yerde bazen birbirlerini vurarak ömür boyu **sürücek** bir üzüntünün içine düşüyorlar.
23. **Arıyan** aradığını bulur. **Anlıyana** izaha ne gerek var?
24. **Gelmiyen** komşuna **gitmiyerek** doğruyu yapmış **olmıyıcaksın**. Komşun hatasını **anlıyarak** yanlış **düzeltecektir**.
25. Atıştırmana **diyicek** bir şey yok. **Yıyiceksin** tabii ki.
26. Benden **kaçmıya** kalkışma. **Gelmiye** yüzün tutmuyor **diil** mi?
27. Bizimle bu akşam **kalmıya** ne dersin? Şu günlerde **gülmiye** o kadar çok ihtiyacımız var ki.
28. Yaşlı amca gözlüklerini **arıya arıya** bir hâl oldu.
29. Bize **kızımıya** başladığında birden **gülmiye** başladı.
30. Elindeki her şeyi yerlere **atmıya**, **fırlatmıya** başlamıştı.
31. **Bilmiyerek** onu kızdırmıştık. Bir daha onun yanına **gelmiye** cesaretim yok artık.
32. Elindekileri bana **getirmiyerek** benden **saklıyarak** kurtulamazsın.
33. **Kalmıyan** sen, **gelmiyen** sen! Daha ne **yapıyım** sana?
34. Dünyada hiçbir şeye **üzülmiyen**, hiçbir şeye **aldırmıyan** var mıdır acaba?
35. **Görmiye** sahip **olamıyan** gözlere, **anlamıya** sahip **olamıyan** kalplere ne yaparsan azdır.

36. Define avcuları muhakkak burayı **kazıcaktır**. **Bekliyelim** görelim.
37. Öğretmen Hanım, sunumunu bugün **sunucak**. Çocuklar arasındaki kaynaşma bugün **olucak**.
38. Küçük çocuk, oyuncak arabasını yarın **kurucak**. Babası okul çantasını haftaya **alıcak**.
39. Sevdiği kişi son uçakla **gelicekti**. Ama **kalmıyacak** ve onu **üzücekti**.
40. Sevgili **dinliyenler!** Suzan Hanım, arkadaşları ile **gezmiye** gitti. **Gelmiyenler üzülücek**.
41. Ali verilen görevi **almıyarak** sorumluluk örneği **göstermiycek**.
42. Arkadaşın bu eve **gelmiycek**, seni **görmiycek** ve gelse de hiçbir şeye el **sürmiycek**.
43. Halıyı **silkeliyen** sensin. Bilinçli **temizliyenler** böyle yapmazlar.
44. **Sendeliyen** sanki sen **diil** de başkası imiş gibi davranıyorsun.
45. Kardeşini **korumıyarak** hatta onu **öpmiyerek** sevgisiz davranıyorsun.
46. **Gidiyim** patrona **söyliyim**, İzmir lokumu **yemiye başlıyım**.
47. Bu komik durumu en iyisi **gelmiyim** ve **görmiyim**.
48. **Gelmiyene gidiceksin**, **sevmiyeni seviceksin**, **vermiyene vericeksin**, **selamlamıyanı selamlıyacaksın**.
49. Sözümü dinlese idiler eşyalarını **yağmalıyamıyıcaklardı** ya da **yağmalıyabilemiyiceklerdi**.
50. Henüz **bilemiyiciyim (bilemiyceem)**. Hele **bekliyedur** bakalım; söylediğini **yapabiliciyimi (yapabiliceemi)** veya **yapabilemiyiciyimi (yapabilemiyceemi)** veya **yapamıyıcaamı** sana sonra **söyliyiciyim (söyliyceem)**.

Alıştırma 3 Çözüm:

Kapıyı **açıcaksın** ve içeriye **giriceksin**. İçeriye girdiğinde arkadaşını **görüceksin**. Sonra ona sorularını **sorucaksın**. Cevap **alamıyıcaksın** elini hızla masaya **vurucaksın** ve masayı kapıya doğru **sürüceksin**. Sonra ona “Sözümü **tutucaam** ve yanına tekrar **geliceem (geliciyim)**.” **diyiceksin**. “Artık senin istemediğin kimseleri **aramıyıcaam** ve **görmiyiceem (görmiyiciyim)**.” diye onu ikna **ediceksin**. **Ariyan** her zaman **ka-**

zanıcaak. Gelmiyen kaybedicek. Aramıyarak, gelmiyerek ne kazanıcaam ki, diye söyliyiceksin. Gelmiye ve kalmiya çalışmak lazım. Belki ilk zaman, gidiceen (gidiciyin) ve kalıcaan yerleri arıya arıya sonra da eliye eliye bir hâl olucaksın. “Bir an önce işime başlıyım ve bu köttü durumları görmiyim. Sonra da arkadaşşıma durumu gidip söyliyim.” diyiceksin.

Alıştırma Metni

Daralma kuralına uygun olsun diye, gelecek zaman kipi ile yazılmış aşağıdaki çalışmada, önce daralma kuralına uyan kelimeleri bulmaya çalışın. Daha sonra sesinizi kaydederek bu kurala uygun olarak okuyun. Ses kaydınızı dinleyerek yanlışlarınızı düzeltinceye kadar çalışmaya devam edin.

Aynı çalışmayı herhangi bir okuma parçasında yapmaya devam edin. Önce kurala uyan kelimeleri tespit ederek çalışın. Daha sonra ses kaydınızı alarak metni okuyun.

Öncelikle şunu söyleyelim ve anlayalım ki her ebeveynin öncelik konularından bir tanesi, çocuk eğitimidir ki bu çok önemli bir konudur. Zira çocuklarımıza eğitimlerini veremeyecek isek onları geleceğe hazırlayamayacak isek şikâyetlerimizin ne anlamı kalıyor ki?

Kuru laflara dönüp bakmayacağız, eleştirenleri dinlemeyeceğiz. Çocukların eğitimlerine her zamankinden daha fazla önem vereceğiz. Hatta onlar için eğitim kitapları alacağız ve hiç kimsenin sözlerine kulak asmayacağız. Her ebeveynin, çocuklarının geleceği için onları en iyi okullarda okutacağı, en iyi eğitim almaları için çaba sarf edeceği, hiçbir fedakârlıktan kaçınmayacağı aşikârdır.

Çocuklara sorumluluk bilinci verilecek. Ev işlerinde onlar da işin bir ucundan tutacak. Gerekliyse mutfığa girecek ve annesine yardım edecek. Çocuk nerede yardım edip etmeyeceğine kendisi süzecek ama bu bilincin farkında olacak. Elbiselerindeki gerekli yerleri kendi sökecek ve söküğünü kendisi dikecek.

Ebeveynler gençleri anlamayarak, onların sorunlarına eğilmeyerek, dolaşısıyla çocuklarının dertlerini anlamayan, onları dinlemeyen ebeveynler olarak büyük bir hatanın içinde olduklarını bilecekler. Sorunları görmeyeyim, söyle-

nenleri duymayayım demek yerine, sorunları göreyim, isteklerini duyayım demek daha doğru olacaktır. Ebeveynler, gençlerin dertleri ile ilgilenecek.

Gençler onlara gösterilen ilgi ve bilgiye merak duyacak. Sorular soracak. Bilgileri gerekirse kaynağından sökecek, tedarik edecek. Belki ilk zamanlar ebeveynlerini üzecek ama zamanla gelişecek ve büyüklerini anlayacaklar. Siz ne yaparsanız yapın sizi tam olarak anlayamayacaklar. Belki zamanla size “Bizleri anlamıyorsunuz!” diyecekler. Belki daha çok Şeyler söyleyecekler. Ama hiçbir zaman o yaşlarda sizlerin gördüklerini göremeyecekler.

Ebeveyn muhakkak kendi inanç değerine sahip çıkacak. Bu konuda kesin kararlı olacak ve tutarsızlıktan kaçınacak. Evladımız nasıl kaliteli bir eğitim alacak, sağlıklı ve dengeli bir bünyeye sahip olacak, aynı zamanda helal-haram kayęısı duyacak, çevresine faydalı olacak, aldatmayacak ve yalan söylemeyecek, dünya hayatının geçiciliğinin farkında olacak? Bunun için onları iyi bir kişi olarak yetiştirmeye gayret edeceğiz. Onları aldanmaya meyilli olarak yetiştirmeyeceğiz, onları akıllı yapacağız, dikkatli olmalarını sağlayacağız. Manevi eğitimleri ile birlikte zgven vereceğiz. Ebeveynler çocuklarına zgven aşılayacaklar. Mesela, ocuklar ebeveynlerine rahatça sorular soracak; bunu öğrenecek ve ekinmeyecekler. ocuk belli bir yaştan sonra kendi alişverişini kendisi yapacak. Çarşıya kendisi yalnız gidecek.

Çocuklarımızın fitratında olan ahlaki gelişim sürecini erken yaşlarda yönlendireceğiz ve uygun bir mecraya sokacağız. Çocuklarımız, günümüzde çevresinden, okul hayatından ve özellikle medyadan karmaşık ve çoğu zaman tehlikeli mesajlar alabilecek. Bu bakımdan onlarla manevi ve ahlaki konularda konuşmamızda ve onları dinlememizde fayda olacak. Gerçekten dünyaya niçin geldiğimizi, dünyada neden bulunduğumuzu ve öldükten sonra nereye gideceğimizi bilmek, bunun Őuurunda olmak, gencin hayatına anlam katacak. Onu daha mutlu, daha huzurlu ve gerek kendisiyle gerek çevresiyle daha barışık biri hâline getirecek.

Yine, inanca önem veren ve kendini imanlı gören genç, ahlaki davranışlar sergileyecek ve sosyal hizmet faaliyetlerine katılmaya daha yatkın olacak, toplumdaki uzak kalmayacak. Kendine ve çevresine zarar verici davranışlardan da kaçınacak. Ayrıca inançlı genç, anne-babasına karşı daha sayęılı olacak. Onları zmek istemeyecek. Zorla değil, sevdireyerek manevi değerleri vereceğiz. Aksi hâlde ters tepecek ve istemediğimiz sonuçlara yol aabileceğiz. Zorlayarak bir Şeyler öğretmeye çalışmayacağız, zararsız Şeyleri yapmalarını (bize ters de gelse) engellemeyeceğiz.

İyi bir eğitim ile yılmamayı öğrenecek, çok çalışacak ve başaracak. Belki ilk başlarda bildiklerini unutacak, üzülecek, zorluklardan dolayı solacak ve belki ölecek hâle gelecek. Ancak başardıkça heveslenecek, bu da onu mutlu edecek. Böylelikle artık üzülmeyecek, unutmayacak, zorluklardan dolayı solmayacak ve ölecek hâle gelmeyecek.

Anne-baba olarak en başta, ahlaki kaideler ve dini inançlar bakımından çocuklarımıza karşı açıkça belli olacağız. Tutarsızlıktan, belirsizlikten kaçınacağız. Çünkü kendimizde olmayanı başkasına veremeyeceğiz. Gençlere olumlu örnek olacağız. Söylediklerimizle yaptıklarımız uyuşacak.

Ebeveynler olarak küçümseyen bir tutuma tevessül etmeyeceğiz veya yaralayıcı ses tonundan uzak duracağız. Tavsiye ettiklerimizde samimi olacağız ve önce kendimiz uygulayacağız. İkiyüzlülüğü gençler çabuk fark edecekler ve onlara bu sözlerin faydası olmayacak. Davranışlarımızla, tatbikatımızla güzel örnek olacağız.

Bileceğiz ki zaman zaman onları belki de üzeceğiz. Ama onların dertlerini kökünden sökeceğiz. Hatalarını hemen unutacağız. İnanığımız, yanlışlığını veya doğruluğunu bildiğimiz şeyler hakkında konuşacağız. Konuşmaktan kaçınmayacağız. Ama bilmediğimiz konularda da konuşmaktan kaçınacağız, bu konularda inatla ısrar etmeyeceğiz. Kendimizi kusursuz kabul etmeyeceğiz. Yanlışlarımızı kabule hazır olacağız. Gerektiğinde hatalarımızdan dolayı özür dileyeceğiz, kendimizi hep haklı görmekten kaçınacağız.

Ânı yaşayan, bugünün değerini anlayan, dolduruşa gelmeyen, haram yemeyen, büyüklerini anlamaya, küçüklerini sevmeye inanmış gençler gerekli olduğunu bileceğiz ve hep hatırımızda tutacağız. Bunun için onları anlayarak, masum isteklerine karşı gelmeyerek, çalışmalarına, eğitimlerine destek vermek gerekecek.

Onlarla birlikte gezmesini bileceğiz. Çok işimiz olsa da her zamanı bir bilmeyeceğiz. Kayıp zamanları sorgulamayacağız.

Onları anlayayım, onları üzmemeyim derken yanlışlar da yapabileceğiz. Yanlış anlamalara gelmeyeyim, yanlış adımlar atmayayım, çaba göstereyim deyip onları anlamak gerekecek. Yani geleyim onları anlayayım, onları üzmemeyim diyeceğiz hep.

Onlar bizim geleceğimiz, bu ülkenin onlara ihtiyacı var, bu gençlerin de gelecekleri için bilinçli ebeveynlere ihtiyacı var, bunu hep hatırlayacağız.

ULAMA

Ünsüzle biten bir sözcüğün son ünsüzünü, ondan sonra gelen ve ünlü ile başlayan sözcüğün ilk hecesine bağlamaya **ulama** denir. Ulama, konuşmamıza akışkanlık ve ahenk kazandırır. Mesela; “**ekmek aldı**” derken bu kelimeyi “**Ekme kaldı**” şeklinde söylemek, konuşmamızı daha akıcı kılacaktır. Gene, “**Kabul etmek**” derken ulama yapılmadan söylendiğinde akıcılığın kaybolduğunu hemen fark edeceksiniz. Hâlbuki “**kabuu letmek**” şeklinde seslendirdiğimizde (“u” harfi uzatılarak söylenmeli; tıpkı “*kabulüm*” derken u’nun uzaması gibi) hem akıcılığı sağlamış hem de sözümüze renk vermiş oluruz.

Bazen de bazı harflerin yutulması ile konuşma kusurları oluşur. Örneğin, “**bir adam**” derken, “**r**” harfi yutulurak “**bi adam**” şeklinde sesletilir. Hâlbuki doğru olan, “**bi radam**” şeklinde ulama yapılarak sesletilmesidir. Şimdi bunları ayrıntıları ile görelim. Aşağıdaki çalışmalarda dilinizin alışması için bütün örnekleri mutlaka çokça tekrar edin.

ULAMA KURALLARI

1. Sessiz harfle biten bir kelimenin, son harfi sesli harfle başlayan yanındaki kelimenin ilk harfiyle birleşir.

Akşam oldu: Akşa- mol -du	Taş atmak: Ta- şat -mak
Elimden aldı: Elimde- nal -dı	Dün akşam: Dü- nak -şam
Koşar adım: Koşa- ra -dım	Yok etmek: Yo- ket -mek
Yakın olmak: Yakı- nol -mak	Baş efendi: Ba- şe -fendi
Çiçek almak: Çiçe- kal -mak	En az: E- naz
Yıllık izin: Yıllı- ki -zin	Gözden ırak: Gözde- nı -rak
Yok etmek: Yo- ket -mek	Çok olgun: Ço- kol -gun
Çok üzölmek: Ço- kü -zölmek	Satın almak: Satı- nal -mak

Kalem aldı: Kale- mal -dı	Yakın olmak:Yakı- nol -mak
Okullar açıldı: Okulla- ra -çıldı	Dikkat et: Dikka- tet
Gül atar: Gü- la -tar	Ben aldım: Be- nal -dım
Kalem aldı: Kale- mal -dı	İzin aldın: İzi- nal -dım
Yok artık: Yo- kar -tık	Ver ona: Ve- ro -na

Alıştırma

Aşağıdaki metni ulama kuralına uygun olarak okuyunuz.

Akşam olduğu için eve koşar adım giderken çok olgun babama gül aldım. Babam heyecanla çiçekleri elimden aldı. Yoktur âlemde babaya yakın olmaktan daha güzel bir duygu. Yıllık iznimde gözden irak bir yerde kimseye gözükmemeye dikkat edeceğim. En azından birkaç gün dinlenemez isem çok üzülürüm. Bütün yorgunluğumu yok etmem lazım.

Okunuşu: Akşa-mol-duğu için eve ko-şa-radım giderken ço-kol-gun babama gü-lal-dım. Babam heyecanla çiçekleri elimde-nal-dı. Yoktu-raa-lemde babaya yakı-nol-maktan daha güzel bir duygu. Yıl-lı-kiz-nimde gözde-nı-rak bir yerde kimseye gözükmemeye dikka-te-de-ceğim. E-naz-ından birkaç gün dinlenemez isem ço-kü-zülürüm. Bütün yorgunluğumu yo-ke-t-mem lazım.

2. Kelime sonundaki “k” ünsüzünü “h” ünsüzü ile başlayan bir kelimenin izlemesi durumunda “h” ünsüzü düşer. İki kelime birbirine bağlanır.

Yemekhane: Yemek ane	Erikhoşafı: Eri ko şafı
Sıcak hamam: Sıcak amam	Büyük havuz: Büyü ka vuz
Küçük Hanım: Küçü ka nım	Köçek havası: Köçek ka vası

Alıştırma

Aşağıdaki metni ulama kuralına uygun olarak okuyunuz.

Küçük Hanım otelin büyük havuzunun yemekhanesinde erikhoşafı içerken köçekhavası dinlemeği beğenmedi.

Okunuşu: Küçü-ka-nım otelin büyü-ka-vuzunun yeme-ka-nesinde eri-ko-şafı içerken köçe-ka-vası dinlemeği beğenmedi.

3. Süreksiz sert ünsüzlerin (p, ç, t, k), yumuşayarak (b, c, d, g, ğ) hâline gelmesi durumu ulama yapılırken de uygulanır.

Harp Okulu: Har- bo -kulu	Sebep olmak:Sebe- bol -mak
Mahcup oldu: Mahcuu- bol -du	Hesap etti: Hesaa- bet -ti
Felç olmak: Fel- col -mak	İhraç etti: İhraa- cet -ti
Genç olmak: Gen- col -mak	Taç olmak: Taa- col -mak
Şehit olmak: Şehii- dol -mak	Şahit olmak: Şaahi- dol -mak
Tenkit etmek: Tenkii- det -mek	Cenk etmek: Cen- get -mek

İstisnalar: Bazı kelimelerde bu kural çalışmaz:

Terk etmek: “**Ter-get-mek**” değil “**Ter-ket-mek**” şeklinde okunmalıdır.

Göç etmek: “**Gö-cet-mek**” değil “**Gö-çet-mek**” şeklinde okunmalıdır.

Set olmak: “**Se-dol-mak**” değil “**Se-tol-mak**” şeklinde okunmalıdır.

Alıştırma

Aşağıdaki metni ulama kuralına uygun olarak okuyunuz.

Harp okulunda her askerin şehit olmak isteğini herkes şahit olur. Onlarda bu isteğe sebep olan inançlarıdır. Düşman, onların karşısında hem cenk etmeye cesaret edemez hem mahcup olur hem de onların gücü karşısında felç olur. Sü uyur düşman uyumaz. Bunu hep hesap etmek gerek. Genç olup da okumak için memleketi terk edip göç etmek isteyen kişileri tenkit etmeden onları ülkeye kazandırmak lazım.

Okunuşu: *Har-bo-kulunda he-ras-kerin şehii-dol-mak isteğini herkes **şahii-do-lur**. Onlarda bu isteğe **sebe-bo-lan** inançlarıdır. Düşman, onların karşısında hem **cen-get-meye cesare-te-demez** hem **mahcuu-bolur** hem de onların gücü karşısında **fel-co-lur**. Sü uyur **düşma-nu-yumaz**. Bunu hep **hesaa-bet-mek** gerek. **Gen-co-lup** da **okuma-ki-çin** memleketi **ter-ke-dip gö-çet-mek** isteyen kişileri **tenkii-det-meden** onları ülkeye kazandırmak lazım.*

4. Eğer Arapça ya da Farsça bir kelime ile ulama yapılıyorsa:

Dilimize Arapça ya da Farsçadan girmiş kelimeler, Türkçemize girdikten sonra kısa okunuşla seslendirilir. Bu durumda, kelime yalın hâldeyken son he-

ce uzun okunmaz ancak ek aldığında uzun okunur. İşte aynı şekilde, bu kelimeler başka bir kelime ile kullanıldığında eğer ulama yapılacaksa sanki ek almış gibi son hece uzatılarak ulama yapılır.

Mesela, “**helâl**” kelimesi yalın halde iken “**a**” kısa okunur. Ancak ek alındığında, “**helaalim**” derken “**a**” uzar. “**Helâl ettim.**” cümlesinde ulama yapılırken tıpkı ek almış gibi aynı şekilde “**a**” uzatılarak “**he-laa-lettim.**” şeklinde sesletilir.

Örnek: “**Helallik**, göz ardı edilecek bir konu değildir. O benim **helaalim**. Ona hakkımı **helaal-lettim**

Memnun (Yalın hâlde “**u**” kısa okunur.)

Memnuuniyet (Ek aldığında “**u**” uzar.)

Memnun oldum: Mem-**nuu-nol**-dum (Ulama yapılırken aynı şekilde “**u**” uzatılır.)

Diğer örnekleri bu kurala göre yapabilirsiniz:

İltifat etmek: İltifaa-**tet**-mek

Kabul etmek: Kabuu-**let**-mek

Taksim etmek: Tak-**sii**-metmek

Emin olmak: Emii-**nol**-mak

Helal etmek: Helaa-**let**-mek

Mahkûm olmak: Mahkuu-**mol**-mak

İsyan etmek: İsyaa-**net**-mek

İkram etmek: İkraa-**met**-mek

Hayal etmek: Hayaa-**let**-mek

Yoktur âlemde: Yoktu-**raa**-lemde (Bu örnekte **âlem** kelimesindeki **a** uzun sesletişli olduğu için ulamaya aynen yansımaktadır.)

Alıştırma

Aşağıdaki metni ulama kuralına uygun olarak okuyunuz.

Emin olun, Taksim’de yardımlar taksim edilirken, Emin’in bana iltifat etmesine ve hakkını helal etmeyi kabul etmesine çok memnun oldum. İnsanlar haklarını helal etmediğinde omuzlarında büyük bir yük taşımaya mahkûm oluyorlar. Hâlbuki her davranış bizi temsil eder. Bazı olumsuz tavırlar herkesi isyan ettirir ama maalesef uzun soluklu ilişkiler artık hayal oldu. Söyleyece-

ğimiz güzel sözler birbirimize ikram edilen hediyeler gibidir. Doğru ilişkilerde dostlar, kırıcı sözler söylememeyi birbirlerine telkin etmelidir.

Okunuşu: *Emii-no-lun*, Taksim’de yardımlar **taksii-me-dilir-ken**, Emin’in bana **iltifaa-tet-mesine** ve hakkını **helaa-let-meyi kabuu-let-mesine** çok **memûu-nol-dum**. İnsanlar haklarını **helaa-let-me-diğinde** omuzlarında büyük bir yük taşımaya **mahkûu-mo-luyorlar**. Hâlbuki her davranış bizi **temsii-le-der**. Bazı olumsuz tavırlar herkesi **isyaa-net-tirir** ama maalesef uzun soluklu ilişkiler artık **hayaa-lol-du**. Söyleyeceğimiz güzel sözler birbirimize **ikraa-me-dilen** hediyeler gibidir. Doğru ilişkilerde dostlar, kırıcı sözler söylememeyi birbirlerine **telkii-net-melidir**.

5- Bazı durumlarda art arda gelen iki ünlüden birinin düşmesi şeklinde de gerçekleşir.

Ne için: **N’için** Ne olur: **N’olur**

Ne oldu: **N’oldu** Karacaoğlan: **Karac’oğlan**

6. Kelime sonunda “r” ünsüzünü, sesli harfle başlayan bir kelime izlerse genelde “r” ve “l” ünsüzleri hata ile yutulur.

Bu bir konuşma kusurudur. Aşağıdaki örnek cümleyi dikkatlice inceleyin. Cümleyi “r” ve “l” harflerini yutmadan, ulama kuralına da uyarak doğru okumaya çalışın.

Örnek: *Bir adam nasıl olur da bunu yapar?*

Yanlış söyleyiş: **Bi** adam **nası** olur da bunu yapar?

Doğru söyleyiş: **Bi-ra**-dam **nası-lo**-lur da bunu yapar?

Görüldüğü gibi “r” ve “l” harfleri, söyleyişte yutulduğu zaman, yukarıdaki yanlış söyleyişler ortaya çıkar.

Örnekler

Bir anne: **Bi-ran**-ne Bir ekmek: **Bi-rek**-mek

Bir adam: **Bi-ra**-dam Bir eş: **Bi-reş**

Bir iğne: **Bi-riğ**-ne Bir isim: **Bi-ri**-sim

Alıştırma

Aşağıdaki metni ulama kuralına uygun olarak okuyunuz.

Bir öğrenci caddede kimsesiz bir anne için bir adamdan bir ekmek satın almasını isteyerek, büyük bir iş yaptı.

Okunuşu: *Bi-röğ-renci caddede kimsesiz bi-ran-ne için bi-ra-dam-dan bi-rek-mek satı-nal-masını isteyerek, büyük bi-riş yaptı.*

ULAMA YAPILMAYAN DURUMLAR

Kural gerçekleşse bile ulamanın uygulanamayacağı durumlar vardır. Bu durumlarda cümle, ulama yapılmadan okunur.

1. Ünsüzle biten sözcükten sonra gelen ünlüyle başlayan kelimeye vurgu verilecekse:

Böyle durumlarda kelimeye vurgu verileceği için kelimedden önce hafif bir durak yapılmalıdır.

Örnek: *Ey Dünya! Filistin’de vicdanınız öldü mü? (“Öldü mü?”ye vurgu geldiği için ulama yapılmaz. Cümlede “öldü mü”ye vurgu verilebilmesi için “vicdanınız” kelimesinden sonra hafif bir durak yapılması gerekmektedir.)*

2. Ulama yapılmaya uygun iki sözcük arasına noktalama işareti konulmuşsa:

Noktalama işaretlerinden sonra *durak* verilmesi gerekir. Aksi takdirde cümlelerde anlam karmaşası meydana gelebilecektir.

Örnek: *Kaldırımlar, / içimde kıvrılan bir lisandır.* (Cümlede ulama kurallı uygulanmış olsa idi, kaldırımların içimizde olduğunu söyler gibi bir okuyuş oluşacaktı ki bu anlam karmaşasına yol açacaktı.)

Alıştırma

Aşağıdaki cümlelerde ulama uygulanması ya da uygulanmaması gereken yerleri belirleyiniz.

Aferin, adam olacak gibisin. İnsan, anlaşılması zor bir varlık.

Okunuşu: *Aferin, / adam olacak (ada-mo-lucak) gibisin. İnsan, / anlaşılması zor bir varlık.*

3. Eğer kelimeler arasında noktalama işaretleri olmadan da durak olursa kurala uygun olsa da ulama yapılmaz:

Bazı cümlelerde noktalama işaretleri olmasa bile, anlam karmaşasına yol açmamak için kelimeler arasında durak yapmak gerekebilir. Böyle durumlarda ulama kuralı uygulanmaz.

Örnek: İyi bir iş (**bi-riş**) başardık. Güzel bir / iş yeri satın aldık (**satı-nal-dık**). (İlk cümlede herhangi bir anlam karmaşası oluşmayacağı için ulama uygulandı. Ancak, ikinci cümlede “iş yeri” kelimesini özellikle vurgulamak istediğimiz için “bir” ve “iş yeri” kelimelerinin arasına durak vermek gerekir. Bu yüzden ulama uygulanmadı.)

Alıştırma

Aşağıdaki cümlelerde ulama uygulanması ya da uygulanmaması gereken yerleri belirleyiniz.

Önceleri sakince oturan genç aramızdan kalkarak doğruca teyzesine yöneldi. Onu bu hâlde görür görmez adamın üstüne saldırmak istedi.

Okunuşu: Önceleri sakince oturan genç / aramızdan kalkarak doğruca teyzesine yöneldi. Onu bu hâlde görür görmez / adamın üstüne saldırma-**kis**-tedi.

4. Değişik anlaşılmanın önüne geçmek için bazı özel durumlarda ulamadan vazgeçilir ve kısa bir duraklama ile sözcüğe gerçek anlamı verilir:

Bazı cümlelerde ulama yapılması durumunda farklı manalar çıkabilmektedir. Böyle durumlarda ulama yapılmaz. Hafif bir durak yapılarak okumaya devam edilir.

Örnekler:

Top aldı: To-pal-dı (Top mu aldı, topal mı?)

Balkon açıldı: Balko-na-çıldı (Balkon mu açıldı, balkona mı çıktı?)

Kan aldı: Ka-nal-dı (Kan mı aldı, kanal mı?)

Borç aldı: Bor-çal-dı (Borç mu aldı, bor mu çaldı?)

Sorun oldu: Soru-nol-du (Soru ne mi oldu, yoksa sorun mu oldu?)

Yazın oldu: Yazı-nol-du (Yazı ne mi oldu, yoksa yazın mı oldu?)

O kullar: Okul-lar (O kullar mı, okullar mı?)

Yatak almış: Yata-kal-mış (Uyuya mı kalmış, yatak mı almış?)

5. Sesli ile başlayıp sesli ile biten bir kelime başladığında:

Bu durumda genelde ikinci kelimenin ilk harfi hata ile yutulur. Bu bir konuşma kusurudur.

Örnekler: *Ne ederim, bu işi, ya işimi, daha iyi.*

- **Bu işi** önünde sonunda başaracağım. ("**Bu işi**" derken genellikle "i" ünlüsü hata ile yutularak "**bu şî**" şeklinde söylenir.)
- Bu kompozisyon **daha iyi** yazılamazdı. ("**daha iyi**" derken genelde "i" ünsüzü hata ile yutulur ve "**daha yi**" şeklinde sesletilir.)
- Bu sefer de kaybeder isek **ne ederim**, diye dert yandı. ("**ne ederim**" derken genelde "e" ünsüzü hata ile yutulur ve "**ne derim**" şeklinde sesletilir.)

Dikkat! "**İyi**" kelimesi gibi bazı kelimeleri söylerken genelde "y" harfi hata ile yutulur. Örneğin "**İyi günler**" sözü hata ile "**İii günler**" şeklinde sesletilir. Bu bir konuşma kusurudur.

Bazen de kelimenin sonundaki "r" harfi hata ile yutulur. Mesela "**geliyor**" derken konuşma dilinde hata ile "**geliyo**" şeklinde sesletilir. Bazen "**bir dakika**" yerine, "**bi dakka**" deriz. Bunların hepsi hatalı söyleyişlerdir.

Örnek: *Dur bir dakika acele etme, geliyor.* Bu cümlenin konuşma dilinde hatalı olarak söylenişi genelde şöyle olur:

Du bi dakka aceletme, geliyo.

Örnek cümlede, kelime sonlarındaki "r" harfleri yutulduğu gibi, *acele etme* derken kelimelerden birinin "e" harfi ile bitip diğerinin "e" harfi ile başlamasından dolayı tümce hata ile tek e ile sesletilir. *Acele etme* tümcesi hata ile *aceletme* şeklinde sesletilerek kelime sonundaki ve başındaki bir "e" yutulur. Bu da bir konuşma kusurudur.

Sıklıkla rastlanan harflerin yutulması veya atlanması aşağıdaki kelimelerde de görülmektedir. Bazen bu durum, genellikle içinde "h" ünsüzü bulunan kelimelerde de sık görülür. Harflerin çıkarılışına özen gösterip bu bozuklukların önüne geçilebilir.

Kendisi: **Kensi**

Karşılaşma: **Kaşlaşma**

Hanımfendi: **Hanfendi**

Nasılısınız: **Nassınız**

Galatasaray: **Gassaray**

Kalk oradan: **Kak oradan**

Kilitledim: **Kitledim**

Ayhan: **Ayan**

Mehmet: **Memet;**

Cumhurbaşkanı: **Cumurbaşkanı**

Alıştırma

Aşağıdaki alıştırmada bazı sözcüklerde *harf yutulması* veya *atlanması* hatası işlenmektedir. Dikkatlice okuyunuz. Ses kaydınızı alarak okumalarınızı tekrar ediniz.

Ya işimi kaybeder isem, ne ederim. Bu işi en kısa zamanda ona anlatmam gerek. Ona, “İyi günler” dileklerle konuyu anlattığımda beni daha iyi anlayacak. Daha iyi sözcüklerle hitap edebilmeli, “*kalk oradan*” demek yerine, “*oradan kalkar mısınız?*” demek ya da söze “*nasılsınız*” diye başlamak, çözüm üretmek anlamı taşıyor. Artık argo sözcüklerin çıkmaması için ağızımızı kiltmeyi bilmek gerekiyor. Mehmet ve Ayhan bu işi iyi biliyor.

Bir kere bu hayatta her şey bizim istediğimiz gibi olmuyor. Ya işimizi düğün yapıyor olacağız ya da ne ederim ben şimdi diye hayıflanmıyor olacağız. İnsanın kendisi bunu anlıyor olmalıdır. Bir işi yapmadan önce anlamak gerekiyor ki o işe daha iyi bir çözüm üretebilelim. Hayatı bir karşılaşma gibi görmemek gerekiyor. Ama *bir kereden bir şey olmaz* dememek de gerekiyor. Bir kereden birçok şey olabiliyor. İyi işler başarmak için bazen de acele etmek gerekiyor. Hakikaten bazı insanlara “*Dur bir dakika, acele etme*” diyerek onları yavaşlatmak gerekiyor.

ULAMA ALIŞTIRMALARI

Aşağıdaki cümlelerde ulama yapılacak yerleri tespit edip sesinizi kaydedek okuyunuz.

Kırlangıçlar karaların yoğun olduğu kuzey bölgelerine göç ederler.

Aklımdan uçurup unutturdun bana.

Eee, müstahak olsun sana.

Kıyı emniyeti, beş hızlı tahliye botu ile olay mahalline sevk edildi.

Olmayacağını bilmesine rağmen “tak onu yerine” dedi.

Kalemin ucunu açman lazım.

Kalemi açmak için kalemtraşa ihtiyacın var.

Şimdi birbirimize denk olduk. Aferini hak etti.

Hepimiz onun çok olgun biri olduğunu düşünüyorduk.

Kır kırlangıcı 11.000 km gibi uzun bir yol kat eder.

Çamur, kırlangıçların tükürüğü ile karıştığı zaman beton gibi sağlam olur.

Babacığım aldı onu bana.

Tahterevalli tahtasını tamir ettiler.

Geç gelerek aldın aklımı deli ettin beni. Evet, aklımı sen aldın.

Sözlerine dikkat et.

Sevdiği sevdiğine gül atar.

İsimsiz gelen koli, holding binasında paniğe sebep oldu.

Geçen yıl, / eylülde okullar açıldı.

Bu işi kavraması gerçekten zor olacak.

Haberiniz olsun, salondan yemek odasına geçilir.

Çözümü:

Kırlangıçlar karaların yoğun olduğu (yoğu-nol-duğu) kuzey bölgelerine göç ederler (gö-çe-derler).

Aklımdan uçurup (aklımda-nu-çurup) unutturdun bana.

Eee, müstahak olsun (müsteha-kol-sun) sana.

Kıyı emniyeti, beş hızlı tahliye botu ile olay mahalline sevk edildi (sev-ke-dildi).

Olmayacağını bilmesine rağmen “tak onu (ta-ko-nu) yerine” dedi.

Kalemin ucunu (kalemi-nu-cunu) açman lazım.

Kalemi açmak için (açma-ki-çin) kalemtraşa ihtiyacın var.

Şimdi birbirimize denk olduk (den-kol-duk). Aferini hak etti (hak-et-ti).

Hepimiz, / onun çok olgun (ço-kol-gun) biri olduğunu düşünüyorduk.

Kır kırlangıcı 11.000 km gibi uzun bir yol kat eder (ka-te-der).

Çamur, kırlangıçların tükürüğü ile karıştığı zaman beton gibi sağlam olur (saala-mo-lur).

Babacığım aldı (babacı-mal-dı) onu bana.

Tahterevalli tahtasını tamir ettiler (tami-ret-tiler).

Geç gelerek aldın aklımı (aldı-nak-lımı), deli ettin beni. Evet, / aklımı sen aldın (se-nal-dın).

Sözlerine dikkat et (**dikka-tet**).

Sevdiği sevdiğine gül atar (**gü-la-tar**).

İsimsiz gelen koli, holding binasında paniğe sebep oldu (**sebe-bol-du**).

Geçen yıl, / eylülde okullar açıldı (**okulla-ra-çıldı**).

Bu işi kavraması gerçekten zor olacak (**zo-ro-lucak**).

Haberiniz olsun (**haberini-zol-sun**), salondan yemek odasına (**ye-me-ko-dasına**) geçilir.

ULAMA SIRASINDA HECELERİN UZAMA HALLERİYLE İLGİLİ ALIŞTIRMALAR

Aşağıdaki cümlelerde ulama sırasında hecelerin uzama halleriyle ilgili yerleri tespit edip sesinizi kaydedek okuyunuz.

Öğrenciler isyan etti. Onları ihmal etmemek gerek.

Emin Bey, emin olun bu gerçekten çok değerli bir göstergedir. Emin Bey, bu defa susmayı tercih etti.

Taksim’de oylar henüz taksim edilemedi.

Sonuçları öğrenmek hayal oldu.

Kırlangıçlar, kil ve samanı tükürüğü ile karıştırıp bir beton imal ederler.

Yuvanın içine yerleştirdiği malzemeleri etraftan temin ederler.

Nisan yağmurlarını dergâhı ziyarete gelen misafirlere ikram ediyorlar.

Kendi kendine yuvadan uçup hayatını mahkûm etti.

Kendisine yapılan daveti kabul etti. Ama sonuçlara itiraz etti.

Aman onu ihmal etme! İnsanlar onun bu davranışından memnun oldu.

Uluslararası Paris Konferansı’nda Türkiye’yi Abdullah Gül temsil etti.

Personel Başkanlığı, kamu kuruluşlarının personel şartlarını ilan edecek.

Saldırının ardından bölgede operasyonlar devam ediyor.

Sıcak havanın en az 10 gün daha devam etmesi tahmin ediliyor.

Kabul ettirmek için neler telkin edilebilir?

Bu imtihandan / iyi bir sonuç alacağını hesap etti.

Çözümü:

Öğrenciler / isyan etti (**isyaa-net-ti**). Onları ihmal etmemek (**ih-maa-let-memek**) gerek.

Emin Bey, / emin olun (**emii-no-lun**) bu gerçekten çok değerli bir gösterebilir. Emin Bey, bu defa susmayı tercih etti (**tercii-het-ti**).

Taksim’de oylar henüz taksim edilemedi. (**taksii-me-dilemedi**).

Sonuçları öğrenmek **hayal oldu (hayaa-l’ol-du)**. (“lol”derken ilk “l” yumuşak söylenecek.)

Kırlangıçlar, kil ve samanı tükürüğü ile karıştırıp bir beton imal ederler (**imaa-le-derler**).

Yuvanın içine (**yuvanı-ni-çine**) yerleştirdiği malzemeleri etraftan temin ederler (**temii-ne-derler**).

Nisan yağmurlarını dergâhı ziyarete gelen misafirlere ikram ediyorlar (**ikraa-me-diyorlar**).

Kendi kendine yuvadan uçup (**yuvada-nu-çup**) hayatını mahkûm etti (**mahkû-met-ti**).

Kendisine yapılan daveti kabul etti (**kabuu-let-ti**). Ama sonuçlara itiraz etti (**itiraa-zet-ti**).

Aman / onu ihmal etme! (**ihmaa-let-me!**) İnsanlar / onun bu davranışından memnun oldu (**memnuu-nol-du**).

Uluslararası Paris Konferansı’nda Türkiye’yi Abdullah Gül temsil etti (**temsii-let-ti**).

Personel Başkanlığı, kamu kuruluşlarının personel şartlarını ilan edecek (**ilaa-ne-dicek**).

Saldırının ardından (**saldırını-nar-dından**) bölgede operasyonlar devam ediyor (**devaa-me-diyor**).

Sıcak havanın (**sıcakavanın**) en az (**e-naz**) 10 gün daha devam etmesi (**devaa-met-mesi**) tahmin ediliyor (**tahmii-ne-diliyor**).

Kabul ettirmek (**kabuu-let-tirmek**) için neler telkin edilebilir? (**tel-kii-ne-dilebilir**)

Bu imtihandan / iyi bir sonuç alacağını (**sonu-ça-lacaanı**) hesap etti (**hesaa-bet-ti**).

ULAMA ESNASINDA SERT ÜNSÜZLERDE (P, Ç, T, K) YUMUŞAMA KURALI (B, C, D, G) OLUŞMASI İLE İLGİLİ ALİŞTIRMALAR

Aşağıdaki cümlelerde ulama esnasında sert ünsüzlerin yumuşama kuralına göre yapılacak ulama yerlerini tespit edip sesinizi kaydedek okuyunuz.

Farklı çözüm teknikleri ile aynı soruya muhatap olurlar.

Konuşurken / istediği şeyi talep eder ve zorluklarla harp eder.

Belediyenin açtığı çukurlardan muzdarip oldu.

Ona yardım ederek iyi bir sonuç almasına sebep oldu.

Firma, bu yıl yüzlerce ton salyangoz / ihraç etti.

Ahmet'le ortak olmak icap etti.

Bir Adam “Genç olmak varmış!” deyip gençleri başa taç etti.

Sinemaya gidememesi dert oldu.

Kalemleri / onun almadığına şahit oldu.

Sigara içtiği için arkadaşını tenkit etti.

Bir daha kendisine kızmaması için onu tehdit etti.

Bilim adamları hayvanların göç yollarını tespit etti.

İyi iş başarmak için kitaplar ile adeta cenk etti.

Bir adam, işletmesinin kuruluş yıldönümünü, sıcak havuzuyla meşhur otelin büyük havuzunda, temiz yemekhanelerde hazırlanan erik hoşafını ikram ederek kutladı.

Çözümü:

Farklı çözüm teknikleri ile aynı soruya muhatap olurlar (**muhta-bo-lurlar**).

Konuşurken / istediği şeyi talep eder (**tale-be-der**) ve zorluklarla harp eder (**har-be-der**).

Belediyenin açtığı (**belediyeni-naç-tığı**) çukurlardan muzdarip oldu (**muzdarii-bol-du**).

Ona yardım ederek (**yardı-me-derek**) iyi bir sonuç almasına (**so-nu-çal-masına**) sebep oldu (**sebe-bol-du**).

Firma, bu yıl yüzlerce ton salyangoz / ihraç etti (**ihraa-cet-ti**).

Ahmet'le ortak olmak (**orta-kol-mak**) icap etti (**icaa-bet-ti**).

Bir Adam (**bi-ra-dam**) "Genç olmak (**gen-col-mak**) varmış!" deyip gençleri başa taç etti (**taa-cet-ti**).

Sinemaya gidememesi dert oldu (**der-dol-du**).

Kalemleri / onun almadığına şahit oldu (**şahi-dol-du**).

Sigara içtiği için arkadaşını tenkit etti. (**tenkii-det-ti**)

Bir daha kendisine kızmaması için / onu tehdit etti (**tehdii-det-ti**).

Bilim adamları (**bili-ma-damları**) hayvanların göç yollarını tespit et-ti (**tespii-det-ti**).

İyi iş başarmak için (**başarma-ki-çin**) kitaplar ile adeta cenk etti (**cen-get-ti**).

Bir adam, (**bi-ra-dam**) işletmesinin kuruluş yıldönümünü, sıcak havu-zuyla (**sıcakavuzuyla**) meşhur otelin büyük havuzunda (**büyükavuzun-da**), temiz yemekhanelerde (**yemekhanelerde**) hazırlanan erik hoşafını (**erikoşafını**) ikram ederek (**ik-raa-me-derek**) kutladı.

ANLAM DEĞİŞİKLİĞİNE YOL AÇAN ULAMALAR İLE İLGİLİ ALIŞTIRMALAR

Aşağıdaki cümlelerde ulama sırasında anlam değişikliğine yol açabilecek yerleri tespit edip sesinizi kaydedek okuyunuz.

Taze kan almış gibi koşuyordu.

Çocuk top aldı ve arkadaşları ile oynamaya başladı.

Herkesin gözünden kaçmıştı; balkon açıldı.

Herkesin aynı anda gelmesi sorun oldu.

Ahmet yatak odasını yenilemek için yatak almış.

İşte, o kullar ki elbette ahirette hesap verecek.

Yazın oldu, sinekler doldu.

Çözümü:

Taze **kan / almış** gibi koşuyordu.

Çocuk **top / aldı** ve arkadaşları ile oynamaya başladı.

Herkesin gözünden kaçmıştı; **balkon / açıktı**.

Herkesin aynı anda gelmesi **sorun / oldu**.

Ahmet yatak odasını yenilemek için **yatak / almış**.

İşte, **o / kullar** ki elbette ahirette hesap verecek.

Yazın / oldu, sinekler doldu.

ULAMA YAPILMAYAN YERLER İLE İLGİLİ ALIŞTIRMALAR

Aşağıdaki cümlelerde ulama yapılamayacak olan yerleri bulmaya çalışınız ve sesinizi kaydederek okuyunuz.

Kırlangıçların yapmış oldukları mevsimlik göçler ekseriyetle çok uzun olmaktadır. Yumurtadan yeni çıkmış olan yavrular iyi gelişmemişlerdir.

Yavru kırlangıçlar, anne kırlangıç yuvaya konar konmaz içinde buldukları yuvadan başlarını yukarı kaldırıp ağızlarını açarak gelecek kısmetlerini beklerler.

Yerküremiz uzayda 23,5 derecelik bir eğiklik ile durur.

Kendi etrafında çok hızlı dönen Jüpiter esen kuvvetli rüzgârları ile adeta kasırgalar gezegenidir diyebiliriz.

İncelemenin ardından kolilerden oda spreyi çıktı. Duruşmaya katılanların olayla bir ilgisinin olmadığı bildirildi.

Portakal ağaçta yetişen bir üründür.

Çözümü:

Kırlangıçların yapmış-şol-dukları mevsimlik göçler / ekseriyetle çok uzun (ço-ku-zun) olmaktadır. Yumurtadan yeni çıkmış olan (çıkım-şo-lan) yavrular / iyi gelişmemişlerdir.

Yavru kırlangıçlar, / anne kırlangıç yuvaya konar konmaz / içinde buldukları yuvadan başlarını yukarı kaldırıp / ağızlarını açarak gelecek kısmetlerini beklerler.

Yerküremiz / uzayda 23,5 derecelik bi-re-ğiklik ile durur.

Kendi etrafında çok hızlı dönen Jüpiter / esen kuvvetli rüzgârları ile adeta kasırgalar gezegenidir diyebiliriz.

İncelemenin ardından (incelemeni-nar-dından) kolilerden / oda spre-yi çıktı. Duruşmaya katılanların / olayla bir ilgisinin / olmadığı bildirildi.

Portakal / ağaçta yetişen bi rü-ründür.

KELİMEYE VURGU GELDİĞİNDE ULAMA YAPILMAZ KURALI ALIŞTIRMALARI

Aşağıdaki cümlelerde ulama yapılacak ve yapılmayacak yerleri tespit ediniz .

Hiçbir zaman o bölgede bir olay olmadı! Aksine, toplantıya katılım iyiydi. Bu bakımdan kendisine kızması gereken o idi.

Çözümü: Hiçbir zaman o bölgede bir olay(bi-ro-lay) **olmadı!** Aksine, toplantıya katılım / **iyiydi.** Bu bakımdan kendisine kızması gereken / **o idi.**

Ulama Alıştırmaları

Aşağıdaki örneklerde, ulama yapılacak veya yapılmayacak yerleri, harf yutulma hatası olabilecek kelimeleri kalemle belirleyip okuyunuz. Aşağıdaki bütün alıştırmaları ses kaydınızı yaparak hiç yanışınız kalmayınca kadar çalışmalara devam edin.

1. Geç gelerek aldın aklımı, deli ettin beni.
2. Kendi kendine yuvadan uçup hayatını mahkûm etti.
3. Sözlerine dikkat et. Sevdiği sevdiğine gül atar.
4. Eee, müstahak olsun sana. Sen aldın onu.
5. Kırangıçlar, karaların yoğun olduğu kuzey bölgelerine göç ederler.
6. Kalemin ucunu açman lazım. Kalemi açmak için kalemtırışa ihtiyacın var.
7. Onu ihmal etmemek gerek. Babacığım aldı onu bana.

8. Etkili bir işti. İyi iş başardılar. Güzel bir iş yeri satın aldılar ve tahterevalli tahtasını kısa sürede tamir ettiler.
9. İsimsiz gelen iki adet koli, holding binasında paniğe neden oldu.
10. Geçen yıl, eylülde okullar açıldı, öğrenciler isyan etti.
11. Emin Bey, emin olun bu gerçekten çok değerli bir göstereidir.
12. Taksim'de oylar henüz taksim edilemedi. Sonuçları öğrenmek hayal oldu.
13. Kırangıçlar, kil ve samanı tükürüğü ile karıştırıp bir beton imal ederler.
14. Çamur, kırangıçların tükürüğü ile karıştığı zaman beton gibi sağlam olur.
15. Yuvanın içine yerleştirdiği malzemeleri etraftan temin ederler.
16. Nisan yağmurlarını, dergâhı ziyarete gelen misafirlere ikram ediyorlar.
17. Kendisine yapılan daveti kabul etti. Ama sonuçlara itiraz etti.
18. İnsanlar onun bu davranışına memnun oldu.
19. Uluslararası Paris Konferansı'nda Türkiye'yi Abdullah Gül temsil etti.
20. Personel Başkanlığı, kamu kuruluşlarının personel şartlarını ilan edecek.
21. Saldırının ardından bölgede operasyonlar devam ediyor.
22. Sıcak havanın en az 10 gün daha devam etmesi tahmin ediliyor.
23. Bu defa susmayı tercih etti ve aferini hak etti.
24. Kabul ettirmek için neler telkin edilebilir?
25. Aman / ihmal etme! Farklı çözüm teknikleri ile aynı soruya muhatap olurlar.
26. Konuşurken istedikleri her şeyi talep eder ve zorluklarla harp eder.
27. Belediyenin açtığı çukurlardan muzdarip oldu.
28. Ona yardım ederek iyi bir sonuç almasına sebep oldu.
29. Bu imtihandan iyi bir sonuç alacağını hesap etti.
30. Bu firma, bu yıl yüzlerce ton salyangoz ihraç etti. Bu yüzden Ahmet'le ortak olmak icap etti.
31. Bir adam "Şimdi genç olmak varmış!" deyip gençleri başa taç etti.

32. Kır kırlangıcı 11.000 km gibi uzun bir yol kat eder.
33. Okulu bitirememesi ona dert olmuştu. Şimdi birbirlerine denk oldular.
34. Kalemleri onun çalmadığına şahit oldu. Görmeden konuştuğu için arkadaşını tenkit etti.
35. Bir daha kendisine kızmaması için onu tehdit etti.
36. Bilim adamları hayvanların göç yollarını tespit etti.
37. İyi bir sonuç alabilmek için kitaplar ile adeta cenk etti.
38. Haberinizi olsun, salondan yemek odasına geçilir.
39. Hepimiz, onun çok olgun biri olduğunu düşünüyorduk.
40. Aklımdan uçurup unutturdun bana. Ben ne ederim şimdi.
41. Bu işi kavraması gerçekten zor olacak.
42. Benden daha iyi bilmesine rağmen “Sen tak onu yerine.” dedi.
43. İyi günler, olay mahalline tahliye botu sevk edildi.
44. Çocuk top aldı ve arkadaşları ile oynamaya başladı.
45. Taze kan almış gibi koşuyordu.
46. Herkesin gözünden kaçmıştı, balkon açıldı.
47. Herkesin aynı anda gelmesi sorun oldu.
48. Ahmet yatak odasını yenilemek için yatak almış.
49. Yazın oldu, sinekler doldu.
50. İşte, o kullar ki elbette ahirette hesap verecek.

Çözümü:

1. Geç gelerek / **aldın aklımı**, deli ettin beni.
2. Kendi kendine **yuvadan uçup** hayatını **mahkûm etti**.
3. Sözlerine **dikkat et**. Sevdiği sevdiğine **gül atar**.
4. Eee, **müstahak olsun** sana. **Sen aldın** onu.
5. Kırlangıçlar, karaların **yoğun olduğu** kuzey bölgelerine **göç ederler**.
6. **Kalemin ucunu** açman lazım. Kalemi **açmak için** kalemtıraşa ihtiyacın var.
7. Onu **ihmal etmemek** gerek. **Babacığım aldı** onu bana.

8. Etkili **bir işti**. **İyi iş** başardılar. Güzel **bir iş** yeri **satın aldılar** ve tahterevalli tahtasını kısa sürede **tamir ettiler**.
9. **İsimsiz gelen** iki adet koli, holding binasında paniğe **neden oldu**.
10. Geçen yıl, / eylülde **okullar açıldı**, öğrenciler / **isyan etti**.
11. Emin Bey, / **emin olun** bu gerçekten çok değerli bir gösteridir.
12. Taksim'de oylar henüz **taksim edilemedi**. Sonuçları öğrenmek **hayal oldu**.
13. Kırangıçlar, kil ve samanı tükürüğü ile karıştırıp bir beton **imal ederler**.
14. Çamur, kırangıçların tükürüğü ile karıştığı zaman beton gibi **sağlam olur**.
15. **Yuvarın içine** yerleştirdiği malzemeleri etraftan **temin ederler**.
16. Nisan yağmurlarını, dergâhı ziyarete gelen misafirlere **ikram ediyorlar**.
17. Kendisine yapılan daveti **kabul etti**. Ama sonuçlara **itiraz etti**.
18. İnsanlar / onun bu davranışına **memnun oldu**.
19. Uluslararası Paris Konferansı'nda Türkiye'yi Abdullah Gül **temsil etti**.
20. Personel Başkanlığı, kamu kuruluşlarının personel şartlarını **ilan edecek**.
21. **Saldırının ardından** bölgede operasyonlar **devam ediyor**.
22. **Sıcak havanın en az** 10 gün daha **devam etmesi tahmin ediliyor**.
23. Bu defa susmayı **tercih etti** ve aferini **hak etti**.
24. **Kabul ettirmek** için neler **telkin edilebilir?**
25. Aman / **ihmal etme!** Farklı çözüm teknikleri ile aynı soruya **muhatap olurlar**.
26. Konuşurken / istedikleri her şeyi **talep eder** ve zorluklarla **harp eder**.
27. **Belediyenin açtığı** çukurlardan **muzdarip oldu**.
28. Ona **yardım ederek** / iyi bir sonuç almasına **sebep oldu**.
29. Bu imtihandan / iyi bir **sonuç alacağını hesap etti**.
30. Bu firma, bu yıl yüzlerce ton salyangoz / **ihraç etti**. Bu yüzden Ahmet'le **ortak olmak icap etti**.

31. **Bir adam** “Şimdi **genç olmak** varmış!” deyip gençleri başa **taç etti**.
32. Kır kırlangıcı 11.000 km gibi uzun bir yol **kat eder**.
33. Okulu bitirememesi ona **dert olmuştu**. Şimdi birbirlerine **denk oldular**.
34. Kalemleri onun çalmadığına **şahit oldu**. Görmeden konuştuğu için arkadaşını **tenkit etti**.
35. Bir daha kendisine kızmaması için / onu **tehdit etti**.
36. **Bilim adamları** hayvanların göç yollarını **tespit etti**.
37. İyi bir **sonuç alabilmek** için kitaplar ile adeta **cenk etti**.
38. **Haberiniz olsun**, salondan **yemek odasına** geçilir.
39. Hepimiz, / onun **çok olgun** biri olduğunu düşünüyorduk.
40. **Aklımdan uçurup** / unutturdun bana. Ben **ne ederim** şimdi.
41. **Bu işi** kavraması gerçekten **zor olacak**.
42. Benden **daha iyi** bilmesine rağmen “Sen **tak onu** yerine.” dedi.
43. **İyi günler**, olay mahalline tahliye botu **sevk edildi**.
44. Çocuk **top aldı** ve arkadaşları ile oynamaya başladı.
45. Taze **kan almış** gibi koşuyordu.
46. Herkesin gözünden kaçmıştı, **balkon açtı**.
47. Herkesin / aynı anda gelmesi **sorun oldu**.
48. Ahmet **yatak odasını** yenilemek için **yatak almış**.
49. **Yazın oldu**, sinekler doldu.
50. İşte, **o kullar** ki elbette ahirette hesap verecek.

Alıştırma Metni

Aşağıdaki metinde, ulama yapılacak yerleri okumadan önce işaretleyin. Daha sonra ulama kuralına uyarak metni ses kaydınızı yaparak eksiklerinizi gidermeye çalışın.

İyi günler. Bugün de akşam oldu. Eşim koşar adım yemek odasına geldi ve kalemi elimden aldı. Sandım ki kalemin ucunu açacak. Meğer gelin alma zamanı gelmişti. Ben ise heyecanımdan olsa gerek çoktan unutmuşum. Karım çok olgun bir insandır. En az heyecan içinde olan sanki o idi.

Çiçek almayı da unutmuştuk. Trafik bu saatte felç olmuştur. Bu nasıl unutkanlık diye düşündüm. Sanki birisi başıma taş atmıştı da, aklım başıma gelmişti. Hâlbuki dün akşam, nasıl olacak bu işler diye telaş içinde idim. Bu heyecanımı yok etmem gerek. Şu anda sıcak hamama nasıl ihtiyacım var. Yıllık iznimi bu iş için almıştım. Bu işin sonunda gözden irak bir tatile gidebilirdim. Dün iş yerimin yemekhanesinde bu iznimi düşünürken heyecanımdan erik hoşafını üzerime döktüm. Kolay değil! Kardeşim evleniyor. Bu hayat şartlarında kardeşim için bu iş zor olacak. Kardeşim, düğünün bizim fabrikanın büyük havuzunda yapılmasını tercih etti. Büyük havuzun hemen yanındaki yemekhanemizden şehrin manzarası doyumsuzdur; bir içim su.

Kardeşim gibi bir adamın hayatında iki kadın vardır; bir anne ve bir eş. Benim kardeşim bir ekmek uğruna hep çalışmış ancak bir arpa boyu yol gidememiştir. Ama böyle çalışkanları başa taç etmek gerek. Herkes hep ondan talep eder. Sokakta oynayan çocuklar için fırsat buldukça bakkaldan hep top aldı. Onlarla mahallede karşılaşmalar yaptı. Kendisi Galatasaray fanatığıdır. Hastanede yatan arkadaşları için Kızılay'dan hep kan aldı. İhtiyaç sahipleri için yatak aldı. Zorda olanlar için borç aldı. Hesap etti, kitap etti, parasını onlar için denkleştirdi. Bu yüzden bazı kimseler onu tenkit etti. Kardeşim hep "Ne için karışıyorsun?" sorularına muhatap oldu. Kardeşime göre, onların bu duruma düşmelerine, bu kötü niyetli insanlar sebep oldu. Kardeşim; insanlar ne için böyle düşünür, ne için böyle hareket ederler, olayların sonu ne olur diye hiç düşünmez. Ne olur da bütün insanlar merhametli olsalar diye düşünür. Kardeşimde, gelecek için ümitsizlik yoktur. Bilirim ki o, mert oğlu merttir. Gerekirse bunu herkese ilan edeceğim. O hanımefendilere de çok saygılıdır. Namıdeğer bir İstanbul Efendisi gibidir. Otobüslerde genç yaşlı bütün hanımefendilere yerini verir. Otobüste yerini vermeyen küçük yaştaki çocuklar gördüğünde kabaca "kalk oradan" demek yerine kibarca "yerini bu yaşlı amcaya/teyzeye vermek istersin herhalde" deyip onları ikaz eder. "Nasılısınız" diye soranlara, eğer soran kişi bir büyüğü ve saygı duyduğu bir kişi ise "sağlığınıza duacıyım efendim" diye karşılık verir. Kötü sözlü kimselere karşı ağız adeta kilitlidir. Bunun en güzel şahitleri arkadaşları Mehmet ile Ayhan'dır. Kardeşimin en büyük hayallerinden biri Cumhurbaşkanı ile el sıkışmaktır. Bir keresinde bir törende Cumhurbaşkanı ile el sıkışmak için, "Dur bir dakika acele etme, sana doğru geliyor" ikazlarına aldırış etmeden ona doğru koşmuş ama korumalardan dolayı başaramamış idi.

Benim kardeşim, içenlere çok üzülür. Onlara içmemelerini telkin eder. Kaç defa hastalandıklarına şahit oldu. Bu durumlarına kızarak "Bu içmeniz

sizi bir gün öldürecek!” diyerek şaka ile karışık onları tehdit eder. Şu an kardeşim, Uğur Un Fabrikası’nda çalışıyor. Yazın oldu, kardeşim hâlâ izin kullanmadı. Bu, bize dert oldu. Bu durum, bu iş yerinde de sorun oldu. Genç olmak insana ayrı bir enerji veriyor. Ne iyi kardeşim var benim. Kardeşim bu işten önce sünger imal ediyor idi.

Kardeşim askere gitmeden önce, “*Bir gün ben de cenk edeceğim ve şehit olacağım!*” derdi. Bir insan nasıl olur da bu kadar yürekli olabiliyor. Artık onun mertliğini ve inancını herkes kabul etti. Kimileri de vardır, askerden firar eder. Emin olun aslında kaybeden hep onlar olur. Askere giderken ona herkes hakkını helal etti. Ben de bu durumdan çok memnun oldum. O, hep harp okulunda okumak istemişti. Ama kismet değilmiş. Askerden geldikten sonra da bu işine devam etti. Askerde memleketini en güzel şekilde temsil etti. Benim kardeşim Karacaoğlan gibi bir adamdır.

Bu yıl kendisi için bir ev satın alacağım. Çok merhametlidir benim kardeşim. Ben onsuz ne ederim, nasıl ederim bilemiyorum. Bu işi hiç düşünmek bile istemiyorum. Daha iyi bir kardeş yoktur âlemde.

KAYNAŞMA

Dilin daha akıcı olması için genelde “**ile, idi, imiş, ise, iken**” gibi ek eylemleri, konuşma dilinde bitişik okunur. Bu eklere özellikle vurgu verilmesi gerekiyorsa bu durumda ayrı olarak da söylenebilir.

İstisna! Bu kural her zaman uygulanamaz. “**O ise**” derken “**oysa**” diymeyiz. Anlam değişmesi olur.

Örnek: **O ise** beni değil seni seçti. **Oysa** beni seçeceğini düşünmüştüm.

- **Sözcüğün sonu ünsüz ile bitirse ‘i’ler düşer:**

Gelen Suzan **idi**. (Gelen Suzan’**dı**.)

Gelen Mehmet **idi**. (Gelen Mehmet’**ti**.)

Arayan Selim **imiş**. (Gelen Selim’**miş**.)

Arayan Tufan **imiş**. (Arayan Tufan’**miş**.)

Malzeme krom **ise** al. (Malzeme krom**sa** al.)

Malzeme mermer **ise** getir. (Malzeme mermer**se** getir.)

Sen küçük **iken** sürekli çalışır **idin**. (Sen küçük**ken** sürekli çalış**ırdın**.)

- **Sözcüğün sonu ünlü ile bitirse ‘i’ler ‘y’ olur:**

Getirdiğin sirke **idi**. (Getirdiğin sirke**ydi**.)

Getirdiğin kolonya **idi**. (Getirdiğin kolony**aydı**.)

Mahmut tiyatrodada **imiş**. (Mahmut tiyatrodada**ymiş**.)

Arkadaşın da gelse **imiş**. (Arkadaşın da gelse**ymiş**.)

O gelen Nuri **ise** ver. (O gelen Nuri’**yse** ver.)

O gelen Fatma **ise** ver. (O gelen Fatma’**ysa** ver.)

Ben sinemada **iken** muhakkak gazoz içer **idim**. (Ben sinemada**yken** muhakkak gazoz iç**erdim**.)

- “ile” bağlacının bitişik yazılması:

“ile” bağlacı yazıda ayrı yazılsa da genelde konuşma dilinde bitişik söylenir.

Mehmet **ile** Ahmet birlikte maça gittiler. (Mehmet'**le** Ahmet birlikte maça gittiler.)

Osman, ceketi **ile** kazağını bir gün **ara ile** okulda unuttu. (Osman, ceketi**yle** kazağını bir gün **arayla** okulda unuttu.)

Alıştırma

Aşağıdaki metni kaynaşma kuralına uygun olarak okuyunuz.

O ise, küçük iken benim ile değil senin ile seyahat istedi idi. Ben ise, onun ile seyahat istemiş idim. Böylesi daha iyi idi.

Okunuşu: *O ise, küçükken benimle değil **seninle** seyahat **istediydi**. Bense onunla seyahat **istemıştim**. Böylesi daha **iyiydi**.*

Alıştırma

Aşağıdaki metni kaynaşma kuralına uygun olarak okuyunuz.

Eğer tiyatroya gitmez isem, maça Ahmet ile Kazım'ı da çağıracağım. Geçen yıl derby maça yalnız gitmiş idim. Meğer Kazım maç hastası imiş. Bu yıl ben maçları televizyondan seyrederek iken o ise her maçı stadyumdan seyrediyor imiş. Güçsüz takımların karşılaşması bu stadyumda ise giderim. Hâlbuki geçen yıl, güçsüzlerin maçında ben bu stadyumda iken arkadaşlarımdan herkes bu maçı evinde seyretti idi.

Okunuşu: *Eğer tiyatroya **gitmezsem**, maça **Ahmet'le** Kazım'ı da çağıracağım. Geçen yıl derby maça yalnız **gitmiştim**. Meğer Kazım maç **hastasıymış**. Bu yıl ben maçları televizyondan **seyrederken o ise** her maçı stadyumdan **seyrediyormuş**. Güçsüz takımların karşılaşması bu **stadyumdaysa** giderim. Hâlbuki geçen yıl, güçsüzlerin maçında ben bu **stadyumdayken** arkadaşlarımdan herkes bu maçı evinde **seyrettiydi**.*

DİĞER KONUŞMA KUSURLARI

Diğer konuşma kusurlarını şöyle sıralayabiliriz:

Göçüşme-Yer Değiştirme

Bir sözcükte yan yana gelen iki ünsüzün yerlerini değiştirmesidir. Bir ünsüzün yerine başka bir ünsüzü söyleme alışkanlığı olup birçok çeşitleri vardır.

M'nin N'ye dönüşmesi

Türkçe'de genelde 'b'den önce 'n' bulunmaz.

Çember: Çenber Amber: Anber Tombul: Fonbul
Tembel: Fenbel Pembe: Penbe Mamba: Menba
Tembih: Fenbih Sümbül: Sünbül Saklambaç: Saklanbaç

Bu kurala uymayanlar:

İstanbul, Safranbolu, Zeytinburnu... gibi yer adları.

Onbaşı, binbaşı, sonbahar, günbatısı gibi bileşik sözcükler.

N'nin M'ye dönüşmesi

Onbeş: Ömbeş Binbir: Bimbir

N'nin L'ye dönüşmesi ve L'nin N'ye dönüşmesi

Fincan: Filcan Menemen: Melemen
Naylon: Laylon Jimnastik: Jimlastik
Anlat: Annat Dinle: Dinne İnliyor: İnniyor
Canlı: Cannı Karanlık: Karannık

M'nin L'ye ve Y'ye dönüşmesi

Gömlek: Gölmek Memleket: Melmeket
Kamyon: Kaymon

C'nin Z'ye ve J'ye dönüşmesi

Eczane: Ezzane

Necdet: Nejdet, Ecnebi: Ejnebi, Vicdan: Vijdan; Ciklet: Jiklet

Necla: Nejla; Secde: Sejde; Kucak: Kujak; Meclis: Mejlis

Ç'nin Ş'ye dönüşmesi

İlaçları: İlaşları Avuçladı: Avuşladı Kaçtı: Kaştı

İçtim: İştım Geçti: Geştı

J'nin C'ye dönüşmesi ve J'nin Z'leşmesi

Abajur: Abacur; Jalûzi: Çaluzi;

Oje: Öce Jandarma: Çandarma;

Şarj: Şarz Jale: Zale Jilet: Zilet Jalûzi: Zaluzi

T'nin S'ye dönüşmesi

Yatsı: Yası Gitsin: Gissin

K'nin Ş'ye dönüşmesi

Ekşi: Eşti

P'nin R'ye dönüşmesi

Köprü: Körpü Yaprak: Yarpak Toprak: Torpak

R'nin H'ye / Y'ye / P'ye dönüşmesi

Perhiz: Pehriz Meryem: Meyrem Kirpik: Kiprik

R'nin L'ye ve L'nin R'ye dönüşmesi

Merhem: Melhem Birader: Bilader Terlik: Tellik

Berber: Belber Zelzele: Zerzele

Y'nin R'ye ve N'ye dönüşmesi

Bayram: Baryam Poyraz: Poryaz Çeyrek: Çeryek

Diyamet: Dinayet

S'nin Ş'ye ve Ş'nin S'ye dönüşmesi

Paşam: Pasam Şapka: Sapka

Sana: Şana Oksijen: Okşizen

B'nin P'ye ve R'ye dönüşmesi

Kibrit: Kıpırit

Binmek: Pinmek

Bisiklet: Pisiklet

Kıbrıs: Kıpırıs

Bıçık: Pıçak

Kibrit: Kirbit

“E” yerine “A” söylemek ve “A” yerine “E” söylemek

Amerika: Amarika

Ameliyat: Amaliyat

Azrail: Ezrail

Asalet: Esalet

Fakat: Fekat

“U” yerine “I” söylemek

Yağmur: Yağmır

Yumurta: Yumırta

Yerleştirme

“Y” ünsüzünü bazen “n” yerine kullanmaktan veya harflerin arasına sı-
kıştırmaktan ileri gelir.

Gönlüm: Göynüm

Memur: Meymur

Diftong:

Türkçede iki sesli harf yan yana gelmez. Buna **diftong** denir. Bu durum-
da iki sesli harfin arasına bir sessiz harf getirilir.

Örnek:

Laboratuvar: Laboratuar

Diyalog: Diálogo

Repertuvar: Repertuar

Piyes: Pies

Piyano: Piano

Tuvalet: Tũalet

Biyografi: Biografi

Ancak bazı kelimelerde bu kural çalışmaz:

İade: İyade;

Müezzin: Mtiyezcin;

İaşe: İyaşe;

Tabiat: Fabiyat

Aykırılışma

Birbirine benzeyen veya aynı olan iki sestten birinin başkalaşmasıdır:

Muşamba: Muşamma; Aşçı: Añçı; Matkap: Makkap

ÜNLÜ DÜŞMESİ

Türkçede genellikle kökler değişmez. Bununla birlikte konuşma dilinde kimi sözcüklerin çekimlerinden, türeyişlerinde birer sesin düştüğü görülmektedir.

- İkinci hecelerinin ortasında dar ünlü (ı, i, u, ü) bulunan birçok organ ve hısımlık adından sonra ünlü ile başlayan bir ek gelince, ikinci hecelerdeki dar ünlüler düşer. Sözcük yalın durumdayken kendini korumaktadır.**

	Kelime Kökü	Doğru Kullanım	Yanlış Kullanım
Organ adları	ağız	Ağzım	ağızım
	burun	burnum	burunum
	karın	karnım	karınım
	geniz	genzim	genizim
	beyin	beynim	beyinim
Hısımlık adı	oğul	oğlum	oğulum
	kayın	kaynım	kayınım
Tarif içeren kelimeler	Yazı Dilinde	Konuşma Dilinde	
Bu kural sadece konuşma	burada, şurada,	burda, şurda	
dilinde kullanılır.	orada, nerede	orda, nerde	
Yazıya	ileride, içeride,	ilerde, içerde	
geçirilmez.	dışarıda, yukarıda	dışarda,	yukarda

2. İkinci hecelerin ortasında dar ünlü bulunan bazı fillerde ikinci hecelerdeki dar ünlüler düşer:

devirim: devrim kıvrım: kıvrım
ayrıntı: ayrıntı sıyrık: sıyrık
devirilmek: devrilme savurulmak: savrulmak
şehir: şehre nehre: nehre

3. Arapçadan dilimize geçmiş sözcükler, ünlü ile başlayan ek alınca ikinci hecelerindeki dar ünlüler düşer.

fikire: fikre akılın: aklın
resime: resme ömürüm: ömrüm

4. Dilimize yabancı dillerden girmiş bazı kelimeler “*etmek, olmak*” yardımcı fiili ile kullanırken ikinci hecedeki sesli harfler düşer (Asılları gibi olurlar).

şükür etmek: şükretmek sabır etmek: sabretmek
kayıt etmek: kaydetmek emir etmek: emretmek
nakil etmek: nakletmek hapis olmak: hapsolmek
zulüm etmek: zulmetmek zehir olmak: zehrolmak

İkilemelerde ve özel adlarda ünlü düşmesi olmaz:

D o ğ r u **Y a n l ı ş**
Omuz omuz Omuz omza
Burun buruna Burun burna
Nesilden nesile Nesilden nesle

Alıştırma

DİKKAT! Aşağıdaki alışımlarda bazı kelimeler bilhassa yanlış yazılmıştır. Siz metni okurken doğrularını söyleyerek çalışma yapın. Bazı kelimeleri de ünlü düşmesi kuralına göre sesletin. Bu çalışmlar, bu tür kelimelelere dikkatinizi arttıracaktır.

Şu hâlimize bir bak! Şurada oturmuş, ağızımız açık, yukarıdan gelecek olanları bekliyoruz. Hiçbir şey yapmadan burada öylece bekleyecek miyiz? Burunumun direği sızlıyor. Nerede o eski anlayışlı insanlar? İleride belki daha iyi günler bekliyor bizleri, ama dışarıda bu kadar bekletilince,

insan üzülüyor hani. Köyümüzü hatırlıyorum; orada kimse kimseyi bekletmez idi. Kimse kimsenin omuzuna yük olmaz idi ama omuz omza güçlüklerin üstesinden gelinirdi. Bu güzel hasletler nesilden nesle geçer idi. Oğulum ve kayınım dâhil çoğunluğumuz geldi ama hâlâ içeride gelmeyenler var. Bu şehire her gelişimde oğulumla ve kayınımla nehre düşüşüm aklıma gelir; hatırımdan hiç çıkmaz.

Ömürün şükür etmekle ve sabır etmekle geçsin. Kimseye zulüm etme. Bu fikire aklın yatmadı ise ömürünün kıvrım kıvrım uzanan resimine dön bir bak! Çünkü ayrıntılar o resimde gizli. Hayatın içinde devirilmek de savurulmak da var. Sen sıyrık almadan, devirilmeden, savurulmadan yaşamak istiyorsan aslında sen yaşamayı değil, ölmeyi istiyorsun. Düşüncelerine hapis olma. Hayatın girdaplarında kayıp olma. Unutma! Bu hayatta başıboş değiliz! Hayatın hep kayıtlı edilmekte, kayıtlı olmakta! Ahir ömürünü zehir etme. Ölümün her an pusuda beklediğini, hayatın sürprizleriyle her an burun burna olduğumuzu hatırımdan çıkarma!

Okunuşu: Şu hâlimize bir bak! **Şurda** oturmuş, **ağzımız** açık, **yukardan** gelecek olanları bekliyoruz. Hiçbir şey yapmadan **burda** öylece bekleyecek miyiz? **Burnumun** direği sızlıyor. **Nerde** o eski anlayışlı insanlar? **İlerde** belki daha iyi günler bekliyor bizleri, ama **dışarda** bu kadar bekletilince, insan üzülüyor hani. Köyümüzü hatırlıyorum; **orda** kimse kimseyi bekletmezdi ama **omuz omuz** güçlüklerin üstesinden gelinirdi. Bu güzel hasletler **nesilden nesile** geçer idi. Kimse kimsenin **omzuna** yük olmaz idi. **Oğlum** ve **kaynım** dâhil çoğunluğumuz geldi ama hâlâ **içerde** gelmeyenler var. Bu **şehre** her gelişimde **oğlumla** ve **kayınımla** **nehre** düşüşüm **aklıma** gelir; **hatırımdan** hiç çıkmaz.

Ömrün şükretmekle ve sabretmekle geçsin. Kimseye zulmetme. Bu fikire aklın yatmadı ise ömrünün kıvrım kıvrım uzanan **resmine** dön bir bak! Çünkü ayrıntılar o resimde gizli. Hayatın içinde **devrilmek de savrulmak** da var. Sen **sıyrık** almadan, **devirilmeden**, **savurulmadan** yaşamak istiyorsan, aslında sen yaşamayı değil, ölmeyi istiyorsun. Düşüncelerine **hopsolma**. Hayatın girdaplarında **kaybolma**. Unutma! Bu hayatta başıboş değiliz! Hayatın hep **kaydedilmekte**, **kaydolmakta**! Ahir **ömrünü zehretme**. Ölümün her an pusuda beklediğini, hayatın sürprizleriyle her an **burun buruna** olduğumuzu **hatırımdan** çıkarma!

SERT ÜNSÜZLE BİTEN SÖZCÜKLERİN ÜNLÜYLE BAŞLAYAN EK ALMALARI

1. Alınma sözcüklerde uzun ünlüler çoğunlukla korunmakla birlikte bu ünlülerin bir bölümü Türkçeye uyum sağlayarak kısalmıştır. **Türkçe sözcüklerde uzun ünlü yoktur.** Yalın hâldeyken kısa olan bu ünlüler, ek aldığı anda tekrar uzun hâlde seslendirilir (Uzama hâli “:” ile gösterilmiştir.)

Cevap: Cevaabı	İhraç: İhraacı
Vücut: Vücuudu	Hesap: Hesaabı
Delil: Deliili	Kabul: Kabuulüm
Memnun: Memnuuniyet	Helal: Helaalim
İltifat: İltifaatım	Mahkûm: Mahkuumiyet
Hayâl: Hayaalim	İsyân: İsyaanım

2. **p, ç, t, k** ile biten kelimeler ek aldığı anda yumuşayarak **b, c, d, g (ğ)** hâline dönüşür.

Kitap: Kitabı	Ağaç: Ağacı	Kâğıt: Kâğıdı
Toprak: Toprağı	Denk: Dengi	

3. **p, ç, t, k** ile biten yabancı kökenli bazı kelimelerde, ek aldığı anda bile ünsüz yumuşaması olmadığı durumlar vardır.

Hukuk: Hukuuku	Ahlak: Ahlaakı
Merak: Meraakı	Evrak: Evraakı
İttifak: İttifaakı	Teşvik: Teşviiki
Tahrik: Tahriiki	Müttefik: Müttefiiki
Erzak: Erzaakı	Irak: Irak'a

İstisnalar: melek=meleğim; estetik= estetiğim

4. **p,ç,t,k** ile biten bazı tek heceli kelimelerde yumuşama olmaz.

Sap: Sapı	Saç: Saçı	At: Atı	Tek: Teki
Bazılarında yumuşama olur:			
Kap: Kabı	Taç: Tacı	Gök: Göğü	Renk: Rengi

Alıştırma

DİKKAT! Alıştırmada bazı kelimeler bilhassa yanlış yazılmıştır. Metni okurken siz doğrularını söyleyerek çalışma yapın.

İrağ'a gidecek olan ülkenin müttefiği olan bir grup hukuğa inanmış diplomat, merağı celp edecek bir araştırmanın içinde olacaklar. Erzağı ve evrağı valizlerine dolduruşlarından anlaşılıyor ki düşmanların tahriği değil, akademisyenlerin teşviği işe yaramış. Bugün bu akademisyenler diplomatların belki denki değil ama ülkenin sanki meleki bunlar.

Okunuşu: *Irak'a gidecek olan bir grup ülkenin **müttefik**i olan **hukuk**a inanmış diplomatlar, **merak**ı celp edecek bir araştırmanın içinde olacaklar. **Erzak**ı ve **evrak**ı valizlerine dolduruşlarından anlaşılıyor ki düşmanların **tahr**iki değil, akademisyenlerin **teşv**iki işe yaramış. Bugün bu akademisyenler diplomatların belki **den**gi değil ama ülkenin **mele**ği bunlar.*

Ünlü Birleşmesi

Türkçede iki ünlü yanyana gelmez. Böyle durumlarda iki sesli harf birleşerek tek harf olur. Yan yana gelen iki ünlünün birleşmesi şöyle gerçekleşir:

Pazar ertesi: **Pazartesi** Cuma ertesi: **Cumartesi**

Kahve altı: **Kahvaltı** Ne için: **Niçin** / Ne oldu: **Noldu**

Ünlü birleşmesi Türkçede yaygın olarak Farsça "hane" sözcüğüyle oluşturulmuş birleşiklerde görülür:

Hastahane: **Hastane** Pastahane: **Pastane**

Postahane: **Postane** Eczahane: **Eczane**

Ancak, **dershane** yerine, dersane; **hemşehri** yerine hemşeri; **ameliyathane** yerine ameliyatane; **yazıhane** yerine yazane vb. demek yanlış bir kullanımdır.

Ünsüz Düşmesi

Rast, üst, ast... sözcükleriyle kurulan bileşiklerde konuşma dilinde "t"ler düşmektedir:

Rastgele: **Rasgele** Astsubay: **Astsubay** Üsteğmen: **Üsteğmen**

"**k**" ünsüzüyle biten bazı sözcükler "**cik cik**" eki aldığı anda ünsüz düşmesi gerçekleşir. "**k**" sesi düşer.

Sıcak cik: **Sıcacık**

Minik cik: **Minicik**

YAZIM HATALARI

Bu bölümde, kitabın hacmini aşmadan, sıklıkla yapılan bazı yazım hatalarını ele almaya çalışacağız. Bilhassa “**de-da; ki; mi-mi**” eklerinin yazıda kullanımları sıklıkla yapılan hataların başında geliyor.

“DE, DA” Bağlacı ve “-DE, -DA” Eki

A. Bağlaç Olarak Kullanılması (de, da bağlacı)

“**de da**” bağlacı ayrı bir sözcük olduğu için daima ayrı yazılır.

Genelde, “**de, da**” bağlacı ile “**de da, te ta**” ekleri birbirine sıkça karıştırılır. Eğer, “**de, da**” cümleden çıkarıldığında anlam değişikliği olmuyorsa bu bağlaçtır ve ayrı yazılır. Bağlaç olan “**de, da**”nın “**te, ta**” biçimi yoktur.

Örnek: Ben **de** sinemaya gitmek istiyorum. (*Ben sinemaya gitmek istiyorum.* “**de**” ihmal edildiğinde anlam değişikliği olmadı.)

Kırtasiyeden defterle birlikte kalem **de** alacağım. (*Kırtasiyeden defterle birlikte kalem alacağım.* Cümleden “**de**” çıkarıldığında anlam değişikliği olmuyor.)

Sana beyaz da çok yakışıyor. (*Sana beyaz çok yakışıyor.* Cümleden “**da**” çıkarıldığında anlam değişmiyor.)

B. Ek Olarak Kullanılması (-de, -da, te ta eki)

“**-de, -da**” cümleden çıkarıldığında anlam değişikliği oluyorsa bu ektir. **Bitişik yazılır.**

Örnek: Seni otobüste gördüm. (*Seni otobüs gördüm.* “**te**” ihmal edildiğinde anlam değişikliği oldu.)

Kitaplarım evde kaldı. (*Kitaplarım ev kaldı.* “**de**” çıkarıldığında cümle anlamsızlaştı.)

Aklım sende kaldı. (*Aklım sen kaldı.* “**de**” ihmal edildiğinde cümle anlamsızlaşıyor.)

“Kİ” Bağlacı ve “-Kİ” Eki

Türkçede 2 çeşit “**ki**” vardır:

- Bağlaç olan “**ki**”
- Ek olan “**ki**”

A. Bağlaç Olarak Kullanılması (Ki Bağlacı)

Bağlaç olarak kullanılan “**ki**” başlı başına bir sözcüktür. Cümleleri birbirine bağlar ve daha vurgulu söylenir. “**ki**”yi, cümleden çıkardığımızda anlam değişikliği olmuyorsa buradaki “**ki**”, “**bağlaç ki**” dir ve **ayrı yazılır**.

Örnek: Duydum ki maça gelmeyi düşünmüyormuşsun. (*Duydum maça gelmeyi düşünmüyormuşsun.* Birinci cümle; **duydum**. İkinci cümle; **maça gelmeyi düşünmüyormuşsun**. “**ki**” çıkarıldığında anlam değişikliği olmuyor.)

Örnek: Bu ezanlar ki şahadetleri dinin temeli. (*Bu ezanlar şahadetleri dinin temeli.* Birinci cümle, **ezanlar**. İkinci cümle, **şahadetleri dinin temeli**. “**ki**” çıkarıldığında anlam değişikliği olmuyor.)

“Ki” bağlacı bazı sözcüklerde ayrı yazılır.

Demek **ki**, öyle **ki**, kaldı **ki**, duydum **ki**, sen **ki**

“Ki” şüphe ve pekiştirme göreviyle kullanılıyorsa ayrı yazılır.

Patron işe geldi mi **ki**?

Müdürümüz bugün açıklama yapacak mı **ki**?

“ki” Bağlacının Bitişik Yazıldığı Durumlar:

“Ki” bağlacı kaynaştırma olarak yer alıyorsa **bitişik yazılır**. Bu kelimeler bağlaç olmasına rağmen kalıplaştığı için bitişik yazılırlar.

Örnek: *Mademki, hâlbuki, belki, sanki, çünkü, oysaki, illâki, meğerki*

B. Ek Olarak Kullanılması (Ki Eki)

“Ki”yi, cümleden çıkardığımızda anlam değişikliği oluyorsa buradaki “**ki**”, “**ek ki**” dir. **Bitişik yazılır**. Sıfat yapan “**ki**” ve Zamir eki olarak “**ki**” olmak üzere iki grupta toplanır. Sıfat yapan ve zamir olan “**ki**”, eklendiği sözcüğe bitişik yazılır.

1. Sıfat yapan “ki”: Bitişik yazılır.

İsmlere eklenerek, yer ve zaman bildiren sıfat eklerdir. Sıfat yapan “**ki**” eki, sıfat tamlaması kurar. Önündeki isme “**hangi?**” sorusu yöneltilerek bulunur. Diğer “**ki**”lerden kolaylıkla ayırt edilir.

Örnek: Salondaki şamdanlar senin. (Hangi şamdanlar?)

Masadaki kitaplar benim. (Hangi kitaplar?)

Örnek: Yarınki maç çok önemli! (Hangi maç?)

Bu yılki gösteri çok güzeldi. (Hangi gösteri?)

2. Zamir Eki “ki”: Bitişik yazılır.

Ek halindeki tek zamirdir. Sadece isim tamlamasında tamlayana eklenir ve bitişik yazılır. Bir ismin (tamlananın) yerini tutar. Ayrıca, “**ki**”nin olduğu kelimeye “**ler, lar**” eklediğimizde anlam bozulmuyorsa buradaki “**ki**” bitişik yazılır. Zamir ekidir.

Örnek: Radyom bozuldu seninkini (senin radyonu) alabilir miyim?
Seninkiler de (senin resmin) güzel olmuş.

“Mİ, MI” Soru Edatı

“**mi, mı, mu, mü**” soru edatları her zaman ayrı yazılır. Ancak, kendinden sonra gelen soru ekleri ise soru edatına (**mi, mı**) eklerine bitişik yazılır.

Örnek: Bize yarın **mı** geleceksiniz?

Bize yarın gelecek **misiniz**?

Sen **miydin (idin)** kapıda bekleyen?

Yok artık! Bütün bunları onun yaptığını **mı** düşünüyor?

Neden soruyu **cevaplamıyor**? (Bu cümlede “**mi**” bitişik yazılmalıdır. Çünkü buradaki “**mi**” soru eki değildir. Cümleden “**mi**”yı çıkardığımızda cümle nin soru şekli kaybolmuyor. Sadece olumsuzluk kaybolmuş oluyor. “**Neden**” kelimesi cümleyi soru cümlesi yapıyor. Dolayısıyla. “**cevaplamıyorsun**” bitişik yazılır.)

“**mı mi, mu mü**” farklı anlamlarda da kullanılabilir:

Örnek: Bugün sana güzel mi güzel bir yemek yaptım. (Pekiştirme olarak kullanılır.)

Bu son kaşığı da aldın mı yemek bitecek. (Şartlı cümlelerde kullanılır.)

ALIŞTIRMALAR

1. Aşağıdaki sorularda doğru yazılmış olan cümleleri bulunuz.

- a. Seninkiler de benimkiler de güzel olmuş.
b. Seninkilerde benimkilerde güzel olmuş.
- a. Sana yemek te getireceğim.
b. Sana yemek de getireceğim.
- a. Sen de aklım kaldı.
b. Sende aklım kaldı.
- a. Ben de seninle gelmek istiyorum.
b. Sende benimle mi gelmek istiyorsun?

5. a. Aklım evde kaldı.
b. Aklım sadece sende değil evdede kaldı.
6. a. Ben ne vapurda, ne trende, nede otobüste idim.
b. Ben evde uyuyordum.
7. a. Senide benide geziye götürmek istiyorlar.
b. Ben de sen de hiçbirimiz geziye gitmeyeceğiz.
8. a. Mehmet'te seninle gelecek.
b. Mehmet de seninle gelecek.
9. a. Dünyada Allah'a tevekkül eden ahiretde kazanacak.
b. Dünyada Allah'a tevekkül eden ahirette de kazanacak.
10. a. Malı olan malından ilmi olanda ilminden infak etsin.
b. Şimdi gel de şu adama kızma!
11. a. Sinemaya ben de geleceğim.
b. Sinemaya gitsende bilet bulamazsın.
12. a. Defter kalem de al yanına.
b. Defter kalemde al yanına.

Cevaplar: 1)a 2)b 3)b 4)a 5)a 6)b 7)b 8)b 9)b 10)b 11)a 12)a

2. Aşağıdaki sorularda doğru yazılmış olan cümleleri bulunuz.

1. a. Yağmur yağmadı ki barajlar dolsun.
b. Yağmur yağmadığı barajlar dolsun.
2. a. Ezanlar ki şahadetleri dinin temeli.
b. Ezanlarki şahadetleri dinin temeli.
3. a. Madem ki istemiyordun neden gittin?
b. Mademki gitmeyecektin neden bilet aldın?
4. a. Oysa ki seninle gelmeyi çok istemiştim.
b. Oysaki seni ne kadar çok sevmiştim.
5. a. Demek ki çalışırsan oluyormuş. Sen ki bunu biliyorsun.
b. Duydumki beni özlemişsin. Kaldığı çok ayrı kalmadık.
6. a. Arkadaşım eve gelmişmidirki?
b. Başbakan bugün açıklama yapacak mı ki?
7. a. Sende ki televizyon bizde ki televizyondan daha büyüktür.
b. Evimdeki televizyon çok güzel gösteriyor.

8. a. Okuldaki akıllı tahtaları bir veli başışlamış.
b. Sınıfta ki sıralar çok temiz kullanılmış.
 9. a. Kalemimin ucu kırıldı seninkini alabilir miyim? Ben ki hep sizin için çaba gösterdim.
b. Evde ki hesap çarşıya uymadı.
 10. a. Mehmet'in ki daha güzel olmuş.
b. Ali'ninki daha güzel olmuş.
 11. a. Yarın ki sınava çok çalışmam lazım. Bugün ki aklım olsaydı daha çok çalışırdım.
b. Bugünkü sınavım güzel geçti. Sınavı kazanabilir miyim ki?
- Cevaplar: 1)a 2)a 3)b 4)b 5)a 6)b 7)b 8)a 9)a 10)b 11)b

3. Aşağıdaki sorularda doğru yazılmış olan cümleleri bulunuz.

1. a. Sinemaya seninle geleceğim?
b. Sinemaya seninle mi geleceğim?
2. a. Bugün harika mı harika bir haber aldım.
b. Bugün seninle heyecanlı mı heyecanlı bir film izleyeceğim.
3. a. Bunu da aldın mı başka vermeyeceğim, söz!
b. Son soruyu cevapladın mı sınavı geçeceksin.

Cevaplar: 1)b 2)a 3)a

4. Aşağıdaki yazılımlarda doğru olanlarını işaretleyin?

- a. Eski Sağlık Bakanı
b. Sağlık Eski Bakanı
- a. Sayın Profesör Dr.
b. Profesör Dr. Sayın

Cevaplar:

Eski Sağlık Bakanı
Sayın Profesör Dr.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

**KONUŞMAYI ETKİLİ
KILMAK**

VURGU

Konuşurken veya bir parçayı okurken bazı heceleri ya da kelime gruplarını üstüne basarak yahut tonlama ve soluk baskısı yaparak söyleriz ve okuruz. Bu söyleyiş özelliğine **vurgu** denir.

Vurgu, söze duygu değeri katar. Dinleyicinin dikkatini uyandırarak anlamın kavranmasını kolaylaştırır. Sesi, sözdeki ezgiyi ve söyleyişi canlandırır.

Güzel ve etkili bir ses, doğru vurgu ve tonlamayla mümkündür. Kullanılan her cümlenin vermek istediği bir mesajı ve duygusu vardır. Bu da ancak doğru vurgu ve tonlama ile olur.

Örneğin, “**Ben bugün arkadaşım ile tiyatroya gittim.**” derken, vurgulamak istediğimiz özellikle **arkadaşımızla** gitmemiz ise, bu cümlede “**arkadaşım ile**” kelimesini soluk baskısı ile birlikte vurgulayarak söylemek zorundayız. Aksi takdirde bu cümlemize ilaveten, *tiyatroya yalnız başımıza değil, arkadaşımızla gittiğimizi* özellikle belirtmek için ek cümleler kullanmak ihtiyacı hissedeceğiz. Ya da, arkadaşımızla *sinemaya, parka veya çarşıya değil, özellikle tiyatroya gittiğimizi* belirtmek istediğimizde ya “**tiyatroya**” kelimesine vurgu vererek bunu kısa yoldan belirteceğiz ya da ek cümlelerle vermek istediğimiz mesajı vermek zorunda kalacağız.

Hâlbuki vermek istediğimiz mesajı, başka cümlelere ihtiyaç kalmadan bir cümlede tek bir vurgu ile verebiliriz. Bu bakımdan, kurduğumuz cümlelerde özellikle vermek istediğimiz mesaj ne ise o kelime üzerine vurgu ve tonlama getirmemiz gerekmektedir. Doğru tonlama ve vurgu ile hem kısa yoldan vermek istediğimiz mesajı verebileceğiz hem de etkimizi daha da arttırmış olacağız.

Öte yandan, vurgu konusunda genelde yapılan en büyük yanlış, vurgunun yükleme yapılmasıdır ki bu doğru bir sesletiliş biçimi değildir. Zira yükleme vurgu ancak, o işin özellikle yapıp yapılmadığını belirtmek istediğimizde veya eylemi vurgulamak istediğimizde yapılmalıdır.

Vurgu çeşitlerine geçmeden önce, cümlede yer alan noktalama işaretlerine göre vurgu ve tonlama konusunu irdelemek gerekiyor. Biz bu konuyu, kolay anlaşılabilir diye **ezgi biçimleri** olarak adlandırdık.

Ezgi Biçimleri

Ezgi biçimleri, **süren ezgi** ve **biten ezgi** olarak 2'ye ayrılır. Virgül gibi noktalama işaretlerinin olduğu, henüz sözün bitmediği durumlardaki vurgu biçimi ile noktanın kullanıldığı, cümlenin bittiği durumlardaki vurgu ve tonlama biçimi farklıdır.

1. Süren Ezgi

Konuşma sırasında cümlenin bitmediğini, söyleneceklerin devam edeceğini vurgu ve tonlamayla belirtmemiz gerekir. **Yani, konuşmanın henüz bitmediği sezgisi verilebilmelidir.** Cümlenin içinde virgül ile kesilen cümlelerde *süren ezgi* kullanılır.

Örnek: *Fırtına birçok ev ve işyerinin çatılarını uçurdu, sel baskınlarına sebep oldu.*

Burada virgülden sonra kısa bir durak yapılmalıdır. Ancak sesin tonu da hafifçe yükseltilmelidir. Yani, yükselen bir tonda ses vurgusu ile hafif bir durak yapılmalıdır. **Konuşmanın henüz bitmediği sezgisi verilmelidir.**

2. Biten Ezgi

Söylenecek olan duygu ve düşüncelerin bittiğini belirten ezgidir. Bu ezgide alçalan bir ton hâkimdir.

Alıştırma

Aşağıdaki cümleleri noktalama işaretlerinde uygun ses vurgusu vererek sesletin. Virgülden sonra **konuşmanın henüz bitmediğini belirten** yükselen bir ses vurgusu ve çok kısa bir durak verirken, noktadan sonra ise **cümlenin bittiğini hissettirecek alçalan bir ses vurgusu** ile birlikte (virgüle kıyasla) daha uzun bir durak vermeniz gerekmektedir.

Fırtına sebebiyle ağaçlar ve trafik levhaları devrildi, evlerin çatıları uçtu, araçlar savruldu, çok sayıda kazalar meydana geldi. Elektrik direkleri hasar gördüğü için şehir elektriksiz kaldı. Devrilen tırlar sebebiyle otoyol uzun süre trafiğe kapandı, otoyolda uzun araç trafiği oluştu. Fırtına dün sabah etkisini yitirdi.

Şimdi, vurgu çeşitlerini ayrıntılı olarak inceleyelim. Türk dilinde vurgu, çok heceli sözcüklerde genelde son hece üzerine gelir. Buna rağmen az olarak ilk hecede, çok az olarak da orta hecede vurgu olabilmektedir.

A. Tek Heceli Sözcüklerde Vurgu

Türkçede tek heceli sözcüklerde genelde vurgu bulunmaz.

Örnek: bak, cam, dam, mal... vb.

B. Eklerin Birden Çok Olduğu Hâllerde Vurgu

Eklerin birden çok olduğu hâllerde son ek vurguyu genelde üzerine çeker. Aşağıdaki kelimeleri seslendirdiğinizde vurgunun sona geldiğini fark edebilirsiniz.

bak bakla baklacı baklacılar baklacılarda baklacılardan

C. Vurguyu Son Heceye Çekmeyen Kelimeler

Vurguyu son heceye çekmeyen kelimeler de mevcuttur:

Anne, Masa, Tencere, Pencere, Bamya... vb.

d. Vurgunun Son Heceden Önceki Heceye Geldiği Hâller

Kelime sonuna “**ile, iken, ise, dahi, ki, idi, imiş**” anlamına gelen ekler geldiğinde vurguyu üzerine çekmezler, vurgu kendisinden önceki heceye gelir:

1. “**ile**” anlamına gelen **-le, -la** eki geldiğinde:
Kitap**çılar**la (Kitapçılar ile)
2. “**iken**” anlamına gelen **-ken** eki geldiğinde:
Koşar**ken** (Koşar iken)
3. “**ise**” anlamına gelen **-se, -sa** ekleri geldiğinde:
Kitapçılar**larsa** (Kitapçılar ise)
4. “**dahi**” anlamına gelen **-de, -da** ekleri geldiğinde:
Kitap**çılar** da
5. “**ki**” bağlacı *kaynaştırma* olarak yer alıyorsa:
madem**ki**, hâlbuki, **belki**
“**ki**” bağlacı *öbekleşme* olarak yer alıyorsa:
böy**le** ki, söy**le** ki, almış **ki**
6. “**idi**” anlamına gelen **-di, -dı, -tı, -ti, -tu, -tü** gibi ekler geldiğinde:
sattı**ydı** (sattı idi) geldi**ydi** (geldi idi)
tuttu**ydu** (tuttu idi) döktü**ydü** (döktü idi)

Dikkat! -dı, -di ekleri geçmiş zaman eki olarak kullanılıyorsa vurguyu üzerlerine çekerler:

Geldi aldı sattı itti tuttu döktü

7. “**imiş**” anlamına gelen **-miş, -miş, -muş, -müş** ekleri geldiğinde: kalınmış (kalın imiş), gerginmiş (gergin imiş), düzgünmüş (düzgün imiş), durgunmuş (durgun imiş)

Vurgunun son heceden bir önceki heceye geldiği diğer hâller:

1. Olumsuzluk ifade eden “**-me, -ma**” emir kelimelerinde:

Getirme alma

Dikkat! mem, mam son heceyi oluşturursa vurguyu üzerine çeker:

Getirmem aldirmam

2. Geniş zamanda **birinci tekil şahıs ekleri** geldiğinde:

Koşarım gelirim

3. “**-in, -ın**” gibi ekler geldiğinde:

Kışın Öğleyin

4. “**-yor**” ekleri geldiğinde:

Söylüyor alıyor

5. Ek eylem belirten kelimelere gelen geniş zaman ekleri geldiğinde:

Onlardır yoktur

E. Bileşik İsimlerde Vurgu

a. İki kelimenin birleşmesi ile bir araya gelen **bitki, hayvan, yer, insan, nesne, yön ve renk** ifade eden bileşik kelimelerde vurgu daima **birinci kelimenin son hecesindedir**.

İsim: Ayşegül; Gülnihal

Renk: Yavruağzı; Gülkurusu

Yön: Güneybatı

Hayvan: Kertenkele; Denizati

Bitki: Keçiboynuzu; Kuşburnu

Nesne: Kargaburnu, Kedigözü

Yer: Kahramanmaraş; Akşehir

b. Üç kelimenin birleşmesi ile meydana gelen yer isimlerinde vurgu, **birinci ve ikinci kelimelerin son hecelerinde yapılır:**

Afyon-kara-hisar

Şebın-kara-hisar

c. Bileşik isimler tamlamaya dönüştüğünde vurgu ilk kelimenin son hecesine geçer:

Pamuk-kale

Pamukkale Üniversitesi

Çanak-kale

Çanakkale Stadi

Diğer tamlamalarda: Çelik Kafes; Masa örtüsü;

Güzel insan; Sokak lambası; Okul müdürü

d. İki sözcük bir araya gelip yeni bir anlam ortaya koyuyorlarsa vurgu,

ikinci kelimenin son hecesindedir:

Açık**göz**, pisbo**ğaz**, kırkay**ak**, alışver**iş**, göz**üpek**

e. İki sözcük bir araya gelip yeni bir anlam ortaya koymuyorlarsa vurgu,

birinci kelimenin son hecesindedir:

Yüzbaşı, ayakk**abı**, fild**işi**, gül**kurusu**, sivris**nek**

İstisna: Kelime “doğ**an**” ile bitiyorsa vurguyu üzerine çeker:

aydoğ**an**, candoğ**an**, erdoğ**an**, akdoğ**an**

F. Yer İsimlerinde Vurgu (şehir ve ülke)

1. İki heceli yer isimlerinde **vurgu daima birinci hecededir:**

İzmir **Af**yon **Lib**ya **Tun**us

2. İki heceden fazla olan şehir isimlerinde vurgular hecenin durumuna göre değişir:

İki heceden fazla olan yer isimlerinde vurguların yerini tespit etmek için 1. ve 2. hecelerin dizilişlerine bakılır. Hecelerin açık ya da kapalı hece olmaları önem kazanır. **Not:** (Sesli ile biten hece açık heceli cümle; sessiz ile biten hece kapalı heceli cümle diye adlandırılır.)

Vurgunun ikinci hecede olduğu durumlar:

a: İlk iki hecesi kapalı ise: **İs**tanbul, **Ant**alya

b: İlk iki hecesi açık ise: **Ad**ana, **Man**isa

c: Birinci hecesi açık, ikinci hecesi kapalı ise: **Ed**irne, **Mal**atya

Vurgunun birinci hecede olduğu durum:

d: Birinci hecesi kapalı, ikinci hecesi açık ise: **An**kara, **Çan**kırı

Dikkat! İstisna! Hakkârî: Burada ilk hece kapalı, ikinci hece açık. Kurala göre vurgunun ilk hecede olması gerekir. Ancak, “**uzun a**” vurguyu üzerine çeker. Bu yüzden vurgu ikinci heceye gelir.

3. İki heceden fazla olan ülke isimlerinde vurgular hecenin durumuna göre değişir:

a. Sonu açık hece ile biten ülke isimlerinde vurgu, **sondan bir önceki heceye** gelir: **Amer**ika, **İngil**tere, **Brezil**ya

Dikkat! Suriye: Burada da “uzun û” vurguyu üzerine çeker. Bu yüzden vurgu ilk hecededir.

b. Sonu kapalı hece ile biten ülke isimlerinde vurgu, hecelerine bakılır:

1. Birinci hece kapalı, ikinci hece açık olanlarda vurgu, **daima birinci hecededir: Honduras**

İstisna: Dikkat! İsrail: Burada birinci hece kapalı, ikinci hece açık olmasına rağmen ikinci hecedeki **uzun â** vurguyu üzerine çeker.

2. İlk iki hecesi açık olanlarda vurgu, **daima ikinci hecededir: Uruguay**

3. Birinci hecesi açık, ikinci hecesi kapalı olanlarda vurgu, **daima ikinci hecededir: Filistin**

4. İlk iki hecesi açık, üçüncü hecesi kapalı olanlarda vurgu, **genellikle kapalı olan heceye gelir: Madagaskar**

5. Sonu “ya” ile biten ülke adlarında vurgu, **son heceden bir önceki kapalı heceye gelir: Makedonya**

4. Sonu “istan” ile biten ülke isimlerinde vurgu “tan”da olur: **Pakistan**

Dikkat! Eğer ek almışsa vurgu, aldığı eke kayar: Pakistan’da

G. Özel İsimlerde Vurgu

1. İnsan adlarında vurgu **son hecededir:**

Ahmet, Yasemin

Dikkat! Eğer vurgu, son hecede değilse o sözcük Türkçe değildir. Vurgu, uzun okunuşlu hece üzerinde olur.

Hârun, Dilâra, Sûzan, Tûfan, Nimet, Melisa

2. **a. Soyadları tek başına okunduğunda** vurgu, **son hecededir:**

Özal Topbaş

b. Soyadı eğer bir yer adı ise vurgu ilk heceye kayar:

Vidin Akseki

İstanbul (Burada, iki heceden fazla olan yer isimlerinde uygulanan kurala göre vurgu, ikinci heceye geldi.)

c. Soyadı çift sözcükten oluşuyorsa vurgu, **birinci kelimenin son hecesine gelir:**

Melih Yakupoğlu

Nuri Elibol

3. İsim, soyadı birlikte söylendiğinde vurgu, **soyadın ilk hecesine gelir**:
Turgut **Ö**zal Osman Nuri **T**opbaş
4. İsimlerde çağrı yapılması durumunda vurgu, **sondan bir önceki heceye gelir**:
Sıırma Mustaaafa **K**eeerim Çiçeeekçi,
Eğer çağrı kızgınlık ifade ediyorsa, vurgu son heceye kayar:
Yasemi**i**in Kahveci**i**iii
5. Hayvan adlarında vurgu **son hecededir**:
Kap**l**an Puma

H. Sesteş Kelimelerde Vurgu

1. Sözcük “-idi” eki aldığıında **vurgu bir önceki heceye geçer**; geçmiş zaman eki aldığıında **vurguyu ek, üzerine çeker**:

<u>“Geçmiş zaman” eki aldığıında</u>	<u>“idi” eki aldığıında</u>
Anılarını yaz dı	Geçen yaz dı
İçten gü ldü	Gerçek bir gü ldü
Yere dü ştü	Sanki bir dü ştü
Denize dal dı	İncecik bir dal dı
Havuzda yü zdü	Gülen bir yü zdü .
Dereler ta ştı	Kaldırımlar ta ştı .

Alıştırma

Aşağıdaki metni, “geçmiş zaman” eki ve “idi” eki almasına göre kelimelere doğru vurgular vererek okuyunuz. Cümleleri dikkatle okuyarak ses kaydınızı alın ve doğru vurgu veresiye kadar çalışın.

Arkadaşımın nişanı olduğu vakit, yazdı. Arkadaşım üşenmedi anılarını yazdı. Köyünde derelerin dibi taşı. Ki o dereler geçen sene hep taşı. Arkadaşım bir keresinde benden kaçayım derken düştü, o günler bir düştü. Sonra dereye daldı. Arkadaşım o kadar zayıftı ki sanki bir daldı. Dalmışken dere de yüzdü. O çehre hep gülen bir yüzdü. Bir keresinde bana bir güldü, sanır dınız o, gerçek bir güldü.

Çözümü: Arkadaşımın nişanı olduğu vakit, **yazdı**. Arkadaşım üşenmedi anılarını **yazdı**. Köyünde derelerin dibi **taştı**. Ki o dereler geçen sene hep **taştı**. Arkadaşım bir keresinde benden kaçayım derken **düştü**, o

günler bir **düştü**. Sonra dereye **daldı**. Arkadaşım o kadar zayıftı ki sanki bir **daldı**. Dalmışken dereye **yüzdü**. O çehre hep gülen bir **yüzdü**. Bir keresinde bana bir **güldü**, sanırdınız o, gerçek bir **güldü**.

2. İki heceli yer adlarında vurgu, **ilk heceye gelir**; isim hâlinde olduğunda vurgu, **son heceye geçer**:

<u>Yer adı</u>	<u>İsim hâlinde</u>
Mısır	mısır
Ordu	ordu
Aydın	aydın
Bodrum	bodrum
Çeşme	çeşme
Taksim	taksim

Alıştırma

Aşağıdaki cümlelerde koyu renkli yazılmış kelimeleri, anlamına göre vurguyu **ilk heceye veya son heceye gelecek şekilde okuyunuz**. Cümleleri dikkatle okuyarak ses kaydınızı alın ve doğru vurgu verisiye kadar çalışın.

- * Cemile, Bebek semtinde bebek bakacak.
- * Ordu'da yaşayan kardeşim, orduda görevli.
- * Aydın'da, aydın bir iş adamı ile görüşeceğim.
- * Denizli, ne yazık ki denizli bir şehir değil.
- * Bodrum'daki evimin, bodrum katında ne ararsan var.
- * Çeşme'de, yazlıkçılar çeşme tamircilerinden çok memnun.

Okunuşları:

- * Cemile, **Bebek** semtinde **bebek** bakacak.
- * **Ordu**'da yaşayan kardeşim, **orduda** görevli.
- * **Aydın**'da, **aydın** bir iş adamı ile görüşeceğim.
- * **Denizli**, ne yazık ki **denizli** bir şehir değil.
- * **Bodrum**'daki evimin, **bodrum** katında ne ararsan var.
- * **Çeşme**'de, yazlıkçılar **çeşme** tamircilerinden çok memnun.

3. Eylem içeren kelimelerde vurgu, **son heceye gelir**; emir kelimelerinde vurgu, **ilk hecededir**:

Emir Hâli	Eylem Hâli
Çizme	Çizme işi
Koşma	Koşma işi
Kaz	Kazma işi
Konuşma	Konuşma işi
Gelin	Gelin
Sarma	Sarma işi
Görüş	Görüş
Sulama	Sulama işi
Yazma	Yazma işi
Çalışma	Çalışma işi

Alıştırma

Aşağıdaki cümlelerde kelimelerin eylem veya emir durumuna göre uygun vurguları vererek okuyunuz. Cümleleri dikkatle okuyarak ses kaydınızı alın ve doğru vurgu verisiye kadar çalışın.

Çizme üstüne çizme resimler çizme. Resim tuvale yapılır.
 Salonunda sarma dolmasını sarma. Sarma işi mutfakta yapılır.
 Salondaki konuşma, birden “Konuşma!” emri ile kesildi.
 Yazma üzerine yazma! Yazma işi kâğıda olur.
 Koşma söylerken koşma! Koşma işini yaparken başka iş yapma.
 Doymuş toprağı sulama! Sulama işi kurumuş toprağa yapılır.
 Gelin arkadaşlar! Hep beraber gelin. Gelin almaya gidelim.
 Kaz toprağı ki havalansın. Kazma işi öyle kolay bir iş değildir.
 Çalışma vaktinde çalışma demek hırsızlık yapmak gibidir.
 Görüş mesafesine geldiğinde o kişiyle görüş!

Okunuşları:

Çizme üstüne çizme resimler çizme. Resim tuvale yapılır.
 Salonunda sarma dolmasını sarma. Sarma işi mutfakta yapılır.
 Salondaki konuşma, birden “Konuşma!” emri ile kesildi.

Yazma üzerine yazma! Yazma işi kâğıda olur.

Koşma söylerken koşma! Koşma işini yaparken başka iş yapma.

Doymuş toprağı sulama! Sulama işi kurumuş toprağa yapılır.

Gelin arkadaşlar! Hep beraber gelin. Gelin almaya gidelim.

Kaz toprağı ki havalansın. Kazma işi öyle kolay bir iş değildir.

Çalışma vaktinde çalışma demek hırsızlık yapmak gibidir.

Görüş mesafesine geldiğinde o kişiyle görüş!

4. Vurgunun yeri değiştiğinde anlamı da değişir, anlamını vurguyla değiştiririz.

Aşağıdaki cümleleri dikkatle okuyarak ses kaydınızı alın ve doğru vurgu verisiye kadar çalışın.

Çocuğum benim. (Çocuğumuza sevgi gösteriyoruz.)

Çocuğum ben. (Çocuk olduğumuzdan bahsediyoruz.)

Çocuğum! (Hey!) (Çocuğumuza sesleniyoruz.)

Alçakça bir hareketti bu. (Eylemin niteliğinden bahsediyor.)

Alçakça bir yerden geçiyorduk. (Bir yerin yüksekliğinden bahsediyor.)

Kumdan bir avuç alıp onu su kuyusuna attı. (Kumun içinden “avuç” mu almış?)

Kumdan bir avuç alıp onu su kuyusuna attı. (Yoksa bir avuç kum mu almış?)

Sözünü ettiğiniz benim. (Sözü edilen, kendisi)

Sözünü ettiğiniz benim. (Sözü edilen, sahip olduğu şey)

I. Soru Cümlelerinde Vurgu

1. a. Soru ekleri (**mi**, **mi**) vurguyu üzerine çekmez, vurguyu **bir önceki hece alır**: Geliyor mu?

2. Soru eki “**ile**” anlamına gelen ek aldığı anda vurgu, **sondan bir önceki heceye gelir**:

Benimle mi tiyatroya geleceksin? (“**ile**” takısı “**ile**” anlamına geldiği için vurgu “**nim**” üzerine gelir.)

3. Olumsuz soru cümlelerinde durum farklıdır:

Seninle sinemaya gelmiyor mu?

4. Soru belirten kimi kelimelerde vurgunun **ilk hecede kaldığını görürüz:**

Hangisi? Nerede? Nasıl?

J. Sayılarda Vurgu

1. a. Sayı ifade eden birleşik kelimelerde vurgu, **son hece üzerine gelir:**
Otuz **iki** Yirmi **sekiz**
- b. Ancak, onlu haneleri belirten sayılarda vurgu, **onlu haneyi belirten on kelimesi üzerine gelir:**
On iki Yüz **on** sekiz

K. Diğer Hâllerdeki Vurgular

1. Aynı anlama gelen kelimelerin art arda söylenmesi durumunda vurgu, **birinci kelime üzerindedir:**
yavaş yavaş **hızlı** hızlı
2. İki kelimelerde vurgu, **pekiştirici hece üzerinde kalır:**
Çarçabuk **bomboş**
3. Zarflarda, bağlaçlarda vurgu, **ilk hecededir:**
Şimdi, **Sonra**, **Yarın**, **Burada**, **Şöyle**
4. Ünlem ifade eden kelime ya da kelime öbeklerinde vurgu, **ünlemin üzerine yapılır:**
Haydi! **Aferin!** **Maşallah!**
Ey insanlar **ah** seni yaramaz **hey** gidi günler **hey**
5. Anlam ve işlev bakımından benzerliği olmayan ve son eklerde ses benzerliği gösteren (sesteş) kelimelerde vurgu, **kendinden önceki heceye gelir:**
bence **sence** **aklınca**
İngilizce **Almanca** **delice** **karınca** **insanca**
6. Küçültme belirten ekler, ses benzerliği yani sesteş olsa da vurguyu **üzerine çeker:**
İrice **uzunca** **küçükçe** **yumuşakça**
7. Ses benzerliği yani sesteş olan akrabalık belirten kelimelerde son sesler vurguları **üzerlerine çekmezler:**
yenge **teyze** **anne** **enişte** **görümce**

8. Gereklilik belirten kelimelerden sonra gelen kelime ile ulama yapılması ve araya “y” kaynaştırma sesi getirdiğimizde **vurguyu üzerine çeker:**
sormalıydı gelmeliydi
9. Gelecek zaman kip eklerinden sonra gelen ve çoğul eki olmayan ekler vurguları **üzerlerine çekmezler:**
gülecekmişalacakmış

L. İsteğe Bağlı Vurgular

Konuşanın isteğine ve kullanımına göre yapılan vurgudur. Konuşmanın etkisini artırmak, konuşmaya ahenk vermek, dinleyenleri etkilemek amacıyla yapılır.

1. Berkitme (Şiddet) Vurgusu

Söze daha çok kuvvet vermek için **beğenme, gücenme, kızma, şaşkınlık** vs. ifade eden kelimelerde kullanılır. Burada heceyi olağanüstü vurgulama vardır.

Sen **harika** bir insansın!

Bana bunu **nasıl** söylersin!

2. Pekiştirme vurgusu

Fikrin ve duygunun derecesini, şiddetini ifade eden vurgudur.

Evvvet doğru bildin

Kocca bir adam olmuşsun.

Güzeel, aferin sana!

CÜMLE VURGUSU

Cümle içinde kelimelerden biri veya birkaçının, öteki kelime ya da kelime öbeklerinden ayrı olarak tonlama veya soluk baskısı yoluyla farklı biçimde sesletilmesidir. Bu vurgu, anlamda farklılaşmayı meydana getirir. Bunun için buna **anlam vurgusu** da denilebilir. Cümleye soracağımız **5 N 1 K** soruları ile vurgulamayı yapacağımız kelime veya öbekleri ortaya çıkarabiliriz. **5 N 1 K** aynı zamanda haber kuralıdır. Bunlar yükleme sormamız gereken sorulardır. **5 N 1 K** sorularıyla; **Ne, Nerede (Nereye), Ne zaman, Nasıl, Neden, Kim (Kiminle)** sorularına cevap ararız.

Alıştırma

*Ahmet Bey (**Kim**), Kazım Bey'le (**Kiminle**) İzmir'e (**Nereye**) golf oynamaya, (**Neden**) bugün saat 15.00'te (**Ne zaman**) özel arabasıyla (**Nasıl**) gidecek.*

Yukarıdaki cümlede verilmek istenen mesaj veya duygu ne ise vurgu oraya verilmelidir. Verilmek istenen mesaj veya önemsenen öge ya da anlatılmak istenen duygu, **Ahmet Bey** mi, Ahmet Bey'in İzmir'e **özel arabasıyla gitmesi mi**, Ahmet Bey'in **İzmir'e gitmesi mi**, Ahmet Bey'in **Kazım Bey'le buluşmaya gitmesi mi**? Bu sorulara vereceğimiz cevaplara göre cümledeki vurgu yerimiz de değişecektir.

Dolayısıyla, cümlelerin vermek istediği mesajı doğru algıladıktan sonra, cümlede vurguyu oraya vererek sesletmemiz gerekmektedir. Cümleye verdiğimiz vurgunun doğru olup olmadığını, cümleye doğru sorular sorup, bu soruları cevaplandırıyormuş gibi okuyarak anlayabiliriz.

Şimdi aşağıdaki soruları cevaplayarak yukarıdaki örnek metni seslendirelim. Vurguyu her defasında altı çizili olan kelimelere verin. Doğru vurgu verip vermediğinizi anlamak için, parantez içindeki sorulara cevap vererek cümleyi okuyun.

Ahmet Bey, Kazım Bey'le İzmir'e golf oynamaya bugün saat 15.00'te özel arabasıyla gidecek. (**Kim, Kazım Bey'le İzmir'e gidecek?** Ya da, **Ali Bey mi Ahmet Bey'le İzmir'e gidecek.**)

Ahmet Bey, **Kazım Bey'le** İzmir'e golf oynamaya bugün saat 15.00'te özel arabasıyla gidecek. (**Ahmet Bey, kiminle İzmir'e gidecek?** Ya da, **Ahmet Bey Mehmet Bey'le mi İzmir'e gidecek?**)

Ahmet Bey, Kazım Bey'le İzmir'e golf oynamaya **bugün saat 15.00'te** özel arabasıyla gidecek. (**Ahmet Bey, Kazım Bey ile ne zaman İzmir'e gidecek?** Ya da, **Ahmet Bey yarın mı İzmir'e gidecek?**)

Ahmet Bey, Kazım Bey'le İzmir'e **golf oynamaya** bugün saat 15.00'te özel arabasıyla gidecek. (**Ahmet Bey, niçin İzmir'e gidecek?** Ya da, **Ahmet Bey futbol maçı için mi İzmir'e gidecek?**)

Ahmet Bey, Kazım Bey'le **İzmir'e** golf oynamaya bugün saat 15.00'te özel arabasıyla gidecek. (**Ahmet Bey, nereye gidecek?** Ya da, **Ahmet Bey İstanbul'a mı gidecek?**)

Alıştırma

“Ben gezmesi için Ali'ye dün arabamı verdim.” cümlesini parantez içindeki sorulara cevap veriyormuş gibi okuyun. Cümlelerde vurguyu, koyu renkle yazılmış kelimelere gelecek şekilde verin.

Ben gezmesi için Ali'ye dün arabamı verdim. (Ali'ye arabayı kim verdi? Ali'ye arabayı Mehmet mi verdi?)

Ben **gezmesi için** Ali'ye dün arabamı verdim. (Arabayı neden verdin? Arabayı yıkaması için mi verdin?)

Ben gezmesi için **Ali'ye** dün arabamı verdim. (Arabayı kime verdin? Arabayı Mehmet'e mi verdin?)

Ben gezmesi için Ali'ye **dün** arabamı verdim. (Arabayı ne zaman verdin? Arabayı bugün mü verdin?)

Ben gezmesi için Ali'ye dün **arabamı** verdim. (Ali'ye gezmesi için ne verdin? Ali'ye bisikletini mi verdin?)

Ben gezmesi için Ali'ye dün arabamı **verdim**. (Ali'ye gezmesi için arabamı verdin mi? Ali'ye arabamı vermedin mi?)

Vurgu Cümlede Nereye Gelir / Gelmelidir

Görüldüğü gibi her cümlenin vermek istediği bir **mesajı** veya **duygusu** ya da **önemsenen bir ögesi** vardır. Ses veya kelime vurgusu ve tonlama, anla-

şabilirliğimiz açısından, yani vermek istediğimiz mesajın tam anlaşılabilmesi bakımından oldukça önemlidir ve önemsenmesi gereken bir konudur. Ancak, cümlede vurgunun hangi kelimeye geleceğini, mesajın neresi olduğunu iyi irdelemek gerekiyor. **Zira okurken, vurguyu verdiğimiz yere göre, cümlelerin mesajını ya da duygusunu da değiştirmiş oluyoruz.** Bu bakımdan vurgunun yeri önemlidir.

Mesela, **“İlahi sırlar ve hazineler insana ithaf olunmuştur.”** cümlesinde esas verilmek istenen mesaj, *ilahi sırların ve hazinelerin kime ithaf olunduğu mudur* yoksa *ilahi sırların ve hazinelerin ithaf olunması mıdır* ya da **neyin insana ithaf olunduğu mudur?** Eğer cümleyi dikkatle okursanız, ilahi sırların ve hazinelerin özellikle **kime** ithaf olunduğunun mesajının verilmek istendiğini görebileceksiniz. O da **insandır**. Dolayısıyla bu cümlede vurgu, **“insana”** kelimesine gelmelidir. Hâlbuki vurguyu **“ithaf”** kelimesine ya da **“ilahi sırlar ve hazineler”** tümcesine vermiş olsa idik, cümledeki önem verdiğimiz duygu ve mesaj da değişmiş olacaktı. Bu bakımdan cümlelerin vermek istedikleri mesajı ve duyguyu iyi anlamak gerekiyor.

Ancak, cümleyi sesletirken vermek istediği mesajı iyice anladıktan sonra bile hala doğru vurgu yapıp yapmadığımız konusunda tereddütlerimiz var ise, cümleye doğru soru sorup bu soruya cevap veriyormuş gibi sesletirsek, doğru vurgu verip vermediğimizi anlayabiliriz. Mesela, yukarıdaki cümlede vurgunun **“insana”** kelimesine geleceğini söylemiştik. Bu durumda doğru sesletiş için şu soruya cevap veriyormuş gibi cümleyi okuyun: *İlahi sırlar ve hazineler kime ithaf olunmuştur.*

Eğer soruyu, *ilahi sırlar ve hazineler insana ne olunmuştur* diye soracak olursak, cümleyi okurken vurgunun **“ithaf”** kelimesine geldiğini, ya da *insana ne ithaf olunmuştur* şeklinde sorarsak, cümleyi okurken vurgunun, *ilahi sırlar ve hazineler* kısmına geleceğini görürüz. Ancak başta da ifade ettiğimiz gibi, her cümlelerin vermek istediği genelde tek **bir mesajı** vardır ve biz bunu bulup ona göre vurgu yapmak zorundayız.

Başka bir örnek verelim: *“Kul hakkından kurtuluş, âhiretten önce olmalıdır.”* Bu cümlede vurgunun nereye geleceği tereddüte mahal bırakmayacak kadar bellidir. Çünkü cümlelerin vermek isteği mesaj, kurtuluşun **ahiretten önce** olması gerektiğidir. Dolayısıyla vurgu buraya gelecektir. Cümlede **“ahiretten”** kelimesine geldiğinde ses vurgusu ile birlikte tonumuz da artmalıdır.

Ancak, her cümlede vurgu yerini tespit etmek bu kadar kolay olamıyor. Mesela, *“Nihavendi Hazretleri adama, önüne çıkan ilk kişiye bu*

akçeyi vermesini tembihler.” cümlesinde size göre vurgu nereye gelmelidir? Bunu bulabilmek için öncelikle verilmek istenen mesajı iyi anlamak gerekiyor. Size göre verilen mesaj, *akçenin verilmesi midir* yoksa akçenin adamın önüne çıkan *ilk kişiye* verilmesi midir?

Evet, akçenin verilmesi önemli ama tek başına yeterli değil. Zira cümlede *önüne çıkan ilk kişiye* diye bir ibare var. Demek ki akçe, herhangi birisine değil, *önüne çıkan ilk kişiye* verilecek. O halde vurgu, **önüne çıkan ilk kişiye** kısmına gelmelidir. Çünkü vurgulanmak istenen yer, önemsenen öge burası. Cümlede, “*ilk kişiye*” kelimesine geldiğinde ses vurgusu ile birlikte tonumuz da artmalıdır. Doğru vurgu için şu sorulara cevap vererek cümleyi tekrar okuyun: **Nihavendi Hazretleri adama, kime akçeyi vermesini tembihler?** Ya da, **Nihavendi Hazretleri adama, karşısına gelen herhangi bir kişiye mi akçeyi vermesini tembihler?**

Şimdi bu söylediklerimizi başka örnekler üzerinde görelim:

“*Ya sizi bot açıklara doğru sürüklerse!*” Cümlede verilmek istenen mesaj sizce, *botun sürüklenmesi midir* yoksa özellikle *açıklara doğru sürüklenmesi midir?* Cümlede, botun açıklara doğru gitme endişesi anlatılmaktadır. O halde vurgu, **açıklara doğru** kısmına gelmelidir. Cümlede, “*açıklara*” kelimesine geldiğinde ses vurgusu ile birlikte tonumuz da artmalı, “*doğru*” kelimesinden sonra ise sesimizin tonu alçalan bir seyir izlemelidir. Doğru bir vurgu için şu soruya cevap vererek cümleyi tekrar edin: **Botun bizi kıyıya sürüklemesinden mi endişeleniyorsun?**

Hepimiz, Allah’ın kuluyuz. Hepimiz O’nun rahmetine ve affına muhtacız. El açıp aman dileyebileceğimiz yegâne sığınağımız O’dur. İlk cümlede sizce, *Allah’ın neyi olduğumuz* mu yoksa *kimin kulu olduğumuz* mu vurgulanmak isteniyor? Cümlede, kimin kulu olduğumuz daha önem arz ediyor. Bu bakımdan vurgu, “*kuluyuz*” kelimesine değil, özellikle “**Allah’ın**” kelimesine gelmelidir. İkinci cümlede, muhtaç olup olmadığımızdan ziyade neye muhtaç olduğumuz özellikle belirtiliyor. Cümlede, “**rahmetine ve affına**” tümcesine vurgu verir isek, cümlelerin vermek istediği mesajı tam aktarmış oluruz. Son cümlede, kime el açıp aman dileyebileceğimiz anlatılıyor. Dolayısıyla vurgu “**O’dur**” kısmına gelmelidir.

Hac zamanı Arafat’a son otobüs kalkıyor. Otobüste bir kişilik yer var. Dışarıda siz ve kadim dostum dediğiniz arkadaşınız kaldı. Siz olsanız ne yaparsınız? Birinci cümlede verilmek istenen mesaj, *Arafat’a gidilmesi mi* yoksa *Arafat’a son otobüsün* kalkacak olması mıdır ya da otobüsün

kalması mıdır? Bu cümlede, Arafat'a gidileceği ve otobüsün kalkacak olması bilgileri var ama özellikle belirtilen mesaj, *son otobüsün* kalkacak olmasıdır. O halde vurgu **son otobüs** kısmına gelmelidir. Cümlede “son” kelimesine geldiğinde sesimiz artan bir tonda olmalı, “otobüs” kelimesinden sonra ise alçalan bir tonda seyir izlemelidir. Doğru vurgu için şu sorulara cevap vererek metni tekrar edin: **Arafat'a hangi otobüs kalkıyor?** Ya da, **Arafat'a ilk otobüs mü kalkıyor?**

İkinci cümlede özellikle, otobüste yalnızca **bir kişilik** yerin kaldığı belirtiliyor. O halde vurgu da buraya olmalıdır. Cümlede “bir” kelimesine geldiğinde sesimiz artan bir tonda olmalı, “kişilik” kelimesinden sonra ise alçalan bir tonda seyir izlemelidir. Doğru vurgu için soru şu olmalıdır: **Otobüste kaç kişilik yer kalmış?** Ya da, **otobüste iki kişilik mi yer kalmış?**

Üçüncü cümlede verilmek istenen mesaj, dışarıda sizin ve kadim dostunuzun kaldığıdır. O halde vurgu, **siz ve kadim dostum** tümcesinde olmalıdır. Cümlede “siz ve kadim” kelimesine geldiğinde ses vurgusu ile birlikte tonumuz da artmalı, “dostum” kelimesinden sonra ise sesimiz alçalan bir tonda seyir izlemelidir. Doğru vurgu için soru şu olmalıdır: **Otobüse binmek için dışarıda kimler kaldı?**

Son cümlede ise vurgu, **siz olsanız** kısmına gelmelidir. Çünkü cümlede ne yapacağınızdan ziyade özellikle, (başkasının değil) *sizin* ne yapacağınız sorgulanmaktadır. Cümlede, “siz” kelimesine geldiğinde ses vurgusu ile birlikte tonumuz da artmalı, “olsanız” kelimesinden sonra ise sesimizin tonu alçalan bir seyir izlemelidir.

Kişi, muhabbet duyduğu kimsenin yolundan gider. Yukarıdaki cümlede sizce vurgu, *muhabbet duyduğu* kısmına mı yoksa *yolundan* kelimesine mi gelmelidir? Cümlede özellikle belirtmek istenen, kişinin kimin yolundan gideceğidir. Bu bakımdan vurgu “**muhabbet duyduğu kimsenin**” kısmına gelmelidir. Cümlede “muhabbet” kelimesine geldiğinde ses vurgusu ile birlikte tonumuz da artmalı, “kimsenin” kelimesinden sonra ise sesimiz alçalan bir tonda seyir izlemedilir. Doğru vurgu için şu sorulara cevap vererek metni tekrar edin: **Kişi kimin peşinden gider?** Ya da, **kişi nefret ettiği kimsenin mi yolundan gider?**

Var olan bir hakikat de, Rabbimize hiçbir şeyin gizli kalmayacağı gerçeğidir. Cümlede vurgu ya *hiçbir şeyin gizli kalmayacağı* kısmına gelecektir ya da *Rabbimize* kelimesine gelecektir. Sizce vurgu nereye gelmelidir? Cümlede özellikle, *Rabbimiz* vurgulanmak isteniyor olabilir mi? Böyle olması

için başka bir varlıkla kıyas olması gerekirdi. O halde cümlede verilmek istenen esas mesaj, **hiçbir şeyin gizli kalmayacağıdır**. Dolayısıyla vurgu buralara gelmelidir. Cümlede “hiçbir şeyin” kelimesine gelindiğinde ses vurgusu ile birlikte tonumuz da artmalı, “gizli” kelimesinden sonra ise alçalan bir seyir izlemedir. Doğru vurgu için şu sorulara cevap vererek cümleyi tekrar edin: **Gerçek olan nedir? Ya da, var olan hakikat, Rabbimize gerçeklerin (hâşâ!) gizli kalacağı gerçeği midir?**

“Hesaba çekilmeden evvel nefsinizi hesaba çekiniz” Bu cümlede özellikle belirtmek istenen, ahirette hüsrana uğrayanlardan olmamak için, Cenab-ı Hak tarafından hesaba çekilmeden önce nefsimizi hesaba çekmektir. Dolayısıyla özellikle vurgunun, “**hesaba çekilmeden evvel**” kısmına gelmesi gerekir ki esas duyguyu verebilmiş olabilelim. Cümlede “hesaba” kelimesine gelindiğinde ses vurgusu ile birlikte tonumuz da artmalı, “evvel” kelimesinden sonra ise sesimizin tonu alçalan bir seyir izlemelidir. Doğru vurgu için şu sorulara cevap veriyormuş gibi cümleyi okuyun: **Ne zaman nefsimizi hesaba çekelim? Ya da, ahirette hesaba çekildikten sonra mı nefsimizi hesaba çekelim?**

Kişi ne yapıp edip kendisi veya hak sahibi ölmeden bu âlemde helalliği sağlamalıdır. Cümlede özellikle, helalliğin **ölmeden önce** sağlanması gerektiği belirtiliyor. Dolayısıyla vurgu *kendisi veya hak sahibi ölmeden* kısmına gelmelidir. Cümlede “ölmeden” kelimesine gelindiğinde ses tonumuz artan bir seyir izlemelidir. Bu cümleye şu soruları cevaplayarak doğru vurguyu verebilirsiniz: **Kişi bu âlemde helalliği nasıl sağlamalıdır? Ya da, kişi bu âlemde helalliği hak sahibi öldükten sonra mı sağlamalıdır?**

Ömür boyu fedakârlıklarının huzuru içinde yaşarlar. Cümlede fedakârlığın huzur getirdiği bir hayat tarif edilmektedir. Dolayısıyla vurgu, “**fedakârlıkların huzuru**” kısmına gelmelidir. Cümlede, “fedakârlıkların” kelimesine gelindiğinde ses vurgusu ile birlikte tonumuz da artmalı, “huzuru” kelimesinden sonra ise sesimizin tonu alçalan bir seyir izlemelidir. Bu cümleye şu soruları cevaplayarak doğru vurguyu verebilirsiniz: **Ömür boyu nasıl yaşarlar? Ya da, ömür boyu bencilliklerinin huzuru içinde mi yaşarlar?**

Bize düşen, Rabbimizin bizlere şah damarımızdan daha yakın olduğunu aklımızdan çıkarmamaktır. Cümlede esas verilmek istenen mesaj veya duygu nedir? Cümlede öncelikle verilmek istenen mesaj, *Rabbimizin bize yakın olduğudur*. Ama özellikle belirtilen ise, *Rabbimizin şah damarımızdan daha yakın olduğu gerçeğidir*. Dolayısıyla verilmek istenen mesaj, sa-

dece yakın olması ya da aklımızdan çıkarılmaması değil, Rabbimizin bize şah damarımızdan daha yakın olduğudur. Burada, “şah” kelimesine geldiğinde ses vurgusu ile birlikte tonumuz da artmalıdır. Şu soruları cevaplayarak doğru vurguyu verebilirsiniz: **Bize düşen, Rabbimizin bizlere neden daha yakın olduğunu aklımızdan çıkarmamaktır? Ya da, bize düşen, Rabbimizin bizlere toplardamarımızdan mı yakın olduğunu aklımızdan çıkarmamaktır?**

Son olarak şu örneği yapalım. *Onlar yalnızca Allah’a tevekkül ederler.* Bir mümin insanlara değil, yalnızca Allah’a sırtını dayar. Bu bakımdan cümlede vurgulanmak istenen mesaj; dayanılacak, güvenilecek yegâne kaynağın **Allah** oluşudur. Öte yandan cümlede “*yalnızca*” ibaresi de geçtiği için vurgunun “**Allah’a**” geleceği aşikârdır. Cümleyi, **onlar kime tevekkül ederler**, sorusuna cevap veriyormuş gibi okuyarak doğru vurguyu vermiş oluruz.

Alıştırma

Aşağıdaki cümleleri, parantez içindeki cümleleri dikkate alarak (onları sesletmeden), vurguyu uygun yerlere gelecek şekilde sesletin. Cümlelerde vurguları, parantez içindeki sorulara cevap veriyormuş gibi sesletin.

1. (Ahmet amcasından sermaye istedi.) Amcası ona geçimini kazanacak kadar sermaye verdi. (**Ona ne kadar sermaye verdi? Ona bolca mı sermaye verdi?**)
2. (Şu an kafam çok karışık.) Kendimi bulduğum zaman tatile çıkacağım. (**Tatile ne zaman çıkacaksın? Tatile kendinde değilken mi çıkacaksın?**)
3. (Mağazanızda Gümüşyıldız ürünleri satılmıyor.) Mağazamızda Altınyıldız kumaş ürünleri satılmaktadır. (**Mağazanızda hangi kumaş ürünleri satılmaktadır? Mağazanızda gümüşyıldız kumaş ürünleri mi satılıyor?**)
4. (Öğrenmem lazım.) Kişi bilmediğinin düşmanı olur. (**Kişi neyin düşmanı olur? Kişi bildiğinin mi düşmanı olur?**)
5. (Herkes nasıl anladı?) Herkes istidadı ölçüsünde konuyu anlayabildi. (**Herkes konuyu nasıl anladı? Herkes konuyu aynı ölçüde mi anladı?**)

6. (Sevgin arşı aşmadıkça yolun açık olmaz.) Sevgi ve muhabbetin arşı aşıkça yolun açık olacaktır. (***Yolum nasıl açık olacaktır? Sevgi ve muhabbetim arşı aşmadıkça mı yolum açık olacaktır?***)
7. (Zevkin tuzaklarına boyun eğerek özgür kalamazsın.) Zevkin tuzaklarına karşı verdiği savaşlardır insanı özgür kılan. (***İnsanı özgür kılan nedir? İnsanı özgür kılan, zevkin tuzaklarına karşı verilen savaşlar mıdır?***)
8. (İnsan sevapları sebebiyle kendini küçümsenmiş hissetmez.) İşlediği günahlar sebebiyle insan kendini küçümsenmiş ve dışlanmış hisseder. (***İnsan neden kendini küçümsenmiş hisseder? Sevapları sebebiyle mi kendini küçümsenmiş hisseder?***)
9. (İnsan, gözü açık fani zevklere saldırmaz.) İnsan gözünü kapayarak saldırır fani zevklere. (***İnsan nasıl saldırır fani zevklere? Fani zevklere gözünü açarak mı saldırır?***)
10. (İnsana gerçek neşe herhangi etkinlikle gelmez.) İnsana gerçek neşe 'düşünsel ve erdemsel' etkinliklerle gelir. (***İnsana gerçek neşe nasıl gelir?***)
11. (Dünyayı sana göre görmezler.) Dünyayı, hoşlanacakları biçimde görmeye başlarlar. (***Dünyayı nasıl görmeye başlarlar? Hoşlanmayacakları biçimde mi görmeye başlarlar?***)
12. (Sonsuz lezzetler herkes ikram edilmez.) Sonsuz lezzet ancak Allah'a dost olanlara ikram edilecek. (***Sonsuz lezzet kime ikram edilecek? Allah'a dost olmayanlara mı ikram edilecek?***)
13. (Müslüman, kuldan beklemeyecek.) Müslüman, ancak Allah'ın rızası için çalıştığında Cenab-ı Hak onun için en hayırlı sonucu murad eder. (***Cenab-ı Hak müslüman için ne zaman en hayırlı sonucu murad eder?***)
14. (Ancak) Nezaketle ve hilmiyetle gönüller fethedilir. (***Gönüller nasıl fethedilir?***)
15. Hizmet ehli ol. Zira sen, senden öncekilerin ihlâslı gayretleriyle İslam ile müşerref olmuşsun. (***İslam'la nasıl müşerref olmuşsun?***)
16. Kılıç sadece zulme mani olan bir demir parçasıydı. (***Kılıç neye mani olan demir parçası?***)

Alıştırma

Aşağıdaki alıştırmalarda her maddede cümleler iki kez verilmiştir. Cümlelerde vurguyu altı çizili kelimelere gelecek şekilde sesletin. Vurgu yeri değiştiğinde cümlede önemsenen ögenin veya mesajın değiştiğini de göreceksiniz. Parantez içindeki sorulara cevap vererek vurguları verin. Cümledeki koyu renkli kelimelerde ses vurgusu ile birlikte tonumuz da artmalıdır. Her maddede, hangi cümlede vurgunun doğru verildiğini tespit etmeye çalışın.

- 1) a. İmanı tehlikeye sokan **nice** tavizler verilmektedir. (İmanı tehlikeye sokan neler verilmektedir?)
b. İmanı **tehlikeye** sokan nice tavizler verilmektedir. (Nasıl tavizler verilmektedir?)
- 2) a. Din, ömrün her ânını tanzim eden bir **hayat** tarzıdır. (Din nedir?)
b. Din, ömrün **her** ânını tanzim eden bir hayat tarzıdır. (Din neyi tanzim eden bir hayat tarzıdır?)
- 3) a. **Rabbimizin** seçtiği dine göre yaşarız ve ölürüz. (Kimin seçtiği dine göre yaşar ve ölürüz?)
b. Rabbimizin **seçtiği** dine göre yaşarız ve ölürüz. (Neye göre yaşar ve ölürüz?)
- 4) a. **Kul** olma anlayışımız, bizi başıboş olmaktan kurtarmaktadır. (Bizi başıboş olmaktan ne kurtarmaktadır?)
b. Kul olma anlayışımız, bizi **başıboş** olmaktan kurtarmaktadır. (Kul olma anlayışımız bizi neyden kurtarmaktadır?)
- 5) a. İnsanın izzet ve şerefine ölçüsü; her hâlükârda İslâm şahsiyet ve karakterini **muhafaza** etmesidir. (İnsanın izzet ve şerefi, İslâm şahsiyet ve karakterini ne yapmasıdır?)
b. İnsanın izzet ve şerefine ölçüsü; **her hâlükârda** İslâm şahsiyet ve karakterini muhafaza etmesidir. (İnsanın izzet ve şerefine ölçüsü nedir?)

Alıştırma

Cümleler arasındaki vurgu farkını vermeye çalışın. Parantez içindeki cümleler okunmayacak.

(*Sen değil*) **Ben** senden çok sıkıldım. (Asıl ben çok sıkıldım.)

Ben (*başkasından değil*) **senden** çok sıkıldım. (Kimden sıkıldığınızı belirtiyorsunuz. Vurgu ilk heceye gelecek.)

Ben senden **(daha)** çok sıkıldım. (Daha fazla sıkıldığınızı söylüyorsunuz. Vurgu son heceye gelecek.)

Ben senden **çok** sıkıldım. (Ne kadar çok sıkıldığınızı söylüyorsunuz. Bu durumda **çook** diyerek vurguyu verebilirsiniz.)

Ben senden çok sıkıldım. (Tereddütsüz sıkıldığınızı ifade ediyorsunuz. Bu durumda vurgu son heceye gelecek.)

Vurgunun Geldiği Kelimenin, Kendisini Tarif Eden Sıfatla Birlikte Vurgulanması veya Tamlamayı Oluşturan Kelimelerin Birlikte Vurgu Alması

Vurguda ikinci önemli husus, bazen tek bir kelimeye vurgu vermenin yeterli gelmeyeceğidir. Zira cümlede o kelimeyi tarif eden bir sıfat olabilmekte veya o kelime bir tamlama şeklinde olabilmektedir. **Bu durumda vurguyu, vurgunun geldiği kelimeye bağlı diğer kelime ile birlikte vermek gerekecektir. Bu kelimelerden ilkini, ses vurgusu ile birlikte artan bir tonlama gelecek şekilde sesletmek gerekiyor.**

Mesela, “*Toplumda her zaman öncü liderlere ihtiyaç olmuştur.*” cümlesinde verilmek istenen mesaj, ilk bakışta *liderlere* ihtiyaç olduğudur. Ancak vurgu gerçekten, “*liderlere*” kelimesine mi gelmelidir? Bu yeterli değildir; çünkü cümlede bir de, lider tarif edilmektedir. Nasıl liderler? *Öncü liderler*. Dolayısıyla vurgu, “**öncü liderlere**” gelmelidir. Cümlede “*öncü*” kelimesinde ses vurgusu ile birlikte tonumuz da artmalı, “*liderlere*” kelimesinden sonra ise sesimiz alçalan bir tonda seyir izlemelidir. Doğru vurgu için şu sorulara cevap verilerek cümle okunmalıdır: **Nasıl liderlere ihtiyaç olmuştur** ya da **sıradan liderlere mi ihtiyaç olmuştur?**

Başka bir örnek: “*İstanbul Efendisi, doğuştan terbiyeli bir kimse idi.*” Bu cümlede *İstanbul Efendisi* tarif edilmiş. İstanbul Efendisinin *terbileyi* olduğu vurgulanıyor. Ama özellikle vurgulanan, *doğuştan terbiyeli* olmasıdır. Dolayısıyla vurgu, “**doğuştan terbiyeli**” tümcesine gelmelidir. Vurgununun

“*terbiyeli*” kelimesine gelmesi yeterli değildir, eksik kalacaktır. Cümlede “*doğuştan*” kelimesinde ses vurgusu ile birlikte tonumuz da artmalı, “*terbiyeli*” kelimesinden sonra ise sesimiz alçalan bir tonda seyir izlemelidir. Doğru vurgu için şu sorulara cevap verilerek cümle okunmalıdır: **İstanbul Efendisi nasıl biri idi ya da İstanbul Efendisi sonradan terbiyeli olan birisi mi idi?**

Son olarak şu örnekleri dikkatle inceleyelim:

“Sözümüz, *bâtıla değil, hakka tercüman olmalıdır.*” Bu cümlede verilmiş istenen mesaj özellikle, **hakka tercüman** olmamız gerektirir. Dolayısıyla tek başına *tercüman* kelimesine vurgu vermek yeterli gelmeyecek, eksik kalacaktır. Cümlede “*hakka*” kelimesine gelindiğinde ses vurgusu ile birlikte tonumuz da artmalı, “*tercüman*” kelimesinden sonra ise sesimiz alçalan bir tonda seyir izlemelidir.

“Elimiz *her daim hayra uzanmalıdır.*” Bu cümlede vurgu, *her daim* tümcesine mi yoksa *hayra* kelimesine mi gelmelidir? Bu soruya cümlelerin mesajını iyi anlarsak doğru cevap verebiliriz. Cümlelerin içinde, *her daim* diye özellikle belirtilen bir kısım var. *Her daim* tümcesi sorunun cevabı değil ama özellikle belirtilmiş olduğu için sorunun cevabı olan “*hayra*” kelimesi ile birlikte vurgulanmalıdır. Çünkü cümlede *ara sıra değil, her daim* şeklinde bir mesaj verilmektedir. Bu bakımdan doğru vurgu, “**her daim hayra**” olmalıdır. Cümlede “*her daim*” tümcesinde ses vurgusu ile birlikte tonumuz artarak devam etmeli, “*hayra*” kelimesinden sonra ise sesimiz alçalan tonda bir seyir izlemelidir. Şu sorulara cevap vererek cümleyi tekrar edin: **Elimiz ara sıra mı hayra uzanmalıdır? Ya da, elimiz nereye uzanmalıdır?**

“Bize düşen, *hakikatin tercümanı olmaktır.*” Burada, tek başına “*tercümanı*” kelimesine vurgu vermek yeterli gelmeyecektir çünkü cümlede bir “*hakikatten*” de bahsedilmektedir. Dolayısıyla vurgu, **hakikatin tercümanı** kısmına gelmelidir. Cümlede “*hakikatin*” kelimesine gelindiğinde ses vurgusu ile birlikte tonumuz da artmalı, “*tercümanı*” kelimesinden sonra ise sesimizin tonu alçalan bir seyir izlemelidir. Şu sorulara cevap veriyormuş gibi cümleyi tekrar edin: **Bize düşen neyin tercümanı olmaktır ya da bize düşen yalanın tercümanı mı olmaktır?**

Türkçede Genelde Yazılı ya da Sözlü Anlatımlarda Vurgulanmak İstenen Sözcük Yükleme Yaklaşımları

Konuşma veya yazı dilinde verilmek istenilen mesajın veya duygunun anlatıldığı kelime, genelde yüklemden önce kullanılır. Vurgulanmak iste-

nen kelime yükleme yaklaşımlarıyla verilmek istenen mesaj veya duygu daha kolay aktarılmış olur. Aşağıdaki örneği dikkatle takip edin. Parantez içindeki sorulara cevap veriyormuş gibi cümleleri sesletin.

Dün fuarı **öğrenciler** gezdi. (Burada fuarı özellikle, **öğrencilerin** gezdiği belirtilmek isteniyor. Dün **kim** fuarı gezdi?)

Öğrenciler dün **fuarı** gezdi. (Bu cümlede öğrencilerin özellikle, **fuarı** gezdiği belirtiliyor. Dün öğrenciler **nereyi** gezdi?)

Öğrenciler fuarı **dün** gezdi. (Burada öğrencilerin fuarı özellikle, **dün** gezdiği belirtiliyor. Öğrenciler fuarı **ne zaman** gezdi?)

Şimdi diğer örnekleri inceleyelim:

Bu sefer bisiklete **kaldırım**da bineceğim. (Eğer özellikle belirtmek istediğimiz şey kaldırım da binecek olmamız ise bu cümlede sıralanış doğru. **Bisiklete nereden bineceksin?**)

Bu sefer kaldırım da **bisiklete** bineceğim. (Bu cümlelerin sıralanışından, bisiklete karar kıldığımız anlaşılıyor. **Kaldırım da neye bineceksin?**)

Bisiklete kaldırım da **bu sefer** bineceğim. (Bu cümlelerin sıralanışında ise, daha önce kaldırım da bisiklete binme fırsatının olmadığını anlıyoruz. **Kaldırım da bisiklete ne zaman bineceksin?**)

Hakkâri'de teröristler askeri birliklere **taciz** ateşi açtılar. (Verilmek istenen mesaj taciz ateşi açılması. **Teröristler askerlere ne açtılar?**)

Taciz ateşinin özellikle **teröristlerin** açtığını vurgulamak istiyorsak: Hakkâri'de askeri birliklere taciz ateşini **teröristler** açtılar. (**Kim taciz ateşi açtı?**)

Taciz ateşinin **askerî birliklere** açıldığını vurgulamak istiyorsak: Hakkâri'de teröristler taciz ateşini **askerî birliklere** açtılar. (**Taciz ateşi kimlere açıldı?**)

Taciz ateşinin **Hakkâri'de** açıldığını vurgulamak istiyorsak: Teröristler askeri birliklere taciz ateşini **Hakkâri'de** açtılar. (**Teröristler askerlere taciz ateşini nerede açtılar?**)

Aşağıdaki benzer örnekleri inceleyip dikkatle sesletin:

Elbisesinin altından **ölü** keklik çıkarır.

Ölü kekliği **elbisesinin** altından çıkarır.

Seninle sinemaya **işlerimi** bitirebilirim gelirim.

İşlerimi bitirebilirim seninle **sinemaya** gelirim.

Sevginin göstergesi **fedakârlıkla** ölçülür.

Fedakârlıkla **sevginin** göstergesi ölçülür.

Gıda konferansında Türkiye'yi Abdullah Gül temsil etti.

Abdullah Gül Türkiye'yi **Gıda konferansında** temsil etti.

Rahmân'ın (has) kulları o ki, yeryüzünde **tevâzûyla** yürürler.

Rahman'ın (has) kulları o ki, tevazuyla **yeryüzünde** yürürler.

Vurgunun Yükleme Olması ve Olmaması Durumları

a. Vurgunun Hata ile Yükleme Verilmesi:

Cümlelede vurgu hatalarının önemli bir kısmı, yerli yersiz vurgunun yükleme getirilmesidir. Bu da anlam karmaşası veya verilmek istenen mesajın muhataplara tam ulaştırılamaması demektir. Hâlbuki vurgunun yükleme yapılması için o eylemin yapıp yapılmadığının sorgulanması ve bunun cevabının veriliyor olması gerekmektedir. **Yani cümlede özellikle o eylemin vurgulanması gerektiğinde vurgu yükleme verilir. Bunun dışında hiçbir zaman yükleme vurgu verilmez.**

Aşağıdaki maddelerde vurgunun yükleme getirilmesi konusunda sıklıkla yapılan hatalı okunuşları gösteren örnekler verilmiştir. Örnekleri dikkatle inceleyin. **Vurgu yeri iki kelimedenden oluşuyorsa birinci kelimedede sesimizin vurgusu ile birlikte tonumuz da artmalı, ikinci kelimededen sonra ise sesimizin tonu alçalan bir seyir izlemelidir.**

Bize düşen, gücümüz nispetinde hak ve hakikatin önündeki engelleri kaldırmaktır. Bu cümlede esas verilmek istenen mesaj sizce nedir? Bu cümlede bir *engelden* bahsediliyor. Fakat cümlede herhangi bir engelden bahsedilmiyor, özellikle, *hak ve hakikatin önündeki engellerden* bahsediliyor. Bu bakımdan vurgunun “*kaldırmaktır*” kelimesine verilmesi hatalı bir vurgu olur. Eğer engelleri kaldırıp kaldırmamamız sorgulanıyor olsa idi bu durumda vurgu yükleme gelebilirdi. Ancak cümlenin mesajı, neyin kaldırılacak olmasıdır. Dolayısıyla vurgu da buraya gelmelidir. Hatta “*gücümüz nispetinde*” tümcesini, sanki parantez içinde bir açıklama getiyormuşsunuz gibi hafifçe ses tonunuza değiştirerek okumanız daha doğru bir sesletiş olacaktır. Şu sorulara cevap veriyormuş gibi cümleyi sesletin. **Bize düşen, hangi engelleri kaldırmaktır?**

Biz kuluz, kul olarak yaşamaya mecburuz. Cümlede sizce anlatılmak istenen, *mecburiyetimiz* mi yoksa özellikle *kulluğumuz* mu? Cümlede nasıl yaşamak zorunda olduğumuz anlatılıyor. O halde vurgu, *kul olarak yaşama-*

ya kısmına gelmelidir. Cümlede mecburuz kelimesine vurgu verilmesi hatalı bir vurgu olur. Çünkü mecbur olup olmadığımız değil, neye mecbur olduğumuz açıklanıyor. Şu sorulara cevap veriyormuş gibi cümleyi sesletin. **Biz neye mecburuz?**

Zuhur eden ihtiyaç, Hakk'ın razı olacağı en güzel duruşu sergileyebilmektir. Burada da *Hakk'ın razı olacağı* davranış anlatılıyor. Bu bakımdan, “*sergileyebilmektir*” kelimesine vurgu verilmesi hatalı bir vurgu olur. Çünkü cümlede en güzel duruşu sergileyebilip sergileyemeyeceğimiz sorgulanmıyor. Cümleyi şu soruya cevap veriyormuş gibi okuyun. **Zuhur eden ihtiyaç neyi sergilemektedir?**

Şimdi diğer benzer örnekleri inceleyelim:

“Bize düşen, Rabbimizle aramızdaki iman misakımızı korumaktır.” Bu cümlelerin vermek istediği mesaj nedir? Cümlede özellikle *neyi korumamız gerektiği* mi yoksa sadece *korumamız* mı vurgulanmaktadır? Cümlede özellikle, *neyi korumamız gerektiği* anlatılmaktadır. Dolayısıyla vurgu “**iman misakımızı**” kısmına gelmelidir. Dolayısıyla “*korumaktır*” kelimesine vurgu verilmesi hatalı olacaktır. Doğru vurgu için şu soruya cevap vererek metni tekrarlayın: **Bize düşen Rabbimizle aramızdaki neyi korumaktır?**

Benzer durum, “*Rabbimiz zihnimizden geçen her düşüncüyü bilir.*” cümlesi için de geçerlidir. Burada verilen mesaj, Rabbimizin *bilmesidir* mi yoksa Rabbimizin *zihnimizden geçen her düşüncüyü* bilmesi midir? Rabbimizin neyi bildiği esas verilmek istenen mesaj olmalıdır. Dolayısıyla “*bilir*” kelimesine vurgu verilmesi hatalı olacaktır. Doğru vurgu için şu soruya cevap vererek metni tekrarlayın: **Rabbimiz neyi bilir?**

Son olarak şu cümleyi inceleyelim: “*Rabbimiz her dâim diridir.*” cümlesinde vurgu, “*diridir*” kelimesine mi yoksa “*her daim*” tümcesine mi gelmelidir? Gerçekten cümlelerin vermek istediği mesaj nedir? Rabbimizin *diri olması* mı, yoksa (haşa!) ara sıra değil, *her dâim diri olması* mıdır? Cümlede verilmek istenen mesaj, Rabbimizin *her dâim diri* olmasıdır. Dolayısıyla vurgunun “*diridir*” kelimesine verilmesi hatalı olacaktır. Şu soruya cevap veriyormuş gibi cümleyi tekrar edin: **Rabbimiz (haşa!) ara sıra mı diridir?**

Aşağıdaki cümleleri de benzer şekilde okumaya çalışın.

Peygamber Efendimiz'in en büyük gayelerinden biri, cehaleti yok etmektir. Bu cümlede Efendimiz sav'in en büyük gayelerinden biri anlatılıyor. Neyi yok ettiğinin mesajı veriliyor. Dolayısıyla cümlede, “*yok etti*” kısmına

vurgu vermemiz hatalı bir okuyuş olur. Çünkü cümlede özellikle yok edip etmediği sorgulanmıyor. Neyi yok ettiğinin mesajı veriliyor. Bu bakımdan vurgu, “**cehaleti**” kelimesine gelmelidir.

Tasavvuf, Allah’a teslimiyetin adıdır. Cümlede tasavvufun, *Allah’a teslimiyetin* adı olduğu özellikle belirtilmiş. Dolayısıyla vurgunun, “*adıdır*” kelimesine verilmesi hatalı bir vurgu olur.

Bize düşen, sırat-ı müstakimden ayrılmamaktır. Cümlede bize ayrılıp ayrılmayacağımız değil, nereden ayrılıp ayrılmayacağımız anlatılıyor. Dolayısıyla vurgu “**sırat-ı müstakimden**” kısmına gelmelidir. Vurgunun “*ayrılmaktadır*” kelimesine gelmesi hatalı bir vurgudur.

Bize düşen kula kulluk etmemektir. Cümlede özellikle ne yapmayacağımız belirtiliyor. Dolayısıyla vurgu, “*etmemektir*” kelimesine değil, “**kula kulluk**” kısmına gelmelidir.

Aşağıdaki iki cümleyi dikkatle inceleyelim. Bu cümlelerde vurgu gelen kelimelerde ses vurgumuzu, alçalan ve artan tonlarda kullanmamız gerekir:

Bize düşen, bütün varlığımızla kötülükten sakınmaktır. Cümlede bize kötülükten sakınmaktan ziyade kötülükten **bütün varlığımızla** kötülükten sakınmamız anlatılıyor. Dolayısıyla vurgunun, “*sakınmaktır*” kelimesine gelmesi hatalı bir vurgu olur.

Bize düşen, her durumda zikreden bir dile sahip olabilmektir. Cümlede zikreden bir dile sahip olup olmayacağımızdan ziyade **her durumda zikreden** bir dile sahip olmamız salık veriliyor. Dolayısıyla vurgunun “*sahip olabilmektir*” kelimelerine gelmesi hatalı bir vurgudur.

b. Vurgunun Yükleme Gelmesi Hali:

Cümlede önemsenen bir öge yok ise ve yüklem anlatılmak istenen esas duyguyu ifade ediyorsa bu durumda **vurguyu yükleme yaparız.**

Yüklemin cümle içinde farklı şekilleri vardır. Yüklem cümle başında veya sonunda olması, vurgunun yükleme gelmesini hiçbir şekilde etkilemez.

Yüklemin Sonda Olduğu Durumlar:

Biliyor musun seni özledim. (Verilen mesaj, **özlemiş** olması.)

Bir annenin yavrusuna süt vermesi **tabiidir** ve hatta **görevidir**. (Annenin yavrusuna süt vermesinin **tabii** ve **görevi** olduğu belirtiliyor.)

Yüklemin Başta Olduğu Durumlar:

Eğer cümlelerin yüklemi, cümlelerin başında yer alıyorsa vurgu, **baştaki yüklem üzerine yapılır.**

Üzüleceksin bir gün bu söylediklerine!

Ne korkunç bir helâlleşmedir bu!

Yaşıyor olduk dünya için!

İsim Cümlelerinde Vurgu Yüklemedir:

İzmir’de bugün hava **yağmurlu**.

Sözünü ettiğiniz kişi **benim**.

Hâkimiyet çoğu zaman **paradadır**.

Alıştırma

Aşağıdaki cümlelerin vermek istediği mesaja veya duyguya göre vurgu yerlerini belirleyiniz.

1. Evet, çok şükür başarıml arttı.
2. Evet, kutlamalar için Taksim’e çıkan yollar kapandı.
3. Bu sefer bisiklete yolda binmeyeceğim.
4. En sevdiğim yemek kabaktır.
5. Oyunbozanlık eden Ozan’dır.
6. Zamanımız akıp giden akarsudur.
7. Fedakârlıktır sevginin göstergesi.
8. Arslandır ormanların kralı.
9. Kitaplardır onun her şeyi.
10. Ailesinden almıştı bu terbiyeyi.
11. Okudum ben kuralları.
12. En çok sensin özlediğim.
13. Afrika’da her evde var mı buzdolabı?
14. Senden güzeli yoktur bu dünyada?
15. Kaçın buralardan, gidin uzaklara!

Alıştırmanın Çözümü: 1. arttı 2. kapandı. 3. binmeyeceğim. 4. kabaktır. 5. Ozan’dır. 6. akarsudur. 7. Fedakârlıktır 8. Arslandır 9. Kitapla-

rıdır 10. Ailesinden almıştı 11. Okudum 12. sensin 13. var mı 14. yoktur 15. Kaçın; gidin

Alıştırma

Aşağıdaki cümlelerin vermek istediği mesaja veya duyguya göre vurgu yerlerini belirleyiniz.

Pirinç fiyatları düşmeyecek. Pirinç Değirmencileri Derneğine göre fiyat artışının sorumlusu marketler ve paketlemeciler. Bir uzman, fiyatların sezon sonu yaklaştığı için düşmeyeceğini söyledi. Uzman kişi sözlerine şöyle devam etti: Yeterinci pirinç var. Herkes bol bol tüketmeli. Her evin temel gıdası pirinçtir. Kaçmasınlar pirinçle beslenmekten. Sezonda pirincin bollaşması bekleniyor. Bu da fiyatlara yansiyacak.

Alıştırmanın Çözümü: Pirinç fiyatları **düşmeyecek**. Pirinç Değirmencileri Derneğine göre fiyat artışının sorumlusu **marketler ve paketlemeciler**. Bir uzman, fiyatların sezon sonu yaklaştığı için düşmeyeceğini söyledi. Uzman kişi sözlerine **şöyle** devam etti: Yeterinci pirinç **var**. Herkes **bol bol** tüketmeli. Her evin temel gıdası **pirinçtir**. **Kaçmasınlar** pirinçle beslenmekten. Sezonda pirincin **bollaşması** bekleniyor. Bu da **fiyatlara** yansiyacak.

Olayların Sıralanışına Göre Vurgu

Bir metinde birbirine bağlı birkaç cümle arka arkaya sıralanmışsa vurguyu, olayların sıralanış sırasını dikkate alarak vermek gerekiyor. Mesela:

*İlk defa devlet memuru olacaklar için **sınav** yapılacak. Öğrenci seçme ve yerleştirme merkezi tarafından gerçekleştirilecek sınava yaklaşık **bir buçuk milyon kişinin** katılması bekleniyor. Sınavda **70 ve üzerinde puan alanlar** devlet memuru olma hakkını elde edecekler.*

Yukarıdaki metinde olayların sıralanışına dikkat edelim. İlk cümlede vermek istenen mesaj “sınav”dır. O hâlde vurgu, “**sınav**” kelimesine gelmelidir. İkinci cümlede verilmek istenen mesaj, sınava “*bir buçuk milyon kişinin*” katılacak olmasıdır. O hâlde vurgu “**bir buçuk milyon kişi**”ye gelmeli. Burada, *sınava kaç kişi katılacak* sorusunun yanıtına cevap verilerek vurgu yapılmalı. Şu soruya cevap vererek cümleye vurgu verin: **Sınava bir milyon kişi mi katılacak?** Üçüncü cümlede ise verilmek istenen mesaj “*70 ve üzerinde puan alanların*” devlet memuru olabilecekleridir. O hâlde vurgu, “**70 ve üzerinde puan alanlar**”a gelmeli. Burada, *kimler devlet memuru olma hakkını elde edecekler* sorusunun yanıtı verilerek vurgu yapılmalı. Ya da, *60 ve üzeri pu-*

an alanlar mı devlet memuru olma hakkını elde edecekler, sorusuna cevap veriyormuş gibi cümleyi okuyun.

Başka bir örnek: Ankara - Antalya kara yolunda **trafik kazası** meydana geldi. Ankara - Antalya karayolunda meydana gelen kazada **üç kişi** ağır olmak üzere toplam **beş kişi** yaralandı. Kazada yaralananlar, ambulanslarla **çevredeki hastanelere** kaldırıldılar.

Yukarıdaki metinde birinci cümlede “trafik kazası” haberi ilk defa verildiği için verilmek istenen mesaj “**trafik kazası**” haberidir. İkinci cümlede verilmek istenen mesaj “**yaralı sayısıdır.**” Üçüncü cümlede ise verilmek istenen haber “**yaralıların hastanelere**” kaldırılmış olmasıdır. Dolayısıyla vurgular buralara yapmalıdır.

Son olarak şu örnekleri siz kendiniz yapmaya çalışın:

Örnek: Manevi zindelik için seçimimiz helal gıdadır. Helal gıda, kişiye manevi bir zindelik verir. Dolayısıyla ağızdan geçen her lokma helâl olduğu takdirde kişiye feyiz ve mânevî bir zindelik verir. Hiç şüphesiz, haram ve şüpheli şeylerle beslenen bir kimsede ibadet aşkı ve kulluk heyecanı olmaz. Neticede İslâm ahlâkı ve yüce faziletler âdetâ unutulur.

Çözümü: Manevi zindelik için seçimimiz **helal gıdadır**. Helal gıda kişiye **manevi bir zindelik** verir. Dolayısıyla ağızdan geçen her lokma **helâl olduğu takdirde** kişiye feyiz ve mânevî bir zindelik verir. Hiç şüphesiz, **haram ve şüpheli şeylerle beslenen** bir kimsede ibadet aşkı ve kulluk heyecanı olmaz ve neticede İslâm ahlâkı ve yüce faziletler **âdetâ unutulur**.

Açıklama: Yukarıdaki metnin ilk satırında “helal gıda”dan ilk defa bahsedildiği için vurgu, “**helal gıda**” tümcesine gelecek. Sesimiz “helal” kelimesinde artan tonda bir seyir izlemelidir. İkinci cümlede helal gıdanın nasıl tesiri olduğu anlatılıyor ve vurgu “**manevi bir zindelik**” kısmına gelecektir. Sesimiz “manevi” kelimesinde artan tonda bir seyir izlemelidir. Üçüncü cümlede lokmanın kişiye **helal olduğu takdirde** feyiz vereceği anlatılıyor. Sesimiz “helal” kelimesinde artan tonda bir seyir izlemelidir. Dördüncü cümlede ise kimlerin ibadet aşkı ve kulluk heyecanına sahip olamayacakları anlatılıyor. Dolayısıyla vurgu, “**haram ve şüpheli şeylerle beslenen**” kısmına gelecek. Sesimiz “şüpheli” kelimesinde artan tonda bir seyir izlemelidir. Sonuç cümlesinde ise ahlakın ve yüce faziletlerin unutulacağı belirtilmektedir. Bu yüzden vurgu, “**adeta unutulur**” tümcesinde olacaktır. Sesimiz “adeta” kelimesinde artan tonda bir seyir izlemelidir.

Örnek: “Toplumda her zaman öncü liderlere ihtiyaç olmuştur. İşi ciddiye alan ve adam yetiştirmenin önemine inanan öncü liderlere muhtacız. Her sahada yetişmiş ve topluma önderlik edecek liderler yetiştirilmelidir.”

Çözümü: “*Toplumda her zaman **öncü liderlere** ihtiyaç olmuştur. İşi **ciddiye alan** ve **adam yetiştirmenin önemine inanan** öncü liderlere muhtacız. Her sahada yetişmiş ve topluma **önderlik edecek** liderler yetiştirilmelidir.*”

Açıklama: İlk cümlede kimlere ihtiyaç olduğu belirtiliyor: “**öncü liderlere**.” Sesimiz “öncü” kelimesinde artan tonda bir seyir izlemelidir. İkinci cümlede bu liderlerin nasıl olması gerektiği anlatılıyor: “**ciddiye alan ve adam yetiştirmenin önemini inanan**” Sesimiz “ciddiye” ve “adam” kelimelerinde artan tonda bir seyir izlemelidir. Son cümlede hangi liderlerin yetiştirilmesi gerektiği belirtiliyor: “**yetişmiş ve topluma önderlik edecek**” Dolayısıyla vurgular da buralara gelmelidir. Sesimiz “önderlik” kelimesinde artan tonda bir seyir izlemelidir.

Sebeup Sonuç İlişkesine Göre Vurgu

Bazı cümlelerde sebep sonuç ilişkisine göre mesaj ve duygular verilir. Cümlede, ne yapılırsa nasıl bir sonuca ulaşılacağı anlatılır. Böyle cümlelerde vurgu, sebep olarak belirtilen fikre gelir. Mesela, “*Sinemaya yorgun olduğum için geledim.*” cümlesinde sinemaya niçin gidemediğimizi anlatıyoruz. Dolayısıyla vurgu “**yorgun olduğum için**” kısmına gelir. Cümlede “yorgun” kelimesini ses vurgusu ile birlikte artan bir tonlama ile sesletmemiz gerekir.

Aşağıdaki örnekleri benzer şekilde sesletmeye çalışın. Parantez içindeki sorulara cevap veriyormuş gibi cümleleri okuyarak doğru vurgu verip vermediğinizi kontrol edin.

Derslerde başarı, ona ayıracağın zaman ve fedakârlıkla sağlanır. (Vurgulanmak istenen, başarının “derslere ayrılan zaman ve ona gösterilen fedakârlıkla” sağlanacağı. **Derslerde başarı nasıl sağlanır?**)

Bakış açını değiştiremediğin için olayları doğru yorumlayamıyorsun! (Vurgulanmak istenen, doğru yorum için bakış açısının değiştirilmesi. **Olayları neden doğru yorumlayamıyorum?**)

Tarih şahittir ki, fertler, aileler ve milletler, Kur’an-ı Kerim’e tabi oldukları nispette âbâd olmuşlardır. (Cümlede, insanların ancak Kur’an-ı Kerim’e tabi olduklarında rahat ve huzurlu olabilecekleri mesajı veriliyor. **İnsanlar nasıl abad olurlar?**)

Kazanılan mal helâllîği ölçüsünde israfa gitmez. (Kazancın israfa gitmemesi paranın helallîğine bağlı olduğu bildiriliyor. **Kazanılan mal nasıl israfa gitmez?** Ya da, **kazanılan mal haramlığı ölçüsünde mi israfa gitmez?**)

İnsan, nefsinı terbiye edememişse günahlara duçar olur ve Rabbinı unuttur. (Günahlara duçar olmanın ve Rabbi unutmmanın sebebi, nefsin terbiye edilmemesi ile açıklanıyor. **İnsan ne zaman günahlara duçar olur?** Ya da, **insan nefsinı terbiye ederse mi günahlara duçar olur?**)

Aşağıdaki metinde iki cümlelin kıyaslaması yapıyor. Metni dikkatlice okuyun:

*Acaba bizler, karşılaştığımız herhangi bir hususta **fânîlere** ne kadar sığınıyor, güveniyor ve onlardan yardım istiyoruz; onların yegâne yaratıcısı ve sahibi olan, fâil-i mutlak **Cenâb-ı Hakk'a** ne ölçüde sığınıyor, güveniyor ve ilticâ ediyoruz?*

Açıklama: Metinde bir sorgulama var. İlk cümlede *fanilerden* ne kadar yardım istediğimiz sorgulanırken, ikinci cümlede *Cenab-ı Hakk'a* ne kadar tevekkül ettiğimiz sorgulanıyor. Dolayısıyla bu hususları dikkate alarak vurgularınızı yapmaya çalışın.

Bu metinde dikkat edeceğiniz diğer bir husus, iki cümleyi kıyasladığınız ses tonunuzda belli olmalıdır. Yani, ilk cümlelin sonundaki noktalı virgülden sonra sözümüzün bitmediğini gösteren bir tonlama ile (süren ezgiyle) cümleyi sürdürmeniz gerekir. Dolayısıyla, ilk cümlelin sonunda “*istiyoruz*” kelimesinden sonra cümlelin bitmediğini, söyleneceklerin devam edeceğini, bir kıyas yaptığımızı, yükselen tonda ses vurgusu ile belirtmemiz gerekir. **Yani, konuşmanın henüz bitmediği sezgisi verilmelidir.** Bunun dışında metinde, kelimeler arasındaki virgüllerde de ses tonumuz, söylenenin henüz bitmediğini belirtir tonda olmalıdır.

VURGU ALIŞTIRMALARI

Alıştırma 1

Aşağıdaki cümleleri vermek istediği mesaj ve duyguya uygun olarak vurguları verin. Cevap bölümünde, parantez içindeki sorulara cevap veriyormuş gibi metni sesleterek doğru vurgu verip vermediğinizi kontrol edin.

1. Kamuda görevli doktorların ancak dörtte biri ‘özel’i seçti.

2. Asıl ben sizlerden çok şey öğrendim.
3. Ben değil, Ahmet yarın sabah uçakla İzmir'e gidecek.
4. Ben özellikle sarı kalemle yazmak istiyorum.
5. Orhan, yalnızca arkadaşıyla buluşmak için sinemaya gidecek.
6. Türk firmaları başarıdan başarıya koşuyor.
7. Başkası değil, ben seni çok sevdim.
8. Siyahı sevmem. Ben siyah gömleği giymek istemiyorum.
9. Tereddütüm yok. Öğretmenim yarın bize ziyarete gelecek.
10. Şüphesiz Allah, tevbe edenleri ve temizlenenleri sever.
11. Hakk'a yakınlık ancak nefsanîyet bağından kurtulmakla olur.
12. İmam-ı Rabbani özellikle insanları irşad eden bir Allah dostudur.
13. Ancak Kur'an ve Sünnet istikametine girebilirsek ebedi kurtuluşa nail olabiliriz.

Alıştırma 1'in Çözümü:

1. dörtte biri (**Doktorların kaçta kaç, özeli seçti?**) 2. Ben (**Kim çok şey öğrendi? Mehmet mi çok şey öğrendi?**) 3. Ahmet (**Kim İzmir'e gidecek? Mehmet mi gidicek?**) 4. sarı kalemle (**Ne ile yazmak istemiyorsun? Kırmızı kalemle mi yazmak istemiyorsun?**) 5. arkadaşıyla buluşmak için (**Neden gidecek? Film seyretmek için mi gidecek?**) 6. başarıdan başarıya (**Türk firmaları nereye koşuyor?**) 7. Ben (**Seven kim? Ahmet mi sevdi?**) 8. istemiyorum (**Siyah gömleği giymek istiyor musun?**) 9. gelecek (**Öğretmenim sizi ziyarete gelecek mi?**) 10. çok tevbe edenleri ve çok temizlenenleri (**Allah kimleri çok sever?**) 11. nefsanîyet bağından 12. irşad eden 13. **Kur'an** ve sünnet

Alıştırma 2

Aşağıdaki cümleleri, vermek istediği mesaja göre vurgu vererek sesletin.

1. Nefsimiz için değil, Allah için yaşamak gerek.
2. Sadece şeker pancarından şeker ihtiyacı karşılanmış olsaydı, o zaman yılın belli dönemlerinde şeker bulunabilirdi.
3. Geçen pazar yapılan seçimlerde 2500 sandalyeli meclisin ancak 1233 üyesinin belirlendiği açıklandı.

4. ABD Başkanı Obama, dün Beyaz Saray'da yalnızca girişimci kimlikle-riyle ön plana çıkan iş adamlarını ağırladı.
5. Başbakan açıklamayı, partisinin genel idare kurulu toplantısının ardın-dan yaptı.
6. Davutoğlu, "Rusya'nın Avrupa ve Ukrayna'ya doğalgaz ihracını bir baskı malzemesi olarak kullanmasını eleştirdiğini ve enerji sorunu-nun bir çatışma aracı hâline getirilmemesi gerektiğini söylüyorum." dedi.
7. Birçok gökbilimci, Plüton'un 'cüce gezegen' olarak tanımlanması-nı istedi.
8. Dünyada en zor iş, ham nefsin olgunlaştırılmasıdır.
9. İsrail, Filistin'de soykırım yapıyor. Büyük çoğunluğunu kadın ve ço-cukların oluşturduğu katliamda, ölenlerin sayısı 2000'e yaklaştı. İsrailin katlettiği çocuklar marketlerdeki dondurma dolaplarına konuyor. Yetkililer, ölen çocukların morglarda yer kalmadığı için dondurma dolaplarına konduğunu söyledi. Birkaç ülke dışında dünya devletleri bu katliamı seyrediyor. İnsanlar büyük kitleler halinde İsrail'i protes-to etmek için sokağa döküldü.
10. Bahçıvan ektiği tohumun derdindeyse o tohum filiz verir.
11. Bütün büyük idealler, yetişmiş insan gücüyle elde edilir.
12. Bu sonsuz lezzet ancak Allah'a dost olanlara ikram edilecek.
13. İnsan değerli addettiği şeyi sever.
14. Savcı müdafaaya karşı yarı alaycı bir tavır gösterdi.
15. Yerli silahlı insansız hava araçları, terörle mücadelenin en önemli unsurlarından biri haline geldi.

Cevaplar: (Koyu renkli kelimelerde ses (nefes) vurgusunu artan bir tonla sesletin) 1. Allah için 2. şeker pancarından; belli dönemle-rinde 3. 1233 üyesinin 4. girişimci kimlikleriyle 5. genel idare kuru-lu 6. bir baskı malzemesi; bir çatışma aracı 7. 'cüce gezegen' 8. ham nefsin 9. soykırım; kadın ve çocukların; 2000'e; dondurma dolapları-na; kalmadığı için; seyrediyor; sokağa 10. derdindeyse 11. yetişmiş in-san 12. dost olanlara 13. değerli addettiği şeyi 14. yarı alaycı 15. en önem-li unsurlardan

Alıştırma 3

Aşağıdaki haber metinlerini, cümlelerin vermek istediği mesaj ve duygulara göre uygun vurguları vererek sesletin. Bazı vurgular nefes vurgusu şeklinde olmalıdır; nefesinizdeki oynamalarla tonlama ve vurgu vermelisiniz. Aşağıdaki haber metnini sesinizi kaydederek çalışın.

(1) Birleşmiş milletler Gıda ve Tarım Örgütü FAO'nun açıkladığı rapor kabul edildi. (2) Rapora göre dünyada yaklaşık 850 milyon insan açlık çekiyor. (3) Dünyada gelişmiş ülkelerde açlık sınırındaki insan sayısı 35 milyon ve bu rakamın 25 milyonunu eski doğu bloku ülkeler oluşturuyor.

(4) Dünya Yaşlanma Konseyi Başkanı, “Türkiye Endonezya’dan sonra dünyanın en hızlı yaşlanan ikinci ülkesidir. (5)Yani batının 50 -60 yılda yakaladığı yaşlılık oranını Türkiye, 15- 20 yılda yakalamış olacak.” dedi. (6) Türkiye İstatistik Kurumu, Türkiye’nin 65 ve daha yukarı yaştaki nüfusun toplam nüfus içindeki oranının 2023 yılında %10’a yükselerek, yaşlı nüfus yapısına sahip ülkeler arasında yer alacağını tahmin edildiğini bildirdi.

(7) Hükümet, devlet memurluğu için sınav yapılacağını açıkladı. (8) Sınav, ilk defa devlet memuru olacaklar için yapılacak. (9) Sınavda 65 ve üzerinde puan alanlar devlet memuru olma hakkını elde edecekler. (10) Öğrenci seçme ve yerleştirme merkezi tarafından gerçekleştirilecek sınava yaklaşık bir milyon kişinin katılması bekleniyor. (11) Sınav sonrasında devlet personel başkanlığı, kamu kurum ve kuruluşlarının ihtiyacı olan personel sayısı ve şartlarını ilan edecek.

(12) İsrail, sivilleri katlediyor. (13) İsrail, Filistin’de soykırma başladı. (14) İsrail, kadın çocuk demeden Gazze’yi yoğun bombardıman ateşine tuttu. (15) Okulları ve hastaneleri de bombalayan İsrail’in devlet başkanına göre bu ölümlerin sorumlusu kendisi değilmiş. (16) Birkaçı dışında Dünya devletleri bu katliamı seyrediyor.

(17) Filistin devlet başkanı Mahmut Abbas, özel bir uçakla İstanbul’a geldi. (18) Abbas’ı, İstanbul Valisi, Filistin’in Ankara Büyükelçisi ve diğer yetkililer karşıladı. (19) Yoğun güvenlik önlemleri arasında apronda uçağının altından makam aracına binen ve kalacağı otele gitmek üzere alandan ayrılan Abbas, daha sonra Ankara’ya hareket edecek. (20) Abbas’ın, İstanbul’da bir dizi çeşitli temaslarda bulunduktan sonra Ankara’ya geçeceği bildirildi. (21) Ankara’da devlet töreni ile karşılanacak olan Abbas’ın, Filistin’in sorun-

larını görüşmek üzere Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'la görüşeceği bildirildi.

(22) Türkiye Petrol Rafinerileri'ne ait Aliğa Rafinerisi'nde büyük bir kaza meydana geldi. (23) Meydana gelen kazada üç kişi hayatını kaybetti, on kişi de yaralandı. (24) Kazada yaralananlar ambulanslarla çevredeki hastanelere kaldırıldı. (25) Basın halkla ilişkiler müdürlüğünden yapılan açıklamaya göre; yaklaşık 10.00 sularında meydana gelen kazanın kullanılmayan bir motorun söküm işlemlerini yapan firmanın çalışması sırasında gerçekleştiği bildirildi. (26) Kazanın ardından tesislerde çıkan yangın, rafinerideki yangın müdahale ekipleri ve olay yerine çevre ilçelerden de sevk edilen itfaiye ekiplerince söndürüldü.

(27) Suriye'deki Daeş mevzilerine Türk Silahlı Kuvvetleri tarafından yapılan hava saldırıları bugün de sürdü. (28) Bağdat'ın özellikle güney ve batı kesimlerinde yoğunlaştığı kaydedilen bombardımana Daeş uçaksavarlarının yoğun ateşle karşılık verdiği belirtildi. Öte yandan, özel Kuvvetler İdlib'e ulaştı. Özel Kuvvetler'e bağlı keşif timinin geçiş güzergâhında tehlike arz eden bölgeler sadece Özel Kuvvetler'in anlayacağı şekilde işaretleniyor.

(29) Hong Kong'da bir yolcu uçağı inişten hemen önce hava akımına girdi. (30) İlk belirlemelere göre uçakta ağır yaralı var. (31) Kazada en az 10 yolcunun ağır yaralandığı tahmin ediliyor. (32) Yetkililer uçakta 150 yolcu olduğu bilgisini verdiler.

(33) Mali yılı bütçesi T.B.M.M Genel Kurulunda kabul edildi. (34) Cumhurbaşkanı Erdoğan bütçe görüşmeleri sırasında yaptığı konuşmada Irak ve Suriye konularına da değindi. (35) Erdoğan bölgedeki gelişmelerle ilgili olarak, "Hassasiyetlerimizin zedelenmesi durumunda gerekeni yapacağız" dedi.

(36) Kasırga, Almanya'yı felç etti. (37) Almanya'nın birçok şehrinde aralarında çocukların da bulunduğu 80 kişinin ölümüne yol açan kasırga nedeniyle hayat alt üst oldu. (38) Şiddetli fırtına ve yağışa neden olan kasırga özellikle Almanya'nın kuzeyini etkiledi. (39) Yağış sırasında gökyüzünde meydana gelen şimşekler, havada sarı- turuncu renklerin oluşmasına sebep oldu. (40) Hızı saatte 150 kilometreye varan kasırga nedeniyle tren ve uçak seferleri ertelendi, elektrikler kesildi, otoyolda onlarca kaza meydana geldi. (41) Fırtınada, on binlerce insan mağdur oldu. (42) Fırtına dün sabah etkisini yitirdi.

Çözümü: 1) kabul edildi 2) 850 milyon insan 3) 35 milyon; eski doğu bloku ülkeler 4) ikinci ülkesidir 5) 50 -60 yılda; 15- 20 yılda 6) %10'a; yaşlı nüfus yapısına 7) sınav 8) ilk defa devlet memuru 9) 65 ve üzerinde

puan alanlar 10) **bir** milyon kişinin 11) personel **sayısı ve şartlarını** 12) **katlediyor** 13) **soykırma** 14) **bombardıman** ateşine 15) kendisi **değilmiş** 16) **seyrediyor** 17) **İstanbul'a** 18) **diğer** yetkililer 19) **makam** aracına; **gitmek** üzere; **Ankara'ya** 20) **bulunduktan** sonra 21) **devlet** töreni ile; Cumhurbaşkanı Recep Tayyip **Erdoğan'la** 22) **büyük** bir kaza 23) **üç** kişi; **on** kişi de 24) çevredeki **hastanelere** 25) yaklaşık **10.00 sularında**; **çalışması** sırasında 26) **yangın müdahale** ekipleri; **itfaiye** ekiplerince 27) **Türk Silahlı Kuvvetleri** tarafından; **bugün de** 28) güney ve **batı** kesimlerinde; **yoğun** ateşle; **İdlib'e**; **Özel Kuvvetler'in** anlayacağı şekilde 29) **hava** akımına 30) **ağır** yaralılar 31) **10 yolcunun** 32) **150** yolcu olduğu 33) **kabul** edildi 34) **Irak ve Suriye** konularına da 35) **gerekeni** 36) **felç** etti 37) **80** kişinin; **alt üst** oldu 38) Şiddetli **fırtına ve yağışa**; **kuzeyini** 39) **sarı-turuncu** renklerin 40) **150** kilometreye; tren ve **uçak** seferleri; **elektrikler**; **onlarca** kaza 41) **on binlerce** insan 42) **dün** sabah

Alıştırma 4

Aşağıdaki makaleleri vurgu, ulama ve sesli harflerde daralma kuralını dikkate alarak ve sesinizi kaydederek okuyun.

Kişi Sevdığı ile Beraberdir

Dünyada sevdiğimiz kişilerle beraber oluyoruz; onlarla dertleşiyor, onlarla gülüyor, onlarla yiyip içiyoruz.

Efendimiz sav'ın "**Kişi sevdiği ile beraber olacak**" beyanı üzerinden gidersek, ahirette kimlerle beraber olmak istiyorsak, bu dünyada seçimlerimizi ona göre yapmak en akıllıca yol olsa gerek.

İnsanoğlu her iki dünyada da güzellikler istiyor. Ahiret hayatına iman etmiş olan bir insan, inancının gereği gibi, bize emredilen şekliyle yaşamalı. Hangi hal üzere ölürsek, o hal üzere dirileceğimiz muhakkak. Dolayısıyla ahiretini merak edenlerin şu anki dünyalarına bakmaları yeterlidir!

Gözün görmediğine iman etmek zor iştir. Ama aslolan görünmeyene iman etmektir. Yani, maddi göz ile gördüğüne değil, kalp gözü ile gördüğüne iman etmektir. Görünene herkes iman eder.

Cenab-ı Hak, bizler için binbir çeşit yiyecek yaratmış. Ama açlığı da yaratmış. Açlık hissi ile bizlere nimetlerini haberdar ediyor. Açlık veya susma hissi olmasaydı, bizler için su dâhil, bu yiyeceklerin hiçbir değeri kalırmıydı? Onlar bizler için sadece birer ot, et parçası veya sıvı hükmünde ola-

caktı. Açlık hissi gıdanın habercisidir, sususuzluk hissi suyun habercisidir. Tıpkı bunun gibi, insanda ölümsüzlük ve sonsuzluk isteği var. İnsan yok olmak istemiyor; öldükten sonra bile en azından kendisinden bir eser bırakmak istiyor. İşte bu sonsuzluk isteği bize, ahiretin habercisidir, onun bir ispatı hükmündedir.

Hem Cenab-ı Hak bu kadar mutena, -Ahsen-i Takvim- (en güzel yaratılış) üzere yarattığı biz kullarını yok olup çürümek için neden yaratmış olsun ki? Sizler meydana getirdiğiniz en güzel eserinizi yok olmaya terk eder miydiniz?

Bizler bir çift maddi gözümüzle olaylara bakmak yerine, kalp gözümü geliştirmeye bakalım ki, yarın ahirette olmak istediğimiz yerde ve beraber olmak istediklerimizle haşrolunabilelim, inşallah! Bunun yolu da, gözümüzü, kulağımızı ve dilimizi haramlardan korumak ve Cenab-ı Hakk'ın rızası doğrultusunda kullanılmaktan geçiyor. Çünkü gözün gördüğü, kulağın işittiği, dilin söylediği kalbe akıyor. Bu durum, tıpkı akarsuyun içindekilerle birlikte denize akması gibidir.

Yorulmuş ve körelmiş bir kalbin görmesini beklemek ve bu kalple Allah'ın sevgisini aramak beyhude bir çırpınıştır. Çünkü bir kalpte iki sevgi barınmaz. O halde kendimize soralım:

Biz kalbimizde hangi sevgileri ve muhabbetleri taşımak istiyoruz?

Emrolunduğun Gibi Dosdoğru Ol

Cenab-ı Hak '**emrolunduğun gibi dosdoğru ol**' diye emrediyor. Emrolunduğumuz gibi olmak, istikamet üzere olmak demektir; yani Kur'an ve Sünnet-i seniyyeye uygun bir hayat yaşamak demektir.

İnsanlar yaş aldıkça, makam mevki sahibi oldukça yol gösterenleri, ikaz edenleri, eleştirenleri de azalır ve kişi kendini düzeltmekte yetersiz kalır. Bu kişilerin etrafındakiler, onları sevenler, bu kişilerin yanlışlarını söylememek için bazı bahaneler üretirler ya da korkarlar onları ikaz etmekten.

Öyle değil mi, mesela bir padişaha kim '*Sen yanlış yaptın*' diyebilir? Kim hocasına, liderine '*Bu kararın doğru değil*' diyebilir? Kim askerde kendi bahanesi veya gerekçesi ile komutanın emrini yerine getirmeme cesareti gösterebilir? Kim, "*Komutanım! Emrinizi yerine getirmemekte haklı gerekçelerim vardı?*" diyebilir?

Hocalar, liderler veya makam mevki sahibi kişiler bakarlar ki kendilerini hiç ikaz eden, düzelten yok, yanlışlarına bir şey diyen yok; her halde yap-

tığım doğru ki kimse bana bir şey demiyor diye düşünmeye başlarlar. O zaman da bu kişiler, ‘*Nasıl olsa, kimse beni uyarıyor*’ diyerek, bazen yanlışını bilmeden, bazen kendisine göre bir bahane üreterek hatası üzerine yeni hatalar bina ederek hayatına devam ediyorlar. Kararlarında ve yanlışlarında ısrar ederler. Ama en kötüsü, artık bu kişilerin birçoğu kibir ehli olarak yeni bir portre oluşturmuştur.

Böyle yaşını başına almış, makam mevki sahibi kişilere, hocalarımıza, liderimize ikaz hassasiyetimizi kaybetmede farklı farklı bahanelerimiz olabiliyor:

‘Yaşını başını almış koskoca adama ‘yanlış yaptın’ denir mi? Şimdi hatasını söylersek ayıp olur.’

‘Liderimize hatasını söylemek için yürek ister.’

‘Hocaya yanlışlığı hiç söylenir mi? Hocamızın yanlışlığı hiç düzeltilir mi?’

‘Hocamız söyledi ise muhakkak bir bildiği vardır.’

İşte en tehlikelisi de bu son söylenendir!

Bu söylemle artık sorgulama bitmiştir ve akıl kiraya verilmiştir! Bu kişiler artık Kur’an’ın ve Sünneti seniyyenin emrettiği dini değil, Hoca (!)’sının dinini yaşamaya başlamışlardır.

Mesela; bir gün bir Hoca (!)’mız bize ‘*hırsızlık*’ yap diye emir verirse, hem de bunu Allah için yap derse; ne yapacağız?

Hırsızlık haram mı? Evet haram! Herkes bu konuda hem fikirdir.

Peki bir Hoca (!), Allah’a muhalif olacağını bile bile kendisine bağlılarına ‘*hırsızlık yap*’ diyebilir mi? Sonra, bir müslüman sırf hocası söyledi diye Allah’a muhalif olacağını bile bile hırsızlık yapabilir mi? Aklını kiraya verirse evet, yapabilir! Ama Allah’ın rızası ve Allah korkusuyla yaşayan bir mü’min Allah’a rağmen Allah için hırsızlık yapamaz! Akıl bunu gerektirir. Çünkü hırsızlık haram edilmiştir! **Allah, kendi haram ettiği ile niye Kendisine hizmet ettirsin?**

O halde biz haramı (sebeup ne olursa olsun) helal gösteremeyiz. Hırsızlıkla başkalarının haklarını yiyerek makam mevki sahibi olamayız, meslek sahibi olamayız! Hak ihlali ile Allah’a hizmet edemeyiz! Zaten hak ihlali ile Allah kendisine hizmet ettirmez! Bu olsa olsa Allah’a iftira olur!

Gayet basit bir denklem! Cenab-ı Hak, hırsızlık yapmak haram diyorsa, hak ihlali kul hakkıdır diyorsa, şeyhin de, cemaat liderin de, hocan da, her kim olursa olsun, Allah için hırsızlık yap, hak ihlali yap dese de, **ona uyamazsın, hırsızlık ve hak ihlali yapamazsın, harama el süremezsın!**

Emrin büyüğü küçüğü değil, emri verenin büyüğü küçüğü olur. Emri veren Cenab-ı Hak ise, artık o emir yerine getirilir veya emri yerine getirmemek için bahaneler üretilmez, vesselam!

Hâl Dili

Bir ağabeyimiz, bir gün değerli Hoca'larımızdan birinin odasının kapısında Hocaefendiye selam ediyor. Hocaefendi kendisini odasına davet edince 'Akşam namazını eda edeceğim efendim' cevabını veriyor.

Hocaefendi, odasına bağlı olan yan odada namazını kılabileceği noktasında ısrarlı olunca arkadaşımız bu değerli daveti mecburen kabul ediyor. Hocaefendi kendisine seccade çıkarıyor. Ama arkadaşımızın bütün ısrarlarına rağmen seccadeyi arkadaşımızın yaymasına müsaade etmiyor: "Lütfen müsaade edin abi" deyip kardeşimizin ısrarlarını geri çeviriyor.

Ancak, Hocaefendi seccadeyi yaymadan önce namaz kılınacak yeri ayarlıyor; koltukları kenara çekiyor, sehpayı kaldırıyor, yerde bulunan bilumum yayıntıları kaldırıyor. Hocaefendi bütün bunları yaparken arkadaşımız tahmin edeceğimiz gibi olduğu yerde kıvranıyor: "Hocam müsaade edin ben yapıyorum" dese de, Hocaefendi "Lütfen abi müsaade edin" deyip arkadaşımızın hamlelerini boşa çıkarıyor.

Daha sonra Hocaefendi, seccadeyi arkadaşımızın şaşkın bakışları arasında önüne seriyor. Seccadeyi güzelce düzeltiyor ve "Buyurun abi, şimdi kılabilirsiniz namazınızı" diyor.

Arkadaşımız yaşadığı bu olayla alakalı, arkadaşlarıyla istişare neticesinde doğru bir tespitle, şu dersi alıyor Hocaefendiden: **Siz de namaz kılacak olan bir misafirinize böyle davranın!**

Evet, çünkü en güzel tebliğ, **hal dilidir**, değil mi? "**Tebliğ ettin mi?**" sualine muhatap olduğumuzda iki türlü sorgu ile karşı karşıya olduğumuzun bilincinde olmalıyız:

1. Fiili olarak hizmet ederek tebliğ ve irşad vazifesinde bulunmak.
2. Yaşarak tebliğ ve irşad vazifemizi yerine getirmek. Ki, bu madde daha önemlidir.

Netice itibarıyla, insanlar bize baktıklarında, "Kur'an-ı Kerim'i ve Hz Peygamber sav'i" mi hatırlıyor yoksa sahip olduğumuz dünyevi kimliklerimiz veya imajlarımız mı hatırlanıyor. Ya da bizi gördüklerinde; "İşte Hizmet İnsanı geliyor" dedirtebiliyor muyuz?

Hediyeleşmek

Aradaki muhabbeti arttıran, selamlaşmadır, hediyeleşmedir. Bu çok güzel... Ancak senede bir defa yapılan hediyeleşmenin muhabbet tesis etmesi mümkün gözüküyor! Bunun adı (biraz) görev savmak gibi bir şey oluyor; niyet bu olmasa da! Hâlbuki hediyeleşmenin esas amacı muhabbeti tesis etmektir, gönül almaktır. Bu anlamda, bir Müslümanın hediyeleşmesi için özel gün beklemesi gerekmiyor. Birbirimizi ziyaret edişlerimizde vereceğimiz ufak hediyeler, gönül alıcı ve muhabbeti tesis edicidir. Hediyeleşmek için ila özel gün bekleyecek isek, (bir müslüman olarak), anneler gününe, babalar gününe, doğum gününe, sevgililer gününe gösterdiğimiz hassasiyeti bayramlara da gösterebilmeliyiz. Hatta diğerleri olmasa bile bayramlar mutlaka olmalıdır! Hiç merak ettiniz mi, kaç kişi bayramlarda sevdikleri ile hediyeleşiyordur? Evlatlar anne babasına; anne-babalar evlatlarına özel günlerde gösterdiği hassasiyeti, bayramlarda hediyeleşerek birbirlerine gösteriyorlar mı acaba?

Artık hediyeleşmek için özel günleri beklemeyelim. Bayramlarımızı ise fırsat günleri bilelim! Kırgınlıklarımızı küçük hediyelerle sonlandıralım; dostluklarımızı pekiştirelim. Rabbimiz bayramları bunun için tesis etmiş bizlere. Faydalanalım, faydalandıralım... Çok mu zor?

Her şeyde olduğu gibi hediyeleşmenin de adabı vardır. Bu anlamda hediyeleşme, muhatabın dinî, kültürel ve maddî durumu dikkate alınarak yapılmalıdır. Mesela, aldığımız hediye, fiyatıyla muhatabı ezmeme, onun maddî durumu dikkate alınmalıdır. Müslüman bir kimseye “Haç” figürlü hediye alınması nasıl mantıklı değil ise, evinde insan figürü bulundurmadığını bildiğiniz bir yakınınıza insan figürlü hediye de alınmamalıdır. Yani muhatablarımızın hassasiyetlerini dikkate alarak hediyeleşmek gerekir.

Bunun dışında, anne ve babalar da evlatlarından hep aranmayı beklememeli. Onlar da aramalı, arayabilmeli! Muhabbeti tesis edebilmeli. Takdir etmeyi bilmeyen ebeveynlerin evlatları ile muhabbet tesis edebilmesi çok zor. Evlatlar arasında eşit değil, adaletli olmaya gayret gösterilmelidir. Ebeveynler daha çok muhabbetli olan evladın yanında değil, haklının yanında olabilmeyi başarabilmelidir.

Evlatlar da, anne-babalar ne hata yaparlarsa yapsınlar, onlara “**Üf**” demeyi bile yasaklayan ilahi ikazı dikkate almalı ve her daim onların gönülleri ni alabilmenin fırsatlarını kollayabilmelidirler.

Kulluk Bilinci

Kulluk, Rabbimizin hiçbir yasağına ruhsat vermeden, harama ve helale titizlikle riayet ederek yaşamaktır. Haramlarına dahi köprü olmamaktır. O'nun rızasına haramlarla (O'nun yasaklarıyla) ulaşamayacağını bilmektir.

Kulluk, yarın Huzur u İlahi'de, "Hangi cemaattensin, hangi mezheptensin, hangi ırktansın" diye sorulmayacağını bilmektir.

Kulluk, peygamberler dışında hiç kimsenin son nefeste imanla gidebilme garantisi olmadığını bilmektir.

Kulluk, Allah'ın rızasını kazanmaktır. Kuluk, vazifelerimizi Cennet için değil, Allah'ın rızası için yerine getirmektir.

Kulluk, Allah'ın her an bizi gördüğünün ve *esas hayat ahiret hayatıdır*, bilinci ve şuuruyla yaşamaktır.

Gündemi ahiret olmayanın gündemi dünya olur, menfaatlerine dost olur. Bizler de dünyaya, sevdiğimizize ya da sevmediklerimize hep ahiret penceresinden bakmalıyız. Önceliğimiz ne ise biz o'yuz. Dünyaya ahiret penceresinden bakıyor isek, olup bitenlere de artık o gözle bakar ve yorumlamaya başlarız.

"*Esas hayat ahiret hayatıdır*" düsturundan uzak kalınca, önceliklerimiz bu dünya üzerine kurulur oldu. Hem kendimiz hem evlatlarımız adına, önce dünyamız için endişeleniyoruz. Evlatlarımız için gelecek endişesini taşıdığımız kadar onların ahiretleri için endişelenmiyoruz.

İnsanlar menfaatine dostturlar. Ahiret, Müslümanların gündeminden düştüğünde, dünya gaileleri gündemleri oldu. Bizler; "Bu yaptığının bana ahirette zararı mı yoksa faydası mı var" diye sormak yerine, "Bana bu dünyada ne faydası var" diye sorar olduk.

O zaman, düşman da dost da yer değiştirdi. Dost-düşman birbirine karşıtı. Çünkü her şeye kalbimizle (ahiret gözümüzle) değil, iki çift gözle (dünya gözüyle) bakar olduk. Göz yanıltır bizi; bize her şeyi dünya penceresinden baktırır, ona göre karar verdirtir. Hâlbuki gören, göz değil, kalptir. Kalp gözü, bize her şeyi ahiret penceresinden baktırır. İslam düşmanlarını, Müslümanlara eziyet edenleri, Müslümanlara ikinci sınıf muamelesi gösterenleri dost; İslam ve Müslümanlar adına ne varsa yerine getirenleri düşman görmeye başladık. Dolayısıyla, kalp körleşti mi, artık her şeyi zahir (görünür) planında algılamaya başlarız. Böylece İslam düşmanlarını dost, Müslümanların dostlarını düşman algılamaya başlarız. İslam düşmanlarına muhabbet besle-

mek ise, onlarla ahiret birlikteliğine uzanmaktır. Çünkü; **“Kişi sevdiğiyle beraberdir.”**

Toplumları tanımak istiyorsak, alkışladıklarına bakmamız; bir insanı tanımak istiyorsak, gündeminde ne var ona bakmamız kâfidir. Bu kişiler, neye dertleniyorlar, nelere seviniyor, nelere üzülüyorlar? Dertlerine, neşelerine bakın; ahiretlerine mi, dünyalıklarına mı üzülüyorlar, görürsünüz!

Fikrî birliktelik, hâl beraberliğini; hâl beraberliği ise ahiret birlikteliğini getirir. Nasıl yaşar isek o hal üzere öleceğiz, öldüğümüz hâl ile dirilip haşrolacağız. Kimisi, hasta yatağında kendinden geçmiş, eliyle para sayarak; kimisi, sanzetü (iskambil oyununda bir terim) diyerek ölüyor, kimisi ise **“la ilahe illallah”** diyerek son nefesini veriyor. Nasıl yaşarsak Cenab-ı Hak o hal üzere ölümü bizlere nasip ediyor. Muhabbet beslediğimiz kişilerle, kader birlikteliği içinde olduğumuzu bilmek gerekiyor. Müslümanlar olarak bizler, öncelikle şuna karar vermek mecburiyetindeyiz;

Bugün bu dünyada, muhabbet halinde olduğumuz kişi ve kişilerle ahirette beraber olmak istiyor muyuz? Eğer gündemimiz ahiret ise, Allah’a uzak yaşayanlarla beraberliğin bizi ahiret birlikteliğine götüreceğini bilmek gerekiyor. Bilmiyorsak, bir kez daha ifade ediyoruz; **“Kişi sevdiği ile beraberdir.”** Samimi bir kul, inandığı gibi yaşamalıdır. Çünkü asolan samimiyettir. Ama önce Rabbimize samimiyet! Ki bu, O’na söz verdiğimiz gibi (kulluğu) yaşamakla olur. Yani, **“Aman Yarabbi!”** bilinci ile yaşamaktır.

Sonra, kendimize samimiyet! Bu da bize ihsan edilenlerin ve kazanımlarımızın bilinci ile yaşamaktır. Samimiyet, ihsan edilenleri ve kazanımlarımızı; makam, mevki, şöhret, mal, menfaat için ve bir grubun, cemaatin çıkarına harcamamaktır. Çünkü ihsan edilenleri ve kazanımları yokmuş gibi yaşamak, samimiyetsizlikten de öte, nankörlüktür. Rabbine ve kendine samimiyetten uzak olanların, bize mi samimi olmasını bekliyoruz?!

Netice itibarıyla, bir Müslüman’ın en büyük endişesi ahiret endişesidir. Dolayısıyla bütün dünya işlerini de bu ahiret endişesine göre tanzim eder. Gündemi ahiret olmayanın gündemi dünya olur. Gündemi dünya olandan (kendimiz bile olsak) korkmak gerek.

Âyetel-Kürsi’den Öğrendiğimiz Hakikatler

Aziz Kardeşlerim! Yüce Kitabımız Kur’an-ı Kerim’de Ayete’l Kürsi adıyla bildiğimiz muhteşem bir ayet vardır. Bu ayette Rabbimiz kendini bizlere veciz bir şekilde tanıtmıştır. Esmâ-i Hüsnâ’sından örnekler vermiştir. Peygamberi-

miz (s.a.s) de, “*Namazın ardından Âyete'l-Kürsî'yi okuyan kimse, sonraki namaza kadar Allah'ın himayesi altındadır.*” buyurarak bizlere bu âyeti okumamızı tavsiye etmiştir. Geliniz bugünkü hutbemizde Rabbimizin Ayete'l-Kürsî'de bizlere öğrettiği hakikatlere hep birlikte kulak verelim.

Aziz Müminler! Rabbimizin Ayete'l-Kürsî'de bizlere öğrettiği ilk hakikat Allah'tan başka hiçbir ilah olmadığıdır. Hepimiz, Allah'ın kuluyuz. Hepimiz, O'nun kudreti karşısında aciziz. Hepimiz O'nun yardımına, rahmetine, affına muhtacız. Dünyanın türlü meşakkatleri karşısında el açıp aman dileyebileceğimiz, yegâne sığınağımız, dayanağımız O'dur. Bize düşen, Rabbimize hakkıyla kul olmaktır. Kur'an'ın ve Peygamberimiz (s.a.s)'in gösterdiği sırat-ı müstakimden, dosdoğru yoldan ayrılmamaktır.

Kardeşlerim! Rabbimiz, her daim diridir, bâkidir. Hayatı veren de alan da O'dur. Her şeyin varlığı O'na bağlıdır. Bize düşen, dünyanın fani, hayatın bir emanet olduğu bilinciyle yaşamaktır. Allah, yaratılmışlara özgü niteliklerden münezzehtir. O, her anımıza, her davranışımıza hâkimdir. Bize düşen, Rabbimizin bizlere şah damarımızdan daha yakın olduğunu aklımızdan çıkarmamaktır. Kâinatta var olan her şey Allah'a aittir. Mülk O'nundur, Hüküm O'nundur. Nimet O'nundur. Varlık da, yokluk da, darlık da, bolluk da O'ndandır. Bize düşen, her durumda zikreden bir dile, şükreden bir kalbe, tefekkür eden bir zihne sahip olabilmektir. Rabbimizin izni olmadan hiç kimsenin bize ne faydası olabilir ne de zararı dokunabilir. Allah katında bizi değerli kılan, O'na olan imanımızdır, teslimiyetimizdir, sadakatimizdir, sâlih amellerimizdir. Bize düşen, Rabbimizle aramızdaki iman misakımızı korumaktır. O'nun rızasına sadece salih amellerimizi, tevbe ve niyazlarımızı ve sile kılmaktır.

Aziz Müminler! Âyete'l-Kürsî'nin bizlere öğrettiği bir hakikat de, Rabbimize hiçbir şeyin saklı, gizli kalmayacağı gerçeğidir. O, dilimizden dökülen her bir sözü, gönlümüzden geçen her bir duyguyu, zihnimizdeki her bir düşüncüyü bilir. Bize düşen, bütün varlığımızla kötülükten sakınmaktır. Elimizi, dilimizi, zihnimizi, gönlümüzü iyiliğin merkezi ve hizmetkârı kılabilmektir. Rabbimiz, ilmin ve hakikatin yegâne kaynağıdır. O bildirmese biz bilemeyiz. O duyurmazsa biz duyamayız. O söyletmezse biz söyleyemeyiz. O göstermezse biz göremeyiz.

Bize düşen, her daim hakkın yanında yer almaktır. Hakikatin tercümanı olmaktır. (Gücümüz nispetinde) hak ve hakikatin önündeki engelleri kaldırmaktır. Suret-i haktan görünüp insanları aldatanlara karşı uyanık olmaktır.

Rabbimizin kudreti, yüceliği, azameti ve ilmi, her şeyi kuşatmıştır. O, hiçbir zafiyete düşmeden her şeyi yönetendir. Bize düşen, kulluğu ve ibadeti yalnızca Âlemlerin Rabbine has kılmaktır. Kula kulluk etmemektir. Zira, her türlü yücelik ve üstünlük Allah'a mahsustur. Bizler bu gerçeği namazlarımızın her rek'atında dile getiririz. Rükûlarımızda *süphane rabbiyal azim*, secdelerimizde *süphane rabbiyel âla* yani, "Şanı yüce olan Rabbim! Her türlü noksanlıktan uzaksın" diyerek Rabbimizi yüceltiriz.

Aziz Kardeşlerim! Geliniz, Ayete'l-Kürsi'nin bu derin anlamlarını yeniden tefekkür edelim! Her gün okuduğumuz Âyete'l Kürsi, Rabbimizle aramızdaki iman misakımızın sözlü bir ifadesi olsun. Kötülüklerle karşı kalkan kıldığımız namazlarımızın akabinde okuduğumuz bu âyet, bizleri kötülerin şerrinden, belâ ve musibetlerden korusun. Rabbimiz, bizleri Âyete'l-Kürsi'nin hakikatlerinden, Yüce Kitabımızın ilkelerinden bir an olsun ayırmasın. Amin!...

11/08/2017 Diyanet İşleri Başkanlığı Hutbesi

Salalâların Şahit Olduğu Direniş: 15 Temmuz

Aziz Müminler! Ayet-i kerimede Yüce Rabbimiz şöyle buyuruyor: "Ey iman edenler! Allah'ın size olan nimetini hatırlayın. Hani bir topluluk size el uzatmaya yeltenmişti de Allah, onların ellerini sizden çekmişti. Allah'a karşı gelmekten sakının. Mü'minler yalnızca Allah'a güvenip tevekkül etsinler." Maide, 11

Kardeşlerim! Aslında bu âyet, Hendek Savaşı'nda Yüce Allah'ın, İslâm ordusunu melekleriyle nasıl teyit ettiğini, nasıl desteklediğini bildirmek için nazil olan bir ayettir. Ancak Allah'ın bu vaadi, tarihin nice dönüm noktalarında tahakkuk etmeye devam etmiştir. Allah'ın bu vaadi Malazgirt'te, Çanak-kale'de gerçekleşmiştir. Sakarya'da, Dumlupınar'da tahakkuk etmiştir. Ve biz millet olarak bundan bir yıl önce 15 Temmuz'da Allah'ın bu vadinin gerçekleştiğine yeniden şahit olduk. O gece ülke ve millet olarak büyük bir ihanet ve işgal teşebbüsüne maruz kaldık. Bu karanlık gecede Allah'ın, lütuf ve rahmetini, yardım ve inayetini bizlerden esirgemediğini bir kez daha müşahade ettik. Bunun için 15 Temmuz'un sene-i devriyesinde millet olarak bize düşen en önemli vazife, Allah'ın lütuf ve inayetini, rahmet ve nusretini asla unutmamaktır. Bu büyük badireyi omuz omuza atlatmış müminler olarak üzerimize düşen, Yüce Rabbimize olan hamdimizi, senamızı, şükürümüzü, secdemizi hiçbir zaman eksik etmemektir.

Aziz Kardeşlerim! Hiçbir zaman unutmamız gereken bir gerçek de yeryüzünde bize umut bağlamış mazlum, mahrum ve mağdur kardeşlerimi-

zin o gece gözyaşları ile yaptıkları dua ve yakarışlarıdır. O gece hepimiz şahit olduk ki Gazze'den Saraybosna'ya, Kerkük'ten Somali'ye, Sudan'dan Pakistan'a, Asya'nın steplerinden Afrika'nın uçlarına kadar dünyanın bütün mazlumları, mağdurları, mahrumları, muhacirleri, göçmenleri milletimize dua ettiler. "İslâm ümmetinin son kalesi düşmesin" diye secdeye kapanarak gözyaşı döktüler. O gece Sevgili Peygamberimiz (s.a.s.)'in "*Müminler, bir binanın yapı taşları gibidir. Onlar, birbirlerinin hayata tutunmasını temin ederler.*" hadis-i şerifinin anlamını hep birlikte yaşadık.

Kıymetli Müslümanlar! Zihinlerimizde her daim canlı tutmamız gereken diğer bir hakikat, o gece genciyle-yaşlısıyla, kadınıyla-erkeğiyle milletimizin devletiyle el ele vererek gösterdiği birlik, beraberlik ve dayanışma ruhudur. 15 Temmuz'da hepimiz şahit olduk ki aziz milletimiz, devlet büyüklerimizin çağrısıyla kendi vatanını, hakkını, hukukunu, özgür iradesini, istiklal ve bağımsızlığını savunmak için dilinde tekbir, kulağında salâ sesleri, kalbinde şehadet arzusuyla meydanlara akın etti. O gece aziz milletimiz, İstiklal Marşımızın "*Hangi çılgın bana zincir vuracakmış şaşarım/Kükremiş sel gibiyim bendimi çiğner aşarım*" dizelerinde ifade edilen o muazzam ruhu bütün dünyaya bir kez daha gösterdi. Bilhassa gençlerimizin "*bismillah*" diyerek abdestlerini alması, "*şehadet getirerek*" evlerinden ayrılması, "*Allahu Ekber*" nidalarıyla yollara düşmesi, milletimizin istikbali açısından en büyük umut olmuştur.

Kardeşlerim! Daima hatırlamamız gereken bir başka husus, o gece minarelerde yankılanan salâların millet olarak bizi dimdik ayakta tuttuğu, manevi duygularımızı, ortak bilinç ve irademizi harekete geçirdiği gerçeğidir. Salâlar, bir milletin yeniden şahlanmasının, değerleri etrafında kenetlenmesinin şahidi olmuştur. Zira bizi millet yapan ve o gecenin karanlığından aydınlığa çıkaran en büyük gücümüz, Allah'a olan sarsılmaz imanımızdır. O'ndan gayrı hiçbir güce boyun eğmeme irademizdir.

Aziz Müminler! Zihinlerimizden asla çıkartmamamız gereken diğer bir husus da, o gece maruz kaldığımız ihanet ve işgal teşebbüsünün din kisvesi altında yapılmasıdır. 15 Temmuz gecesinde şahit olduk ki suret-i haktan görünerek 40 yıl boyunca bu milletin dinini, imanını, değerlerini, duygularını, zekât, sadaka ve yardımlarını istismar eden bir ihanet şebekesi, milletimizin varlığına kast etti. Milletin çocuklarını çalarak birkaç nesli heba eden bir nifak hareketi, müstevlilerin emelleri doğrultusunda ülkemizin bekasını hedef aldı.

Bu ihanet girişimi bir kez daha gösterdi ki, bizlere düşen vazife; Yüce dinimizi sahih kaynaklardan öğrenmektir. İslâm'ı Kur'an ve sünnetin rehber-

liğinde en güzel şekilde yaşamaktır. Tarih boyunca medeniyetler kuran ana yoldan sapmamaktır. Din gibi yüce bir hakikati şahıslar üzerine bina etmemektir. Bu tür ihanet ve kötülöklere bir daha maruz kalmamak, maslahat rengine bürünmüş mefsedet hareketlerine boyun eğmemek için bilgi ve hikmet yolundan ayrılmamaktadır.

Kardeşlerim! Son olarak unutmamamız gereken bir hakikat de değerlerimiz uğruna can veren aziz şehitlerimizi, yaralarını bir istiklal madalyası gibi bedenlerinde taşıyan gazilerimizi her daim minnet ve şükranla anmaktır. Cenab-ı Hak, şehitlerimize rahmet eylesin! Onları Bedir, Uhud ve Hendek şehitleriyle; Malazgirt, Çanakkale ve Sakarya şehitleriyle buluştursun. Bütün gazilerimize ecir, mükâfat ve şifa ihsan eylesin! Bizleri de, onların yollarından ayırmasın! Amin!...

14/07/2017 Diyanet İşleri Başkanlığı Hutbesi

Müslümanda Kimlik Bunalımı

“Dünyevî menfaat düşünceleriyle verilen tavizler, imanı zaafa uğratar. Günümüzde, din ve dünya işlerini Kur’ân ve Sünnet ile mizan etmeden, imanı tehlikeye sokan nice tavizler verilmektedir. Fakat daha da kötüsü şu ki; bu karmaşa içinde nice insan, selde sürüklenen kütükler misali bir şuarsuzlukla, sefaletini saâdet zannetmektedir. Devrilen devrildiğinin, eğrilen eğrildiğinin farkında olmadığı için de, düzeliş doğrulma yolunda bir gayret göstermeye lüzum duymamaktadır. Toplumumuzda küresel kültür istilası sebebiyle yaşanan yozlaşmalar, maalesef İslâm’ın ruhuna zıt bazı uygulamaları da beraberinde getirmiştir.

Öyle ki, hayatın en mühim safhalarına gayr-i İslâmî mahiyetler karıştırılarak âdeta şeytan da onlara ortak edilmektedir. Hâlbuki Allah Teâlâ’nın, huzurundan kovduğu şeytana söylediği şu gadap ifadeleri, insan için ne mühim bir ikazdır: **“Onlardan gücünün yettiği kimseleri dâvetinle şaşirt; süvarilerinle, yayalarının onları yaygaraya boğ; mallarına, evlâtlarına ortak ol!..”** (İsrâ, 64)

Hakikaten nice müslüman; düğün, sünnet ve cenaze merasimleri gibi, hayatın en mühim safhalarında dini unutabiliyor. Hâlbuki bunlar, dinin asıl hatırlanması ve İslâm kimliğine göre yaşanması gereken anlardır. Zira din; belli zamanlara has bir merasim değil, ömrün her ânını tanzim eden bir hayat tarzıdır. Dolayısıyla kimi zaman yaşanıp kimi zaman rafa kaldırılamaz. Hayatın her ânını son derece nezih bir İslâmî tavırla yaşamak gerekirken, aksine onun en mühim safhalarını Allah Teâlâ’yı gadaplandırarak hâle getirmek, tıp-

kı bir bardak memba suyuna bir miktar necaset damlatarak onu içilmez hâle getirmek gibi çirkin bir iştir.

Eskiden düğünler ve sünnetler câmi ve bahçelerde yapılır, mevlitler, Kur'ân-ı Kerîm'ler okunurdu. Zengin-fakir ayırt edilmeden davet edilir, ikramların ardından dualar edilirdi. Yoksullar ve garipler bilhassa çağrılır, dünya ve âhiret saadeti için onların dualarından istifade edilirdi. Zira “Zenginlerin dâvet edilip fakirlerin çağırılmadığı düğün yemeği ne fena bir yemektir.” nebevî ikazına ciddiyetle riâyet edilirdi. Böylece feyiz ve ruhaniyet dolu, huzur bahşeden meclisler olurdu.

Günümüzde ise biraz imkânı olanların çoğu, israfa dayalı bir güç gösterisi içinde, düğün veya sünnet merasimlerini çok yıldızlı oteller veya lüks restoranlar gibi, âdeta fukaraya yasak olan yerlerde icra eder oldular. Bu düğünlere de muayyen ve elit bir grup davet edilerek oburluğu teşvik eden açık büfe usûlü yemekler ikram edilmekte, malayani mevzulardan sohbet edilmektedir.

Hattâ kimi düğünlerde ve sünnetlerde, kat'î bir haram olan içki, sanki o zamana has bir serbestlik varmış gibi derin bir gafletle tüketilmektedir. Nice dindar bilinen, namaz kılan, hacca giden ana-babalar, evlâtlarının içkili, rak-kâseli ve gayr-i İslâmî davranışlarla dolu merasimlerine göz yumarak inançlarıyla tezada düşmektedirler.”

Ne hazindir ki, dünyevîleşme ve maddecilik salgınının kol gezdiği günümüzde, her şeyi materyalist bir zihniyetle değerlendirmeye alışmış olan bazı çevrelerde, insanın şeref ve kıymeti; para-pul ve makam-mevkî ile ölçülür hâledir. Düğünler, sünnetler, cenazeler de âdeta bunun test edildiği yerler durumundadır. Hâlbuki insanın izzet ve şerefine ölçüsü; her hâlükârda İslâm şahsiyet ve karakterini muhafaza etmesidir, yâni imanıdır, takvasıdır, güzel ahlâkıdır. Lüks yaşam düşkünlüğü, düğün, sünnet gibi kutlama ve eğlencelerde sergilenen nefsanî ve şehvânî manzaralar, yapılan israflar; civardaki hastaları, bebekleri, mahzun, gamlı ve yorgun gönülleri düşünmeden, kul hakkı çiğnediğini aklının ucundan bile geçirmeden patlatılan silâhlar, havai fişekler, maytaplar, rahatsız edici müzik çığlıkları vs...

Bütün bunlar, dünyevîleşme ve yabancı kültür istilasının toplumumuzdaki menfi tesirlerinden birkaçıdır. İnce ruhlu ecdadımız, toplum hayatında da İslâmî nezâkete dikkat ederlerdi. Hastası olan evin penceresine kırmızı bir çiçek konulur, oradan geçen satıcılar rahatsızlık vermemek için sessizce geçer, çocuklar da oyunlarını diğer mahallelerde oynarlardı.

Mü'minlerin bir şîârî da; hayra anahtar, şerre kilit olmaktır. Yâni Allah yolunda, hakkın ve hayrın yücelmesi için çalışmak kadar, şeytani ve nef-sânî çirkinliklere dur demek, şer ve bâtila mâni olmak da imanın bir gereğidir. Meselâ Allah'ın yasaklarının açıkça çiğnendiği bir yere davet edilen bir mü'min, davet eden kim olursa olsun, Allah için buğzun gerektirdiği tavır göstermelidir.

Yâni mü'minlerin, Allah'ı gadaplandırarak mahiyetteki davetlere iştirak etmeleri asla düşünülemez. Böyle bir durumla karşılaşan bir mü'min, münasip bir lisanla ikaz vazifesini yerine getirmelidir. Eğer ikaz edilen kimse:

“-Yahu bu çağda artık böyle şeylere takılmamak lâzım, siz de aşın bunları...” gibi amiyane ve beylik lâflarla Allah'ın emirlerini hafife alırsa -ki bu tip sözlerin ucu küfre kadar gider- artık onun davetine katılmayıp Allah için bir reaksiyon göstermek icab eder. Zira mü'minler, yaşadıkları her zaman ve mekânda Allah'ın şâhitleridirler. Yine meselâ girilen bir ticari müessesede, kötülüklerin anası olan içkinin satılmakta olduğu görülürse, oradan alışveriş yapmadan çıkılmalıdır. Oranın sahibi, içki sattığı için en azından bazı müşterilerini kaybettiğini de anlamalıdır. Bu iman reaksiyonunu bütün menfiliklere karşı tatbik etmek icab eder.

Zira yanlış duyulan nefreti izhar etmek, o yanlış işleyenlerin ruhlarında, müspet bir iz bırakır. Fakat Allah'ın yasaklarının çiğnenmesine karşı lakayt kalınırsa, üstelik bir de hoşgörülürse, artık bunlara meyletmek, gâfil ve günahkâr kimselere tatlı bir mûsikî nağmesi gibi, hoş, tabîi ve normal gelir. Günaha yöneliş artar. Üç kuruşluk dünya menfaatleri için günlerce protesto gösterileri, açlık grevleri yapılırken, dinî ve manevi hususlarda Allah için tavır ve reaksiyon gösterememek, ancak gayret-i diniye eksikliğinin bir tezahürüdür.

Osman Nuri Topbaş

İstanbul Efendisi

“Geçen hafta gazeteleri karıştırırken gözüme ilişen bir kayıp ilânından bahsedeceğim. Ama bu ilân, adet olduğu gibi gazetenin son sayfalarındaki haberler arasında değil de bir karikatürde yer almıştı. Karikatürist, İstanbul'da türlü türlü kaba-saba davranışları bildiren gazete haberlerinin ortasına “kayıp aranıyor” başlığını koymuş, altına da efendiden bir adam resmi çizerek aranan kayıbın “İstanbul Efendisi” olduğunu yazmıştır.

İstanbul Efendisi evet, evet bu saygıdeğer zat ne kadar zamandır, belki otuz seneden beri ortada görünmüyor. Kendisi çok terbiyeli bir zat olduğu için

gittiğini bize hiç fark ettirmeden kayıplara karıştı. Zaten kendisine “bey” değil de “Efendi” denmesinin sebebi de bu terbiyesidir.

İstanbul Efendisi, doğuştan terbiyeli bir kimse idi. Ailesinden almıştı bu terbiyeyi. Yalnız sözüyle, saziyla değil, her bakımdan nazik, hatır kırmaz, gönül alır, küçükleri sever, büyükleri sayardı. Yaşlıların her türlüüne saygılı idi. Ona rastladığımız devirlerde İstanbul’da otobüs pek yoktu. Ama tramvaylarda yaşlı kadınlarla erkeklerin, (bugün olduğu gibi) ayakta kaldıkları görülmezdi. Yolcuların arasında bulunan bir İstanbul Efendisi hemen kalkıp yerini onlara verirdi. İstanbul Efendisi, ütülü pantolonu, boyalı ayakkabısından, ceketinin sol cebindeki mendile kadar, tertemiz bir adamdı. Onun kalabalık yerlerde ter koktuğunu kimse duymadığı gibi mendilinden başka yere sümkürdüğünü de gören olmamıştır.

İstanbul Efendisi, itişip kakışmaktan nefret eder, kalabalıkta biri yanlışlıkla ayağına bassa: “Kör müsün? Önüne baksana!” diye hışımla üzerine yürümek yerine, acı bir gülümsemeyle adamın omzunu okşayıp: “Daha dikkatli ol evlâdım!” diyerek yoluna devam ederdi. Hatır sormakta, gönül almakta ise İstanbul Efendisi’nin kâbına varmak kâbil değildir.

İstanbul Efendisi’nin öğülmeye değer daha nice meziyetleri vardı ki onları saymaya kalksak, sahifeleri doldurmak işten bile değildir. Onun için sözü burada kesiyor, bu saydığımız meziyetleri şahsında toplayan, fakat çoktan beri izine rastlayamadığımız İstanbul Efendisi’ni görenler varsa, nerede olduğunu, insanîyet ve nezâket namına İstanbul Belediye Başkanı’na bildirmelerini rica ederim.”

Şevket Rado

Vukuf-ı zamani

İrfan ocaklarının en büyük hedeflerinden birisi, hiç şüphesiz kişiyi gafletten, ihmalden, ertelemekten, bilinçsiz ve şuursuz bir hayat anlayışından korumak ve basiret üzere diri bir kulluk kıvamına ulaştırmaktır.

Nefes alıp verirken şuurlu olmak yani anı uyanık yaşamak gereklidir. Diğer bir ifadeyle, insan, daima huzurlu ilahide olduğu şuuruyla hareket edip, gaflete düşmeme azminde olmalıdır. Kul, içinde bulunduğu anın ve halin farkında olmalı ve her nefeste halinin şükürü mü yoksa özrü mü gerektiğini bilmelidir.

Hace Bahaeddin Nakşibend, kabz (darlık) halinde istiğfar, bast (genişlik) halinde ise şükürü emretmiştir. O halde bu iki halin gerektirdiği ameli yapmak, vukuf-ı zamanidir. Vukuf-ı zamani, anı doğru okumak ve gereğini kuşanmak-

tır. İçinde yaşanan zamanda zuhur eden ihtiyaç ve tecelliye göre, Hakk'ın razı olacağı en güzel duruşu sergileyebilmektir. Bu durum, esasen tam bir şuur halidir.

Öncelikle bir durum değerlendirmesi yapmak, sonra o anın içinde yapılması gereken en mühim, en güzel ve en mütekâmil iş, amel ya da duruş her ne ise ona karar vermek ve vakit geçirmeden hayata taşımak meselesidir. Bu süreç; hem sorumluluğunun farkında olarak neyi nasıl yapacağını planlamak, hem Hakk'ın rızasını gözetmek ve hem de bütün imkân ve iktidarı ile yapılması gerekeni hayata taşımaktır. Bu yolda gösterilen ihmal, basiretsizlik, idraksizlik ve gaflet, kulluğumuz adına hem büyük bir kayıp ve hem de Hak katında mesuliyet ve mahrumiyet sebebidir.

Hesap kitap doğru yapılmalıdır. Bunu yaparken de nefis terazisine göre değil, Hak ve hakikat terazisine göre ölçüp biçmektir. Ehem-mühim sıralamasında dikkat etmektir. Mesela; uyumak, tabii bir ihtiyaç ve yasaklanmayan (mübah) bir fiildir; fakat farz bir namazın vakti girmiş ve geçmek üzereyse, o esnada uyku haram ve namaz farzdır. Bir annenin yavrusuna süt vermesi tabiidir ve hatta görevidir; lakin evde yangın çıkmış ve alevler etrafı sarmış ise o anda yangını söndürmek yerine süt emzirmeyi tercih etmek, akıl ve idrak noksanlığıdır. Ümmet-i Muhammed'in zulümler altında ve çaresizlik içinde kıvrandığı bir dönemde, zalime engel olmak ve mazlumun elinden tutmak gerekirken, mübah da olsa kendi nefsi adına dünyevi refahına kilitlenmek, Hak katında büyük ir muahezeyi haketmektir.

Her anın bir hükmü, bir sorumluluğu ve bir edebi vardır. Sabır, şükür, hilm, cesaret, şiddet, af ve merhamet gibi nice hal ve davranışlar vardır ki yerinde ve zamanında olursa fazilet, değilse vebal ve mesuliyettir. Öyleyse zamanın her anını gafletten kurtarmak ve gereğini kuşanmak gibi bir şuur haline ihtiyaç, adeta farz-ı daimidir. Zira öyle ihmaller vardır ki telafisi yoktur. Neticice itibarıyla, sıhhatli bir değerlendirme için öncelikle diri bir gönle, sıhhatli bir ilme, basiret ve firaset nuruna, ehliyle istişare etmeye, ilim ve irfan ehlinin irşadına ihtiyaç vardır.

Dr. Âdem Ergül

Alıştırma 5

Vurgu konusu ilgili aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Tek heceli sözcüklerde vurgu nereye gelir?
2. Türkçede vurgu genelde hangi hecede olur?

3. Aşağıdaki kelimelerden hangisinde vurgu son hecede değildir?
Anne Kitap İstanbul
4. Aşağıdaki kelimelerde vurgu hangi heceye gelir?
Kitapçılarla, koşarken, kitapçılarsa, kitapçılar da, mademki, böyle ki, tuttu, geldi, kalınmış, getirme, getirmem, koşarım, kışın, söylüyor, onlardır.
5. Aşağıdaki bileşik kelimelerde vurgu hangi heceye gelir?
Kahramanmaraş, Ayşegül, Hanımeli, kertenkele, kargaburun
Afyonkarahisar Aydoğan
6. İki sözcük bir araya geldiğinde yeni bir anlam ortaya koymuyorsa vurgu hangi heceye gelir?
Yüzbaşı sivrisinek
7. İki sözcük bir araya geldiğinde yeni bir anlam ortaya koyuyorsa vurgu hangi heceye gelir?
Açıkgöz kırkayak
8. Aşağıdaki bileşik tamlamada vurgu hangi heceye gelir?
Çanakkale Stadyumu yatak örtüsü
9. Aşağıdaki yer isimlerinde vurgu nereye gelir?
İzmir, Libya, İstanbul, Antalya, Adana, Manisa, Edirne, Malatya, Ankara, Çankırı
10. İnsan adlarında vurgu nereye gelir?
11. Soyadlarında vurgu nereye gelir?
12. İsim ve soyadı birlikte söylendiğinde vurgu nereye gelir?
13. Aşağıdaki soru cümlelerinde vurgu nereye gelir?
Benimle mi geleceksin?
Sinemaya gelir misin?
14. Aşağıdaki sayılarda vurgu nereye gelir?
Yüz on iki otuz iki
15. Aşağıdaki sesteş kelimelerde vurgu nereye gelir?
- Bana içten güldü, verdiği gerçek bir güldü.
 - Yazma üzerine yazma! Yazma işi kâğıda olur.
 - Derenin içi taşı! Yağmurda dere hep taşı.
 - Ordu'da yaşayan kardeşim, orduda görevli.

16. Aşağıdaki kelimelerde vurgu yerleri neresidir?
Yavaş yavaş, irice, şimdi, haydi!
17. Aşağıdaki cümlelerde vurgu nerelere gelmektedir?
 ▪ Çocuğum benim. (Çocuğumuza sevgi gösteriyoruz.)
 ▪ Çocuğum ben. (Çocuk olduğumuzdan bahsediyoruz.)
 ▪ Çocuğum! (Hey!) (Çocuğumuza sesleniyoruz.)
 ▪ Alçak yerden geçmeye zorlaması, alçakça bir davranış.
 ▪ Kumdan bir avuç alıp onu su kuyusuna attı.
18. Üzüleceksin bir gün bu söylediklerine. Hâkimiyet çoğu zaman paradadır. En çok sensin özlediğim. Cümlelerinde vurgu nereye gelir?

Alıştırma 5'in Cevabı:

1) Tek heceli sözcüklerde vurgu olmaz.2)Türkçe'de vurgu genelde son hecede olur. 3) **Anne**, 4) **Kitapçılarla**, **koşarken**, **kitapçılarsa**, **kitapçılar** da, **mademki**, **böyle ki**, **tuttuydu**, **geldi**, **kalınmış**, **getirme**, **getirmem**, **koşarım**, **kışın**, **söylüyor**, **onlardır**. 5) **Kahramanmaraş**, **Ayşegül**, **Hanimeli**, **kertenkele**, **kargaburun** **Afyonkarahisar** **Aydoğan** 6) **Yüzbaşı**, **sivrisinek** 7) **Açıkgöz**, **kırkayak** 8) **Çanakkale** **Stadyumu**, **yatak** örtüsü 9) **İzmir**, **Libya**, **İstanbul**, **Altalya**, **Adana**, **Manisa**, **Edirne**, **Malatya**, **Ankara**, **Çankırı** 10) **Son** heceye 11) **İlk** heceye 12) **Soyadın ilk** hecesine 13) **Benimle** mi geleceksin? **Sinemaya gelir** misin?14) **Yüz on** iki, **otuz iki**

15) **İçten güldü**, gerçek bir **güldü**.

Yazma üzerine **yazma**! **Yazma** işi kâğıda olur.

Derenin içi **taştı**! Yağmurda dere hep **taştı**.

Ordu'da yaşayan kardeşim, **orduda** görevli.

16) **Yavaş** yavaş, **irice**, **şimdi**, **haydi**!

17) **Çocuğum** benim. (Çocuğumuza sevgi gösteriyoruz.)

Çocuğum ben. (Çocuk olduğumuzdan bahsediyoruz.)

Çocuğum! (Hey!) (Çocuğumuza sesleniyoruz.)

Alçak yerden geçmeye zorlaması, **alçakça** bir davranış.

Kumdan bir avuç alıp onu su kuyusuna attı

18. Üzüleceksin; paradadır; sensin

SESİ MASKELEME / SESİ ÖNE GETİRME

Sesin maskede çıkması yani sesi öne yerleştirmek, sesimizin rezonanslarda (tınlama yerlerinde) titreşimi demektir. Önemli olan sesimizi buralara yerleştirebilmektir. Sesin tınlama yerleri, *ağız boşluğu*, burun kenarlarındaki *sinüsler* ve *şakak boşluklarıdır*. Sesimizi öne yerleştirebilmek, daha uzun süre konuşabilmek ve sesimizin daha belirgin ve etkili kılınması anlamına geliyor. En önemlisi ise ses tellerimize yük binmemesi demektir. Bu da erken yorulma ve ses kısıklığı gibi konuşma kusurlarının önüne geçmek demektir.

Sesimizi burun ve şakaklardaki tınlama yerlerine taşıyabilmek için kolay ama sürekli tekrarlamamız gereken alıştırmalar var. Sesi öne yerleştirme duygusunu yaşatmak için aşağıda verilen alıştırmalar ve tablolar bolca tekrarlanmalıdır. Çalışmalar düzenli yapıldığında sesin öne yerleşmesi çok kolay gerçekleşecektir. Öne yerleşmiş olan sesimizin tekrar geri gelmemesi için bu çalışmalara ara ara devam edilmelidir. Ayrıca bu çalışmalar özellikle sesi güçsüz olanlar için de çok önemlidir.

Sesi Öne Getirme Çalışmaları

İlk çalışmamız “**m**” harfini burnumuzdan çıkan hava ile “**mmmmm**” şeklinde basarak çıkarmaya çalışmakla olacak. Bu çalışmayı yaparken ellerinizle burun kenarlarındaki sinüs bölgenizi ve şakağınızı tutun. Buralarda titreşimin olup olmadığını kontrol edin. Bu çalışmayı yaparken burun kenarındaki sinüslerde ve şakaklarınızda titreşimin oluşması elzendir. Sinüs bölgenizde ve şakağınızda titreşim oluşmuyorsa çalışma yanlış yapılıyor demektir. Çalışmayı doğru yaptığınızdan emin olduktan sonra sesinizi yükseltin ve çalışmaya devam edin.

İkinci aşamada şu çalışmayı yapın: “**m**” harfi ile oluşturulan sesi “**a**” harfi ile devam ettirip “**n**” harfi ile bitirin:

mmmmmmmmmmaaaaaaaaaannnnnnnnnnnn

Bu çalışmalardan sonra aşağıdaki hece düzenlemelerini okurken sesler maskede oluşmalıdır.

Tablo 1

“M” ve “N” seslerini basarak çıkarın. Çalışmaları sesiniz öne yerleşinceye dek günde en az bir kez tekrar edin. Sesleri çıkartırken şakaklarınızda ve sinüs bölgelerinde titreşim kesinlikle olmalıdır. Daha sonra ikinci tabloya geçin.

BAM	BEM	BİM	BİM	BOM	BÖM	BUM	BÜM
BAN	BEN	BİN	BİN	BON	BÖN	BUN	BÜN
CAM	CEM	CİM	CİM	COM	CÖM	CUM	CÜM
CAN	CEN	CİN	CİN	CON	CÖN	CUN	CÜN
ÇAM	ÇEM	ÇİM	ÇİM	ÇOM	ÇÖM	ÇUM	ÇÜM
ÇAN	ÇEN	ÇİN	ÇİN	ÇON	ÇÖN	ÇUN	ÇÜN
DAM	DEM	DİM	DİM	DOM	DÖM	DUM	DÜM
DAN	DEN	DİN	DİN	DON	DÖN	DUN	DÜN
HAM	HAM	HİM	HİM	HOM	HÖM	HUM	HÜM
HAN	HEN	HİN	HİN	HON	HÖN	HUN	HÜN
LAM	LEM	LİM	LİM	LOM	LÖM	LUM	LÜM
LAN	LEN	LİN	LİN	LON	LÖN	LUN	LÜN
MAM	MEM	MİM	MİM	MOM	MÖM	MUM	MÜM
MAN	MEN	MİN	MİN	MON	MÖN	MUN	MÜN
NAM	NEM	NİM	NİM	NOM	NÖM	NUM	NÜM
NAN	NEN	NİN	NİN	NON	NÖN	NUN	NÜN
PAM	PEM	PİM	PİM	POM	PÖM	PUM	PÜM
PAN	PEN	PİN	PİN	PON	PÖN	PUN	PÜN
RAM	REM	RİM	RİM	ROM	RÖM	RUM	RÜM
RAN	REN	RİN	RİN	RON	RÖN	RUN	RÜN
SAM	SEM	SİM	SİM	SOM	SÖM	SUM	SÜM
SAN	SEN	SİN	SİN	SON	SÖN	SUN	SÜN
TAM	TEM	TİM	TİM	TOM	TÖM	TUM	TÜM
TAN	TEN	TİN	TİN	TON	TÖN	TUN	TÜN
VAM	VEM	VİM	VİM	VOM	VÖM	VUM	VÜM
VAN	VEN	VİN	VİN	VON	VÖN	VUN	VÜN
ZAM	ZEM	ZİM	ZİM	ZOM	ZÖM	ZUM	ZÜM
ZAN	ZEN	ZİN	ZİN	ZON	ZÖN	ZUN	ZÜN

Tablo 2

İkinci tabloda, hece düzenlemelerini, küçük dilinizin oradan geliyor-muşçasına, heceleri üst damağınıza fırlatır gibi çıkarmaya çalışın. Bu çalışmadan sonra üçüncü tabloya geçin.

BA	BO	BU	BI	BE	BÖ	BÜ	Bİ
PA	PO	PU	PI	PE	PÖ	PÜ	Pİ
MA	MO	MU	MI	ME	MÖ	MÜ	Mİ
FA	FO	FU	FI	FE	FÖ	FÜ	Fİ
VA	VO	VU	VI	VE	VÖ	VÜ	Vİ
DA	DO	DU	DI	DE	DÖ	DÜ	Dİ
TA	TO	TU	TI	TE	TÖ	TÜ	Tİ
LA	LO	LU	LI	LE	LÖ	LÜ	Lİ
NA	NO	NU	NI	NE	NÖ	NÜ	Nİ
RA	RO	RU	RI	RE	RÖ	RÜ	Rİ
KA	KO	KU	KI	KE	KÖ	KÜ	Kİ
ÇA	ÇO	ÇU	ÇI	ÇE	ÇÖ	ÇÜ	Çİ
SA	SO	SU	SI	SE	SÖ	SÜ	Sİ
ŞA	ŞO	ŞU	ŞI	ŞE	ŞÖ	ŞÜ	Şİ
ZA	ZO	ZU	ZI	ZE	ZÖ	ZÜ	Zİ

Tablo 3

Üçüncü tabloda sesinizin maskede oluşmasına özen gösterin. Yani sinüs ve şakak bölgelerinizde titreşim olmasına dikkat edin.

Bana bana	Bono bono	Bunu bunu	Bını bını	Bene bene	Bönö bönö	Bünü bünü	Bini bini
Pana pana	Pono pono	Punu punu	Pını pını	Pene pene	Pönö pönö	Punu punu	Pini pini
Mana mana	Mono mono	Munu munu	Mını mını	Mene mene	Mönö mönö	Münü münü	Mini mini
Fana fana	Fono fono	Funu funu	Fını fını	Fene fene	Fönö fönö	Fünü fünü	Fini fini
Vana vana	Vono vono	Vunu vunu	Vını vını	Vene vene	Vönö vönö	Vünü vünü	Vini vini
Dana dana	Dono dono	Dunu dunu	Dını dını	Dene dene	Dönö dönö	Dünü dünü	Dini dini
Tana tana	Tono tono	Tunu tunu	Tını tını	Tene tene	Tönö tönö	Tünü tünü	Tini tini
Lana lana	Lono lono	Lunu lunu	Lını lını	Lene lene	Lönö lönö	Lünü lünü	Lini lini
Nana nana	Nono nono	Nunu nunu	Nını nını	Nene nene	Nönö nönö	Nünü nünü	Nini nini
Rana rana	Rono rono	Runu runu	Rını rını	Rene rene	Rönö rönö	Rünü rünü	Rini rini
Kana kana	Kono kono	Kunu kunu	Kını kını	Kene kene	Könö könö	Künü künü	Kini kini
Çana çana	Çono çono	Çunu çunu	Çını çını	Çene çene	Çönö çönö	Çünü çünü	Çini çini
Sana sana	Sono sono	Sunu sunu	Sını sını	Sene sene	Sönö sönö	Sünü sünü	Sini sini
Şana şana	Şono şono	Şunu şunu	Şını şını	Şene şene	Şönö şönö	Şünü şünü	Şini şini
Zana zana	Zono zono	Zunu zunu	Zını zını	Zene zene	Zönö zönö	Zünü zünü	Zini zini

SES PERDESİ

Daha dinlenebilir olmamız, konuşma sesimizin monoton olmamasına bağlıdır. Gerekli duyguyu vermek için sesimizi gerektiğinde kalın, gerektiğinde ince çıkarmamız gerekiyor. Buna, **göğüs** ve **kafa** sesi ile sesleniş de diyebiliriz. Bu, konuşmanın müzikselliğini verir.

Üç temel ses perdesi üzerinde duracağız: **Koyu tını (pes ses)**, **açık tını (tiz ses)**, **orta tını (maske sesi)**.

Koyu Tını: Pes ses denir. **Kalın** sesimizdir. **Göğüs sesi** olarak adlandırılır. Duygu yüklü okumalarda, iknada, güven vermede, öğüt vermede... vb. kullanılır. Göğüs sesi çıkardığımızda göğsümüzde titreşim olması gerekir.

Açık Tını: Tiz ses denir. **İnce** sesimizdir. **Kafa sesi** olarak adlandırılır. Sevinçli, coşkulu olay anlatımlarında... vb. kullanılır. Yüksek perdeden ses çıkarmak durumunda olduğumuzda kafa sesi kullanılır. Kafa sesi çıkardığımızda göğsümüzde titreşim olmaması gerekir.

Orta Tını (Maske): Maskede oluşan sesimizdir. Sesin öne yerleştirilmesi- dir. Normal konuşma sesimizdir. Burun ve şakak rezonanslarında oluşan tınlamalardır. Günlük konuşmalarda, anlatımlarda vb. kullanılır. Ses tellerimizin yorulmaması ve daha uzun süre konuşabilmemiz sesimizin maskede oluşmasına bağlıdır.

ÇALIŞMALAR

Aşağıdaki çalışmaları sesleri iyice çıkarıncaya kadar devam edin.

Çalışma 1

Sesli harfleri, **pes (göğüs)**, **orta (maske)** ve **ince (kafa)** sesinizle tekrar ediniz. Daha sonra aynı sesleri “tiz”den “orta” sese, oradan da “pes” tona getirerek çalışın.

Çalışma 2

Tek nefeste, nefesiniz tükeninceye kadar “a” sesli harfini çıkarın: **Nefes, aaaaaa, nefes, aaaaaa, nefes, aaaaaa...**

ALİŞTIRMALAR

Alıştırma 1

Aşağıdaki metinleri istenilen tonlarda çıkarmaya çalışın.

Koyu Tını (Pes Ses): Şefkatli ve sevgi dolu bir ses tonu ile pes sesinizle cümleyi okuyun. Okurken göğsünüzde titreşim olmasına dikkat edin:

Aferin oğluma. Dersini güzel güzel çalış. Bugünler gelip geçici. Şimdi yorulacaksın ama daha sonra rahat edeceksin.

Açık Tını (Tiz Ses): Yüksek bir sesle cümleyi okuyun. Okurken göğsünüzde titreşim olmamasına dikkat edin:

Bu işten asla vazgeçmeyeceğim. Her gün daha iyiye gidiyorum. Her gün kendimi daha da geliştiriyorum ve buna inanıyorum.

Orta Tını (Maske Sesi): Konuşma sesinizle cümleyi sesletin Tınlama bölgelerinde titreşim olmasına dikkat edin:

İnşallah zamanında gelirler. Yoksa işimiz daha da uzayacak. Bazı insanlar neden zamanında gelmeyi beceremezler?

Alıştırma 2

Aşağıdaki metni göğüs sesinizle (pes sesinizle) okuyun.

“Kur’an’da, sıkıntıya düştüğümüz durumlarda Allah’ın yardımının yakın olduğu müjdeleniyor. Biz sorumluluğumuzun farkındayız. İstikametimizi kaybetmezsek ümmetin kurtuluşu yakındır. Peygamberimizin tebliğ ettiği din tüm Müslümanlara özgüvenli olmayı gerektiriyor. Peygamberimiz hiç kimseye zor kullanmadı. O’nun en büyük gücü imanıydı. Silah yok, baskı yok sadece hak dine davet var.”

Aşağıdaki metni kafa sesinizle (tiz sesinizle) okuyun.

“Başaramayacaksınız, milletimizi bölemeyeceksiniz, bayrağımızı indiremeyeceksiniz, vatanımızı parçalayamayacaksınız, devletimizi yıkamayacaksınız, ezanlarımızı susturamayacaksınız, bu ülkeye diz çöktüremeyeceksiniz, bu halka boyunduruk vuramayacaksınız, bin yıldır yürüdüğümüz bu yoldan bizi geri döndüremeyeceksiniz, ülkemizi hedeflerinden vazgeçiremeyeceksiniz.”

Aşağıdaki metni maske (orta) sesinizle çıkarın. Burun rezonanslarında ve şakaklarda tınlama olmasına dikkat edin:

“Ellerini ovuşturarak Türkiye’nin sıkıntıya düşmesini, diz çökmesini, pes etmesini bekleyenleri bugüne kadar sevindirmedik, sevindirmeyeceğiz. Biz, gerektiğinde tüm fertleriyle inancı, vatani, bayrağı, devleti uğruna savaşabilen, bunu göze alan bir milletiz. Millet olarak İstiklal Marşı gibi bir metne sahip olduğumuz için ne kadar gurur duysak, ne kadar şükretsek azdır.”

Fısıltı ve Alçak Tonda Ses Alıştırmaları

Aşağıdaki çalışmalarda metinleri fısıltı halinde ve yanınızdaki bir kişiye alçak tonda konuşuyormuş gibi sesletin.

Alıştırma 1

Fısıltı halinde: *Son gülen iyi güler. Şimdi kazandığını düşünsün bakalım. Ama benim kolay pes etmediğimi henüz bilmiyor.*

Alçak tonda: *Bakış açımızı değiştirdiğimizde sonuçların da değiştiğine şahit olacağız. Güzel bakarsak güzel düşünürüz.*

Alıştırma 2

Fısıltı halinde: *“Bizi birbirimize düşürmek isteyen kesimler, kendi karanlıklarında boğulacak. Gençler dik durdukça bizi kimse yolumuzdan çeviremeyecek. Bu millet bir olursa aşamayacağı engel yok. Biz bu millete efendi olmaya değil, hizmetkâr olmaya geldik.”*

Alçak tonda: *“Aramıza ayrımcılık tohumu atanlara, nifak tohumu ekmek isteyenlere, bu ülkeyi bölmek isteyenlere ben ‘yazıklar olsun’ diyorum. Bir Fatihler vardır, bir de işgalciler. Fatihler toprakları işgal eder gönüllere girer, işgalciler ise toprakları fethetse bile orada tutunamazlar.”*

Alıştırma

Aşağıdaki alışırmalarda küçük harfle yazılmış cümleleri, çok yavaş bir sesle yanınızdaki kişiye fısıldıyormuş gibi; **koyu yazılmış cümleleri, bir sınıfta konuşuyormuş gibi doğal bir sesle (tınlama yerlerinde titreşim olmasına özen gösterin);** BÜYÜK HARFLE YAZILMIŞ CÜMLELERİ, BÜYÜK BİR SALONDA KALABALIK BİR DİNLEYİCİ TOPLULUĞUNA KONUŞUYORMUŞÇASINA seslendirin.

1. Dostlarında ayıp arayan çok ayıp bulur ama böylesi çok dost bulamaz.

Güzel gören güzel düşünür; güzel düşünen hayatından lezzet alır.

NE GARİP DEĞİL Mİ? SEVDİĞİMİZ İNSANIN HER YALANINDA BİR DOĞRU; SEVMEDİĞİMİZ İNSANIN HER DOĞRUSUNDA BİR YALAN ARARIZ. İYİ GEÇİNMEK, İKİ KİŞİNİN KUSURSUZ OLMASIYLA DEĞİL, BİRBİRLERİNİN KUSURLARINI HOŞ GÖRMESİYLE OLUR.

2. Bir şeyi gerçekten yapmak isteyen bir yol bulur; yapmak istemeyen-se mazeret.

Bahanelerin arkasına asla saklanmayın. Çünkü bahanenin olduğu yerde başarı yoktur.

DEVLER GİBİ ESERLER BIRAKMAK İÇİN KARINCALAR GİBİ ÇALIŞMAK GEREK. HEDEFSİZ İNSAN ORMANDA KAYBOLMUŞ PUSULASIZ İNSAN GİBİDİR.

3. Kitaplarla dost ol ki tarih tekerrür etmesin. İyi bir kitap bir hazineye benzer, sıkıntılı zamanlarda onun yerine geçer.

Kitap eken, insan biçer. Bir insanın değeri okuduğu kitaplarla ölçülür.

KİTAPLAR DA DOSTLAR GİBİ AZ FAKAT İYİ SEÇİLMİŞ OLMALIDIRLAR. BAZI KİTAPLARIN SON SAYFALARI BİR ARKADAŞI KAYBETMEK GİBİDİR.

4. Nakıştan nakkaşı görmeyen göz, gören göz değildir.

Dünya, müthiş dengeler üzerinde ve iç içe sistemlerle donatılmış harika bir yerdir. İnsan aklının bile hâlâ tam kavrayamadığı bu olağanüstü düzen, Yaratıcı'sız olur mu?

NASIL BİR KÖY MUHTARSIZ, BİR ORDU KOMUTANSIZ, BİR İĞNE USTASIZ VE BİR HARF BİLE KÂTİPSİZ OLAMAZSA BU MÜKEMMEL, MUHTEŞEM VE MUAZZAM DÜNYA DA YARATICI'SIZ OLAMAZ.

5. Balık sudan çıkınca ölür, insan da insanlıktan çıkınca.

Bir insanı değerlendirmenin en iyi yolu, konforlu ve mantıklı bir ortamda nasıl davrandığına değil, mücadele ve uyumsuzluk durumunda nasıl bir duruş sergilendiğine bakmaktır.

İYİ İNSAN, MEZİYETLERİ BAŞKALARI TARAFINDAN FARK EDİLMEYİNCE DEĞİL, BAŞKALARININ MEZİYETLERİNİ KENDİ FARK EDEMEYİNCE ÜZÜLÜR.

6. Bedenin hastalığı ağrı ve sızılarla belli olur. Kalbin hastalığı ise günahlarla ortaya çıkar. Beden hastayken yemeğin tadını nasıl alamazsa kalp de günah batağındaiken ibadetin lezzetini hissedemez.

İnsan iki metal parayı gözlerine koysa gözleri bir şey göremez olur. Peki ya binlerce parayı kalbine koyan sadece bunlara muhabbet eden insan, kalp gözüyle görülecek manaları nasıl görecek! Eğer kalbin yanlış yollara sapıyorsa bil ki yeryüzünde sana, kalbinden başkası düşman değildir.

MÜSLÜMANLAR SEKÜLER OLDULAR. KAFELERDE OTURUP NARGİLE İÇMEK DAHA CAZİP OLDU. MÜSLÜMANLARIN BİR DERDİ VARDI. O DERDİ YOK OLDU. OYSAKİ DERDİ OLMAYAN İNSAN OLAMAZ. FERİDÜDDİN ATTAR ÖĞÜTLER KİTABINDA DİYOR Kİ “DOSTUM, PAZARA GİT KENDİNE BİR DERT SATIN AL. BULAMAZSAN GEL BENDEN ÖDÜNÇ AL.” TAMAMEN DE VERMİYOR. ÇÜNKÜ O DERT ONA DA LAZİM. DERDİ OLMAYAN SEKÜLER OLUR. GİDER GEZER, YER, YAŞAR.

Alıştırma

İtalik harfli cümleleri fısıltı sesinizle, normal harfli cümleleri alçak tonda, koyu renkli cümleleri sınıfta konuşur gibi, büyük harfli cümleleri salondaki seyirciye seslenir gibi okuyun.

*Önemli olan sesimi yormadan duyurabilmektir. Bakar mısınız, mikrofon çalışmıyor. **Ön taraf, herhalde sesim yeterince duyuluyor.** EN ARKADAKİLER, MİKROFON ÇALIŞMIYOR, SESİMİ DUYABİLİYOR MUSUNUZ?*

*Sunumu yaparken salona girilmesi hiç hoşuma gitmiyor. Sunumu karanlık ortamda sunmak daha güzel oluyor. **Bazen öyle zamansız girip çıkıyorsunuz ki! KAPI AÇIK KALMIŞ, IŞIK GİRİYOR. LÜTFEN KAPATIR MİSİNİZ?***

*Merak ediyorum sözlerim gerçekten anlaşıldı mı acaba? Sanki konuyu anlamamış gibi bakıyorlar? **Konuyu gerçekten anladınız mı? PEKİ, KONUYU ANLAMAYAN VAR MI?***

*Eyvah Arzu geliyor. O gelen Arzu mu? **Merhaba Arzu, seni özlemiştik. AYŞE ARZU'YU ARIYORSAN BOŞUNA ARAMA. ÇÜNKÜ YANIMIZDA.***

*Fahri her zamanki havasıyla buraya geliyor. Ahmet şu geleni görüyor musun? **Fahri merhaba tanıdın mı bizi? HEY ÇOCUKLAR BAKIN, FAHRİ DE BURADA!***

*Mikrofon açık kalmış. Mikrofon açık kalmış konuştuğumuz duyulmuş mudur acaba? **Merhaba herkesi sevgiyle selamlıyorum. ARTIK SUSABİLECEK MİYİZ RİCA ETSEM!***

*İnşallah bizi görmemiştir. Yakalandık galiba burda olduğumuzu gördüler. **Arkadaşlar sizden saklanır mıyız hiç! BEN SİZE NE ZAMAN YALAN SÖYLEDİM Kİ ŞİMDİ KUŞKU İLE BAKIYORSUNUZ?***

*Sinirlenmemek için kendimi zor tutuyorum. Ön sıradaki konuşanları görüyor musun? **Her halde aranızda biran önce gitmek isteyenler var. KENDİ ARANIZDA LÜTFEN KONUŞMAYIN.***

Alıştırma

Aşağıdaki metinleri önce parantez içinde belirtilen seslere göre çıkarmaya çalışın. Daha sonra metinleri sırasıyla, alçak tonda, fısıltı, maske, kafa ve göğüs sesi ile çıkarın.

1. Kalbinizde ilk sıraya Allah'ı koymazsanız hem Allah'ı kaybedersiniz hem de ilk sıraya koyduklarınızı. **(Kafa sesi)**
2. İyiliklerinizi de gizleyin tıpkı kötülüklerinizi gizlediğiniz gibi. İyiliklerinizi ilan etmek, rüzgârın karşısına un savurmak gibidir. Yel alıp götürür, eliniz boşa kalır. **(Fısıltı sesi)**
3. Sende bulunmayan güzelliklerle seni yüceltenin, öfkelendiği zaman sende bulunmayan fenalıklarla seni yereceğinden emin ol. **(Alçak tonda)**
4. Bir insanı ancak gerçekten uyuyorsa uyandırmak mümkündür. Ama

- uyumuyor, uyku taklidi yapıyorsa dünyanın bütün gayretlerini sarf et-seniz, nafiledir. Çünkü uyuyanlar uyandıranları sevmezler. **(Fısıltı sesi)**
5. Bir yuvanın ne kadar ayakta duracağı, hangi temeller üzerinde durulduğuna bağlıdır. Yüzüklerini sadece parmaklarına taktıkları için böyle kolay çıkarabiliyorlar. **(Maske sesi)**
 6. Çocuklarımız, bizim dediklerimizi değil, yaptıklarımızı yaparlar. En kötüsü de ailelerin sevgisiz yetişmiş gençleridir. Her toplum ne ile beslenirse onu netice verir. Sevmek benzemektir. **(Kafa sesi)**
 7. İnsanı Allah yaratmadı ise niye insan yalnız Allah'a teslim olunca mutlu oluyor? İnsanı Allah yarattı ise niye insan O'na isyan ediyor? Allah'ım Sen'den başka hiçbir şeyi olmayan ben, Sen'den başka her şeyi olanlara acırım. **(Göğüs sesi)**
 8. İmanın ilk meyvesi merhamettir. Merhametin en belirgin alâmeti ve en olgun tezâhürü ise "infak"tır. **(Alçak tonda)**
 9. Tebliğe muhtaç insanlar varken kâmil bir mü'min kendi imanıyla öğrenemez! **(Maske sesi)**
 10. İnsanlara verilen bütün sözler aynı zamanda Allah'a söz vermek manasına gelir. Verdiğiniz sözlere uyun. **(Göğüs sesi)**

Alıştırma

Aşağıdaki okuma parçasını **göğüs, kafa ve maske (orta)** sesinizle ayrı ayrı okuyun. **Maske (orta)** sesinizi çıkarken rezonaslarda titreşim olmasına, **kafa sesinizi (ince ses)** çıkarırken göğsünüzde hırıltı olmamasına, **göğüs sesinizi (pes ses)** çıkarırken göğsünüzde hırıltı olmasına dikkat edin.

Başkan Bey, ciddi görünüşlü, yaptığı iyiliklerin anlatılmasından, kendinden bahsedilmesinden ve kendini anlatmaktan büyük zevk duyan bir adamdır. Başkalarıyla değil, daima kendisi ile ilgilenilmesini, kendisine değer verilmesini ister. Herkesten selam ve iltifat bekler. Zaten bunu herkes gösterir. Tavrılarında ukalaca bir gurur görünür. Makam koltuğunda heybetli bir oturuşu ve gözlerinde karşındakini ezen bir bakış görürsünüz. Yalnızca konuşmak istemediğinde veya kimseyi görmek istemediği zaman makam koltuğuna gömülerek oturur ya da sadece gülmek zorunda kaldığında görülmesin diye başını öne eğer. Gülmeyi sevmez çünkü gülmesinin etkisini azalacağını ve karşısın-

dakini şımartacağını düşünür. Bu yüzden yalnız olduğu zaman gülmeyi tercih eder. Olayları kendine göre yorumlar ve her şeyin kontrolü altında olmasını ister. Dünyanın en yeteneklisi olduğunu düşünür. Aslında buna inanır. Bir şeyler anlattığı zaman dikkatlice dinlenilmesini, sözünün kesilmemesini, düşüncelerinin kabul edilmesini hatta abartsa bile itiraz edilmemesini ister. Tavizsizdir ve anlayışsızdır. Eğer işin ucunda menfaat varsa anlayışlıdır. Kibirlidir. Yalnızca kendi eşitleriyle beraber olur, onlarla gezer, onlarla sohbet eder. Saygısızdır. Yolda yürürken elindeki çöpu, çöp tenekesine fırlatır gibi atar. Yemek masasında dahi cebinden çıkardığı gösterişli mendiline gök gürültüsü gibi sümkürür. O başkandır. Hep böyle kalmayı böyle hitap edilmesini ister.

Alıştırma

Aşağıdaki metni pes (göğüs) sesinizle okuyunuz. Metni okurken göğsünüzde hırıltı olmasına dikkat edin.

Şeyh Edebalı'nın Osman Gazi'ye Vasiyeti

“Ey Oğul! Beysin! Bundan sonra öfke bize; uysallık sana... Güceniklik bize; gönül almak sana... Suçlamak bize; katlanmak sana... Acizlik bize, yarınlığı bize; hoş görmek sana... Geçimsizlikler, çatışmalar, uyumsuzluklar, anlaşmazlıklar bize; adalet sana... Kötü göz, şom ağız, haksız yorum bize; bağışlama sana... Bundan sonra bölmek bize; bütünlemek sana... Üşengeçlik bize; uyarmak, gayretlendirmek, şekillendirmek sana...

Ey Oğul! Yükün ağır, işin çetin, gücün kıla bağlı; Allah Teâlâ yardımcın olsun. Beyliğini mübarek kılsın. Hak yoluna yararlı etsin. Işığını parıldatsın. Uzaklara ilet sin. Sana yükünü taşıyacak güç, ayağını sürçtürmeyecek akıl ve kalp versin. Sen ve arkadaşlarınız kılıçla, bizim gibi dervişler de düşünce, fikir ve dualarla bize vad edilenin önünü açmalıyız. Tıkanıklığı temizlemeliyiz.

Oğul! Güçlü, kuvvetli, akıllı ve kelamlısın. Ama bunları nerede ve nasıl kullanacağını bilmezsen sabah rüzgârlarında savrulur gidersin... Öfken ve nefsin bir olup aklını mağlup eder. Bunun için daima sabırlı, sebatkâr ve iradene sahip olasin!.. Sabır çok önemlidir. Bir bey sabretmesini bilmelidir. Vaktinden önce çiçek açmaz. Ham armut yenmez; yense bile bağrında kalır. Bilgisiz kılıç da tıpkı ham armut gibidir.

Milletin, kendi irfanın içinde yaşasın. Ona sırt çevirme. Her zaman duy varlığını. Toplumu yöneten de diri tutan da bu irfandır. İnsanlar vardır, şafak

vaktinde doğar, akşam ezanında ölürlür. Dünya, senin gözlerinin gördüğü gibi büyük değildir. Bütün fethedilmemiş gizlilikler, bilinmeyenler ancak senin fazilet ve adaletinle gün ışığına çıkacaktır.

Ananı ve atanı say! Bil ki bereket, büyüklerle beraberdir. Bu dünyada inancını kaybedersen, yeşilken çorak olur, çöllere dönersin.

Açık sözlü ol! Her sözü üstüne alma! Gördün, söyleme; bildin deme! Sevdiğin yere sık gidip gelme; muhabbet ve itibarın zedelenir...

Şu üç kişiye; cahiller arasındaki âlime, zengin iken fakir düşene ve hatırlı iken itibarını kaybedene acı! Unutma ki yüksekte yer tutanlar, aşağıdakiler kadar emniyette değildir.

Haklı olduğunda mücadeleden korkma! Bilesin ki atın iyisine doru, yiğidin iyisine deli (korkusuz, pervasız, kahraman, gözü pek) derler. En büyük zafer, nefsin tanımadığıdır. Düşman, insanın kendisidir. Dost ise nefsi tanıyanın kendisidir.

Ülke, idare edenin, oğulları ve kardeşleriyle bölüştüğü ortak malı değildir. Ülke sadece idare edene aittir. Ölüncü, yerine kim geçerse ülkenin idaresi onun olur. Vaktiyle yanılan atalarımız, sağlıklarında devletlerini oğulları ve kardeşleri arasında bölüştüler. Bunun içindir ki yaşayamadılar... (Bu nasihat Osmanlı'yı 600 sene yaşatmıştır.)

İnsan bir kere oturdu mu yerinden kolay kolay kalkmaz. Kişi kıpırdamıyınca uyur. Uyuşunca laflamaya başlar. Laf dedikoduya dönüşür. Dedikodu başlayınca da gayri iflah etmez. Dost, düşman olur; düşman, canavar kesilir!..

Kişinin gücü, günün birinde tükenir ama bilgi yaşar. Bilginin ışığı, kapalı gözlerden bile içeri sızar, aydınlığa kavuşturur. Hayvan ölür, semeri kalır; insan ölür eseri kalır. Gidenin değil, bıraktıklarının ardından ağlamalı... Bırakmanın da bıraktığı yerden devam etmeli.

Savaşı sevmem. Kan akıtmaktan hoşlanmam. Yine de bilirim ki kılıç kalıp kılıp inmelidir. Fakat bu kalıp iniş yaşatmak için olmalıdır. Hele kişinin kişiye kılıç indirmesi bir cinayettir. Bey, memleketten öte değildir. Bir savaş yalnızca bey için yapılmaz. Durmaya, dinlenmeye hakkımız yok. Çünkü, zaman yok, süre az!.. Yalnızlık korkanadır. Toprağın ekim zamanını bilen çiftçi, başkasına danışmaz. Yalnız başına kalsa da! Yeter ki toprağın tavda olduğunu bilebilsin.

Sevgi davanın esası olmalıdır. Sevmek ise sessizliktedir. Bağırarak sevilmez. Görünerek de sevilmez!.. Geçmişini bilmeyen, geleceğini de bilemez.

Osman! Geçmişini iyi bil ki geleceğe sağlam basarsın. Nereden geldiğini unutma ki nereye gideceğini unutmayasın...”

Tarık Buğra / Osmancık

Alıştırma

Aşağıdaki okuma parçasını göğsünüzde hırıltı olmadan tiz (kafa) sesi-nizle okuyunuz.

El Fethur Rabbani, Birinci Sohbet- Abdülkadir Geylani

Oğlum! Sen de önce kendine, sonra başkalarına öğüt ver. Sen kendine bak, kendinde düzelteceğin bazı şeyler dururken başkasıyla niye uğraşırısın? Vay sana! Sen mi başkasını kurtaracaksın? Körsün sen, başkasına nasıl rehberlik edersin? Gözü görenler, rehber olur; boğulanı usta dalğıklar kurtarır. İnsanları, Allah'ın yoluna O'nu bilenler götürür. Allah'ı tanımayan, yolunu nereden gösterebilirsin? Allah'ın yaptıkları hakkında senin bir sözün olamaz. O'nu sever, yalnız O'nun için çalışırsın; başkasından değil, yalnız O'ndan korkarsın. Bu, kalple olur, lafla değil. Halvette olur bu, insanlar arasında değil. Tevhidi kapıya koyar, şirki eve buyur edersen buna münafıklık derler.

Yazık sana! Dilinden takva dökülüyor, gönlünden günah. Dilin şükrediyor, gönlün şikâyet. Allah (c.c.) “*Ey insanoğlu! Benim hayırlarım sana inerken senin bana şerrin çıkıyor.*” buyurur.

Yazık sana! O'na kulluk davası güdersin ama başkasına itaat edersin. O'nun hakiki kulu olsan dostluğun da düşmanlığın da O'nun uğruna olurdu. Sağlam bir imana sahip olan kimse nefesine, şeytana, arzu ve hevesine itaat etmez. Şeytanı tanımaz ki ona itaat etsin, dünyaya aldırılmaz ki ona boyun eğsin. O, dünyaya değer vermez, ahireti ister. Dünya avucuna konsa bırakır onu, Allah'a dayanır, her an O'na kulluk eder samimi kalp ile.

O, Allah'ın “*Dini yalnız Allah'a has kılarak ve hanifler olarak O'na kulluk etmeleri emrolunmuştur.*” buyruğunu işitmiştir. Yaratılanı, Yaradan'a eş tutmayı bırak artık, Allah'ın birliğini kabul et. O, bütün her şeyi yaratan dır ve O'nun elindedir. A başkasından medet uman! Senin aklın yok mu? Allah'ın hazinelerinde olmayan ne var ki! Allah (c.c.) şöyle buyurur “*Her şeyin hazineleri Bizim yanımızdadır.*”

Oğlum! Kader oluğunun altında, sabır yastığına yaslan, muvafakat kılıcını kuşan, kurtuluş umidiyle kulluk et de öyle uyu. Böyle yaparsan Allah, istemek bir yana, aklının ucundan bile geiremeyeceğin lütuf ve ihsanlarını senin üzerine döker de döker.

KONUŞMA HIZI

Konuşma Hızının Ayarlanması

Hızlı konuşmak bir konuşma kusurudur. Konuşma hızının dakikada **80 ile 120** kelime arası olması gerekmektedir.

Konuşma hızımız, **dinlenebilirliğimizi** hatta **anlaşılabilirliğimizi** doğrudan etkileyen önemli bir faktördür. *Hızlı konuşmak* ya da gereğinden fazla *yavaş konuşmak/okumak*, karşı tarafın bizi takip dikkatini önemli ölçüde azaltacağı gibi *hızlı konuşmak/okumak*, kelimeleri kusurlu çıkarmamıza da sebebiyet verir. Tıpkı hiç hareket etmeden saatlerce konuşan ya da abartılı jestlerle konuşan bir insanın söylediklerini takip etmenin zorluğu gibidir bu durum.

Hızlı konuşmayı veya okumayı yavaşlatmanın öncelikli yolu, *tekerleme* çalışmalarıdır. Tekerlemeler, sanki karşınızda duymayan birisine *yavaş ve abartılı konuşuyormuşsunuz* gibi okunmalıdır. Tekerlemeler çalışılırken yorulma olursa sadece 1-2 dakika ara verilmelidir. Tekerleme çalışması dışında, *yüksek sesle abartılı* olarak ve *yavaş hızla* kitap okuma çalışması yapılabilirsiniz.

Öte yandan, vermek istediğimiz gerçek duyguyu verebilmenin koşullarından biri de *konuşma/okuma hızımızdır*. Yani duyguları verirken söyleme hızımızı değiştirmemiz gerekiyor. Ancak bu kurala uyabilirsek istediğimiz duyguları hakkıyla çıkarabiliriz. Dolayısıyla konuşma hızımız, o anki duygularımıza göre (metinde geçen duyguya göre) değişimler göstermelidir.

Konuşma hızının arttığı durumlar: “*Heyecan, korku, telaş, öfke*” gibi durumlarda söyleme hızı artar.

Konuşma hızının azaldığı durumlar: “*Sevgi, üzüntü, saygı, hayranlık*” gibi durumlarda söyleme hızı azalır.

Alıştırma

Aşağıdaki cümleleri parantez içindeki ifadelere uygun olarak sesletiniz.

(**Hızlı**) Eyvahlar olsun. İşte kapıda görünler bile, *heyecandan* öleceğim şimdi. (**Yavaş**) Sizler benim *sevdiğim* bir tanecik arkadaşlarımsınız. Sizleri nasıl unutabilirim. (**Hızlı**) Ama dün otobüsü kaçırmanız affedilir gibi değildir. Çok *öfkelen*dim. (**Yavaş**) Bunun böyle olacağını tahmin etmeniz lazımdı. Sizin adınıza çok *üzüldüm*. (**Hızlı**) Bu sorumsuzluğun bedeli elbet büyük olacak! (**Yavaş**) Ama gene de sizi tanıdığımıza çok memnunuz. Sizlere çok *saygı* duyuyorum. (**Hızlı**) Haydi şimdi acele edin bari. Uçağa kaçırmayalım. *Telaş* içindeyim. (**Yavaş**) İşlerinde sizler gibi başarılı insanlara hep hayran olmuşumdur. (**Hızlı**) Fakat şu tarafta bir yılan gördüm, hemen kaçalım buradan.

Alıştırma

Normal harfle yazılmış cümleleri göğüs sesinizle yavaş bir şekilde, koyu harfle yazılmış cümleleri ise yüksek tonda, kelimeleri yutmadan mümkün olduğunca **hızlı** sesletin.

Ava giden avlanır. O bedelini er geç ödeyecek. Üzülmene gerek yok.
Hâlbuki ben seni defaatle uyardım mı? Ona güvenme demedim mi? Bak haklım çıktım görüyor musun?

Bu böyle olmaz değil mi? Akşam eve geç geldin. Merak ettim seni. Merak etmek için çok sebebim var. Seni ne kadar sevdiğimi biliyorsun. **Senin için meraklanabileceğimi hiç düşünmedin mi? Seni buraya getirebilmek için ne kadar çok çaba sarf ettim. Ama sen bunu anlamayacak kadar duygusuzsun. Neden düşünemiyorsun?**

Hala Q klavyede ısrar ediliyor. Türk alfabemize uygun değil. Hâlbuki F klavye bizim alfabemize göre tasarlanmıştır.

Bizler ne zaman bu hale geldik anlamıyorum! İnsanlar artık bir araya gelemiyorlar. Bu da beni çok üzüyor.

Merak etmeyin. Buraya bir kahraman gibi döneceğim. Benim için meraklandığınızı biliyorum. Üzülmeyin.

Alıştırma Metni

Aşağıdaki metni, cümlelerin verdiği duyguları da dikkate alarak parantez içinde gösterilen okuma hızlarına göre sesletin.

Allah'ım! Artık dayanacak takatim kalmadı. Bu insanlar bana neler yapıyor, neden böyle davranıyorlar? Neden bana acı çektiriyorlar? Bu eziyeti neden bana reva görüyorlar? **(Yavaş)**

Görmüyorlar, duymuyorlar hatta dinlemek istemiyorlar beni! Hâlbuki ne yaptım ben onlara? Benim gibi çaresizden ne istiyorlar? Hiçbir şeyim yok ki, ne verebilirim onlara?! Hakaret dolu sözlerinden bıktım artık. Dilim, damağım kurudu, konuşacak takatim, sabrım kalmadı! **(Hızlı)**

Bittim artık dayanamayacağım. Öf! Başım dönüyor, gözlerim kararıyor. Gökteki yıldızlar, her şey dönmeye başladı bile başımın üzerinde. Ayaklarımın altındaki toprak gözlerimin önünde kaydıkça kayıyor. Tükendim artık! **(Yavaş)**

Yok mu kurtaracak birileri beni buralardan? Yok mu beni bu insanlardan kurtaracak birileri? Kaçırınsınlar beni çok uzaklara; çirkinliklerin olmadığı uzak diyarlara! **(Hızlı)**

O yıldızların altında, sanki beni alıp götürecekmiş gibi kabarmış dalgalar ve üzerlerinde uçan martılar bana bir şeyler mi söylemek istiyorlar? **(Yavaş)**

İşte bak! Orada, tam karşımda bir yıldız parladı. Sanki bana göz kırptı. Yoksa beni mi çağırıyorlar? **(Hızlı)**

Okuma Parçası

Aşağıdaki okuma parçasını, cümlelerin verdiği duygulara göre okuma hızınızı ayarlayarak sesletin.

Bu Akşam Hindistan'da

Hazreti Süleyman'ın (a.s.) sarayına bir kuşluk vakti saf bir adam telaşla girer. Nöbetçilere, hayati bir mesele için Hz. Süleyman'la (a.s.) görüşeceğini söyler ve hemen huzura alınır. Hz. Süleyman (a.s.), benzi sararmış, korkudan titreyen adama sorar:

“Hayrola ne var? Neden böyle korku içindesin? Derdin nedir? Söyle bana...”

Adam telaş içinde: “Bu sabah karşıma Azrail (a.s.) çıktı. Bana hışım-la baktı ve hemen uzaklaştı. Anladım ki benim canımı almaya kararlı.”

– Peki, ne yapmamı istiyorsunuz?

Adam yalvarır: “Ey canlar koruyucusu, mazlumlar sığınağı Süleyman (a.s.)! Sen her şeye muktedirsin. Kurt, kuş, dağ, taş senin emrinde. Rüzgârına emret de beni buradan ta Hindistan’a ilet sin. O zaman Azrail (a.s.) belki beni bulamaz. Böylece canımı kurtarmış olurum. Medet senden!”

Hız. Süleyman (a.s.), adamın hâline acır. Rüzgârı çağırır ve “Bu adamı hemen al, Hindistan’a bırak!” emrini verir. Rüzgâr bir eser bir kükrer adamı alır ve bir anda Hindistan’da uzak bir adaya götürür. Öğleye doğru Hz. Süleyman (a.s.), divanı toplayarak gelenlerle görüşmeye başlar. Bir de ne görsün, Azrail (a.s.) de topluluğun içine karışmış, divanda oturmaktadır. Hemen yanına çağırır.

– Ey Azrail! Bugün kuşluk vakti o adama neden hışımla baktın? Neden o zavallıyı korkuttun, der.

Azrail (a.s.) cevap verir:

– Ey dünyanın ulu sultanı! Ben, o adama öfkeyle, hışımla bakmadım. Hayretle baktım. O, yanlış anladı. Vehme kapıldı. Onu burada görünce şaşır dım. Çünkü Allah (c.c.) bana emretmişti ki:

– «Haydi git, bu akşam o adamın canını Hindistan’da al.» Ben de bu adamın yüz kanadı olsa bu akşam Hindistan’da olamaz. Bu nasıl iş tir diye hayretlere düştüm. İşte ona bakışımın sebebi bu idi.

“Kimden kaçıyoruz? Kendimizden mi? Bu hayali bir şey... Kimden kapıp kurtarıyoruz? Allah’tan (c.c.) mı? Ne boş hayal!.. Dünya, Allah’tan (c.c.) gafil olmaktır... Dünya; para pul, kadın, giyim kuşam, ticaret değildir. Bunu bil...”

Hız. Mevlâna

İŞİTİRLİK

Sesimiz duyulabilecek kadar yüksek olmalıdır. Dinlenebilirlik buna bağlıdır. Ses düzeyimizi konuştuğumuz ortama göre ayarlayabilmek de dinlenirliği arttıran diğer bir etkidir. Sesimizin yüksekliği, mekân ve topluluk sayısına göre doğru orantılı olmalıdır. Yani, oda ortamında sanki kalabalık bir topluluğa konuşuyormuş gibi yüksek perdeden konuşmak karşı tarafı oldukça rahatsız edeceği gibi kalabalık bir salonda sanki bir odada konuşuyormuş gibi alçak perdeden konuşmamız etkimizi oldukça azaltacaktır. Bunun için sesinize hız kazandıracak, zayıf ses kusurlarını giderecek çalışmalar yapılması gerekiyor. Sesin duyulma derecesine o sesin şiddeti denir. Sesin duyulma derecesi titreşimin genişliğine bağlıdır. Titreşimler hızlı ise sesin tonu yüksektir. Buna ton yüksekliği adı verilir. (bkz. www.liseedebiyat.com)

SESİ FIRLATMA, GEN KAZANDIRMA ÇALIŞMALARI

Çalışma 1

Tablodaki harfler **patlamalı** seslerdir. Tek nefeste tabloyu bitirmeye gayret gösterin.

BA	PA	GA	KA	DA	TA
BE	PE	GE	KE	DE	TE
BI	PI	GI	KI	DI	TI
Bİ	Pİ	Gİ	Kİ	Dİ	Tİ
BO	PO	GO	KO	DO	TO
BÖ	PÖ	GÖ	KÖ	DÖ	TÖ
BU	PU	GU	KU	DU	TU
BÜ	PÜ	GÜ	KÜ	DÜ	TÜ

Çalışma 2

Tek nefeste 25-30 metre ilerideki insanlara duyurabilecek şekilde aşağıdaki sözcükleri tekrar edin.

ha he hı hi ho hö hu hü
hah heh hıh hih hoh höh huh hüh
pah peh pıh pih poh pöh puh püh
hap hep hıp hip hop höp hup hüp

Çalışma 3

Aşağıdaki alıştırma diyafram nefesi aldıktan sonra tek nefeste gerçekleştirin. Bu çalışmayı tiz seslerle (açık tını), orta seslerle (orta tını) ve pes seslerle (koyu tını) tekrar edin.

- 1- Sesli harflerin her birini 15-20 saniye aynı tonda/aynı düzeyde seslendirin.
- 2- “a” harfini, fısıltı tonundan en kuvvetli tona doğru bir çıkış yaparak seslendirin.
- 3- Şimdi de aynı işlemi tersinden yapın.
- 4- “a” sesini kesik kesik, fısıltı tonundan en kuvvetli tona doğru seslendirin.
- 5- Şimdi de aynı işlemi tersinden yapın.
- 6- Diyafram nefesi aldıktan sonra tek nefeste, hepsini boşaltarak aniden ve aynı seviyede “a” ünlüsünü çıkarın. **Dikkat!** Bu çalışmayı yaparken ses tellerinizin zedelenmemesine dikkat edin.

Sesi Isıtma Çalışması: “A” sesini; *fısıltı hâlinde, kısık sesle, normal sesle, yüksek sesle* sesletin. Bunun dışında, bir okuma metnini ya da bir kitabın birkaç sayfasını önce kısık bir sesle sonra da yüksek sesle okuyun.

Alıştırma

Aşağıdaki metinleri önce alçak tonda yanınızdaki bir kişiye söylüyormuş gibi yavaş, sonra küçük bir topluluğun işitebileceği tonda fakat elinizden geldiğince hızlı; daha sonra da, büyük bir topluluğa hitap ediyormuşçasına ve yavaş söyleyin.

Kar kalınlığı 50 cm. olduğu bir yerin her metrekaresinde, 1 milyon civa-

rında kar taneceği vardır ve bir ülkenin tamamı karla kaplansa dahi hiçbir kar kristali birbirine benzemez.

Tenkrit yayından fırlamış ok gibidir. Geri dönüşü yoktur. Tenkrit tehlike bir kıvılcımdır. İlişkileri yakar yok eder. Carnegie, “Yıllarca birçok cinayet işlemiş, insanları sindirerek haraca bağlamış, bir sürü soygun yapmış insanlar bile suçlu olduklarına inanmadıklarına göre, sizinle her gün birlikte olan insanlar, tenkitlerinizin doğru olduğunu hemen kabul edecekler midir?” der.

Delikanlı hapishaneye düşmüş. Oradakiler sormuşlar: “Hiç de suç işleyecek birine benzemiyorsun. Nasıl oldu da düştün buraya?”

Delikanlı da şu cevabı vermiş: “Önümde başka bir yol yoktu. Çünkü örnek aldığım babam da suç işleyen ve hapis yatan biriydi.”

Delikanlının iyi ahlakıyla dikkat çeken bir de arkadaşı varmış. Onun babası da sürekli cezaevine girip çıkan biriymiş. Ona da nasıl böyle iyi ve başarılı olabildiğini sormuşlar. O da, “Başka yolum yoktu. Önümdeki kötü örnekten ders aldım ve kendime çeki düzen verdim,” demiş.

İki arkadaş da aynı örneğe, yani babalarına bakarak, nasıl böyle iki ayrı uçta yer alabiliyorlar?

S. Gündüzalp İ.Örgen-Zafer Yayınları

Alıştırma

Aşağıdaki okuma parçasını büyük bir topluluğa sesleniyormuş gibi okuyun. Fakat metnin gerekli yerlerinde sesinizi alçak tonda çıkarmayı veya göğüs sesinizi kullanmayı ihmal etmeyin.

Çanakkale’de Müslüman Türk Askeri

“Efendiler! Müslüman Türk askeri, ender bulunan bir insandır. Sizlere bu konuda hâlâ içimde capcanlı duran bir hatrayı anlatmak isterim:

Bir sabah günün ilk ışıkları ile birlikte Türklerle süngü harbine başlamıştık. Onlar çok ama çok mahir dövüşüyorlardı. Kendileriyle başa çıkmak imkânsızdı. Süngülü çarpışmamız, aralıklı bir şekilde akşam geç vakte kadar devam etti.

Ortalık kararınca, Türklerle anlaşmak mecburiyetinde kaldık. Çünkü çok sayıda ölü ve yaralı dar bir alana yığılıp kalmıştı. Yaptığımız anlaşmaya göre savaş alanını gezecek ve yaralılarımızı toplayacak, ölülerimizi de gömecektik.

Bizim askerler sedyelerle harp sahasına çıktıkları zaman ben de aralarına katılmıştım. Gözümün takıldığı bir manzarayla aniden irkildim. Çünkü akşamın alacakaranlığında değme ressamın fırçasından çıkamayacak bir güzel tablo karşısında idim. Her şeyi bir kenara bırakarak uzun süre seyrettiğim bu tablodaki Türk askeri beni büyük bir şaşkınlık ve hayranlık içinde bıraktı. Bu muhteşem tablodaki Türk askeri, kendi yaralarına yerden avuçla aldığı toprakları bastırıyor, kucağındaki yaralı asker için ise gömleğini yırtıp onun yarasını sarmaya uğraşıyordu.

Efendiler! Kendi yarasına toprak bastırıldığı hâlde kucağındaki yaralı için gömleğinden parçalar koparan bu kahraman ve asil askerin kucağındaki yaralı kimdi, biliyor musunuz?”

Sözlerinin burasında sakat generalin sesi kısıldı. Gözyaşları, boğazına tıkanan hıçkırıklarla birlikte sesini iyice kısmıştı. Derin bir iç çekti ve boğuklaşan sesiyle adeta fısıldadı:

“Efendiler, Türk askerinin kucağındaki yaralı, bir Fransız askeri idi, bir Fransız askeri!”

Generalin sesi ile birlikte gücü de tükenmiş, yere çöküvermişti. Gözlerinde birikip yanaklarından süzülen yaşları buruşuk derili tek eli ile sildi. Sonra da yine o tek elini yüzüne kapatıp ağladı, ağladı, ağladı...

Bir Destandır Çanakkale-Vehbi Vakkasoğlu

TONLAMA

Güzel ve etkili bir ses, doğru bir tonlamayla mümkündür. Doğru tonlama olmadan kelimelerin içi boştur, duygu eksikliği meydana gelir. Duygudan noksan kelimeler gerçek manalarını veremeyecek hatta yanlış mana da çıkabilecektir. Tonlama, ses titreşimlerinin yükselip alçalması şeklinde açıklanabilir. Konuşma dilinde, kelimelerin ya da cümle kalıplarının *sert*, *yumuşak*, *yüksek*, *alçak*, *tiz*, *pes* seslerle çıkarılmasıdır.

Tonlama, konunun vermek istediği anlam ve mesajı karşı tarafa tam ulaştırabilmek ve anlaşılabilirliği artırmak için sevinç, kızgınlık, beğenme, utanma, kararlılık gibi duygularımızı ifade etmeyi sağlar.

Doğru tonlama için yüksek sesle kitap okuma alışkanlığını kazanmak gerekir. Konu içindeki alıştırmaları ses kayıtlarınızı yaparak çalışın. Böylece istenen duyguyu verip veremediğinizi kontrol etmiş olursunuz.

Tonlama Çalışmaları

DİKKAT! Aşağıdaki çalışmaların tamamını ses kayıtlarınızı alarak yapın. Yaptığınız kayıtları dinleyin ve istenilen duyguları verip veremediğinizi kontrol edin. İstenilen duyguları çıkarıncaya kadar çalışmalarınıza devam edin.

Aşağıdaki alıştırmalarda, açıklamalara uygun olacak şekilde tonlama yapınız. Sözcükleri, yanlarındaki cümleleri seslendirmeden cümlelerin verdiği duyguya göre tonlandırın.

“Evet” kelimesini yanındaki ifadeleri söylüyormuş gibi tonlandırın:

Evet: Senin dediğin gibi oldu

Evet: Ne olacak yaptım işte

Evet: Şimdi anladım

Evet: Kabul ediyorum, ben yaptım

Evet: Bu sonucu nasıl da akıl edemedim

Evet: Onu şimdi tanıdım

Evet: İyi bildin, sınırını aşıyorsun

Evet: Anlat hadi, meraktan çatlayacağım

Evet: Kolaymış değil mi? Neden anlayamadın ki

Evet: Şükür sonunda anlayabildin

“Hayır” kelimesini yanındaki ifadeleri söylüyormuş gibi sesletin:

Hayır: Gelmeni istemiyorum

Hayır: Kapıyı çalan o değildi dedim ya

Hayır: Ya bizimle gelmek isterse

Hayır: Vazoyu ben kırmadım

Hayır: Bu senin başarın

Hayır: Olamaz! İnanmıyorum

Hayır: Beni hiç kırmadın

Hayır: Ya haberi olursa mahvolurum

Hayır: Gene mi aynı yemeği yaptın

Hayır: Bana zarar verme, ne olur

“A, E, Ah, Eh, Ay, Vay” kelimelerini yanındaki ifadeleri söylüyormuş gibi tonlandırın:

A: Ayıp ettin bizden kaçır mı

A: İnanmam

A: Demek gelen sendin

A: Yapma ya yazık olmuş

A: Oldu mu ya şimdi

A: Yok artık

A: Cıvıttın ama

A: Gerçekten ayıp etmiş

A: Çek git artık baydın

A: Kim olsa yapardı, teşekkürle değmez

E: Biz ne dedik şimdi

- E:** Ben sana söylemiştim
E: Sonra ne oldu
E: Cıvıttın ama
E: Olacağı buydu işte
E: Deme, gerçek mi söylüyorsun
E: Sıkıldım artık gidiyorum ben
E: Sonra ne olmuş
E: Boşver, aldırma
E: Neler yapıyorsun görmeyeli
Ah: Onu bir elim'e geçirsem
Ah: Keşke o lafı etmeseydim
Ah: Yazık oldu garibe
Ah: Hiç ayıp olur mu
Ah: Seni yaramaz çocuk seni
Eh: İdare eder
Eh: Be birader
Eh: Onu da sen düşün artık
Eh: Sen bilirsin o zaman
Eh: Ne yapalım katlanacağız artık
Ya: Haklısın. Gidince anladım kıymetini
Ya: Benimle bir gelse
Ya: Evlenmekten vaz mı geçmiş
Ya: Sinemaya gelmekten vaz mı geçtin
Ya: Böyle olmuş işte
Oh: Canıma değsin
Oh: Sefam olsun
Öf: Bıktım artık
Öf: Bu ne kalabalık böyle
Of: Gerçekten kötü olmuş
Ay: Senden önemli mi boşver
Ay: Kimler varmış burada (hayret)

Ay: Gerçekten doğru mu (büyük hayret)
Ay: Keşke söylemeseydin (pişmanlık)
Ay: Keşke söylemeseydim (büyük pişmanlık)
Ay: Cıvıttın ama
Ay: Zavallı hayvancağız
Ay: Yol kenarındaki leşi gördün mü
Ay: Çok sıkıldım artık
Ay: Amma vurdumduymazmışsın
Vay: Demek sorumlusu biziz
Vay: Kimler varmış burada
Vay: Kerata seni seni
Vay: Benim dertli başım
Vay: Gözlerime inanamıyorum
Vay: Kendini beğenmiş seni
Vay: Edepsiz seni
Vay: Nasıl da oyun oynamışlar be
Vay: Demek o sendin
Vay: Şimdi hapı yuttuk

“Ne “ kelimesini;

Soran, Kızgın, Alaycı, Tiksinişmiş, Memnun, Hayret, Şaşırmiş, Üzgün, Sabrı tükenmiş bir ifade ile seslendirin.

“Anladı” kelimesini;

Şaşırmiş, Hayret, Rahatlamış, Korkulu, Endişeli, Şüpheli, Soru, Emin, Memnun, Alaycı bir ifade ile seslendirin.

“Nuri bugün de gelmiyormuş.”

Haber verircesine, **Sevinçli, Mutsuz, Kızgın, Bıkkın** bir ifade ile, **Kesinlik** veren bir ifade ile, **Maalesef** der gibi, **Rahatlama** ifade eden bir tarzda, **Hayret içeren** bir ifade ile seslendirin.

“**Hadi**” kelimesini;

Sabırsızlık ifadesi ile, **İnanmam** der gibi bir ifade ile, **Umursamaz**, **Endişeli**, **Üzüntülü**, **Sevinçli**, **Dehşetli**, **korkulu**, **Şaşırılmış** bir ifade ile ve son olarak **Acıma** ifadesi ile seslendirin.

“**Ne yaptın?**” ifadesini;

Soran, **Hesap sorar**, **Şaşırılmış**, **Tehdit içeren**, **Endişeli**, **Memnun** bir ifade ile seslendirin.

“**Anlamadım**” ifadesini;

Soran Hesap sorar, **Şaşırılmış**, **Tehdit içeren**, **Endişeli**, **Memnun** bir ifade ile seslendirin.

“**Merhaba!**” kelimesini;

Sevdiğin bir kişiyi görmekten **memnun** bir ifade ile,

Karşılaşmaktan çok **memnun olmayan** bir ifade ile,

Beklemediğin bir karşılaşma anındaki bir ifade ile,

Çok karşılaşmaktan dolayı **bıkkın** bir ifade ile,

Tanmadığın birisinin “merhaba” demesi karşısında, **tanmadığını belirtir** bir ifade ile seslendirin.

“**Ya**” ifadesini parantez içindeki duyguyu vererek cevap olarak kullanın.

▪ “*Biliyor musun az önce Metin’i sorguya aldılar.*”

○ “Ya” (**Dehşet ifadesi ile**)

▪ *Farkında mısın, saçların dökülüyor.*

○ “Ya” (**Alaycı bir ifade ile**)

▪ *Saçlarında beyazlar çıkmış.*

○ “Ya” (**Telaşlı bir ifade ile.**)

▪ *Bugün yüzünde ayrı ışıltı var.*

○ “Ya” (**Büyük bir memnuniyet ifadesi ile**)

▪ *Doğrusunu söylemek gerekirse seninle sinemaya gelmeyi çok istiyorum.*

- “Ya” (**Korkulu bir ifade ile**)
- *Hiç şüphelen olmasın. Aldığım borcu haftaya geri getireceğim.*
- “Ya” (**İnançsızca, şüpheli bir ifade ile**)
- *Yarın ameliyat olacağı kesinleşmiş.*
- “Ya” (**Üzüntülü bir ifade ile**)
- *Senin itirafından sonra ceza almış.*
- “Ya” (**Pişman bir ifade ile**)
- *Uçak biletleri alınmış gidiyoruz.*
- “Ya” (**Şaşırılmış bir ifade ile**)
- *Senin dediğin çıktı.*
- “Ya” (**Ben sana söylemiştim, tarzı bir ifade ile**)

Aşağıdaki ifadeleri istenilen tonlamalarda tekrarlayınız.

- “**Görüşürüz**” kelimesini,
Vaat ederek, Tehditkâr, Yalvarır bir ifade ile seslendirin.
- “**Bana istediğini yap!**” kelimesini,
Önemsemez, Korkusuzca, Kızgın biri ifade ile seslendirin.
- “**Tahmin edemezsin neler oldu neler!**” cümlesini,
Korkulu, Mutlu, Müjdeli bir ifade ile seslendirin.
- “**Gitme!**” kelimesini,
Emir veren, Sevgi içeren, Yalvaran bir ifade ile seslendirin.
- “**Seni tanıyorum**” kelimesini,
Emin bir tavırla, Kuşku (düşünceli) ve **Korkulu** bir ifade ile seslendirin.
- “**Bugün hava yağışlı olacak.**” cümlesini,
Üzgün, Sevinçli, İtiraf içeren bir ifade ile seslendirin.
- “**Sen hâlâ uyumadın mı?**” cümlesini,
Saatin kaç olduğunu soran bir ifadeyle, **Şaşırılmış** ve **Bikkın** bir ifadeyle kullanın.
- “**Saat kaç?**” cümlesini,
Kıbarlıkla, Kaba bir tarzda, **Hesap sorar** bir tavırla, **sitemli** bir ifade ile sorun.

- **“Konuş!”** kelimesini,
Yalvarır bir tarzda, **Kızgın** ve **Umursamaz** bir ifade ile seslendirin.
- **“Sen yaparsın!”** cümlesini,
Moral veren, **Umursamaz**, **Endişeli** bir ifade ile seslendirin.
- **“Dün gene çok yorulmuşsun.”** cümlesini,
Sevgi içeren bir tarzda azarlayarak,
Soran bir tarzda azarlayarak,
Sabrı tükenmiş tarzda seslendirin.
- **“Yağmurda nasıl ıslandığımı gördün mü?”** cümlesini,
Mutlu bir ifade ile, **Hayret** ifade eden bir tarzda, **Acımış** bir ifade ile seslendirin.
- **“Sen başardın!”** cümlesini,
Şaşırmış, **İtiraf eden** ve **Gururlu** bir ifade ile seslendirin.
- **“Ahmet gelmiş mi?”** cümlesini,
Meraklı, **Şaşırmış**, **Endişeli** bir ifade ile seslendirin.
- **“Gelecekmiş”** cümlesini,
Hayret, **İnançsızca**, **İnançlı** bir ifade ile seslendirin.
- **“Şimdi otur dinlen.”** cümlesini,
Yatıştırmaya çalışan bir ifade ile,
Şefkatle azarlayan bir ifade ile,
Sitemli bir ifade ile seslendirin.
- **“Artık çok geç!”** cümlesini,
Ümitsiz, **Karşı çıkarak**, **Kaygılı** ifade ile seslendirin.
- **“Bunu hep beraber başardık.”** cümlesini,
Mütevazı, **İtiraf eden**, **İtiraz** gösteren bir ifadeyle seslendirin.
- **t, ben yaptım.”** cümlesini,
Pişman olmama, **Pişmanlık**, **Saygısız** bir ifade ile seslendirin.
- **“Emredersiniz efendim!”** cümlesini,
İtaatkâr, **Alaycı**, **Canı sıkın** bir ifade ile seslendirin.

Aşağıdaki cümleleri parantez içindeki duygularla sesletin.

1. Gitmeni istemiyorum. (**Ağlayan bir ifadeyle**)
2. O kadar komiksin ki beni güldürüyorsun. (**Gülerek**)
3. Ne olursun bu seferlik beni affetsen. (**Yalvararak**)
4. Biliyorum, ne yapsam gideceksin. (**Ümitsiz**)
5. Üç aylık bebek yüzebiliyormuş. (**Hayretle**)
6. Bu kadar da patavatsızlık olur mu? (**Hayretle**)
7. Onun gibi ben de ipin üzerinde yürüyebilirim. (**Küçümseyerek**)
8. Einstein dört bilinmeyenli denklemi çözebiliyormuş. (**İnanmadan**)
9. Nazlı'yı Hikmet ile beraber yürürken gördüm. (**Haber verir tarzda**)
10. Eee, söylesene sonra ne olmuş? (**Merakla**)
11. Sokakta parçalanmış bir köpek leşi gördüm. (**Tiksinerek**)
12. Şampiyon biz olduk, kupayı biz aldık. (**Öğünerek**)
13. Sokağa şemsiye almadan çıktı. İnşallah ıslanmaz. (**Kaygıyla**)
14. Derhâl buraya gel. (**Emir**)
15. Senin iyiliğin için bunu söylüyorum. (**Azarlayarak ama sevgiyle**)
16. Bir daha bu hareketi yaptığını görmeyeceğim. (**Tehditle**)
17. Saygısız şoförler beni çok sinirlendiriyor. (**Öfkeyle**)
18. Sen kendini bilmez bir adamsın. (**Kızarak**)
19. Bunların hepsini sen mi başardın? (**Takdirle**)
20. Sizinle tanıştığıma çok sevindim. (**Kibarlıkla**)
21. Böyle bir sanat eseri hayatımda görmedim. (**Hayranlıkla**)

Son olarak aşağıdaki tekerlemeyi, **Hayret**, **Hayranlık**, **Kızgınlık**, **Bıkkınlık** içeren ifadeyle; **Tiksinen**, **Öğünen**, **Şaşırılmış**, **Azarlayan**, **Öfkeli** bir ifadeyle; **Sevgiyle**, **Kibarlıkla**; **Önemsemez**, **Sevinçli**, **Kabullenmiş**, **Kaygısız** bir ifadeyle; **Pes dedirtecek** bir ifade ile, **Heyecanlı**, **Kaygılı** bir ifade ile, **İtiraz** ve **İnanmamış** bir ifadeyle; **Kıskançlık** ifadesi ile, **Mutlu** ve **Üzüntülü**, **Korkmuş Ağlayan** ve **Gülen** ibir ifade ile tonlamaya çalışınız:

“Boz kaz buz gibi suda bizsiz muzuyu yaz günü güz gelmeden yedi.”

Duygu Çalışmaları

Aşağıdaki metinleri, duyguları vererek ve duygulara göre okuma/konuşma hızınızı ayarlayarak sesletin. Ses kaydınızı alarak gerçek duyguları verip vermediğinizi kontrol edin.

Heyecan: Özgürlük, hayat... Sokaklarda koşuşturan insanları görmek, ağaçlarla, çiçeklerle tekrar buluşmak, egzoz gazlarını bile solumak, parklarda oksijeni doya doya içime çekmek; bütün bunlara kavuşacak olmam ne güzel. Beklemek ne kadar da zor! Zaman geçmek bilmiyor!

Korku: Allah'ım! Sokakta tek başıma kaldım. Bu saatte hiçbir araç da geçmez. Ne yapacağım şimdi ben? Sokak zifiri karanlık ve ıssız. Bu gece yalnız yıldızlar uyanık. Eyvah, uzaktan bir ayak sesi geliyor! Gittikçe yaklaşıyor! İşte gölgesini görüyorum. Gecenin yalnızlığını soluyarak, sessizce yaklaşıyor bana. Allah'ım, bu korkuya daha fazla dayanamayacağım!

Telaş: Hayır! Bunu hiçkimse görmemeli. Hemen saklamalıyım. Vakit çok daraldı. Bir an önce bunu nereye saklayacağımı karar vermeliyim. Ama sakladığım yer kimsenin aklına gelmeyecek bir yer olmalı. Ah tamam işte, şurası tam aradağım yer. Ayak seslerini duyuyorum. Geliyor işte. Acele etmeliyim şimdi girecek içeriye!

Kızgınlık: Sana kaç defa söyledim bana herkesin içinde bağırma diye, değil mi? Ben senin kölen değilim! İstediğin zaman senin yanında olacağım, istemediğin zaman gideceğim öyle mi? Sen kendini ne sanıyorsun söyler misin? Bir derdin varsa çekersin kenara insan gibi konuşursun benimle. Öyle herkesin içinde istediğin gibi konuşamazsın. Unutma! İstediğini söyleyen istemediği şeyleri duyar!

Öfke: Bu adam küstah bir yalancıymış. Alçaklığı, korkaklığı, namussuzluğu kendinde toplamış bir adam! Hayır! Bu insanla artık karşılaşmak istemiyorum. Madem benim ondan herşeyi bulabildiğim gibi, bende her şeyi bulabilecek kadar bana bağlı değil, gitsin, onu red ediyorum o zaman!

Sevgi: Bugün seninle buluşacağım için bütün gece gözümü uyku girmede. Gece boyu sana ne söyleyeceğimi, duygularımı sana nasıl anlatacağımı düşündüm durdum. Şimdi aklımda hiçbir şey kalmadı. Hafızam beyaz boş bir kâğıt gibi sanki. Ama bildiğim tek bir şey var, o da seni çok sevdiğim, hep seninle olmak istediğim. Sensiz bir dakikamın bile geçmemesi.

Üzüntü: Siz hiç küçük dilenci bir çocuğun gözlerine baktınız mı? O gözlerde neler gördünüz? Sokaklara karanlık çöktüğünde, evsiz yurtsuz çocukları ya da eve gittiğinde yeterince para getiremediği için dayak yiyen çocukları hiç düşündünüz mü? Yağmur yağdığında, soğukta, izbe yerlere sığınmış, titreyen elleriyle bir tenekenin içinde yaktıkları ateşle ısınmaya çalışan, çıplak ayaklı çocukların bakışlarına gözleriniz hiç takıldı mı?

Saygı: Kapına geldim. Ve ben, ben olmaktan vazgeçtim. Sen yeter ki “Kim o” de. Kim olmamı istiyorsan, o olmaya geldim.

Anladım ki gönül çuvalındaki kelimeler sana yetmez. Oysa gönlüm güzel olmazsa bahçemde gül dahi bitmez. Ey sevgili, senin aşkın daim olsun, benim yaram olsa da fark etmez...

Hayranlık: O kadar yakınsın ki Seni ben sandım. Sana o kadar yakınım ki, beni Sen sandım. Sen mi bensin ben mi Senin şaşırđım kaldım. Aklım her gün tövbe eder. Nefsim her an tövbemi bozar. Arada kalmış bıçareyim. İyi ki Senin kapın var.

Merhamet: Dünyada bir tek mümin üşüyorsa, ısınma hakkına sahip değilim. Ben de biliyorum ki, yeryüzünde üşüyen müminler var; ben artık ısınmıyorum.

Yalvarma: Akıp giden zaman içinde bir kafesteyim. Her türlü amelde çok ahesteyim. Kabrim beni bekliyorken dünyalık hevesteyim. Uyandır artık Ya Rab! Belki son nefesteyim!

Pişmanlık: İnan bana çok pişmanım. Her şey unutulur, eğer birlikte istersek. Zaman her şeyin ilacı. Yaşamda aynı anda hüznün ve coşku yaşanabiliyor. Yeter ki biz bakış açımızı değiştirelim. Bizi çökerten sebepsiz umutsuzluklar geleceğimizi de pranga altına alıyor. Bu anları yaşamamayı ne kadar da çok isterdim.

Pes etmek: Artık dayanacak gücüm kalmadı. Çalıştım çabaladım ama bir adım yol kat edemedim. Bu problemi çözmek için denemediğim yol kalmadı. Olmayacak galiba.

Pes etmemek: Hayır, pes etmeyeceğim. Her gün daha iyiye gidiyorum. Her gün daha güzel ve etkili konuşuyorum. Her gün engelleri bir bir aşıyorum. Kendime güveniyorum, pes etmiyorum. Zaten pes etmek bana yakışmaz.

Kararlılık: Mesleğim ve mevkiim bende bir benlik meydana getirmiş. Bu vaziyette manevi yolda ilerlemem mümkün değil. Kadılık vazifemi terk edip,

sonra da pazarda sıradan bir elbise giyip ciğer satabilirim o zaman benlikten sıyrılabirim.

Azarlamak: Kuralları bilip kanunlara uymazsın. Atalarının yolundan gitmezsin. Kitap okur hayatına geçirmezsın. Allah'ın nimetlerini yiyip şükretmezsin. Güzeli bildiğin halde talep etmezsin, kötülükten korkmazsın. Ölüm var dersin hazırlanmazsın, ibret almazsın. Böyle bu kadar kabahatlerinle sana nasıl yardım edeyim?

Küçümsemek: “O portakala bak da düşün ki o C vitamini ile ünlü portakallar, aslında en çok C vitamini içeren besinler arasında ilk ona bile giremiyor. O zaman, çok bilinmeyi üstünlük sayma. Öyle çoğunluk onayladı diye körü körüne bağlanma. Marifet önde olmak değil, önde olmanın hakkını vermektir. Senin gibiler koltuklarını hiç hak etmedikleri halde şakşakçılarınız sizleri kabartıyor. Ne gereksiz methederim, ne de gereksiz methedilmeye müsaade ederim.”

Umursamazlık: Bırak anlamasınlar yaptığın iyilikleri. Bırak, yenik düşecekler bir gün, bencilliklerine, hodgamlıklarına, gururlarına, kibirlerine. Gündemi dünya olanların dünyasını yaşıyoruz. Biliyoruz, ahiretten kaçanlar, son nefeste görecekler gerçekleri.

Alıştırma

Aşağıdaki metinleri gerekli duyguları vererek okuyun.

Bak arkadaş, senin o anlata anlata bitiremediğin, tasarruf etmeyi iyi biliyor dediğin kişi literatüre girecek kadar pinti. Şimdi bana “O pinti değil, tasarruf eden birisi” dersin. Neymiş? Pinti değilmiş de tasarruf yapıyormuş! Peki, sor bakalım ona, tasarruf ettiklerini sonra ne yapacaktı? Tasarruf ettiklerini harcayabiliyor muydu? Nerelere harcıyormuş? Ben söyleyeyim sana! Bu tipler harcayamıyorlar, sadece biriktiriyorlar! Çünkü bu insanlar harcamayı değil, ancak biriktirmeyi bilirler. Bunlar sadece kendilerini düşünürler. Akılları fikirleri nasıl etsem de daha da para biriktireyim. Ama sor bakalım o tasarruf seven arkadaşına, hiç bir gün açlık çekmiş mi? Hayat gerçekten bu mu yani? Sonra sanırlar ki para onların hâkimiyeti altında. Parayı kendilerinin idare ettiğini düşünürler. Hâlbuki para onları yönetir. Allah'ın verdiklerinin şükürünü eda edemeyeksem ne yapayım ben o parayı? Dünyada olup bitenlere, açlık sefalet içinde yaşayanlara, zulüm görenlere duyarsız yaşayacaksam ne yapayım ben o parayı? Sormak lazım, bende var onda yok, neden? Çünkü onlar bize zimmetli! Evet, israf doğru değil ama pintilik hiç doğru değil! Pinti işte...

Yaşantısına bakarsın, harcadıklarına bakarsın, pinti dersin. Bunun da adı tutumlu mu olurmuş? Sadece kendi için yaşıyorsa, etrafında olup bitenleri yok kabul ediyorsa, vicdanı kapısının önünde kalıyorsa pinti demektir. Sen demesen de bil ki onlar pinti. Neymiş o tutumlu?

Vaktiyle Mevlana Celeleddin-i Rumi Hazretlerinin dergâhının kapısına, üstü başı kusmuk içinde bir sarhoş dayanmıştı. Tekkenin hizmetkârları bu garip misafiri hışımla karşılayıp ne istediğini sordular. O da bir sarhoş peltekleliğiyle Mevlana Hazretlerini göreceğini söyleyince, onu içeriye sokmadıkları gibi, hakaretlerle defetmeye çalıştılar. O sarhoş, kapının dışında yere oturup ağlamaya başladı. Bir müddet sonra Mevlana Celeleddin-i Rumi Hazretlerinin tekkeden çıkıp bir ziyarete gitmesi icap etti. Kapı önünde ağlayan o sarhoş görünce, eğilip mübarek elleriyle onun başını okşadıktan sonra sordu: **“Evladım, neyin var? Niye ağlıyorsun? Bu dergâh, insanları mustarip etmek ve onlara ümitsizlik aşlamak için değil, bilakis ferahlatmak ve ümit vermek için kurulmuştur. Derdini söyle derman olayım.”**

Sarhoş, nemli gözleriyle Hz. Mevlana'ya baktı ve: *“Efendi Hazretleri! Ben sana kurban olayım! Huzuruna gelip sohbetini dinlemek istedim. Lakin bu etrafınızdaki nadanlar beni içeriye almadılar. Aksine, hakaretlerle beni kovdular.”* dedi.

Mevlana Hazretleri, etrafındaki müridleri üzerinde bir müddet heybetli nazarlarını gezdirdi. Tam da: *“Bu nadanlığı kim yaptı”* diye soracaktı ki, müritlerden biri şu yolda cevap verdi: *“Efendi Hazretleri! Sarhoş işte! Ne yaptığını bilmiyor! Şu haliyle huzur-i saadetlerinize çıkmak istedi ve bunda da ısrar etti. Ben de kendisine: “Git evine. Böyle Efendimizin huzuruna çıkamazsın. Ayıldığın zaman gelirsin.”* diyerek uzaklaştırmaya çalıştımsa da dinletemedim. Kapının dibine yığıldı kaldı. Bu çirkin hal ile huzuruza çıkmasına nasıl müsaade edebilirdim?”

Mevlana Hazretleri buyurdular ki: **“Evlatlarım! Bu garibin bedeni sarhoş. Sizinse ruhunuz... Onun, şu sarhoş haliyle tekkemizin yolunu nasıl olup da bulabildiğini takdir etmeyi de mi düşünemediniz? Tamirciye eşyanın bozuğu gittiği gibi doktora da hastalar gider. Siz bu dergâhın manevi bir şifahane olduğunu unutmayınız. Alın bu garibi, tekkenin hamamında bir güzel yıkayın. Kirli esvaplarını atın, ona yeni giyecekler verin. Siz onun zahirini temizleyin; batınını, yani ruhi temizliğini de Allah'ın lütfuyla bizden bekleyin...”**

Mesnevi

Allah dostlarından Ahmed er Rifai bir gece evine geldiğinde içeride bir hırsız olduğunu fark eder. Yanına yaklaşıncı hırsız telaşlanır. Ahmed er Rifai hazretleri şefkatle:

“Oğlum! Galiba bu buğday çuvalını almak istiyorsunuz. Ama buğdaydan ekmek yapmak için önce öğütmek, sonra kepeğini vs. ayıklamak lazım. Bu işler seni yorar. Oysa kilerde hazır un var. Sana ondan vereyim” der.

Hırsız şaşkın vaziyette Ahmed er Rifai'yi takip ederek kilere gider. Rifai ona: *“Bu un çuvalını yükleyecek bineğin var mı?”* diye sorar. Adam: Var, deyip kapıdaki bineğini getirir. Kasabanın kenarına kadar hırsıza refakat eden Ahmed er Rifai hazretleri ayrılacakları zaman:

“Evladım! Senin ihtiyaç sahibi olduğunu önceden öğrenip ihtiyacını gidermemiz lazımdı, seni buraya kadar yorduk, bize hakkını helal et!” der.

Şaşkınlığı bir kat daha artan hırsızın dudaklarından : *“Helal olsun”* sözleri dökülür. Ancak köyüne dönen hırsız Ahmed er Rifai hazretlerinin bu şefkat ve cömertliğinin tesiriyle sabaha kadar uyuyamaz ve ertesi gün gelip ona mürid olur.”

Fahrettin Tivnikli Beyefendi şöyle derlerdi: *“Muhtaç bir insana ikramda bulunurken, öylesine çok vermek lazım ki, adamın yüreği hoplasın.”*

Necdet Tosun

Muzaffer Işıkveren Beyin anlattığı şu hâdise, Mûsâ Efendinin günaha düşmüş mü'min bir kardeşine olan kucaklayıcı üslubunu ne güzel bir şekilde ortaya koyar:

“Muhterem Üstadımız Bursa'yı çok severler ve zaman zaman bir hafta-on günlük sürelerle Uludağ yolu üzerinde bulunan devlethanelerinde ikamet ederlerdi. Tenha bir bölge olması ve o dönemde bazı anarşik hadiseler yaşanması sebebiyle de tedbir olsun diye bazı kardeşlerle birlikte evin avlu kısmında geceleri nöbet tutuyorduk. Bir gece saat 03. 00 sıralarında evin avlusuna duvardan bir kişi atladı. Kapıya yöneldi, açmaya zorladı; açamayınca pencereyi yokladı. Anlaşılan niyeti kötüydü. Hemen müdahale edip yakaladım ve yere yatırıp etkisiz hale getirdim.

Üstadımız, mutâdı olduğu üzere o saatlerde teheccüd ve evrâd ü ezkârını îfâ için genelde ayakta olurdu. Durumu kendilerine bildirmek istedim. Zile bastım ve az sonra kapıda göründü. Yerde yatan kişiyi görünce de durumu fark etti ve içeri geçip üzerine bir şeyler aldıktan sonra avluya teşrif etti. Yaz mevsimi olduğu için bahçedeki kamelyaya geçti ve yakaladığımız zatı da

yanlarına oturarak, onun neden böyle bir işe tevessül ettiğini sordu. O kişi de işsiz olduğunu, çocuklarının maiyetini teminde zor duruma düştüğünü ifade ederek, meşrû olmayan böyle bir işe girişmek durumunda kaldığını itiraf edip özür diledi. Muhterem Üstadımız karşılaştığı bu manzara karşısında hayli üzüldü. Sonra eve girip, elinde bir tepsi yiyeceklerle tekrar kamelyaya geldi ve:

«– Sizin karnınız da açtır; önce karnımızı bir doyuralım» buyurdu. Sonra tatlı tatlı nasihat etti. Arkasından da bir zarf uzatarak hatırı sayılır bir miktar nakit yardımında bulundu ve:

«– Şimdilik bununla zaruri ihtiyaçlarınızı giderirsiniz. (Fakire de işaret ederek) Bu arkadaşımız da en kısa zamanda sizi bir işe yerleştirir inşallah. Bir mâniniz olmazsa her hafta bu kardeşlerin göstereceği sohbetlere de düzenli olarak devam edersiniz» diye yol gösterdi. Bununla da kalmadı, âdetâ ihsân, şefkat ve ikrâmını taçlandırırçasına:

«– Buradan evinize kadar yürüyerek gitmeniz zor olur; kardeşimiz sizi arabayla eve kadar bırakıversin» buyurdu. Bize de dönerek:

«– Kardeş! Bu arkadaşımızın durumunu ifşâ etmeyelim. Kıyâmete kadar aramızda sır olarak kalsın» tembihatında bulundu.

Dr. Âdem Ergül

Katliam devam ediyor. Yeniden katliam! Masum halka yapılan bir katliam. Benim masum, acısı dinmeyen Filistin halkıma yapılan bir katliam.

Saygıdeğer yurttaşlarım!

Bu katliam artık bir soykırıma gidiyor. Çok acı. Buradan öncelikle Yahudilere bir çağrım var. Misket bombalarıyla devletiniz Filistin'i şimdiye kadar bombaladı ve katliama devam ediyor. Gazze'de öldürülen çocukların katili İsrail devletine önce dünyanın dört bir yanındaki Yahudiler dur demeli. Katil devletlerini ilk Yahudiler kınamalı. Filistin'de Müslüman, Hristiyan, farklı din-den ve kültürden insanlar var.

İkinci çağrım bölgedeki Arap halkına ve liderlerine. Ne zamana kadar katliama sessiz kalacaksınız? Filistinli kardeşlerinizin katliamını izlemeye devam mı edeceksiniz? Arap halkları ne zaman uyanacak?

Ve Arap liderleri. Ne zaman uyanıp Filistin halkının sesine ses vereceksiniz? Yerin dibine batsın resmi açıklamalarınız. Yerin dibine batsın Uluslararası protokolünüz. Artık harekete geçmelisiniz. Filistin halkının katillerine cevap vermелisiniz. Durdurmalısınız. Venezuela Devlet Başkanı olarak size sesleniyorum; Yeter artık! Resmi açıklamalarınızdan öteye gidemiyorsunuz.

Ses tonumdan dolayı kusuruma bakmayın ama çok derinden konuşuyorum. İçimde saklı olan acı ve öfke beni bu şekilde konuşTURUYOR. Filistin halkına yapılan katliama seyirci kalmak bana acı veriyor. Artık ölümlere alışmışlar. Dünya, katliam karşısında kör ve sağır olmuş. Çoğu korkak lider de resmi bir yazı geçip, olaydan üzüntülerini belirtip kınıyorlar o kadar. ‘saldırımı lanetliyoruz’ hepsi bu. ‘Çok endişe duyuyoruz.’ bir de bu. Mesele bitiyor onlar için. Asıl endişelenen kolunu kaybeden Filistinli çocuklardır. Çocuklarını kaybeden ailelerdir. Sözde yasaklanan misket bombalarının başlarına ne zaman yağacağından endişe duyan Filistinli çocuklardır.

Yeter be artık yeter! Venezuela artık yeter diyor! Filistin halkına yapılan katliama artık yeter diyor!

Ve, Birleşmiş Milletleri adaleti sağlamaya çağırıyorum. Uluslararası Ceza Mahkemesi’ni adaleti sağlamaya çağırıyorum.

Adalet! Adalet!”

Venezuela Devlet Başkanı Nicolas Maduro

Alıştırma

Aşağıdaki okuma parçalarını gerçeğine uygun olarak iki kişi konuşuyormuş gibi tonlamaları ve duyguları vererek sesletin. Konuşmanız okuma modunda değil, konuşma modunda olmalıdır.

– Biliyor musun, deminden beri, çocukluğumdan bugüne kadarki hayatımın muhasebesini yaptım. Bugüne kadar hiçbir defa geriye dönüp yaşadıklarımın bir ders ve ibret çıkarma ihtiyacı hissetmemiştim. Bu akşam, yaşamış olduğum kısıtlanmış bir sinema filmi gibi adeta yeniden ibretle seyrettim ve yaşadım.

– Ya sahiden, biz arkadaşız ama birbirimizin hayat macerasını bilmiyoruz. Biz seninle Tophane batakhanelerinde tanıştık. Ondan sonra da hep beraber olduk. Hayatımızın bu son faslı beraber geçti. Geçmiş, sanki bizim hafızamızda adeta üzerine siyah bir perde çekilmiş karanlık bir âlem gibi. Onu hatırlamak bile istemediğimiz için olacak ki, birbirimizin geçmişiyile bugüne kadar hiç alakadar olmadık. Hayatın hangi med-cezirlerinin ve fırtınalarının bizi Tophana bataklıklarına sürüklediğinden hala habersiziz. Şimdi nail olduğumuz liman ve İslam nimetinin kadr ü kıymetini layıkıyla takdir için, geçmişiyi hatırlamaya ihtiyacımız var.

Ahmet Kemal! Önce sen bana aileden başlayarak geçmişini mühim safhalarıyla hikâye etsen, sonra da ben, benimkini sana anlatsam. Ola ki hayat maceralarımızdan çıkaracağımız ders ve ibretle, bizim durumumuzda olanlara nasıl yardım edeceğimizi daha berrak bir surette kavrar ve şu en büyük nailiyetimizin şükür borcunu ifaya yöneliriz.

– Ben, yabancı dil öğrenmek gayesiyle küçük yaşta bir koleje verildim. Bu hal, beni adeta bu cennet atmosferinden ayıran ilk sebep oldu. Zira orada bütün muallimler misyonerdiler. Hissettirmeden ruhumuzu değiştiriyorlar ve bize batı hayranlığı aşıyorlardı. Buna ilaveten, evde derslerimize yardımcı olması için ecnebi bir madamı mürebbiye olarak başımıza diktiler. O, benden küçük olan kız kardeşimle bana Fransızca öğretip yön verirken, aile efradımız, lisan öğrenmenin hatırı için, ruhen kendi kültürümüze ve hatta milletimize yabancılaşmamıza seyirci kalıyordu. Bu da yetmiyormuş gibi, kız kardeşimi bir yabancı koleje yatılı olarak verdiler. O, yine hiç olmazsa haftasonları eve geliyordu. İstanbul’un Türk ve Müslüman muhitlerinin cadde ve sokaklarında dolaşmaktan dolayı mektepte aldığı yabancı tesirlei –az çok- izale ediyordu.

– Biz iki kardeşтик. Babam, kardeşime kıyasla benden daha fazla ümitvardı. İşlerini bana bırakmayı planlıyordu. Bu yüzden, iyi bir-iki ecnebi dili öğrenerek işin başına geçmemi düşündüğünden, beni çok küçük yaşta Almanya’ya göndermişti. Üstelik bana Almanya’da belki on Alman talebesinin harcayamayacağı kadar harçlık gönderiyordu. Zannımca benim felaketimin birinci sebebi bu oldu. Zira o kadar para, o küçük yaşta beni azdırmaya yetmişti. O derecede ki, daha buluğa ermeden aşifte sokak kızlarının hücumuna uğradım ve onlar beni içki, fuhuş ve kumar batağına çektiler.

– Ne gezer, emeklilik hakkını elde edecek kadar çalışmamıştım ki. Bana cüz’i bir tazminat verdiler. Onu da bir gecede kumarda bitiriverdim. Sonra da kendimi Tophane’nin gerçekten bir batakhaneye olan ucuz meyhanelerinde buldum. Sabahlara kadar içmek için nice yanlış işler yaptım. Seninle orada tanıştığımız göre, bundan sonraki hayatımı biliyorsun işte. Sabaha kadar içmek, akşama kadar uyumak ve dünyaya geliş gayemizi unutarak düşünmeden yaşamak!”

...

– Siz de bilirsiniz ki, biz daha önce sizlerle beraber uzun bir müddet sefil ve rezil bir hayat yaşadık. Şu an ise sizden farkımız; bu sefil hayattan tevbe edip, nefsimizi ıslah etemeye karar vermiş olmamızdır. Buraya da, sizin için-

de bulunduğunuz bu perişan ve süfli âlemden kurtulmanızı ve halinize tevbe etmenize tavsiye etmek için geldik. Gelin, insanları iğrendiren ve insanlık hayşiyetini zedeleyen bu çirkin âlemden kurtulun. Gelin, bizim gibi huzur ve hakikat yoluna dönün.

Ahmet–Hatırlıyor musun? Tophane batakhanelerinde kumar ve içki masalarında nice akşamlar, şafak söktüğünü bile fark edemeden sabahlardık. Bak bu gece de uyuyamıyoruz, fakat bu sefer sebep başka...

Kumar oynatan sabıkalı genç, önlerine hemen bir deste kâğıt getirerek: Buyrun!

– Hayır, biz oyun oynamayacağız. Bu akşam, oynayan arkadaşları seyredeceğiz. Artık bizim kumar oynayacak paramız da yok.

Genç–Bilmez misiniz ki burada çay çerezdir. İçki içmeyip kumar oynayacak adamın burada işi ne! Sizi aslında bir güzel dövmek lazım ya! Ama neyse, eski müşterimsiniz. Onun hatırına bu akşamlık affettim sizi.

Kumarbaz–Ooo benim eski dostlarım, hoş geldiniz! Demek, en son gelişinizde attığım dayak sizi yola getirdi. Buyrun, kaç paralık bir kâğıt istiyorsunuz?

Ahmet–Şeytanınız bol olsun! Biz daha sonra iştirak ederiz. Şu an paramız yok. Siz oyununuza devam edin.

Kumarbaz–Söyleyin bakalım, parasız adam böyle cafcaflı elbise giyer mi? Siz muhakkak birini çarpmış olmalısınız? Kıyafetinize bakan sizi lord zanneder. Paramız yok deyip yalan söylemeye utanmıyor musunuz?!

Genç–Burası neresi, beni buraya niye getirdiniz?

– Korkma oğlum! Burası emin bir yer. Artık emin ellerdesin. Senin adın ne?

– Abdülhâdi.

– Ah oğlum! Hem Abdülhâdi adını taşıyorsun hem de uyuşturucu bataklığına sürüklenmişsin. Bizim Yunus Dedemiz; “İsim müsemâmâyı çeker!” buyurur. Sen de O’nun kulusun. İnşallah şu ismin hürmetine yüce Rabbimiz sana hidayet yolunu açar.

– Sen kimsin? Beni buraya niye getirdin?

– Güzel çocuk! Nasıl oldu da bu pislîğe bulaştın? İnşallah senin de kurtuluş saatin geldi ki, bu zehri almak için başka yere gitmek varken, Hüdayi Camii’nin belasına geldin.

- Bırakın gitmek istiyorum!
- Biz de nasipli insanlar olmalıyız ki, daha dün Hak yolunu bulduk, bugün her yerde karşımıza yardıma muhtaç insanlar çıkıyor. Demek ki hizmet, nasipli insanların böyle ayağına gelirmiş.
- Babalık! Sigara içmeme müsaade var mı? Tüh! Çakmağın gazı bitmiş.
- Aslanım! Ben sana bir kibrit bulur gelirim.
- Sen kimsin? Burası neresi? Bana niçin yardım ediyorsun?
- Güzel delikanlı! Ben senin bir din kardeşimim. Vaktiyle ben de senin gibi bataklıkta yaşıyordum. Sonra hesapta olmayan bir sebep zuhur etti, yolum buraya düştü. Burada hayatımı yanlış planladığımı, hatalı bir yol tuttuğumu anladım ve o beladan kurtularak bambaşka bir insan oldum. Hani Nasreddin Hoa bir gün ağaçtan düşmüş; kendisine bir doktor çağırarak istediklerinde:
- *Hayır, bana ağaçtan düşmüş birini bulunuz. Benim halimden en iyi olanlar, demiş ya, ben de şimdi senin karşında, eskiden ağaçtan düşmüş olan biri gibiyim. Seni en iyi ben anlarım. Kurtulmak istersen, sana yardımcı olmak isterim. Bu, benim inancımın icabıdır. Çünkü benim dinime göre bir insanı kötülüklerden kurtarmak, bütün insanlığı kurtarmak gibidir.*
- Ben kurtulmak istemiyorum ki! Hem neden kurtulacak mışım?
- Sen hayatın gerçek manasını bilsen, içine düştüğün bataklığın feci akıbetini kavrayabilsen, elbette kurtulmak istersin. Lakin henüz bunları bilmediğin için, sefaletini saadet zannediyorsun.
- O feci akıbet de ne, ölüm mü?! Biraz erken veya biraz geç, ne fark eder ki! Hepimiz eninde sonunda yok olmayacak mıyız?
- Hayır! Yok olmak diye bir şey gerçek olamaz! Ölüm, bir kalıp değildir. Senin şu ceketini yatağın üstüne bıraktığın gibi, bedenimizi kabre bırakıp başka bir âlemde, başka bir hüviyetle yaşamaya devam edeceğiz.
- Ah, bu söylediğinin doğru olmasını ne kadar arzu ederdim. Fakat böyle bir şeye inanmak için ortada bir sebep göremiyorum.
- Bak evlat! İçinde yaşadığın tabiata bak! Orada bu âlemi var eden bir Yaratıcı'nın, nizamlayıcı, hesaplayıcı, planlayıcı kudretinin tezahürlerini görürsün. Hayat ve tabiatı tahlil ederek bu âlemin bir tesadüf eseri olamayacağını, bunun bir yaratıcısı ve programlayıcısı bulunduğunu, O'nun, insan aklı ile bütününe vakıf olunamayacak derecede hayat ve kâinatı muazzam bir plana bağladığını görebilirsin.

DURAK

Seslerin çıkması için soluk alıp vermeye ihtiyacımız vardır. Sesimizi belli bir süre uzatabiliriz ama bir müddet sonra nefesimiz tükenir, soluk almaya ihtiyaç duyarız ve duraklarız. Bu bakımdan cümleleri sesletirken nefesimizi iktisatlı kullanıp, anlam bütünlüğü için cümlenin gerekli yerlerinde duraklama yapmak gerekir. Gereksiz ve yersiz şekilde duraklamalar veya nefesimizin yetmemesinden kaynaklı yanlış yerlerde duraklama yapmak hem anlam karmaşasına yol açar hem de akıcılığımızın kaybolması anlamına gelir. Bu da dinlenebilirliğimizin ve anlaşılabilirliğimizin azalmasına yol açtığı gibi etkimizin azalması anlamına da gelir.

Dinlenebilirlik ve anlaşılabilirlik akıcılığımıza bağlıdır. Ama hiç durak yapmadan okumak da anlaşılabilirliği azaltacak hatta anlam karmaşası oluşturabilecektir. Bu bakımdan doğru duraklamalar cümlenin anlam bütünlüğü için kaçınılmazdır. Soluk almadan duraksız bir konuşma, monoton ve anlaşılması güç olur. Bu bakımdan metin akışına göre gerekli yerlerde gerekli sürede duraklara yumak zorunludur.

Mesela şu cümleyi duraklara uyararak okuyun: “*Villar / bir yanında orman / öbür yanında boylu boyunca uzanan sahilde palmyelerle / çok güzel bir görüntü oluşturuyorlar.*”

Şimdi aynı cümleyi bir de şu şekilde okuyun: “*Villar bir yanında / orman öbür yanında / boylu boyunca uzanan / sahilde palmyelerle çok güzel bir görüntü oluşturuyorlar.*”

Görüldüğü gibi, ikinci okuyuştaki yanlış duraklamalar hem anlam karmaşasına yol açtı hem de gereksiz duraklamalarla akıcılığımız kayboldu.

Ayrıca, bir cümleyi okurken durak yerleri kadar duracağımız süre de önemlidir. Ne gereksiz sürede duraklama olmalıdır ne de gereğinden az durulup hızlıca geçilme olmalıdır. Duraklamaları, anlam bütünlüğünü bozmadan

gerekli sürede ve gerekli yerlerde yapmak gerekir. Bu anlamda, metin akışına göre gerekli yerlerde gerekli sürede duraklara uymak zorunludur. Bu, okuduğumuz metnin daha anlaşılır ve etkili olmasını sağlar. Şimdi cümle içinde kullandığımız duraklamalar ile ilgili kurallara geçelim:

Konuşma Esnasında Yapacağımız Soluknoktalamalarına İlişkin Kurallar

- A. Durak ve soluğun mutlaka gerekli olduğu durumlar.
- B. Durağın gerekli olduğu, soluğun ihtiyaca göre alındığı yerler.
- C. Sadece durak noktalamasının yapıldığı, soluğun alınmadığı yerler.

A. Durak ve Soluğun Mutlaka Gerekli Olduğu Durumlar

Paragraf aralarında, bölüm başlarında ve sonlarında, uzun cümlelerden sonra durak vardır ve soluk alınmalıdır.

B. Durağın Gerekli Olduğu, Soluğun İhtiyaca Göre Alındığı Yerler

Bazı cümlelerde soluğa ihtiyaç olmadan duraklama yapılmaktadır. Duraklama şarttır ama soluk ihtiyaca göre alınır. Aşağıdaki örneklerde soluğun alınacağı yerler çift çizgi (//) ile gösterilmiştir. Tek çizgi (/) olan yerlerde nefes almadan kısa bir durak yapılmalıdır.

1. Kısa Cümlelerden Sonra

▪ Çok kısa olan cümlelerin noktalarında:

Kısa cümlelerde durak gereklidir. Ama her defasında nefes almaya gerek yoktur. Nefes, ihtiyaç hissedildiğinde alınır.

O kadar sevinçliyim ki! // Çok onurlandırıldım. // Heyecandan bayılacak gibiydim. // Ama buna rağmen gene de bayılmamayı başardım.

Bu garibin bedeni sarhoş. // Sizin ise ruhunuz. // Kirli esvaplarını atın. // Ona yeni giyecekler verin. // Siz onun zahirini temizleyin. // Ruhi temizliğini de Allah'ın lütfuyla bizden bekleyin.

2. Noktalama İşaretlerinde

❖ “?” Soru İşaretinin Olduğu Durumlar: Herhangi bir sorudan sonra veya cevaptan önce durak yapılmalıdır.

- Seni burada bırakacağımı mı düşündün? //
- Evet, / bir an öyle zannettim. //

– Böyle bir şeyi gerçekten nasıl düşünürsün? // Beni tanıyamamışsın.

– Evladım, neyin var? //

– Huzuruna gelip sohbetini dinlemek istedim. //

– Niye ağlıyorsun? //

– Bu etrafınızdaki nâdanlar beni içeriye almadılar. // Aksine, / hakaretlerle beni kovdular.

❖ **“!” Ünlem İşaretinin Olduğu Durumlar:** Ünlem ifade eden sözcüklerden ve ünlem tümcelerinden sonra sonra durak yapılır.

– Dikkat et, / araba üzerine geliyor! //

– Eyvah! / Üstüm çamur oldu. // Aman Allah’ım! // Bu nasıl saygısızlık böyle!

– Efendi Hazretleri! // Sarhoş işte! // Ne yaptığımı bilmiyorum! //

– Evlatlarım! // Tamirciye eşyanın bozuğu gittiği gibi doktora da hastalar gider! // Siz bu dergâhın manevi bir şifahane olduğunu unutmayınız! // Alın bu garibi, / tekkenin hamamında bir güzel yıkayın.

“:” **İki Nokta Üst Üste İşaretinden Sonra:**

Canlıları üçe ayırırız: // İnsanlar, / bitkiler / ve hayvanlar.

❖ **“;” Noktalı Virgül İşaretinden Sonra:**

▪ **İçinde virgüller bulunan sıralı cümleleri ayırmada kullanılan noktalı virgülden sonra:**

Babam öyle kabiliyetli bir pazarlamacıydı ki; // bilgili, / maharetli, / güzel dilli bir insandı.

Bizim takımında Ahmet, / Nuri, / Mehmet ve Selim; // onların takımında Şeref, / Metin, / Süreyya ve Asım vardı.

İki şehrin hikâyesi; // Doğu Yakası, / Ölümler Evinden Anılar kitaplarından daha çok tanınıyor.

Artık düşen, / düştüğünü; // devrilen, / devrildiğini bilmiyor. // Bunlar, / gerçek saadeti bilmedikleri için de sefaletlerini saadet zannediyorlar. // Bütün suçlar, / Allah’ın dininden uzakta yaşamamanın neticesinde meydana gelmektedir.

- **Birbirine “ama, fakat, ancak, çünkü, yoksa” gibi bağlaçlarla bağlanan cümlelerde, bu bağlaçlardan önce:**

Her gün yürüyorum; // çünkü işyerim çok uzak değil.

Şimdi üzülüyorsun; //fakat bu işin sonu hayır olacak inşallah!

Hakikat arayışında akılla belli bir noktaya kadar gidilebilir; // fakat bütün hakikat bu sınırların muhtevasından mı ibarettir?

Çok lisan bilmek kültür değildir; // ancak erişmek istenilen kültüre bir vasıtaadır.

Hiç kimse yıllarca yürüdüğü yolu doksan derecelik bir dönüşle birdenbire değiştiremez; // çünkü bir anda değişmek, / nefse ağır gelir. // Hatayı kabul etmek, / olgunlukla mümkündür.

C. Sadece Durağın Yapıldığı Ama Soluğun Alınmadığı Durumlar

Aşağıdaki durumlarda sadece durak noktalaması yapılmalıdır, soluk alınmaz.

1. Adlaşmış Sıfatlarda

- **Adlaşmış sıfatın, sıfat gibi anlaşılmaması için kullanılan noktalı virgülden sonra:**

Haylaz; / evin içinde rahat durmuyordu.

2. Önemli Olaylarda

- **Önemli bir olayı belirtmeden önce ve sonra:**

Cumhurbaşkanlığı genel sekreterliğinden yapılan açıklamada / sokak olayları konusunda Avrupa Parlamentosu'nun tutumu / sert bir dille kınandı.

Hâlâ sunduğum deliller, / müvekkilimin bu işi yaparken hiçbir şekilde sorumlu tutulamayacağına dair Savcı Bey'de henüz bir kanaat oluşturmamışsa, / bu hususta kendisine söyleyebileceğim başka hiçbir şey fayda vermeyecektir.

3. “,” Virgülün Olduğu Yerlerde

- **Tekrarlanan şeylerin birincisinden önce,**

Yanı başımızdaki orman, / çamlarıyla, / kelebekleriyle, / arılarıyla, / kuşlarıyla çok güzel bir görüntü meydana getirmektedir.

▪ **Aynı anlamı taşıyan art arda kelimeleri birbirinden ayırmak için:**

Bizim pazarlamamız, / kabiliyetli, / güzel dilli, / terbiyeli / ve akıllı bir insandır.

Esas kültür, / din, / dil / ve tarih şuuruna sahip olabilmektir.

İnsanları ebedi saadete davet etmek, / sabır ister, / müsamaha ister, / bilgi ister, / hal ister.

Gerçek merhamet; // zayıfa, / kimsesize, / günahkâra acılamakla beraber, // daha ziyade gururlu, / kibirli, / hodgam insanlara kızmak yerine acılamak demektir.

Evvela, / ihlası kendimize azık edilmeli; // muhataplarımıza şefkatli, / merhametli, / sabırlı, / müsamahalı / ve affedici bir surette yaklaşmalıyız.

Toplumun, / maddi ve manevi değerlerinin bittiği yerde tarih biter, / millet biter, / insan biter, / izan biter, / her şey nihayet bulur.

4. “ve” Bağlacında

▪ **“ve” bağlacı bir nokta yerini tuttuğu ve onu izleyen ibarenin kuvvetini arttırdığı zaman “ve”den önce:**

Kapıdan içeri girdi / ve doğruca odasına koştu.

Çok konuştu / ve öğretmeni ikaz etti.

Kaderin zuhuru hikmetsiz değildir / ve olamaz.

Gaflet ve helakten kurtulabilmenin yegâne çaresi, // helal-haramı, / farz, / vacip ve sünnetleri bilmek / ve bunları amel-i Salihler suretinde tatbik etmektir.

5. Öznenen Sonra

▪ **Özneyi, içinde virgüller bulunan öğeden ayırmak gerektiğinde:**

Nuri; / Selim, Mehmet ve Selami güzel futbol oynayamaz.

Varlıklı insanlar; // yoksul, / aç ve sefil insanların halini anlamadır.

Şeytan; // Hz. İbrahim, / Hz. İsmail ve Hacer Validemize vesvese vermek için peşlerinden koşmuştur.

▪ **Cümle uzunsa öznenen sonra:**

Villalar / bir yanında çam ormanı / ve öbür yanında sahilde boylu boyunca sıralanan palmiyelerle birlikte / çok güzel bir görüntü oluşturuyorlar.

Abdi, / o dolambaçlı ve dar yollardan geçip / aylar önce terk ettiği evine korkulu ama özlem dolu bakışlarla ilerliyordu.

Hız. Mevlana / tekkeden çıkıp bir ziyarete giderken kapı önünde ağlayan sarhoşu görünce / eğilip mübarek elleriyle onun başını okşadı.

6. İfadelerde

❖ İfadeleri Birbirinden Ayırmada

▪ Zıtlıkları ayırmak veya karşıt ifadeler vurgulanırken:

İnsanları farklı kılan birbirlerine olan sevgileri değil / gösterdikleri fedakârlıklardır.

Koşmayı değil / yürümeyi her şeyden çok severim.

Günahkârın günahına değil / Allah'ın onlara bahsettiği insanlık cevherine bak!

Bu dergâh, / insanları mustarip etmek ve onlara ümitsizlik aşlamak için değil / bilakis ferahlatmak ve ümit vermek için kurulmuştur.

▪ Karşıt ifadeler vurgulanırken:

Acısıyla / tatlısıyla / bir dönemi daha geride bıraktık.

Ahireti için yaşayan bir kul, / noksanıyla / fazlasıyla / kusurlarıyla ömür makarasını tükettiğinin bilincinde olmalıdır.

❖ Vurgulanmak İstenen İfadelerde

▪ Cümlede özellikle belirtmek istenen, söylenirken biraz durularak vurgulanan öğelerden (özne, dolaylı tümleç...) sonra:

Şunu bil ki / çalışmazsan başarılı olamazsın!

Dedem, / hep güleç yüzüyle kaldı aklımda.

Unutmayın ki / karakter ve şahsiyettir insanı hayran bıraktıran.

Demek ki / insanlar akıllarına rağmen suç işleyebilmektedirler.

❖ İki İfadeyi Birbirine Bağlamada

▪ İki tümceyi birbirine bağlayan, bağlaç niteliği taşıyan ifadelerden önce:

Çok sinirlisin / onun için kaybediyorsun.

Direksiyonu yanlış tutuyorsun / o yüzden zorlanıyorsun.

Makamımı zulm ederek kullanıyorsun / bu yüzden zalimsin!

▪ Kendinden sonra gelen cümleyi anlamca pekiştiren, özetleyen “Hâlbuki, gerçekte, özetle, demek olur ki, esasen, önce, bana ka-

İrrsa, diğer taraftan, o hâlde, öyleyse, çünkü, dolayısıyla, birinci olarak, evet, hayır, peki” gibi kelime ve benzerlerinden sonra:

O hâlde, / neden hep birlikte film seyretmeye gitmiyoruz?

Evet, / ikimiz de geliyoruz sinemaya.

Esasen / Allah'ın rahmeti umumidir!

O halde / her gün hayata Allah ile başlayıp onu Allah ile nihayetlendir-
mek lazımdır.

O halde / kim böyle yüce vazifeye talip olmak ister?

Evet / iman bir nasip işidir.

Hayır / akıl / tek başına her sırrın üstündeki perdeyi kaldırmaya kâfi gel-
mez.

Öyleyse / ne türlü bir musibete maruz kalmış olursanız olunuz, / hayatı-
nızın bundan sonrasını insanlık haysiyetine yakışır şekilde yaşamının çarele-
rini arayınız.

7. Açıklayıcı İfadelerde

Parantez, kısa çizgi ve virgül içindeki ifadeleri ses tonunuzu değiştirerek seslendirin.

❖ (...) Parantez İçindeki İfadelerde

▪ Parantez veya benzeri ayrımalardan önce ve sonra:

Doğduğum şehre vardığımda / (vakit çok erken olmasına rağmen), / bü-
tün yorgunluğumu unutmuştum.

İstanbul'a geldiğimde / (ki ilk defa İstanbul'a ayak basıyorum), / sanki her
yer tanıdık gibi gelmişti bana.

Size olayların arkasındaki yaşamı, / (hangi suç işlenmiş olursa olsun), /
olayın arkasında yatan sebepleri göstermeye çalıştım.

Savcı Bey'e / (jüri ne düşünürse düşünsün) / söylediklerimi dikkate alma-
sını / ve bana inanması gerektiğini söylüyorum!

▪ Tiyatro ve piyes metinlerindeki parantez içinde belirtilen sözcük- lerden önce ve sonra:

Kadın / (pencereyi açarak): / “Dışarıda muhteşem bir hava var.” / dedi.

Mevlana Hazretleri, / (etrafındaki müridlerin üzerinde bir müddet heybet-
li nazarlarını gezdirdi): // “Evlatlarım! // Bu garibin bedeni sarhoş, / sizinse
ruhunuz. // Onun, / şu sarhoş haliyle tekkemizin yolunu nasıl olup da bula-
bildiğini takdir etmeyi de mi düşünemediniz?” / dedi.

▪ **Cümle içindeki açıklayıcı sözlerden önce ve sonra:**

Ehliyetimi aldığım yıl / (1980) / daha üniversite talebesi bile değildim.

Peygaber Efendimizin Mekke'den Medine'ye hicreti sırasında / (miladi 632) / yanında Hz.Ebubekir (R.A.) vardı.

Uhud savaşı / (27 Mart 625) / sayıca daha çok (3000 kişilik) Kureyş ordusu ile az sayıdaki (700 kişi) Müslümanlar arasında şiddetli çarpışmalara sahne oldu.

❖ **(,) Virgülden Önce ve Sonra**

▪ **Ara sözler ve ara tümcelerden önce ve sonra:**

Ben onun, / Ahmet'in, / böyle bir şey söyleyeceğine inanmam.

Ben İngiltere'deyken, / hiç aklımdan çıkmıyor, / arkadaşlarla takside rehlin kalmıştık.

“Kim onu / (bir insanı) / ihya ederse, / bütün insanları ihya etmiş gibi olur.”

“İki dost / (Rasûlullah -sallâllâhu aleyhi ve sellem-, Ebû Bekir -radiyallâhu anh-) / ve ben, aynı yolda giden üç yolcuya benzeriz. // Birincimiz / (Hazret-i Peygamber) / makâmına vardı. // Diğeri / (Hazret-i Sıddîk) / aynı yoldan giderek birinciye kavuştu. // Üçüncü olarak ben de arkadaşlarıma ulaşmak isterim. // Eğer fazla yükü gidersem, / onlara yetişemem! // Yoksa sen, / bu yolun üçüncüsü olmamı istemez misin?”

❖ **(-...-) Kısa çizgi içindeki İfadelerde**

▪ **Arasözlerin başında ve sonunda kullanılır.**

Mesnevi /-tasavvufun en bilineni- / yeterince okunmuyor.

Öğrenci, / öğretmenler odasına gidip, /-sanki çok üzgünmüş gibi yapıp- / boynunu büktü ve ağlamaya başladı.

Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu? // Ancak aklı selim / (temiz, kusuru olmayan) / ibret ve öğüt alır.

Hac, / mahşerin bir benzerini bu dünyada yaşatarak; / “Ölmeden evvel ölünüz!” / sırrına ermeye vesile olan bir ibadettir.

Kendimize / “Cenab-ı Hak bu insanları niye muhtaç olarak yarattı?” / diye sormalıyız. // Kendimize bu soruyu sorduğumuzda muhakkak ki, / **“Muhtaç olanlar, olmayanlar için ilahi bir emanet ve mesuliyettir!”** / cevabını alacağız.

8. Alıntı Sözlerde

(Alıntı sözlerde ve alıntı sözlerden sonra ‘dedi, diye sordu’ gibi ifadelerde sesinize farklı bir ton getirmelisiniz. Tırnak içindeki ifadeleri biraz daha yükselen bir tonda ve ses vurgusu ile okumalısınız.)

❖ (“...”) Çift Tırnak İçindeki İfadelerde

▪ Tırnak içinde yazılan alıntı cümlelerin başında ve sonunda:

Dernek başkanımız / “Toplantıya erken gelin.” / dedi.

Bana bakarak / “Dün neden gelmedin?” / diye sordu.

Hız. Mevlana / “Kâbe, Azer oğlu Halil İbrahim tarafından yapılmıştır. // Gönül ise, / yüce ve büyük Allah’ın nazargâhıdır” / buyurmuştur.

Peygamber Efendimiz sav: // “Allah’a, / O’nu görüyormuşçasına ibadet et! // Her ne kadar sen O’nu göremesen de, / O seni görmektedir,” / buyurmuştur.

Hız. Mevlana / “Nice balık vardır ki, su içinde her şeyden eminken boğazının hırsı yüzünden oltaya tutulmuştur.” / buyururken, // Sadi-i Şirazi / “Mide derdi olmasaydı, hiçbir kuş tuzağa düşmezdi.” / buyurmuştur. // Feridüddin Attar da / “Kanattan nasibi olmayanı dünya malı nasıl zengin etsin!” / buyurarak kanaatin önemine işaret etmişlerdir.

▪ Tırnak içinde gösterilmeyen alıntı sözlerin başında ve sonunda:

Arabayı şu cebe park edelim, / dedi.

Dedemiz bize, / çocuklar, / sakın yalan söylemeyin, / derdi.

Peygamber Efendimiz sav, / mü’minin niyeti amelinden hayırlıdır, / buyurmuşlardır.

Peygamber Efendimiz sav ashabıyla konuşurken kendilerine, / itital üzere olun, / dedi.

Efendimiz sav, / kanaat bitmez tükenmez bir hazinedir / buyurmuştur.

▪ Yazı içinde geçen kitap adlarıyla, yazı başlıklarının başında ve sonunda:

(Aşağıda tırnak içindeki yazılan ifadeyi seslendirirken nefes vurgusu ile ses tonunuzda değişim olmasına özen gösterin.)

Kâğıtlarımıza / “Mesneviden seçme hikâyeler” / adlı kitaptan notlar yazdık.

Uzun zamandır Hız. Mevlâna’nın / “Mesnevi” / adlı tasavvuf kitabını okuyorum.

▪ **Cümlede özellikle belirtilmek istenen sözcüklerin başında ve sonunda:**

(Aşağıda tırnak içindeki yazılan ifadeyi seslendirirken nefes vurgusu ile ses tonunuzda değişim olmasına özen gösterin.)

Onun derslerinde / “ciddiyet” / her şeyin başında gelir.

Beyefendinin / “Gezi” / adlı kitabı incelemeye değer.

Ahmed bin Hanbel; / “Kur’an mahlûk değildir” / ifadesinden ötürü zindanlara duçar olmuşlardır.

İnsanoğlu / “Acıyın bize!” / feryatları içinde kendisini kurtaracak merhametli ve müşfik ruhlar aramaktadır. // Asıl insanlık, / “siretle” / yani hal, / davranış, / duygu ve düşünce, / kısacası gönül âlemi itibarıyla / “insan” / olabilmektir. // İnsanların düzelme ve kendini olgunlaştırmalarının hiçbir imkânı olmasaydı, / lügatlerde / “terbiye” / diye bir kelime olmazdı.

Cenab-ı Hak, / günahkâr bir kulunun günahının söylenmesini / “gıybet” / namıyla ağır günahlardan biri olarak ilan etmiştir.

Günümüzde / “daktiloskopi” / denilen / ve parmak izlerini inceleyen bir ilim dalı vardır.

Materyalist görüşlerden bunalan batı insanına çölde bir vaha serinliği oluşturmaya çalışan bu filozof / (Henry Bergson), / kendisinin / “entüvizyon” / dediği / “sezgi” ile / ruhen saflaşıp yükselme yoluna giren dindar insanların vasıl olduğu gerçeklerden de şüphe edilemeyeceğini söylemiştir.

▪ **Hitaplardan sonraki virgüllerde:**

Arkadaşlar, / sinemaya geç kalmıyor muyuz?

Değerli çocuklar, / sizler bu ülkenin istikbalisiniz!

Kardeşlerim, / ilim sayesinde, / o ilmi insanlara lütfeden Halık’a ulaşamıyorsa ne yazık!

İşte, / gerçek tahsil, / önce kendi özünü bilmek, / sonra kâinat dershanesindeki büyük nizamın muammalarını çözmektir!

Arkadaşlar, / asıl düşmanımız / gerçek aşkı içimizde katleden *nefs canavarı* değil midir?

❖ **(‘...’) Tek Tırnak İşareti İçindeki İfadelerde**

▪ **Bir alıntının içinde başka bir alıntıyı göstermek istendiğinde:**

Dernek başkanımız bizlere; / “Konuşmacı olan konuğumuz, / ‘Neredesiniz ey Türkçe sevdalıları!’ / diyerek herkesi düşünmeye çağırmıştır.” / dedi.

Bir hak dostu, / “Bir mü’min, / dünyada istikbâlîm parlak olsun da, / varsın âhirette yüzüm karalardan olsun” / diyemez! // “Bu dünyada gününü gün et, / nasıl olsa âhirette affa mazhar olursun.” / şeklindeki şeytan aldatma-casına kanmaz.” / buyurarak şeytanın tuzağına düşmememizi salık vermektedir.

Yanlış Duraklama ve Vurgu

Cümlelerde yanlış yerde durak yapılması veya durak yapılması gereken yerlerde yapılmaması anlam değişikliğine hatta anlam karmaşasına yol açabilir. Aşağıdaki örneklerde durak ve vurgu yerlerinin önemi görülmektedir. Örnekleri dikkatle takip edin.

▪ Yanlış duraklama ve vurgu, anlamsız manalar doğurur:

- Ceviz / en güzel ormanda yenir. (Ceviz, güzel olmayan ormanda yenmez mi?) **Doğrusu:** Ceviz en güzel / ormanda yenir.
- Ucuz gaz / dolumu yapılır. (Ucuz olmayan gazlar doldurulmuyor mu?) **Doğrusu:** Ucuz / gaz dolumu yapılır.
- Kardeşim / teyzemden iri börek istedi. (Börek, teyzemden daha mı iri?) **Doğrusu:** Kardeşim teyzemden / iri börek istedi.
- İzmir’e / en kısa uçakla gidilir. (İzmir’e uzun uçaklarla gidilemiyor mu?) **Doğrusu:** İzmir’e en kısa / uçakla gidilir.
- Kaliteli gömlek / tamiri yapılır. (Kalitesiz gömlekler tamir ediliyor mu?) **Doğrusu:** Kaliteli / gömlek tamiri yapılır.

▪ Yanlış duraklama ve vurgu, anlam karmaşasına yol açar:

- Genç kızların isteğini / geri çevirdi.
Genç / kızların isteğini geri çevirdi.
(Genç kızlardan mı yoksa genç birinden mi bahsediyoruz?)
- Şaşkın / eniştesini tanıyamadı.
Şaşkın eniştesini / tanıyamadı.
(Şaşkın eniştesinden mi, yoksa şaşkın birinden mi bahsediyoruz?)
- İhtiyar kadına / elini uzattı.
İhtiyar / kadına elini uzattı.
(İhtiyar kadından mı yoksa ihtiyar birinden mi bahsediyoruz?)
- Yaralı adama / bir şeyler söyledi.
Yaralı / adama bir şeyler söyledi.
(Yaralı adamdan mı yoksa yaralı başka birinden mi bahsediyoruz?)

- O adamın / söylediklerine şahit oldu.
O / adamın söylediklerine şahit oldu.
(Bir adamdan mı yoksa “o” kişiden mi bahsediliyor?)

Okuma Parçaları

Metinlerde **tek çizgi**, nefes almadan çok kısa durak yapılacağını; **iki çizgi**, isteğe bağlı nefes ve durak alınacağını; **üç çizgi**, zorunlu nefes ve daha uzun durak yapılacağını ifade etmektedir.

Kara Bayramı Aka Çevirmek

Bayram, / iki yüzyıldır İslâm dünyası için içi acılıklarla dolu bir yemiş gibi sunulmakta kader tarafından bize. // Ne kadar çelişkili bir psikolojiyi yaşıyoruz bayramlarda! // Gereğince üzülemiyoruz, / ne de olsa bayramdır diyoruz, / gereğince sevinip neşelenemiyoruz, / gözlerimizin önünde İslam âleminin her tarafındaki trajik levhalar canlanıyor. // Filistin’de, / Gazze’de esaretin en acı, / en hor, / hakir kılıcı türü altında ezilen Müslümanlar geliyor gözümüzün önüne. // Beyrut geliyor, / Afganistan’da on yılı aşan savaş ve savaşın yıkıntıları geliyor. // Tütmez ocaklar, / sahipsiz yetimler geliyor aklımıza. // Haykırarak ağlamalı mı bayram gününde.// Bu da olmaz. // Çünkü bayramın da hakkı var üstümüzde. // Bayram şekerini zakkum meyvesi yapamazsınız. // Gecenin gece, / gündüzün gündüz olduğu gibi bayramın da bayram olması lazım, / hiç olmazsa bir nisbet derecesinde.

Sezai Karakoç

Yaşları 10-15 arasında olan grup grup şefkat mahrumu çocuklar, /sele kapılmış bir çöp misali karanlık bir meçhule doğru sürüklenmektedir.// Yol kenarlarında üst üste yatmış, /elbiseleri pasaklı, /günlerdir yıkanmayan elleri-yüzleri simsiyah,/birbirleriyle kavga edercesine bali nefeslemenin mücadelesini veren fidan gibi gençler var. //Bu körpe yavruları ihmal etmek, /onları nemelazımcılığın soğuk kucağına terk etmek demektir. // Onların içler acısı durumuna duyarsız kalan topluma yazıklar olsun! ///

Sokakların insafına terk edilmiş tinerci çocuklar da bizim çocuklarımızdır. // Daha birçoğu rüştüne ermemiş bu çocuklar, / bu taze bahar dalı gibi bedenler, / göz göre göre, / yavaş yavaş intihar ediyorlar. // Soludukları zehirle ciğerlerini yakıyor, / beyinlerini imha ediyorlar. // Laçkalaşmış sinirleri-

le kendi kollarını bacaklarını kesiyorlar. // Yarın başkalarını da kesecekler, / cinayetlere karışacaklar.

Osman Nuri Topbaş

Türkçemiz

Türkçemizin kısırlaşması, / kuruması, / bozulması, / bir kişinin değil, / bir milletin özünden, / kökünden kopmaya, / kurumaya başlaması demektir. /// Dilde tasfiyeciler / yani ecîş bücüş kelimelerle konuşanlar, / yazarlar, / dilimizi kısırlaştıranlar, / aylarla dostluk kurmaya çalışan zavallı avcılara benziyorlar. /// Lütfen Türkçemizin güzelliklerine kıymayın! // Her dilin kendisine has kaideleri vardır. // Neredesiniz ey Türkçe sevdalıları! // Sesinizi neden yükseltmiyorsunuz? ///

Edebiyatımızın da / milli kültürümüzün de en zengin kaynağı dildir. // Dil-siz edebiyat, / edebiyatsız millet olur mu? // Elbette olmaz. // Namık Kemal / “Bir insanın zekâ derecesi, / bildiği kelime sayısına bağlıdır.” / diyor. ///

Şimdi görüyorsunuz ki / ABD’de ilk eğitimden geçen çocukların ders kitaplarında kelime sayısı 71000, / Japonya’da 42000, / İtalya’da 33000’dir. /// Türkiye’de ise ilk eğitimde okuyan çocuklarımız, / ders kitaplarındaki 7000 kelimenin %10’uyla konuşup yazarlar. // 700 kelimeyle 1000 kelimeyle edebiyat mı yapılır? // Felsefe mi kurulur? // İlmi araştırmalara mı girilir? // Nitekim çocuklarımız doğru dürüst bir dilekçe bile yazamıyorlar. // Bundan büyük bir facia olabilir mi? ///

Kitapsız ev / (gerçi evlerimizin %95’i kütüphanesizdir), / kitapsız insan olur mu? // Türkiye okumadan, / bilmeden, / öğrenmeden aydınlığa ulaşamaz. // Şu dehşetli tabloya bakın. Şu rakamlar herhâlde sizi de düşündürecek ve üzecektir: /// ABD’de bir yılda bir kişi için 4700 ayrı kitap basılıyor. // Almanya’da bin kişi için 2700 ayrı kitap basılıyor. // Fransa’da bin kişi için 1700 ayrı kitap, / Japonya’da 1000 ayrı kitap, / Türkiye’de ise 64000 kişi için bir yılda sadece 7 kitap basılıyor. ///

Türkmenistan’ın başşehri Aşkabat’ta / (nüfusu 400.000) / milli kütüphanesinde 5 milyon kitap var. // Başşehrimiz Ankara’nın / (ki nüfusu bütün Türkmenistan’ın nüfusuna denktir.) / milli kütüphanesinde ise sadece 1 milyon kitabımız duruyor. // Türkçe, / bizim varlık sebebimizdir. // Dirliğimiz, / birliğimiz, / geçmişimiz, / geleceğimiz, / dilimize bağlı. // Dilini unutan bir millet, / kaybolmuşlar listesinde kupkuru bir isim olarak kalır.

Yavuz Bülent Bakiler, Sözü Doğrusu

Çanakkale

... Şimdilerde bizim unuttuğumuz güzel etkili başlangıcı, / Japonlar, / kendi anlayışlarına uydurarak uygulamışlar... // Şöyle ki: ///

Okula başlayacak çocuklarını gruplar hâlinde alıp fabrikalarını gezdirmişler. // Tabii o körpe dimağlar, / makine yapan makineler karşısında hayretten hayrete düşmüşler. // Eğitimciler de bu hayret anında onlara derler ki: ///

“İşte bu gördüğünüz fabrikaları sizin insanlarınız yaptı. // Dünyadaki başka insanlar bu kadar güzelini ve gelişmişini yapamıyor. // Bu sebeple de bizim ürettiğimiz malları almak zorunda kalıyorlar. // Siz de okuyacak, / çalışacak, / bu fabrikaları daha da geliştireceksiniz.” ///

Bu fabrika gezileriyle kendi milletine bir kez daha hayran kalan çocuklar, / trenlerine bindirilip seyahate çıkarılırlar. // Onlara denilir ki: ///

“Bakınız / bu Japon trenleri, / dünyanın en hızlı trenleridir. // Başka ülkelerin trenleri, / bunların süratının ancak yarısını yapabiliyor. // Hem çok hızlılar / hem de çok rahatlar. // Bu trenleri de ancak Japonlar yapıyor.” ///

Bu trenlerin son durağı Hiroşima ve Nağazaki olur. // İkinci Dünya Savaşı'nda Amerikalıların atom bombası attığı bu iki şehirde / on binlerce insan ölmüş, / yaralanmış / ve sakat kalmıştır. // Bombanın atıldığı yerdeki anıtlar ziyaret edilir. // Olayın vahameti bir kez daha açıklanır. // Yaralanmış olanlar, / sakatlar / ve ot bile bitmeyen topraklar gösterilir. // Denilir ki: /

“Dünyanın en çalışkan insanları olan Japonların düşmanları da vardır. // Bakınız! / Bu düşmanlar, / İkinci Dünya Savaşı'nda hiçbir yere atmadıkları atom bombasını / dedelerimizin tepesine attılar. ///

Bizi istemeyen, / çekemeyen düşmanlarımız hâlâ vardır / ve ellerindeki silahlar da / daha müthiştir. /// Eğer siz, / Japon olduğunuzu unuttur, / daha çok çalışmazsanız, / düşmanlarımız bu bombaların bin betelerini / sizin tepenize atmaktan da asla çekinmeyeceklerdir. /// İşte bu sebeple, / okuyacaksınız, / Japon olacaksınız. // Birbirinizi sevecek / ve kenetleneceksiniz. // Bilgi ile teknikle güçlenip düşmanlarınızın saldırısını önleyeceksiniz. // Rahat ve huzurlu yaşamak için başka bir çareniz yoktur.”

Bir Destandır Çanakkale, Vehbi Vakkasoğlu

Alıştırma

Aşağıdaki metinlerde durak yerlerini işaretleyin.

- Seçkin, babasıyla aynı iş yerinde çalışmak istemedi. Çünkü adamın kızı

seçkin bir iş yerinde zaten çalışıyordu. Bir keresinde de şaşkınlık yaptı. Şaşkın eniştesini tanıyamadı. Genç, yaşlı kadına yardım etti. Genç kadına yardım edince herkes şaşırıldı. İstanbul'a en kısa uçakla gidileceği için, arabasını sağlam araç tamir eden tamirhaneye bıraktı.

- Villalar bir yanında çam ormanı ve öbür yanında sahilde boylu boyunca sıralanan palmyelerle birlikte çok güzel bir görüntü oluşturuyorlar. O dolambaçlı ve dar yollardan geçip aylar önce terk ettiği evine korkulu ama özlem dolu bakışlarla ilerledi.
- Cumhurbaşkanlığı genel sekreterliğinden yapılan açıklamada sokak olayları konusunda Avrupa Parlamentosunun tutumu sert bir dille kınandı.
- Hâlâ sunduğum deliller müvekkilimin hangi haleti ruhiye içinde olduğunu göstermedi ise müvekkilimin bu işi yapmadığını ve hiçbir şekilde sorumlu tutulamayacağına dair Savcı Bey'de henüz bir kanaat oluşturmamışsa bu hususta kendisine söyleyebileceğim başka hiçbir şey fayda vermeyecektir.
- Kasırga nedeniyle tren ve uçak seferleri ertelendi, elektrikler kesildi, on binlerce insan mağdur oldu.
- Doğduğum şehre vardığımda (ki vakit çok erken olmasına rağmen),/ bütün yorgunluğumu unutmuştum.
- Acısıyla tatlısıyla bir dönemi daha geride bıraktı. Haylaz, okulda hiç rahat durmuyordu. Kapıdan içeri girer ve doğruca odasına koşardı. Yürümeyi değil koşmayı her şeyden çok seviyor. Dedem, şunu bil ki çalışmazsan başarılı olamazsın. Çok sinirlisin onun için kaybediyorsun, der.
- Dernek başkanımız "Konuşmacı olan konuşumuz 'Neredesiniz ey Türkçe sevdalıları!' diyerek bizleri düşünmeye çağırırdı. Onun derslerinde "ciddiyet" her şeyin başında gelir.
- İzleri silinen islam medeniyetinin o topraklara vurduğu mühür değil, onurumuz ve haysiyetimizdir.

Çözümü:

- Seçkin, / babasıyla aynı iş yerinde çalışmak istemedi. // Çünkü adamın kızı / seçkin bir iş yerinde zaten çalışıyordu. Bir keresinde de şaşkınlık yaptı. // Şaşkın / eniştesini tanıyamadı.
- Bir keresinde genç, / bir kadına yardım etti. // Genç / kadına yardım edince herkes çok şaşırıldı.

- *İstanbul'a en kısa / uçakla gidileceği için sağlam / araç tamiri yapan yere aracını bıraktı.*
- *Villalar / bir yanında am ormanı / ve öbür yanında sahilde boylu boyunca sıralanan palmyelerle birlikte / çok güzel bir görüntü oluşturuyorlar. // O dolambaçlı ve dar yollardan geçip / aylar önce terk ettiği evine / korkulu ama zlem dolu bakışlarla ilerledi.*
- *Cumhurbaşkanlığı genel sekreterliğinden yapılan açıklamada / sokak olayları konusunda Avrupa Parlamentosunun tutumu / sert bir dille kınandı.*
- *Hâlâ sunduğum deliller müvekkilimin hangi haleti ruhiye içinde olduğunu göstermedi ise / müvekkilimin bu işi yapmadığını ve hiçbir Şekilde sorumlu tutulamayacağına dair Savcı Bey'de henüz bir kanaat oluşturmamışsa / bu hususta kendisine söyleyebileceğim başka hiçbir Şey fayda vermeyecektir.*
- *Kasırğa nedeniyle tren ve uçak seferleri ertelendi, /elektrikler kesildi,/ on binlerce insan mağdur oldu.*
- *Doğduğum Şehre vardığımda / (ki vakit çok erken olmasına rağmen), / bütün yorgunluğumu unutmuştum.*
- *Acısıyla / tatsısıyla / bir dönemi daha geride bıraktı.// Haylaz, / okulda hiç rahat durmuyordu.// Kapıdan içeri girer / ve doğruca odasına koşar.// Yürümeyi değil / koşmayı her Şeyden çok seviyor. // Dedem,/ Şunu bil ki/ çalışmazsan başarılı olamazsın.// çok sinirlisin/ onun için kaybediyorsun,/ derdi.*
- *Dernek başkanımız / "Konuşmacı olan konuğumuz / 'Neredesiniz ey Türkçe sevdalıları!' / diyerek bizleri düşünmeye çağırdı.*
- *İzleri silinen / islam medeniyetinin o topraklara vurduğu mühür değil, / onurumuz ve haysiyetimizdir.*

DEŞİFRE ÇALIŞMASI

Aşağıdaki çalışmaları noktalama işaretleri varmış gibi anlamına uygun olarak okuyun. Daha sonra verilen metinleri doğruları ile karşılaştırın. Bu çalışmaları sizler de başka metinlerde yapmaya devam edin.

Okuma Metni 1

Ne olur biraz kalın acele etmeyin seçim yapmadan önce birkaç gün bekleyin ya yanlış olursa o seçim ben ne ederim nasıl katlanırım sizden ayrılmaya biraz zaman geçsin içim diyor ki ayrılısak kahrolacağım aşk yüzünden mi belki belki de değil ama nefret hiç değil keşke diyorum seçiminizi iyice geriye atsanız burada yanı başımda birkaç ay kalsanız yanlış anlamayınız öylece aklımdan geçiriyorum belki düşüncelerim hiç söylemeksizin benden size geçerdi doğru seçimi yapabilmeniz için yol gösterirdi yemini bozmamalayım yeminimi tutmalıyım ama ya yanlış seçerseniz o zaman kendimi kahretmez miyim keşke bozsaydım o yemini diye günah işletirdiniz bana

Okuma Metni 2

Hem şahid olduğunuz hidayet tecellilerine şükrediniz hem de etrafınıza bir daha bakınız daha nice sarhoşlar var hepsi de hidayet kıvılcımıyla birer güneş ve ay gibi parlayacağı anı bekliyor her gün dikkatle bakınız ve görünüz çocuk yuvalarında ya da sokaklarda nice kimsesiz garipler yalnız ve muhtaç gönüller kendilerini şefkat ve merhametle kucaklayıp hakikat bahçesinde gül eyleyecek mahir bahçıvanları bekliyor!

Günahkârı kendini o günahdan korumakta acze düşmüş kanadı kırık bir kuş gibi merhamete muhatap kılınız lakin günahkâra olan müsamahayı günaha günaha olan nefreti de günahkâra taşırmayınız gerçek merhamet zayıf kimsesize ve günahkâra acımakla beraber daha ziyade gururlu kibirli ve ho-

dgam insanlara kızmak yerine acımak demektir zira onlar Cenab-ı Hakk'ın kendilerine lütfettiği ulvi temayülleri zaafa uğratmış kimselerdir. Hâsılı aynı zamanda bizlere düşen dünyanın fani hayatın bir emanet olduğu bilinciyle yaşamak ve insanlara bunları hatırlatacak bir örnek hayat sürmektir.

Deşifre çalışmasının çözümü:

Okuma Metni 1'nin Çözümü: Ne olur, biraz kalın, acele etmeyin. Seçim yapmadan önce birkaç gün bekleyin. Ya yanlış olursa o seçim! Ben ne ederim, nasıl katlanırım sizden ayrılmaya. Biraz zaman geçsin. İçim diyor ki ayrılısak kahrolacağım. Aşk yüzünden mi? Belki... Belki de değil ama nefret hiç değil! Keşke diyorum, seçiminizi iyice geriye atsanız. Burada yanı başımda birkaç ay kalsanız. Yanlış anlamayınız, öylece aklımdan geçiriyorum. Belki düşüncelerim hiç söylemeksizin benden size geçirdi. Doğru seçimi yapabilmemiz için yol gösterirdi. Yemini bozmamalıyım, yeminimi tutmalıyım ama ya yanlış seçerseniz, o zaman kendimi kahretmez miyim? Keşke bozsaydım o yemini diye günah işletirdiniz bana.

Okuma Metni 2'nin Çözümü: Hem şahid olduğunuz hidayet tecellilerine şükrediniz, hem de etrafınıza bir daha bakınız; daha nice sarhoşlar var! Hepsi de hidayet kıvılcımıyla birer güneş ve ay gibi parlayacağı anı bekliyor! Her gün dikkatle bakınız ve görünüz; çocuk yuvalarında ya da sokaklarda nice kimsesiz garipler, yalnız ve muhtaç gönüller, kendilerini şefkat ve merhametle kucaklayıp hakikat bahçesinde gül eyleyecek mahir bahçivanları bekliyor!

Günahkârı, kendini o günahattan korumakta acze düşmüş, kanadı kırık bir kuş gibi merhamete muhatap kılınız! Lakin günahkâra olan müsamahayı günaha, günaha olan nefreti de günahkâra taşırmayınız. Gerçek merhamet; zayıfa, kimsesize ve günahkâra acılamakla beraber, daha ziyade gururlu, kibirli ve hodgam insanlara kızmak yerine acımak demektir. Zira onlar, Cenab-ı Hakk'ın kendilerine lütfettiği ulvi temayülleri zaafa uğratmış kimselerdir. Hâsılı, aynı zamanda bizlere düşen, dünyanın fani, hayatın bir emanet olduğu bilinciyle yaşamak ve insanlara bunları hatırlatacak bir örnek hayat sürmektir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

**ANLATIM VE OKUMA
ÇALIŞMALARI**

SES TONUMUZU OKUMA TONUNDAN ANLATMA/KONUŞMA TONUNA GETİRME ÇALIŞMASI

Aşağıdaki okuma metinlerini okurken ses tonunuz, karşınızdaki bir kişiye konuyu anlatıyormuş veya bilgilendirme yapıyormuşsunuz gibi olmalı. Sizi dinleyen kişi, okuduğunuzu anlamamalı/hissetmemeli. Zira okurken ve anlatırken/konuşurken ses tonlarımız farklıdır. Bunun için metni sesinizi kaydederek okuyun. Ses tonunuz okuyor gibi mi yoksa anlatıyor gibi mi? Bazı vurgular, nefes vurgusu şeklinde olmalıdır. Nefesinizdeki oynamalarla tonlama ve vurgu vermelisiniz.

Savunma

Müsaade ederseniz Hâkim Bey, öncelikle şunu arz etmek istiyorum; Savcın Savcı Bey, yapılan soruşturmada müvekkilime ve bana karşı haksız bir tutum sergilemiştir. Hatta Savcı Bey, yaptığım müdafaaya karşı yarı alaycı bir tavır göstermiştir ki bunu kendisine yakıştıramadığımı ifade etmek isterim. Savcı Bey benim bu olayı basite indirgediğimi, sanki “romantik bir tiyatro oyununa” bürümek istediğimi ima etti. Hayır! Benim böyle bir niyetim yok! Hem niye olsun ki? Size yalnızca olayların arkasındaki yaşamı, hangi suç işlenmiş olursa olsun, olayın arkasında yatan sebepleri göstermeye çalıştım. Hâlâ sunduğum deliller müvekkilimin hangi haleti ruhiye içinde olduğunu göstermedi ise, müvekkilimin bu işi yaparken hiçbir şekilde sorumlu tutulmayacağı bir zamanda yaptığına dair Savcı Bey’de henüz bir kanaat oluşturmamışsa, bu hususta kendisine söyleyebileceğim başka hiçbir şey fayda vermeyecektir.

Sayın Savcının bilmesini isterim ki, bu fiil işlenirken müvekkilim büyük bir cinnet hâli içindeydi. Bu sarsıntının içinde bir bunalım ve kızgınlık hâlindeydi. Bilinmesi ve dikkate alınması lazımdır ki, müvekkilimi bu ıstırap hâli cinnete götürmüştür. Sayın Hâkim Bey! Sayın Savcı ne derse desin ne düşünürse düşünün lütfen söylediklerimi dikkate alın ve bana inanın!

Olaylarla ilgimiz olsun veya olmasın, insanlık dışı davranışların ruhumuzu kirleten, bizi yıpratıp yıkıcı bir tesiri olur. Hele bu şiddet ve zalimlik, sevdiğiniz bir insana; canınızdan bir parçaya karşı yapılırsa ne dersiniz? Şimdi hepimizden rica ediyorum, müvekkilimin durumunda olsaydınız sizler neler hissederdiniz? Hatta onun durumunda olsanız nasıl davranacağınızı bir kere düşünün ve sonra şu insana bir bakın. Ama lütfen dikkatli bakın! Evet, lütfen ona bir kez dikkatlice bakın. Bu insanın yüzü cani bir insan yüzüne benziyor mu? Belki, suçluluk duygusu taşıyan ürkek bir yüz ifadesi var ama takdir edersiniz ki karşınızda, duygusallığına, tahrike, bu yüzden de cinnete mağlup olmuş bir adamın yüzü var. Bu yüzden önce onu anlamaya çalışmak lazım. Sonra benim ne demek istediğimi daha iyi anlayacaksınız. Evet, işlediği bir suç var. Ama lütfen sebepleri de göz ardı etmeyelim ve hafifletici sebepleri göz önünde tutup kararımızı ona göre verelim.

Hüsrev Efendi

“Saygı duyulacak, eli öpülüp duası istenecek, söylediğine itibar edilecek şahsiyetli ve güvenilir ilim adamları yetiştirmek, bugün İslâm toplumunun en acil meselelerinden biridir. İş ciddiye alan ve adam yetiştirmenin önemine inanan öncü liderlere ve basiret ehline muhtacız. İlmin, irfanın ve hikmetin talibi olmak yerine, kariyer, makam ve geçici mülklerin maliki olmayı tercih eder olduk. Son devrin âlimlerinden Hüsrev Efendi’yi Mahmud Bayram Ho-caefendi anlatıyor:

“Son devrin âlimlerinden hocam Hüsrev Efendi Çengelköy’de oturur, her sabah oradan yürüyerek sahile iner, vapura binip Sirkeci’ye gider, oradan da otobüsle Fatih’e geçerdi. Öğleden ikindiye kadar dersini okutur, aynı yoldan geri dönerdi. Bütün bu zahmetli iş karşısında çok maaş almasını beklerseniz, yanılırsınız. Çünkü değil normal maaş, bir kuruş bile almazdı. Sadece üzerine düşen vazifesini yerine getirmek için bunu yapardı. Hattâ kızı hastalanmıştı da, o zamanlar 60 lira olan bir tüberküloz ilacı alınamamıştı. Çünkü hoca’nın maddi durumu müsait değildi. Bir gün dersini anlatıyor, ama her zamankinden farklı olarak çok neşesiz ve hareketsizdi. Biz de dayanamayıp sorduk: “Hocam bugün çok durgunsunuz, nedir bu hâl?”

“Yok bir şey” gibilerinden bir şeyler söylese de, biz çok ısrar edince söyledi: “Tüberküloz olan kızım bugün vefât etti. Onun cenaze işleri vardı. Cenaze şöyle de olsa böyle de olsa kalkacak; ama dersi aksatırsam mesul olabilirim, diye düşündüm ve buraya geldim. Geldim ama onun verdiği bir sıkıntıyla da durgunum. Kusura bakmayın o yüzden biraz cansız konuştum” dedi. Hoca, dersten sonra kızının defin işleri için ayrıldı. Mezarlıktan döndükten sonra da yine derse geldi. Üzgündü. Gözlerinden yaşların süzülüğünü görüyorduk. Dersi tatil etsek mi, diye soracak olduk. “**Hayır**” dedi. “**Ders tatil edilmez.**”

İmam Hatip Okulunda Akaid dersine girerdi. Bütün okulun akaid dersine... Bir gün okula gelirken, rahatsızlanmış. Kalpten. Tekrar eve götürmüşler. Ben de koştum, gittim. Eve vardığımda baktım altı yedi kişi oturmuş hocanın yanına ders okuyorlar. O da yatıyor, kalkıyor, ilgileniyor ama konuşacak takati yok. Çok zayıflamış. Öğrencilerden birisi hocaya dedi ki “Hocam, hastalığınız sizi yoruyor. İnşallah biraz iyileşseniz de o zaman yeniden okusak...”

Hoca elini açtı “**Ya Rabbi,**” dedi, “**ben dersi bırakmadım. Çocuklar tatil edilmesini istediler.**”

“Mesuliyetini müdrik böylesi âlim ve muallimlere ihtiyaç var. Yeniden inşa için hesabî deği, hasbî yürekler lazım. Yüce Rabbimiz çoğu zaman insanı insanla inşa ediyor. Diriltici nefes üfleyebilecek liyakatte ve samimiyette nice kulları eliyle, nice gafil yürekleri uyandırıp biiznillah diriltebiliyor. Bu itibarla iyi yetişmiş bir insan, bazen yüz binleri harekete geçiren bir nefha-i ilâhiye olabiliyor.”

Dr. Âdem Ergül

Halley Kuyruklu Yıldızı

Yatılı bir okulda müdür koltuğa gömülmüş gazete okuyordu. Küçük bir haber dikkatini çekti: “76 yılda bir Dünya’nın yakınından geçen Halley Kuyruklu Yıldızı, Dünya’ya en yakın noktadan yarın geçecek.”

Müdür başyardımcısını çağırarak talimat verdi: “Hocam, 76 yılda bir dünyamızın yanı başından geçen Halley Kuyruklu Yıldızı, yarın akşam saat 20.30’da okulumuzun önünden seyredilebilecektir. Yatılı öğrenciler, eşofmanlarıyla bahçeye çıkarılsın. Az görülen bu astronomik olayı onlara anlatacağım. Şayet yağmur yağarsa meydana gelecek olaya ait hiçbir şey görülmeyeceğinden öğrenciler, yemekhanede toplansın ve olay hakkında göstereceğimiz filmi seyretsın.”

Başmüdür yardımcısı emri alır almaz müdür yardımcısına bildirdi: “*Halley isimli kuyruklu yıldız yarın akşam 20.30’da okulumuzun bulunduğu bölgenin üstünden geçecektir. Şayet yağmur yağarsa yatılı öğrencilere eşofman giydirilecek ve sadece 76 yılda bir görülen eşsiz olayı seyretmek üzere yemekhaneye götürülecektir.*”

Müdür yardımcısı ise emri nöbetçi öğretmene iletiverdi: “*Müdür Bey’in emriyle yarın akşam saat 20.30’da gece kıyafeti giyilecek ve yemekhaneye gelecek olan eşsiz Halley Kuyruklu Yıldızı seyredilecektir. Okul bölgesinde yağmur yağdığı takdirde her 76 yılda bir olduğu gibi müdür bey ek bir emir daha yayınlayacaktır.*”

Nöbetçi öğretmen ise emri okul başkanı öğrenciye aynen (!) aktarır: “*Her 76 yılda bir görüldüğü üzere yarın akşam 20.30’da müdürümüz, Halley kuyruklu Yıldızıyla beraber yemekhaneye gelecektir. Yağmur yağarsa, müdür bey eşofmanıyla, yıldız okulun bahçesine girme emri ve izni verecektir.*” Ve nihayet okul başkanı da yatılı öğrencilere emri tebliğ etti: “*Yarın akşam saat 20.30 civarında yağmur yağdığı sırada eşofman giymiş olarak 76 yaşındaki eşsiz müdür Halley, müdür beyin eşliğinde, kuyruklu yıldızıyla okulumuzun yemekhanesinden geçecektir.*”

S.Gündüzalp-İ.Örgen, Zafer Y.

Ne zaman

Her yerde kamera var; otoparkta, şirketlerde, okulda vb... yalnız biz bir ilahi kamera olduğunu unuttuk. Kadınlar ve de erkekler bugün güzelleşmek için estetik ameliyatlarında her türlü acıyı kararlı bir şekilde çekmeye hazır. Biz ilahi güzelliklere erişmek için her türlü acıyı çekmeye ne zaman hazır olacağız? Estetik ameliyatı yerine kalp ameliyatına ne zaman gireceğiz? Hastalandığımızda hemen eczaneye koşuyoruz. Ne zaman ilahi eczaneye başvurmaya ve ilahi reçete uygulamaya başlayacağız? Genç öğrencilerin tek amacı diploma, sertifika almak oldu. Hâlbuki diğer taraftan baktığımız zaman hikmet, irfan, ilim, idrak, şuur ve marifet meyveleri var. Hepimiz yıldızlara hayranız; sinema, pop star, şarkıcı, oyuncular, futbolcular vb... ve onlara karşı kuvvetli bir cazibe hissediyoruz. Allah’ın evliyalari, âşıkları, dostları?! Onlara âşık olduk mu? Onlara karşı ilahi bir cazibe hissettik mi?

Gerçek şudur ki; dünya bizi narkotize etti, uyuşturdu. Kör, sağır ve duysuz olduk. Bugün acil bir şekilde harekete geçmek lazım. Şiddetli tedaviler lazım. Değerli şeylerden kaçmaktan ve değersiz şeyleri arzulamaktan ne zaman vazgeçeceğiz?

Hz. Mevlana buyuruyor: “Bedene verilen lezzet sizi hamlştırır fakat çektiği acı sizi olgunlaştırır. Dinin teklifi altına girmedikçe hakiki iman elde etmiş olmazsınız. Allah’tan kaçtınız ama yemekten kaçmadınız. Dinden kaçtınız ama putlardan kaçmadınız. Ey bu denli dünyasız yapamayanlar! Onu bir halı gibi seren Zat’tan ayrı nasıl yapabiliyorsunuz? Ey lüks ve konforsuz yaşamamayanlar! Kerim olan Rabbimizden ayrı kalmaya nasıl dayanıyorsunuz?”

İslam kişiyi çepeçevre saran bir mesuliyet ve kayıtsız-şartsız teslimiyettir. Muhammed ümmetine dahil olan bir kimsenin mahlukata, Allah’ın onlara yüklediği mana penceresinden bakabilmesi icab eder. İnananlar bu dünyadaki hayatlarının maksadını araştırmak vazifesiyle mesuldürler. Allah’ın kendilerini yarattığı kalıptaki orijinal çizgiler ve formatı muhafaza etmek görevleridir.

Rabia Brodbeck

Helal ve Haram

Cenab-ı Hak, insanoğlunu beslenme ihtiyacı ile yaratmış, bu ihtiyacını karşılarken kullanılacak gıdaların da helal olmasını emir buyurmuştur. Nitekim ayet-i kerimede şöyle buyrulur “**Ey insanlar! Yeryüzünde bulunanların helal ve temiz olanlarından yiyin...**” (El-Bakara, 168)

Rasûlullah Efendimiz (s.a.v.) de şu şekilde beyan buyurmaktadır “Şüphesiz helal bellidir. Haram da bellidir. Fakat bu ikisi arasında (helal veya haram olduğu açıkça belli olmayan) birtakım şüpheli şeyler vardır ki pek çok kimse onları bilemez. Şüpheli şeylerden kaçınan bir kimse, dinini ve haysiyetini korumuş olur. Şüpheli şeylerden sakınmayan bir kimse ise zamanla harama düşer. Tıpkı sürüsünü başkasına ait bir arazinin etrafında otlatan çoban gibi ki sürünün bu araziye girme tehlikesi vardır. Dikkat edin! Her padişahın girilmesi yasak bir arazisi vardır. Unutmayın ki Allah’ın yasak arazisi de haram kıldığı şeylerdir.”

Hiç şüphesiz, haram ve şüpheli şeylerle beslenen bir kimsede ibadet aşkı ve kulluk heyecanı olmaz. Haram ve şüpheli gıdalardan kalbe ancak kasvet, sıklet ve gaflet sirayet eder. Temayüller, nefsanî arzulara göre şekillenmeye başlar. Böylece gönül hantallaşır duyusuzlaşır, yalnız kendi menfaatini düşünür. Merhamet ve şefkat fukarası hâline gelir. Böylesi kalp ve bedenler, baştan başa bir kötülük barınağı ve ahlaksızlık yuvasına döner. Neticede İslam ahlakı ve yüce faziletler adeta unutulur. Bu hikmete binaen İbrahim Desuki -kuddise sirruh- şöyle buyurmuştur “*Ey kardeşlerim! Haram yediğiniz sürece, hikmet ve marifet hakkında bir şey elde edeceğinizi zannetmeyin.*”

Hâlbuki ağızdan geçen her lokma helal olduğu takdirde kişiye feyiz ve manevi bir zindelik verir, gönül âlemini inkişaf ettirir. Beden için de sıhhat ve afiyet vesilesi olur. Hazret-i Mevlâna “*Bu seher benden ilham kesildi. Anladım ki vücuduma şüpheli birkaç lokma girdi. Bilgi de hikmet de helal lokmadan doğar. Aşk da merhamet de helal lokmadan doğar. Eğer bir lokmadan gaflet meydana gelirse bil ki o lokma şüpheli veya haramdır.*” buyurmuştur.

Abdülkâdir Geylânî Hazretleri de bizleri şöyle ikaz etmiştir “*Haram yemek kalbi öldürür, helal yemek ise ihya eder. Lokma var seni dünya ile lokma var seni ahiret ile meşgul eder. Lokma var, seni Hâlık Teâlâ’ya râğbet ettirir.*”

Mahmud Sami Ramazanoğlu -kuddise sirruh- da şöyle buyurur: “*Eğer ağza konulan lokma helal değilse o kimsenin ihlaslı ve huzurlu olması, mâ-sivâyı terk edip Hakk’a yönelmesi çok zordur.*”

Dolayısıyla helal ve harama karşı dikkatli olmak, insan hayatının maddi ve manevi istikametine tesir eden en mühim sebeplerden biridir. Ve helal lokmanın tedariki için de kazancın helal olması zaruridir.

Zira şu bir hakikattir ki para kazanılışındaki manevi temizlik durumuna göre layık olduğu yere gider; sahibinin iradesini de kendi gittiği yere doğru istikametlendirir. Yani hâkimiyet çoğu zaman paradadır; sahibinde değil...

Mevlâna Hazretleri şöyle buyurmuştur “*Şu yeryüzünde, şu gökyüzünde ne varsa zerre zerre her şey, kehribar gibi kendi cinsini kendine çekmektedir! Mide ekmeği çeker alır, eritir; ciğerdeki hararet de suyu çeker, sömürür.*”

Velhasıl helal mal, sahibini helale sevk eder ve haramlardan korur; haram bir mal da sahibini harama meylettirir, helale yöneltmez. Bundan dolayı gönül ehli Hak dostları, kalb âlemlerinin inkişafı için şu iki hususiyete titizlik göstermiş ve şöyle buyurmuşlardır:

“*Yerken ağzınıza girene, konuşurken ağzınızdan çıkana dikkat edin!*”

Şu hadise kazancın layık olduğu yere gittiğine dair tipik bir misaldir:

Hak dostlarından Ebû Abbas Nihavendî’ye, ticaretle meşgul olan zengin talebelerinden biri gelerek zekâtını kime vermesinin daha uygun olacağını sorar. O da: - *Gönlün kimde karar kılıyorsa ona ver!* buyurur.

Üstadının yanından ayrılan talebe, yolu üzerinde dilenmekte olan bir âmâ görür. Gönlü ona ısınır. Zekâtı olan bir kese altını çıkarıp verir. Keseyi eliyle şöyle bir yoklayan âmâ sevinçle hemen oradan ayrılır.

Ertesi gün aynı yerden geçen talebe, bir önceki gün kendisine zekât verdiği âmâyı, pek neşeli bir surette başka bir âmâ ile konuşurken görür. Âmâ hem de öylesine neşelidir ki yanındaki arkadaşı ile aralarındaki konuşma, bu sebeple uzak mesafeden dahi rahatlıkla duyulacak derecede yüksek perdeden gerçekleşmektedir. Talebe de gayr-i ihtiyari şu cümlelere kulak misafiri olur:

– *Biliyor musun, dün bana bir beyzade tam bir kese altın verdi. Ben de hiç vakit kaybetmeden meyhaneye gidip bir güzel demlendim...*

Duyduğu bu ifadeler talebenin çok canını sıkar. Doğruca Ebû Abbas Hazretleri'nin huzuruna varır. Hadiseyi tam arz edecektir ki Ebû Abbas Hazretleri onun konuşmasına fırsat dahi vermeden sattığı külahının karşılığı olan bir akçeyi infak etmesi için kendisine uzatıp önüne çıkan ilk kişiye bu akçeyi vermesini tembihler.

Talebe, bir şey diyemeden verilen vazifeyi derhâl ifa etmek üzere oradan ayrılır. Kendisine tembihlendiği gibi karşısına çıkan ilk kişiye o akçeyi verir. Ancak içini kemiren büyük bir merakla, o şahsı takibe koyulur. Adamcağz, biraz ilerideki bir harabeye girer. Sonra elbisesinin altından ölü bir keklilik çıkarıp yere bırakır. Tam oradan ayrılacaktır ki talebe önüne geçip sorar:

– *Ey yiğit! Allah için doğruyu söyle, bu ne hâldir! Şuraya attığın ölü keklilik de neyin nesidir?*

Adamcağz, kendisine akçeyi veren şahsı karşısında görünce heyecandan kekeleyerek şunları söyler:

– *Yedi gündür bir şey bulup da çoluk çocuğuma yediremedim. Ben ve hanımım sabrediyorduk ama çocuklarımın artık açlığa tahammülleri kalmamıştı. Buna rağmen dilenip insanlardan bir şey istemek asla yapamayacağım bir işti. Bu ızdırap içinde kıvranıırken senin görmüş olduğun, çürümeye yüz tutmuş o ölü kekliliği buldum. Zaruret sebebiyle onu yemeleleri için çocuklarıma götürecektim. İçimden de Allah'a yalvarıyor «**Ya Rab, hâlîme inayet eyle!**» diye niyaz ediyordum ki sen karşıma çıkıp o bir akçeyi verdin. Ben de Rabbime şükrederek yenilemeyecek durumda olan o kekliliği bu mezbeleğe bıraktım. Şimdi pazara gidecek ve verdiğin bir akçeyle yiyecek bir şeyler alacağım...*

Bu hâle şaşırıp kalan talebe, derhâl Ebû Abbas Hazretleri'nin yanına gelir. Hazret-i Pir, yine talebesinin bir şey söylemesine mahal vermeden şöyle buyurur:

– *Evlâdım! Demek ki sen, kazancına şüpheli veya haram bir şeyin karışıp karışmadığına dikkat etmemişsin. Bu yüzden de verdiğin muhtaca*

dikkat ettiğin hâlde, zekâtın şaraba gitti. Zira kazanılan şeyler, nereden ve nasıl elde edilmişse benzer şekilde elden çıkar. Nitekim senin bir kese altınına mukabil benim bir tek akçemin salih bir insanın eline geçmesi de onun helalliğinden kaynaklanmaktadır.

“Âlemler Sultanı -sallâllâhu aleyhi ve sellem- Efendimiz bir hadis-i şeriflerinde mü'mini şöyle tarif etmektedir:

“Mü'min bal arısına benzer. Temiz olanı yer, temiz olan şeyler ortaya koyar, temiz yerlere konar ve konduğu yeri ne kırar ne de bozar.”

Bir Müslümanı diğer insanlar arasında en üstün ve en temiz yapan husus, onun İslâm'ın emirlerine uygun olarak yaşaması, temiz ve helâl gıda ile beslenmesi ve böylece hem maddesinin hem de manasının temiz olmasıdır. Haram ise, mü'minin bu nezahetini, temizliğini bozan âdeti bir zehir mesabesindedir. Bulaştığı her şeye zarar verir. Mesela kazanca bulaşınca, bereketini yok eder; bedene bulaşınca, kişiyi harama meylettirir; gönle bulaşınca, onu hantallaştırır.

Hadis-i şerifte bildirildiği üzere: “Allah Teâlâ temizdir; sadece temiz olanları kabul eder. Allah Teâlâ peygamberlerine neyi emrettiyse mü'minlere de onu emretmiştir.”

Ali Râmîtenî Hazretleri'nin buyurduğu gibi: “Helâl yemeyen kişi, kendinde Allah'a itaat etme gücü bulamaz, hep isyana meyleder. Helâl yiyen kişi de Allah'a isyankâr olamaz.”

Bu sebeple bir kimsenin, şu iki hususa çok ehemmiyet vermesi elzemdir: 1. Muhabbet beslenen kimsenin veya kimselerin manevi durumu, 2. Alınan gıdanın helallik derecesi. Nitekim bu iki husus, insanın şahsiyet ve karakterinde pek müessir bir rol oynamaktadır. Zira kişi, muhabbet duyduğu kimsenin yolundan gider. Bu sebeple muhabbet duyulan kimsenin istikâmet üzere olması, onu seven kimseyi de doğruya meylettirir. Bunun aksine yanlış yolda ise, seven kimseyi de yanlışla sürükler.

Kazanılan mal helâllığı ölçüsünde israfa gitmez. Zira para yılan gibidir. Mutlaka girdiği delikten çıkar. Bu sebeple helal olmayan kazanç, insan için iki türlü ahiret azabı olacaktır. Biri kazancın haram olması sebebiyle, diğeri de paranın israfa gitmesi dolayısıyladır. Mal-mülk ve servet hususunda dikkat edilmesi gereken mühim nokta, bunların insanın kıymetini belirleyen bir ölçü hâline getirilmemesi gerektiğidir. Fakat üzülerek müşahede etmekteyiz ki, kimi insan kıyafetiyle, kimi arabasıyla, kimi eviyle hatta koluna taktığı bir saatle bile üstünlük vehmine kapılabilmektedir. Hâlbuki kulların Hak katındaki kıy-

meti, ne zenginlikle ne de soylulukladır; ancak takva iledir. Bir kimsenin, âdetâ malının putperesti hâline gelerek onunla itibar bulacağını zannetmesi, terbiye olmamış ham nefsin bir zaafıdır.

İnsan, nefsini terbiye edememişse günahlara duçar olur, Rabbini unuttur. Cenâb-ı Hak şöyle buyurmaktadır: **“Allah’ı unutan ve bu yüzden Allah’ın da onlara kendilerini unuttuğu kişiler gibi olmayın...”** (el-Haşr, 19)

Velhâsil mal, az veya çok olmasıyla değil, helâl olmasından dolayı huzur ve bereket getirir. Bizler de Cenab-ı Hakk’a, Rasûlullah sav Efendimiz’in Hazret-i Ali –radiyallâhu anh-‘a öğretmiş olduğu şu dua ile iltica ediyoruz: “Allah’ım! Bana helâl rızık nasib ederek haramlardan koru! Lütfunla beni Sen’den başkasına muhtaç etme!”

Osman Nuri Topbaş

Ne Zaman ve Hangi Şartlarda Birlik ve Beraberlik Kura- bileceğiz?

“Babam boyacı Mahmut diye tanınan, kendisine ‘Mahmut Efendi’ diye hitap edilen, hali vakti yerinde bir esnaftı.

Bir gün, ‘*Büyük lokma ye, ama büyük laf etme*’ o büyük ecdat ikazını, aklına getirememiş, evinin geçimini sağlayamayan insanlar hakkında ağzından bir söz kaçırmış;

“*Yahu insan, bir ekmek parası kazanmaktan da aciz midir? Bu adamlar kafasız. İnsan ne yapar eder, çarşıya gider gelir, olmadı bir iş tutar, fakat illa ki bir ekmek parasını kazanır!*” demiş.

Başarısız, fakir olanı kınamamak, kendini başkasından üstün görmemek lazım. Cenab-ı Allah, babama adeta bu iddialı sözlerinin tersini yaşatmış. Kendisi anlatırdı:

O zamana kadar çarşıya bir gidişinde, bir aylık kazanç elde ediyor. İş rast gidiyor fakat bu sözden sonra, on gün gidiyor da, bir ekmek parası kazanamıyor. Söylediği söz de aklına geliyor ama yapacak bir şey yok.

Hali-vakti yerinde bilinen bir adam. Kılığına, kıyafetine de dikkat eder. İnsanlar hürmet ediyor. İş bozuldu diye âleme ilan edecek bir tabiatla da değil. Öyle olunca, kimse bilmiyor ailemizin yaşadıklarını...

Dışı seni, içi beni yakar misali...

Evde dokuz baş nüfus, ikisi hasta. Hiç gelir yok. İş yok. Ambardaki kalınlarla geçimini sağlıyor, dolapta olanlar giyiliyor...

O sıkıntılı dönemi bir-iki sene ailecek yaşadık. Bilhassa annem. Ailecek el birliği, güç birliği ederek o darboğazdan çıktık. «Hepimiz birimiz için, birimiz hepimiz için» derler ya, öyle bir el ele verişle aştık. Babamıza yardımcı olduk...

Yeni açılan bir otelin yorganlarını yaptık. Masura sardık. Kışlık üzüm şirası yaptık. Hülasa helal ne iş varsa yaptık... Böyle azimli, kuvvetli bir gayretle, ailece çalışma, birlik ve beraberlik ve sabır; sonunda refah getirdi.

Hayatta böyle imtihanlar olur. Bunlar birlik-beraberliği sınamak için ne büyük bir fırsat. Biz güçlenerek çıktık o imtihandan. Fakat kimi maddiyata dayanan aileler ise kaderin bir fiskeyle dağılır gider... Sabri Efendi misali... Sabri Efendi iplik fabrikasında işçi olarak çalışan ekmeği bütün bir adamdı. Bir gün Sabri efendiyi işten çıkarıyorlar. Eve gidiyor.

«İşten çıkışımızı verdiler. 15 gün sonra işsiziz. 3-5 kuruş tazminat parası alacağız. Elimizdeki para bize bir süre yeter ama bir iş bulana kadar tasarrufa gitmeliyiz...

Adam yaklaşan tehlikeyi görmüş; «Ailecek iktisat yapalım, şu devreyi atlatalım» diyor.

Fakat hanımı diyor ki; «Zaten biz bugüne kadar tasarruf etmedik de yola yoğurt mu döktük? Şimdiye kadar sanki çok iyi yaşadık da, bundan sonra mı tasarruf edeceğiz? Şimdiye kadar ne yaşattın ki, daha ne yaşatacaksın? Bundan daha aşağı tasarruf mu olur da sen bunu bize söylüyorsun?»

...

Çocuklar anneleriyle birlik oluyorlar; «Senin yüzünden oldu. Sen şöyle yaptın, böyle ettin! Senin gibi babanın, senin gibi herifin bize lüzumu yok. Git ne halin varsa gör!» deyip adamı kapıya koyuyorlar. Kavga, gürültü... Sonunda adamın sırtına bir yorganla bir minder veriyorlar:

«Git, eve de gelme, ne yaparsan yap!»

Bir de baktık ki adamcağız kahvehaneye geldi. Sırtında bir yük.

«Beni sürdüler evden. Çocuklarla anneleri bir oldular, beni kovdular.»

Herkes gittikten sonra o da kahvehanede yattı. Sonra bir yer buldular. Bir müddet sonra bir ayakkabı boya sandığı aldılar. Boyacılığa başladı. Karı kocayı barıştıramadılar. Adamcağız, çok geçmedi, kahrından ölüp gitti.

Bir tarafta birliğin faydası, kalkınması...

Diğer tarafta kopmanın, dağılmanın zararı...

Aile için mesele ne ise, millet için, ümmet için de o!...

Kriz olunca bazı memleketlerde yağma oluyor, intiharlar oluyor, millet maddeten olduğu gibi ruhen de çöküyor, dağılıyor.

Fakat inançlı, birlik-beraberliğe riayet eden milletler; yardımlaşıyor, kenetleniyor, o dönemi atlatıp daha güzel günlere eriyor...

Millet olarak, ümmet olarak kalkınmanın, huzura erişmenin yolu da böyle aileler kurmaktan geçiyor.

Cenab-ı Hak bizleri sevdiği kullarından eylesin.”

Ahmet Zıylan -İki Çift Söz Yeter

BAŞKALARININ SÖZÜNÜ AKTARIRKEN SESİN TONUNU DEĞİŞTİRME ÇALIŞMASI

Tırnak işareti içindeki başkalarının sözlerini aktarırken ses tonumuzda ve ses vurgumuzda değişiklik yapılmalıdır. Bu değişiklik, başkalarının sözünü aktardığımızı ifade eden bir tonda olmalıdır. Sözün aktarımı bittiğinde kendi ses tonumuza geri dönmeliyiz. Yani başkalarının sözünü aktarırken ses tonumuzda bir değişiklik meydana getirerek aktarmalıyız. Vurgu ve tonlamalarla başkalarına ait sözleri aktardığımız bizi dinleyenler tarafından da anlaşılabilir olmalıdır.

Alıştırma

Aşağıdaki örneği dikkatle inceleyin. Aşağıdaki örnekte bir ayet-i kerime verilmekte. Ayet-i kerimeyi sesletmeden önceki ses tonumuz anlatım/konuşma tonunda olmalı, ayet-i kerimeyi sesletirken ses tonumuzda değişiklik olmalıdır. Ayetin içinde tırnak içinde ifade edilmiş başka bir söz daha vardır. Bu ifadeyi sesletirken ses tonumuz biraz daha artarak bunu ifade edebilecek bir tona gelmelidir.

Bu örnekte, ayeti sesletirken ses tonumuz değiştiği gibi ayetin içindeki ikinci bir sözü sesletirken de ses tonumuzda değişme olmalıdır.

Bu çalışmayı ses kaydınızı alarak yapın ve ses tonunuzdaki bu değişiklikleri fark edinceye kadar çalışmaya devam edin.

Firavunun sihribazları, son nefeslerini imanla vermenin korku ve heyecanından başka hiçbir şey hatırlarına gelmemiştir; hatta Firavun'a beddua etmek bile... Bu hale gelenler için ayet-i kerimede Cenab-ı Hak buyurur:

“Biz o mü'minlerin göğüslerinde diğer insanlara karşı kin, haset, su-i zan namına ne varsa hepsini söküp atarız. (Girecekleri cennette) altların-

dan da ırmaklar akar. Onlar; «Bizi bu hidayete eriştiren Allah'a hamd olsun. Eğer bize doğru yolu göstermeseydi, biz kendiliğimizden doğru yolu bulamazdık. Demek raabbimiz'in peygamberleri bize gerçeği getirmiş.» derler. (el-Araf, 43)

Bu ayete güzel bir misal:

Habib-i Neccar, kavmi tarafından şehid edildiğinde halinden şikâyet etmedi. Kavmine beddua etmedi. Aksine; «Keşke kavmim, Rabbimin bana nasıl sonsuz ikramlarda bulunduğunu bilselerdi de onlar da hidayet nimetinden mahrum kalmasalardı. Onlar da Allah yolunda seve seve can vermeye can atsalardı.» dedi.

Cenab-ı Hakkın bizzat razı ve hoşnut olduğu bir nefis olan merdiyyede kötü huylar yok olmuş, güzel huylar ve ahlaki meziyetler inkişaf etmiştir.

Alıştırma

Aşağıdaki ayet-i kerimelerde parantez içinde ifadeler verilmiştir. Bu ifadeleri farklı bir ses tonu ile sesletmeniz gerekir ki ayet olmadığı anlaşılabilsin.

Rabbimiz ayet-i kerimede, bizleri techiz ettiği hususiyetleri ve bizden arzu ettiği kulluk keyfiyetini şöyle beyan buyurur:

“Böylece sizin insanlığa şahitler olmanız (yani İslam'ı temsil etmeniz), Rasul'ün de size şahit olması için sizi mutedil (istidatlı, vasat) bir ümmet kıldık...” (el-Bakara, 143)

Takva ve istikamet üzere yaşanan ömrün sonu da müjde doludur. Ayet-i kerimede buyrulur:

“Şüphesiz; «Rabbimiz Allah'tır!» deyip, sonra dosdoğru yolda yürüyenlerin (yani sırat-ı müstakim üzere rehberlik eden Allah rasulü'nün izinden gidenlerin) üzerine (ölüm anında) melekler iner. Onlara; «Korkmayın, üzülmeyin, size va'dolunan cennetle sevinin!» derler.” (Fussilet, 30)

«Rabbim Allah'tır.» demek ve dosdoğru yürümek... «Dosdoğu yol»un hakiki yegâne rehberi, Fahr-i Kâinat sav Efendimiz'dir. Zira Cenab-ı Hakk'ın sevgisine nail olmanın yolu, ayet-i kerimede Efendimiz'e ittiba olarak gösterilmiştir:

“Kim Rasul'e itaat ederse Allah'a itaat etmiş olur. Yüz çevirene gelince, Sen'i onların başına bekçi göndermedik!” (en- Nisa, 80)

Efendimiz sav; hayatının her safhasıyla, her davranışıyla, her sözüyle «en doğru»nun rehberidir. «İstikamet»in fiili kıstasıdır, Hak rızasının mihengi, ek-seni ve mihveridir. Kaldı ki O'nun emrine (bile bile, inkâr ederek) itibar etme-mek bizatihi Allah'a isyan halidir.

Alıştırma

Aşağıdaki çalışmada, tırnak içindeki ifadeleri ses tonunuzu değiştirerek, parantez içindeki ifadeyi ise konuşma tonunda sesletin.

Hak dostları, daima gönül alıcı olmayı telkin ve talim ettiler, kendileri de gönüller aldılar. Şah-ı Nakşibend Hazretleri şöyle buyurur: “Kişi, insanlarla beraber olup onlara hizmet edince, halvete çekildiği zamanlardan daha fazla gönül huzuru elde eder. (Yani kesrette vahdeti yakalar, kalabalıklar içindeyken Cenab-ı Hak ile beraber olabilirse, gönlü daha fazla huzura kavuşur.)”

Hak dostları daima gönül alıcı olmayı telkin ve talim ettiler. Mahmud Sami Ramazanoğlu Hazretleri şöyle buyururlar: “Allah Teâlâ, her bir azayı ne için yarattıysa o yolda kullanılmasını irade etmektedir. Kalbin yaratılış sebebi, marifet ve tevhidle meşgul olmaktır. Lisanın vazifesi, şahadet ve tilavetle meşgul olmak, insanların ayıplarını araştırmamak ve insanlara yumuşak ve gönül alıcı bir üslup ile hitap etmektir. Her bir azayı yaratılış maksadına göre kullanma hususunda Cenab-ı Hakk'a verdiği sözü tutmayan kişi, O'nun gazabına uğrar.”

Şah-ı Nakşibend Hazretleri ise, benliği terk edip, hiçliğe bürünmenin önemine binaen “Bizim yolumuz sohbet yoludur. Halvette şöhret, şöhrette ise afet vardır. Hayır ve bereket, birlik ve beraberliktedir. Birlikte olmak, sohbetle mümkündür. Ancak bu halin gerçekleşmesi, sohbetin faydalı olması şartına bağlıdır. Bir kişinin başkasıyla sohbeti ise benliği terk edip hiçliğe bürünmekle hâsıl olur.” buyurmuşlardır.

Alıştırma

Haber dilinde de başkalarının sözlerini aktarırken ses tonunda ve vurguda değişiklik yapılır. Yani metni sesletişteki ses tonunuzla tırnak içindeki ifadeleri sesletişteki ses tonunuz arasında fark olmalıdır. Aşağıdaki çalışmalarda “dedi, açıklamasında bulundu, şeklinde konuştu vb.” sözcüklerini sesletirken ses tonunuzda değişiklik yapılmalıdır. Yani, tırnak içindeki ifadeyi sesletişinizden önceki ses tonunuza geri dönüş olmalıdır.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, dört gündür Gazze'yi vuran İsrail'e tepki gösterdi. Erdoğan, *"Bu zulmü durdurmadığınız sürece ilişkilerin normalleşmesi mümkün değil"* dedi. Erdoğan, Filistin lideri Abbas ve Hamas lideri Meşal ile görüştü.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, *"Bir kez daha görüldü ki Türkiye, tüm taraflarla görüşebilen, köklü bağları olan nadir ülkelerden biridir. Buradan tüm vatandaşlarıma ve tüm Müslümanlara çağrıda bulunuyorum. İmkânı olan herkes, lütfen Kudüs'ü, Mescid-i Aksa'yı ziyaret etsin. Gidemeyenler de oradaki kardeşlerimize yardım göndersinler. Gelin hep birlikte Kudüs'e sahip çıkalım."* açıklamasında bulundu.

Almanya ile ilgili sorulan bir soruya ise Erdoğan, *"Sen Türkiye'nin Cumhurbaşkanı, Bakanlarına ülkende konuşma imkânı vermeyeceksin ama ajanların gelip otellerde cirit atacaklar, benim ülkemi parselleyecekler. Yok böyle bir şey! Ya bizimle eşit şartlarda müttefiklik yapacaksınız, ya da sergilediğiniz her saygısızlığın cevabını alacaksınız."* şeklinde konuştu. Erdoğan daha sonra kaldığı otele geçti.

Erdoğan, kongrenin yapılacağı salonun önünde bekleyen kalabalığa hitap ettiği konuşmasında da *"İşte bir olduk, Kudüs olduk; bir olduk, gördüğünüz gibi Birleşmiş Milletlerde 128'e 9 olduk ve o 9'un içinde bakıyorsunuz 15 bin nüfuslu bir ülke var, bakıyorsunuz 21 bin nüfuslu, 50 bin nüfuslu bir ülke var. Demek ki dolarlarla, demek ki korkuyla iradeler satın alınmaz"* mesajını verdi.

Okuma Parçaları

Aşağıdaki okuma parçalarında tırnak işareti içindeki ifadeleri, kurala uygun olarak, ses tonunuzda değişiklik yaparak ve ifadelere ses vurgusu vererek sesletin.

Cenab-ı Hak'la Gönül Alışverişi

Ömür boyu gönül alışverişimiz, nefsimiz, şeytanla değil ancak Allah Teâlâ ile olmalıdır. Çünkü nefsü şeytana hazineler feda etsek, ödesek bile en küçük bir kârımız olmaz. Üstelik bizi felakete duçar eder. Cenab-ı Hak'a sunacağımız kırık dökük ibadetler bile bize sonsuz mükâfatlar kazandırmaktadır. Bu gerçekten hareketle Hz. Mevlâna ne güzel söyler:

“Şu kıymet bilmeyenlerin dükkânından vazgeç de değer artsin! Allah’ın beğeneceği, satın alacağı bir kul ol! Halkın değil de «Allah’ın satın alır» dükkânına gel. O hiçbir sahte parayı geri çevirmez. Çünkü onun satın almaktan maksadı kâr etmek değildir.”

Bu hakikatle dolu garip bir fırıncı vardı. Kendisine sahte para verseler de onu alır, paranın sahteliğini bildiği hâlde bunu muhatabına söylemez ve istenen ekmeği verirdi. Onun bu hâline herkes şaşar ve kimse bunu neden yaptığını anlayamazdı. Nihayet vakti geldiğinde fırıncı ellerini ulu dergâha açtı ve şöyle yalvardı: “Ey Allah’ım! Biliyorsun ki insanlar bana yıllarca sahte dirhem getirdi ve ben bunu onların yüzüne vurmayıp istediklerini verdim. Allah’ım! Şimdi ben Sen’in huzuruna sahte tâatlerle geliyorum, ne olur onları yüzüme vurma!”

Biz de niyaz ediyoruz ki Rabbimiz, bizim de kusur ve günahlarımızı mahşer günü yüzümüze vurmasın! Bizleri, neslimizi ve vatanımızı her türlü nefsanî ve şeytani tuzaklardan, günahlardan, haramlardan ve felaketlerden muhafaza eylesin! İki dünyada da yüzümüzü ak, gönlümüzü bahtiyar kılsın!

Peygamber Efendimiz sav: “Yalnız iki kişiye gıpta edilir. Biri, Allâh’ın, mal verip hak yolunda harcamağa muvaffak kıldığı kişi; diğeri de, Allâh’ın, kendisine ilim verip de onunla amel eden ve bunları başkasına öğreten (yâni ilmîni infak eden) kimsedir.” buyurmuştur.

Osman Nuri Topbaş

Nimetlere Şükür

Şaşılacak şu adamdır ki Allah Teâlâ akıl ve ilmi kendisine, mal ve serveti de cahil ve ahmak kişiye verdiği vakit “Bu doğru değil, servet bana layık idi, benim bu kadar akıl ve ilmim var iken yiyecek ekme bulamıyorum. Oysa şu cahil, nimetlere boğulmuştur.” diyerek dış görünüşü ile bu durumu adeta zulüm ve adaletsizlik diye göstermeye cüret eder!

Hâlbuki düşünmez ki Allah ilim, akıl ve serveti onda toplayıp cahil ve ahmak kişiye bir şey vermeseydi belki haksızlığa benzeyen asıl bu hâl olabilirdi. Çünkü cahil fakir, “Ya Rabbi, neden hem akıllı hem de serveti ona nasip ettin de bana bir şey vermedin? Her ikisini veya sadece birini bana bağışlayamaz mıydın?” diye düşünebilirdi.

Yine şaşılacak bir husustur ki âlim ve akıllı fakir, cahil zenginleri kendisinden daha iyi durumda zanneder! Hâlbuki “Ver aklını, al onun servetini!” desek bu teklifi kabul etmez. Demek o, kendisindeki akıl nimetinin, ahmaktaki

servet nimetinden çok daha üstün olduğunu bilmektedir. O hâlde, daha burada sızlanacak ne vardır?

Güzel fakat fakir bir kadın, süs ve mücevherleri çirkin bir kadında gördüğünde *“Böyle şey olur mu? Onlar bana yakışır, bende olmalıydılar!”* der. Oysa bilmez ki kendi güzelliği rızkına dâhildir. Buna rağmen kendisine *“Ver güzelliğini, al incileri!”* denilse bu teklifi asla kabul etmez! Çünkü Cenab-ı Hakk’ın kendisine lütfettiği güzellik nimeti, bütün mücevherlerden daha değerlidir.

İnsanların, kendilerine bahşedilen nimetlerden gaflete düşmeleri veya onları yeterince idrak edemeyişlerinin birçok sebebi vardır. Bunların başlıcası ise herkeste olup kendilerini de rahata erdiren şeyleri, nimetten saymamalarıdır. Gerçekten de insanlar ancak özel olarak kendilerine verilen nimetlerin azlığı veya çokluğu nispetinde şükretmek yanlına düşebiliyorlar. Bunların gafletten sıyrılıp şükretmeleri için önce ellerindeki nimetleri alıp sonra iade etmek lazımdır.

İmam Gazali, Zafer Dergisi

BEŐINCI BÖLÜM

**YANLIŞ ANLAMDA
KULLANILAN
KELİMELER VE
TELAFFUZ HATALARI**

YANLIŞ ANLAMDA KULLANILAN KELİMELER VE TELAFFUZ HATALARI

Her dilin bir **fonetik** yapısı vardır. Fonetik, ses bilimi demektir. Dil bilimiyle; **dilin yapısı**, kelimelerin **vurgu hâli** araştırılır ve kelimelerin gerçek hâli yani kelimelerin **okunuş hâli** bulunur.

Diksiyon eğitiminde öncelik Türkçe'nin doğru kullanılmasıdır. Doğru bir Türkçe için sözcüklerin doğru kullanımı gerekmektedir. Konuşma dilinde yaygın olarak yapılan telaffuz hataları vardır. Bunları da kendi içinde üçe ayırmak gerekiyor:

Birincisi; asla müsamaha gösteremeyeceğimiz hatalardır ki bunlar, **ince A** (*kâğıt, dükkân*), **ince O** (*lökum, lôsyon*), **kapalı E** (*benzin, temsil*) gibi kusurlardır. Bunları kitabımızın başında işledik. Hatta bunları halletmeden diğer konuların doğru ve güzel yapılmasının hiçbir anlamı olmayacağını ifade ettik. Yani, “**dükkân**” kelimesini **ince a** yerine **kalın a** ile sesletip “**dükkan**” deyip de etkili bir türkçe konuşuyorum demenin anlamsızlığı ortadır.

Halledilmesi gereken konuşma kusurlarımızdan bir diğeri (ikincisi), konuşma dilimize yanlış yerleşmiş, yaygın olarak yanlış kullandığımız kelimelerdir. Bunların başında yanlış kullanımda mana değişikliği oluşan kelimeler gelmektedir.

Mesela, yaygın olarak yapılan yanlışlardan birisi “**Mütevazı**” kelimesidir. Kelime yanlış olarak, “**Mütevazi**” şeklinde sesletiliyor. **Mütevazi**, “**Paralel**” anlamı taşımaktadır. Hâlbuki bizim belirtmek istediğimiz mana “**Alçak gönüllülük**” ise, bu durumda kelimeyi “**Mütevazı**” şeklinde sesletmemiz gerekmektedir.

Bir diğeri yanlış kullanım “**İnkılap**” kelimesinde karşımıza çıkar. Eğer söylemek isteğimiz “**Devrim**” ise kelimeyi “**İnkılap**” şeklinde sesletmemiz gerekmektedir. Hâlbuki kelimeyi “**İnkılap**” şeklinde seslettiğimizde mana *köpekleşme* şeklinde gerçekleşmektedir.

Bir konuşma kusuru olarak *a harfinin* yanlış kullanımı neticesinde “**Ra-kip**” kelimesi farklı bir manaya getirilmektedir. Eğer *a harfi* kısa değil de uzun olarak sesletilirse kelime, “**binici**” manasına gelmektedir. Hâlbuki söylemek istediğimiz, *karşı tarafın oyuncusu* manası ise bu durumda *a harfinin* kısa sesletilmesi gerekmektedir.

Benzer bir hata “**sukutuhayal**” kelimesinde de yapılıyor. Kelime hatalı olarak, “**sükûtu hayal**” olarak kullanılıyor. Hâlbuki **sukut**, *düşme*, *azalma* anlamı taşırken, **sükût**, *sessizlik* anlamı taşır. Bu durumda biz, **sukutuhayal** yerine **sükûtu hayal** dediğimizde, **hayal kırıklığı** yerine **hayal sessizliğinden** bahsetmiş oluyoruz ki kastetmek istediğimiz bu değil.

Yapılan en çok yanlışlardan birisi de “**dahi**” *de da* (*bağlaç*) anlamında kullanılan kelimedir. Kusurlu konuşmalarda kelime “**daahi**” şeklinde **a** uzatılarak sesletiliyor. Hâlbuki “**dâhi**”, *olağan üstü*, *yeteneği olan* anlamına gelmektedir.

Sıkça yaptığımız hatalardan üçüncüsü; mana değişikliği olmasa da, kelimelerin yanlış telaffuzu ile ilgilidir. Bu gruba giren kelimeler birçok kimse tarafından yanlışlığı bilinmez ve günlük kullanımda yanlış da olsa kullanılmaya devam edilir. Bunlar artık dile yerleşmiş kelimelerdir. Yani, doğru bilinen yanlışlardır.

Mesela, “**şoför**” yerine “**şöför**” deriz; “**izolasyon**” yerine “**izalasyon**” deriz, “**doküman**” yerine “**döküman**” deriz. Bunlar dilimize yerleşmiş telaffuz hatalarıdır. Bunların doğrusunu öğrenmek zorunda olsak da, diğer iki gruptaki kelime grupları kadar facia teşkil etmezler.

Örnekleri çoğaltabiliriz; bütün bunlar Türkçenin yanlış kullanımıdır. Dolayısıyla, doğru ve güzel bir Türkçe ile konuşmak isteyen bir kişinin, öncelikle bu konuları halletmesi gerekmektedir.

Bunun dışında, **galat-ı meşhur** dediğimiz dilimize yerleşmiş, hatalı şekilde kullandığımız kelime grupları vardır. Bu kelimeler kendi yapısından bozularak deyişe deyişe şimdiki kullanıma gelmişlerdir.

Mesela, “**Ana gibi yar, Bağdat gibi diyar olmaz**” denir. Hâlbuki doğrusu, “**Ane gibi yar Bağdat gibi diyar olmaz**” olacaktır. “**Ateş olsa cürmü kadar yer yakar**” denir. Doğrusu, “**Ateş olsa cirmi kadar yer yakar**” olacaktır. **Güzele bakmak sevaptır** denir, hâlbuki doğrusu, **güzel bakmak sevaptır** olacaktır. Bu konu ileride ayrıntılı olarak işlenecek.

Son olarak, dilimize girmiş latin kökenli kelimelerin karşılığı olan ama kullanmaya kullanmaya unutulmuş kelime gruplarını bir tablo halinde sunduk.

Bizlerin, dilimizi korumak adına diğer bir önceliğimiz, dilimize yerleşmiş bu kelimeler yerine, dilimizde karşılığı olan kelimeleri kullanmaktır. “**Televizyon**” gibi artık benimsediğimiz ve dilimize yerleşmiş kelimeleri değiştirelim gibi bir iddiamız yok ancak “Bugün kendimi çok **relax** hissediyorum. **Stresli** değilim.”, yerine “Bugün kendimi çok **rahat** hissediyorum. **Gergin** değilim.” diyebiliriz. **Abluka** yerine **kuşatma**; **aktivite** yerine **etkinlik**; **back ground** yerine **arka plan**; **deklare etmek** yerine **bildirmek** diyebiliriz. Bizler, (kitap hacmi içinde) bütün bunların doğrusunu gösterip doğru bir Türkçe ile konuşulmasına vesile olmaya çalışıyoruz.

Aşağıdaki bölümlerde, birbirleriyle karıştırılan, yanlış anlamda kullanılan ve yaygın olarak yapılan telaffuz hataları ile galat-ı meşhur diye ifade ettiğimiz dilimize yerleşmiş doğru bilinen yanlışların bir kısmını tablolar halinde verdik. Son olarak, bir hak dostunun, dilimizin nasıl yozlaştığını anlatan makalesini istifadenize sunuyoruz:

“Milletler, tarih sahnesinde, hayâtiyetlerini kendi bünyelerine has “kültür” değerleriyle devam ettirirler. Bu kültür değerlerinden biri de hiç şüphesiz ki “dil”dir. Zira insanlar, kelimelerle düşünür, lisân ile tefekkür ufuklarını genişletirler. Bir misâl kabîlinden zikretmek gerekirse, bin kelimelik bir dağarcığa sahip bir kimsenin düşünmesi ve bunu ifâdeye aktarması ile elli bin kelimelik bir dağarcığa sahip insanın tefekkür ufku ve hitâbetteki belâgati, elbetteki bir değildir. Aslâ olamaz.

Dil; bir milletin kültür tekâmülünü gösteren muazzam bir ayna gibidir. Meselâ tarihi milâttan öncelere dayanan güzel Türkçe’imizde hâlâ mevcut olan “Vur!.. Kır!.. As!.. Kes!.. Dur!.. Gell!.. Git!..” gibi tek heceli emirler, büyük bir yekûn tutmaktadır. Bu durum, İslâm’dan evvelki hayatımızın, edebiyat ve hikmetten ziyade, harp kültürü içinde cereyan etmesinin tabîî bir neticesidir. O zamanki lisânımızda “mücerret mefhumlar” ve âhengin temel unsuru olan “uzun heceler” bulunmuyordu. Lâkin ecdâdımız İslâm medeniyetine dâhil olduğunda, bu yeni hayat nizâmının icapları, her sahada olduğu gibi lisânımız üzerinde de kendini göstermiştir. Böylece Dünya’nın en zengin dillerinden biri olarak güzel ve muhteşem lisânımız ortaya çıkmıştır. Yani lisânımızdaki bu eksik, Kur’ân lisânı olan Arapça ile ikmâl olunmuştur. Ayrıca Türklerin Batı’ya ilerleyişinde ilk karşılaştıkları müslümanlar, Farslar olduğu içindir ki Farsça’dan da pek çok kelime alınarak dilimiz zenginlik kazanmıştır.

Yeri gelmişken, Osmanlıca’nın diğer dillerden kelime alınarak oluşturulmuş sun’î bir dil olduğu iddialarına karşı bilhassa şunu ifâde et-

mek lâzımdır ki; lisanımıza Arapça ve Farsça'dan giren bu yeni kelimeler, alındığı gibi bırakılmamış, asırlarca millî zevkin süzgecinden geçirilerek, Türkçe'nin dil mantığı içerisinde, gerek telâffuz gerekse de mânâ bakımından birtakım değişikliklere tâbî tutulmuşlardır.

Birkaç misâl vermek gerekirse; “gul” “gül”, “âb-ı dest” “abdest” olmuştur.

Yine İtalyanca'dan “scala” kelimesi alınarak “iskele” şeklinde kullanılmıştır. Bugün hâlâ kullanılmaya da devam etmektedir.

Osmanlıca, büyük bir kültür ve medeniyet dilidir. İslâm harfleriyle yazılan Osmanlı Türkçesi, İslâm medeniyetinin ve Kur'ân dünyasının mânevî hazinelerine açılan muhteşem bir kapı hükmündedir. Ayrıca asırlar boyu cihâna hak ve adâletle nizam veren şanlı ecdâdımızın bizlere yâdigârı olan sayısız kültür mîrâsıyla buluşmanın, dolayısıyla târihî kimliğimizi doğru idrâk etmenin en mühim vâsıtasıdır.

İşte bu büyük hazineye tekrar sahip olmamızı istemeyen bâzı mihraklar, dilimizi tahrip ederek; milletimizi, medeniyetimizin temelini oluşturan İslâm kültüründen uzaklaştırmışlardır. Güyâ Türk dilini korumak adına, bin yıldır milletimizin kendi dil zevkine göre kullana kullana lisânımızın bir zenginliği hâline getirdiği kelimeler atılarak, kültür hazinemiz talan edilmiştir. Bugün Batı dillerinin herhangi birinden Grek ve Latin asıllı kelimeler ihrâc edilecek olsa, o lisan basit bir kabîle diline döner ve anlaşılmaz bir hâle gelir. Bu sebeple, hiçbir millet, lisânına böyle bir muâmeleyi revâ görmemiştir.

1890'da yayınlanan Redhause Türkçe-İngilizce Lügat'te 92 bin Türkçe kelime yer alırken, 1945'te Türk Dil Kurumu'nun yayınladığı Türkçe Sözlük'te bu sayının 15 bine kadar düşürülmüş olması, “sadeleştirme” adı altında yapılan “kısırlaştırma” faaliyetinin bâriz bir misâlidir. Meselâ, Türkçe karşılığı “savaş” deyip bunu kâfi sayarak, bakınız kaç kelime millet hâfızasından kazınmaya çalışılmış ve sonra da unutulmaya terk edilmiştir: Harp, muhârebe, cidâl, mücâdele, cihâd, mücâhede, cenk, mudâ-rabe, mübâreze, mukâtele...

Hâlbuki bu kelimelerin her biri farklı bir mânâ inceliğine sahiptir. Onların yerine sadece “savaş” kelimesini kullandığımızda, pek çok mânâ zenginliklerini yitirir, hattâ onları düşünemez hâle geliriz.

Aynı şekilde; müteveffâ, müteveffiye, merhum, merhûme, meyyit, meyyite, mevtâ, maslup, maktul kelimeleri unutturulup sadece “ölü” ke-

limesi kullanılıyor. Bu, canlı bir dili zayıflatıp ölüme terk etmekten başka bir şey değildir! Bu nevî misalleri çoğaltmak mümkündür. Aslında Osmanlı Türkçesine karşı işlenen bu cinayetin yegâne maksadı, yeni nesillerin derin İslâmî tefekkür kâbiliyetini ortadan kaldırmaktır. Yani Kur'ân ve ondan doğan tefekkürü hedef almaktadır. Bilhassa Kur'ân kültüründen gelen kelimeleri çıkarıp, yerine mânâyı tam ifâde edemeyen, Türk dilinin kâidelerine uymayan, anlaşılması güç kelimeleri koymaları bunu göstermektedir.

Nakledildiğine göre Roma İmparatoru Sezar bir konuşmasında uydurma bir kelime kullanır ve bunu birkaç kez tekrarlar. Âyandan biri hükümdarın sözünü keserek memleket diline hürmet etmesini rica eder. Bir diğeri ona şöyle der:

“Bahis mevzu ettiğin kelime, tatalım ki memleket dilinden değildir. Fakat mademki, Roma İmparatorunun ağzından çıkmıştır, artık memleketli olmuştur.” Diğeri buna şu cevabı verir: “Sezar! Sen dilediğin insanlara Roma vatandaşlığı sıfatı verir, mevki ve rütbe ihsan edersin. Fakat memleket dilinden olmayan (uydurma) bir kelimeye Romalı olma hakkını veremezsin.”

Bin yıldır kullanarak millî bünyemize kattığımız, fikir dünyamızın temel taşı hâline gelmiş ve hâlâ kullanılmakta olan “hayat” dolu kelimelere eski damgası vurup, yerine “yaşam” kelimesini yerleştirmeye çalışmak, Türkçeleştirmek değil, olsa olsa dilimizi diri diri mezara gömmektir. Böyle misaller saymakla bitmez. Meselâ; “imkân” yerine “olanak”, “ihtimal” yerine “olasılık”, “hâkim” yerine “yargıç”, birbirinden farklı mânâ inceliklerine sahip “ihtilâl”, “inkılâp” ve “ıslahat” gibi kelimeleri topyekün atıp yerine “devrim” kelimesini uydurmak, Türk diline hizmet etmek değil, bilâkis ihânet etmek demektir. Bir mütefekkir şöyle der: “Bir milleti değiştirmek istiyorsanız, önce kelimelerini değiştirin!”

Bu sebeple dinden uzaklaştırma siyâseti tâkip edenlerin en mühim vâsıtası dâimâ dil olmuş, yani ondan dînî kelimeleri ayıklamak olmuştur. Zira insanlar -daha önce de ifâde ettiğimiz gibi- kelimelerle düşünürler. Mefhumları ve kelimeleri azaltılmış, kısırlaştırılmış ve çarpıtılmış bir “dil” ile derin İslâmî ve millî tefekkürün heyecan ufuklarına açılmak aslâ mümkün değildir. Bu yapılmadıkça da, davranış ve duygularımızın temelini teşkil eden tefekkür cılızlaşır ve gönül ufku daralır. Sihatli fikirler üretemeyen sığ ve kısır bir tefekkür ile de millî ve mânevî bünyemize kasteden zararlı akımlara karşı durulamaz. Bu sebeple gençlerimiz, Os-

manlı Türkçesini öğrenmekle, millî ve dinî edebiyatımızın engin tefekkür âlemine açılabilme bahtiyarlığına nâil olacaktır inşaallah. Zira “Din, dilde yaşar ve yaşanan dile gelir.”

Mesela mü'min bir âilede, bir çocuk dünyaya geldiğinde; “Allah hayırlı uzun ömürler versin, sâlih evlât olsun, hayru'l-halef (değerlerinize en güzel şekilde sahip çıkan biri) olsun!” denir. Hasta ziyaret edildiğinde; “Allah şifâlar versin, çektikleriniz günahlarınızın affına ve derecenizin yükselmesine vesîle olsun!” denir. Ölünün yakınlarına; “Allah rahmet eylesin, mekânı cennet olsun!” denir, hepimizin Allâh'a kavuşacağı hatırlatılır. Yola çıkan; “Allâh'a ısmarladık!” der, uğurlayan “selâmet” diler, yolcu sefer duâsını okur. İstirahata çekilen duâ eder, uyanan şükreder, bir işe başlayan besmele çeker, ilk alış-veriş yapıldığında; “Siftah senden bereket Allah'tan.” denir.

Bir mü'minle karşılaşan, önce selâm verir, karşısındaki de selâm alır... Bu örnekleri alabildiğine çoğaltabiliriz. Unutmayalım ki bizler, ecdâdımızın millî ve mânevî değerleriyle bütünleşebildiğimiz zaman, onların bıraktığı mukaddes emânetleri şerefle taşıyabiliriz. Ancak bu şekilde kendimize has millî ve mânevî şahsiyetimizi yaşatmış oluruz.”

Osman Nuri Topbaş

KARIŞTIRILAN/YANLIŞ ANLAMDA KULLANILAN KELİMELER			
Adem	Yokluk	Âdem	İnsan
Ademiyet	Yokluk	Âdemiyet	İnsanlık
Adet	Sayı	Âdet	Gelenek
Aktör	Erkek sanatçı	Aktris	Kadın sanatçı
Âhize	Telefon parçası	Avize	Tavana asılan aydınlatma
Akit	Sözleşme	Âkit	Bağıtçı (Sözleşme yapan)
Ala	Karışık renkli	Âlâ	Çok iyi
Alâka	İlgi, gönül bağı	İlişki	Karşılıklı bağlantı, temas
Alem	Bayrak, sancak direği	Âlem	Evren, dünya
Ali	Özel ad	Âli	Yüce, yüksek
Alîm	Bilen	Âlim	Bilgin
Ama	Lakin	Âmâ	Görmeyen
Aşık	Ayak bileğindeki kemik	Âşık	Sevdalı, çok seven
Atrf	İlişkili bulma, gönderme	Âtrf	Meyleden, bağlayan
Atıl	İleri atlamak	Âtıl	İşe yaramaz
Ayan	Belli, açık	Âyan	İleri gelenler
Ayırım	Ayırma işi	Ayırım	Eşit davranışta bulunmama
Azımsamak	Az görmek, az bulmak	Küçümsemek	Değer vermemek, küçük görmek
Bağlı	Bir bağ ile tutturulmuş olan	Bağımlı	Özerkliği olmayan, tabi, müptela
Batın	Karın, kuşak	Bâtın	Gizli, görünmeyen
Balerin	Bale yapan kadın sanatçı	Balet	Bale yapan erkek sanatçı
Beraat	Aklanma	Berat	Devletçe verilen belge
Biçem	Üslup	Biçim	Bir nesnenin dıştan görünüşü, şekil
Bilakis	Tam tersine, aksine	Bilhassa	Özellikle
Bütün	Eksiksiz, tam	Tüm	Bir şeyin bütünü, tamamı
Çekimser	Tarafsız, kararsız	Çekingen	Ürkek, tutuk

Çelişki	Çelişme, tenakuz	İkilem	Çoğunlukla iki seçenektan birini seçmekte zorlanma
Çözmek	Bağlı, düğümlü olanı açmak	Çözümlemek	Tahlil etmek, analiz etmek
Doğma	Bir görüşün, sorgulanamaz gerçek olarak kabul edilmesi	Doğma	Doğma işi, ortaya çıkan
Dahi	Bağlaç	Dâhi	Olağanüstü yeteneği olan
Dalâlet	Doğru yoldan ayrılma	Delâlet	Kılavuzluk, yol gösterme
Deyim	Söz öbeği, tabir	Deyiş	Söyleme işi
Duygu	Duyularla algılama, his	Duyu	5 duyu organıyla algılama yeteneği
Ehil	Bir işte yetkili olan, yeterli	Ehli	Evcil
Emir	Komut	Emîr	Şehir, ülkenin başı
Etken	Etki eden şey, faktör	Etkin	Hareketli, işleyen, etkili, faal, aktif
Eyer	Binek hayvanların sırtına konulan	Eğer	Şartlı cümlelerin başına getirelen kelime
Fani	Gözün algıladığı ışık şiddeti	Fâni	Ölümlü, gelip geçici
Gurup	Gün batımı	Grup	Küme
Hakîm	Her şeyi bilen	Hâkim	Egemenliği yürüten
Hakîmâne	Bilgece	Hâkimâne	Buyururcasına, hükmedercesine
Hala	Babanın kız kardeşi	Hâlâ	Şimdiye kadar
Halk	İnsan topluluğu	Hâlk	Yaratma
Halel	Bozma, bozukluk	Helâl	Dinin kurallarına aykırı olmayan
Hal Edilme	Tahtan indirilme	Hâl	Durum, vaziyet
Hâlletmek	Çözüm yolu bulmak	Hal'etmek	Tahttan indirmek
Haya	Er bezi	Hayâ	Ütanma duygusu
Irak	Ülke adı	ırak	Uzak
Isı	Sıcaklığın artmasına yol açan fiziksel enerji	Sıcaklık	Sıcak olan bir şeyin durumu, hararet
İlgili	İlgisi olan, alakalı	İlişkin	İlişği olan,
İndirmek	Yukarıdan, yüksekte aşığı indirmek	İndirmek	Daha kolay, yalın duruma getirmek

Yanlış Anlamda Kullanılan Kelimeler ve Telaffuz Hataları

Îsâl	Ulaştırma	İshal	Sulu dışkı
İlâ	... den ... e kadar	ile	Bağlaç
İltica	Siğınma	İrtica	Gericilik
Kâbil	Olanaklı	Kabil	Türlü, gibi, benzer
Karşın	Gerekenin veya mantığın tersine olarak	Karşılık	Bir davranışın karşı tarafta uyandırdığı başka davranış, mukabele
Kabahat	Uygunsuz, yakışsız davranış	Suç	Yasalara, ahlâk kurallarına aykırı davranış
Kaplı	Kaplanmış olan	Çevrili	Çevrilmiş, kuşatılmış
Kar	Yağış	Kâr	Kazanç
Kargaşa	Düzen bozukluğu, anarşi	Karmaşa	1. Karmaşık olma durumu. 2. Kompleks.
Katil	Öldürme	Kâtil	Öldürme işini yapan
Klinik	Hastanın muayene edildiği yer	Poliklinik	Hastalıkların ön tanılarının ve ayakta tedavilerinin yapıldığı klinik
Komita	Siyasî bir amaç için silâh kullanan gizli topluluk	Komite	Alt kurul, encümen, komisyon
Konsantre	Yoğun	Konsant-rasyon	Dikkat toplama
Kurgu	Bir şeyin zembereğini kurmak için kullanılan araç, anahtar	Kurmaca	Olmadığı hâlde varmış gibi tasarlanmış, kurgulanmış, tasarlanmış
Kuruluş	Topluma hizmet amacı ve göreviyle kurulan her şey	Kurum	Müessese, tesis
Lâf	Lâkırda; yararı olmayan konuşma	Söz	Sözcük, sözcük dizisi
Lam	Mikroskopta kullanılan cam	Lâm	Arap alfabesinin 23. harfi
Lâik	Devlet ve din işlerini ayrı tutan	Lâyık	Bir şeyi elde etmeye hak kazanmış olan
Mahkeme	Yargılama yapılan yer	Muhakeme	Yargılama
Mahsur	Sarılmış, kuşatılmış	Mahzur	Sakinca
Maiyet	Üst görevlinin yanında bulunan kimseler	Mahiyet	Nitelik, vasıf, öz, asıl, iç yüz
Mani	Ruh, ruh hastalığı	Mâni	Bir şeyin yapılmasını önleyen şey, engel

Mâsumiyet	Masumluk	Mâsuniyet	Korunmuş olma durumu
Matine	Gündüz gösterisi	Suare	Gece gösterisi
Merhum	Ölmüş müslüman erkek	Merhume	Ölmüş müslüman kadın
Meşruiyet	Meşruluk	Meşrutiyet	Yönetim biçimi
Meteor	Uzayda dolaşan taş parçaları	Meteorit	Yere düşen gök taşı
Metîn	Dayanıklı, metanetli	Metin	Kelimeler bütünü
Mülteci	Siğınmacı	Mürteci	Yeni düzene karşı direnen
Muhabere	Haberleşme, yazışma	Muharebe	Savaşta çarpışmalardan her biri
Mevhum	Gerçekte olmayıp var sanılan	Mefhum	Kavram
Mütehassis	Uzman	Mütehassis	Duygulanmış
Mütevazı	Alışakgönüllü	Mütevazi	Birbirine paralel olan
Muhasebe	Hesap işleri ile uğraşma	Musahabe	Söyleşi, sohbet
Masuniyet	Korunmuş olma durumu	Masumiyet	Masumluk
Mevhum	Gerçekte olmayıp var sanılan	Mefhum	Kavram
Muhabere	Haberleşme, yazışma	Muharebe	Savaşta çarpışmalardan her biri
Nakil	Bir yerden alıp başka bir yere iletme, aktarma	Nâkil	Anlatan, hikâye eden
Natır	Kadınlar hamamında müşterileri yıkayan kadın.	Tellâk	Hamamda insanları keseleyip yıkayan erkek
Nâzım	Düzenleyen	Nazım	Söyleyiş
Nefis	Çok güzel	Nefis (Nefs)	Öz varlık, kişilik
Nüfus	Kişilerin oluşturduğu toplam sayı	Nüfuz	Söz geçirme, güçlü olma
Nicelik	Bir şeyin azalıp çoğalabilen durumu, miktar	Nitelik	Bir şeyi diğerinden ayıran özellik, vasıf
Nesnel	Taraf tutmadan inceleme yapan, hüküm veren, objektif	Öznel	Bireyin duygu ve düşüncelerine dayanan, subjektif
Olanaklı	Olma ihtimali bulunan	Olası	Görünüşe göre olacağı sanılan

Oldukça	Olabilirdiğince	Çok Çok Fazla	Sayı, güç bakımından fazla, büyük, aşırı olan
Öneri	Bir sorunu çözmek üzere öne sürülen görüş, düşünce	Önerti	Şartlı bir önermenin şartı anlatan ön bölümü
Öğrenim	Gerekli bilgi elde edilmesi amacıyla yapılan çalışma, tahsil	Öğretim	Belli bir amaca göre gereken bilgileri verme işi, talim, tedrisat
Para	Devletçe bastırılan, üzerinde değeri yazılı kâğıt veya metalden ödeme aracı,	Ücret	İş gücünün karşılığı olan para veya mal
Sadır	Göğüs, sine	Sâdır	Çıkan, görünen
Son	İlk karşıtı	Sonuç	Netice
Özel	Hususi, devlete değil, kişiye ait	Özgü	Özellikleri birine veya bir şeye ait olan
Ölçü	Bir niceliği, o nicelik için kabul edilmiş birimlerden birine oranlayarak değerlendirme	Ölçüt	Bir yargıya varmak veya değer vermek için başvurulan ilke, kıstas, kriter
Sanat	Bir duygu, tasarı, güzellik gibi ifadelerin anlatımında kullanılan yöntemlerin tamamı veya ortaya çıkan üstün iş, üretim	Zanaat	Öğrenimle birlikte deneyim, beceri ve ustalık gerektiren iş, sınaat
Sari	Hint kıyafeti	Sâri	Geçici, başkasına geçen
Sanayi	Ham maddeleri işlemek için kullanılan yöntemlerin ve araçların bütünü	Sinaî	Sanayi ile ilgili, endüstriyel
Sanık	Suçlu olduğu sanılan kimse	Suçlu	Suç işlemiş kimse
Sorgu	Sorma işi	Soru	Bir şey öğrenmek için yöneltilen söz
Söylem	Söyleyiş, söyleniş	Söylence	Efsane
Seri	Herhangi bakımdan bir bütün oluşturan şeylerin tümü	Serî	Hızlı

Sukut	Aşağı inme, düşme	Sükût	Susma, sessizlik
Sûni	Yapay	Sünni	Sünnet ehlerinden olan kimse
Süre	Zaman aralığı, müddet	Süreç	Zaman içinde tekrarlanan, ilerleyen, gelişen olay ve hareketler dizisi
Şûra	Danışma kurulu	Şura	Şu yer
Tâbi	Bağımlı, bağlı	Tabii	Doğal
Tahdit	Sınırlama, çevresini daraltma	Tehdit	Gözdağı verme
Tahribat	Yıkıp bozma, harap etme	Tahrifat	Bir şeyin aslını bozma, değiştirme
Taktir	Damıtma	Takdir	Beğenme, değer verme
Tefriş etmek	Döşemek	Teşrif etmek	Şereflandırmek, onurlandırmak
Temiz	Kirli, pis olmayan	Temyiz	Mahkemelerce verilen kararın kanun ve usul yönünden incelenmesini sağlayan yasal yol
Tasfiye	İşe son verme, ayıklama	Tavsiye	Öğütleme, yol gösterme
Teskere	Sedye	Tezkere	Pusula, resmi evrak
Teamül	Bir yerde öteden beri olagelen davranış	Temayül	Bir tarafa eğilme, meyiletme
Tellak	Hamamda keseleyen kişi	Tellal	Herhangi bir şeyi, halka duyurmak için yüksek sesle bağırان kimse
Tevsi	Genişletme, yayma	Tevzi:	Dağıtma
Tribün	Maç seyredilen yer	Türbin	Bir akışkanın hareket enerjisiyle dönerek çalışan araç
Uğraş	İş meslek	Uğraşı	Uğraşılan şey, meşgale
Uhde	İş, görev	Ukde	İçte dert olan
Vâris	Mirasçı	Varis	Damar genişlemesi
Vâkıa	Olgu	Vâkıâ	Gerçi, her ne kadar
Vâsî	Geniş, engin	Vasî	Vasiyeti yerine getiren
Yar	Uçurum	Yâr	Sevgili
Yad	Yabancı	Yâd	Anma
Yayım	Kitap, gazete gibi okunacak şeylerin basılıp dağıtılması	Yayın	Basılıp satışa çıkarılan kitap, gazete vb.

Yakın	Az bir ara ile ayrılmış olan (zaman veya yer), uzak karşıtı	Yaklaşık	Gerçek değeri ve miktarı değil, ondan az fazla veya eksik bir niceliği gösteren, aşağı yukarı bir değerlendirme yapılarak bulunan
Yakından	Yakın bir yerden	Yakinen	Kesin olarak, iyice
Yaşam	Ömür, hayat	Yaşantı	Yaşanılardan sonra kişide kalan şey
Vakıf	Bir hizmetin gelecekte de yapılması için resmî bir yolla ayrılarak bir topluluk veya bir kimse tarafından bırakılan mülk, para	Vâkıf	Bilen, farkında olan
Ya da	Seçeneği, çeşitliliği veya tercihi belirten bir söz	Veya	Aynı değerinde tutulan iki şeyi anlatan kelimelerden ikincisinin önüne getirilen söz
Yönetmelik	Bir kuruluşun çalışma yöntemini belirleyen kuralların tümü	Yönetmenlik	Yönetmen olma durumu
Yoksul	Geçinmekte çok sıkıntı çeken kimse, fakir	Yoksun	Belli bir şeyden kendisinde olmayan, belli bir şeyin yokluğunu çeken, mahrum.

ANLAMCA KARIŞTIRILAN KELİME ALIŞTIRMASI

Kelimelerin doğru manalarını bulunuz. Cevaplarını tablodan karşılaştırınız.

- Hangisi *yokluk*, hangisi *insan* anlamında kullanılır?
Adem Âdem
- Hangisi *karişık renkli*, hangisi *çok iyi anlamında* kullanılır?
Âlâ Ala
- Hangisi *evren*, hangisi *bayrak* anlamında kullanılır?
Alem Âlem
- Hangisi *belli açık*, hangisi *ileri gelen* anlamında kullanılır?
Ayan Âyan
- Hangisi *gizli*, hangisi *kuşak* anlamında kullanılır?
Batın Bâtın

6. Hangisi *şekil*, hangisi *üslup* anlamında kullanılır?
Biçem Biçim
7. Hangisi *özellekle*, hangisi *aksine* anlamında kullanılır?
Bilakis Bilhassa
8. Hangisi *eksiksiz*, hangisi *bir şeyin bütünü* anlamında kullanılır?
Bütün Tüm
9. Hangisi *çelişme (tenakuz)*, hangisi *iki seçenekten birini seçmede sorun* anlamında kullanılır?
Çelişki İkilem
10. Hangisi *kılavuzluk*, hangisi *doğrudan ayrılma* anlamında kullanılır?
Dal'alet Del'alet
11. Hangisi *sığınma*, hangisi *gericilik* anlamında kullanılır?
İltica İrtica
12. Hangisi *kuşatılmış*, hangisi *sakınca* anlamında kullanılır?
Mahsur Mahzur
13. Hangisi *kavram anlamında*, hangisi *var sanılan* kullanılır?
Mevhum Mefhum
14. Hangisi *savaş*, hangisi *haberleşme* anlamında kullanılır?
Muhabere Muharebe
15. Hangisi *sığınmacı*, hangisi *düzene direnen* anlamında kullanılır?
Mülteci Mürteci
16. Hangisi *uzman*, hangisi *duygulanmış* anlamında kullanılır?
Mütehassis Mütehassis
17. Hangisi *paralel* hangisi *alçakgönüllü* anlamında kullanılır?
Mütevazı Mütevazi
18. Hangisi *tarafsız karar veren (objektif)*, hangisi *bireyin duygu düşüncelerine dayanan (sübjektif)* anlamında kullanılır?
Nesnel Öznel
19. Hangisi *özellik (vasıf)*, hangisi *miktar, sayı* anlamında kullanılır?
Nicelik Nitelik

20. Hangisi *bilgi edinme (tahsil)*, hangisi *talim (tedrisat)* anlamında kullanılır?
Öğrenim Öğretim
21. Hangisi *yıkıp bozmak (harap etmek)*, hangisi *bir şeyin aslınıbozma* anlamında kullanılır?
Tahribat Tahrifat
22. Hangisi *damıtma*, hangisi *beğenme* anlamında kullanılır?
Taktir Takdir
23. Hangisi *öteden beri olagelen davranış*, hangisi *bir tarafa eğilme (meyletme)* anlamında kullanılır?
Teamül Temayül
24. Hangisi *şereflelendirmek*, hangisi *döşemek* anlamında kullanılır?
Tefriş etmek Teşrif etmek
25. Hangisi *resmi evrak*, hangisi *sedye* anlamında kullanılır?
Teskere Tezkere
26. Hangisi *iş, görev*, hangisi *içe dert olan* anlamında kullanılır?
Uhde Ukde
27. Hangisi *vasiyet veren*, hangisi *geniş, engin* anlamında kullanılır?
Vâsi Vasi
28. Hangisi *toplum yararına kurulan*, hangisi *bilen, farkında olan* anlamında kullanılır?
Vakıf Vâkıf
29. Hangisi *sevgili*, hangisi *uçurum* anlamında kullanılır?
Yar Yâr
30. Hangisi *yabancı*, hangisi *anma* anlamında kullanılır?
Yad Yâd

YAYGIN OLARAK YANLIŞ KULLANILAN KELİME TABLOSU

Aşağıdaki kelimelerden yanlış bildiklerinizi, *yazarak ve okuyarak* çalışınız. Tabloda, “^” şapka işareti (yerine göre) , *inceltme veya uzatma* olarak; “:” ikinokta üstüste işareti, *uzatma* olarak kullanılmıştır.

A HARFİ			
DOĞRU	YANLIŞ	DOĞRU	YANLIŞ
Abdest	Abtes	Akrânı	Akranı
Âbidin	Abidin	Akrabâ	Akra:ba
Acâyip	Acaip	Aksanı	Aksa:nı
Abuk sabuk	Abuk subuk	Aktör	Aktor
Acente	Acenta	Akupunktur	Akapunktur
Adale	Adele	Alabora	Alobora
Âdem	Adem	Alârm	Alarım
Ademimerkeziyet	A:demimerkeziyet	Âlbüm	Albüm
Âdile	Adile	Âlfabe	Alfa:be
Âfâkî (ince ı)	A:faki	Âlp Dağları	Alp Dağları
Âferin	Aferim	Alp Bey	Âlp Bey
Aforoz	Afaro <td>Aldırmazlık</td> <td>Aldırmamazlık</td>	Aldırmazlık	Aldırmamazlık
Afgan	Afganlı	Alelâ:de	Alâlâ:de
Ahbap	Ahpap	Alerji	Allerji
Âhize	Ahize	Aleykümselem	Aleyküm selam
Ahkâm	Ahkam	Almazlık	Almamazlık
Ahlâ:kı	Ahlâğı	Altmış	Atmış
Âile	A:yile	Âit	A:yit
Ajitasyon	Acitasyon	Amacıyla	Amaciyle
Akabinde	Aka:binde	Âmâde	Ama:de
Âkîbet (ince ı)	Akibet; A:kibet	Ambalaj	Anbalaj
Âkil	Akil	Ambulâns	Ambülans
Amfi	Anfi	Amerika	Amarika
Ameliyathane	Amaliyathane	Âsâyış	Asayış
Âmir	Amir	Asfalt	Asvalt
Amortisör	Amartisör	Asgarî	Askari

Ampül	Ampul	Aşağı	Aşşağı
Anahtar	Anartar	Aşçı	Ahçı
Anane	Ana:ne	Aşîret	Aşiret
Anatomi	Anotomi	Ataş	Ataç
Anekdöt	Anektot	Ataşe	Ateşe
Ansiklôpedi	Ansiklopedi		
Anlamazlık	Anlamamazlık	Atölye	Atelye
Antrenman	Antreman	Aut	Avut
Antrenör	Antranör	Avukat	Avkat
Antrparantez	Antiparantez	Ayar	A:yar
Aperitif	Aparatif	Âzâ	Aza
Arazöz	Arozöz	Azamet	Aza:met
Arife	Arefe	Âzat	Azat
Art arda	Ardarda	Âzamî	Aza:mî
Aritmetik	Aritmatik	Âzerbaycan	Azerbaycan
Artist	Artiz, artis	Âzerî	Azeri
Arzuhâl	Arzuhal	Azap/Aza:bı	A:zap/Azabı
Asabî	Asabi	Ayrıyeten	Ayrıca
Asâlet	Asalet		
B HARFİ			
DOĞRU	YANLIŞ	DOĞRU	YANLIŞ
Bakâya	Bakaya	Bîhaber	Birhaber
Bâkî (İnce ı)	Baki	Bilfiil	Birfiil
Bakiye	Ba:kiye	Billûr	Billur
Bayram	Baryam	Bilmezlik	Bilmemezlik
Bedâva	Bedava	Bilûmum	Bilimum
Benimle	Benle	Bilmukabele	Birmukabele
Benzeri	Benzeri:	Binmek	Pinmek
Beynelmilel	Beynelminel	Birâder	Bila:der
Bisiklet	Pisiklet	Boy bos	Boy pos
Bisküvi	Pisküvit	Börek	Bö:rek
Bitap düşmek	Bitap düşmek	Branş	Bıranş
Blök	Bilök, Blok	Briyantın	Biryantin
Blöknot	Biloknot	Bugünkü	Bugünki
Blûcin	Bilucin	Buradaki	Burada:ki

Blûz	Buliz, Bluz	Bûse	Buse
Bîçâre	Bîça:re		
C-Ç HARFİ			
DOĞRU	YANLIŞ	DOĞRU	YANLIŞ
Câiz	Caiz, Cayiz	Ciddî	Citti, Ciddi
Cambaz	Canbaz	Coğrâfi	Coğrafi
Câzibeli	Cazibeli	Cumhurbaşkanı	Cumhurbaşkanı
Cengâ:ver	Cenga:ver	Çayhane	Çayane
Cereyan	Ceryan	Çikolata	Çukolata
Civa	Civa	Çünkü	Çünki
D HARFİ			
DOĞRU	YANLIŞ	DOĞRU	YANLIŞ
Dahi (de da eki)	Da:hi	Dergâh	Dergah
Dakîka	Dakika, Dakka	Devalüasyon	Develüasyon
Dershane	Dersane	Dinozor	Dinazor
Defile	Defi:le	Diplôma	Diploma
Darülaceze	Darülacize	Direkt	Direk
Dekorasyon	Dekarasyon	Distribütör	Distribitör
Dekorator	Dekarator	Doküman	Döküman
Demagoji	Demogoji	Dolayı	Dola:yı
Demokrasi	Demokra:si	Döviz	Dövüz
Deodorant	Deodoran	Duymazlık	Duymamazlık
Deplâsman	Deplasman	Dükkân	Dükkan
Depozito	Depozit	Düzine	Düzi:ne
Depresyon	Deprasyon		
E HARFİ			
DOĞRU	YANLIŞ	DOĞRU	YANLIŞ
Eczane	Ezzane	Erzâkı	Erzağı
Efsâne	Evsa:ne	Egzoz	Egzos, Eksos
Ekôl	Ekol	Ekibi	Eki:bi
Eksantrik	Egzantrik	Eskrim	Eskirim
Ekstra	Ekistra	Esprî	Espiri
Elâ:	Ela:	Eşantiyon	Aşantiyon
Emsâl	Emsal	Eşek	Eşşek
Entelektüel	Entellektüel	Eşkâl	Eşkal, Eşgâl

Entresan	Entrasan	Eşkîyâ	Eşkiya:
Erkân	Erkan	Eşofman	Eşortman
Erozyon	Erezyon	Eviye	Eveye
F HARFİ			
DOĞRU	YANLIŞ	DOĞRU	YANLIŞ
Fâcia	Facia; Fa:ciya	Fevkalâ:de	Fevkalade
Falan	Felan	Figan	Figân
Fâni	Fani	Film	Filim
Fantezi	Fantazi	Fiyat	Fiat
Fâsıla	Fasıla	Filût	Fülût
Fâsit daire	Fasit daire	Fizikî	Fiziki
Fayton	Payton	Fin	Finli
Fermuar	Fermar	Flâma	Flama
Feshetmek	Fesetmek	Flôresan	Florasan
G HARFİ			
DOĞRU	YANLIŞ	DOĞRU	YANLIŞ
Gangster	Gangaster	Göbeğinde	Göbeğinde
Gardırop	Gardolap	Gökhan	Gökân
Gazap/Gazabı	Ga:zap/Gaza:bı	Gömlek	Gölmek
Gazete	Gaste	Gûyâ	Güya, Göya
Geometri	Gometri	Gramofon	Gromofon
Glôbâl	Global		
H HARFİ			
DOĞRU	YANLIŞ	DOĞRU	YANLIŞ
Hâcettepe	Hacettepe	Hatırı sayılır	Hatırı sayılır
Hâdise	Hadise	Hati:ce	Hatice
Hafriyat	Harfiyat	Hayır	Ha:yır
Hakem	Ha:kem	Hemşire	Hemşi:re
Hakîkaten	Hakikaten, Hakkaten	Herkes	Herkez, Herkeş
Hakîkî	Hakiki	Hemşehri	Hemşeri
Hakkâ:ri	Hakka:ri	Heyecan	Heycan
Hâlâ	Ha:la	Hıristiyan	Hiristiyan
Hâlbuki	Hâlbuki	Hibe	Hi:be
Halîm	Halim (İsim)	Hikâ:ye	Hikaye
Hâlîl	Halit	Hint	Hintli

Halk	Ha:lk, Haluk	Hoparlör	Hoporlör
Halüsinasyon	Halisinasyon	Huku:ka	Hukuğa
Hrikul:de	Harkulde	Hl:sa	Hlusa:
Hapşırmak	Hapşurmak	Hlya	Hlya
Harem selamlık	Haremlik selamlık	Hsnniyet	Hsniyet
Hatıra gelmek	Ha:tıra gelmek	Hkmet	Hkmet
Htralar	Ha:tıra:lar		
I-İ HARFİ			
DOğRU	YANLIş	DOğRU	YANLIş
Irak'a	Irağa	ln	ln
Islhı	slahı, Islahı	llzyon	lizyon
Istakoz	stakoz	mtihan	mtahan
Izdirap	Istırap	nisiyatif	nsiyatif
cat	cat	nklp	nkilp
çtim	ştima	skambil	skmbil
ddi	idda	skn	skan
ddinme	ddaname	skonto	skonto
ftihar	ftahar	slm	slam
ka:metgh	k:metgh	sl:mi:	sla:mi
stanbul	stambul	tibriyla	tibariyle
stif	sti:fa	tiraz	tiraz
stihbrt	stihba:rat	Švedi	Švedi:
stihkm	stihkam	thafen	tafen
tibren	tiba:ren	zolsyon	zalasyon
J HARFİ			
DOğRU	YANLIş	DOğRU	YANLIş
Jimnastik	Jimnastik-Jimlastik	Jelatin	Celatin
Jandarma	Candarma	Jeton	Ceton
K HARFİ			
DOğRU	YANLIş	DOğRU	YANLIş
Ka:bil değil	K:bil değil	Kapitlasyon	Kapitilasyon
K:bus	Kabus	Kelime	Keli:me
K:hin	Ka:hin	Kerli ferli	Kelli fellı
K:mil	Ka:mil	Keşke	Keşki
K:muran	Kamuran	Kılavuz	Kılağuz

Yanlış Anlamda Kullanılan Kelimeler ve Telaffuz Hataları

Kâ:se	Ka:se	Kırâathâne	Kırathane
Ka:til	Katıl	Kibrit	Kiprit
Kâ:tip	Ka:tip	Kilitlemek	Kitlemek
Kâ:zım	Ka:zım	Kimyâsal	Kimyasal
Kabile	Kabi:le	Kirpi	Kipri
Kabine	Kabi:ne	Köprü	Körpü
Kâğıt	Kağıt	Kirpik	Kiprik
Kâkül	Kahkül	Klâsör	Klasör
Kahvaltı	Ka:valtı	Klôr	Klor
Kahve	Ka:ve	Kolej	Kollej
Kalemşor	Kalemşör	Koleksiyon	Kolleksiyon
Kampanya	Kanpanya	Kolektif	Kollektif
Kaparo	Kaporo	Kolonya	Kolanya
Kapüşon	Kapşon	Komiser	Komser
Karakter	Karekter	Komodin	Komidin
Karamel	Karemel	Kompozisyon	Konpozisyon
Karate	Karete	Kompozitör	Konpozitör
Karikatür(ist)	Karükatür(ist)	Kompresör	Konpresör
Karnabahar	Karnıbahar	Komünikasyon	Kominikasyon
Katarakt	Katarak	Komünist	Kominist
Katıl Zanlısı	Ka:til Zanlısı	Komünizm	Kominizm
Kavanoz	Kavonoz	Konsensüs	Konsansüs
Kayısı	Kaysı	Konservatif	Konservativ
Kıraathane	Kırahatane	Kontör	Kontür
Kitabevi	Kitapevi	Konservatuvar	Konservatuar
Kondisyon	Kondüsyon	Kravat	Gravat
Kontrolü	Konturolü	Kupür	Küpür
Kopya	Kopye	Kurdele	Kurdelâ
Koreografi	Kareografi	Kuvöz	Küvez
Kosova	Kosava	Külôt	Kilot
Kozmetik	Kozmatik	Kulüp	Klüp
L HARFİ			
DOĞRU	YANLIŞ	DOĞRU	YANLIŞ
Lâ:kayıt	La:ka:yıt	Lisans	Li:sans
Lâbirent	Labirent	Lise	Li:se

Lâboratuvar	Labaratuar	Lôca	Loca
Lâ:civert	Lacivert	Lôdos	Lodos
Lâ:des	La:des	Lôhusa	Loğusa
Lâf	Laf	Lôjistik	Lojistik
Lâik	Lâ:yik	Lôjman	Lojman
Lâkap	Lâ:kap	Lôkanta	Lokanta
Lâke	Lake	Lôkavt	Lokavt
Lâkırdı	Lakırdı	Lôkma	Lokma
Lâla	Lala	Lôkomotif	Lokomotif
Lâmba	Lamba	Lôkum	Lokum
Lâ:net	Nâlet; La:net	Lôndra	Londıra
Lâpa	Lapa	Lôr	Lor
Lâstik	Lastik	Lôsyon	Losyon
Lâv	Lav	Lôş	Loş
Lâvabo	lavabo	Lûgat	Lûgat
Lâvanta	Lavanta	Lûtfen	Lûtfen
Lâ:zım	La:zım	Lûtfi	Lûtfü
Levha	Levha:	Lûtufkâr	Lûtufkar
Lîme	Lime	Lûzum/Lûzu:mu	Lûzum/Lûzumu
Lisan	Li:san		
M HARFİ			
DOĞRU	YANLIŞ	DOĞRU	YANLIŞ
Maalesef	Ma:lesef	Menfaat	Menfeat
Mahcup	Mahçup	Menopoz	Menapoz
Mahkûmiyet	Mahkûmiyet	Menüsküs	Minüsküs
Mahlûkat	Mahlûkat	Mera:kı	Merağı
Mahzun	Mahsun	Merhaba	Meraba
Mahsus	Ma:sus	Merhale	Merha:le
Mahvetmek	Mahfetmek	Merhem	Melhem
Maiyet	Ma:iyet	Mermi	Mermi:
Makam	Ma:kam	Meryem	Meyrem
Makine	Makina	Meskûn	Meskûn
Makosen	Mokasen	Meşale	Meşa:le
Maksadı	Maksa:dı	Meteorolôji	Metoroloji
Maktûl	Maktûl	Mevkî (İnce ı)	Mevki

Yanlış Anlamda Kullanılan Kelimeler ve Telaffuz Hataları

Mali Porte	Mali Portre	Mevtâ	Mefta
Mâlûl	Ma:lûl	Meydana	Meyda:na
Mânâ	Ma:na	Meyve	Meyva
Manipülâsyon	Manipilasyon	Mîlat	Milat
Mantalite	Mantelite	Minibüs	Münübüs
Mâru:zâtı	Ma:zu:ratı	Miting	Mi:ting
Marul	Ma:rul	Mizaç/Miza:cı	Mi:zaç
Matematik	Matamatik	Mizah	Mi:zah
Materyalist	Metaryalist	Motosiklet	Motorsiklet
Maydanoz	Maydonoz	Mozaik	Mozayik
Meclisin	Mecli:sin	Mubâyaa	Mübaya
Mefkûre	Mefkûre	Mûcize	Mucize
Mekanizma	Makanizma	Muhâcir	Muacir
Memleket	Melmeket	Muzır	Muzur
Memorandum	Memarandum	Mûteâkip	Mûtaakip
Menajer	Menejer	Mübalağa	Mübalâ
Menemen	Melemen	Mûzip	Muzip
Muasır	Muhasır	Mûda:hale	Müdale
Murdar	Mundar	Müdafaa	Müdafa
Mûsa	Musa	Müdâhale	Müdale
Mûsikî (ince L)	Musiki	Müdâvim	Müdavim
Muşamba	Muşanba	Müptelâ	Müptalâ
Mûtad	Mutad	Mürâcaat	Müracat
Mûteber	Muteber	Mürettebat	Mürettebatlar
Mûtedil	Mutedil	Mürüvvet	Mürüvet
Muvaffak	Muaffak	Mûsaade	Mûsa:de
Muvaffakiyet	Muaffakiyet	Mûsâit	Mûsayit
Muzdarip	Mustarip	Müstahak	Müstehak
Mûspet	Mûsbet	Mûtehassıs	Mûtahassıs
Muhâtap	Muhattap	Mûtevâzı	Mûteva:zi
Mûteahhit	Mûta:yit	Mûthiş	Mûtiş
Mûnis	Munis		
N HARFİ			
DOĞRU	YANLIŞ	DOĞRU	YANLIŞ
Nâçar	Naçar	Nâzım plan	Nazım plan

Nâçizâne	Nacizane	Nemâlanma	Nemalanma
Nâdide	Nadide	Nilüfer	Nülüfer
Nâhoş	Nahoş	Nispet	Nisbet
Nâmus	Namus	Nitekim	Netekim
Nasip/Nasi:bi	Na:sip	Normâl	Normal
Natürel	Naturel	Nötr	Nötür
Naylôn	Layl'on, Nalyon	Nüşa	Nüşa:
O-Ö HARFİ			
DOĞRU	YANLIŞ	DOĞRU	YANLIŞ
Oje	Oce	Orgeneral	Orgenaral
Oksijen	Okşizen	Orijinâl	Orjinal
Operasyon	Oparasyon	Önünde Sonunda	Eninde Sonunda
Operatör	Oparatör	Olaraktan	Olarak
Oradaki	Orada:ki	Onunla	Onla
P HARFİ			
DOĞRU	YANLIŞ	DOĞRU	YANLIŞ
Pâlyaço	Palyanço, Palya:ço	Piyano	Piano
Pandomim	Pandamim	Plâtonik	Pılâtonik
Panorama	Panaroma	Portmanto	Fortmanto
Pansuman	Pansıman	Prensip	Pirensip
Pantolon	Pantalon	Prim	Pirim
Paragraf	Parağraf	Priz	Piriz
Paralel	Parelel	Problem	Puroblem
Parantez	Parentez	Profesör	Profösör
Pardösü	Pardesü	Profesyonel	Profösyonel
Parlâmenter	Parlementer	Profiterol	Profitrol
Parlâmento	Parlamento	Program	Proğram
Patates	Patetes, Pattes	Projektör	Purojöktör
Pembe	Penbe	Promosyon	Promasyon
Perâkende	Parakende	Propaganda	Propoganda
Perende	Parende	Protoköl	Purotokol
Perhiz	Pehriz	Provokasyon	Provakasyon
Personel	Personeller	Provokatör	Provakatör
Peştamal	Peştemâl	Psikiyatır	Psikiyatris
Plâka	Pilaka	Plâto	Pilato

Plân	Pilan	Psikolôg	Pisikolok
Plâstik	Pilastik	Psikolôji	Piskol'oji
R HARFİ			
DOĞRU	YANLIŞ	DOĞRU	YANLIŞ
Radyasyon	Radyosyon	Rôl	Rol
Rakam	Rakkam	Rögar	Logar
Râkım	Rakım	Römorkör	Romörkör
Rakip	Ra:kip	Röportaj	Ropörtaj
Raportör	Rapörtör	Rötüş	Rütüş
Resmî Tören	Resmi Tören	Rövanş	Rovanş
Resmigeçit	Resmi: Geçit	Rutûbet	Rutubet
Restoran	Restorant	Rûyâ	Rüya
Rezervasyon	Rezarvasyon	Rûzgâr	Rüzgar
Risk	Riks	Rükû	Rüku
Repertuar	Repertuar		
S-Ş HARFİ			
DOĞRU	YANLIŞ	DOĞRU	YANLIŞ
Sabâ	Saba	Siyâsal	Siyasal
Sadâkat	Sadakat	Smokin	Simokin
Safha	Safha:	Soğan	Sovan
Sağanak	Sağnak	Sohbet	Sohpet
Sâha	Saha:	Solist	Solis
Sait	Sa:it	Spekülâsyon	Spekilasyon
Salâ:	Sela:	Spekülâtif	Spekilatif
Salık vermek	Sağlık vermek	Spîker	Sipiker
Sandviç	Sandaviç	Spor	Sipor
Santrâl	Santral	Stadyum	Sitatyum
Sarımsak	Sarmısak	Statüko	Statiko
Satılık	Satlık	Stepne	İstepne
Satranç	Santranç	Stetoskop	Steteskop
Sebze	Zebze	Strateji	Stateji
Sedâ	Sada:	Stüdyo	Sütüdyo
Sefâ	Safa:	Suâl	Sual
Seninle	Senle	Suku:tuhayâl	Sükûtuhayâl
Serbest	Serbes	Sukût	Sükut

Seremoni	Seramoni	Sûlh	Suhl
Seri (imalat)	Seri: imalat	Sûni:	Suni:
Serî olmak	Seri olmak	Supap	Sibop
Sevdâlı	Sevdalı	Sûret	Suret
Seyahat	Seyehat	Sûzan	Suzan
Sezaryen	Sezeryan	Sürpriz	Süpriz
Silahşor	Silahşör	Süveter	Süeter
Silûet	Sülûet	Simûlatör	Similatör
Şâibe	Şayibe	Şevki (İnce ı)	Şevki
Şalter	Şarter	Şifahî	Şifai
Şanzıman	Şanzuman	Şimdi	Şindi
Şarapôl	Şarapol	Şofben	Şohben
Şarj	Şarz	Şoför	Şöför
Şefkat	Şevkat	Şoke olmak	Şok olmak
Şemsiye	Şemşiye	Şûra	Şura
Şehadet	Şahadet	Şümûllü	Şumüllü

T HARFİ

DOĞRU	YANLIŞ	DOĞRU	YANLIŞ
Taahhüt	Ta:hüt	Terâvih	Teravih
Taammüden	Tahamüden	Terlik	Tellik
Tabiat	Tabiyat	Terör	Teror
Tahammül	Taha:mül	Terörist	Terorist
Tahin	Ta:hin	Tespih	Tesbih
Tahterevalli	Tahtarevalli	Tespit	Tesbit
Takdir	Taktir	Teşebbüs	Teşebüs
Tamamıyla	Tamamiyle	Teşviki/Teşvi:kî	Teşfik
Tampon	Tanpon	Tetanos	Tetonos
Tanımazlık	Tanımamazlık	Tevfik	Tefik, Teyfik
Tarihî	Tarihi	Tırabzan	Trabzan
Tarîkat	Tarikat	Tıraş	Traş
Tasdik	Tastik	Tiksinmek	Tiskinmek
Tasfiye	Tasviye	Tolerans	Tolarans
Tazyik	Tazzik	Tost	Tos
Tasvir	Tasfir	Teneffüs	Tenefüs
Taşeron	Taşaron	Tramvay	Tranvay
Tavsiye	Tafsiye	Transatlantik	Transanlattik

Yanlış Anlamda Kullanılan Kelimeler ve Telaffuz Hataları

Tâyin	Tayin	Tren	Tiren
Te:diye	Tediye	Tribün	Türübün
Teferuat	Teferuat	Tûba:	Tuğba
Tekâ:mül	Tekamül	Tûfan	Tufan
Tekrar	Tekrardan	Tuvalet	Tualet, Tuva:let
Telâffuz	Tela:fuz	Tükürük	Tükrük
Telekomünikasyon	Teleminikasyon	Türkolôg	Türkolog
Tembel	Tenbel	Tüyo	Tiyo
Tembih/Tembi:hi	Tenbih/Tembihi		
U-Ü HARFİ			
DOĞRU	YANLIŞ	DOĞRU	YANLIŞ
Ûdî	Udi	Uvertür	Üvertür
Ukalâ:	Ükela	Ûltimatom	Ültümaton
Ukde	Ukte	Ûniversite	Ünüverste
Ûnvan	Unvan	Ûslûp/Ûslûbu	Uslup
Usûl/Usul(ca)	Usül	Ûstgeçit	Üsgeçit
Umurumda	Umrumda	Ûzere	Üzre
V HARFİ			
DOĞRU	YANLIŞ	DOĞRU	YANLIŞ
Vahâmet	Veha:met	Vekâletnâme	Vekaletname
Vahim	Va:him	Virtüöz	Virtiöz
Vak'a	Va:ka	Virüs	Vürüs
Vakar/Vaka:rı	Va:kar	Vites	Fites
Vejetaryen	Vejeteryan	Voleybol	Veleybol
Y HARFİ			
DOĞRU	YANLIŞ	DOĞRU	YANLIŞ
Yakınımdır	Yakinimdir	Yayınevi	Yayın evi
Yakinen (İnce i)	Yakinen	Yazıhane	Yaza:ne
Yakından	Yakînen	Yeğen	Yîgen
Yalnız	Yanlız	Yekûn	Yekün
Yanlış	Yalnış	Yeni Zelânda	Yeni Zellânda
Yaprak	Yarpak	Yevmiye	Yövmiye
Yararı	Yara:rı	Yumurta	Yımırta
Yarın	Ya:rın	Yunan	Yunanlı
Yasadaki	Yasada:ki		

Z HARFİ			
DOĞRU	YANLIŞ	DOĞRU	YANLIŞ
Zâlim	Zalim	Zatürre	Zatüre
Zafer	Za:fer	Ziyet	Ziğnet
Zanâat	Zenaat	Zücaciye	Züccaciye
Zarâfet	Zerâfet	Zülfikar	Zülfikâr
Zararı	Zara:rı	Zenci	Zenci:
Zarîf	Za:rîf		

ALİŞTIRMALAR

1. Aşağıdaki kelimeleri okurken sesinizi kaydedin ve cevap anahtarından doğru okuyup okumadığınızı takip edin.

Hayır, lazım, rakım, Hakkâri, gazabı, ikametgâh, zararı, inkılap, aksanı, laik, lokma, hâlbuki, nasip, sukutuhayal, alfabe, katil zanlısı, rakip, rüya, yarın, azami, dükkân, akıbet, hibe, seri olmak, seri imalat, saha, diploma, mucize, hükümet, mermer, hakem, nemalanmak, kâse, baki, resmigeçit, Hatice, cereyan, imtihan, Suzan, meşale, fasit daire, yararı, siyasal, harikulade, almış, doküman, erzakı, izolasyon, hatıralar, aksanı, akranı, nazım plan, belki, önemli, kendi kendine, annem, mezun, zengin, perhiz, temsil

2. Aşağıdaki kelimelerden doğru olanları hangisidir.

1. Ambar / Anbar
2. Necdet / Nejdet
3. Ezzane / Eczane
4. Hukuğa / Hukuka
5. Evrakı / Evrağı
6. Erzakı / Erzağı
7. Irak'a / Irağa
8. Teşviki / Teşviği
9. Fikire / Fikre
10. Ahlakı / Ahlağı
11. Meleğim / Melekim
12. Kilitlemek / Kitlemek
13. Omuz omuza / Omuz omza
14. Sabır etmek / Sabretmek

3. Aşağıdaki kelimelerin doğru olanlarını işaretleyin

- 1) Allerji/Alerji
- 2) Aşçı/Ahçı
- 3) Birhaber/Bihaber
- 4) Herkes/Herkez

- 5) Menejer/Menajer
- 6) Şöför/Şoför
- 7) Makine/Makine
- 8) Şifahi/Şifai
- 9) Süpriz/Sürpriz
- 10) Şarj/Şarz
- 11) Bilimum/Bilumum
- 12) Perhiz/Pehriz
- 13) Ropörtaj/Röportaj
- 14) Teneffüs/Tenefüs
- 15) Antrenman/Antreman
- 16) Şohben/Şofben
- 17) Portmanto/Portmanto
- 18) Fayton/Payton
- 19) Hoporlör/Hoparlör
- 20) Karakter/Karekter
- 21) İzalasyon/İzolasyon
- 22) Kolleksiyon/Koleksiyon
- 23) Motosiklet/Motorsiklet
- 24) Şok olmak/Şoke olmak
- 25) Entelektüel/Entellektüel
- 26) Mütevazı/Mütevazi
- 27) İnkılap/İnkılâp
- 28) Cereyan/Ceryan
- 29) Kolektif/Kollektif
- 30) Egsoz/Egzoz
- 31) Sükûthayal/Sukutuhayal
- 32) Fiat/Fiyat
- 33) Kitlemek/Kilitlemek
- 34) Züccaciye/Zücaciye
- 35) Antrenör/Antranör

- 36) Sezaryen/Sezeryan
- 37) Telaffuz/Telafuz
- 38) Tamamiyle/Tamamıyla
- 39) Kavonoz/Kavanoz
- 40) Doküman/Döküman
- 41) Sarmısak/Sarımsak
- 42) Yalnız/Yanlız
- 43) Yalніх/Yanlış
- 44) Harkulade/Harikulade
- 45) Meteroloji/Meteoroloji
- 46) Süveter/Süeter
- 47) Penbe/Pembe
- 48) Melhem/Merhem
- 49) İddia/İddaa
- 50) Dekorasyon/Dekarasyon

Cevap 1: Hayır (a kısa), lâzım (a ince uzun), râkım (a uzun), Hakkâri (ikinci a ince ve uzun), gazabı (a'lar kısa), ika:metgâh (ilk a ince ve uzun; ikinci a ince), zararı (a'lar kısa), inkılap (ince ı), aksanı (a kısa), lâik (a ince ve kısa), lôkma, hâlbuki (a ince; u kısa), nasip (a kısa), suku:tuhayâl (ikinci u kalın ve uzun), alfabe (birinci a ince; ikinci a kısa), katil (a kısa) zanlısı, rakip (a kısa), rûya (u ince), yarın (a kısa), âzami (birinci a uzun; ikinci a kısa), dükkân (a ince), âkıbet (a uzun; ı ince), hibe (i kısa), serî (uzun i) olmak, seri (kısa i) imalat, sâha (birinci a uzun), diplôma, mucize (u uzun), hükümet (ince u), mermer, hakem (a kısa), nemâlanmak (birinci a uzun), kâse (a ince ve uzun), bâkî (a uzun; ince ı), resmigeçit (i'ler kısa), Hati:ce (i uzun), cereyan, imtihan, Sûzan (u uzun), meşale (a kısa), fâsit (a uzun) daire, yararı (a'lar kısa), siya:sal (a uzun), harikulâ:de (son a ince ve uzun), altmış, doküman, erza:kı (a uzun), izolâsyon (a ince), hâtıralar (birinci a uzun; ikinci a kısa), aksanı (a'lar kısa), akrânı (ikinci a uzun), nâzım (a uzun) plan, kapalı e ile sesletilecekler: belki, önemli, kendi kendine, anem, mezun, zengin, perhiz, temsil

Cevap 2:

1. Ambar	2. Necdet	3. Eczane
4. Hukuka	5. Evrakı	6. Erzakı
7. Irak'a	8. Teşviki	9. Fikre
10. Ahlakı	11. Meleşim	12. Kilitlemek
13. Omuz omuza	14. Sabretmek	

Cevap 3: 1. Alerji 2. Aşçı 3. Bihaber 4. Herkes 5. Menajer 6. Şjför 7. Makine 8. Şifahi 9. Sürpriz 10. Şarj 11. Bilumum 12. Perhiz 13. Röportaj 14. Teneffüs 15. Antrenman 16. Şofben 17. Portmanto 18. Fayton 19. Hoparlör 20. Karakter 21. İzolasyon 22. Koleksiyon 23. Motosiklet 24. Şoke olmak 25. Entelektüel 26. Mütevazı 27. İnkılap 28. Cereyan 29. Kolektif 30. Egzoz 31. Sukutuhayal 32. Fiyat 33. Kilitlemek 34. Zücacıye 35. Antrenör 36. Sezaryen 37. Telaffuz 38. Tamamıyla 39. Kavanoz 40. Doküman 41. Sarımsak 42. Yalnız 43. Yanlış 44. Harikula-de 45. Meteoroloji 46. Süveter 47. Pembe 48. Merhem 49. İddia 50. Dekorasyon

ALİŞTIRMALAR

DİKKAT! Aşağıdaki okuma metinlerinde **bazı kelimeler bilhassa yanlış yazılmıştır**. Siz doğrularını söyleyerek okuyun. Sesinizi kaydederek çalışın. Okuduklarınızı metinlerin cevap bölümünden takip edin. Çalışmalarınıza yanlışlarınızı düzeltene kadar devam edin.

Okuma Metni 1

Eski ateşelerden Azerbaycanlı Kamil Bey, şöför Kemal Bey, altmışlık Lütfü Bey ve loş lokantasını dekarasyona sokacak olan Halit Bey, beş dakika içinde dökümanlarını, şohben tamiri ile akü şarjı yapan tamirci dükkânının üstündeki yeni yapılan dairelere bıraktılar.

Okuma Metni 2

İstokoz koleksiyonu yapan ama kolektif çalışmayan, hakiki akapunkturcu Hatice hemşire, ültümatom gibi bir bildiri yayınlayarak acitasyon yapmasını da iyi biliyordu.

Okuma Metni 3

İnkilâp tarihi mezunu, mütevazi Teğmen Cem, askerî erkânın iştihadından sonraki resmi töreninde, resmî geçit sırasında, orgenerali ile beraber şehirimizin bağımsızlık gününü bir solis gibi bağırarak kutladı.

Okuma Metni 4

En iyi dekarasyonları yapan dekaratör Kazım Bey süpriz bir şekilde teslim oldu. Oparasyon başarı ile tamamlanmıştı. Zanlı, teslim olarak ilüzyon meraklısı komseri memnun etmişti. Hoporlör anonsları, TiVi ve gaztelerdeki karakatüristlerin karakatürleri sayesinde bütün oparatörler üyelerine bu haberi şu kısa mesajla geçtiler “Eninde sonunda yakalanacağı belli olan zanlı kendisi teslim oldu.”

Okuma Metni 5

Önceleri, senle gelmeyeyim desem de maç, bozuk saha yüzünden zorlu ama harkulade geçti. Maça gitmeden önce metorojojiden hava durumu hakkında bilgi almıştım. Aynı zamanda oyuncuların orjinal formaları da göz kamaştırıcı idi. Takımımız oyunu kazanmış ise bunu trübünlerden gelen makina sesini andıran tezahuratlara borçlu idi. Oyunu kaybeden takımın antranörü iyi antreman yaptırmamanın cezasını mağlubiyet olarak alınca ropörtajında şöyle dedi “Öncelikle, hakemin matamatik uzmanı gibi her şeyi hesaplıydı. Rakibimizin frikikleri direk kaleyi buldu. Ceryana kapılmış gibi idik. Hatta rakip takım nisbet edercesine gollerini sıraladı. Galiba akibetimiz ve istifa kaçınılmaz!” dedi. Teknik direktörlük zor zenaattır. Artık futbolcular için tenefüs saati gelmişti. Zira minisküs ameliyatı olacak çok futbolcusu vardı. Bu arada, mağlubiyete dayanamayıp kalp krizine yenik düşen bir taraftar, tüm müdahalelere rağmen kurtarılamadı. Meftanın motorsikleti ailesine teslim edildi. Şahsın mütahit olduğu öğrenildi.

Okuma Metni 6

Taksim’de, züccaciyeciler çarşısında tenbel ama düzgün telafuzlu ukala Teyfik, zerafet timsali Aydın, aydın iş adamı Cengiz’le Hakkârî’ye evinin çatısını izalasyon yaptırmaya gidemeyeceğini bilse hakkaten çok üzülecek. Acenta sahibi, adeleli, entellektüel, akil adam Profösör Cengiz Bey “Yarın çok önemli bir imtahanım var.” dedi.

Okuma Metni 7

Ünlü artis Suzan, asabi ahçı Halit, asvalt olmayan, tetenos demirli trübünlerin olduğu bozuk veleybol sahası yanındaki yolda, ehliyet imtahanına al-

fabetik sıra ile girdi. Antiparantez, kendisi en çok trafik levhalarından korkuyordu. Bu imtihan onun için harkulade bir hatıra olarak kalacaktı. Dönmesi gereken yere dönmeyip direk gidince de imtihanını kaybetmişti. Kurallardan birhaber, biçare Halit, tir tir titreyerek bütün bilimüm erzakını ve edevatını; bisküvitlerini, çokolatasını, böreklerini hatta gardolabındaki fiatları pahalı olan bütün eşortmanlarını, boy pos yerinde, biryantınli, fiziki yapısı düzgün, Zülfikar'a ısrırap içinde hibe etti.

Okuma Metni 8

Hakikaten, sukûtu hayale uğramıştı. Artık, tamamıyla enkazın altında kalmış, Irak'ın ıslahı için bu ülkeye gidebilirdi. Oradan da Endenezya'ya ve nihayet birçok hatırasını bıraktığı, paytonları ile meşhur Büyük Ada'ya çalışmaya gidecekti.

Okuma Metni 9

Kâğıtları karalayan Lütfü'nün yalnız biladeri, komodindeki-kolanya şişesinin yanında duran kavonoz içindeki erezyonu önleyecek müthiş icat olan naturel kimyasal çözeltiliyi alarak ailesini memnun etmedi. Arkadaşı yüzünden laboratuarda yalnız kalan labarant Lütfü, kimyasal çözeltiliyi tekrar denemek zorunda kaldı. Kollektif çalışmayı çok iyi biliyorlardı. Hatta her türlü ilaç mübaaasına birlikte çıkarlardı.

Okuma Metni 10

Bir keresinde bir restoranta rezarvasyon yaptırmadan yemek yemeye gitmişler idi. Ancak yemeğin mundar olduğunu öğrenince şok olmuşlardı. Bu manzara onları tiskindirmeye yetmişti. Kızgınlıktan şarterleri atmıştı. Belediyelerin gereğinden fazla tolaranslı olduklarını düşündüler. Vejeteryen değillerdi. Galiba sandaviç yemeye ya da sarmısaklı işkembe çorbası içmeye talim edeceklerdi. Şikâyetler neticesinde yapılan incelemelerde, bu restoranın sularına logarlarından pis su karıştığı anlaşılmıştı.

Okuma Metni 11

Kareografi konusunda mütahassis olan, kozmatik dükkânında bilimüm şeyler satan vejeteryan Tefiküniverste hastanesine hemşireler için steteskop satın almaya Kosava'ya gitti. Kosava dönüşü eve maydonoz, zebze ve meyva almayı unutmamalıydı. Yoksa evde hanımdan kötü bir ültümatom gelirdi. Yakında sezeryan doğum yapacak olan eşi, onu sıkı sıkı tenbihlemişti. Tefik, minüsküs olduğu için sürekli dizine melhem kullanması gerekiyordu.

Okuma Metni 12

Meteryalist bazı parlamenterlerin kavgaları hiç güzel görüntüler oluşturmadı. Bazı pehrizde olanlar ise bu kavgaya hiç karışmadılar. Meclisteki olaylara, misafir olarak gelen profesör Gökhan Bey'in konuşması sebep oldu. Bu konuşma, profesyonelliğe hiç de yakışmamıştı. Bu olay kendisinin bir provakatör olarak görülmesine yol açtı. Kavgaya karışanlardan şifai savunma istenecekmiş. Milletvekillerinin her biri adeta birer silahşör gibiydiler. Hâlbuki millet bunun yerine kalemşör gibi olmalarını yeğlerdi. Kelli felli parlamenterler, TiVi spikerinin ağır ithamlarına maruz kaldılar. Spikere göre parlamenterlerin bu yanlış hareketleri demokrasiyi kitlemektedir. Millet bu görüntüleri sukût içinde izledi. Artık millet birtakım statikolardan da yanlış stratejilerden de bıktı. Onlar, parlamentoda kavga yerine askari müştereklerde buluşup hizmet etmelerini bekliyor. Bu vahim olaylar başka türlü tasfir edilemez idi.

Okuma Metinleri Çözümleri

Okuma Metni 1

Eski **ataşelerden** Azerbaycanlı Kamil Bey, **şoför** Kemal Bey, altmışlık **Lütfü** Bey ve loş lokantasını **dekorasyona** sokacak olan Halit Bey, beş **dakika** içinde **dokümanlarını**, **şofben** tamiri ile akü **şarjı** yapan tamerici dükkânının üstündeki yeni yapılan dairelere bıraktılar.

Okuma Metni 2

Istakoz koleksiyonu yapan ama **kolektif** çalışmayan, hakiki **akupunkturcu** Hatice hemşire, **ültimatom** gibi bir bildiri **yayınlayarak ajitasyon** yapmasını da iyi biliyordu.

Okuma Metni 3

İnkılap tarihi mezunu, **mütevazı** Teğmen Cem, askerî erkânın **içtimadan** sonraki resmi töreninde, **resmigeçit** sırasında, orgenerali ile beraber **şehrimizin** bağımsızlık gününü bir **solist** gibi bağırarak kutladı.

Okuma Metni 4

En iyi **dekorasyonları** yapan **dekoratör Kazım Bey sürpriz** bir şekilde teslim oldu. **Operasyon** başarı ile tamamlanmıştı. Zanlı, teslim olarak **illüzyon** meraklısı **komiseri** memnun etmişti. **Hoparlör** anonsları, **TeVe** ve **gazetelerdeki karikatüristlerin karikatürleri** sayesinde bütün **operatörler** üyelerine bu haberi şu kısa mesajla geçtiler “**Önünde sonunda** yakalanacağı belli olan zanlı kendisi teslim oldu.”

Okuma Metni 5

Önceleri, **senle** gelmeyeyim desem de maç, bozuk saha yüzünden zorlu ama **harikulade** geçti. Maça gitmeden önce **meteorolojiden** hava durumu hakkında bilgi almıştım. Aynı zamanda oyuncuların **orijinal** formaları da göz kamaştırıcı idi. Takımımız oyunu kazanmış ise bunu **tribünlerden** gelen **makina** sesini andıran **tezahüratlara** borçlu idi. Oyunu kaybeden takımın **antrenörü** iyi **antrenman** yaptırmanın cezasını mağlubiyet olarak alınca **röportajında** şöyle dedi “Öncelikle, hakemin **matematik** uzmanı gibi her şeyi hesaplıydı. Rakibimizin frikikleri **direk** kaleyi buldu. **Cereyana** kapılmış gibi idik. Hatta rakip takım **nispet** edercesine gollerini sıraladı. Galiba **akıbetimiz** ve istifa kaçınılmaz!” dedi. Teknik direktörlük zor **zanaattır**. Artık futbolcular için **teneffüs** saati gelmişti. Zira **menüsküs** ameliyatı olacak çok futbolcusu vardı. Bu arada, mağlubiyete dayanamayıp kalp krizine yenik düşen bir taraftar, tüm müdahalelere rağmen kurtarılamadı. **Mevtanın motosikleti** ailesine teslim edildi. Şahsın **müteahhit** olduğu öğrenildi.

Okuma Metni 6

Taksim’de, **züccaciyeciler** çarşısında **tembel** ama düzgün **telaffuzlu** ukala **Tevfik**, **zarafet** timsali Aydınlı, aydın iş adamı Cengiz’le Hak-kâri’ye evinin çatısını **izolasyon** yaptırmaya gidemeyeceğini bilse **hakikaten** çok üzülecek. **Acente** sahibi, **adaleli**, **entelektüel**, akil adam **Profesör** Cengiz Bey “Yarın çok önemli bir **imtihanım** var.” dedi.

Okuma Metni 7

Ünlü **artist** Suzan, asabi **aşçı** Halit, **asfalt** olmayan, **tetanos** demirli **tribünlerin** olduğu bozuk **voleybol** sahası yanındaki yolda, ehliyet **imtihanına** alfabetik sıra ile girdi. **Antrparantez**, kendisi en çok trafik levhalarından korkuyordu. Bu **imtihan** onun için **harikulade** bir hatıra olarak kalacaktı. Dönmesi gereken yere dönmeyip **direk** gidince de **imtihanını** kaybetmişti. Kurallardan **bihaber**, biçare Halit, tir tir titreyerek bütün **bilumum** erzakını ve edevatını; **bisküvilerini**, **çikolatasını**, böreklerini hatta **gardırobundaki fiyatları** pahalı olan bütün **eşofmanlarını**, **boy bos** yerinde, **briyantimli**, fiziki yapısı düzgün, Zülfikar’a **ızdırıp** içinde hibe etti.

Okuma Metni 8

Hakikaten, sukutuhayale uğramıştı. Artık, **tamamıyla** enkazın altında kalmış, Irak'ın ıslahı için bu ülkeye gidebilirdi. Oradan da **Endonezya'ya** ve nihayet birçok hatırasını bıraktığı, **paytonları** ile meşhur Büyük Ada'ya çalışmaya gidecekti.

Okuma Metni 9

Kâğıtları karalayan **Lûtfi'nin yalnız biladeri, komodindeki kolonya** şişesinin yanında duran **kavanoz** içindeki **erozyonu** önleyecek müthiş icat olan **natürel** kimyasal çözeltiyi alarak ailesini memnun etmedi. Arkadaşı yüzünden **laboratuvarda yalnız** kalan **laborant Lûtfi**, kimyasal çözeltiyi tekrar denemek zorunda kaldı. **Kolektif** çalışmayı çok iyi biliyorlardı. Hatta her türlü ilaç **mubayaasına** birlikte çıkarlardı.

Okuma Metni 10

Bir keresinde bir **restorana rezervasyon** yaptırmadan yemek yemeye gitmişler idi. Ancak yemeğin **mundar** olduğunu öğrenince **şok olmuşlardı**. Bu manzara onları **tiksindirmeye** yetmişti. Kızgınlıktan **şalterleri** atmıştı. Belediyelerin gereğinden fazla **toleranslı** olduklarını düşündüler. **Vejetaryen** değillerdi. Galiba **sandviç** yemeye ya da **sarımsaklı** işkembe çorbası içmeye talim edeceklerdi. Şikâyetler neticesinde yapılan incelemelerde, bu **restoranın** sularına **rögarlarından** pis su karıştığı anlaşılmıştı.

Okuma Metni 11

Koreografi konusunda **mütehassıs** olan, **kozmetik** dükkânında **bilumum** şeyler satan **vejetaryen Tevfik üniversite** hastanesine hemşireler için **stetoskop** satın almaya **Kosova'ya** gitti. **Kosova** dönüşü eve **maydanoz, sebze ve meyve** almayı unutmamalıydı. Yoksa evde hanımdan kötü bir **ültimat** gelirdi. Yakında **sezaryen** doğum yapacak olan eşi, onu sıkı sıkı **tembihlemiştir**. **Tevfik, menüsküs** olduğu için sürekli dizine **merhem** kullanması gerekiyordu.

Okuma Metni 12

Materyalist bazı **parlament**erlerin kavgaları hiç güzel görüntüler oluşturmadı. Bazı **perhizde** olanlar ise bu kavgaya hiç karışmadılar. Meclisteki olaylara, misafir olarak gelen **profesör** Gökhan Bey'in konuşması sebep oldu. Bu konuşma, **profesyonelliğe** hiç de yakışmamıştı. Bu

olay kendisinin bir **provokatör** olarak görülmesine yol açtı. Kaugaya karşılarından **şifahi** savunma istenecekmiş. Milletvekillerinin her biri adeta birer **silahşor** gibiydiler. Hâlbuki millet bunun yerine **kalemşor** gibi olmalarını yeğlerdi. **Kerli felli parlamenterler**, **TeVe** spikerinin ağır ithamlarına maruz kaldılar. Spikere göre **parlamenterlerin** bu yanlış hareketleri demokrasiyi **kilitlemektedir**. Millet bu görüntüleri **sükût** içinde izledi. Artık millet birtakım **statükolardan** da yanlış stratejilerden de bıktı. Onlar, **parlamentoda** kauga yerine **asgari** müştereklerde buluşup hizmet etmelerini bekliyor. Bu vahim olaylar başka türlü **tasvir** edilemez idi.

İKİ SEÇENEKLİ YANLIŞ KULLANILAN KELİME ALIŞTIRMASI

Aşağıdaki okuma metinlerinde koyu renkli yazılmış iki kelimedenden biri yanlıştır. Siz aşağıdaki kelimeleri doğru olana göre okuyun. Sesinizi kaydederek çalışın. Bilemediğiniz kelimeleri metinlerin cevap bölümünden öğrenin.

Okuma Metni 1

Azerbaycan'da/Azerbeycan'da Ahmet Bey, çok da **ajitasyon/acitasyon** yapmak istemiyor. **Antiparantez/Antrparantez** Cafer Bey'in çocukları öz güven lafından **allerji/alerji** oluyorlar. Bir **Aşçı/Ahçı** arkadaşım bu konular ile **bilfiil/birfiil** kendisi ilgileniyor. Birçok ailenin bu konulardan **birhaber/bihaber** yaşadığını düşünüyor. Ahmet Bey çocuklarının **mürüvetini/mürüvetini** görmek için elinden gelini yapıyor.

Okuma Metni 2

Bizim kulübün futbolcuları, **menejer/menajer** sistemi ile transfer piyasasında iyi bir yer edinmeye çalışıyorlar. **Menüsküs/Minisküs** olmak en korkulu rüyalarıdır. **Mütahit/Müteahhit** başkanımız kulübünü kalkındırmaya çalışıyor. Hatta **herkes/herkez birbirleriyle/birbirleriyle kolektif/kolektif** çalışıyorlar. Futbolcular sezona hazırlanmak için yarın itibarıyla antrenmanlarını yapmak üzere Irak'a gideceklermiş. Ancak bu konuda **şifahi/şifai** olarak bir şey duymuş değilim. Duydum ki bu ülkede **kavanozları/kavonozları koleksiyon/koleksiyon** yapan insan sayısı azımsanmayacak kadar çokmuş.

Okuma Metni 3

Koleksiyon/Kolleksiyon meraklısı, **ilüzyon/illüzyon** ustası, **telaffuzu/ta lafuzu** düzgün, iyi **şöför/şoför komser/komiser** Kamil, Hakkâri'de 1000 mt. rakımlı dağda dahi Aydınlı, aydın iş adamı, **makine/makina** imalatçısı, dâhi lakaplı aksanı bozuk akranı **kalemşor/kalemşör**, **mütevazi/mütevazi** Cengiz'e azami süratle gider iken **promasyon/promosyon** olan **motosikletin/motorsikletinin** aküsünü **şarj/şarz** edeceği ve zarif arabasına benzin alacağı için sepetteki lokumları, lokmaları, **inkılâp/inkilâp** tarihi **dokümanları/dökümanları ile bilimüm/bilumum matamatik/matematik** kağıtlarını hatta **hakkaten/hakikaten** kendisine hiçbir yararı veya zararı olmayan mendilleri **dakkalarca/dakikalarca** kendisi çıkaracağından dolayı motorunu ikamet ettiği **cereyanı/ceryanı** kesik dükkânın yanındaki en boş sahaya yarın **direk/direkt** çekecek. Motorunu tamir etmek için boş sahayı satın almayı kabul eden Kamil Bey, iyi bir uyku için, eskiden katillerin ve katil zanlılarının **serbestçe/serbesçe** dolaştığı Şemsi Paşa Pasajı'ndan yatak aldı. Kamil Bey, bir ekmek peşinde koşan yalnız başına yaşayan bir adamdır.

Okuma Metni 4

Kazım'ın **oparasyon/operasyon** öncesi iyi bir motivasyona ihtiyacı var. Kazım'ın yaptığı iş, çok ağır olduğundan **perhizine/pehrizine** de iyi dikkat ediyor. Çok **profösyonelce/profesyonelce** çalışıyor. **Provokasyonlara/Provokasyonlara**, **provakatörlere/provokatörlere** hatta **propagandalara/propogandalara** hazırlıklı. Arkadaşı, iyi motive olamadıkları için **deprasyona/depresyona** girmekte. Yaptığı iş bir **zanaat/zenaat**. **Zerafet/Zarafet** timsali Kazım'a **züccaciyeden/züccaciyeden** alınan ufak **süpriz/sürpriz** hediyeler ile gönlü alınabilir hatta iyi bir strateji ile **spekilasyonlara/spekülasyonlara** aldırış etmeden Kazım'ın sorunları neden hallolmasın?

Okuma Metni 5

Yarın maça çıkacak olan takım, kendilerine hiçbir yararı ve zararı olmayan bir spor **programına/programına** çıkıp **antremanları/antrenmanları** hakkında bilgi verecekler. Bu maç herkes için büyük bir **imtihan/imtihan** olacaktı. **Antranör/antrenör**, maçı çirkinleştirmeden ve **kilitlemeden/kitlemeden**, maçı kazanacaklarına inanıyor. Bu **strateji/streteji** her zaman kazanç getiriyor. Her maç öncesi **vejetaryen/vejateryen** olan futbolcular, kahvaltıda muhakkak **meyve/meyva**, **çukolata/çikolata** ve hatta **sarmısak/sarimsak** yerler, bu onlara enerji veriyor. Futbolcuların her biri **silahşor/silah-**

şör gibi çalışıyor. Seyirciler, futbolcuların **röportajlarını/ropörtajlarını** en iyi yerden izlemek isterler. **Şok olmak/Şoke olmak** işten bile değil. Futbol dışın-da sadece **satranç/santraç** müsabakalarına müsaade var. Futbolcular maçtan sonra soyunma odasına koşup üstlerini başlarını, **pantolonlarını/pantolon-larını portmantoya/fortmantoya** asıp doğruca **şofbeni/şohbeni** açıp duş al-maya giriyorlar. Takım otobüsünün **şöförü/şoförü** dışarıda onları hazır vaz-iyette bekliyor. **Antrenörün/Antranörün** sıfır **tolerans/tolarans** göstermesi **tamamiyle/tamamıyla** başarı içindir.

Okuma Metni 6

Emin'in yaşadığı köyde derelerin içi taşı. Bir gün okulun yanındaki de-re taşı ve okul tatil oldu. Emin, okulun bir gün dere yüzünden sona erece-ğinden hep emin olarak yaşadı. Elinde asası ile müdürün **hoporlörden/ho-parlörden** sürekli direktif vermesi ise kötü hatıralar olarak hatırlanacak. Sı-nıf başkanı iken dahi **insiyatif/inisiyatif** kullanamaması hâlâ içinde bir ukde olarak kalacak. Birinci sınıfta alfabeyi ilk ezberle okuyan da kendisi idi. Her **teneffüste/tenefüste direk/direkt** koridora koşar, bahçeye en kısa holden gidileceğine ve futbolun en iyi çimde oynanabileceğine inanırdı. Annesi-nin ara sıra **süpriz/sürpriz** yapıp onu ziyaret etmesi ile “annem” diyerek boynuna sarılması görülmeye değerdi. Öğretmenleri hep onun için **karak-ter/karekter** sahibi bir öğrenci ve cumhurbaşkanı olabilecek bir yetiye sa-hip olduğunu söylerlerdi. Elinde sürekli **dökümanları/dokümanları** ile do-laşıp ders çalışır idi. Babası **perakende/parakende** sektöründe çalışmaktay-dı. Hepsinin hatıralarda kaldığını **hatırna** getirdi. Hep, Aydın'da aydın bir iş adamı olarak yaşamayı, bodrum katından kurtulup Bodrum'da tatil yap-mayı hayal etti. “İyi işin ortaya çıkarılması ise çok çalışmaya bağlı” tezini sa-vunurdu.

Okuma Metni 7

Bilimum/Bilumum dekarasyon/dekorasyon işlerinde görev alan **maki-ne/makina** mühendisi mevkidaşı, **hükûmette/hükümette** görev alan iki **üni-versite/üniversite** mezunu, iki diplomalı, peştamal lakaplı **Profösör/profe-sör** Cengiz, rüya gibi bir tatil umar iken aşırı rüzgâr ve yağış kendisini **suku-tuhayale/sükûtuhayale** uğrattı. Tatilde en çok aklında kalan ise bolca yediği lokmalar, lokumlar ve seyri doyumsuz rengârenk kuşlar idi. Kaldığı dairenin **izolasyonunun/izalasyonunun** iyi yapılmaması da sıkıntılı anlar yaşamasına sebep olmuştu. En **heyacan/heyecan** verici an ise katil zanlısı olarak aranan

bir katilin çok önemli vakalara imza atmış olan yerel polisin, otel personeli ile **kolektif/kollektif** çalışması sonucu **şofbendeki/şohbendeki** parmak izinden yola çıkarak adamı yakalama anı olmuştur.

Okuma Metni 8

Her **parağrafını/paragrafını** ezbere bildiği “Benzini ve Mendili Elinde **Entelektüel/Entellektüel** Gençlik Nereye?” kitabının yazarı **kalemşör/kalemşor**, musikisever, **inkılap/inkilâp** tarihi meraklısı, daima **süeter/süveter** giyen memur Kamil Bey, Hakkâri’de Aydoğan mevkiinde ikamet ettiği zamanlarda **izolasyonu/izalasyonu** iyi yapılmamış dükkânında, Hacettepe **Üniversitesi’nden/Üniversitesi’nden** mezun, **harikulade/harkulade** mizaçlı, aksanı bozuk, akranı cengâver Cem Bey’le birlikte, **koleksiyon/kolleksiyon** ustası, üç lisan bilen, **süprizleri/sürprizleri** seven, **veleybolcu/voleybolcu**, **materyalist/metaryalist** olmayan, **demagojiyi/demogojiyi** hiç sevmeyen, arabasının **şanzumani/şanzımanı** kırık, aküsü **şarız/şarj** edilmeyi bekleyen Abidin Bey’e, kâse içindeki manasız, **alelade/alalade**, azami dikkat gösterilmeden Çin alfabesi ile yazılmış **orijinal/orjinal** kâğıtları ve **dökümanları/dokümanları** lakayt bir şekilde takdim etti. Bir zamanlar **gangsterlikten/gangasterlikten** katil zanlısı olarak aranan **mütevazı/mütevazi** Kamil, **eşortmanlarıyla/eşofmanlarıyla** 1000 mt. rakımlı dağda **perakende/parakende** satışını yaptığı **bilumum/bilimum** maddeleri içeren kimyasal çözeltiyi **fiatı/fiyatı** elli beş liraya satarak bu işten nemalanmak istedi. **Hükümetin/Hükümetin** siyasal bir kararla bu kimyasalı yasaklaması en çok kendisini **sukutuhayale/sükûtuhayale** uğratacağı çok önceden belli idi. Bazen hükümetlerin gazabı da azabı da çok hırpalıyor insanı. Bu tür vakalara galiba ara bulucu olarak hakem heyeti bakacak. Kamil Bey ile eşi Hatice Hanımefendi resmi törenlerde dakikalarca resmigeçit seyretmeyi çok severler. Avukat diplomalı **seyehat/seyahat acentesi/acentası** sahibi 63 yaşındaki Emin Bey, törenin bitmesinden emin olana dek onları dakikalarca **direk/direkt** izlemeye devam etti ve **metoroloji/meteoroloji** müdürlüğüne yakın evine, bahar **alerjisine/allerjisine** aldırmadan **natürel/naturel** lokum ve lokmaları yemeği kabul etti.

Okuma Metinleri Çözümleri

Okuma Metni 1

Azerbaycan’da Ahmet Bey, çok da **ajitasyon** yapmak istemiyor. **Antrparantez** Cafer Bey’in çocukları öz güven lafından **alerji** oluyorlar.

Bir **Aşçı** arkadaşım bu konular ile **bilfiil** kendisi ilgileniyor. Birçok ailenin bu konulardan **bihaber** yaşadığını düşünüyor. Ahmet Bey çocuklarının **mürüvvetini** görmek için elinden gelini yapıyor.

Okuma Metni 2

Bizim kulübün futbolcuları, **menajer** sistemi ile transfer piyasasında iyi bir yer edinmeye çalışıyorlar. **Menüsküs** olmak en korkulu rüyalarıdır. **Müteahhit** başkanımız kulübünü kalkındırmaya çalışıyor. Hatta **herkes birbirleri** ile **kolektif** çalışıyorlar. Futbolcular sezona hazırlanmak için yarın itibarıyla antrenmanlarını yapmak üzere Irak'a gideceklermiş. Ancak bu konuda **şifahi** olarak bir şey duymuş değilim. Duydum ki bu ülkede **kavanozları koleksiyon** yapan insan sayısı azımsanmayacak kadar çokmuş.

Okuma Metni 3

Koleksiyon meraklısı, **illüzyon** ustası, **telaffuzu** düzgün, iyi **şoför komiser** Kamil, Hakkârî'de 1000 mt. rakımlı dağda dahi Aydınlı, aydın iş adamı, **makine/makina** imalatçısı, dâhi lakaplı aksanı bozuk akranı **kalemşor**, **mütevazı** Cengiz'e azami süratle gider iken **promosyon** olan **motosikletin** aküsünü **şarj** edeceği ve zarif arabasına benzin alacağı için sepetteki lokumları, lokmaları, **inkılâp** tarihi **dokümanları ile bilim-matematik** kağıtlarını hatta **hakikaten** kendisine hiçbir yararı veya zararı olmayan mendilleri **dakikalarca** kendisi çıkaracağından dolayı motorunu ikamet ettiği **cereyanı** kesik dükkânın yanındaki en boş sahaya yarın **direkt** çekecek. Motorunu tamir etmek için boş sahayı satın almayı kabul eden Kamil Bey, iyi bir uyku için eskiden katillerin ve katil zanlılarının **serbestçe** dolaştığı Şemsi Paşa Pasajı'ndan yatak aldı. Kamil Bey, bir ekmek peşinde koşan yalnız başına yaşayan bir adamdır.

Okuma Metni 4

Kazım'ın **operasyon** öncesi iyi bir motivasyona ihtiyacı var. Kazım'ın yaptığı iş, çok ağır olduğundan **perhizine** de iyi dikkat ediyor. Çok **profesyonelce** çalışıyor. **Provokasyonlara**, **provokatörlere** hatta **propagandalara** hazırlıklı. Arkadaşı, iyi motive olamadıkları için **depresyona** girmekte. Yaptığı iş bir **zanaat**. **Zarafet** timsali Kazım'a **züccaciye**den alınan ufak **sürpriz** hediyeler ile gönlü alınabilir hatta iyi bir strateji ile **spekülasyonlara** aldırış etmeden Kazım'ın sorunları neden hallolmasın?

Okuma Metni 5

Yarın maça çıkacak olan takım, kendilerine hiçbir yararı ve zararı olmayan bir spor **programına** çıkıp **antrenmanları** hakkında bilgi verecekler. Bu maç herkes için büyük bir **imtihan** olacaktı. **antrenör**, maçı çirkinleştirmeden ve **kilitlemeden**, maçı kazanacaklarına inanıyor. Bu **strateji** her zaman kazanç getiriyor. Her maç öncesi **vejetaryen** olan futbolcular, kahvaltıda muhakkak **meyve**, **çikolata** ve hatta **sarımsak** yerler, bu onlara enerji veriyor. Futbolcuların her biri **silahşor** gibi çalışıyor. Seyirciler, futbolcuların **röportajlarını** en iyi yerden izlemek isterler. **Şoke olmak** işten bile değil. Futbol dışında sadece **satranç** müsabakalarına müsaade var. Futbolcular maçtan sonra soyunma odasına koşup üstlerini başlarını, **pantolonlarını portmantoya** asıp doğruca **şofbeni** açıp duş almaya giriyorlar. Takım otobüsünün **şoförü** dışarıda onları hazır vaziyette bekliyor. **Antrenörün** sıfır **tolerans** göstermesi **tamamıyla** başarı içindir.

Okuma Metni 6

Emin'in yaşadığı köyde derelerin içi taşı. Bir gün okulun yanındaki dere taşı ve okul tatil oldu. Emin, okulun bir gün dere yüzünden sonra ereceğinden hep emin olarak yaşadı. Elinde asası ile müdürün **hoparlörden** sürekli direktif vermesi ise kötü hatıralar olarak hatırlanacak. Sınıf başkanı iken dahi **inisiyatif** kullanamaması hâlâ içinde bir ukde olarak kalacak. Birinci sınıfta alfabeyi ilk ezberle okuyan da kendisi idi. Her **teneffüste direkt** koridora koşar, bahçeye en kısa holden gidileceğine ve futbolun en iyi çimde oynanabileceğine inanırdı. Annesinin ara sıra **sürpriz** yapıp onu ziyaret etmesi ile “annem” diyerek boynuna sarılması görülmeğe değerdi. Öğretmenleri hep onun için **karakter** sahibi bir öğrenci ve cumhurbaşkanı olabilecek bir yetiye sahip olduğunu söylerlerdi. Elinde sürekli **dokümanları** ile dolaşıp ders çalışır idi. Babası **perakende** sektöründe çalışmaktaydı. Hepsinin hatıralarda kaldığını hatırına getirdi. Hep, Aydın'da aydın bir iş adamı olarak yaşamayı, bodrum katından kurtulup Bodrum'da tatil yapmayı hayal etti. “İyi işin ortaya çıkarılması ise çok çalışmaya bağlı” tezini savunurdu.

Okuma Metni 7

Bilumum dekorasyon işlerinde görev alan **makine** mühendisi mevkiâdaşı, **hükûmette** görev alan iki **üniversite** mezunu, iki diplomalı,

peştamal lakaplı **profesör** Cengiz, rüya gibi bir tatil umar iken aşırı rüzgâr ve yağış kendisini **sukutuhayale** uğrattı. Tatilde en çok aklında kalan ise bolca yediği lokmalar, lokumlar ve seyri doyumsuz rengârenk kuşlar idi. Kaldığı dairenin **izolasyonunun/iyi yapılmaması** da sıkıntılı anlar yaşamasına sebep olmuştu. En **heyecan** verici an ise katil zanlısı olarak aranan bir katilin çok önemli vakalara imza atmış olan yerel polisin, otel personeli ile **kolektif** çalışması sonucu **şofbendeki** parmak izinden yola çıkarak adamı yakalama anı olmuştur.

Okuma Metni 8

Her **paragrafını** ezbere bildiği “Benzini ve Mendili Elinde **Entelektüel** Gençlik Nereye?” kitabının yazarı **kalemşor**, musikîsever, **inkılap** tarihi meraklısı, daima **süveter** giyen memur Kamil Bey, Hakkâri’de Aydoğan mevkiinde ikamet ettiği zamanlarda **izolasyonu** iyi yapılmamış dükkânında, Hacettepe **Üniversitesi’nden** mezun, **harikula-de** mizaçlı, aksanı bozuk, akranı cengâver Cem Bey’le birlikte, **koleksiyon** ustası, üç lisan bilen, **sürprizleri** seven, **voleybolcu**, **materyalist** olmayan, **demagojiyi** hiç sevmeyen, arabasının **şanzımanı** kırık, aküsü **şarj** edilmeyi bekleyen Abidin Bey’e, kâse içindeki manasız, **alelade**, azami dikkat gösterilmeden Çin alfabesi ile yazılmış **orijinal** kâğıtları ve **dokümanları** lakayt bir şekilde takdim etti. Bir zamanlar **gangsterlikten** katil zanlısı olarak aranan **mütevazı** Kamil, **eşofmanlarıyla** 1000 mt. rakımlı dağda **perakende** satışını yaptığı **bilumum** maddeleri içeren kimyasal çözeltiyi **fiyatı** elli beş liraya satarak bu işten nemalanmak istedi. **Hükümetin/Hükûmetin** siyasal bir kararla bu kimyasalı yasaklaması en çok kendisini **sukutuhayale** uğratacağı çok önceden belli idi. Bazen hükümetlerin gazabı da azabı da çok hırpalıyor insanı. Bu tür vakalara galiba ara bulucu olarak hakem heyeti bakacak. Kamil Bey ile eşi Hatice Hanımefendi resmi törenlerde dakikalarca resmigeçit seyretmeyi çok severler. Avukat diplomalı **seyahat acentesi** sahibi 63 yaşındaki Emin Bey, törenin bitmesinden emin olana dek onları dakikalarca **direk/direkt** izlemeye devam etti ve **meteoroloji** müdürlüğüne yakın evine, bahar **alerjisine** aldırmadan **natürel** lokum ve lokmaları yemeği kabul etti.

GALAT-I MEŞHURLAR

Galat Arapçada “hata” demektir. Galat-ı meşhur, dilimize yerleşmiş ve zamanla kabul görmüş hatalı kullanımlardır. Bilinen yanlışlar zamanla kabul gören yanlışlar haline gelmiştir. Bunlardan en yaygın olanları şunlardır:

Ana gibi yar, Bağdat gibi diyar olmaz: **Ane gibi yar Bağdat gibi diyar olmaz.**

Ana kelimesinin asıl hali **ane**’dir. “*Ane*”, o dönem Bağdat yakınlarındaki ünlü bir uçurumun adından geliyor. Dolayısıyla doğrusu, *Ane gibi yar, Bağdat gibi diyar olmaz* olacaktır.

Zürafanın (zürefanın) düşkünü, beyaz giyer kış günü: **Zürefanın düşkününü beyaz giyer kış gün.**

Zürafa kelimesinin asıl hali “**zürefa**”dır. Zürefa, *zarif* kelimesinin çoğul halidir. Dolayısıyla doğrusu, *Zürefanın (zarif kişilerin) düşkününü beyaz giyer kış günü* olacaktır.

Ateş olsa cürmü kadar yer yakar: **Ateş olsa cirmi kadar yer yakar.**

Cürmü kelimesinin asıl hali “**cirmi**”dir. Cirmi, *cüsse* anlamına gelir. Dolayısıyla doğrusu, *Ateş olsa cirmi (cüssesi) kadar yer yakar* olacaktır.

Su uyur düşman uyumaz: **Sü uyur düşman uyumaz.**

Su kelimesinin asıl hali “**sü**”dür. Sü, *asker* anlamına gelir. Dolayısıyla doğrusu, *Sü (asker) uyur düşman uyumaz* olacaktır.

Haydan gelen huya gider: **Haydan gelen Hu’ya gider.**

Huy kelimesinin asıl hali “**Hu**” olacaktır. Hu, *Allah, yaratıcı* anlamında kullanılır. Dolayısıyla doğrusu, *Haydan gelen Hu’ya gider* olacaktır.

Göz var nizam var: **Göz var izan var.**

Nizam kelimesinin asıl hali “**izan**”dır. İzan, “*anlayış*” anlamına gelir. Dolayısıyla doğrusu, *Göz var izan (anlayış) var* olacaktır.

Aptala malum olurmuş: **Abdala malum olurmuş**

Aptal kelimesinin asıl hali “**abdal**”dır. Abdal “*gezginci derviş*” manasına gelir. Başka bir anlamı da, *kimseye kötülüğü dokunmayan iyi niyetli kimse* demektir. Dolayısıyla doğrusu, *Abdala malum olurmuş* olmalıdır.

Kısa kes aydın havası olsun: **Kısa kes Aydın abası olsun**

Havası kelimesinin asıl hali “**abası**”dır. Aba, kalın kaba kumaş manasına gelir. Dolayısıyla doğrusu, *Kısa kes Aydın abası olsun* olacaktır.

İnce eleyip sık dokumak: **İnce eğirip sık dokumak**

Eleyip kelimesinin asıl hali “**eğirip**”tir. Eğirmek, “*Yün, pamuk gibi şeyleri iğ ile büküp iplik durumuna getirmek*” manasına gelir. Dolayısıyla doğrusu, *İnce eğirip sık dokumak* olacaktır.

Anyayı Konya’yı: **Hanya’yı Gonya’yı (Konya’yı)**

Anya kelimesinin asıl hali “**Hanya**”dır. *Hanya* Girit adasında bir şehirdir. Deyimde geçen “*Konya*”nın **Gonya** olduğu düşünülüyor. Çünkü Gonya da Girit adasında bir şehirdir ve Osmanlı zamanında Hanya’ya gidebilmek için Gonya’dan geçildiği rivayet ediliyor. Dolayısıyla o zamandan bu zamana *Gonya’nın* zamanla değişerek *Konya* olduğu düşünülüyor. Deyimin doğrusu, *Gösteririm sana Hanya’yı Konya’yı (Gonya’yı)* olacak.

Elinin körü: **Ölünün kûru (kûr: mezar)**

Elinin kelimesinin asıl hali, “**Ölünün**”dür. *Körü* kelimesinin asıl hali ise **kûru** olacaktır. *Kür*, *mezar* manasına gelir. Dolayısıyla doğrusu, *Ölünün kûru (mezarı)* olacaktır.

Sıfırı tüketmek: **Zafiri tüketmek (zafir: soluk)**

Sıfırı kelimesinin asıl hali “**zafiri**”dir. *Zafir*, *soluk* manasına gelir. Dolayısıyla doğrusu, *zafiri (soluğu) tüketmek* olacaktır.

Kelli Felli: **Kerli Ferli**

Kelli kelimesinin asıl hali “**kerli**”dir. *Felli* kelimesinin asıl hali ise “**ferli**” olacaktır. *Ker*: *Kuvvet*; *Fer*: *İktidar* anlamına gelir. Dolayısıyla doğrusu, **kerli ferli**, *kuvvetli iktidarlı* olacaktır.

Küçük bir nüans: Nüans zaten küçük bir fark, küçük ayırım demektir. Dolayısıyla sadece nüans demek yeterlidir.

Mesire yeri: Mesire zaten gezilen yer anlamındadır. Dolayısıyla *mesire* demek yeterlidir.

Namahrem (el, yabancı, nikâh düşen): Namahrem kelimesini mahrem (gizli, nikâh düşmeyen) anlamında kullanıyoruz. Hâlbuki “**na**” olumsuzluk eki-
dir. Dolayısıyla *namahrem* dediğimizde *mahrem olmayan* demiş oluyoruz.

Geçti Bolu'nun pazarı sür eşeğini Niğde'ye: **Geçti Bor'un pazarı sür eşeğini Niğde'ye.** (Bor, Niğde'nin bir ilçesidir.)

Malumun ilanı: **Malumun ilamı**

İlam: *bildirme, anlatma*; İlan: *duyuru* manasına gelir.

Altı kaval üstü şışhane: **Altı kaval üstü şışhane (tüfek)**

Eşek hoşaftan ne anlar: **Eşek hoş laftan ne anlar**

Su içene yılan bile dokunmaz: **Su içen yılan bile dokunulmaz.**

İster zengin ol ister fukara herkesin ister canı yemekten sonra bir cigara: **İster zengin ol ister fukara, günün birinde sen de gireceksin mezara.** ‘

Su küçüğün, söz büyüğün: **Sus küçüğün, söz büyüğün**

Saatler olsun: **Sihhatler olsun**

Eninde sonunda: **Önünde sonunda**

Enikonu: **Önü sonu**

Hatasıyla sevabıyla: **Hatasıyla savabıyla (Doğrusuyla)**

Güzele bakmak sevaptır: **Güzel bakmak sevaptır**

Antiparantez: **Antrparantez**

Türkçe’de yaygın olarak yapılan yanlışların bir diğeri, kelimenin asıl halinin çoğul olmasına rağmen bu kelimelere “ler lar” eklerinin takılmasıdır.

Tüccarlar: **Arapçada tüccar tacirin çoğuludur.**

Hademeler: **Hademe hadimin çoğuludur.**

Evlatlar: **Evlad veledin çoğuludur.**

Fukaralar: **Fukara fakirin çoğuludur.**

Evraklar: **Evrak varakın çoğuludur.**

Evlialar: **Evliya velinin çoğuludur.**

Farsçadan değişerek dilimize yerleşmiş kelimeler vardır:

Çarşı: **Farsçada dört taraf manasındaki çehar su.**

Perşembe: **Beşinci gün manasında Penç şenbih.**

Şadırvan: **Farsçada akıcı su manasındaki şadab-ı revan**

TÜRKÇEYE GİRMİŞ BAZI YABANCI KELİMELERİN KARŞILIĞI

Aşağıdaki listede, Türkçede dilimize yerleşmiş ve yoğun olarak kullandığımız yabancı kökenli kelimeler yerine, Türkçemizde rahatlıkla karşılığını olan ve kullanabileceğimiz bazı kelimeleri listeledik.

- A -
Abluka: Kuşatma
Absürt: Saçma, anlamsız
Adapte olmak: Uyum sağlamak
Adisyon: Hesap (fişi)
Afiş: İlan
Agresif: Saldırgan; Girişken
Air bag: Hava yastığı
Air-conditioner: Havalandırma.
Ajanda: Takvimli defter
Ajite etmek: Kışkırtmak, duygu sömürsünde bulun.
Akreditasyon: Denklik belg.
Aksiyon: Hareket, eylem
Aktif: Canlı, hareketli, faal
Aktivite: Etkinlik, faaliyet
Aktüel: Güncel
Alakart: Seçmeli yemek
Alfabe: Abece
Alternatif: Seçenek
Amatör: Deneyimsiz, acemi
Ambalaj: Paketleme
Ambiyans: Hava, ortam
Ambulans: Cankurtaran
Analiz: Mefhum, tahlil
Anekdot: Hikâyecik

Angaje olmak: Bağlanmak
Anons: Duyuru
Antetli: Başlıklı
Antifriz: Dondurmaz
Antipatik: Sevimsiz, itici
Antre: Giriş
Antrenman: Alıştırma, idman
Antrenör: Çalıştırıcı
Aplikasyon: Tatbik, Uygulama
Aranje etmek: Düzenlemek
Argüman: Kanıt, delil, iddia
Aroma: Hoş koku
Arşiv: Belgelik
Artist: Sanatçı, oyuncu
Asist: Yardım
Asistan: Yardımcı
Asparagas: Uydurma/şişirme
Atmasyon: Uydurma
Aşağılık kompleksi: Aşağılık duygusu
Avantaj: Üstünlük, fayda
- B -
Back ground: Arka plan
Bagaj: Pıllı Pırtı, bavul
Banner: Reklam bandı
Bariyer: Engel
Baz: Temel, esas
Best-seller: Çok satan
Bırokır: Simsar
Bilboard: Duyuru/ ilan levhası
Bisiklet: Vespit
Biyografi: Öz geçmiş
Boarding kart: Biniş kartı

Bodyguard: Koruma
Bone: Başlık
Bonkör: Cömert, eliaçık, diğergam
Branç: Kuşluk yemeği
Branş: Dal, şube
Brifing: Bilgilendirme
Buton: Düğme
Bürüt: Kesintisiz
Büro: Yazıhane, çalışma odası
By By: Hoşçakal
Burs: Öğrenim yardımı
- C -
Call center: Çağrı merkezi
Catering: Yemek hizmeti
Center: Merkez
Charter: Dolmuş uçak
Chat: Sohbet
Check etmek: Denetlemek
Check Up: Tam bakım
Check-in: Giriş işlemi
Check-out: Çıkış işlemi
Corner: Köşe
CV: Özgeçmiş
- D -
Destinasyon: Varış yeri
Data: Veri
Deep-freeze: Derin dondurucu
Defans: Savunma
Defansif: Savunmaya dayalı
Deforme olmuş: Şekli bozulmuş
Dejenere olmak. Yozlaşmak
Deklare etmek: Bildirmek

Dekolte: Açık giysi
Dekont: Hesap belgesi
Demagog: Laf ebesi, lafazan
Demagoji: Laf ebeliği, lafazanlık
Demarke olmak: Boşta kalmak
Demo: Tanıtım gösterisi, deneme sunumu
Demonstrayon: Gösteri
Depar atmak: Hızlanmak
Departman: Bölüm
Deplasman: Yabancı saha
Depresyon: Ruh çöküntüsü
Despot: Zorba
Detay: Ayrıntı
Dezenformasyon: Yanıltma haber, bilgi çarpıtması
Dijital: Sayısal
Direktör: Yönetmen
Distribütör: Dağıtıcı
Diyetisyen: Beslenme uzmanı
Dizayn: Tasarım
Doküman: Belge, vesika
Done: Veri
Doping: Uyarıcı
Download: İndirmek
Dripling: Top sürme
Driver: Sürücü
Duayen: Kıdemli, aksakal, öncü
Dublaj: Seslendirme
Duble: Çift
Dubleks: İki katlı
- E -
(Görsel) Efekt: Görsel etkileme
E mail: E posta

Editör: Yayımcı, yayımlayan
Efor: Çaba, gayret, güç
Egale etmek: Eşitlemek
Ego: Ben
Egoist: Bencil, hodgam
Egzersiz: Alıştırma
Ekarte etmek: Elemek, saf dışı bırakmak
Ekipman: Takım, donanım
Ekoloji: Çevre bilimi
Eksantrik: Tuhaf, acayip
Eksper: Uzman
Ekspozisyon: Sergi
Ekstra: Fazladan
Ekstre: Hesap özeti
Ekstrem: Uç, aşırı
Elastik: Esnek
Elimine etmek: Elemek
Emisyon: Sürüm
Empati: Duygudaşlık
Empoze etmek: Dayatmak
Endeks: Dizin
Endirekt: Çift vuruş, dolaylı
Endüstri: Sanayi
Enformasyon: Tanıtma, bilgilendirme
Enstantane: Anlık görünüş
Enstrüman: Çalgı aleti
Enstrümantal: Sözsüz
Entegre olmak: Bütünleşme
Eskiz: Taslak
Eskort: Koruma, muhafız takımı
Euro: Avro
Exit: Çıkış

- F -
Factoring: Aracı, aracılık
Fair Play: Dürüst oyun
Faktör: Etken, etmen
Fanatik: Bağnaz
Fanatizm: Bağnazlık
Faul: Hata, kabahat
Feedback: Geri bildirim
Fermentasyon: Mayalanma
Fiks menü: Tek liste
Fikstür: Karşılaşma takvimi
Fiktif: Kurmaca, uydurma, hayali
Filtre: Süzgeç
Final: Son, sonuç, bitiş
Finansal: Mali
Finansör: Mali destekçi
Finanse etmek: Parayla desteklemek
Fitness center: Sağlıklı yaşam merkezi
Finish: Bitiş, varış
Fizibilite: Uygulanabilirlik
Fonksiyon: İşlev
Forvet: İleri uç
Fraksiyon: Hizip
Fon: Kaynak
Franchising: İsim hakkı
Free Shop: Gümrüksüz mağaza
Frikik: Serbest vuruş
Full Time: Tam gün
Full: Tam, dolu
Fullemek: Doldurmak
- G -
Gala: Ön gösterim

Gramer: Dilbilgisi
Global: Küresel, Dünya çapında
Gurme: Tat ustası
Gurup: Gün batımı
Grup: Küme, topluluk
- H -
Hacker: Bilgisayar korsanı
Hakem triosu: Hakem üçlüsü
Halüsinasyon: Sanrı, Var sanma
Handikap: Engel, elverişsiz durum
Hands free: Eller boşta
Hard Disc: Ana Bellek
Hat-trick: Üçleme
Herıld: Herhalde
High teck: İleri teknoloji
Hijyen: Sağlığa uygunluk
Hit: Liste başı, gözde
Holigan: Serseri, hayta
Hosting: Ana sistem
- İ -
IQ: Zekâ düzeyi
İce tea: Soğuk çay, buzlu çay
İdefiks: Saplantı, sabit fikir
İdol: Put
İllegal: Yasadışı
İllüzyon: (Göz) yanılsaması
İllüzyonist: Hokkabaz
İmitasyon: Taklit
İN (olmak): Tutulmak
info@: bilgi@
İnisiyatif almak: Karar verme yetkisi almak
İnisiyatif: Öncelik

İnstant coffee: Hazır kahve
İrrite olmak: Rahatsız olmak, sinirlenmek
İskonto: İndirim
İtalik: Eğik yazı
İzolasyon: Yalıtım
- J -
Jalüzi: Şerit perde
Jenerasyon: Kuşak, nesil
Jenerik: Tanıtma (yazısı)
Jeolog: Yerbilimci
- K -
Kampüs: Yerleşke
Kamufle etmek: Gizlemek
Kaos: Kargaşa
Karambol: Karışıklık, karmaşa
Kariyer: Mesleki uzmanlaşma
Karizma: Büyüleyici özellik
Klonlama: Kopyalama
Know-how: Yöntem bilgisi; bilgi satma/kiralama
Kod: Şifre
Kokpit: Pilot köşkü
Kombinasyon: Birleştirme, tertip
Komite: Alt Kurul
Kompetan: Uzman, yetkili
Kompleks: Karmaşık; Tesis
Kompleksli: Aşağılık duygulu, özgüvensiz
Komplike: Karmaşık, Karışık
Komplo: Tuzak
Komünikasyon: İletişim
Konfeksiyon: Hazır giyim
Kongre: Kurultay
Konfigürasyon: Yapılandırma

Konfirme etmek: Doğrulamak
Konjonktür: Geçerli durum
Konkordato: İflas anlaşması
Konsantre olmak: Yoğunlaşmak
Konsensüs: Uzlaşma, mutabakat
Konsept: Anlayış, görüş; Kavram
Konsorsiyum: Şirketler birliği
Konsültasyon: İstişare, görüş alışverişi
Kontrast: Karşıt, zıtlık, tezat
Korner atışı: Köşe atışı
Koşul: Şart
Kripto: Gizli, saklı
Kriter: Ölçüt, kıstas
Kronometre: Süre ölçer
- L -
Labirent: Dolambaç
Lanse etmek: Öne çıkarmak
Laptop: Dizüstü bilgisayar
Leasing: Kiralama
Libero: Son adam
Likit: Sıvı, akışkan, nakit
Limit: Sınır, uç, üst sınır
Literatür: Edebiyat, kaynak
Lisans: Yetki belgesi; yetkinlik
Lojistik: Donanım
Lokal: Yerel, mahalli
- M -
Maç: Karşılaşma
Makro: Geniş, büyük
Maksimum: En üst, en fazla
Manipülasyon: Hileyle yönlendirmek
Mantelite: Anlayış, zihniyet

Maraton: Uzun koşu
Marjinal: Aykırı, uçta, son birim
Marjinalleşme: Uca kayma, aykırılışma
Markaj: (Adam) tutma
Mause: Fare
Medya: Yazılı/görsel basın
Mega: Çok büyük, dev
Megapol: Büyükşehir
Menajer: Yönetici, yürütücü
Mersi: Teşekkür ederim
Mesaj: Bildiri, ileti
Metafor: Mecaz, istiare
Metamorfoz: Başkalaşma
Metot: Yöntem
Metraj: Uzunluk
Metro: Yeraltı treni
Metropol: Ana kent
Mikro: Dar, küçük
Milenyum: Binyıl
Minimum: En az, en düşük
Misyon: Görev, amaç
Mizanpaj: Sayfa düzeni
Modern: Çağdaş
Modernize etmek: Yenilemek
Modül: Parça
Monopol: Tekel
Monoton: Tekdüze
Montaj: Kurulum
Motive etmek: İsteklendirmek
Mülimedya: Çoklu ortam
Müteahhit: Yüklenici
- N -
Network: Bilimiş ağı

Nickname: Takma ad, Lakap
No-frost: Karlanmaz
Non-stop: Duraksız, molasız
Notebook: El bilgisayarı
Nötr: Yansız, tarafsız
Nüans: İnce ayırım, küçük fark
- O -
Objektif: Nesnel, tarafsız
Obsesif: Takıntılı
Ofansif: Atak
Off road: Arazi yarışı/turu
Ofis: İşyeri
Okey: Tamam
Oley: Yaşa!
Ombudsman: Kamu denetçisi
Online: Çevrim içi
Oportünist: Fırsatçı
Opsiyon: Seçme/ödeme süresi
Optimal: En uygun
Optimum: Uygun değer
Optimist: İyimser
Ordövr: Ön yemek
Organizasyon: Düzenleme
Orijinal: Özgün
Oryantasyon: Alıştırma, uyum
Otantik: Aslına, gerçeğe dayanan
Otokritik: Öz eleştirisi
- P -
Palyetif: Geçici, anlık
Panel: Açık oturum
Pankart: Slogan levhası
Panorama: Genel görünüm

Paradigma: Değerler dizisi
Paradoks: Aykırılık, çelişki
Paraf: Kısa imza
Parametre: Değişken
Parkur: Koşu yolu
Part time: Yarım gün
Parti: Fırka
Partikül: Parçacık
Partner: Eş, ortak
Pastil: Akide
Patchwork: Yama işi
Patent: Buluş; Buluş belgesi
Penaltı: Ceza vuruşu
Pergola: Çardak
Periyodik: Süreli, dönemli
Periyot: Dönem, devir
Perspektif: Bakış açısı
Pesimist: Karamsar, kötümser
Plaket: Onur belgesi
Platform: Alan
Plaza: İş merkezi
Polemik: Söz dalaşı, sert tartışma
Poligon: Atış alanı
Popülasyon: Nüfus
Popüler: Halkın sevdiği
Popülist: Halk yordakçısı
Poşet: Torba
Pozisyon: Konum, durum
Pragmatik: Faydacı, yararçı
Pratisyen: Düz hekim
Prefabrik ev: Kurma ev
Pres: Baskı
Prestij: İtibar, saygınlık

Prezantable: Eli yüzü düzgün, gösterişli
Prezantasyon: Tanıtma, takdim, sunum
Prime-time: Altın saat
Print Out: Çıktı
Printer: Yazıcı
Prodüktör: Yapımcı
Profil: Yandan görünüş
Proje: Çalışma tasarısı
Prosedür: Yol, yöntem
Prospektüs: Tarife
Protokol: Öncelik düzeni; onur misafirleri
Prototip: İlk örnek
Provizyon: Karşılık
Provokasyon: Kışkırtma
Provokatör: Kışkırtıcı
Prömiyer: İlk gösteri
- R -
Radikal: Köklü, köktenci
Radyoterapi: Işın tedavisi
Randıman: Verim
Rant: Ekonomik getirim
Rantabl: Verimli, getirili
Raportör: Rapor yazıcı
Rastgele: Gelişigüzel
Realite: Gerçek, gerçeklik
Reel: Gerçek
Referandum: Halk oylaması
Referans: Güven, yeterlilik
Reflektör: Yansıtıcı
Refüj: Orta kaldırım
Rehabilitasyon: İyileştirme
Rekolte: Yıllık ürün
Relaks: Rahatlama, gevşeme

Resepsiyon: Karşılama; Resmikabul
Restoran: Lokanta
Restorasyon: Yenilenme,
Revize etmek: Yenilemek
Reyting: İzlenme oranı
Rezervasyon: Yer ayırtma
Rezidans: Saray konut
Rezonans: Titreşim
Ritüel: Ayin
Roof: Çatı
Rövanş: İkinci karşılaşma
- S-Ş -
Sabotaj: Kundaklama
Sansasyon: Dalgalanma
Salvo: Yayılım ateş; yoğun atak
Sansür: Sıkıdenetim
Santra: Orta yuvarlak
Santrafor: Orta uç
Sauna: Buhar banyosu
Sav: Tez, iddia
Save etmek: Kaydetmek
Seans: Oturum
Security: Güvenlik
Sekreter: Kâtip, yazman
Self servis: Kendi kendine hizmet
Selfie: Özçekim
Sembol: Simge
Seminer: Toplu çalışma
Sempatik: Sevimli, cana yakın
Sempatizan: Duygudaş, yandaş, taraftar
Sempozyum: Bilimsel toplantı
Semptom: Belirti, araz, alamet
Sendrom: Hastalık tablosu; Sıkıntı

Senkron: Eşzaman(lı)
Senkronizasyon: Eşleme
Server: Sunucu
Sezon: Mevsim
Show: Gösteri
Showroom: Sergi/gösteri odası
Siesta: Öyle uykusu, kaylûle
Simülasyon: Aslına benzetim
Simültane: Anında
Sinerji: Artı güç
Single: Tek kişilik
Sirkülâsyon: Dolaşım
Sirküler: (İmza) belgesi
Sistem: Usul, kaide, tertip
Skor board: Sonuç tabelası
Skor: Sonuç, sayı
Snack-bar: Atıştırmalık
Sofistike: Yanıltıcı; Karmaşık
Software: Yazılım
Solaryum: Güneş odası
Sömestr: Yarıyıl, dönem
Spekülasyon: Vurgunculuk, saptırma
Spekülatör: Vurguncu
Spesifik: Özellikli
Spesiyal: Özel (teklif edilen) yemek
Sponsor: Destekleyici
Spontane: Kendiliğinden
Sprint: Kısa koşu
Stabil: Değişmez, sabit
Stant: Sergilik
Star: Yıldız
Start Almak: Başlamak
Statüko: Var olan/ mevcut durum

Steril: Mikroptan arınmış
Stikir: Çıkartma
Stresli: Gergin
Sübvanse etmek: Desteklemek
Süpervizör: Üst denetçi
Şilt: Onur levhası
Şofben: Su ısıtıcısı
Şoför: Sürücü
Şoke olmak: Çok şaşırarak
Şov: Gösteri
- T -
Tabldot: Seçmesiz yemek
Tabloid: Küçük gazete
Talk show: Söz gösterisi
Tandans: Eğilim
Taşeron: Götürü çalışan
Tayming: Zamanlama
Teenage: Ergenlik çağı
Teori: Kuram
Teorik: Kurama dayalı, nazari
Terapi: Tedavi
Test etmek: Sınamak, denemek
Think-tank: Beyin takımı
Tiraj: Baskı sayısı
Tolerans: Hoşgörü, müsamaha
Torpil: Kayırma
Totaliter: Baskıcı
Transparan: Saydam, şeffaf
Travma: Vuruk, incinme, sarsıntı
Trekking: Dağ yürüyüşü
Trend: Eğilim
Tubeless: İçsiz
Tümör: Ur

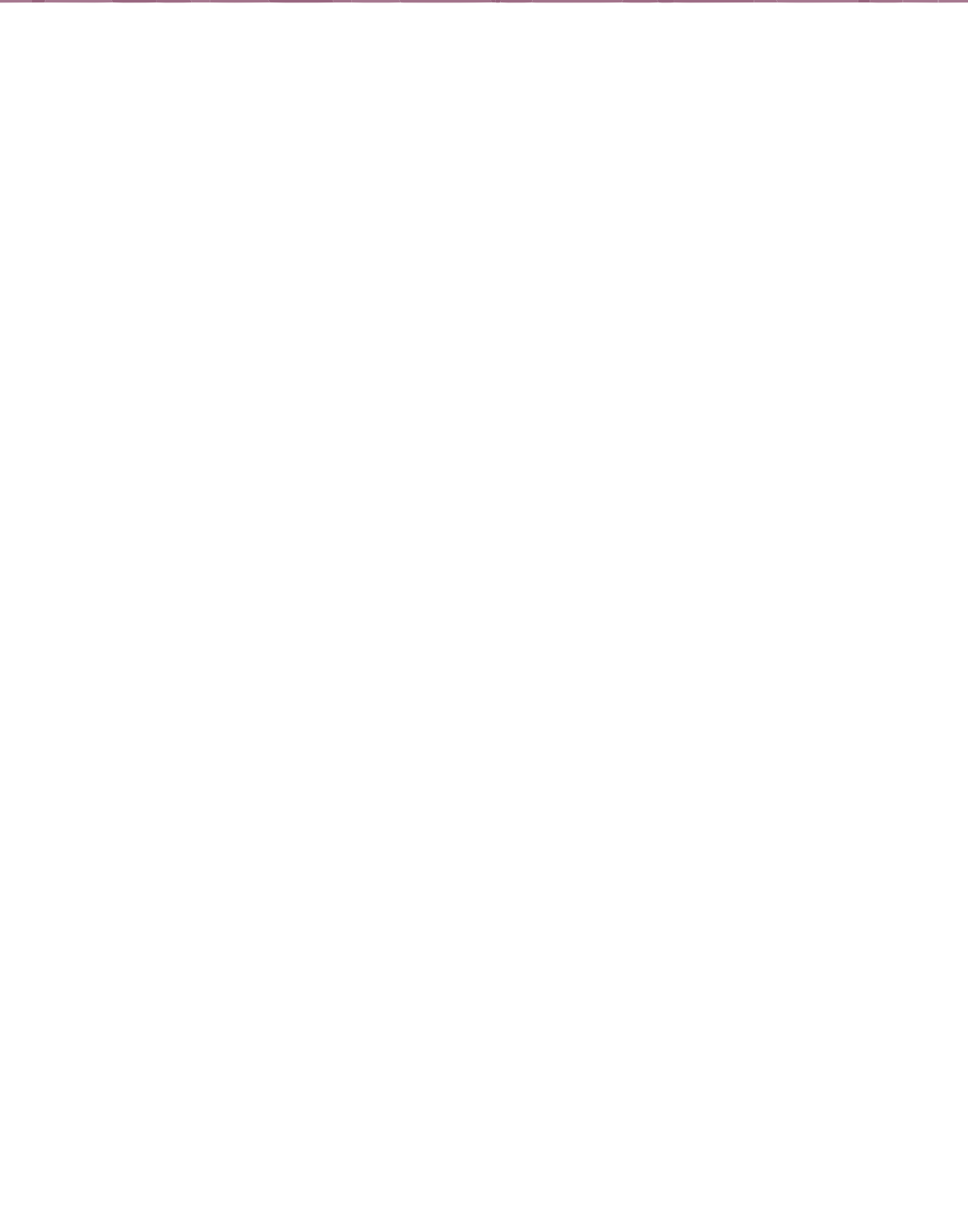
Türbülans: Hava boşluğu
- U-Ü -
Ultraviyole: Morötesi
Underground: Yeraltı
Ültime: Kesin uyarı
Ünite: Birim
Üniversel: Evrensel
Ütopik: Hayali
Ütopya: Hayal ülke
- V -
Valör: Geçerlilik
Vazo: Çiçeklik
Versiyon: Sürüm, nüsha
Vestiyer: Askılık
Viraj: Dönemeç
Virgül: Fasıla
Viyadük: Köprü yol
Vizyon sahibi: İleri görüşlü, ufku geniş
Volkan: Yanardağ
- W -
Web: Ağ
Workshop: Fikir atölyesi
- Y -
Yaşam: Hayat
- Z -
Zaping: Gelgeç, kanallar arası gezinme (TV kanallarında gezinme)

ALTINCI BÖLÜM

OKUMA PARÇALARI

OKUMA PARÇALARI

Aşağıdaki okuma metinlerini **vurgu, tonlama, ulama ve sesli harflerde daralma** kurallarına uygun olarak okuyun. **Her cümlelerin bir mesajı ve önemsenen ögesi olduğunu unutmayın.** Aşağıdaki metinleri okurken ses tonunuz, karşınızdaki bir kişiye konuyu anlatıyormuş gibi olmalıdır. Zira okumada ve anlatımda ses tonlarımız farklıdır. Başarıncaya kadar çalışmalara devam edin. Bu konuda da ses kayıtlarınız size yardımcı olacaktır. Mutlaka ses kaydınızı yapın ve okuduğunuz metinleri dinleyin. Bu konuda sizi bir kişinin dinlemesini sağlayın. Metinleri okurken ses tonunuzun okuma tonunda mı yoksa anlatma tonunda mı olup olmadığını sizi dinleyen kişiyle birlikte mütalaa edin.

İnkârcıların Üç İddiası

Allah'ın varlığı, düşünen insan için çok kesin bir gerçektir. Dünya'nın yaratılışından günümüze kadar Allah'ın olmadığını ispatlayan bir tek insana rastlanmamıştır. Halbuki, ortada O'nun varlığına getirilen binlerce delil vardır. Demek ki ilk bilmemiz gereken, *inkârın ispatı yoktur*, gerçeğidir. İman doğuştandır, sonradan kazanılma değildir. İnkârcıların düşüncelerini 3 grupta toplamak mümkündür:

- 1) *Eşya ve varlıklar, sebepler tarafından yaratılıyor.*
- 2) *Eşya ve varlıklar, kendi kendine oluşuyor, tesadüfen meydana geliyor.*
- 3) *Tabiidir, tabiat yaratıyor.*

Şimdi biz genel olarak bu üç inançsızlık iddiasını çürütürsek geriye “**inanç**” kalacaktır. Yani “**Allah yaratmıştır**” demek zorunda kalacağız. Çünkü başkaca bir iddia ortaya atmak mümkün değildir.

a. Sebepler Yaratıcı Olabilir mi?

Mesela, bir ilaç fabrikasını düşünelim. Uzun masaların üzerinde yüzlerce şişe ve kavanoz dizilmiş... Her birinin içinde ayrı ayrı ve çeşit çeşit ilaç hammaddeleri bulunuyor. Bu ayrı hammad deler den belli ölçülerde alınarak bir romatizma ilacı yapılacak. Siz, orada çalışan eczacıya, *ilacı nasıl yapıyorsunuz* diye soruyorsunuz.

... İlaçları biz yapmıyoruz. Bu tezgâhın üzerinde bulunan gerekli maddelerin kavanozları ve şişeleri, esen bir fırtına sebebiyle devriliyor. Her birinden gerekli ölçüde akıp birbirine karışıyor. Böylece romatizma ilacı mey dana geliyor. Yani onu bir takım sebepler meydana getiriyor.

Bu cevaba inanır mısınız?

Niçin inanmazsınız?

Çünkü, ilaçların üzerinde hangi maddelerden ne miktar konarak yapıldıkları yazılıdır. Bunlar da miligramlarla ölçülüp tartılıyor.

Görüldüğü gibi cansız bir madde olan romatizma ilacı dahi maddi sebeplerle meydana gelemiyor. Öyleyse canlıların ve hele de insanların böyle rastgele sebeplerle oluşması büsbütün imkânsızdır.

“Allah’tan başka Rabler edinenler, kendisine bir yuva yapan örümceğe benzerler. Evlerin en dayanıksızı, şüphesiz örümceğin yuvasıdır, keşke bilselerdi.” (Enfal, 41)

b. Kendiliğinden Oluş veya Tesadüf

Ne varsa mutlaka onun bir yapıcısı, bir yaratıcısı vardır. Bir bina, bir resim, bir masa kendi kendine olamıyorsa bu koca kâinat, dünya, gezegenler, ay, yıldızlar ve güneş kendi kendine olur mu?

Hemen diyebiliriz ki nerede bir resim varsa kesin olarak onu çizen bir ressamın varlığını düşünürüz. Bu, dünyada hiçbir şeyin kendi kendine olmayacağına ispatlar.

Tesadüfen bir şey olur mu? Hadi oldu diyelim, düzenli ve güzel olur mu? Hadi bir defalık düzenli ve güzel olsun. Bu durum birçok defalar tekrarlanır mı?

Bu soruların hepsine “evet” diyebildiğimiz takdirde tesadüfen oluşan bir dünyaya da “evet” diyebiliriz. Eğer sonuna kadar evet di yemezsek tesadüfün yaratıcılığını da kabul etmemişiz demektir. Şimdi bu düşüncüyü bir misalle açıklayalım:

Ben elimdeki bir taşı atıyorum ve uzaktaki bir kişinin burnun dan vuruyorum. Tabii ki bu çok zor bir iştir ama diyelim ki oldu. Tekrar atıyorum bir taş, hayret, yine aynı kişinin burnundan tam isabet vuruyorum. Bir daha, bir daha, hep aynı yerden vuruyorum. Bu, yüzlerce defa tekrarlanıyor ve ben de yüzlerce defa hep aynı yerden vuruyorum. Şimdi bu olaya, *tesadüf*, *rastlantı* denebilir mi?

Böyle tesadüf ve rastlantı olamaz. Buna dense dense ‘*iyi nişancı*’ denir. Rastlantı ya da tesadüf dediğimiz şeyler, sebepler gibi **kör, sağır ve bilgisizdir**. Dolayısıyla görmeyi ve bilmeyi gerektiren bir işi böyle defalarca gerçekleştiremez.

İki Körün Yolda Karşılaşması

Gözleri kör bir adam, yolda dileniyormuş. Biri şiddetli bir şekilde karşıdan gelip kendisine çarpmış ve aynı zamanda da söylenmeye başlamış:

– Be adam kör müsün? Hadi ben görmüyorum, sen bari önüne baksana!

Kör dilenci şaşırmış:

– Ne! Sen de mi körsün!

– Körüm ya... Demek ben de bir görmeze çarpmışım. Neyse kusura bakma. Benim hâlimden sen anla mazsan, kim anlar?

Biraz daha dertleşmişler, sohbet etmişler. Kör dilenci, diğerine ne kadar kazandığını sormuş. O da söylemiş; hatta paralarını açıp göstermiş. Daha doğrusu gösterecekmiş ama diğeri yani kör dilenci, para çıkınını kaptığı gibi yürümüş. Düşünmüş ki adam nasıl olsa kördür, kendisini takip edip bulamaz... Fakat iş hiç de düşündüğü gibi olmamış. Çünkü biraz yürümüş, tam sırtının ortasına bir taş yemiş. Biraz hızlanmış ama bir taş daha... Bir daha, bir daha... Yağmur gibi taş iniyormuş belinin ortasına...

Çaresiz durmuş ve arkasından gelen adamın kör olmadığını artık anlayarak şöyle seslenmiş:

– Arkadaş, ne oluyoruz yahu! Senin attığın bu taşlar hiç de kör atışına benzemiyor!

Organlarımızın en uygun biçimde ve en uygun yerlerde bulunması tesadüf olabilir mi? Hem de bütün insanlarda aynı tesadüf, milyarlarca kere nasıl tekrarlandı? Yani tesadüf; **kör, sağır, şuursuz** olduğu için meydana getireceği eşya ve varlıklar da anlamsız, biçimsiz ve kar makarışık olur.

Peki, bu dünyada, tabiatta, insanda, hiçbir düzensizlik ve manasızlık var mıdır?

Yoktur!

Fakat bazen ak lımıza yersiz ve anlamsız gelen bir şey aslında çok anlamlı, güzel ve faydalıdır. Mesela yağmur. Eğer yağmura karşı tedbirimizi almazsak bizler için rahmet olan yağmuru kendimize zararlı hâle getirmiş oluruz. Yağmurda şemsiyesiz dışarı çıkmak gibi...

Mesela toplumda fakirlerin, yoksulların da bulunması bir karışıklık ve manasızlık değildir. Çünkü düzenli bir toplum hayatı için her seviyede geçinen insana ihtiyaç vardır. Herkesin zengin olduğu toplumda hayat yürür mü? Kim çöpçülük yapacak, kim fabrikada işçilik yapacak, kim bekçilik, polislik yapacaktır? Herkesin zengin olduğu değil, herkesin yardımlaştığı, birbirine insanca davrandığı bir toplum manalıdır ve güzeldir. Allah da bizden, böyle bir toplumu gerçekleştirmemizi istiyor. Konuyla ilgili Nasrettin Hoca'mızdan ibretli bir fıkra:

Ceviz Ağacı

Hoca bir gün bahçesinde çalışmış, yorulmuş. Dinlenmek için yanındaki kocaman ceviz ağacının altına uzanmış. Yaz sıcağında asırlık ceviz ağacının dal ları altında serinleyen Hoca, düşünmeye başlamış. Bakmış ki biraz ilerideki kocaman kabaklar, küçücük dal larından çıkmış, toprakta tombul tombul yatıyorlar. Altında yat tığı heybetli ağacın dallarında ise küçücük cevizler var.

– *Hey Yüce Yaradan, demiş Hoca. Senin her şeyin hikmetlidir, güzeldir, doğrudur ama bu işe aklım ermedi. Küçücük cevizleri kocaman ağaçta, kocaman kabakları da küçücük dallarda yaratmışsın. Hâlbuki kabakları bu ağaçta, cevizleri de şu yerdeki küçük dallarda yaratmış ol- sa idin daha iyi olmaz mıydı?*

Hoca tam böyle düşünceler içindeyken ağacın dallarından kopan bir ceviz, tam da burnunun üstüne pat diye düşmez mi! Hoca sızlayan burun kemiğini tutarak fırlamış ayağa ve açmış ellerini de şöyle konuşmuş:

– *Aman Yarabbi! Sen ne yapmışsan güzeldir, isabetlidir, yerindedir. Ya şu burnuma düşen cevizin yerinde kabak olsaydı, benim hâlim nice olurdu! Bir daha senin işine karışmayacağım. Aklımın almadığı konular yüzünden burnumu işine sokmayacağım. Affet beni Yarabbi!*

Demek ki bize anlamsız ve çirkin görünen bazı şeyler aslında güzeldir ve manalıdır. Biz olayları dar açıdan ve kendimize göre yorumladığımız için yanılıyoruz. Erzurumlu İbrahim Hakkı ne güzel söylemiş:

*Vallahi güzel etmiş,/Billahi güzel etmiş,
Mevla görelim n'etmiş,/N'etmişse güzel etmiş...*

Otların Yazdığı İsim

İskoçya'nın meşhur filozoflarından Bity, küçük yaştaki oğluna, **in sanın tesadüfen varolamayacağını ancak Allah tarafından yaratılmış olduğunu** şöyle ispatlamış:

Evinin bahçesinde kazılmış olan toprağın bir kenarına oğlunun ismini parmağıyla kalınca çizer. Bu çizgilerin içine de dereotu tohumu eker ve üzerine toprakla kapatır.

Bir süre sonra çocuk koşarak babasına gelir ve heyecan içinde şöyle der:

– *Babacığım, bahçenin bir köşesinde benim adım dereotlarıyla yazılmış.*

Babası umursamaz bir hâlde “**Tesadüftür.**” der.

Çocuk itiraz eder ve bunun “*Mutlaka biri tarafından yapılmış olduğunu*” iddia eder:

– *Babacığım, benim ismim hiç kendi kendine, otlar tarafından yazılabilir mi? Benim adımla ne otlar biliyor ne de toprak... Bunu benim adımla bilen biri yapmıştır...*

Babası hemen taşı gediğine koyar ve şöyle konuşur:

– *Peki, sen isminin bile kendiliğinden bahçede yazılamayacağını söylüyorsun da ondan çok daha üstün ve sanatlı olan vücudunun tesadüfen oluştuğunu nasıl kabul edebiliyorsun? Bu kadar basit ve kolay bir iş bile tesadüfen olamazsa ondan çok daha muazzam ve muhteşem olan insanlar, hayvanlar ve kâinat nasıl kendi kendine oluşur? Bütün bunların da bir **Yaratıcısı** olması gerekmez mi?*

Filozofun oğlu özür dileyerek demiş ki:

– *Babacığım, size çok teşekkür ederim. Çünkü bu örnekle dünyada en küçük bir şeyin bile kendi kendine olamayacağını anlamış bul-*

nuyorum. Artık her şeyi yaratan bir Yüce Yaratıcı'nın varlığına ben de inanıyorum.

– Evet, şimdi tesadüfen yaratılmadığımızı, dünyada hiçbir şeyin kendi kendine oluşmadığını daha iyi anladık. Son olarak, Sokrat'ın şu sözleriyle konuyu bitirelim: **“Kâinatta tesadüfe tesadüf edilemez.”**

a. Tabiat, Yaratıcı Olabilir mi?

Tabiatın yaratıcı olamayacağını anlamak için önce onun ne olduğunu anlamak lazım. Nedir tabiat?

Nehirler, ormanlar, denizler, çöller, hayvanlar, bitkiler, gök, ay, yıldızlar, güneş... vb.

Evet, şimdi düşünelim bakalım, tabiat dediğimiz bu varlıklar yaratıcı olabilir mi?

Olamaz; çünkü şuursuz, bilgisiz, elsiz, gözsüz ve güçsüz olan tesadüf, yaratıcı olamıyor. Öyleyse aynı özellikleri taşıyan tabiat da yaratıcı olamaz. Çünkü tabiat dediğimiz varlıkların tamamı da aynen tesadüf gibi **akılsızdır, bilgisizdir, kördür**. Dolayısıyla da yaratıcı olması imkânsızdır. Çünkü o yaratılmıştır.

Tabiat bir eserdir. Her eser gibi başlangıcı vardır. Olan ve sonradan olan her şey yaratılmıştır. Peki, yaratıcı kimdir?

Tabiattır diyebilir miyiz? O zaman tabiatın kendi kendine oluştuğunu kabul etmemiz lazım gerekir ki daha önce bunun imkânsızlığını görmüştük. Acaba bazı sebepler mi bir araya gelerek onu yaratmıştır? Ama yine sebeplerin yaratıcı olamayacağını ispatlamıştık. Şu hâlde sonradan olma bir eser olan tabiatın yaratıcısı kimdir?

Allah'tır, elbette Allah'tır!

Tabiata yaratıcı demek, yaratılmışa yaratıcı demek olmaktadır. Bu da komiklikten başka bir şey değildir. Peki, varlık âlemini sebepler yaratmadıysa, tesadüf meydana getirmediyse, tabiat ortaya koymadıysa, Yaratıcı kimdir? **ALLAH'tır**.

Evet, geriye sadece bu gerçek kalıyor. Demek ki düşünen insan, **Allah'a inanmak zorundadır. Allah'a iman aklın mecburi istikametidir.**

Vehbi Vakkasoğlu, Öğretmenin Not Defteri

Hz. Muhammed (s.a.v.)

Müstesna ruhi yapısının kemali gibi vücut yapısının celali de eşsizdi. Si-ması, geceleyin ayın on dördü gibi parlardı. Hz. Ayşe (r.a.) buyururlar ki: Re-sulullah'ın yüzü o kadar nur saçardı ki gece karanlığında ipliği iğneye O'nun yüzünün aydınlığında geçirirdim. İki kürek kemiği arasında nübüvvetine ait ila-hi bir nişan vardı. Birçok sahabi, onu öpebilmenin aşkıyla yaşardı. Vefatı sı-rasında bu mührün gayb âlemine gitmesi irtihalinin tasdiki oldu. Ceset yapısı nurdan olduğu için hiçbir değişikliğe uğramamıştı. Hz. Ebu Bekir (r.a.) mah-zun, müteessir, mağmum, gözü ve gönlü yaşlı bir şekilde "Varlık Nuru'na" nazar ederek:

– Hayatın gibi ölümün de ne güzel ya Resulallah! dedi.

Hz. Peygamber'in yüzünde nur-i melahat, sözlerinde selaset, hareketle-rinde letafet, lisanında talâkat, kelimelerinde fesahat, beyanında fevkalade be-lagat vardı. Fuzuli söz söyleyeyip her kelamı hikmet ve nasihat idi. Lügatinde asla dedikodu ve malayani yoktu. Herkesin akıl ve idrakine göre söz söylerdi.

Mülayim ve mütevazı idi. Gülmesinde kahkaha gibi aşırılık olmazdı. Dai-ma mütebessimdi. Onu ansızın gören kimseyi haşyet sarardı. Onunla ülfet ve sohbet eden kimse, O'na can u gönülden âşık ve muhib olurdu.

Hizmetkârlarını pek hoş tutardı. Kendisi ne yer ve ne giyer ise onlara da onu yedirir ve onu giydirirdi. Cömert, ikram sahibi, şefkatli ve merhametli; gerektiğinde cesur gerektiğinde de halîm idi. Ahd u vadinde sabit ve kavlin-de sadık idi. Hüsn-i ahlakça, akıl ve zekâca cümle nâsa faik ve her türlü me-dh u senaya layık idi.

Elhasıl sureti güzel, sreti mükemmel, misli yaratılmamış bir vücud-i mü-barek idi.

Osman Nuri Topbaş

Sünnetin Dereceleri ve Bidat Hastalığının İlacı-Said-i Nursi Birinci Nükte

... Sünnet-i seniyyeye tabi olmak şüphesiz çok kıymetlidir. Özellikle bi-datların her tarafı kapladığı zamanlarda daha fazla önemlidir. Özellikle ümme-tin bozulduğu zamanda sünneti seniyyenin küçük bir adabına uymak önem-li bir takva duygusunu ve kuvvetli bir imanı gösteriyor. Sünnete tabi olmak, doğrudan doruya Resulullah'ı (s.a.v.) hatırlatıyor. O hatırlatma sebebiyle yapı-lan o sünnet, ilahi huzurda bulunmayı hatırlatmaya dönüşür. Hatta en küçük

bir işte, yeme içme ve yatma adabına da sünnet-i seniyyeye uyulduğu dakika-da o sıradan iş ve o fitri hareket, sevaplı bir ibadet ve dini bir hareket oluyor. Çünkü o sıradan olan hareketiyle Resulullah'ı (s.a.v.) düşünüyor ve öyle yapmanın şeriatın bir edebi olduğunu hatırlıyor. Buradan da gerçek hüküm koyan Cenab-ı Hakk'a kalbi yöneliyor. Böylece bir çeşit huzur ve ibadet kazanıyor. İşte bu inceliğe binaen, sünnet-i seniyyeye tabi olmayı kendisine adet edinen, günlük yaptığı sürekli işleri ibadete çevirir, bütün ömrünü meyveli ve sevaplı hâle getirebilir.

Beşinci Nükte

“De ki eğer Allah'ı seviyorsanız bana uyun ki Allah da sizi sevsin.” (Al-i İmran, 31) ayeti, sünnete tabi olmanın ne kadar önemli ve gerekli olduğunu çok kesin bir şekilde ilan ediyor. Evet, şu ayet-i kerime mantık ilmindeki kıyas çeşitleri içerisinde istisnai kıyas kısmının en kuvvetli ve kesin bir kıyasıdır.

... Bu ayet-i kerime der ki, *“Eğer Allah'ı seviyorsanız, Allah'ın sevdiği kula tabi olunacak. Tabi olunmazsa bu durum, Allah'a sevginizin olmadığını netice verir.”* Allah'a sevgi varsa bu, Allah'ın sevgili kulunun sünnet-i seniyyesine tabi olmayı netice verir. Evet, Cenab-ı Hakk'a iman eden elbette O'na itaat edecek. İtaat yolları içerisinde en makbulü, en istikametlisi, en kısası, şüphesiz Allah'ın sevgili Resulü'nün gösterdiği ve takip ettiği yoldur.

Evet, bu kâinatı bu derece nimetlerle dolduran sınırsız güzellik, sonsuz cömertlik sahibi Zat'ın, şuur sahiplerinden o nimetlere karşı şükür istemesi zaruri ve apaçıktır. Hem bu kâinatı bu kadar mucizeli sanatlarla süsleyen o sonsuz celal ve hikmet sahibi Zat, elbette ve apaçık olarak şuur sahipleri içerisinde en gözde birini Kendine muhatap ve tercüman; kullarına da emir ve yasaklarını tebliğ edici ve önder yapacaktır.

Hem bu kâinatı sayı ve sınıra gelmez güzellik ve mükemmelliğinin tecellilerine mazhar eden o sonsuz mükemmellik ve güzellik sahibi Zat, elbette ve apaçık olarak sevdiği ve görünmesini istediği Cemalinin, Kemalinin, isimlerinin ve sanatlarının en kapsamlı ve en mükemmel ölçüsü ve vesilesi olan bir zata herhâlde en mükemmel bir kulluk vaziyeti vererek ve onun o kulluğunu diğerlerine örnek edip herkesi ona tabi olmaya sevk edecek, ta ki o güzel vaziyeti başkalarında da görsün...

Onuncu Nükte

İnsanın en önemli maksadı, Cenab-ı Hakk'ın sevgisini kazanmasıdır. ... O yüce arzunun yolu, Allah'ın sevgili kuluna tabi olmaktır ve sünnet-i seniyye-

yeye uymaktır. ... Madem insanın yaratılışında ihsan, güzellik ve mükemmelliğe karşı böyle sınırsız bir sevme kabiliyeti vardır. Ve madem bu kâinatın Yaratıcısı, kâinatta ortaya çıkan eserleriyle, apaçık sabit olan sınırsız kudsi güzelliği; bu varlıklarda ortaya çıkan sanat nakışlarıyla varlığı zaruri olarak kesinleşen kudsi mükemmelliği vardır ve bütün canlılarda açıkça görülen sınırsız ihsan çeşitleriyle ve nimetlendirmeleriyle kesin bir şekilde hatta gözle görürcesine varlığı ortaya çıkan sınırsız ihsanları vardır. Elbette, şuur sahiplerinin en kapsamlısı, ihtiyacı en fazla olanı, en düşüneni, en arzulusu olan insanın böyle birisini sonsuz bir şekilde sevmesi gerekiyor.

... Bilinen bir gerçektir ki insan kendi mutluluğundan lezzet aldığı gibi ilgili bulunduğu kimselerin saadetiyle de lezzetlenir. Kendini tehlikeden kurtararı sevdiği gibi sevdiklerini kurtararı da sever. İşte bu ruh hâline bağlı olarak insan, her insana ait ilahi ihsan çeşitlerinden sadece şunu düşünse, *“Benim Yaratıcım beni ebedi karanlıklar olan yokluktan kurtarıp bu âlemde güzel bir dünyayı bana verdiği gibi ecelim geldiğinde beni ebedi idam olan yok olmaktan ve mahvolmaktan yine kurtarıp ölümsüz bir âlemde ebedi ve çok görkemli bir âlemi bana ihsan ve o âlemin bütün lezzet çeşitlerinden ve güzelliklerinden istifade edecek; gezip güzel yerlerde dolaşım buralardan istifade edebilecek zahiri ve batını aza ve özellikleri bana nimet olarak verecek.”*

... Allah sevgisi, Muhammed'in (s.a.v.) sünnetine tabi olmayı gerektirir. Çünkü Allah'ı sevmek demek O'nun razı olacağı işleri yapmaktır. O'nun razı olduğu işler ise en mükemmel bir şekilde Muhammed'in (s.a.v.) zatında ortaya çıkıyor. Hareketlerde ve fiillerde Ahmed'in (s.a.v.) zatına benzemek... Cenab-ı Hakk'ı sevmek yönünde O'nun emrine itaat ve rızası dairesinde hareket etmek, Resulü'ne tabi olmayı gerektiriyor. Çünkü bu işte en mükemmel önder, Hz. Muhammed'in (s.a.v.) zatıdır. Mademki Ahmed'in (s.a.v.) zatı, insanlara olan sınırsız ilahi ihsanların en önemli vesilesidir. Elbette Cenab-ı Hak adına sınırsız bir sevgiye layıktır. İnsan, sevdiği zata eğer benzemek mümkün ise fitraten benzemek ister, işte Allah'ın Habibini (sevgili kulu) sevenlerin, sünnet-i seniyyesine tabi olarak O'na benzemeye çalışmaları kesinlikle gereklidir.

Onbirinci Lema-Mutlu Yayınları

Son Nefes

Şu imtihan dünyasında nereye baksak, neyi seyretsek, kalp gözüyle te-maşa edebildiğimiz takdirde, hepsinde fanilik görürüz. Cenab-ı Hak, beka sı-

fatını (Hüvel Bakî) bu âlemde yalnız kendisine tahsis buyurmuştur. Bu yüzden, onun yüce zatından başka her varlık fanidir.

Ölüm, hayatın yüzüne tutulmuş bir istikbal aynasıdır. Henüz hayatta iken ölüm ışığının girmedığı kalpler, güneşten mahrum viraneler gibidir. Peygamber Efendimiz'in ve ayette geçen **“Bütün zevkleri kökünden yok eden ölümlü çokça hatırlayınız.”** talimatı, bizlere, en çetin bir geçit olan mezar âlemini ve kıyamet infilakını her fırsatta düşünerek, halimize çeki-düzen verme yolunda çok ciddi bir ikaz mahiyetindedir.

İnsanoğlunun *“Aman canım, nasıl olsa daha önümde uzun bir zaman var, bu gün günümü gün edeyim, vur patlasın, çal oynasın...”* teraneleri ile ölümü ve sonrasındaki çetin ahiret hesabını kendine uzak görmesi, ne hazin bir aldanış ve ne büyük bir gaflettir. Hâlbuki ölüm meleği, herkesi meçhul bir anda ziyaret edecek ve can kuşunu ten kafesinden uçuracaktır. O halde, her anı, son nefes endişe ve heyecanı içinde geçmelidir.

En feci ölüm, Hak'tan gafil olmak, O'nun rızasını kaybetmektir. Allah'ı unutmayan bir kalp, yanlış yola sapmaz. Hakikaten bütün günahlar, Allah'ı unuttuğumuz zaman devreye girmeye başlar. Zira bir kul, “Allah” derken ve ölüm gerçeğinin farkında iken ibadet ve davranışlarına itina gösterir, bir gönlü incitmemenin hassasiyeti içinde yaşar. Hiç kimse, bir haksızlığa, kalbe diken batıran bir davranışa, besmeleyle başlamaz. Demek ki gafletin, günahın, Cenab-ı Hak'tan uzaklaştırıcı işlerin başı, bütün manevi kayıp ve zararlar, Allah'ı ve ölümü unutmamanın neticesidir. Allah ile beraber olabilmek, kulluğun en yüce bir zirvesi ve zaruretidir.

Bu hayat lütfü, bize bir kereye mahsus verildi. İkinci bir fırsat yok! Unutmamak gerekir ki, hangi yaşta olursak olalım, bir gün muhakkak gireceğimiz kabirde, fani bilgilerimizin hepsi hükümsüz kalacak, dünyevi makam, mevki, servet ve mülkün kıymeti sıfırlanacak, orada ancak dünyada iken iman bağına atmış olduğumuz tohumlar çiçeklenip yeşerecektir. Gel-geç emeller, çilgün arzular ve içi boş felsefeler, ölüm rüzgârı önünde sonbaharda dökülen kuru yapraklar gibi, perişan bir şekilde savrulacaktır. O halde, insan bu tek fırsatı gaflete heba etmemelidir. İmtihan malzemesi olarak verilen can, mal ve evlat gibi imkânlar da, insanı son nefesi iman üzere vermek endişesinden alıkoymamalıdır.

İnsanın elinde olmayan hayat ve ölüm kanunlarının tatbikatı karşısında, yaşatan ve öldüren Cenab-ı Hakk'a itaat etmemek, O'nun hükümranlığına girmemek, insan için akıbeti çok korkunç bir gaflet ve isyan halidir. Dünyada

bedava yaşadıklarını zannedenlerin, kendilerine pahalıya mal olacak bir istikballe karşılaşacakları, çok açık ve tevil götürmez bir hakikattir. Yaşadığımız bu fani âlemden ebedi âleme selametle geçebilmek, ancak imanın rehberliğinde mümkündür. Ölüm ötesi coğrafyada da yolumuzu aydınlatacak olan, iman haritasıdır. Bir mü'min, son nefesini iman ile verebilmek için her ne kadar salih amellerle dolu bir hayat sürmeliyse de buna güvenerek Allah'ın rahmetine nail olacağına kesin gözüyle bakmamalıdır. Dolayısıyla bir kul, hangi manevi makam, mertebe ve üstünlükte olursa olsun, nefis ve şeytan, daima pusuda beklemekte ve fırsatını bulur bulmaz ayakları sırat-ı müstakimden kaydırabilmektedir. O halde, idrak ve şuurunu mezarlık duvarlarından öteye atlatamayan ve neticede beşik ile tabut arasındaki kısacık yolun şaşkın bir yolcusu olan bir kimseden daha zavallı ve daha bedbaht kim olabilir?! Bu sebeple her geçen gün, sınırlı hayatımızın bitme noktasına doğru ilerlediğimizi, dünyadan bir adım daha uzaklaşıp kabre bir adım daha yaklaştığımızı unutmamalıyız.

Bir mümin, şu ibret levhasını hatırlıdan çıkarmamalıdır: **“Bir cenazenin kabre konulmasından sonra kurtlar beden ilişinceye kadar, hısımlar akraba da taziyelerini hemen hemen bitirmiş olurlar. Daha sonra mirasçılar mal bölme görüşmelerine başlarken, toprak da bedeni parçalayıp yok etmeye başlar. Her iki faaliyet de bir bakıma birlikte sürdürülür ve bitirilir. Bir yanda beden tüketilirken diğer bir yanda da servet dağıtılır. Bu hali hayretle seyreden ruh, birçok yaptığına pişman olarak elini dizine vurmaya ister, ama ortada ne el kalmıştır, ne de diz!... Yalnız ameller müstesna... Dünyada sahip olunan takva ve salih ameller, ahiret hayatımızın en hayırlı sermayesi olacaktır.**

Gerçek ve ebedi hayata kavuşmuş anne-baba, eş-dost ve hısımlar-akraba adresleri ile dolu mezarlıklar, iman ehli için bir karanlık ülkesi değil, sessiz bir ikaz ve irşad beldesidir. Ölüm sessizliğine bürünmüş her mezar taşı, birer nasihatçidir. Her nefis için zaruri olan kabir yolculuğundan kaçmak mümkün değildir. Hal böyleyken imtihan hikmetine binaen yaratılan ve fazilet numuneleriyle yaşanması gereken dünyayı, rezalet meydanına çevirmek ne hazindir. İnsanoğlu, imtihan için geldiği bu gurbet diyarından ayrılırken ebedi bir âlemin kapısından içeri girmektedir. Ancak o âlemin iki kapısı vardır ki, biri hüsrana diğeri saadete çıkar. Kulun hangi kapıdan geçeceğini ise, onun bütün bir ömrünü hülasa eden son nefesi belirler.

Ebu Hâzim, *Allah'a gidiş nasıl olacaktır* sorusunu şöyle yanıtlamıştır: *“İtaatkâr bir kulun Allah'a gidişi, evinden, ailesinden ayrı düşen bir insanın*

onu iştıyakla bekleyen ailesine gelişi gibidir. Ama asi bir insanın Allah'a gidişi, efendisinden kaçan bir kölenin, tekrar ona dönüşü gibidir.”

Ahiretteki halimizin ne olacağına dair ilk ve net işaret, son nefesteki halimizde ortaya çıkmaktadır. Nasıl ki bardağa düşen son damla, önceki damlalara göre farklı bir iş görüp bardağın taşmasına sebep oluyorsa, nefeslerimiz de öyledir. Yani son nefesimiz, evvelki nefeslerimize göre bir netice hâsıl eder. Onun için, son nefese hazırlık, şu an alıp verdiğimiz nefesleri nasıl kullandığımızı bağlıdır. Hakikaten, son nefes, buğusuz, pürüzsüz ve lekesiz bir ayna gibidir. İnsanoğlu kendisini en net olarak son nefesinde tanır. Her insan bu ay-nada, güzellikleri ve çirkinlikleriyle bütün ömrünü net bir şekilde seyrederek. Hayatın muhasebesi, kalbinin gözünün önünde sergilenir. Bu sebeple insanoğlu için ölüm anından daha ibretli bir manzara yoktur. Bütün perdeler kalkar ve her türlü itiraf; aklı ve vicdanı pişmanlık iklimine sokar. Dolayısıyla, hayatımızı pişmanlıkla seyrettiğimiz ayna, son nefes olmasın! Zira gerçek bahtiyarlar; ölümle tanışmadan önce kendisini tanıyabilenlerdir. Bu bakımdan her insan, gidişatına ve nereye hazırlandığına dikkat etmek mecburiyetindedir. Bunu da son nefese bırakmayıp ömrü boyunca bu hassasiyetle yaşamalıdır. Zira kabirde ne bir kazanç, ne de bir kayıp artık söz konusu olmayacaktır. Hayat, bir bardağı dolduran damlalar gibidir. Bardaktaki suyun berraklığı, damlaların berraklığına bağlıdır.

Cenab-ı Hak, bu dünyadaki son nefesin ise, hangi muhtevada verilmesi gerektiğini şöyle ifade buyurur: **“Ey iman edenler! Allah’a karşı, O’nun azamet-i ilahiyesine göre takva üzere olun ve ancak Müslümanlar olarak can verin.”** (Al-i İmran, 102)

Bunun en selâmetli yolu ise hadis-i şerifte şöyle ifade buyrulur: *“Nasıl yaşarsanız öyle ölürsünüz. Nasıl ölürseniz öyle dirilttirilirsiniz.”* Ahirette de ne surette haşrolunacağımız, o anki simamız ve bedenimizin hangi halde olacağı da, dünyada manevi hayatımıza göre şekillenecektir. Şah-ı Nakşibend Hazretleri son nefes hakkında *“Son nefeste ne ile olmak isterseniz, onunla meşgul olunuz”* buyurmuşlardır. Dolayısıyla, gönüller yaşarken en çok ne ile meşgul olmuşlar ise, ölürken de onunla meşgul olmaktadırlar. Son nefesimiz nasıl olsun istiyorsak, hayatımızın tamamını ona göre tanzim etmemiz elzemdir.

İnsan, fani dünya hayatında gitgide menziline (ahirete) yaklaşan bir yolcu gibidir. Bu yolculuğun en hayırlı azığı takva, en güzel yoldaşı ise salih amellerdir. Hz. Peygamber sav buyurdu ki; *“Ahiret yolu için ibadetten, yapılan iyiliklerden, görülen iyi işlerden daha vefalı bir yol arkadaşı yoktur. Yaptı-*

ğın iş, iyi bir işse, sana ebedi olarak dost olur. Kötü ise mezarda yılanın olur, seni sokar.” Nitekim Peygamber Efendimiz sav buyurur: “Ölüyü (kabre kadar) üç şey takip eder: Çoluk-çocuğu, malı ve ameli. Bunlardan ikisi döner, biri kalır. Çoluk-çocuğu ve mali döner, ameli (kendisiyle) kalır.” Mevlana Hazretleri aynı hakikati şöyle dile getirir: “Sana diri olduğu halde, seninle beraber gömülecek bir dost gerek. O seninle gömülür, sen ölü olduğun halde, o diridir. İyi ise sana iyilikte bulunur. Kötü ise seni kötülüğe iter. Bu iş, (dost) senin yaptığın ameldir, iştir. Gücün yettiği kadar, işi-gücünü düzelt.”

Bu bakımdan, mülkün sahibi olan Cenab-ı Hakk'ı unutarak, mal, mülk ve mevki gibi tuzakları olan dünyaya gönül vermek, gafletlerin en acısıdır. Dünya, zevk ü safaya dalma, eğlenme, oyalanma yeri değil, fedakârlık, terleme ve amel-i salih işleme mekânıdır. **Kurtuluş çaresi, dünyayı bir imtihan dershanesi halinde görebilmektir.** Hadis-i şerif olarak meşhur olmuş şu kelimeler, ne kadar mühim bir hakikati dile getirir; “Dünya, ahiretin tarlasıdır.” Dünya, Cenab-ı Hakk'a yaklaşıncı olmalıdır. Hz. Mevlana buyurur: “Kim bu dünyanın, mahşer günü için bir ekin tarlası olduğunu bilirse, burada çok eker, orada çok mahsul kaldırır.”

İşte bir bela gelince uslanıp, selamete kavuştuğunda tekrar eski azgınlığına dönenlerin son nefesteki uyanış, pişmanlık ve imana yönelişleri bir hüsrandan ibarettir. Bu bakımdan tevbe ve pişmanlığı son nefese bırakmak, büyük bir aldaniş sebebidir. Ölümün derin ve sessiz çıığına kulak vermemek ve birgün kendimizin de o kapıdan geçeceğimizi hesaba katmadan yaşamak, ne hazin bir gaflettir. Aksi takdirde şu fani âlemde ömür uzun olmuş, kısa olmuş, hiçbir şey ifade etmez. Dünya hayatında yaşadığımız ibadet, muamele ve ahlak ile alıp verdiğimiz bütün nefesler, son nefesimizin bir nevi pusulası hükmündedir. Aynı zamanda ahiretteki halimizin daha bu dünyadaki tercümanı gibidir. Herkes yaşadığı gibi ölecek ve öldüğü gibi dirilecektir. Dolayısıyla herkes, alıp verdiği her nefes ile aslında kendisini ilahi ceza veya mükâfata hazırlamaktadır.

Peygamber Efendimiz sav dünya hayatının en muzaffer gününde de, en meşakkatli gününde de, **“Esas hayat, ahiret hayatıdır.”** buyurmuştur. Ne gariptir ki, her insan öleceğini yakinen bilir. Fakat pek çok zavalı ondan gaflete düşmek hamakatını gösterir. Her hayat sahibinin başından mutlaka geçecek olan ölüm, fani hayata büyük veda anı ve her canlının şahsına münhasır yaşayacağı hususi bir kıyamettir. Kıyametimizden evvel uyanalım ki, nedamete uğrayanlardan olmayalım. Zira her faninin meçhul bi-

ra zaman ve mekânda Azrail ile karşılaşacağı muhakkaktır. Şunu unutmamak gerekir ki, insanoğlu aslında her gece ve gündüz, farkında olarak veya olmaksızın, sayısız ölüm sebepleri karşı karşıyadır. Ölüm, insanı her an pusuda beklemektedir. Hz. Mevlana şöyle buyurur: *“Aslında her an canının bir cüz’ü ölüm halindedir. Her an can verme zamanıdır ve her an ömrün tükenmektedir.”*

Hakikaten insanoğlu ömrü boyunca sayısız kere ölümle yüz yüze gelmektedir; yaşanan hastalıklar, beklenmeyen sürprizler, meydana gelen felaketler, hayatta her an mevcut olan, fakat insanın gaflet ve acziyeti sebebiyle çoğu kez habersiz olduğu nice hayati tehlikeler, ölümle insan arasında ne ince bir perde bulunduğunu göstermiyor mu? O halde insanoğlu ahirette verilmeyecek olan mühlet ve fırsatı, bu dünyada tekrar tekrar almış olmaktadır. Buna rağmen insan, büyük teyakkuz için bulunması gerekirken, maalesef bin bir gaflet için ömür takviminden yaprakların birer-ikişer düşünür, ekseriyetle hissiz bir şekilde seyrediyor. Tıpkı üzerinden akıp giden yağmur damlalarından nasip olamayan kayalar gibi.

Ölümün soğuk ürpertilerinden kurtulmanın yegâne çaresi, ancak salihane bir ömür yaşamaya gayret etmektir. Çünkü ölüme hazırlık olanlar, ölümden korku duymak yerine onu ebedi bir vuslat vesilesi olarak telakki ederler. Fakat gafilane bir hayat yaşayarak ahiretini mahvedenler ise, ölümün korkunç ve karanlık girdabı karşısında soğuk ürpertiler duymaktan kurtulamazlar. Hz. Mevlana ne güzel söyler: *“Oğul, herkesin ölümü kendi rengindedir, insanı Allah’a kavuşturduğunu düşünmeden ölümden nefret edenlere, ölüme düşman olanlara, ölüm korkunç bir düşman gibi görünür. Ölüme dost olanların karşısına da dost gibi çıkar.”*

Gerçekten her gün şu fani hayattan bir gün daha uzaklaşırken kabre bir adım daha yaklaşmıyor muyuz? Aslında bizler, doğumuz günden beri her gün bir parça ölüyoruz, farkında olmadan her gün ölüme doğru yol almaktayız. Bizler de, son nefesi verdiğimiz gün; dünya ve içindeki bütün bağlantılarımızla ya vedalaşarak ya da vedalaşamadan ölümle buluşacağız. Ölümü bir hüsrana olmaktan kurtarıp bir zafere dönüştürebilmek, onu matem değil de “Şeb-i Arus” (Düğün Günü) haline getirmek, ölümden sonraki arzu ettiğimiz adrese hazırlanıp ölmesini bilenlerin kâdır. Dolayısıyla kulak kesileceğimiz yegâne ölçülerden biri de şu olmalıdır: *“Kıyamet gününde nereye gitmek istiyorsanız hazırlığınızı ona göre yapın.”* Çünkü; *“Ölmek felaket değildir. Asıl felaket, öldükten sonra başa geleceklere bilmemektir.”*

Bu bakımdan gerçek mü'min ölümle barışık insandır. Zira ona hazırlıklı olarak yaşadığından dolayı gönlü huzurludur. Son nefesin en güzel anımız olabilmesi, Hakk'a muhabbetle dolu bir gönle sahip olabilmemize bağlıdır. Aksi takdirde 'dünya muhabbeti ve ölümden nefret' ile son bulan bir hayat, hüsrân ile neticelenir. Diğer taraftan mümin gönüllerde ölümün karanlık yüzü, ürpertici bir korku olmaktan çıkmış, ebedi bir diriliş müjdesi haline gelmiştir.

Yaratılış gayesine ve Cenab-ı Hakk'ın rızasına uygun bir hayat sürenler, selamlarla ve müjdelerle karşılanacaklardır. Ayet-i kerimede buyrulur: **“Şüphesiz, ‘Rabbimiz Allah’tır’ deyip, sonra dosdoğru yolda yürüyenler üzerine melekler iner. Onlara, ‘Korkmayın, üzülmeyin, size vadolunan cennetle sevinin!’ derler.”** (Fusilet, 30)

“Bilesiniz ki, Allah’ın dostlarına hiçbir korku yoktur. Onlar üzülme-yeceklerdir de.” (Yunus, 62)

Velhasıl, bir yaz yağmuru gibi gelip geçen şu dünya hayatını, ahiret ve ölüm endişesi olmadan yaşamak, gündüzü akşamsız telakki etme ahmaklığından başka nedir ki?

Sözlerimizi, Hz. Ebu Bekir ra'in şu samimi niyazlarına göntülden “âmin” diyerek tamamlayalım: **“Allah’ım! Ömrümün en hayırlı devresi sonu, amel-lerimin en hayırlı kısmı neticeleri, günlerimin en hayırlısı da Sana kavuştuğum gün olsun.” Âmin!**

**Osman Nuri Topbaş-Son Nefes ve
40 soru 40 Cevap Eserlerinden**

Tevazu

İnsanın asıl yücelik, olgunluk, fazilet ve kıymeti, ahlaki seviyesi nispetindedir. Yaşanmayan sözler ve samimiyetten uzak riyakâr davranışlar ise içi boş ikramlar gibidir. Bunlar, esen hayat rüzgârları karşısında çok geçmeden kaybolup giderler, geriye en ufak bir iz bile bırakmazlar.

Hz. Peygamber (s.a.v.) *“Kimin himayesinde bir kardeşi varsa kendi yediğinden ona yedirsin, giydiğinden de giydirsin. Onlara üstesinden gele-meyecekleri şeyleri yüklemeyiniz. Şayet yükleyecek olursanız kendilerine yardım ediniz.”* buyurmuştur.

Tevazuda aşırıya kaçmak, kişiyi ya zillete ya da dolaylı bir kibre götürür. Asıl tevazu, manen seviyeli insanların kârıdır. Böyle olmadığı hâlde öyleymiş gibi davrananların yaptıkları, tevazu kisvesi altında böbürlenmek ve riyakârlıktır.

Şeyh Sadi “Fıstık misali kendisinde bir iç var zanneden kimse, soğan gibi hep kabuk çıkar.” diye buyurmuştur.

Buna göre kıymeti haiz bir vasfı olmayan kimselerin o vasıfla ilgili kullandıkları tevazu ifadeleri, ayrı bir riya misalidir.

Meyveleri olgunlaşmış ağaçların, dallarını yere eğip insanlara ikram etmesi gibi ancak akıl, ilim ve hikmet sahibi seçkin insanlar mütevazı ve ikram sahibi olurlar. Şu hâlde insanoğlu, gösterişe dayalı nefsanî şöhrat ve heybetten ziyade, iç âlemini bütün varlıkların istifade edebileceği bir hazine hâline getirmelidir.

Kimileri ise kendileri hakkında “ne mütevazı insanmış” dedirtmenin nefsanî tatminkârlığı maksadıyla tevazu gösterirler. Bu riyakâr hâl aslında “tevazuun fahrı”ndan yani tevazu görüntüsü verilmiş bir kibirden ibarettir. Mesela “Ben fakir, âcizane ancak şu kadar hayır hasenat yapabildim, şöyle şöyle ibadetlerim var.” gibi sözler, gurur ve kibrin, tevazu perdesi altında sergilenmesinden ibarettir.

Hasan Basri Hazretleri şöyle buyurur “İnsanlar arasında kendisini fazla zemmeden kimse, hakikatte kendisini öğmüştür. Bu ise riya alâmetlerindedir.”

Dolayısıyla tevazuda aşırıya kaçmak da tehlikelidir. Zira kibir ve gurur, nefsi palazlandırırken ruhu öldüren zahiri yükselişlerdir.

Hazret-i Mevlâna bu hususta şöyle ikaz eder: “Köle gibi mütevazı ol da at gibi yerde yürü. Omuzlarda yürüyen tabut gibi yükselmeye kalkışma. Nefis çok öğülme yüzünden firavunlaştı. Sen, alçak gönüllü ol; (ne kadar ulu olsan da) ululuk taslama.”

Fudayl bin İyaz “Tevazu ister cahilden ister çocuktan olsun, hakkı duyduğün vakit, ona boyun büküp onu kabul etmendir.” buyurmuştur.

Bir atasözünde “Tevazu, şeref avlayan bir avcıya benzer.” denilir. Hakikaten manevî izzet, şeref ve mertebeleri kazandırmakta tevazu kadar müessir bir başka vasıta yoktur.

İlk mutasavvıflardan Ebû Hâşim es-Sûfî “Kalpte yer etmiş bir kibri kazımak, dağları iğne ile kazımdan daha zordur.” diye buyurmuştur.

Manevî olgunluk için hiçbir zaman tevazu elbisesini üzerimizden çıkarmamız icab eder. Tevazusuz bir kulluk, noksan ve illetli bir kulluktur. Benlik ve kibir ise en tehlikeli afetlerdendir.

Osman Nuri Topbaş

Eğil ve İç

Matematik dâhisi Einstein'ın keman çalmayı öğrenirken gösterdiği tevazusu:

Londra'ya gittiğinde yanında götürdüğü kemana gören bir arkadaşı ona:

“Sonunda keman çalmayı öğrendin galiba?” diye sormuştu. Einstein, başını iki yana sallayıp şöyle cevap verdi:

“Keman hocam, sayı saymada başarısız olduğum için geç ilerlediğimi söylüyor.”

Arkadaşının yüzündeki şaşkınlığı gören Einstein, durumu açıkladı. Belli bir tempoda sayı saymayı öğrenmeden keman çalmak imkânsızdı. O yüzden, kendisi de küçük bir çocuk gibi tempolu sayı saymaya çalışıyordu.

Kısacası, sayılarda deha olan Einstein, tempolu saymada çok geri olduğunu kabul ediyor ve çocuklara özgü tevazu ile öğrenmeye çalışıyordu.

S. Gündüzalp-İ. Örgen, Zafer Yayınları

Kibir

“**Kibir**, kendinden başkasını hor ve hakir görmek; **ucub** ise, kendini beğenmek ve şahsını başkalarından üstün bilmektir. Bu illetlerin neticesi, dünyada huzursuzluk, âhirette ise ilâhî azap tecellileridir. Bu iğrenç huylar, kişinin kalbi ile güzel ahlâk arasına çekilen birer manevi afet perdesidir. Kibir ve ucub sahibi kişi, herkesi küçük görme illetine müptelâ olduğu için “**gayz, kin, yalan, iftira ve öfke**” gibi her türlü nefsanî kötülüğü sinesinde barındırır ve neticede ruhuna zehir saçar. Diğer yandan bunların zıddı olan “**tevazu, merhamet, samimiyet, doğruluk, kanaat**” gibi ne kadar insanî güzellikler varsa, onlara da menfiliklerdeki şiddeti nispetinde veda eder. Çünkü cennete girmeye mani olan bu cehennemî vasıflar, ahlâkî kıymetler ile bir arada barınmaz. Âyet-i kerîmelerde buyrulur: “**Küçümseyerek insanlardan yüz çevirme! Ve yeryüzünde böbürlenerek yürüme! Zira Allah, kendini beğenmiş, övünüp duran kimseleri asla sevmez! Yürüyüşünde tabî ol! Sesini alçalt!..**” (Lokman, 18-19)

Bir gün, Rasûlullah -sallâllâhu aleyhi ve sellem- şöyle buyurdular: “*Kalbinde hardal tanesi kadar iman olan hiçbir kimse cehenneme girmez. Kalbinde hardal tanesi kadar kibir bulunan hiçbir kimse de cennete giremez.*”

Geldiği yeri düşünmeden, gideceği yeri hesaba katmadan, kendisine türlü nimet ve imkânlar bahşeden Allah Teâlâ'nın emirlerine muhalefet ile kibre saplanmak, ne hazin bir gaflet ve ne korkunç bir âhîret sefaletidir. Dünya ve

âhiret hayatına bu derecede zarar veren kibir ve ucub da, diğer menfi temayüller gibi -mutlak sûrette değilse de- kontrol altına alınarak bertaraf edilebilir. Yeter ki Allah'ın emir ve nehiylerine lâykıyla gönül verilebilsin.

Hazret-i Mevlânâ; insanın acziyetine bakmadan, hiçliğini idrak edemeden, enâniyet davasına kapılmasını şu hikâye ile tasvir eder: “Küçük bir fare kocaman bir devenin yularını kapmış, eline almış, kibir ve gururla kurula kurula gidiyordu. Deve; uysal tabiatı sebebiyle, onunla yol alıp giderken fare, kendi küçüklüğünü göremeden; “Meğer ben ne müthiş bir pehlivanmışım, develeri sürükleyebilecek bir yiğitmişim!” diye böbürleniyordu. Gide gide bir nehrin kenarına geldiler. Nehri gören fare, kibrinin şaşkınlığı içinde donup kaldı. Onun kibrinin farkında olan deve ise, manidar bir şekilde; “Ey dağda, ovada bana arkadaşlık eden! Neden durakladın? Haydi, yiğitçe nehrin içine gir. Sen benim kılavuzum değil misin? Yol ortasında böyle şaşırıp kalmak, sana yaraşır mı?” dedi. Mahcup düşen fare, kekeleyerek şöyle cevap verdi: “-Arkadaş! Bu su pek büyük, pek derin bir su; boğulurum diye korkuyorum.” Deve suyun içine girip; “-Ey kör fare! Su diz boyu imiş, korkmana gerek yok!” dedi. Fare çaresiz ve mahcup itirafına devam etti: “-Ey hünerli deve! Nehir sana göre karınca, bize göre de ejderha gibidir. Çünkü dizden dize fark vardır. Benimki gibi yüz tane dizi üst üste koysak, ancak senin bir dizin eder.”

Bunun üzerine akıllı deve, fareye şu nasihatte bulundu: “ Öyleyse, gurur ve kibre kapılıp bir daha terbiyesizlik etmeye kalkma; haddini bil! Bu yaptığını hoş görmeme aldanıp şımarma; çünkü Allah, şımaranları sevmez!.. Var git; sen, kendin gibi farelerle boy ölçüş!”

Artık, iyiden iyiye gerçeği anlayıp utanmış bulunan fare; “-Tevbe ettim, pişman oldum. Allah için olsun şu öldürücü, şu boğucu sudan beni geçir!” diye yalvardı. Böylece deve, yine merhamet edip ona acıdı da: “-Haydi! Sıçra da hörgücümün üstüne çık, otur! Bu sudan geçmek veya başkalarını geçirmek benim işimdir. Zira vazifem, senin gibi yüz binlerce âcize hizmetten ibarettir.” dedi ve fareyi nehrin öbür tarafına geçirdi.”

Hazret-i Mevlânâ'nın Mesnevi'de anlattığı bu hikâyede fare; başından büyük işler görmeye kalkışan, kendini başkalarından üstün gören, böbürlenmiş bir kişinin sembolüdür. Deve ise; sabırlı, tecrübeli, hünerli ve kâmil bir insanın remzidir. Hazret-i Mevlânâ bu kıssadan çıkarılması gereken nokteleri de yine kendisi şöyle ifade buyurur: “İblis, önceleri melekler arasında büyük tanınmış, kendini üstün görmeye alışmıştı. Bu alışkanlığı yüzünden şımartı ve Allah'ın emrinin azamet ve haşmetinin farkına varmadı; Âdem -aleyhisselâm-'ı hakir,

aşağı gördü. Böylece aşağıların aşağısı bir akibete duçar oldu...”

Cenâb-ı Hak, iblise; “Âdem’e secde et!” dedi. O ise, kibrinden ötürü, Allah’ın verdiği akılla, Allah’a karşı cidale girişti. “Ben ondan üstünüm, ben ateşten yaratıldım, o ise topraktan yaratıldı.” gibi anlamsız itirazlarda bulundu. İblis; itaatsizliğinden sonra tevbe etmek, pişman olmak yerine, ahmakça gururu sebebiyle inatla suçunu müdafaa etme yolunu tuttu. Gazab-ı ilâhîye ve sonsuz cehenneme bu kibir sebebiyle duçar oldu. Hazret-i Mevlânâ buyurur: “Bil ki, bakır, altın olmadıkça bakırlığını bilmez. Gönül de manevi kıvama ulaşmadıkça hatalarını görmez, süfliliğini anlamaz. Ey gönül! Nefsin kibir ve gurur çukurundan kurtul da sen de bakır gibi kendisini cevhere dönüştürecek bir iksire hizmet edip bir altın hâline gel! Gönülleri kuşatan sevgiliye hizmet et!.. Bu sevgililer, gönül sahibi olanlardır. (Kalb-i selîm sahibi Hak dostlarıdır.)”

İnsan; güç-kuvvet, zenginlik, ilim ve makam-mevki gibi fani üstünlüklere sahip olunca kendini büyük görme hastalığına düşebilir. Bundan kurtulmanın yolu, nefis tezkiyesidir. Çare; insanın hiçliğini tefekkür etmesi, tevazu hasletini kazanması, sahip olduklarını da Hak’tan emanet bilerek şükürünü eda etmeye çalışmasıdır. Tevhid akidesinin ortaklığa tahammülü yoktur. Zira Cenâb-ı Hak Kibriya sıfatını Zatına mahsus kılmıştır. Bu celâl sıfatına hiçbir varlığı ortak etmez. Kibir, kökü cehennemde olan bir rezilliktir. Kibir ehli, dünyada rezil olur. Âhirette de kalpteki zerre miktarı kibir dahi insanı cehenneme yuvarlar. Tarih, bu hakikatin misalleriyle doludur:

Meselâ 1912 yılında, okyanusu aşmak için yapılan «Titanic» adlı devasa gemi için, gurur ve kibir şaşkınlığı içinde; “Bu gemiyi hiçbir güç batıramaz!” denildi. Gemi daha ilk seferinde bir buz dağına çarparak okyanusun derinliklerine gömüldü. Yine 1986’da uzaya gönderilmek istenen ve «Challenger» yani «meydan okuyan» adı verilen uzay mekiği, fırlatıldıktan 73 saniye sonra gökyüzünde infilâk edip paramparça oldu. Hazret-i Mevlânâ şöyle der: “Nefis çok övülmek yüzünden firavunlaştı. Sen, alçak gönüllü ol; mütevazı ol; ululuk taslama. Elinden geldikçe kul ol; sultan olma.”

İnsanın kendi varlığının ilâhî kudret karşısındaki muhtaçlığını, aciziyetini, hiçliğini idrak etmesi için, kendini tanıması şarttır. “Nefsini tanıyan, Rabbin tanıır.” hakikatinin bir manası da budur.

İnsanda fitrî bir sermaye olarak bulunan kibir duygusu, iki ağızlı bir bıçak gibi hayra da şerre de kullanılmaya müsaittir. Bu yüzden makbul olan; bu temayülü mutlak bir sûrette yok etmek değil, onu kontrol altına alıp hayra istika-

metlendirmektir. Zira fitrî bir sermaye olan kibir temayülünü kullanmanın caziz, hattâ gerekli olduğu durumlar da vardır. Nitekim bunlardan biri olmak üzere; “Kibirliye karşı kibir, sadakadır.” buyrulmuştur. Yine İslâm’a karşı mütecaviz bir durumda olan inançsızlara ve fâsiklara karşı İslâm’ın izzet ve haysiyetini muhafaza etmek için yapılan tekebbür de makbul sayılmıştır. Zira böyle durumlarda bu fitrî sermaye yerinde, haklı ve müspet bir sûrette kullanılmış olur ki, o zaman “**vakar**” adını alır. Vakar da, tevazu gibi ahlâk-ı hamîdedendir.”

Osman Nuri Topbaş

Sadakanın Adabı

Büyük miktar meblağ herkesin mali vaziyetine göre bir zarf içine konularak mümkün olduğu kadar تنها bir yerde, verecek şahsın, verilen kimsenin yanına gidip “*Lütfen şu emaneti kabul buyurunuz.*” diye büyük bir alçak gönüllülük, nezaket ve güler yüzlülükle muhatabına tevdi edilmelidir.

Veren, verilenden daha ziyade minnettar olmalıdır. Zira fukara, sadaka sahibi için büyük bir nimettir. Sadakayı da mümkün olduğu kadar ehline, hakiki ihtiyaç sahiplerini arayıp bulup onlara vermek gerekir. Sokakta dilenmeyi meslek edinenlere hiç vermemektense az bir miktar ile geçiştirmek daha evladır. Yani hiç vermemeye, vermeyi tercih etmelidir. Tamamen terk edilirse nefis bundan haz alır ve insanı cimriliğe meylettirir.

İnsanoğlu hakiki iktisat yollarını benimser, nefsinde tatbik ederse hem maddi darlığa düşmez hem de sadaka verme durumunu kazanır. İsrâf, nice zengin ve fakir evlerini istila etmiştir. Hâlbuki Kur’an-ı Kerim’in ayetlerinde “**Allah müsrifleri sever.**” buna mukabil “**Muhsinleri sever.**” buyrulmaktadır. Bir kulu Halik Zülcelâl hazretlerinin sevmesi en büyük *müjde*, sevmemesi ise ne büyük *hüsrandır*.

Evvelce en dar gelirli bile paralarını ölçülü sarf ettikleri için sadaka verirler, bunu İslami ve insani bir vazife bilirlerdi. Yaptıkları bu yardımların gölgesinde huzurlu bir hayat sürerlerdi. Hülâsa israf birçok aile yuvalarını yıkmıştır ve yıkılmaktadır.

Muhterem Mahmud Sami Ramazanoğlu hazretleri, birçok yolculuğunda, otomobil ile seyahatleri esnasında bir fakir gördüklerinde “*Durunuz!*” buyururlardı. Fren tesirini gösterinceye kadar bazen yüz yüzelli metre uzaklaşmış olurdu. Arabanın geri geri alınmasına da razı olmazlar, arabadan inerler, o mesafeyi yürürler ve büyük bir şevk içinde ellerinde hazır bulundurdıkları parayı ihtiyaç sahibine güler bir yüzle verirler ve büyük bir sürur içinde arabaya

dönerlerdi. Bu gibi hareketlerin günde bir kaç kere tekerrür ettiği olurdu. Şevk ve sevinçle yapılan kulluk vazifesi ne kadar büyük ve şereflidir.

Efendimiz (s.a.v.) şöyle buyurmuşlardır “Cömertlik öyle bir ağaçtır ki kökü cennettir. Dalları da dünyaya yayılmıştır. Kim ki o ağacın bir dalına tutunursa bu dal onu cennete götürür... Cimrilik de öyle bir ağaçtır ki kökü cehennemdedir. Dalları da dünyaya yayılmıştır. Kim ki onun dallarından birine tutunursa bu dal onu cehenneme sürükler...”

Allah Teâlâ buyuruyor “**Şeytan sizi fakir düşersiniz diye korkutur. Size cimri olmanızı söyler. Allah ise nafaka hususunda size bir mağfret ve bolluk vadeder. Allah, ihsanı geniş ve her şeyi hakkıyla bilendir.**” (Bakara, 268)

“Kendileri ihtiyaç içinde olsalar bile başkalarının ihtiyaçlarını kendi ihtiyaçlarından üstün tutarlar. Kim ki canının mala olan hırsından ve cimriliğinden korunursa işte muradlarına erenler onların ta kendileridir.” (Haşr, 9)

Musa Topbaş k.s.

Büyük Sadaka

Ünlü Rus yazar Leo Tolstoy, akşam yürüyüşüne çıktığı sırada yanına son derece zayıf ve hâlsiz bir dilenci yaklaştı. Tolstoy, adamın günlerdir doğru dürüst bir şey yiyemediğini hemen anladı. Durdu ve biraz para çıkarmak için elini cebine götürdü. Ancak, cebinden bir kuruş bile çıkmadı! Tolstoy, adama yardım edemediği için son derece üzülmüştü. Dilencinin yıpranmış kirli ellerini tuttu ve özür dileyen bir ses tonuyla:

“Beni affet, kardeşim.” dedi. “Yanımda sana verebilecek hiçbir şeyim yok.”

Dilencinin solgun ve yorgun yüzü birden aydınlandı. Dilenci;

“Hayır, benden özür dileme. Sen bana çok büyük bir hediye verdin. Bana ‘**kardeşim**’ dedin!” dedi.

S. Gündüzalp-İ. Örgen, Zafer Yayınları

Kötülüğe İyilikle Muamele Etmek

Kötülüğe karşı İslam ahlakıyla muamelede üç adım vardır: Önce öfkeyi yenmek, ikinci olarak affetmek, son olarak da iyilik ve ihsanda bulunmak... Ayet-i kerimede buyrulur “... **İyilik ve kötülük bir değildir. Sen kötülüğü en güzel bir tarzda önlemeye çalış. O zaman (göreceksin ki), seninle arasında düşmanlık bulunan kimse sanki candan, sıcak bir dost oluvermiştir.**” (Fussilet, 34)

Peygamber Efendimiz'in bu husustaki yüksek ufkunu gösteren şu hadis-i şerifler, bütün müslümanlara eşsiz bir ahlak ölçüsü takdim etmektedir “*Seninle ilgisini kesenden sen ilgini kesme! Sana vermeyene sen ver! Sana kötülük edeni bağışla!*” “*Nerede olursan ol, Allah'tan sakın. Kötülüğe karşı iyilik yap ki kötülüğün kökünü kesesin. İnsanlara karşı da güzel ahlak ile muamele et!*”

Hız. Mevlâna bu ahlakı şöyle anlatır: *Belayı gidermenin çaresi, zulmetmek değildir. Onun çaresi, affetmek, bağışlamak ve kerem eylemektir.*

Hasan-ı Basri Hazretleri de kendisinin gıybetini yapan birine kızıp öfkelenmek yerine hediye göndererek teşekkür ederdi. Zira o, gıybet eden insanın ya kendi sevaplarını gıybetini yaptığı kişiye bağışladığını ya da onun günahlarını kendi üzerine aldığını çok iyi bilenlerdendi.

İnsanoğlu, daima iyiliğe mağluptur. İyilik, en şerir bir düşmanı bile ıslah etmeye kâfidir. İnsanın bütün davranış, hâl ve hareketleri, iç âleminin aynasıdır. Eğri cetvelden doğru çizgi çıkmayacağı gibi gönül âlemi berrak olmayan bir bedbahttan da güzel bir davranış beklemek beyhudedir. Niyetleri karanlık olanların, yolları aydınlık olmaz. **Her küp, içindekini sızdırır.**

Bu itibarla kötülüğe kötülükle mukabele etmek, ham insanların davranış şeklidir. Her hâlükârda iyilik yapabilmek ise kişinin iç âleminin ulaştığı ulvi seviyeyi gösterir. İnsanlara iyilik yapmanın da üç fazilet derecesi vardır:

Birincisi, **iyiliğe karşı iyiliktir.** Yapılan bir iyiliğe en azından teşekkür etmek, insanın en tabii vazifesidir. Bundan daha değerlisi, iyiliğe daha büyük bir iyilikle karşılık vermektir.

İkincisi, **karşılık beklemeden iyilik etmektir.** Böyle davrananlar birinci basamaktakilerden daha üstün kimselerdir.

Üçüncüsü ve en değerlisi de **kötülük edene iyilik etmektir.** Zira her hayrın fazileti, onun zorluğu nisbetindedir. Kötülüğüne maruz kalınan birinin iyiliğini isteyebilmek son derece zor bir iştir. Bunun içindir ki “**İyiliğe iyilik, her kişinin; kötülüğe iyilik ise er kişinin kârıdır.**” denilmiştir.

Hız. Ali'nin torununun oğlu Ali'ye biri sövüp saydı. O ise sırtındaki sırma işlemeli elbisesini adama verdi ve bin dirhem daha verilmesini emretti. Bu hareketiyle onun beş fazileti birden sergilediği söylenir:

Birincisi, hilimdir; zira öfkelenmedi.

İkincisi, eziyeti ortadan kaldırdı.

Üçüncüsü, adamı Allah'tan uzaklaşmaktan kurtardı. Dördüncüsü, adamı pişmanlık ve tövbeye sevk etti.

Beşinci de kendisine hakaret etmekte olan adamı bu defa kendisini mehdetmeye başlatmış oldu.

Hazret-i Ali (r.a.) şöyle buyurmuşlardır *“İnsanların en kötüsü, iyiliği kötülükle karşılayan ve insanların en iyisi, kötülüğe karşılık iyilik yapandır... Karşılığında kötülük göreceğinizi hiç aklınıza getirmeden, iyilik ediniz.”*

Mevlâna Hazretleri ne güzel buyurur *“Suyun yüzlerce kerem ve ihtişamı vardır ki kirlileri kabul eder ve kirlerini temizler.”* Kamil bir mümin de su gibi aziz ve derya gibi engin gönüllü olmalı, ne kadar nahoş hadiseyle karşılaşsa da rahmet tevzi eden olgun bir karakter sergilemelidir. Nezaket, zarafet ve güzellikler yansıtan bir gönül berraklığına sahip olmalıdır.

Hazret-i Mevlâna *“Toprak gibi ol.”* der. Toprak, ayaklar altında çiğnense de bütün mahlûkata cömertçe ikram hâindedir. Zira toprak, mahlûkatın cürufatını temizler ve tekrar bütün canlılara temiz ve şifalı sofralar hâlinde ikram eder.

Hâsılı, iyilik yapanlara iyilik, fenalık yapanlara da fenalık yapmak meziyet değildir. Asıl meziyet, kötülük yapanlara da iyilik yapabilmektir. Zira iyilik yapılan kimse düşmansa dost olur; ortadaysa yanlaşır; yakındaysa muhabbet ve samimiyeti ziyadeleşir. Kötülüğüne iyilikle mukabele edilen kimse için bu iyilik, bir daha o kötülüğe dönmesi için bir perde olur.

Osman Nuri Topbaş

Ahırdaki Ders

Bir gün, bir çiftlikteki atların birine bakan seyis *“Bu attan hayır gelmez artık!”* demişti. Söylediği at güçlü bir hayvandı. Ama hiç kimse ona binmek istemiyordu. Çünkü çok huysuz bir hayvandı; üzerindeki atıyor, ağaçlara çarpıyor, yanına yanaşanı çifteliyordu.

Bir gün çiftliğe bir yabancı geldi; bu attan çok hoşlandı ve onu dört haftada terbiye edeceğini, kuzu gibi yapacağını söyledi. Çiftlikteki herkes bıyık altından güldü ama seslerini de çıkarmadılar.

İşler düşündükleri gibi gitmeyecekti. Yeni gelen adam, atı eğerdikleri zaman tatlı tatlı konuşarak ona şeker vermekle işe başladı. Sonra, kendisiyle konuşa konuşa onu idman sahasında gezdirdi. Sonra, yine idman sahasında gezdirirken birden atın üstüne atlayıverdi. Hayvan bir iki sıçrayış yaptı; şimdiye kadar yapıldığı şekilde kamçılansın diye beklemişti.

Ama kamçılanmadı; kamçı da yoktu, mahmuzlama da yoktu, azar da. İki hafta böyle geçti.

At tanınmayacak kadar değişmişti; kendisine bakan insan gibi o da dikkatli ve uysal olmuştu. Çiftlik ahali, bu olaydan şu dersi çıkarmışlardı:

Gerçekten iyi bir davranış, asla zaaf değildir. Tam tersine, en sert seyyislerin başa çıkamadığı hayvanları bile uysallaştıran büyük bir kuvvettir. Tatlı dilin yapıcılığına inananlar, bunun böyle olduğunu at ahırında öğrenmişlerdi. **(W. Foerster)**

S. Gündüzalp-İ.Örgen, Zafer Yayınları

İslam'da Gülümsemek

Dünya hayatı kâh sevinç kâh hüznün binbir medcezirler içinde devam edip gider. Gönül öyle bir misafirhanedir ki, orada yaşanan elem ve ıztıraplar da, sevinç ve mutluluklar da birer misafir hükmündedir. Hiçbiri daimi ve kalıcı değildir. Bu yüzden müminin hadiseler karşısında aşırı sevinç veya aşırı hüznü kapılarak fani hayatın huzur ve itidalini gereksiz yere bozmaması icab eder.

Mükemmel bir örnek şahsiyet olarak insanlığa armağan edilen Efendimiz'in (s.a.v.) hayatı, çileler ve ıztıraplar manzumesidir. Nitekim kendisi bu hâlini "...Allah yolunda hiç kimsenin görmediği eziyetlere maruz kaldım..." buyurarak ifade etmiştir.

Ancak çektiği çilelerin hiçbiri, Allah Resulü'nün metanetini ve muvazenesini bozmadı. O, bütün bunları büyük bir olgunluk ve rıza hâliyle karşıladı. Gönlü nice acılarla dağlanmasına rağmen gül yüzünden tebessüm hiç eksik olmadı. O'nu hiç kimse, hiçbir zaman asık bir yüzle, çatık kaşla ve abus bir çehre ile görmedi. Zira O, Hak Teâlâ ile beraberliğin neşe ve huzuru içinde daima tebessüm hâlinde bulunur, her halükârda İslam'ın güler yüzünü aksettirirdi. Kendilerini Resulullah'ta fani kılan ashab-ı kiram ve evliyaulhâlinin da iç dünyalarının güzellikleri simalarına aksetmiş, daima tebessüm hâlinde olmuşlardır.

Nitekim Ümmü'd-Derda (r.a.) şöyle anlatır "*Ebu'd-Derda, bir söz söylediğinde muhakkak tebessüm ederdi. Bir gün ona «İnsanların senin bu hâlini tuhaf karşılamasından endişe ediyorum!» dedim. O ise bana «Allah Resulü bir söz söylediğinde muhakkak tebessüm ederdi.» dedi.*"

Resulullah'ın (s.a.v.) Allah yolundaki gayretleri, mübarek yüzünde bir gül gibi açan daimi tebessümleri, O'nun Allah Teâlâ ile huzur verici beraberliğinin en güzel misaliydi. Her insan sevinmekten haz duyar. Ancak her şeyin olduğu gibi sevinmenin de bir ölçüsü, hadd-i layığı vardır. Başa gelen musibetler

sebebiyle kendini mahvedercesine eleme gark olmak nasıl hatalı ise sevinç ve mutluluk veren hadiseler karşısında kendini kaybedercesine kahkahalar atmak gibi taşkınlıklar da insanlık haysiyet ve şahsiyetini zedeleyici hâllerdir. Mümin, daima rakik, ince, hassas bir kalbe sahip olmalı, simasından da tatlı bir tebesümü eksik etmemelidir. Tebesüm, taşkınca gülmenin hafifliğine karşı müminin vak'arı, diğer taraftan asık suratın iticiliğine karşı da müminin cazibesidir.

Hazret-i Mevlâna, gülmek gibi sıradan görülen bir davranışın bile kişinin karakterini ele verdiğiinden hareketle ince bir ikazda bulunur **“İnsanın nasıl güldüğünden edebini, neye güldüğünden aklını anlarım.”**

Haddinden fazla ve taşkınca gülüp neşelenmek kimi zaman insanı gaflete sevk ederek ona bu âlemde imtihana tabi bir kul olduğu hakikatini unutturur. Asıl ve ebedi saadetin ahirette olduğunu unutmak ise gönlün fani hazlara esaretiyle neticelenir. Bunun uzun müddet devamı hâlinde, şen şakrak kahkahalar ruha zehir saçır, kalpler kasvete bürünür, katılaştır, hassasiyetlerini yitirir.

Fazla ve taşkınca gülmenin, kişiyi manen hangi handikaplara sürükleyebileceği hususunda Hazreti Ömer'in (r.a.) şu ikazı çok ibretlidir *“Gülmesi çoğalanın heybeti azalır. Fazla şaka yapan, eğlenceye alınır. Bir şeyi çok yapan, onunla tanınır. Çok konuşan, çok hata yapar. Çok hata yapanın hayâsı azalır. Hayâsı azalan kimse şüpheli şeylerden az kaçınır. Şüpheli şeylerden az kaçmanın da kalbi ölür!”*

Osman Nuri Topbaş

Tebessümü Eksik Olmayan Doktor

Bir hastanenin plastik cerrahi bölümünde, orta yaşlı iki doktor çalışıyordu. Yaşadıkları şehir, bir sanayi şehriydi ve bu nedenle de onlara başvuranlar genellikle yaralı insanlardı. Bir yıl sonra hastaneye, çok genç bir doktor geldi.

Delikanlı, her işin altından kalkıyordu. Üstelik de hiç şikâyet etmeden. Eski doktorlar, daha kıdemli olmalarının verdiği avantajla, zamanla ağır işleri genç adama yıkmaya ve mümkün merteye hafif vakalarla ya da güzellik meraklısı hanımlarla ilgilenmeye başladılar.

Bazen bir parmağı veya bir eli kopan ya da ağır yanıklarla hastaneye getirilen zavallılarla uğraşmak genç doktoru perişan ediyordu. Ama kalbini dolduran insan sevgisi, her şeyin üstündeydi. Aradan bir sene bile geçmeden bütün herkes ona dua etmeye başlamıştı.

Genç adamı yakından tanıyanlar, bu yüke nasıl dayandığına hayret ediyorlardı. Böyle ağır bir tempoda çalışmak düpedüz intihardı. Fakat onları en

çok şaşırtan husus, doktorun yüzünden eksik olmayan **tebessümdü**. En ağır hastalar bile durumlarının kötü olmadığını müjdeleyen o güzel tebessümle moral bulur ve daha kısa sürede iyileşirdi.

Genç adama duyulan büyük ilgi, diğer iki doktorun dikkatini çekmişti. Onlar için bu durumda gülmek mümkün değildi. Ayakta durmak bile mucize sayılırdı. Bir gün ona giderek bu işin sırrını öğrenmek istediler. Genç adam, her şeyi bir bir anlattı. Esasında diğer iki doktor haklıydı. Çünkü o da gülmeyi unutmamıştı. Hem de hastaneye geldiği ilk gün.

Ama yine aynı güler yüzüyle:

– *Hastaların, o tebessüme ne kadar ihtiyaç duyduklarını iyi biliyorum efendim, diye devam etti. “Bu yüzden, dudak kenarlarıma estetik yaptırdım.”*

S. Gündüzalp-İ. Örgen, Zafer Yayınları

Hırs, Hased ve Kanaat

İnsanoğlu hayra da şerre de meyyal bir fitrat ve istidad ile yaratılmıştır. Şeyh Sadi-i Şirazi, umumi bir hükümlerle “*İnsan nedir?*” sorusunu “*Bir kaç damla kan, binbir endişe!*” diye cevaplandırmıştır.

Dizginlenemeyen *ihtiras ve arzular*, bertaraf edilemeyen *aşırı imrenme ve kıskançlıklar* gibi menfi temayüllerin doğurduğu huzursuzluktan kurtulabilen azın azı bahtiyarlar, böyle bir umumi hüküm içinde istisna teşkil ederler.

Cenâb-ı Hakk, insanları birbirine muhtaç kılmıştır. Beşerin imtihanı için gerekli olan bu farklılık, temel bir esastır. Sosyal dayanışma ihtiyacı, yaratılıştaki bu farklılığın bir tezahürüdür. Ancak bazı insanlarda birtakım arzu edilmeyen menfilikler doğurabilmektedir ki bunların başında **hırs, kin, hased** gelir.

Hırs, frenlenmediği takdirde hased denilen kalbi hastalığa müncer olur. Kendisini hırs ve hasedin girdabına kaptıranlar, Rabbin taksim ve takdir programına razı olmamaktır ki bir isyan suçudur. Buna düçar olanlar, kendilerindeki ihtiras ve hasedin ekseriya farkına varmazlar.

Muhterisin gözü, asla doymaz. O, bu sebeple daimi bir fakirlik hâlinde yaşar. Her tatminkârlık, onda bir doyum husule getireceği yerde yeni bir iştiha ve hırs uyandırır.

Hasedçi, nimetin, hased ettiği kimseden alınıp kendisine verilmesini ister. Bu mümkün olmaz ise “Ne bana ne ona!” der. Nimet sahibinin nimet ve istidadlarından asla hoşlanmaz ve onların zevalini arzu eder.

“Ona verilen bana da verilmiş olsa idi...” gibi vesveseler, ilahi taksime karşı bir hoşnutsuzluk ve ilahi takdire bir nevi razı olmamaktır. İnsan bilmez ki belki hakkında hayırlı olan, yaşadığı hâldir.

Hadis-i şerifte buyrulur “*Sakın hased etmeyiniz! Zira hased, ateşin odunu yediği gibi sevapları ve iyilikleri yer bitirir.*”

İhtiras ve hasedin bir aldanış ve neticesinin de bir serap olduğunu, içli Yunus ne güzel ifade eder: *Mal sahibi mülk sahibi / Hani bunun ilk sahibi? Mal da yalan mülk de yalan, / Var biraz da sen oyalan!*

Hazret-i Mevlâna -kuddise sirruh- muhterisin hâline hayret ederek şöyle buyurur “*İnsana ne oluyor da altının, dünya malının kölesi oluyor? Hakk yolunda harcanmayanlar nedir? Neyi ifade eder? Dünya malının esiri olarak onun kapısında yılan gibi kıvrılıp yerlerde sürünmek zilleti, insanı göklere eli boş gönderen bir sefalet sebebi değil de nedir?*”

Hazret-i Peygamber (s.a.v.) bizlere ikaz sadedinde şöyle buyuruyor, “*Şükürünü eda edebileceğin az mal, şükürünü eda edemeyeceğin çok maldan hayırlıdır...*”

İnsanoğlundaki ihtiras, bir başka hadis-i şerifte şu şekilde ifade bulur, “*Âdemoğlunun, altından iki vadisi olsa ister ki üçüncüsü olsun. Onun gözünü ancak toprak doyurur...*”

Muhteris, dünyadan üç bariz vasıfla ayrılır:

1. Topladıklarına doyamamak,
2. Umduklarına nail olamamak,
3. Her türlü gönül, irfan ve maneviyat mahrumu olmak.

Cenâb-ı Hakk, muhterisler için ayet-i kerimede şöyle buyurur: “**Bırak onları! Yesinler, tad çıkarsınlar (eğlensinler) ve boş emel onları oyala-yadursun! Yakında (hakikati ve başlarına gelecek kötü neticeyi) bilecekler...**” (el-Hicr, 3)

Hased, gıpta tabir edilen ve başkasındaki nimetin kendisinde de gerçekleşmesi manasına gelen çeşidi caiz görülmüştür. Hadis-i şerifte buyrulur “*Yalnız iki kişiye gıpta edilir. Biri, Allah’ın, mal verip hak yolunda harcamağa muvaffak kıldığı kişi, diğeri de Allah’ın, kendisine ilim verip de onunla amel eden ve bunları başkasına öğreten (yani ilmini infak eden) kim-sedir.*”

Hasedin yegâne tedavisi ise ancak kanaatin huzurlu ruhaniyetine bürünmekle mümkündür. Kanaat, İlahi taksime razı olmaktır. İmkânı kendinden

fazla olanları kıskanmamaktır. Zenginliğin gerçek lezzeti ancak kanaat ile tadılabilir. Nitekim Allah Rasulü (s.a.v.) “Kanaat, bitmez tükenmez bir hazinedir.” buyurmaktadır.

Osman Nuri Topbaş

Bela Başa Gelmeden

Bir gün bir adam Hz. Musa’ya geldi ve:

“Ya Musa! Ne olur, dua et de ben hayvanların dilinden anlayayım ve bundan kendime hisseler çıkararak daha iyi bir insan olayım.” dedi.

Hz. Musa “İşine git, kaldıramayacağın bir yükün altına girmeye çalışma; bu hlin senin için daha hayırlıdır.” dedi.

Fakat adam dinlemedi, ısrar etti “Ya Musa! Ne olur, hiç değilse kapımda yatan köpekle horozun dilini anlayayım.” dedi.

Hz. Musa her ne kadar bundan vazgeçmesi için çalıştıysa da adam ısrar etti. Bunun zerine Musa aleyhisselam ona dua etti. Adam sevinerek evine döndü. Ertesi sabah hizmetçisi sofrayı kurarken bir parça ekmek fırlayıp düştü. Horoz koşarak bunu kaptı. Köpek buna kızdı:

– Be horoz, bu yaptığın doğru mu? Sen buğday da yiyebilirsin, arpa da. Mısır da yiyebilirsin, küçük taneleri de. Bense ekmekten başka bir Şey yiyemem, neden benim rızkımı kapıyorsun? dedi.

Horoz cevap verdi:

– Haklısın fakat hiç tasalanma. Yarın bizim efendinin eşeği ölecek, sen de böylece karnını iyice doyruracaksın, dedi.

Bunu duyan adam hemen eşeği pazara götürerek sattı. Ertesi sabah da “Bakalım köpekle horoz ne konuşacaklar?” diye onların yanına geldi.

Köpek horozu sitem ediyor:

– Yahu horoz, hani eşeğ ölecekti, biz de karnımızı doyruracaktık.

Horoz:

– Eşeğ lmeye öldü, lakin başka yerde. Çünkü sahibim onu sattı. Fakat hiç merak etme, yarın at ölecek, o zaman daha da büyük bir ziyafete konacaksın, dedi.

Bunu duyan adam hemen ahıra koştu, atı aldığı gibi pazara götürüp sattı. Sevinerek evine döndü “Bu hayvanların dilini öğrenmem çok iyi oldu. Böylece zarardan kurtuldum.” diye düşünüyordu.

Ertesi sabah yine acaba ne konuşacaklar diye köpekle horozun yanına gitti. Köpek yine horoza sitem edip duruyordu:

– *Yahu horoz, bu sefer de dediğin olmadı. Yoksa sen de mi yalana başladın?*

Horoz: - *Hayır, ben yalan söylemedim. At ölecekti, lakin sahibimiz onu da sattı. Fakat merak etme, yarın sahibimizin çok değerli kölesi ölecek. O zaman onun hayrına yemekler, helvalar verilecek. Hepimiz doyaçağız, dedi.*

Bunu duyan adam o gün hiç beklemeden kölesini götürüp sattı. “*Bu horozla köpeğin dilini öğrenmem iyi oldu. Böylece birçok zarardan kurtuldum.*” diye düşünerek sevindi ve ertesi gün yine köpekle horozun yanına koştu.

İkisi yine konuşuyorlardı. Köpek bu sefer çok kızgındı:

– *Yalancı horoz! Hani köle ölecek, bu sayede karnımız doyacaktı. Günlerdir beni yalanlarıyla avutuyorsun. Bu sana yakışır mı, dedi.*

Horoz:

– *Ben yalancı değilim ve yalan söylemem. Köle öldü fakat burada değil, başka yerde. Çünkü sahibimiz onu sattı. Fakat hiç iyi etmedi. Çünkü bu sefer sıra kendisine geldi. Zira ilkin kaza bela eşeğe gelecek, böylece sahibimiz beladan kazadan kurtulmuş olacaktır. Eşeği satınca onun yerine ata geldi, atı da satınca köleye geldi, köleyi satınca da bela ona gelecek. Sıra onda, yarın sahibimiz ölecek, o sayede hepimiz doyaçağız, dedi.*

Bunu duyan adam ah vah etti, başına vurdu. Fakat iş işten geçmişti. Böyölece, tamahkârlığının cezasını hayatıyla ödedi.

Hız. Mevlâna

Takvâ Hayatı

Kul olarak hayatın özü ve mânâsı takvâ ilemdir. Takvâ hayatı yaşamak demek; Cenâb-ı Hakk’a dost olabilmek, cenneti kazanabilmek, cennetin güzelliklerinden, derinliklerinden, ilâhî ikramdan anlayabilecek bir kalbe dünyada sahip olabilmek demektir. Bu bakımdan takvânın hakikati; kalbi tasfiye etmek sûretiyle onu kalb-i selîm/tertemiz bir gönül, kalb-i münîb/Allâh’a yönelen bir kalp kıvamına erdirmektir. Çünkü insan ancak bu şekilde Cenâb-ı Hakk’a vâsil olur.

Takvâ; dünya ve âhiret saadetimiz için öyle mühim bir husustur ki, Allah Teâlâ Kur’ân-ı Kerîm’in **258** yerinde iç dünyamıza takvâ ile hitap etmek-

te, muhtelif kalıplarda takvâ sahibi olma talimatını bizlere vermektedir. Kısa ca Cenâb-ı Hak; itikatta, ibadette, muâmelâtta yani hayatın her safhasında, hattâ her nefeste takvâ sahibi olmamızı arzu etmektedir.

Takvâ; yasaklarından kaçınmak, emirlerine sarılmak sûretiyle Cenâb-ı Hakk'ın himayesine girmek, Allâh'a sığınmak demektir. ... Bunun için de nefsanî arzuların köreltilmesi ve rûhânî istidatların inkişaf ettirilmesi zarurîdir. ... Takvâ; Kur'ân ve sünnetteki yüce talimatları; hayatın her safhasına intikal ettirmektir... Takvâ; Allâh'ın emir ve yasaklarına riayette titizlik göstermek, bilhassa günahlardan şiddetle kaçınmaktır... Takvâ; kalplerimizin; îmanda, ibadetlerde ve muâmelâtta Hakk'ın rızâsına uygun davranışlardan lezzet alacak kıvama gelmesidir... Takvâ; kulun her davranışta, her hâlde, hattâ her nefeste, Cenâb-ı Hakk'ın rızâsını aramasıdır... Takvâ; kalbin muhafazasıdır.

Cenâb-ı Hakk'ın râzı olacağı kıvamda yaşanması, en güzel şekilde takvâ ile dolu bir kalbî hayat ile mümkündür. Bu bakımdan takvâ; Allah'tan uzaklaştırıcı her şeyden kalbin korunmasıdır. Aynı zamanda Allâh'a yakınlaştıracak her şeyde de yakınlık ve muhabbet içinde olmaktır.

Takvâ; Allah Rasûlü'ne büyük bir aşk ve muhabbet ile bağlanmak, bütün mahlûkata da Hâlık'ın nazarıyla merhamet ve şefkat ile bakacak bir muhabbet içinde olmaktır. Elbette ki müstahakkına da nefret duymaktır. Yani kalbi zedeleyecek her hâlden ve her davranıştan uzakta durmaktır. Takvâ; öyle büyük bir haslettir ki, sahibini Hazret-i Rasûl-i Ekrem'in en yakınına ulaştırır.

Takvâ, Allâh'ı bulmanın nişanesidir. Bu itibarla Atâullah el-İskenderî Hazretleri takvâyâ ererek kalb-i selîme kavuşan bir mü'minin hâlini ne güzel ifade eder: “*Yâ Rabbî, Sen'i bulan neyi kaybetti? Sen'i kaybeden neyi buldu?*” Bu bakımdan her mü'min için mutlaka riayet edilmesi gereken bir emir şudur: **«Her türlü halde takva üzere ol!»**

Âyet-i kerîmede: “**Ey îman edenler! Allah'tan ittikâ edin**, (takvâ sahibi olun.) **O'na yakınlık sebeplerini araştırın ve O'nun yolunda cihad** (ve mücadele) **edin ki felâha eresiniz.**” (Mâide, 35) buyuruluyor. Yine âyet-i kerîmede buyrulur: “**Allâh'ın azamet-i ilâhiyesine yaraşır şekilde takvâ sahibi olun.**” (Âl-i İmran, 102)

Hâslılı, Allah Teâlâ takvâ ile korunmamızı emretmekte ve: “**Yakîn** (olan ölüm) **gelene kadar, ibadet et** (kulluk içinde bulun).” (Hicr, 99) buyurarak son nefese kadar takvâ içerisinde bir kulluk hassasiyetini muhafaza etmemiz gerektiğini bildirmektedir.

Osman Nuri Topbaş

II. Abdülhamid Han'ın Takva Hayatı

II. Abdülhamid Han acil bir iş zuhur edince, gecenin hangi vakti olursa olsun uyandırılmasını ister, ertesi güne bırakılmasına rıza göstermezdi. Bu hususta Mabeyn Başkâtibi Esad Bey, hatıratında şöyle demektedir: “Bir gece yarısı, çok mühim bir haberin imzası için Sultan’ın kapısını çaldım. Fakat açılmadı. Bir müddet bekledikten sonra tekrar çaldım, yine açılmadı. ‘Acaba Sultan’a emr-i hak mı vaki oldu?’ diye endişelendim.

Biraz sonra tekrar çaldım, bu sefer kapı açıldı ve Sultan, elinde bir havlu ile kapıda görüldü. Yüzünü kuruluyordu. Tebessüm etti: ‘Evladım! Bu vakitte çok mühim bir iş için geldiğinizi anladım. Kapıya daha ilk vuruşunuzda uyanmıştım ancak abdest aldığım için geciktim! Zira ben bu kadar zamandır milletimin hiçbir evrakına abdestsiz imza atmadım... Getir imzalayayım!’ dedi ve besmele çekerek evrakı imzaladı.”

II. Abdülhamid Han’ın zevcesi, onun bu hassasiyetiyle alakalı şöyle bir nakilde bulunmuştur: “Abdülhamid Han, yatağının başında daima temiz bir tuğla bulundururdu. Yataktan kalktığında çeşme mahalline gidene kadar abdestsiz yere basmamak için tuğlayla teyemmüm ederdi. Bir kere sinde bunun sebebini sorduğumda:

‘Bunca Müslümanların halifesi olarak biz, sünnet ölçülerine dikkat etmezsek, ümmet-i Muhammed bundan zarar görür!’ diye karşılık verdi.”

Takva hayatı onu siyasette de bir deha hâline getirdi. En zor ve tehlikeli yıllardaki idaresiyle firasetini dünya tarihine tescil ettirdi.

Osman Nuri Topbaş

Gerçek Dostluk

“Gökteki yıldızların karanlıkta ortaya çıkması gibi, gerçek dostlar karanlık çökünce ortaya çıkarlar. Zor zamanda dostunun yanında olan, onun elinden tutan ve derdini paylaşan kimseler gerçek dostlardır. Bu bakımdan, imtihan edilmemiş dostluklara fazla bel bağlamamak icap eder.

Nitekim Hz. Ali (r.a.) şu nasihatte bulunur: “Bir adamla dost olmak istersen, (önce) onunla muayyen bir mesafede kal; bu durumda iken sana normal davranırsa dostluğunu sürdür, yoksa vazgeç.”

Çoğu insan, menfaatinin dostudur. Menfaat bitince son bulan yakınlıklar, dostluk değildir. Bu yüzden, rahat zamanlarda, çay-kahve muhabbetlerini, yani iyi gün dostluklarını sahici sanmak, kişiyi çoğu defa hayal kırıklığına ve hüsranlığa uğratar.

Gerçek dostluk, dostunun saadetini paylaşmaya gönüllü olmak kadar, felaket anında ızdırabını paylaşmaya da gönüllü olabilmektir. İnsan, nimet paylaşmaya binlerce dost bulabilir. Lakin iş, külfet paylaşmaya, yani meşhur tabiriyle “zehirle pişmiş aşı yemeye” gelince, Cenâb-ı Hak’tan başka yar ve yardımcısı bulmak neredeyse imkânsızdır.

Hz. Mevlânâ:

“Sağlık, sıhhat, afiyet ve huzur çağında herkes dosttur. Ama dert çağında, gam vaktinde Allah’tan başka dost nerede!” diye buyurur.

Bu sebeptir ki zorluklarla test edilmiş bir dostluk, rahat zamanda gösterilen yakınlıklarla mukayese edilmeyecek derece kıymetlidir.

Muhabbet, iki kalb arasında bir cereyan hattıdır. Sevenler, hiçbir zaman sevdiklerini gönüllerinden ve dillerinden düşürmezler. Sevdiklerine imkânlarını cömertçe sunmak sûretiyle, ömür boyu fedakârlıklarının huzuru içinde yaşarlar.

Dostluğun zirve seviyede yaşanması da, her hâdise karşısında iki kişinin aynı duygulara sahip olması, âdeta iki bedende bir yürek hâline gelmesiyle mümkündür. Muhabbet akışı neticesinde sevilenin her hâli sevne sirayet eder. Neticede kendi irade ve ihtiyarını terk edip sevdiğini taklide yönelir.

Bir kimsenin muhabbetinin hakiki olup olmadığını anlamak ve seviyesini ölçmek için, sevdiğinin kahrına ne kadar tahammül gösterebildiğine bakmak kâfidir.”

“Allah için gerçek dostluk, bedenleri ayrı olan iki varlığın bir kalpte yaşamasıdır. Dostluk, müspet veya menfi vasıftaki müştereklikten kaynaklanır. Dostluk iki gönül arasındaki cereyan hattı gibidir. Bu cereyanla, yani muhabbet neticesinde sevilenin her hali, sevgisi nispette sevne sirayet eder.”

Hazreti Mevlânâ da, hakiki muhabbet ve dostluğun, dosttan gelen eza ve cefayı dahi hoş karşılamakla mümkün olabildiğini ifade eder.

Netice itibarıyla, dostluklar gösterilen fedakârlık neticesinde anlaşılabilir. İnsan sevdiğini, sevdiği ölçüsünde fedakârlıkta bulunur. Sevginin ve muhabbetin kantarı ise fedakârlıktır.

Dostluk ve fedakârlığa bir de şu perspektiften bakalım: “Diyelim ki, hac zamanı Arafat’a son otobüs kalkıyor ve otobüste bir kişilik yer kalmış. Otobüsün dışında siz ve kadim dostum dediğiniz arkadaşınız kaldı. Otobüse binemeyen Arafat’a da gidemeyeceği için o yıl hacı olamayacak. Siz olsanız ne yapardınız?”

Osman Nuri Topbaş

Geleceğini Biliyordum

İkinci dünya savaşı yıllarında, Almanlar'a karşı mücadele eden bir Fransız birliğinde çarpışan iki arkadaştan biri, ağır yaralanmıştı. Geri çekilen Fransız birliği, yaralı askeri çatışma alanında bırakmıştı. Yaralı askerin arkadaşı, çatışma alanına dönüp arkadaşını getirmek istiyordu.

“Arkadaşın herhalde ölmüştür. Onun cesedini getireyim derken kendi hayatını tehlikeye atmanın gereği yok.” dedi komutan.

Fakat askerin bitmek bilmeyen ricaları karşısında, komutan yumuşadı. Ne var ki, çatışma alanından geri dönen askerin sırtında, yaralı bir beden değil bir ceset vardı.

“Görüyorsun bir hiç uğruna hayatını tehlikeye attın.” dedi komutan.

“Hayır! Onun benden istediği şeyi yaptım ve ödülümü aldım. Onu kaldırıp kollarımın arasına aldığımda, henüz ölmemişti. “Biliyordum Tom” dedi, “geleceğini biliyordum. Beni yalnız bırakmayacağını biliyordum.”” diye cevap verdi asker.”

S. Gündüzalp-İ. Örgen, Zafer Yayınları

Besim Beyin Kuşları

Sanırım 1954 yılı idi. Bir zemheri ikindisinde resim öğretmenim Besim Yazıcı ile birlikteydik. Okuldan çıkmış, iki arkadaş gibi Delikçinar'a doğru yürüyorduk. O, az konuşurdu, ben ise daha az. Zaten hocamla anlaşmak için konuşmaya lüzum yoktu.

Denizli'nin tozu, horozu ve ayazı ünlüdür. Ama o kış ayaz üstün geldi. Besim Hoca, bir-doksanlık boyu ve hatırlı endamıyla kara ve ayaza bakmadan önden gidiyordu. Yetişmekte güçlük çekiyordum. Bir ara:

“Hocam, dedim... Bu telaşınız niye? Allah korusun, düşüp bir yerinizi kırılabilirsiniz... Acele işiniz mi var?”

“Kuşlar...” dedi.

“Ne kuşu hocam?”

“Kanaryalarım... Kimbilir nasıl bekliyorlar beni... Ha, sahi Gürbüz, kuşlarımı görmek istemez misin?”

Ayaz, buz ve tipi ile kuşlar arasında bir ilgi kuramadığım için azıcık şaşkırdım:

“İsterim hocam,” diyebildim. Çeyrek saat sonra hocanın evindeydik. Önce bahçe kapısından girip ahşap bir merdiven çıktık. Bir odaya dalar dalmaz kuş civıltıları etrafımızı sarıverdi. Yüz, yüzeli kadar kuş başucumuzda, omuz hizamızda dönmeğe başladı. Besim Hoca kızmış gibi yaptı:

“Yavaş olun bakayım yaramaz keratalar! Baksanıza bir misafir getirdim. Koskoca Denizli’de dedikodu mu çıksın istiyorsunuz yoksa? Şimdi Gürbüz kalıp ortalığı velveleye verse, ‘Besim Hocanın kuşları amma da yaramazmış’ dese iyi mi olur? Oturun bakayım uslu uslu...”

Nasıl oldu bilmiyorum. Bir sürü kuş, yuvalarına çekiliverdi. Hayretler içindeydim... Ortada usul usul yanan bir soba.. Dört duvar da iri yapraklı çiçeklerden görünmüyor. Çiçekler ve yapraklar arasında küçük kıl yuvalar... Ötede iri bir termometre...

“Sıcaklığın hep aynı kalması lazım. Yoksa hemen hastalanır bunlar. Evi mi gezmek ister misin?”

“İsterim efendim”

Evi üç odadan ibaret. Bir gözü tıklım tıklım yağlıboya resim. Adım atacak yer yok. Üç-beş tanesine birlikte bakıyoruz. Renkler harikulade. Elinde olsa hepsine bakacağım.

“İşte burası da kaldığım, kendimle dertleştiğim oda. Bir küçük, basit karyola, bir seccade ve duvarda ufakık yağlıboya tablo. Hepsi bu kadar.”

“Hocam namaz kıldığınızı bilmiyordum.”

“Kimse bilmez”

Üçüncü oda kuşların. Gene kanaryalarla birlikteyiz. Taburelere çöküyoruz. Cıvıltı yok.

“Bu kanaryaları kendim ürettim. Dört yılda bu kadar oldu. Hepsini seviyorum. Ama bir tanesi var ki, be ni daha çok seviyor.”

İşaret parmağını uzattı. Köşeden, yapraklar arasın dan bir kanarya çıktı. Üzerimizde şöyle bir dolanıp Besim Hoca'nın parmağına kondu. Karşılıklı konuşma ya başladılar. Garip bir diyalogun içindeydim. Öğrenci aklım ve çokbilmiş halimle tebessüm ediyordum ki, Hoca'ya yakalandım.

“Gülme Gürbüz,” dedi...

Hocamın göz pınarları dolu doluydu. Gözündeki yaşların yanaklarına akması için gözkapaklarını uzun süre yummadı. Ama sonunda gözyaşları galip gelip tıpr tıpr aktılar:

“Bak çocuğum, bu kuş yapayalınız. Diğerleriyle ya kınılık ve arkadaşlık kuramıyor. Üç ay önce yumurta dan çıkarken bir bacağı koptu. Her akşamüstü beni sa birla bekler. Kimseye diyemediklerini bana fısıldar. Tek dostu benim. O da benim gibi yapayalınız...”

Anlamıştım. Tebessüm eden dudaklarım ve deli do lu aklımdan utanıp başımı eğdim. Yalnızlığın derinliği ve derinliğin yankılar uyandıran haşmetli dünyasında lüzumsuz bir damla gibiydim. Buhar olup uçasım gel di.

“Resim yap evladım. Çok resim yap. Hayvanları ve kuşları sev. Onları sevmeyen insanları sevemez. Beni duyuyor musun?”

“Duyuyorum hocam. Söylemediklerinizi bile duyu yorum...”

“Güzel... İşte sen de bu yüzden misafirimsin.”

...

Bilmiyorum ne kadar zaman geçiyor. Bir dakikanın aylara, ayların dakikalara sığabileceğini o sıra fark edi yorum.

“Ama hocam, ben mimar olmak istiyorum.”

“İyi, ama gene de resim yapmayı ihmal etme.”

Besim Hoca ile fırsat buldukça görüşüyorum. Besim Hoca’yı ve kendimi daha iyi tanıır hale geliyo rum... Lise bitiyor... İstanbul’a üniversite imtihanlarına gideceğim. Elini öpmek ve ‘Hoşçakalın’ demek için evi ne uğruyor, duvarlarını isteyerek ayrılıyorum.

İstanbul... İmtihanlar... İmtihanlar... İstanbul...

Güzel Sanatlar Akademisi Yüksek Mimarlık bölü müne ikibin yediyüz akranım başvurmuş. Otuzbeş kişi alınacak. Olacak iş değil ama kazanıyorum. Artık, yüksek Mimarlık öğrencisiyim...

Aradan iki yıl geçmiş...

İstanbul buz kesiyor. Okul dönüşü Bayezid’deyim. Tipiden zor yürüyebiliyorum. Kaldığım öğrenci yurdu Vezneciler’de. Rüzgârın ısıkları adeta buz tutmuş. Her adımda kırbaç gibi suratıma iniyor. Ahşap öğrenci yur du şu an sokaktan farklı değildir, biliyorum. Ama ayak bu, oraya doğru koşuyor. Denizli’nin zemherisi sanki İstanbul’a taşınmış. Kendimi kapıdan içeri dar atıyorum. Donmuş ellerime bir mektup tutuşturuyorlar. De nizli’den bir arkadaşım göndermiş...

Neden sonra açıyorum zarfı. Okumaya başlıyorum. Son satırlarında, dışarıda bıraktığımı sandığım İstanbul bedenime doluyor. Daha fazla okuyamıyorum. Yanım daki oda arkadaşım kaldığım yerden mektuba devam ediyor: “İşte böyle kardeşim. Besim Hoca seccade üzerinde vefat etmişti. Alnı seccade idi. Fakat garibime giden bir şey vardı. Kanaryanın biri eli üstüne konmuş, ötüp duruyordu...”

Gürbüz Azak

Ümmet Olarak Neleri Kaybettik

Büyüklerden birine demişler ki; “Efendim dua edin de Ümmeti Muhammed kurtulsun.” O da demiş ki; “Siz bana Ümmeti Muhammed’i gösterin ki ben de onların kurtulduğunu söyleyeyim.”

Ne yazık ki biz Kur’an-ı Kerim’de o vasf edilen **“İnsanlığın hayrına çıkartılmış, görevlendirilmiş en hayırlı ümmetsiniz”** vasfını kaybetmiş gözüküyoruz. Emrederken emir alır konumuna düştük.

Bu ümmete Allah Teâlâ’nın yüklediği **“İyiliği emretmek, kötülükten vazgeçirtmek”** gibi bir görevi var. Ancak biz ümmet olarak düzeltmeye çalıştığımız hataları kendimiz yapmaya başladık. **“Yapmayın”** dediğimiz şeyleri biz yapar olduk. **“Yapın”** dediğimiz şeyleri de biz yapmaz olduk.

Allah Teâlâ yine Ayeti Kerime’de: **“Biz sizi öyle dengeli, ölçülü bir ümmet yaptık ki insanlığa önder, imam olasınız, Rasulullah da size önder, imam olsun diye.”**

Efendimiz sav, **“Bir zaman gelecek aç insanların sofraya üşüştüğü gibi diğer ümmetler sizi yağmalamak için sizin üzerinize üşüşecekler,”** buyurmuştur. Ashab-ı Kiram, *o halde sayımız az mı olacak,* diye sorunca, Efendimiz sav; **“Hayır az olmayacaksınız, aksine çok olacaksınız. Fakat siz sel suların sürüklediği çer çöp gibi kalitesiz olacaksınız.”** buyurmuşlardır.

Bedevilerden dünyaya yön verecek medeni bir toplum oluştuysa, bu da İslam ve Kur’an sayesinde olduysa, bu her zaman olabilir demektir.

Bir başka husus; ümmeti ümmet yapan ana değerler yitirilince, mezhep, ırk, cemaat, grup çıkarları ön plana geçti.

Ümmet bir inanç bloğu demektir. Yani aynı Allah’a, aynı Peygambere, aynı kibleye yönelik insanların oluşturduğu bir birliktir. Ne yazık ki biz bu ana kavramları kaybettik. Ya mezhep ya ırk ön plana çıktı. Veya grup ön plana çıktı. Biz ümmet bilincini ön planda tutacağımıza grup kimliğimiz, cemaat kimliğimizi ön plana çıkardık. Onun için parça parça olduk. Neticede kendi zaaflarımızı yaşıyoruz.

Nüfusumuz çok oldu ama nüfuzumuz azaldı. Batı karşısındaki kompleksin meydana getirdiği zaafılar oldu. Kendinden kaçma, değerlerini küçümseme oldu.

Bir müslüman kafirin yaptığı her şeyi yapıyorsa niçin kafirden daha üstün olsun!? Eğer bu dünyada kafirle Müslümanın hayatında bir farklılık yoksa ahirette niçin farklılık olsun!? Müslümanlık sadece kelime-i tevhidi söylemekten ibaret değildir. Ankebut suresinde **“İnsanlar, inandık demekle imtihan edilmeden bırakılacaklarını mı zannederler?”** buyrulur.

Derisi yüzülmüş ve içine ot doldurulmuş müzedeki aslanla kükreyen canlı aslan elbette bir değildir. Din dinamizmdir. Kadavra haline getirilmiş bir din-darlık hayata yüküdür.

Ali Rıza Temel

Bir Gruba Dâhil Olma İhtiyacı

“Bir gruba dâhil olmak fitrat gereği ihtiyaçtır. Ancak insan hayatında bu, çok ince bir çizgidir. Aksi takdirde toplumları taassuba kadar götürebilir. İnsan, fitratı gereği kendini bir gruba nispet etme ihtiyacı hisseder. Zira kişi tek başına zayıftır ve zayıflık acizliği getirir. Kimi zaman da müspet ya da menfi duygularını tatmin etme gibi sebeplerle bir camiaya dâhil olmak ister. Hayat görüşümüz, olayları değerlendirme kriterlerimiz, neşelerimiz ve üzüntülerimiz, ait olduğumuz gruba göre şekillenmeye başlar. Bu bakımdan aidiyetlerimiz, bizim daha iyi yeşermemize vesile olabildiği gibi daha da bozulmamızın aracı haline gelebilir.

Terbiye ve tezkiye görmemiş, birçok ham nefislerin bir araya gelip gruplaşarak azgınlaşma tehlikesi vardır. Bu bakımdan, gruplarda oluşması kuvvetle muhtemel olan “grup nefsi”nin terbiye, tezkiye ve doğru yönetilme zarureti elbette olacaktır. Aksi halde “Grup beni”, gelişir, gelişir ve zamanla ejderhalaşır. Nefisler bu iklimde farklı bir şekilde palazlanmaya başlar. Ahsen-i takvim yolculuğu, farkında olmadan esfel-i safilin yolculuğuna dönüşür.

Grup üyelerini, grup nefsinin hile ve desiselerine karşı uyanık tutmak, grubu doğru ve meşru bir hedefe doğru alıp götürmek ve grup fertlerini bu alanda da terbiye etmek elbette öncelikle grup liderliğinin sorumluluğundadır. Ancak üyelerin de belki yanlış ve batılı görüp hatırlatma ve engel olma mesuliyetleri vardır.

Hazret-i Ömer’e: “Yanılırsan seni gerekirse kılıçlarımızla bile doğrulturuz” diyen sahabedeki bu bakış açısı, nebevî terbiye ocağında kazanılmış bir eğitim kıvamının sonucudur. Hak hakikate saygı duymayanın, itaat ve teslimiyet bekleme hakkı da yoktur.”

“Grup nefsi terbiye edilmelidir. Terbiye edilmesi gereken alanları ise şunlardır:

1. Sınırsız Sevgi, Bağlılık ve İtaat Terbiyesi: Bir kimsenin isteyerek bir gruba ait olması, hiç şüphesiz o gruba karşı duyduğu hayranlık, güven ve sevginin tabii bir sonucudur.

İnsanın liderini benzerlerine karşı çok daha fazla sevmesi hiçbir zaman yanlış değildir. Yanlış olan, diğerlerinin yok sayılması, horlanmasıdır. Aşırı sevgiler, zamanla kör bir taassuba sebep olabilirler. Hak ve hakikati, akl-i selim ve Kur'an - sünnet ile değerlendireceği yerde, ait olduğu grubun ya da liderin doğruları, her şeyin önüne geçebilir. İşte bu, kişinin kulluğunun Allah'a değil, ait olduğu gruba yöneldiğinin açık bir işaretidir. Sevgilerimiz ve bağlılıklarımız, ilâhî ölçülerle sınırlı olmak durumundadır. Hak ve hakikate karşı isyanın olduğu yerde mahlûka itaat söz konusu değildir.

2. Ucu (Kendini Beğenme) Terbiyesi: İnsanın kendini beğenmesi nasıl bir manevî hastalık ise grubun da kendini aşırı beğenmesi, daha büyük bir hastalık emaresidir. Bu beğenme, bazen sayı çokluğu sebebiyle, bazen de yapıp ettikleri iş ya da hizmet vesilesiyle ortaya çıkar. Bu bir anlamda grubun kendine âşık olmasıdır ki, eksik ve yanlışlarına karşı grubu körleştirir.

3. Kibir Terbiyesi: Grubun büyüklük duygusuna kapılması, en büyük günahlardan birisi olan Allah'ın diğer kullarını küçük görme hastalığına yakalanması demektir. Hak Teâlâ'nın topluluklara yönelik sünnetullahından biri de kibirlenen grupların yok edilmesi ve zamanla silinip gitmeleridir.

4. Güç Terbiyesi: Gruplaşmalar aynı zamanda bir güç birikimidir. Nerede bir güç birikimi oluşursa, doğru yönetilemediği takdirde, ciddi bir tehlikeye sebep olacağı aşikârdır. Para gücü, iktidar gücü, çokluk gücü, itibar gücü, cemaat gücü gibi ne kadar güç çeşidi varsa, özünde bir tehlike de barındırıyor demektir. İnsan toplulukları da doğru şekilde yönetilemez ve yönlendirilemezse, toplumların ve fertlerin ifsadına ve yıkılmasına sebep olabilecektir.

5. Yanlış ve Batıla Karşı Hakk'ın Yanında Yer Alma Terbiyesi: Grubun başarı ve zaferleri, zamanla üyelerde grubun ya da liderin her yaptığının doğru olduğu inancına götürebilir. Hâlbuki Hakk'ın hatırı âlidir diyerek, hakikatin safında batılın karşısında durabilmek gerekir. Aksi halde grubun ya da liderin putlaşması ve ilahlaşması söz konusu olabilecektir.

Özellikle liderlik mevkiinde bulunanlar, ana hedefi sürekli hatırlatmalı, kayma noktalarına dikkat çekmelidirler. Şayet böyle bir kafa ve gönül bulanıklığı, liderlik seviyesinde ortaya çıkmış ise grubun diğer şuurlu üyeleri Al-

lah için hedefi hatırlatma ve niyetleri tashih etme gayretine soyunmalıdır. Küçük aidiyetlerimiz, hiçbir zaman ümmet bütünlüğünü parçalayıcı firkalaşmaya götürmemeli, hattâ ümmet birliğini perçinleyecek sağlam uzuvlara dönüştürebilmelidir. Aidiyetlerimizi, nefsimizin palazlanmasına ve şımarmasına vasıta hâline getirmek, dünyevî ve uhrevî bakımdan büyük bir kayıp olacaktır.”

Dr. Âdem Ergül

“Zihin ve gönül dünyamızda “cemaat” kelimesi, Allah rızası için bir araya gelen güzide bir topluluğu ifade etmektedir. Müslüman asla ferdiyetçi, hoddgam ve bencil olamaz. Mümin, mutlaka İslam Cemaatinin bir mensubu, müdavimi ve mütemmimi olmak zorundadır.

Diğer taraftan bir müminin, kendisi dışındakilerden de mesul olması ve bu mesuliyet duygusuyla daima vakıfların kurulması, içtimaileşmenin bir yansımasıdır. Bu yönüyle cemaatler, toplum için birer rahmet vesilesidir. Bütün bunların aksine, şayet bir cemaat, fesat çıkarmak maksadıyla kurulmuşsa, bu merduttur ve Allah’ın gazabını çekecek bir hadisedir.

Bu noktada sapla samanı birbirine karıştırmamak gerekir. Mesela bazı doktorlar, mesleklerini suiistimal ediyorlar diye tıp ilmi reddedilemez.

Yine bazı hukukçular, mesleklerini istismar ediyor diye hukuktan vazgeçilemez. Bir şeyin kötü örnekleri var diye iyilerini ayrı tutma hassasiyeti gözetmeden tamamını reddetmek, ya gafilâne ya da art niyetli bir anlayışın neticesidir.”

Osman Nuri Topbaş

Amerikalı Mühendis

Amerika’da bir mühendis hidayete ermiş ve bunun için bir mescitte merasim tertiplenmiş. Uzak ve yakından pek çok Müslümanın katıldığı bu merasimde, hidayete ermiş olan o mühendis bir konuşma yapacak ve İslam’ı seçmekteki gerekçesini nakledecekmış.

Sözlerine başlamadan önce: “Siz Müslümanlara bir sualim var! Sizden onun cevabını almak istiyorum” demiş ve şu suali sormuş:

“Benim annem de babam da birer Hristiyan olarak vefat ettiler. Size onların öldükten sonraki durumlarının ne olduğunu soruyorum?!”

Cemaat endişelenmiş. Bu yeni Müslümanın kararına tesir edecek bir keyfiyet olur da, acaba merasimde bir tatsızlık çıkar mı diye korkmuşlar ve tavizkar bir surette: “Vazifelendirilişinden sora kıyamete kadar gelecek bütün in-

sanların ebedi saadeti, ancak ve ancak Muhammed sav'ın risaletini tasdik etmek, yani Müslüman olmakla mümkündür. Bununla beraber, İslami tebliğ onlara ulaşmamış ve onlar İslam'dan haberdar olamamışlarsa mazurdurlar. Böy-
leleri, âlem-i berzahta beklerler. Bu husus, mahşerde mizandan sonra belli olacaktır.” diye cevap vermişler.

Bunun üzerine mühendis, sözlerine şöyle devam etmiş:

“Ey Müslümanlar! Benim annem de, babam da benden daha bilgili, ahlaklı ve inşafı, yani hak-şinas kimselerdi. Lakin içinde yaşadıkları cemiyetin şartlandırmasıyla Hristiyan olarak İslam'dan habersiz yaşadılar. İslam dininin güzelliğini onlara kimse ulaştırmadı ve bu hal üzere de vefat ettiler. Masum bir nebi olan Hz. İsa'yı, ulûhiyette Cenab-ı Hakk'a ortak sanıyorlardı. İslam'dan ise hiç haberli yoktu. Böyle bir dinin belki ancak ismini duymuşlardı. Allah hepinizden razı olsun ki, buraya gelip bu mescidi açtınız. Beni bulup İslam'ı anlattınız ve hidayetime vesile oldunuz. Size teşekkür ederim. Lakin benim annem de, babam da birer emekli insandılar. Neden biriniz onlara yaklaşmış, bana anlattıklarını onlara da anlatmadı? Eğer bunu yapsaydınız, onlar belki benden daha da istekli bir surette İslam'ı kabul edeceklerdi. Evet, biliyorum, iman bir nasip işi ve kader icabıdır. Lakin bu âlem de, bir sebepler âlemidir. Siz, neden sebeplere tevessül ederek bu vazifeyi ifa etmediniz? Ben inanıyorum ki, onların İslam nimetinden mahrum olarak ahirete göçmelerine, sizin ihmal ve gafletiniz sebep olmuştur. Onlar, mahşer gününde sizden davacı olacaklar... Ben de... Ben de...” demiş ve kürsüde bir müddet hıçkırıklarla ağlamış.

Doktor daha sonra davetlilere Müslüman olma sebebini şöyle anlatmış:

“Şimdi kardeşlerim! Düşününüz. Bizler de o hidayet toplantısının yapıldığı camideki cemaatten farksızız. Hepimizin etrafında da o hidayete nail olan Amerikalının ana-sabasını gibi İslami gerçeklerin kendilerine tebliğ edilmemiş olmasından dolayı yanlış yolda yaşayan birçok insan var. Acaba biz de **muhitimizdeki böyle kimseleri arayıp bularak onların ikaz ve irşadına gayret etmemiş olmaktan dolayı yarın Hakk'ın huzurunda sorguya çekilmeyecek miyiz?**

Rabbimiz, biz kullarını takatimizin üstünde bir mükellefiyetle mesul tutmuyor. Ancak bu ifade şunu kesin bir surette ortaya koyuyor ki, **taka-timiz ölçüsünde de mesulüz. Yani gücümüz yetip de yapmadığımız hayırlardan da hesap vereceğiz.**”

Osman Nuri Topbaş

SON SÖZ

Her dilin bir fonetik yapısı vardır. Fonetik bilimi ile ilgilenenler kendi dilleri ile ilgili dillerinin fonetik yapısını belirlerler ve buna göre konuşmayı bozan ve çirkinleştiren sebeplerin ortadan kaldırılması, dilin akıcılığının sağlanması gibi konular ile ilgilenirler.

Artık hayatınızda “**Güzel ve Etkili Konuşma Eğitimi**” kitabı öncesi ve sonrası var. Bundan sonra, hiç aksatmadan her gün konuşma aygıtlarınız ile ilgili (*dil, dudak, çene*) çalışmalarınıza devam edin. Bunun dışında, ömrünüzün sonuna kadar yüksek sesle kitap okumayı ihmal etmeyin. Bu iki çalışma sizi hep hazır tutacaktır. Bilhassa tekerlemeleri ve sözcük gruplarını ara sıra da olsa okumaya devam edin. Unutmayın, başarı *sebat* etmekle ve *sabırla* gelir! *Sesi öne getirme çalışmasını* sürekli yaparsanız sesinizi maskede tutma başarısını gösterebilirsiniz. Aksi takdirde sesiniz geriye gidecektir. Bunu hep hatırlınızda tutun. Kaliteli spikerlerin haber okuyuşlarını sürekli takip edin. Hep hatırlınızda tutun; en iyi öğrenme *dinleyerek* olur.

Son bir öneri; sizler de artık güzel diksiyonunuzla kitap okuyarak görme engelli kardeşlerimize destek olabilirsiniz. Çünkü onların da güzel ve etkili okunmuş kitapları dinlemeye hakları var. **Siz, imlası bozuk, akıcı olmayan kitapları okumaya tahammül edebilir misiniz?**

Değerli okurlarım,

Sizler güzel Türkçemizi doğru ve güzel konuşmayı istediğiniz ve buna gönül verdiğiniz için *diksiyon eğitimine* talip olduğunuzu düşünüyoruz. Zira lisan bilmek ayrı bir şeydir, onu doğru ve güzel konuşmayı arzulamak çok ayrı bir emeldir. Bizler bu eğitimin artık ilkokuldan itibaren verilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Günümüzde belli bir yaşın üstünde hâlâ yumuşak a (â) veya açık e gibi konuşma kusuru olanlara şahit oluyoruz. Bu insanlar, hadi diyelim ilkokul öğretmenin dikkatinden kaçmış (bunu bahane olarak kabul etmemek-

le birlikte), onca Türkçe ve edebiyat öğretmenlerinin gözünden nasıl kaçmışlar?! Neden konuşma kusuru içinde olan bu öğrencilerimizin daha ilkokulda, orta ve lise öğrenimlerinde bu hatalarını düzeltmeleri için ehil öğretmenleri tarafından ilgilenilmezler? Bunu hâlâ anlamış değilimdir. Bu konuda hassasiyet gösteren öğretmenlerimizi ayrı tuttuğumuzu ve onlara teşekkür ettiğimizi burada belirtmek isterim. Zira belli bir yaştan sonra bunları düzeltmek gerçekten zorlaşıyor. Bu konuda gözyaşı döken yetişkin kursiyerlerim olmuştur. Netice itibarıyla, doğru ve güzel konuşabilmek güzel Türkçemizi doğru kullanmaya bağlıdır. Bir hak dostu güzel lisanın önemini şöyle ifade eder: *“Maksadımızı güzel ve etkili bir şekilde ifade edebilmek için, ruha huzur veren düzgün ve akıcı bir lisan şarttır.*

Sözde bir cazibe ve sır mevcuttur. Çünkü Allah Teâla iradesini insanlığa kelimeler suretinde, yani kitaplarıyla intikal ettirmiştir. Bu ilahi tecelli, söze hikmet ve tesir istikametinde bir istidat kazandırmıştır.” (Osman N. Topbaş)

Öte yandan, bizler dilimizin yok olup gitmesini engellemek için hassasiyetlerimizi korumak zorundayız. Çünkü bir milleti ayakta tutan değerlerin başında *maneviyatı* ve *dili* gelir. Bir milletin bağrından bu iki unsuru söküp aldığınızda ortada millet diye bir şey kalmaz. Tarih bunların acı örnekleri ile doludur. Dilimizin korunması ve Türk milletinin bilinçlenmesi adına değerli birçok eser kaleme alındı. Herkesin bu eserleri alıp okuması, kendisini ve çevresini bilinçlendirmesi, üzerine bir borçtur. Manevi değerlerimize ve dilimize sahip çıkmak, aile ve vatan sevgisi, millet bilinci, ülkemizin düşmanlarına karşı ortak tavır sergileyebilmek, ortak menfaatlerimizi tekrar oluşturabilmek, uzlaşma sağlamak bir milletin bekası için ne kadar da önemlidir. Bir millet için dilin ne kadar önemli olduğuna şu sözler ne kadar da güzel tercüman oluyorlar:

“Dil, tencere kapağına benzer. Kıpırdadı da kokusu duyuldu mu; ne pişiyor anlarsın.”

Hız. Mevlana

“Her insanın terbiye ve tahsilinde, kazanması icap eden bir meziyet, ana dilini dosdoğru öğrenmek ve söylemektir.”

Charles Eliot

“Dil, bir ulusun aynasıdır. Bu aynaya baktığımız zaman, orada kendimizin en gerçek yankısını buluruz.”

Friedrich Schiller

Sözlerimizi, bir hak dostundan alıntı ile bitirelim:

Bütün kitabı ve zahiri bilgiler, hakikatte tohumlara benzer. Tohumlar, toprağa ekilmeyip sadece ambarda kaldığında yıllar geçse de onlar yine tohumdan ibaret kalırlar. Üstelik bazen de haşerata yem olurlar.

Bunun gibi kitabı ve zahiri bilgiler de yalnızca satırlarda veya raflarda kaldığında durum aynıdır. Buna mukabil toprağın bağrına ekilen tohumlar ise vasıflarına göre inkişaf eder, fidan olup serpilir. Hatta bazıları devasa çınarlar hâline gelir. Tıpkı bu şeklide gönül toprağına ekilen ilim, irfan ve ilahi aşk tohumları da kalpleri birer maneviyat bahçesi hâline getirir ki onların gerçek meyveleri yani kemal tecellileri ömrün her mevsiminde tezahür eder.

Bu vesileyle çalışmalarınızın hayırlara vesile olmasını diler, Cenab-ı Hak'tan, güzel ve etkili bir dile sahip ama daima hayrı söyleyen sözlerle süslü bir hayatınız olmasını dilerim. Konu ile ilgili soru ve önerilerinizi, **hamzaugurlu.com** ve **bilgi@hamzaugurlu.com** adreslerine yazabilirsiniz.

Dua ile...

Hamza Uğurlu / İzmir-2018

Eğer zirvede am olamasan,
Vadide bir çalı ol. Ama ol.
Derenin yanındaki en güzel çalı sen ol.
Ağaç olamasan küçücük bir çalı ol.
Çalı olamasan bir parça imen ol;
Ssle, şenlendir bir yol kenarını.
Balina olamasan küçücük bir balık ol;
Ama göldeki balıkların en kıvrak olanı.
Hepimiz kaptan olamayız; tayfalar da olacak.
Hepimiz için yapacak bir şeyler var dünyada.
Büyük işler de var küçük işler de.
Yapmamız gereken şey yanı başımızda.
Ana yol olamazsan bir patika ol.
Güneş olamazsan bir yıldız ol.
İster büyük ol ister küçük.
Her zaman en iyi ol yalnız.

Douglas Mallach

Eğer sizden sokakları sprmeniz istenirse,
Micheangelo'nun resim yaptığı,
Beethoven'in beste yaptığı veya
Shakspeare'in şiir yaptığı gibi sprn.
O kadar güzel sprn ki herkes durup
Burada dünyanın en iyi ps yaşıyormuş desin.

Martin Luther King

Yararlandığım ve Yararlanabileceğiniz Kaynaklar:

Nüzhet Şenbay, Söz ve Diksiyon Sanatı, YKY

Biröl Güven, Doğru ve Güzel Konuşma, Hayat Yayınları

Attila Sarıkayalı, Etkili Konuşma, Aydın Toplum

Eser Güler-Mehmet Hengirmen, Ses Bilimi ve Diksiyon, Engin

Can Gürzap, Söz Söyleme ve Diksiyon, Remzi Kitabevi

Fusun Ünsal-Hakan Şahin, 80 Yılın Sesi, TRT

Dilinizi Eşek Arıları Sokmasın, Vural Sözer, Güner Yayınları

Sözün Doğrusu 1-2 Yavuz Bülent Bakiler Türk Edebiyat Vakfı

Okuma metinlerinde; Muhterem Osman Nuri Topbaş Hoca Efendi'nin (Erkam Yayınları), Bediüzzaman Said Nursi'nin (Mutlu Yayınları) ve Geylani Külliyyatı (Gelenek Yayınları) eserlerinden faydalanılmıştır.

<http://listelist.com/yazim-kurallari/> 19.6.2017

http://yunus.hacettepe.edu.tr/~sadi/dersler/Turkce_kullan.html 19.6.2017

www.kendinigelistir.com/forum/serbest-kursu/yazim-yanlisleri-ve-turk-cemiz!/ 19.6.2017

www.xn--edebiyatgretmeni-twb.net/category/turkce-konulari 19.6.2017

http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_content&view=categor-y&id=50 19.6.2017

www.dilbilgisi.net/konular/yazim-bilgisi/yazim-kurallari/ 19.6.2017

www.youtube.com/watch?v=aEvzd7KCf8s 19.6.2017

www.turkedebiyati.org/Dersnotlari/imla.html 19.6.2017

www.sivereksefkate.k12.tr/Ogretmen- 19.6.2017

www.Makaleleri/Ogretmen-Makaleleri/Sesler-Uzerinde-Calismalar-Artikulasyon 19.6.2017

www.rehabilitasyon.com/action/makale/1/Artikulasyon_Calismasi_Hangi_Ses_Nasil_Cikar-1994 19.6.2017

www.turkdilbilgisi.com/ses-bilgisi/unlu-dusmesi-daralmasi-turemesi.html 19.6.2017

www.turkedebiyati.org/Dersnotlari/diksiyon_egitimi_3.html 17.6.2017

www.sorucenneti.net/diksiyon-ve-hitabet-dersi/diksiyon-ve-hitabet-dersi-notlari-turkcenin-ses-ozellikleri-bogumlama-ve-kusurlari-2.html 17.6.2017

<http://www.sivereksefat.k12.tr/Ogretmen-Makaleleri/Ogretmen-Makaleleri/Sesler-Uzerinde-Calismalar-Artikulasyon> 17.6.2017

<http://nasil.yazilir.com/a/> 24.6.2017

<https://www.liseedebiyat.com/ders-notlari/34-9-sinif-dl-ve-anlatim8/2455-telaffuz-tonlama-duraklama-vurgulama-boumlanma.html> 17.6.17

<http://www.nedirnedemek.com>

<http://arsivde.blogspot.com.tr/2010/04/sapkal-kelimeler.html>

www.rehabilitasyon.com/action/makale/1/Sesler_Uzerinde_Calismalar_Artikulasyon-8803

http://strazburg.meb.gov.tr/habers/yabanci_kelimelere_karsiliklar.pdf

<http://nasil.yazilir.com>

<https://onedio.com/haber/yanlis-bildigimiz-17-atasozu-ve-deyim-355324>

DİKSİYON

GÜZEL VE ETKİLİ KONUŞMA

Güzel, etkili ve doğru bir Türkçe ile konuşmak Türkçemizi doğru kullanmaya bağlıdır.

Güzel ve etkili konuşmak için illa profesyonel olmanız da gerekmiyor. Amacımız, kitaptaki çalışmalara yeterince zaman ayırdığınız takdirde, bu kitap yardımı ile kendi kendinizi belli bir seviyeye getirebilmenizdir.

Kitabı bitirdiğinizde, teorik bilgilerin içinde kaybolmadan ayrıntılarda boğulmadan "Artık ben de güzel ve etkili konuşanlar arasındayım!" diyebilmenin tadına varacağınızı ümit ediyorum.

www.erkamyayinlari.com

9786053024637